

Pal 301
Cf Landsdale, German No. 182
De Backer - Sommervogel II.

R. P.

NICOLAI CAVSSINI

E SOCIETATE IESV

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA.

HORI, PIERII, ET ALIO-
RVM HIEROGLIPHICA.

COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud IOANNEM KINCHIVM sub Monocerote
Cum Priuil (ANNO M. DC. LIV.) S.C.M. Gen.

Imp. Monrij SS. Vdalrici et Afrae Aug.

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA;

IN QVA

SYMBOLA, ÆNIGMATA, EMBLEMATA, PARABOLÆ, HISTORICÆ APOLOGI, HIEROGLYPHICA,

EX HORO APOLLINE, CLEMENTE ALEXAND. S. EPIPHANIO, SYMPOSIO

Poëta, cum Notis & Obseruationibus;

ITEMQVE

POLYHISTOR SYMBOLICVS ET PARABOLARVM HIST. STROmata Libris XII. complectens.

Authore;

R. P. NICOLAO CAVSSINO TRECENSI E SOC. IESV.

Accedunt in Appendice

IOAN. PIERII VALERIANI HIEROGLYPHIcorum Analysis, per R. P. NIC. CAVSSINVM S. I.

Item

EX R. P. MAX. SANDÆI SOC. IESV SYMBOlis Theologicis, & Vitæ, & Mortis selecta.

Quid præterea, vide pag. sequenti.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Apud IOANNEM KINCHIVM sub Monocerote veteri
ANNO M. DC. LIV.

Permissu superiorum & Priuilegio S. C. M. Generali.

APPROBATIO.

STephanus Charletus Prouincialis Societatis Iesu in Prouincia Franciæ, potestate ad id mihi facta ab admodum R. P. N. Præposito Generali Mutio Vitelesco, facultatem concedo, vt P. Nicolai Caussini è Societate Iesu Sacerdotis, de Symbolica Ægyptiorum Sapientia libri, eruditorum ex eadem Societate nostra virorum iudicio approbati, typis excudantur.

Datum Flexiæ XIX. Nouembris, 1616.

Stephanus Charletus.

CONTENTA HOC OPERE

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA.

Ex

INDEX HIEROGLYPHICORVM HOri *Apollinis & quæ in obseruationibus* R. P. Nic. Caussini *reperies in fine.*

SEQVITVR INDEX ALPHABETIcus Ænigmatum symposij Poëtæ.

POLYHISTORIS SYMBOLICI STROMATVM LIB. XII. Ordo & Numerus.

INDICEM POLYHISTORIS SYMBOLICI hiſtoricum & moralem copioſum reperies in fine eiuſdem libri.

APPENDIX QVÆ HVIC OPERE ACCESSIT, CONTINET.

AV-

AVTHORIS DEDICATIO

Clariss. atque integerrimo viro

NICOLAO.

RASSENTIO, NEVSTRIÆ RATIONALIVM PRÆSIDI.

VNVS amicitiæ noſtræ iampridem debitum (Præſes clariſſime) reddo cumulatiore menſura, quàm aut ego deſtinaram, aut tu videbaris expectare; Nam præter Hori Niliaci Hieroglyphica notis obſeruationibuſque noſtris illuſtrata, *Polyhiſtorem Symbolicum* addidi ex varia hiſtoriarum ſententiarumque opulentia concinnatum. Memini quo olim ſtudio hæc à me deſiderares, vt quæ mihi rudibus inchoata commentarijs excidiſſent, à te præcerpi, & per amanuenſes exſcribi cernerem; non quod ingenij mei labores tam impenſam curam promererentur, de quibus ego ſemper malui conſcientiæ meæ, quam nimis blandæ amicorũ exiſtimationi credere: ſed condonandum fuit hoc amori tuo, qui in iſtis etiam rebus honeſtam putat quamdam propè dixerim cæcitatem. Quamobrem feci, quod res ipſa ſuadebat, vt quos antea præcoces fructus auebas minutatim colligere, eos tibi pleniores, & ſua maturitate conditos iucundiùs offerrem: cui enim hæc æquiùs debebantur? Mitto fami-

liæ

liæ tuæ nobilitatem, cuius profectò tantus eſt ſplendor, vt cum Patrem tuum magni nominis virum, cùm auos, & proauos, qui in Neuſtria ius cum ſumma dignitate dixerunt, cùm Te ipſum cogito, videatur mihi Iuſtitia veſtràm domum quaſi ſuorum ſacrorum aram delegiſſe. Te certè eo magis ſemper colui, quod iſtis ornamentis adiunxiſti caſtiſſimum religionis amorem, fidem, conſtantiam, humanitatem, & quæ hoc ſæculo rariſſima eſt, aurei generis particulam, ſimplicem quandam, ſine fuco, & lenocinijs probitatem. Quibus tu imprimis virtutibus, tum multis inſuper promeritis, cùm noſtram ſocietatem, meque priuatim deuinxeris; volui vt hoc meæ erga te obſeruantiæ publicum extaret monumentum, quo ſi non amori tuo planè reſponderem, viderer tamen non ingratus, ſed oppreſſus beneficijs.

Ex HENRICI MAGNI *Collegio.*

Flexiæ Idibus Martij

Tuus in Chriſto
NICOLAVS CAVSSINVS.

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA.

R. P. NIC. CAVSSINI E SOC. IESV,

LIBRI INSTITVTVM.

VM Libros de triplici eloquentia, & apparatum quendam ex florentißima exemplorum copia ad oratoriam facultatem instruerem adieci quoque animum ad symbolicã veterũ sapientiam, cuius veluti gemmis illuminata fulgere gratius epictidica solet eloquentia.

Placuit autem consultò vitare tritam similitudinum copiam & eas consectari, quas antiqui sacras nominarunt, vt quæ à plebeio vsu remotæ ex sanctioris cuiusdam disciplinæ adytis essent depromptæ.

Quo in genere primum locum obtinent Ægyptiorum Hieroglyphica, seu mauis sacras Sculpturas & imagines appellare, quas etsi Pierius aliique complures attrectarint, dulcius tamen visum est & grauius, ex Hori Ægyptij libello, quem cernebam ab ipso Pierio in multis parum fideliter expressum, à nonnullis etiam interpretibus fœdè corruptum, tanquam ex fonte repetere.

 Nam

Nam cum in editionem Romanã, quæ ex Merceri & aliorum interpretatione coaluit, incidiſſem, (non ſum qui alienis inſultem laboribus) ſed miratus ſum quo pacto Mercerus ipſe, Turturem auem *nobis* pro paſtinaca piſce, *&* Turturem quidem cum mammis & dentibus, tum Salamandras bicipites, *non tolerandis ſanè erroribus exhiberet, itaque has & ſimiles maculas ex Hori verſione diſpunxi, notis illuſtraui, obſeruationibus ad locos præſertim difficiliores locupletaui.*

Poſtremò addere viſum eſt, quæ Clemens Alexandrinus & S. Epiphanius in hoc argumenti genere ſunt commentati.

Alio deinde opere D. Epiphanij *veſtigijs inſiſtens* Polyhiſtorem Symbolicũ *in* XII *libros diuiſum edidi, qui variorum ſymbolorum & parabolarum hiſtoricarum ſtromata ex omni hiſtoria magna eruditionis copia & ſuauitate complectitur. Hæc de libri inſtituto.*

QVOD SYMBOLICA HIEROGLYPHICORVM SCIentia antiquiſſima ſit, & ea Moyſes apud Ægyptios imbutus fuerit, primi quoque Græcorum Philoſophi exculti.

NVlla vnquam ætas extitit tantis ignorantiæ tenebris implicata, qua non aliquis ſapientiæ radius velut per nubes emiſſus, ſaltem refracto ſubluſtriq; lumine vibraret.

Eſt

Est enim blanda & conciliatrix, & quasi sui læua scientiæ illecebra, quæ non patitur hominem tanquam saginati corporis inutilem belluam perpetuò ad pastum curasq; nugatorias abijci, sed quandam honestatis facem infixit pectori, quæ si fuerit excitata crebrius, illos, quos in animis hominum cernimus sciendi igniculos non obscurè ventilabit.

Inde omnes artes scientiæq; floruerunt, quibus animus contra sarcinam corporis, & istam salebrosam rerum exilitatem fortiter eluctatus, effecit, vt lux ingenij in præclarissimis studijs adolesceret, tandemq; ad formam scientiæ magis cumulatam non mollibus quidem cliuis, sed varijs difficultatum anfractibus contenderet.

Primi hominum post Hebræos Ægyptij hoc sciendi desiderium videntur præter cæteros impensius excoluisse, & per varias disciplinas peruagati se exquisitis ingenij inuentis nobilitasse.

Magni autem semper nominis apud eos fuit Hieroglyphicorum scientia, inter arcanas numerata disciplinas, & paucis ijsq; nobilibus sacerdotum ingenijs celebrata, qua & imbutum Moysem accepimus. *Act. 7. 22.* *Nam cum illum* Eruditum omni sapientia Ægyptiorum, *sacræ dicant literæ, Philo in libro de vita Moysis, rem plenius explicans ait, Moysem numeros & Geometriam, vniuersamq; Musicam, tum practicam, tum contemplatiuam accepisse ab Ægyptijs doctoribus, & insuper occultam philosophiam descriptam literis, vt vocant hieroglyphicis, hoc est notis animalium, quæ ipsi venerantur pro numinibus.* καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις γράμμασιν ἐπιδείκνυνται, καὶ διὰ τῶν ζώων ἀποδοχῆς ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι. *Philo de vita Moysis.*

Ex quo apparet quam vetus sit illa sapientia, quæ & Moysem discipulum habuerit. Platò in Philæbo literarum Ægyptiorum inuentionem tribuit Theuto siue

to siue Taauto, quem huius gentis primum doctorem facit Philobiblus, qui Sachoniatonis authoris antiquissimi historiam accuratissima (vt ait Eusebius) cura Græcè vertit: Græcos autem postea his Ægyptiorum excultos disciplinis nemo negat, & id ingenuè fatetur ille Academicorum princeps in Epinomide, nec dissimulat Orpheus in Argonauticis, vbi narrat se Ægyptum lustrasse his verbis.

Ηδ᾽ ὅσον Αἰγύπτιον ἱερὸν λαχον ἐξελόχευσα.
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας, ἱεράς τι πολῆας.

Refert quoq; Proclus, Solonem aqud Ægyptios in Saï audisse sacerdotem nomine Pattanit, *in Heliopoli eum qui dicebatur* Oclapi, *in Sebemyto* Ethymon, *à quibus non dubium est quin hanc symbolicem sapientiam acceperit, cuius vestigia in suis sententijs reliquit Pythagoras cum* Ænopheum *Heliopolitam præceptorem habuisset, miratus quam ab eo acceperat hieroglyphicorum solertiam in suis quoque symbolis apud Græcos propagauit.*

HIEROGLYPHICAE SCIENTIAE PRIMA SEMINA AB HEbræis mentibus profecta.

Alexander auctor Iudaicæ historiæ citatur ab Eusebio, & Eupolemus auctor libri de Iudæ Regibus à Clemente Alexandr. Stron. lib. 1.

NEque tamen crediderim primos omnino huius sapientiæ auctores Ægyptios fuisse: Nam si quod ait Alexander historicus in eo volumine, quod de Iudaica historia conscripsit, Abraham in Heliopoli cum sacerdotibus Ægyptijs vixit, à quo illi Astrologiam didicerunt, quam se ab Henoch longa annorum successione propagatam accepisse profitebatur: Credibile est cæterarum quoque scientiarium semina per Abrahamum sparsa, nec symbolorum, aut ænigmatum velis, quibus omni antiquorum adumbrata fuit sapientia, caruisse.

Accedit

Accedit quod Deus hunc mundum ex tot rerum varietate coagmentatum, quasi ſcenam politiſſimis imaginibus diſtinctam primorum ſtatim hominum oculis obiecerit, vt per ea quæ cernerent ſimulachra, velut per nubeculam intermicantes diuinitatis radios intuerentur. Nec immeritò Epictetus dixit ineſſe hominum animis, τὰ θεῖ σύμβολα, quæ ipſe nobis per tot obiectas ſui ſpecies inurit Quamobrem facile crediderim Adamo, Enocho, Noëmo, & cæteris illis primæ ætatis hominibus, quot res creatas in hoc orbe terrarum cernerent, tot viſas fuiſſe literas magno diuinitatis fulgore illuminatas, quibus illud æternæ mentis numen ſuum nomen mortalibus conſignaret.

Facit vt hoc credam, poſterorum, qui eodem ſpiritu afflati ſcripſerunt, ſolers & excogitata ratio, qui tam ſæpè religionis noſtræ myſteria ſymbolis figuriſque adumbrarunt, vt nihil ſit in ſacro inſtrumento frequentius. Et tanti quidem figuratum ſermonem Hebræi veteres fecêre, vt quicquid eſſet acutè dictum, quicquid aculeos haberet, & gratiam ingenij, hoc משל Maſchal appellarent, quod nomen propriè ad parabolas ſimilitudineſque pertinet.

SYMBOLICA SAPIENTIA APVD ÆGYPTIOS PECVLIARI ratione culta.

Duplex Ægyptiorum ſcientia.

VErum Ægyptij, vt hanc de ſymbolis ſcientiam præ cæteris magno in pretio ſemper habuerunt, multiſque figurarum monumentis celebrarunt, non fruſtra dicuntur reli-

quis

quis hominibus eiusdem auctores fuisse. Et certè licet ex Philone & Clemente Alexandrino colligere, duplicem fuisse scientiam Ægyptiorum, vnam quidem popularem apertam, & expositam omnibus; puta Geometriam, Astrologiam, Arithmeticam, Musicam; Alteram vero arcanam & sacram, dictam Hieroglyphicam, qua per symbola quædam atque ænigmata, grauissima quæque Theologiæ, Physiologiæ, & Polyticæ facultatis mysteria & dogmata denotarent.

Philo de vita Moysis Clemens strom. li. 1.

Et hæc quidem erat penes omnium doctissimos sacerdotes ex quo ἱερατικὰ γράμματα hanc de symbolis scientiam Origenes Appellat in caput secundum epistolæ ad Romanos. Quin addebant cœlestem quandam virtutem præesse Hieroglyphicorum sapientiæ, quæ eius candidatos illustraret, & in tot rerum ambagibus discussa tenebrarum caligine ad intelligentiam subtilium rerum promoueret.

Virtus præses Hieroglyphicorum statuebatur ab Ægyptijs

Origen. homil. 1. super Numeros.

QVIBVS MONVMENTIS ÆGYPTII SVA HIEROglyphica consecrarint.

AT verò, ne vnquam huius scientiæ memoria excideret, auebant in operosis obeliscorũ pyramidumque molibus, tum in apparatissimis templorum valuis consecrare symbolorum suorum monumenta; quod S. Cyrillus Alexandrinus aduersus Iulianum disputans de Moysis figuris, clarissimè ostendit. Innuit quippe fuisse apud Ægyptios quosdam ænigmatum magna industria & grauitate præditos, quos illi nominare solent Hieroglyphos, qui templis & obeliscis notas insculpebant, non vulgaribus vtentes, literis,

Cyrill. aduers. Iuliã. lib. 9.

teris,ſed alijs figuris rerum naturas effingentes, prudentiorum augebant ſcientiam (addit autem aliquot exempla) Si vellent, inquit, ſignificare Deum,hoc eſt ſummam,& quæ ſuper omnia eſt naturam, pingebant oculum: cui ſceptrum ſubſtituebant, vt per hoc intelligatur, quod omnia videat, & ſit ei regia dignitas. Nam ſceptrum ferè regis intelligitur ſymbolum, quamuis etiam per ſtantem baculum, quod nullo modo diuina natura labefactari poſſit, ſed quaſi ſemper ſtare, & quodammodo ſuſtinere, & fundare omnia, diſcatur. Dicuntur autem aſpidem fingere in figuram cœli, eò quod in circulum feratur: & ſerpentem in figuram temporis, eò quod longus ſit, & multis voluminibus flexuoſus leniſſimè repit. Inſuper & furorem & iram per ænigma declarantes, inſculpebant craticulam, cui ſubijcitur ignis & cor ſuperponitur: hæc ille de ſculptura Hieroglyphicorum.

Anaſtaſius quoque Synaita Patriarcha Antiochenus, de pyramidibus huiuſmodi figuris apud Ægyptios cælatis meminit, cùm ait Ægyptios ſacra ratione draconem qui vorat caudam, inſculpere in pyramidibus, æternam & indiuiduam circumactionem diuinarum rerum ſignificantes. Quo pacto autem, & quam variè ſæpè aſperſa eſſent in iſtis monumentis Hieroglyphica ex germana figura, quam in fronte libri propoſui, potes agnoſcere. Huc ſpectant illa Lucani.

Anaſtaſius Synata Anagogicarũ contemplat. in Hexaemeron l. 1. ſub finem.

Nondum flumineos Memphis contexere libros,
Nouerat, in ſaxis tantum volucreſque, feræque,
Sculptaq; ſeruabant magicas animalia linguas.

QVOD

QVOD NON SOLI ÆGYPTII HAC SCRIBENDI FORMVLA per Hieroglyphicas literas fuerint vsi.

PRIMVM *igitur celebrata frequentiùs apud Ægyptios Hieroglyphicorum ratio, latè deinde in alias gentes manauit. Neque enim hanc scribendi normam septemtrionalibus populis fuisse ignotam discimus ex Olao magno.* Nonnulli (*inquit*) pro priuatis computis instar Ægyptiorum, varijs animalium figuris pro literis vtebantur.

Olaus lib. 1. cap. 21.

Sed & Scythas hac ænigmatum solertia delectatos ex eorum Rege Idanthura licet conijcere, qui vt author Pherecydes Syrius apud Clementem Alexandrinum, Dario bellum minanti pro literis misit murem, ranam, auem, iaculum, aratrum, cuius nos symboli interpretationem infra subiecimus.

Diodor. Biblioth. hist. l. 3. c. 2.

Diodorus quoque testatur Æthiopum litteras varijs animantibus, extremitatibusque hominum, sed præcipuè instrumentis fabrilibus persimiles fuisse. Συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύποις ὑπάρχειν αὐτῶν ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς, καὶ ἀκρωτηρίοις ἀνθρώπων ἔτι δὲ ὀργάνοις καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. *Græci quidem sapientes, etsi minimè dicuntur istas figuras celebrasse, plurimi tamen ænigmatum solertia sunt delectati, quod apparet ex dictis sapientum figuratis, & Pythagoræ symbolis, quæ explicat Cyrillus libro nono aduersus Iulianum.*

QVID

QVID DIFFERANT SYMBOLVM, ÆNIGMA, EMBLEMA, PARABOla, Apologus, Hieroglyphicum.

CElebrantur in ista imaginum scientia Symbolũ, Ænigma, Emblema, Apologus, Parabola, Hieroglyphicum, quæ inter se affinia sunt, differunt tamen nonnihil.

Symbolum latissimè patet cum sit nota & signum rei animo conceptæ; itaque tesseræ hospitales, militares, theatrales vocantur symbola; collatio quoq; conuiuarum nomine συμβολὴν censeri solet, siue annulus esset, aut nummus, siue cibus. Itaq; malè Casaubonus in Athenæum libro tertio capite trigesimo primo reprehendit Dalecampium, quòd nullum discrimen inter συμβολὴν σύμβολον, cum agitur de conuiuij symbolo, statuerit. Is autem nodum in scirpo quærens ita distinguit. Συμβολὴ (inquit) *est collatio eranistæ ad conuiuium: Quique enim, quod ad manum erat, conferebant. Eæ partes dictæ* συμβολαὶ, *& conuiuium huiusmodi* ἔρανος *vel* δεῖπνον ἀπὸ συμβολῶν. *Mutato vero genere symbolum vocabant annulum, vel quiduis aliud arrae loco solitũ dari ei sodalium qui iubebatur cœnam parare.* hæc ille.

Symboli vox.

Dalecampius malè à Casaubono reprehẽsus.

Non nego quidem συμβολὴν, rectè vsurpari pro ista collatione ciborum ad conuiuium: Nam & in canone 54 Concilij Laodiceni ita intelligendum ἐκ συμβολῆς συμπόσιον ἐπιτελεῖν. Sed tantum errasse contendo criticum hominem, qui neget symbolum pro eadem re vsurpari. Et facilè quidem est conuincere ex Diuo Hieronymo, qui libro 2. commentariorum in Prouerbia, capite 24. expressè vocem symboli interpretatus dixit. *Symbolum collatio: symbolum vero dare sicut vnusquisque solet pro parte sua cibos ad vescendum*, Cibos expressè nominauit, non tantum annulum & nummos, quod vult Casaubonus. Hæc obiter.

Symbola, igitur hæc appellabantur, siue quòd essent mentis, voluntatis, stipulationisque signa, siue

ἀπὸ τοῦ συμβάλλειν: quod ſimul eſſet coniecta atque collata. At vero in hoc argumento, quod tractamus, ſymbola propriè appellantur *occultæ rei ſigna*, vel etiam, vt vult Budæus) ſimilitudines & quædam naturæ communitates, quo fit vt vox ſymboli, ſi fusè ſumatur, omnem penè ſimilium rationem complectatur; ſi propriè ea dicantur ſymbola, quæ rem, in qua ineſt aliquid obſcuritatis, figuratè ſignificant, vnde Emblemata, & Parabolæ, & Apologi, & alia huiuſmodi poſſunt communi nomine appellari ſymbola.

Aenigmatum vero ſolers inuentio, griphorumque luſus aculeati, magnam habent antiquitatis commendationem, vt qui penè cum ipſis antiquæ ſapientiæ incunabulis cœpere: Et quidem in eo genere celebris fuit Cleobulina, ſiue Eumetis Cleobuli filia, cuius etiam ſcirpi flexuoſis ambagibus intorti ad Aegyptiorum Regem & ſapientes deferebantur Atque vt nominis vim & notionem paucis complectamur.

Quomodo differant griphus & ænigma. Multi griphũ cum ænigmate confundunt. Iulius tamen Pollux in Onomaſtico, poſtquam quæſtiones cõuiuiales in duas partes diſtribuit, in ænigma ſcilicet & griphum, ita hæc duo diſtinguit. καὶ εἶχε τὸ αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ δὲ γρῖφος καὶ σπουδήν. quibus ſanè verbis innuit ægnima iocoſum fuiſſe, griphũ verò præter iocos, res etiam ſerias habuiſſe.

Parum accurate griphum ab ænigmate à Iulio Polluce diſtingui. Sed hæc leui fundamento dicuntur: nam Clearchus apud Athenæum, cum griphum definiret, ſtatim initio definitionis dixit, γρῖφον λόγον εἶναι παιστικόν, *Griphum iocoſum eſſe ſermonem*: & ſi exempla quæ Athenæus affert conſideres, plures Griphos inuenies minutulas luſiones, quam aliquid graue continere.

Magnum Etymologicum. Itaque magis crediderim veteri Grammaticorum doctori, qui griphum & Aenigma apud veteres confuſe fuiſſe oſtendit, cum ait γρῖφον eſſe ζήτημα αἴνιγμα δύσκολον.

Rectè

Rectè autem vtrumq; definitur ἐθνὸς καὶ σκοτεινὸς λόγος. Sermo implexus & obſcurus, cuius variæ ſunt genera.

Primum genus ænigmatum ſiue griphorum fuit in verbis ſimplicibus, ſic Philideus comicus ænigmaticè aërem expreſſit per nomen βέδυ. *Aer* βέδυ.

Ἐκλεὶν τὸ βέδυ σωτήριον προσεύχομαι.

Et Simmias Rhodius mare nominat. Ζάψ, & Cleanthes Philoſophus Solem. *Plectrum*. Id quoque fiebat cum in promptu quærerentur varia nomina tragica, plebeia, ſimplicia, compoſita hominum, deorum, vel ex vtroque mixta, vt Hermanthena. *Sol. Plectrum*

Secundum Ænigmatum genus eſt eorum, quæ verſantur in literarum & ſyllabarum tenuiculis quibuſdam & puerilibus aucupijs; vt ſi pronuntiari iubeamus *piſcis*, aut plantæ nomen, quod incipiat ab æ, vel recitari verſum, qui vnam quandam literam, aut habeat, aut non habeat Tales ſunt quos ἀσίγμους gryphos vocant. Si petamus dictionem verſibus accommodatam, cuius initium ſit βα̃ βασιλεὺς aut finis ναξ vt Καλλιάναξ, aut diuidamus nomen in varios ſenſus, vt *vaſtus* in *vas* & *tus*.

Tertium erat fermè dialecticum in flectuoſis contrariarum propoſitionum ambagibus, quale eſt illud piſcatorum de pediculis.

Θσ. ὅσσ' ἕλομεν λιπόμεσθ'· ὃ δ' οὐχ ἕλομεν φερόμεσθα.

Quartum & certè grauius ænigmatum genus eſt rei alicuius obſcura & figurata deſcriptio, quale eſt illud de Cinara.

Ἐγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ εἰμὶ δὲ χλωρὴ
 Αὐχένος ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.
Σφαίρη δ' ὡς ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι· ἢν δὲ ματεύσῃς,
 Ἔνδον ἐμῶν λαγόνων μητρὸς ἔχω πατέρα.

Nullũ mi caput eſt: cerebrum tamen, alta virentem
 E terra ceruix ſurgere ſponte facit.
Vt globus in tereti conſiſto ſtipite: quare
 Matris habent in ſe viſcera noſtra patrem.

Emblema licet cum isto ænigmatum genere in ratione symboli conueniat, differt tamen, quod rem sublatis ænigmatum velis purius liquidiusque proponat. Est enim propriè symbolum aliquod ingeniosum, suaue, & moratum, ex pictura & lemmate constans, quo aliqua grauior sententia indicari solet.

Vt si velis significare patientiam rebus aduersis illustrari, tum depingas Ceranniam gemmam, quam aiunt in locis duntaxat fulmine ictis inueniri, inter fulgura cœliq; tumultus suauiter emicantem, & addas, *fulmine creuit*, efficies emblema.

Parabola est similitudo ducta à forma ad formam; vt vult Aristoteles Rhetoricorum libro 3. Hoc est rerum alioqui diuersarũ in vna aut pluribus affectionibus collatio. Errant grammatici, qui putant parabolam nonnisi ex rebus fictis trahi, ex omni enim historia tum naturali, tum morali, nonnunquam etiam ex fabulis educuntur parabolæ. Sed tum propriè vocantur apologi, cum aliquam moralem fabulam, quales sunt Æsopicæ continent.

Duplex autem genus fuit parabolarum, vnum δημῶδες, quod tritas & vulgares similitudines complectitur. Alterum ἱερὸν sacrum, hoc est è sanctiori quadam & magis arcana doctrina depromptum.

Tales sunt parabolæ, quæ ex illustribus historijs desumuntur, de quibus egi in eo libro, qui inscribitur *Polyhistor Symbolicus*.

Ad summum Hieroglyphica de quibus nunc est à nobis institutus sermo, propriè sunt imagines, & figuræ ad aliquid significandum ex hominum arbitrio determinatæ, quibus literarum vice Ægyptiorum sapientes vtebantur.

QVIS

QVIS HORVS AVCTOR HIEROGLYPHICON.

VCTOR *huius libri vulgò* Horus Apollo Niliacus *appellatur. Suspecta mihi semper fuit hæc vox* Horus Apollo. *Siquidem Horus apud Aegyptios idem est ac Apollo. Itaque existimarim nomen Apollinis ad interpretationem dictionis Hori priùs tanquam glossema additum, tandem in ipsum nomen irrepisse.*

Nam apud Photium & Suidam ὡραπόλλωνα *quoque scriptum reperio.*

Sed quis hic Horus *siue* Horapollo *valde ambiguum est. Parùm cèrte viderunt, qui huic auctori Suidæ præfixere.* ὡρὸς Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς παιδεύσας ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἔγραψε περὶ διχρόνων· ὅπως τὰ ἐθνικὰ λεκτέον, λύσεις προτάσεων τῶν Ἡρωδιανοῦ· πίνακας τῶν ἑαυτοῦ περὶ ἐγκλιτικῶν μορίων ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον περὶ τῆς ει διφθόγγου. ὀρθογραφίαν περὶ τῆς αι διφθόγγου, κατὰ φρυνίκου, κατὰ στοιχεῖον ἀνθολόγιον περὶ γνωμῶν.

Hæc inquam Horo nostro non conueniunt. primùm quia Niliacus est, non Alexandrinus, deinde quia Aegyptiacè scripsit, vt author est Philippus, non Græcè.

Tertiò quia Suidas, qui huius Grammatici Alexandrini opera tam accuratè numerat, vt ne tractatum quidem de E diphtongo omittat huius operis ἱερογλυφικῶν *nusquam meminerit.*

Eadem de causa puto falli Cœlium Rhodiginum, qui putat hunc auctorem fuisse Horapollinem Grammaticum ex Ægypto nobilem, arte clarißimum, nec vllo veterum tempestate Theodosij gloria inferiorem. Nam is ὡραπόλλων, vt didicimus ex Suida, Panopolitanus fuit, & Græcorum commentariorum scriptor, idem opinor ac ille cuius πατρικὰ Ἀλεξανδρείας se cum Helladij Besantinoi & Andronici Hermopolitani codice coniuncta vidisse refert Photius in Biblioth. pag. 1597, edit. Pauli Stephani.

Restat igitur vt dicamus, Horum alium esse ab istis auctoribus Græcis Horo & Horapolline, atque vt coniicere licet, longe antiquiorem. Dicitur porrò Niliacus non communi nomine quasi idem esset ac Ægyptius, (vt nonulli voluerunt) sed à Nilo vrbe Ægypti, cuius meminit Hecatæus apud Stephanum de vrbibus. Nilus enim tria significat, fluuium, vrbem, & templum. Νεῖλος πόλις αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου.

Hic cum de sacris literis suæ gentis scripsisset, Philippus Græcus auctor eius libellum Ægyptium in Græcam linguam vertit, vt in operis limine comperimus. Is autem Hori Niliaci interpres posterioribus fuisse temporibus, quibus iam se mundißimis Græcorum elegantijs Barbaries illeuerat, facilè comprobatur ex stylo, nam ὄρδινον *pro ordine,* πάτρωνα *pro patrono vsurpat, & similia quæ non nisi apud recentiores Græcos inuenias.*

HORI

HORI APOLLINIS NILIACI HIEROGLYPHICA,

QVÆ IPSE QVIDEM ÆGYPTIO sermone prodidit, Philippus verò lingua Græca donauit.

LIBER PRIMVS.

I. *Quo pacto æuum significent.*

AEVVM innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod æterna sint elementa. Quin & aliter æuum pictura exprimere volentes, serpentē pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hunc Ægyptij quidem lingua sua Vbæum, Græci verò Basiliscum appellant. Eundem ex auro conflatum
1 dijs circumponunt. Cæterùm hoc animali æuum significare propterea Ægyptij dicunt; quod quum tria sint serpentium genera, solū hoc ex omnibus
2 immortale est, cætera mortalia: vtpotè quum quoduis aliud animal solo afflatu etiam absq; vllo morsu serpens hic interimat. Quocirca, quoniam vitæ necisque potestatem habere videtur, meritò sanè deorum capitibus inseritur.

AD HIEROGL. I.

1 DIIS circ.) *Quomodo Basiliscum ex auro conflatum Dijs AEgyptij circumponant, & de huius cæterorumq; Serpentum superstitioso cultu dico obseruatione prima.*

2. IMMORTALE.) *Philo Biblius non dicit immortale, quod Aegyptiorum narrant fabulæ, sed vix naturali nece confici.*

2. *Quo pacto mundum.*

Mundum exprimere volentes, serpentem pingunt, qui suam ipsius caudam rodat, variis interstinctum squamis: per squamas quidem stellas, quibus cœlum mundusue distinctus est, obscure indicantes. Cæterùm hoc animal non secus ac terra grauissimum est, læuissimum autem ac maximè lubricum instar aquæ. Insuper vt serpens, quotannis 1. pelle ac senio simul exuitur, sic & annuum spatium, quod mundi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac veluti reiuuenescit. Quod verò velut cibo, suo vtatur corpore, significat id, quæcunque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rursum in eundem resolui, & tanquam imminutionem sumere.

1. PELLE *ac senio*) Stat. Thebaid. XIV.

——verni blanda ad spiramina solis
Erigitur liber senio, & squallentibus annis
Exutus, lætisq; minax interuiret herbis.

3. *Quomodo annum.*

Porrò annum demonstrare volentes, Isin, hoc est mulierem pingunt: quo etiam signo deam significant. Est autem apud eos Isis sidus, quod Aegyptio quidem nomine Sothonis, Græco verò Astrocyon dicitur, qui & inter reliqua sidera principatum videtur obtinere: vt qui oriens, modò maior sit, modò minor, interim splendidior, interim verò secus. Ad hæc quoniam in huiusce sideris exortu, ea signis quibusdam obseruamus, quæ toto anno peragenda sunt, propterea non temere annum Isin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt: quod arbor hæc sola ex omnibus ad singulos lunæ ortus, singulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

De

De hac Symbolo dico fusius in obseruationibus, Nomen autem βαΐς *à Græcis recentioribus pro palma vsurpatur. Vnde* βαϊοφόρος *Dominica palmarum, quod explico ad Symbola Clementis Alexandrini.*

4. *Quomodo mensem.*

Mensem autem notantes, palmæ ramum pingunt, aut Lunam deorsum inuersam. Ramum quidem, ob causam iam in palma supra dictam. Lunam vero deorsum vigentem, quod in ortu quidem dicant eam, quum quindecim est partium, sursum erectis cornibus apparere: at in senio, triginta diebus completis, cornua deorsum inflexa gerere.

5. *Quomodo vertentem annum.*

Vertentem annum significantes, 1. quartam arui partem pingunt. Est autem ἄρουρα, vnde Latinis aruum dicitur, terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt, propterea quod ab vno, vt tradunt, sideris cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterum quarta sit interiecta diei pars. Enimuero dei (Solis inquam) annus trecentis sexaginta quinq; diebus absoluitur: Quamobrem & quarto quoque anno superuacuum diem computant atque intercalant Ægyptij. Quatuor siquidem diei quadrantes, diem perficiunt.

1. QVARTAM) *Huius Hieroglyphici satis quidem per se obscuri sensum enucleo in obseruationibus Mercerus hic in parergo ludens rem minimè attingit.*

6. *Quid accipitrem pingentes, innuant.*

Deum quum volunt significare, aut sublimitatem, aut humilitatem, aut præstantiam, aut san-

 guinem,

guinem, aut victoriam, accipitrem pingunt. Deum quidem tum quod fœcundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam, quòd Solis præter cæteras volucres simulachrum esse videatur, vtpotè peculiari quadam atq; occulta naturæ vi, defixis in eius radios oculis intuens. Atque hinc est, quod medici ad sananda oculorum vitia, hieraceo herba vtuntur, Inde etiam fit, vt solem interdum, tanquam visus autorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quia cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, obliquè ferantur, nec recta sursum euehi possint, solus accipiter recta in altum volat. Humilitatem porrò seu deiectionem, quod eadem ratio e cæteræ animantes non perpendiculi modo, sed velut ex transuerso & flexuosè deorsum ferantur, solus accipiter directo àd inferiora viam carpat. Præstantiam, quod cæteris auibus præstare videatur. Sanguinem, quia animal hoc aiunt nō aquam, sed sanguinem bibere. Victoriam demum, quod cæteras volucres vincere videatur. Quum enim robustioris animantis potentia se videt opprimi, tum sese in aère ita resupinans, vt vnguis quidem sursum, pennas verò ac posteriores partes deorsum versas habeat, quum idem auis, quæ cum eo congreditur, efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit ac sibi victoriam parat.

De accipitris cultu & Symbolis apud Aegyptios, dico in obseruationibus.

7. *Quomodo animam indicent.*

Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Aegyptiis accipiter baieth dicitur, quod nomen si diuiseris, animam & cor sonat. Bai enim anima est, eth cor. I. Cor autem ex Aegyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque nominis compositio animam corda-

cordatam notat. Quapropter accipiter ob eam, quam cùm anima habet naturæ consentionem, aquam omnino non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima.

1. Cor autem animæ ambitus) *De hoc plura in obseruationibus ad Hierogl. 7.*

8. *Quomodo Martem ac Venerem*

Martem & Venerem describentes, duas pingunt cornices, vt marem ac fœminam: quoniam animal hoc gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœmina gignatur. Vbi verò quod raro tamen accidit, vel duo masculea, vel duo fœminea oua pepererit, mares fœminis connubio iuncti nunquam ad alteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina, quoad viuit, ad alterum marem: sed disiūcti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cum vni cornici occurrerint homines, auguiātur præsagium sibi hoc esse viduæ vitæ, quòd scilicet animali viduam agēti vitam obuij facti fuerint. Proindè in hunc vsque diem Græci ob tantam harum auium concordiam in nuptijs ignorantes verbum illud vsurpare solent ἐκκορί, nimirum κορὶ cornicem appellantes. *Locus perplexus.*

De hoc multa differo ad obseruationem Hierogl. 8.

9. *Quomodo nuptias.*

Atque eandem ob causam nuptias innuentes, duas rursum cornices appingunt.

10. *Quomodo vnigenam.*

Vnigenam autem significantes, aut ortum, aut patrem, aut mundum, 1. aut virum. Scarabæū pingunt. Ac vnigenam quidem, quod per se gignatur hoc animal, vt potè in vtero fœminæ non prius efformatum ac gestatum: eius enim solius huiuscemodi ortus est. Cùm mas sobolem procreare vult,

bouis fimum nactus, globulum eiusdem cuius mũdus figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occasum aduersis pedibus volutarit, ipse rursum, vt orbi persimilem figuram edat atque exprimat, in ortum conuertitur. Ipse quidem orbis à Subsolano circumagitur in Africum. At siderum contrarius est cursus, ab Africo ad Subsolanum. Hanc itaque pilam in terra defossam recondit in dies octo & viginti: nam & totidem diebus Luna duodecim zodiaci signa perlustrat, sub qua toto illo tempore permanens animatur scarabæorum genus. Nono autem & vicesimo die apertam pilam in aquã conijcit (eum enim diem esse putat, quo & Luna cum Sole congrediatur, & mundi insuper fiat generatio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt animalia, hoc est scarabæi. Ortum autem propter iam dictam caussam. Patrem, quod ex solo patre ortum habeat scarabæus, Mundum, quòd ad mundi figuram eius procreatio ac fœtus accedat. Virum denique, quod non sit in eorum genere fœmina. Sunt porrò scarabæorum formæ tres: Prima felium specie, ac veluti radijs insignita, quam & Soli ob significationem quandam dicarunt. Aiunt enim felem marem, iuxta varium solis habitum & cursum pupillas commutare, ad ortum quidem Solis mane nonnihil extendi, sub meridiem velut rotundas fieri, Sole ad occasum vergente obtusiores obscurioresque apparere. Quamobrem etiam, quæ apud Heliopolin est Dei, Solis inquam, statuta, felis speciem præ se fert. Habet autem & scarabæus omnis digitos triginta, propter triginta mensis dies, quibus Sol oriens suum per singula zodiaci signa cursum peragit. Alterum scarabæorum genus bicorne est, & taurina specie, quod quum & Lunæ consecratum sit, propterea eum qui inter sidera relatus est taurum, huiusce deæ elationem esse perhibẽt Ægyptiorum filij. Tertium vnicorne est, & suæ

Vide Plin. l. 11. ca. 28. & obseruationum nostrã ad hoc Symbolum.

& suæ peculiaris formæ, quod & Mercurio sacrum esse, vt etiam est ibis auis, existimarunt.

I. AVT virum) *De annulis scarabæo insignitis ad signum virilitatis dico in obseru.*

II. *Quid, vulturem describentes, indicent.*

Cæterum matrem significantes, aut aspectum, aut limitem, aut futurorum cognitionem, aut annum, aut cœlum, aut misericordiam, aut Mineruam, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem pingunt. Matrem quidem, quod in hoc animantium genere mas non sit. Sunt porrò & alia vulturum genera, quæ ex vento concipiunt quidem, sed quorum oua illic ad esum duntaxat, non item ad fœtum suscipiendum ac formandum sunt accommodata. At eorum vulturum, quorum non est subuentaneus duntaxat & inefficax congressus, oua ad gignendum tollendamque sobolem sunt in primis idonea. Aspectum autem, quod ex omnibus animantibus perspicacissimi visus sit vultur, vt qui oriente quidem Sole in occasum, occidente, verò in ortum prospiciat, atque è satis longo interuallo quæ sibi vsui sint, comparet edulia. Limitem, quod cum belli conficiendi tempus instat, locũ, vbi pugna committenda sit, septem ante diebus ad eum accedens præfiniat & circumscribat. Præsagium verò, tum ob iam dictam causam, tum etiam quod ad eam exercitus partem sese conuertere soleat, vbi maior sit futura clades, sibi ex cadaueribus alimentum seponens, ac in futurum prouide reseruans. Ergo & prisci reges exploratores mittebant, per quos in vtram aciei partem respexissent vultures, cognoscerent, indeque vincendos, atque internecina strage delendos colligerent. Annum porrò, quoniam animal hoc trecentos illos ac sexaginta quinque dies, quibus completur annus, ita distribuit, vt centum quidem ac viginti diebus

præ-

prægnans maneat, totidem pullos enutriat, reliquis verò centum ac viginti sui curam gerat, neque vterum ferens, neque alendis addicta liberis, sed seipsam duntaxat ad aliam parans conceptionem. Quinq; autem illos, qui supersunt anni dies, inventi, vt iam dictum est, compressionem insumit. Misericordem autem, quod quibusdam alienissimum fortasse videbitur, præsertim quum hoc animal cuncta interimat. Sed vt hoc pictura vulturis innuerent, eo impulsi sunt, quod centum illis ac viginti diebus quibus suos educat, pene nunquam euolet, sed omnem curam ac sollicitudinem in illis alendis adhibeat. Quod si eo tempore cibus non suppetat, quo eos sustentet, proprio execto femore sugendum eis exhibet & impertitur sanguinem, vt ne cibi penuria atque inedia conficiantur. Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur apud Ægyptios Minerua quidem superius cœli hemisphærium occupasse, Iuno verò inferius. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantum complectitur. Quā ob caussam & cuiuis fœminei sexus animanti Ægyptij vulturem, vt in eo sexu principem ac primarium apponūt: ex quo & deam omnem, ne sigillatim vnamquamque percurrens, prolixior sim, * significantes, vulturem pingunt Ægyptij. Insuper & matrem innuere volētes, vulturem pingunt: est enim mater fœmineæ naturæ. ὀρανίαν autem hoc est cœlum (neque enim placet ipsis, masculino genere ὀρανὸν dicere) quoniam horum omnium generatio inde est. Duas denique drachmas, quod apud Ægyptios duæ lineæ vnitas est. Vnitas verò cuiuslibet numeri ortus est atque principium. Iure igitur duas drachmas indicare volentes, Vulturem pingunt, quòd generationis ipse sibi autor materque ac principium, quemadmodum & vnitas esse videatur.

Ostendo hic drachmarum nomen irrepsisse pro lineis quod Pierium torsit dubitatione. **vide obseruat.**

12 *Quomodo Vulcanum notent.*

At Vulcanum indicantes scarabæum & vulturem pingunt. Mineruam verò vulturem & scarabæum. Ipsis enim videtur mundus ex mare ac fœmina constare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quod hi soli ex dijs apud ipsos mares sint simul ac fœminæ.

Non possunt ista congruere, ***nam quomodo vnì duo Symbola inter se opposita responderent? Scribe,*** Ἥφαιστον δὲ γράφοντες κάνθαρον ζωγραφῦσι, Ἀθηνᾶν δὲ καὶ Ἥφαιστον γῦπα καὶ κάνθαρον. ***Vulcanum indicantes scarabæum pingunt, Mineruam verò simul cum Vulcano vulturem & scarabæum.***

13. *Quid sidus pingentes, innuant.*

Deum mundo inhabitantem significantes, aut fatum, aut quinarium numerum, sidus pingunt. Deum quidem, quod Dei prouidentia victoriam decernit atque imperat, qua & siderum orbisque vniuersi motus peragitur. Existimãt enim sine Deo nihil prorsus consistere. Fatum autem, quod id quoq; è siderum cursu ac dispensatione constituatur. Quinarium verò numerum, quoniam cum quamplurima atque adeò innumera sint in cœlo sidera, sola ex his quinq; motu suo orbis pulcherrimam efficiunt distributionem ac moderamen.

Merceri versio θεὸν ἐγκόσμιον, Deum, pulchre ornatum, ***reposui Deum mundo inhabitantem; Diuinam enim prouidentiam significat per vniversum commeantem. Quinq; autem illæ stellæ sunt opinor reliqui planetæ excepto Sole & Luna; nam stellæ nomine censeri non solent.***

14 *Quid*

14. *Quid Cynocephalum pingentes demonstrent.*

Natio pro natatione seu vrinatore in hūc locum irrepserat.

Lunam demonstrantes, aut terrarum orbem, aut litteras, aut sacrificium, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem, propterea quod animal hoc consensum quendam cum Dei congressu, ex quo & affici soleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaque permanet, tum mas quidem Cynocephalus nec quoquam intuetur, nec vescitur: sed demisso in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, mœret. Fœmina verò præterquam quod nusquam oculos contorquet, ipsa quoque eodem quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vsque tempora in templis, cynocephali nutriuntur, vt ex ipsis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognosci possit. Terrarum autem orbem, quoniam septuaginta duas ferunt iā olim orbis habitati fuisse regiones: hos porro, si diligenter in templis nutriantur & curentur, non sicut cætera animalia vno die emoriuntur, sic & ipsos emori: sed ipsorum partem quandam singulis diebus emorientem ac tabescentem à sacerdotibus humari, reliquo interim corpore in sua natura persistente, idque per septuaginta duos dies: quibus expletis, tum prorsus interit. Litteras, quia est (apud Ægyptios) natio quædam & genus cynocephalorum, qui litteras norunt. Quapropter vbi primum in sacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei sacerdos apponit vna cum scirpeo stilo atque atramento, nimirum vt periculum faciat, sit ne ex eo cynocephalorum genere, qui litterarum gnari sunt, & an litteras pingat. Pingit itaque in ea tabella litteras. Præterea hoc animal. Mercurio dicatum est, qui litterarum omnium particeps est. Sacrificium verò

quod

quod natura cynocephalus ab esu piscis atque adeo panis qui pisce sit intinctus abhorret, sicut & externi sacerdotes. Adde quod circumcisus gignitur, quam quidem circumcisionem summo curant ac peragunt studio sacerdotes; Iram, quia hoc præter cætera animantia maximè iracundum est, & ad indignationem procliue. Natationem porrò; quoniam cætera quidem animantia frequenti natatione sordes ac squalorem contrahunt: solum hoc ad eum quem instituit locum nando peruenit, nec tamen vllis à natiuo colore transfertur, aut sordibus inquinatur.

Ιχθυώμηλον ἄρτον *hic aliquis verterat Panem ex piscibus. Imò intellige, panem iusculo piscis intinctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem ex piscibus fecisse, hoc perrarum est, nec Aegyptijs consuetum.*

15. *Quomodo Lunæ exortum indicent.*

Lunam autem orientem indicare volentes, rursum cynocephalum hoc habitu pingunt, stantem, manusque in cœlum tollentem, ac 1. regium insigne capite gestantem. Hac autem figura, ad Lunæ ortum demonstrandum, depingunt cynocephalum, quod hoc habitu videatur cynocephalus deæ gratulari, quod ambo, Sol inquam ac Luna, luminis participes sint.

1. REGIVM insigne.) *Mercerus vir alioqui eruditus hic abusus est voce* τοῦ βασιλείου *quam putauit significare regium insigne sed aliud Orus intellexit quod doceo in obseruationibus.*

16. *Quomodo æquinoctia duo.*

Rursum æquinoctia significantes, idem animal, cynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim anni æquinoctijs, duodecies in die per singulas

nimirum horas vrinam reddit, idemque & noctu facit. Quare non immeritò suis hydrologijs Ægyptij cynocephalum sedentem insculpunt, è cuius membro aqua defluat: idque propterea, quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoctij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas significat. Cæterum ne foramen illud acutè artificioseque constructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius sit, aut rursum arctius (vtrumque enim magni refert siquidem latius, cùm magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimensionem perficit: angustius autem paulatim ac latius quam par sit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt 1. quicquid pilorum est, ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in vsum iam dictum fabricentur Hoc autem ipsis visum est non absque ratione quadam, sicut nec in cæteris facere: & quod etiam solus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.

1. QVICQVID pilorum &c.) *Hic locus valdè perplexus est, & malè ab interpretibus intellectus, de quo vide coniecturam nostram in obseruat.*

17. *Quomodo animum siue iram innuant.*

Animum autem siue iram volentes signare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem verò rotundam, & circumquaque radiorum more sparsos pilos instar Solis. Quare & sub solio hori, hoc est Solis, leones supponunt, huius animalis cùm Deo similitudinem maximam demonstrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eò quod horis præsit.

De hoc plura in obseruationibus.

18. *Quo-*

18. *Quomodo robur notent.*

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robustissima sint.

19. *Quomodo vigilantem commonstrent.*

Vigilantem autem sedulumque hominem, aut etiam custodem ostendentes, Leonis caput pingunt, quoniam Leo vigilans oculos claudit, eosdem quum dormit, apertos habet, quod quidem custodiæ atque excubiarum signum est. Quocirca non absque significatione templorum claustris leones qui custodum loco sint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2. l. IX. Symb. 13.

20. *Quomodo terribilem ac formidandum.*

Eodem quoque, vt formidabilem notent, signo vtuntur; quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus, qui eum inspexerint, metum inijcit.

21. *Quomodo Nili ascensum & exundationem.*

Nili insuper inundationem significantes, quem Ægyptio nomine Nun (quod si interpreteris; nouum sonat) appellant, modo Leonem pingunt, modo tres magnas hydrias, modo verò cœlum ac terram aquæ copiam scaturientem. Leonem quidem, quod quum Sol Leonem subit, ampliorem Nili facit inundationem. Quamdiu enim Sol in hoc signo persistit, sæpenumerò in duplum ipsius Nili aqua excrescit. Quare & tubos canalesque sacrorum fontium, * solent ij, qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vsque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundunt, Leonis signo vti solent. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram quæ aquæ copiam

** Soliti sunt ij qui olim sacris præerant.*

Pingunt. hydriam similem facientes.

copiam ſcaturiat, * nilum perſimilem facientes cordi lingua prædito. Cordi quidem, quoniam princeps hæc & potiſſima apud ipſos habetur totius corporis pars, ſicut & Nilus totius Ægypti dux eſt ac princeps. Linguæ autem, quod quum hæc perpetuò in humido eſſe gaudeat; inſuper & ipſam genitricem cauſamque rerum ſtatus appellant. Tres porrò hydrias, nec plures, nec pauciores pingunt, quod triplex ex eorum ſententia ſit inundationis cauſa effectrix. Vnam quidm Ægyptiæ terræ aſcribunt, quæ ex ſeſe aquam producit. Alteram Oceano, ex quo inundationis tempore aqua in Ægyptum exæſtuat. Tertia imbribus, qui per id tempus quo intumeſcit Nilus, ad auſtrinas Æthiopiæ partes contingunt. Quod autem Ægyptus ex ſeſe aquam gignat; inde facilè eſt deprehendere, quod cum in cæteris orbis tractibus hyeme ſoleant exundare flumina, idque propter imbres copioſos & aſſiduos, ſola Ægyptiorum regio, quoniam totius orbis velut vmbilicus eſt ac media non ſecus atque in oculo pupilla, æſtate ſib inundationes Nili procreat.

De hoc Hieroglyphico dico in obſeruationibus, quod autem ait Nilum ab Aegyptijs νοῦν *appellari, congruentia dicit Heſichio, qui in dictione* νοῦς *ait eam ſignificare* ψυχὴν, ποταμὸν, *&* μονάδα. *Hic igitur fluuius eſt Nilus.*

22. *Quomodo Aegyptum deſignent.*

Ægyptum autem deſignantes, conflagrantem acerram pingunt, & ſuperne cor, illud innuentes, quemadmodum zelotypi cor in perpetuò æſtu ac flamma eſt, ſic Ægyptum quia immodicè calet, continenter quæ in ſe ſunt, animare ac procreare.

Aliud cordis Symbolum annotaui ex Philone Syntagm. 2. 1. v. *Sym.* 102.

23. *Quo-*

23. *Quomodo hominem qui è patria peregre nunquam profectus sit.*

Hominem qui nunquam solo natali relicto, peregrinatus fuerit, significantes, Onocephalum pingunt, quia nec vllam audit historiam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. *Quomodo tutelam ac præsidium.*

Præsidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aspiciens, alterum fœminæ foras. Ita enim nullum dæmonem inuadere posse asserunt. Sic enim & sine literis duobus inquam capitibus sese ab omni discrimine & insidiis tuentur

De phylacterijs dico in obseruationibus.

25. *Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudemque atq; informem fœtum demonstrent.*

Hominem necdum omnibus in vtero membris efformatum notantes, ranam pingunt, quod hæc cum ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem sui parte rana, altera terrestre quippiam videatur, adeò vt deficiente flumine, ipsa quoque deficiat.

26. *Quomodo apertum ac patens quippiam.*

Patulum autem quippiam significare volentes, leporem pingunt, quod semper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

27. *Quomodo sermonem.*

Sermonem porrò designantes, linguam pingunt, & subcruentum oculum: primas quidem sermonis partes linguæ, secundas verò oculis tribuentes. Sic etenim perfectè consistunt ipsius animi sermones, quum ad eius motus sensaque accommodantur ac

variantur: præsertim quum apud Ægyptios animus aliter sermo nominetur. Quin & aliter sermonem innuentes, linguam subtusque manum pingunt: linguæ quidem primas in loquendo adscribentes, manui verò vt quæ linguæ placita exequatur, secundas parteis.

Rectè manum addunt linguæ, quid enim prodest χρυσὸν λαλούντων ἄπρακτος λόγος. *vt loquitur D. Greg. Nazianz. in Iambicis. Odi homines ignaua opera Philosopha sententia Pacuuius.*

28. *Quomodo silentium.*

At silentium significantes, numerum M. L. XXXXV. pingunt, qui triennij numerus est, si ex trecentis sexaginta quinque diebus annus constituatur, intra quod tempus nisi loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

29. *Quomodo vocem remotam.*

Vocem remotam volentes significare, quod Ægyptiis væè dicitur, sonitum pingunt aëris, hoc est tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius resonat.

30. *Quomodo antiquam originem.*

Antiquam originem notantes, papyri fasciculum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius sicut & geniture non facilè quis initium inuenerit.

31. *Quomodo gustum.*

Gustum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim gustus eò vsque retinetur. Gestum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum gustum imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis absoluitur gustus.

32. *Quomodo animam longo hic tempore agentem.*

Animam

Animam, quæ diutiſſimè in hac vita moram traxerit, aut etiam inundationem commonſtrare volentes, Phœnicem auem pingunt. Animam quidem, quòd omnium, quæ toto orbe ſunt animantium, hoc maximè diuturnæ vitæ eſt. Inundationem verò, quod velut ſignum Solis ſit phœnix, quo nihil in orbe maius, cùm omnia ſubeat, * omnes ſcrutetur & diſquirat. Atque adeò πολὺς hoc eſt multus vocitari ſolet.

γλημμύραν Mercerus hic interpretatur inundationem: ex qua certè interpretatione ratio, quæ affertur ab Oro inepta limato ſaltem lectori videbitur, & ridicula. Nota ex Heſychio πλημμύραν duo ſignificare ἔφοδον ὕδατος, & πλῆθος. In hoc loco deſignat multitudinem, non inundationem. Vnde manifeſta ratio eſt, cur Phœnix πλῆθος ſignificet, quia Solis Hieroglyphicum eſt, qui πολὺς nominatur. Poſſet quidem inundationem ſignificare, ſed in alium ſenſum torquenda eſſet huius Symboli ratio.

33. *Quomodo eum qui ſero tandem è regione peregrina ad ſuos redeat.*

Quin & eum innuentes qui longo tempore peregrinatus, tandem in ſolum natale remeat, rurſum phœnicem auem pingunt. Hæc enim in Ægyptum, cùm tempus mortis inſtat, quingentèſimo demum anno regreditur: vbi ſi naturæ debitum perſoluerit, magna ſolennitate ac ritu funeratur. Quæcumque enim in cæteris ſacris animalibus religiosè obſeruant Ægyptij, ea & phœnici tribui debent. Fertur ſiquidem Solem magis apud Ægyptios gaudere, quàm apud cæteras gentes, ideoque Nilum ipſis ex huius Dei calore inundare; cuius rei paulò ante à nobis ratio reddita eſt.

De hac Phœnicis ætate non consentiunt auctores, mille annos eidem tribuit Nonnus. Septem millia Chæremon Aegyptius, vt est apud Ioannem Tzetzem. Trecentos & quadraginta Albertus. Cùm Phœnicis vita magni anni fieri conuersionem rara fides est inter auctores (inquit Solinus) quamuis eorum plurimi magnum annum non quingentis & quadraginta quatuor annis constare dicant. Difficilè est in re tam fabulosa aliquid certum statuere. Quod autem ait, fertur siquidem Sole, *&c. id Aegyptijs non Phœnici tribuendum. Itaque quod inconcinne hic author dixit,* λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀντρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπο Αἰγυπτίων, *corrigendum* λέγονται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χαίρειν Αἰγύπτιοι.

34. *Quomodo cor pingunt.*

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum est, cordis omnisque rationis præsidi & moderatori. Nam & Ibis per se ipsa magna ex parte cordi adsimilis est, de qua re plurimi apud Ægyptios agitantur sermones.

Mercurio Ibin sacram dicunt, vel quia ex Poëtarum fabulis Mercurius in pugna Gigantum sub Ibidis alis latuit, Ouidius Metam. Vel quia (vt ait Aelianus) eius nigræ pennæ cum tacito & nondum emisso sermone possunt comparari. Candidæ verò prolatæ sunt orationis typus. Eamdem Lunæ sacram asserunt quod tot diebus oua excludat quot Luna augetur & decrescit. Quam porrò habeat cum corde similitudinem, explico ex Aeliano

Synt. 2. l. 8. Symb. 26. vbi quoque ostendo quo consilio Moyses dicatur secum in exercitu Ibides detulisse.

35. *Quomodo eruditionem ac doctrinam.*

Doctrinam autem indicantes, cœlum pingunt rorem fundens, innuentes, quod quemadmodum ros decidens, in omnes quidem plantas diffunditur, at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ sunt vt molliri possint, cæteras verò quæ suaptè natura duræ sunt, non item: sic & doctrina communiter ad omnes pertingit homines, quam quisquis felici natus est ingènio, vt rorem arripit, qui verò ingenij facultate destituitur, idem efficere non potest.

Doctrinam per aquam, & rorem significatam ostendo quoque Synt. 2. l. 61.

36. *Quomodo Aegyptias litteras*

Cæterùm Aegyptias litteras, aut sacrum scribam, aut finem innuentes, atramentum, cribrum & iuncum pingunt. Ægyptias quidem litteras, quod his omnis apud eos scriptura compleatur. Iunco enim, non alia re vlla scribunt. Cribrum verò appingunt, quoniam hoc cum primum sit panis conficiendi instrumentum, ex iunco fit. Innuunt itaque, cuicumque victus suppetit, eum litterarum studijs animum adiuncturum: cui verò non suppetit, alijs operam daturum artibus. Quocirca & apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen si interpreteris, plenum alimentum sonat. Sacrum autem scribam, quoniam hic vitam mortemque dignoscit. Nam est apud sacros scribas liber, sacram ambrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt, si vitalis, necne; id ex ægri decubitu, signis quibusdam, perspicientes. Finem denique quoniam qui litteras didicit, ad tranquillum

vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Σχοίνῳ. *Iunceum stylum intelligit, quem Clemens Alexandrinus Stromata libro sexto hic nominat. Quod autem ait pauperes non studere, contrarium sæpè vsuuenit, quod notaui in parabola Achantidis Syntagm. 2. l. 10. Symb. 14.*

30. *Quomodo sacrum scribam.*

Rursum sacrum scribam, aut vatem, aut vespillonem, aut splenem, aut odoratum, aut risum, aut sternitationem, aut magistratum, aut iudicem volentes signare, canem pingunt. Sacrum quidem scribam, quoniam quicumque voluerit, vt par est & absolutissimè hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, assiduéque omnibus canum more allatrare, & ferum esse, nullique gratificari. Vatem autem, quòd canis præter cætera animantia defixis in deorum simulacra, non secus ac vates consueuere, intentisque aspiciat oculis. Sacrorum verò pollinctorem, 1. quod & hic nuda & resecta, quibus iusta facit, simulacra contempletur, Splenem, quoniam hunc inter cætera animalia canis leuissimum habet: & siue ei mors, siue rabies acciderit, ex splene id contingit. Enimuerò & qui eius funus procurant, vbi morituri sunt, magna ex parte splenteici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciso dissectoque cane prouenit, inficiuntur. Odoratum porrò, risum ac sternutamentum: quoniam qui absolutè splentici sunt, nec odorari possunt, nec ridere, neque verò sternutare.

1. Quod & hic nuda & resecta.) *Locus hic perperam ab interprete distortus. Vide in obseru.*

38. *Quonam modo magistratum innuant, aut iudicem.*

Magi-

Magiſtratum verò aut iudicem quum deſignant, appingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ appoſitam, propterea quod vt canis, quemadmodum ſuprà dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis intuetur oculis: ſic & magiſtratus qui & iudex erat, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpectabat. Ac propterea regiam cani prætextam adijciunt.

Rectè hic animaduertit vir de noſt. Soc. eruditus. Vnam copulatiuam καὶ *peruertere ſenſum. Depingenda eſt vt Regis ſtatua veſte ad pedes ſtrata, quam canis cuſtodiat, & reſtituendum,* προςτιθέασι, τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, καὶ σχῆμα γυμνόν.

39. *Quomodo ſignificent eum, qui ſacrum pallium geſtat.*

Significantes eum, qui ſacrum geſtat pallium, domus cuſtodem pingunt, quod ab eo templum cuſtodiatur.

Titulus huius Hieroglyphici malè à Mercero intellectus multis erroris anſam dedit. Quid ſic παστοφόρος *explico in obſ. ad Hierogl. 39. l. 1.*

40. *Quomodo natalitium ſydus, ſiue eum, qui horarum rationem obſeruat, exprimunt.*

Natalitium ſydus horarum inſpectorem demonſtrantes, hominem pingunt horis veſcentem, non quod horas homo comedat (id enim haud quaquam fieri poteſt) ſed quod hominibus cibi ſtatis horis parentur & apponantur.

Ωρπσκόπος *non de natalitio hic ſidere intelligendum, vt interpres accepit, ſed de ſacerdote Aegyptiorum Aſtrologo, qui* ὡροσκόπος *nominabatur, vt docui in obſeruationibus.*

41. *Quo-*

41. *Quomodo pudicitiam innuant.*

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt quod his elementis omnis lustratio fiat atque expiatio.

Lege Plutarch. q. I. ῥωμαϊκῶν, & quæ annotaui in obseruationibus.

42. *Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.*

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piscem pingunt, quod horum esum qui in sacris versantur, horreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, inq; suum ipse genus sæuiat.

43. *Quomodo os pingunt.*

Os significantes, serpentem pingunt, quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

44. *Quomodo fortem simul & temperantem.*

Fortitudinem cum temperantia coniunctam innuentes, taurum integra corporis constitutione præditum pingunt. *

45. *Quomodo auditum.*

Auditum demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Audit enim vel ex longissimo interuallo taurus.

46. *Quomodo innuunt immunditiam.*

Origem. Porrò impurum scelestumq; notantes animum * coturnicem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis intuens, vociferatur, non ei bene dicens, nec fausta acclamatione graticulationeue prosequens. Cuius rei argumentum est apertissimum, quòd anterioribus cruribus terram effodiens suas ipsius pupillas humi velut pingens defigit, quasi indignabunda, inuitaq;

deæ

deæ ortum aſpiciens. Idem quoque in exortu Dei, Solis inquam efficit. Quapropter antiqui reges, quum ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut Gnomones quoſdam, ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoſcebant: Quare & ſacerdotes vnam hanc inter volucres * non ſignatam comedunt, quod ſimultatem quandam cum dea exercere videatur. Etenim quemcumque in deſerto locum aquis ſcatentem nactus fuerit, poſteaquam biberit, labris turbat, lutumque aquæ commiſcet, ac pedibus in eam puluerem conijcit, idque vt nulli alij animanti aqua ſit ad potum idonea. Adeò praua atque infeſta putatur * coturnicis natura. Nam ne hoc quidem officium deæ præſtat. quum ipſa omnia quæ toto orbe ſunt vtilia gignat, augeat, ac vegetet.

Fort. abſque iugulatione.

Orygis.

Inſunt huic Hieroglyphico ambages, de quibus vide in obſeruationib. ad Symb. 46. l. 1.

47. *Quomodo ſubuerſionem atque interitum.*

Interitum ſignificantes murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & ſigno vtuntur, vt iudicium deſignent. Multis ſiquidem varijſque appoſitis panibus, mus puriſſimum atque optimum delectu habito rodit. Propterea & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

48, *Quomodo impudentiam.*

Impudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus accedat.

49. *Quomodo cognitionem pingunt.*

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoſcit.

Neque hoc solum nomine, sed & quod præter cætera animantia sibi in hyemem cibos congerens, non aberrat à loco vbi condidit, sed absque vllo errore ad ipsum peruenit.

50. *Quomodo filium pingunt.*

Filium volentes significare, vulpanserem pingunt. Hoc enim animal maximè amans est liberorum. Si quando enim ipsum venator simul cum paruulis persequatur; & pater & mater vltro se venatoribus dedunt, vt seruentur paruuli. Quam ob caussam Ægyptijs placuit hoc animal colere.

Vulpanser est de Anserum genere. Vocatur autem χηναλώπηξ *quod in anserina specie vulpis habeat calliditatem, pullos suos* (inquit) *Aelianus amat impensius, eamdemq; operam quam perdix in ijs tuendis ponit. Nam venatorem sese ingerendo eludit, donec tenelli dilabantur.*

51. *Quomodo amentem*

Pelicanum autem pingentes, amentem simul ac imprudentem significant. Quum enim cæterarum volucrum more possit in locis editioribus oua reponere, id non facit: quin potius defossa terra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint homines, locum illum arido bouis stercore circumlinunt, cui & ignem subijciunt. Pelicanus autem conspecto fumo, dum pennis suis ignem vult extinguere, contrà potius earum agitatione accendit. Quo quum conflagerent eius alæ, facilè ab aucupibus capitur. Quam ob caussam non consentaneum existimarunt eo vesci sacerdotes, quum omninò pro liberis in discrimen sese conijciat. Vulgus tamen Ægyptiorum eo vescitur, vt qui eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt vulpanseres, sed * beneuolentia quadam certamen hoc suscipere.

Amentia.

Antiq

Attigi etiam Syntagm.2. l. 3. Symb. 5.

52. *Quomodo gratum indicent animum.*

Gratum indicantes animum, Cucupham pingunt, proptereà quod solum hoc ex mutis animantibus, posteaquam à genitoribus educatum fuerit, ijsdem senio confectis parem refert gratiam. Quo enim loco ab eis enutrita est, eodem nidum ipsis extruit, pennis eorum euulsis, cibumque subministrat, donec renatis plumis, parentes sibi ipsi opem ferre queant. Quare & diuinorum sceptrorum Cucupha insigne atque ornamentum apud eos esse solet.

Κȣκȣφᾶν *Kiranides lib. 10. cap. 70. putat esse vpupam, quòd autem parentum dicitur plumas vellere, intellige plumas defluas, quas ipsi sua sponte exuunt.*

53. *Quomodo iniustum & ingratum.*

Iniustum verò atque ingratum, geminos equi fluuiatilis vngues deorsum vergentes pingunt. Hic enim quum ad ætatis florem peruenerit, cum patre pugnans periculum facit, an præpolleat. Et si quidem pater cesserit, locum ei assignans, ipse cum sua ipsius matre connubium contrahit, & cum sinit viuere. Quod si non sinat pater cum matri iungi; ipsum quum fortior sit ac robustior, interimit. Cæterùm ideò geminos eius vngues deorsum maximè inflexos pingunt; vt qui hoc vident homines, huiusque causam intelligunt ad beneficentiam procliuiores sint.

54. *Quomodo ingratum bene de se meritos.*

Ingratum atque infestum ijs à quibus beneficiô affectus est significantes, columbam pingunt. Mas enim vbi robustior euaserit, ex consortio matris patrem expellit, itaque ei connubio iungitur. Purum autem hoc animal esse videtur. Siquidem

cum

cum aëris constitutio pestilens est, omniaque; tum animata tum inanimata ; ea afficiuntur; quotquot hoc vno vescuntur animali, ab hac luce seruantur immunes. Ideoque eo tempore Regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemque ijs qui quod dijs ministrent, puri castique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

55. *Quomodo id quod fieri non potest.*

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atque aliter idem significare volentes, hominem absque capite gradientem pingunt: quorum vtrumque quum ex eorum numero sit quæ fieri non possunt; meritò, ad hoc innuendum sumpta sunt.

56. *Quomodo regem pessimum.*

Regem autem pessimum significantes, anguem pingunt in orbis figuram, cuius caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione scribunt, obscurè innuentes se regem pingere orbi imperitantem. Porrò angui apud Ægyptios nomen est Meisi.

Si rectè expendatur Hieroglyphicum nomen κάκιστον *sensui repugnat, Itaque Pierius legit* κάλλιστον *mallem tamen* Κράτιστον *cùm potentißimum regem designari dicat, qui vniuerso terrarum orbi imperitet.*

57. *Quomodo regem custodem.*

Aliter quoque regem custodem signantes, anguem quidem vigilantem pingunt, sed pro regis nomine custodem adnectunt. Hic enim totius orbis custos est. Itaque regem assiduè vigilantem esse oportere.

58. *Quomodo mundi notent dominum.*

Rursus regem orbis moderatorem existimantes, & in-

& indicantes, ipſum quidem anguem pingunt; ſed in eius medio magnam domum effingunt ac repræſentant: nec ſanè abſque ratione; regia enim domus quæ ab eo regitur * in mundo eſt.

59. *Quomodo populum regi morigerum.*

Populum regijs iuſſis obſequentem innuentes; apem pingunt. Solæ enim hæ ex omni animantium genere regem habent, quem reliqua apum multitudo ſequatur; cuique non ſecus ac vulgus regi obtemperet. Innuunt autem obſcurè; tum ex mellis inſigni vtilitate, tum ex vi, quam in aculeo habet hoc animal, vtilem ſimul ac potentem eſſe ad res gerendas regem.

60. *Quomodo regem parti orbis imperantem.*

Regem autem non toti terrarum orbi, ſed parti dumtaxat imperantem volentes ſignificare, anguem dimidiatum pingunt: regem quidem per ipſum animal, non toti verò orbi imperantem, ex eo quod dimidiatus ſit, deſignantes.

61. *Quomodo latè rerum potientem.*

Omnium autem moderatorem ex eiuſdem animalis perfectione ſignificant; rurſum integrum pingentes anguem. Sic & apud eos ſpiritus eſt, qui per vniuerſum orbem permeat.

62. *Quomodo fullonem.*

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes in aqua pingunt: id quod ex mercurij ſimilitudine indicant.

63. *Quomodo menſem.*

Menſem autem exprimentes, Lunæ figuram eodem qui ſuprà expoſitus eſt, habitu pingunt, complectentem octo & viginti dies æquinoctiales duntaxat; die ex viginti quatuor horis conſtituto, qui-

bus & exoritur in noſtro apparens hemiſpherio: reliquis verò duobus in occaſu eſt.

64. *Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.*

Cæterum rapacem, fœcundum, aut inſanum volentes innuere, crocodilum pingunt, quod fœcundum maximè ſit hoc animal, multoſque liberos procreet, inſuper & crebro in furorem agatur. Vbi enim ab expetita præda exciderit; indignabundus in ſe ipſe furit.

65. *Quomodo ortum.*

Ortum oſtendentes, geminos crocodili oculos pingunt, quoniam oculi huic animali velut ex profundo emergunt.

66. *Quomodo occaſum.*

At occaſum ſignantes, Crocodilum inflexum ac cernuum pingunt. Ad partum enim facilè, & maximè procliue eſt hoc animal.

Quid facit hîc αὐτότοκος, *quod Mercerus vertit ad* partum facile & maximè procliue. *At Trebatius*, eſt hoc animal rotundum, & promiſcue parit. *Nugæ, lege* αὐτόκυφος καὶ κατωφερὲς τὸ ζῶον, *ſuapte natura cernuum & inflexum animal, quo nihil ad ſenſum accommodatius.*

67. *Quomodo tenebras adumbrent.*

Porrò tenebras ſignificantes, Crocodili caudam pingunt. Neque enim aliter ad exitium & internecionem perducit crocodilus quodcumque apprehenderit animal, niſi cauda prius cæſum, inualidum reddiderit. Namque in hac corporis parte præcipua eſt Crocodili vis ac robur. Cæterum quum quamplurima alia in crocodilorum natura ſigna comperiantur, hæc quæ in primum librum conferre viſum eſt, nunc ſatis erunt.

HORI

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM APVD ÆGYPTIOS INsculptarum literarum interpretatione.

LIBER SECVNDVS.

SECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneamque in medium afferam rationem : quæ & quum ex alijs exemplaribus nequaquam sint exposita : necessariò subiungenda censui.

1. *Quid stellam pingentes innuant.*

Depicta Ægyptijs stella nunc Deum significat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis masculi animam.

2. *Quid aquilæ pullum.*

Et aquilæ pulius masculum, & orbiculatum quippiam indicat.

Vide in obseruationibus, vbi lego τυλωδες callosum, scabrum, & robustum.

3. *Quid geminos pedes iunctos ac stantes.*

Gemini pedes simul compacti ac firmati, Solis cursum quum in solstitio est hyberno siue in bruma significant.

Vide obseruationem ad Hierogl. 3. l. 2.

4. *Quid hominis cor faucibus appensum.*

Hominis cor faucibus appensum, boni viri os designat.

De hac cordis significatione dico ad Hierogl. 7. l. 1.

5. *Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium instructi.*

Belli aciem indicant hominis depictæ manus, altera scutum, altera verò arcum tenens.

6. *Quid digitum.*

Hominis stomachum demonstrat digitus.

Stomachus hîc propriè est ventriculi orificium superius, seu fistula per quam cibus in fundum delabitur.

7. *Quomodo morbum significent.*

Flores autem anemones, morbum hominis significant.

In eodem genere Symboli Astrampsychus ponit lactucam. Θρίδακας ἰδὼν [illegible] δηλοῖ νόσον. *Nonnulli anemonas morborum Symbolum esse dicunt, quod colligantur, tertianis quartanisquè remedio.*

8. *Quomodo lumbum hominis.*

Lumbum, aut staturæ constitutionemque hominis volentes notare, os spinæ dorsi pingimus.

9. *Quomodo permanens aliquid & tutum significent.*

Coturnicis os pictum, stabile ac tutum quippiam indicat, quod difficilè huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

Orygis reponendum puto, abusus vocis ὄρτυγος *pro* ὤρυγος.

10. *Quomodo concordiam.*

Duo homines magistratus ornati insignibus concordiam innuunt.

Inde ἀξιωματικοὶ *publica dignitate fungentes; quo verbo etiam vsus Guillielmus Bibliothecarius in Hadriano II. eum cum Pontificiali pallio impositum præcedentibus Axiomaticis, & subsequente reliqua turba in vrbem redîre patriarchiumq; subire conspexeram.*

11. *Quo-*

11. *Quomodo turbam ac tumultum.*

Armatus homo ſagittaſque iaculans, tumultum ſignificat.

12. *Quomodo dimenſionem.*

Hominis digitus dimenſionem notat.

13. *Quomodo deſponſatam mulierem.*

* Deſponſatam mulierem volentes oſtendere, ſolis circulum, ſimul cum ſtella & ipſo diſco ſolis bipartito pingunt. *Prægnantem m. ſ.*

14. *Quomodo ventum.*

Accipiter ortum verſus in ſublime tendens, ventos oſtendit. Item & aliter. Accipiter expanſas in aëre alas habens, ventum, qui alas quaſdam habere videtur, ſignificat.

15. *Quomodo ignem.*

Fumus in cælum aſcendens, ignem indicat.

Sic lucit Syneſius in fumum. Et qui me genuit ſine me non naſcitur ipſe.

16. *Quomodo opus.*

Maſculi (bouis) cornu pictum, opus notat.

Maſculorum cornua maiora ſunt & turtuoſiora, fœminarum minora & minus flexa.

17. *Quomodo pœnam.*

At fœminæ cornu depictum, * pœnam oſtendit. *Laborem.*

18. *Quomodo impietatem.*

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

19. *Quomodo horam.*

Hippopotamus depictus horam ſignificat.

Per ὥραν *ver intelligendum doceo in obſeruationibus.*

 20. *Quo-*

20. *Quomodo longæuum atq; diuturum.*

Ceruo quodannis cornua renaſcuntur. Is depictus longiſſimam vitam ſignificat.

21. *Quomodo auerſionem.*

Lupus aut canis auerſus, auerſionem monſtrat.

22. *Quomodo futurum opus.*

Auris picta futurum opus ſignificat.

Quia ſcilicet audire oportet, & de rebus gerendis documenta à prudentibus viris accipere, antequam te ad opus accingas. Vel certè per aurem auditores tantum ſapientiæ non πρακτῆρας ἔργων *ſignificat. Quod ſi manum addas auri, tum demum res erit cumulata.*

23 *Quomodo percuſſorem aut ſanguinem.*

Hoc eſt ex corrupto Crocodili ſanguine pro creata.

Crocodili Veſpa * per aërem volans, aut Crocodili noxium ſanguinem aut cædem deſignat.

Σφὴξ *ſcribendum, ſine* γ *pro quo* σφίγξ *habet corona pretioſa liber Græcus.*

24. *Quomodo mortem.*

Nycticorax mortem ſignificat: quemadmodum enim hic de repentè pullos (cornicum) noctu, ſic & mors homines nec opinantes inuadit atq; opprimit.

Habes hac de re in anthologia lepidum Epigr.

Νυκτικόραξ ᾄδει θανατηφόρον· ἀλλ' ὅταν ᾄδῃ
Δημόφιλος, θνήσκει κ' αὐτὸς ὁ Νυκτικόραξ.

25. *Quomodo vetuſtiſſimum.*

Sermones & folia, aut ſignatus liber, vetuſtiſſimum indicant.

26. *Quomodo obſidionem.*

Scala obſidionem, quod inæqualis ſit atque procliuis.

Κλί-

Κλίμαξ (*inquit*) *Suidas* κοινᾶς σκάλα. *Significat etiam ſcopulum ſub aquis latentem apud TretZem Chil. 7. & nauale apud Moſchopulum ad Iliad. l.* I.

27. *Quomodo inexpertum, muſam, aut fatum.*

Literæ ſeptem duobus incluſæ digitis, muſam, inexpertum, aut fatum ſignificant.

Parum accuratè hoc Philippus expreßit, cùm nullam rationem ſubijciat, nec quos digitos quaſue literas intelligat deſignet, itaq́ vix coniecturæ anſam reliquit.

28. *Quomodo linea ſignificet ſuper alteram inflexa.*

Recta linea ſimul cum alterna ſuperne inflexa, decem planas lineas indicat.

Hoc, & huiuſmodi ſigna, ſunt ex hominum impoſitione leuißimo plerumq́ fundamento, haud dißimilia ijs quæ Nicolaus Smyrnæus Aſtabaſdas collegit de ſignis numerorum.

29. *Quid innuant, hirundinem pingentes.*

Omnes parentum opes filijs relictas volentes innuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam morti proxima, luto ſeipſam volutat, & pullis latebras comparat.

Diſertè D. Ambroſius lib. 5 Hex. cap. 17. Hirundo minuſcula corpore ſed egregie pio ſublimis affectu, indiga rerum omnium pretioſiores auro nidos ſtruit, &c.

30. *Quid nigram columbam.*

Mulierem viduam, quæ ad mortem vſque in eo permanſerit vitæ ſtatu, volentes ſignificare, nigram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vidua eſt, alteri viro non iungitur.

31. *Quid ichneumonem.*

Hominem inualidum, & qui ſibi per ſe ipſe opem ferre nequeat, ſed aliorum ſe tueatur auxilio, volentes monſtrare, ichneumonem pingunt. Hic enim conſpicatus ſerpentem, non protinus in eum irruit, ſed vocatus prius clamore alijs, tum demum ei reſiſtit.

Aliam propulſando hoſte ichneumonis induſtriam doceo alibi ex Aeliano Synt. 2. l. 6. Symb. 16.

32. *Quid notent, origanum in ſacris ſculpentes.*

Formicarum abſentiam ac diſceſſum volentes ſignificare, origanum inter ſacras ſcripturas pingunt. Hoc ſiquidem eo in loco conditum, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

De Origano legendus Plinius l. 20 c. 17.

33. *Quid ſcorpium & crocodilum.*

Inimicum cum pari congredientem inimico, indicare volentes, ſcorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin verò victorem alterum, quique inimicum ſuſtulerit, innuant, aut crocodilum pingunt, aut ſcorpium: ſiquidem celeriter ſuſtulerit; crocodilum: ſi lentè; ſcorpium ob eius difficilem tardumque motum.

De hoc odio ſcorpij & crocodili attigi quoque nonnihil Synt. 2. l. 5. Symb. 28.

34. *Quid muſtelam.*

Vbi mulierem, quæ viri præſtet opera, volunt exprimere, muſtulam pingunt.

35. *Quid porcum.*

Volentes perditum hominem monſtrare, porcum pingunt: quod eiuſmodi ſit porci natura.

Aegyptijs igitur, Iudæis, & Perſis execrationi fuit,

fuit, contra Samijs honori, qui suem pro titulo Nauium sumpserunt, Τὰ Σάμια πλοῖα Συὸς τύπον εἶχον ἐν ταῖς πρώραις. *Hesychius. Inde explicatur obscurum prouerbium, quod est in stromateo* Ναῖς δέ τις ὦ κύπορος σαμίη ὑὸς εἶδος ἔχουσα.

36. *Quomodo immodicam iram.*

Quod si immoderatam iracundiam, ex qua, qui ea est commotus, febrim contraerit, Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos verò cauda cæsos, quod catulorum ossa, inter se si collidantur, ignem emittunt.

Hic ἐνσοίζειν *Mercerus dicit esse* ἐκ σοᾶς ἐκβάλλειν, *sed hoc sine vllo testimonio. Lege potius* ἐκσίζειν, *quod est etiam flagellare.*

37. *Quomodo senem musicum.*

Senem musicum volentes commonstrare, cycnum pingunt: quod hic senescens suauissimum edat concentum.

Κύκνος δὲ θανατῶν ἐμμελέσι φθόγγοις πλέκει, Καὶ τῆς τελευτῆς δεξιοῦται τὸν χρόνον (*inquit*) *Sapiens Phile.*

38. *Quid significent, cæcum scarabæum pingentes.*

Hominem, qui ex solaribus radiis contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt Scarabæum, vt qui splendore solis excæcatus intereat.

39. *Quid Mulam.*

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc enim natura sterilis est.

40. *Quomodo mulierem, quæ infantes fœminas peperit.*

 Mulie-

Mulierem feminam primùm infantes enixam significantes, taurum ſiniſtrorſum ſpectantem pingunt. Mares verò rurſus taurum dextrorſum.

Siniſtra enim deterioris eſt Symbolum Harmenopulus de Sectis . Sabbatianorum hæreticorum meminit, qui ſiniſtram adeò deteſtabantur, vt hac quicquam prehendere piaculum ducerent, vnde Ἀριστεροὶ *hoc eſt ſiniſtri ſunt nominati.* Ἀριστεροὶ καλοῦνται ὅτι τὴν ἀριστερὰν εἰσὶ βδελυσσόμενοι χεῖρα. *Ad id autem Symbolum facit quod ait Phyſiologus. De Gallina. Oua è quibus mares naſcentur, Gallina gerit in parte ventris dextra: è quibus feminæ, in ſiniſtra.*

41. *Quomodo veſpas.*

Veſpas deſignantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur veſpæ.

42. *Quomodo mulierem abortientem.*

Abortientem mulierem ſignantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non ſolùm enim ſi lupum calcarit, abortum facit equa, ſed & ſi lupi calcarit veſtigium, abortit protinus.

Hoc ad δυσπαθείας *referendum de quibus multa paſſim exempla. Sapiens Phile,* ἵππον δὲ ταχὺν ἴχνος ἀμβλύνει λύκου. Καὶ δίφρον ὀξὺν τὸ σφυρὸν τούτου στρέφει.

43. *Quomodo hominem, qui ſeſe reſponſo ab oraculo accepto ſanarit.*

Hominem, qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem. Hic enim vbi morbo laborat, larui folium in nidum ſuum inferens conualeſcit.

Laurus enim præstantißimum censebatur aduersus morbos & maleficia phylacterium, Zonobius centur. 3. Prouerb. 12. Ἀλεξιφάρμακον ἡ δάφνη *vnde* Δαφνίνην φορεῖ βακτηρίαν. Lauream virgam gestat, *de eo dici solet, qui est aduersus insidias munitus.*

44 *Quomodo culicum copiam.*

Excrescentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

45. *Quomodo hominem, qui cum ex se biliosus non sit, ab altero tamen bile commoueatur.*

Hominem, qui suapte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat, notantes, columbam pingunt dorso erecto: illic enim bilem habet.

Sic Achainis Ceruis fel contineri in cauda creditur Aristot. 2. hist anim. 15.

46. *Quomodo hominem, qui tuto vrbem incolat.*

Vt hominem significent, qui tuto vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem gestet. Hæc enim è mari vel terra sublatum lapidem in suum infert nidum, quo tutior sit ac firmior.

De hoc lapide dico, & applico Synt. 2.

47. *Quomodo inferiorem debilioremq́ue hominem, quem alius persequatur.*

Debiliorem hominem, quem validior ac potentior insectetur, volentes designare, otidem & equum pingunt. Hæc enim equo conspecto protinus auolat.

Otis auis Tarda *de qua Plin. lib. 10. cap. 23. Saltans capitur vnde* Καύνοις κ, κενοδόξοις ὦτοις ἐκάλουν. *Aelius Dionys. apud Eustathium.*

48. *Quomodo eum, qui ad proprium patronum confugiens, nullum tamen ab eo sentit auxilium.*

Hominum, qui ad proprium patronum confugiat, nec eius subleuetur auxilio, monstrare cupientes, passerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

Πάτρωνος *nomen recentioribus Græcis vsurpatum vt apud Latinos. Scholast. Eurip.* Πάτρων ἐλευθερώσας τὸν ἀργυρώνητον, *Hesychius putat quoque centum primos Romuli Senatores* πάτρωνας *nominatos.*

49. *Quomodo hominem, qui quum viribus non valeat, temerè tamen aliquid suscipit, atque audacius se gerit.*

Imbecillum hominem lasciuientem tamen & audacius aliquid molientem, cùm monstrare voluerint, vespertilionem pingunt. Hæc enim etsi alas non habet, volare tamen conatur.

Neque enim habet pennas ad morem cæterarum auium.

50. *Quomodo lactantem mulierem, optimeque nutrientem.*

Mulierem lactantem ac benè nutrientem vbi pictura exprimere volebant, vespertilionem pingunt. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Grauis hic Merceri hallucinatio, & vbi turtures visi cum mammis & dentibus? Omnino vel nomen Τριγὼν *positum est pro vespertilione, Quod vnum inter volatilia propriè dicitur* Τριγᾶν, *vt author*

author est Iulius Pollux, vel Turturis & vespertilionis Symbola (sibi inuicem proxima), in hac imagne ita fuerunt confusa vt Τρυγὼν ἀντὶ νυκτερίδος *poneretur. Soli enim inter volatilia vespertilioni dentes, & mammæ tribuuntur ab auctoribus.*

51. *Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.*

Hominem saltatione tibiarumque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

52. *Quomodo sacris initiatum hominem.*

Rebus sacris ceremoniisque addictum significantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, sed dorso resonans, pulcherrimum edit dulcissimumque concentum.

Vox τελετὴ *non pro mysta sed pro initiatione & sacra ceremonia vsurpanda. Cæterum de cicada habes etiam illud Anacreontis* χεδὸν εἶ θεοῖς ὅμοιος.

53. *Quomodo seorsum agentem regem, nec subiectorum lapsibus veniam dantem.*

Regem qui solitudine gaudeat, quique errata non condonet, si velint significare, aquilam pingunt. Hæc enim desertis in locis nidum sibi construit, sublimiusque cæteris volucribus volat.

54. *Quomodo diuturnam rerum instaurationem.*

Instaurationem autem diuturnam, & quæ post multa fiat sæcula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hæc enim dum nascitur, rerum vicissitudo fit & innouatio. Gignitur autem hunc in modum:

modum : Iam iam moriturus phœnix in terram ſeſe ſummo impetu proijcit, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò (vulneris) defluente alius gignitur, qui ſimul ac pennæ ei natæ ſunt, cùm patre Heliopolin, quæ in Ægypto eſt, proficiſcitur : quò quum peruenerit, pater illic, ſimul ac Sol ortus eſt, moritur : poſt cuius mortem pullus in ſuam redit patriam. At phœnicem hunc vita functum Ægyptij ſacerdotes ſepulturæ mandant.

Hic nouam inſtaurationis Phœnicis rationem affert; de qua in obſeruationibus.

55. *Quomodo patris amantem.*

Patris ſtudioſum hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutrita numquam ab ipſis ſeiungitur, ſed ad extremum vſque ſenium vnà permanet, pietatem ipſis obſeruantiamque rependens.

56. *Quomodo liberos matribus inſidiantes.*

Liberos matri inſidiantes vt demonſtrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxtà cæterorum animantium naturam in lucem editur, ſed exeſo diruptoque matris prodit vtero.

57. *Quomodo hominem, qui ab accuſatore conuicijs affectus, morbum inde contraxerit.*

Hominem qui ex accuſatore conuicijs affectus in ægritudinem inciderit, ſignificare cupientes, baſiliſcum pingunt. Hic enim propius accedentes afflatu ſuo perimit.

Quin ipſe repercuſſo habitu ſe necat ad ſpeculum. Oſtende ex Aeliano Symb. Syntagm. 2.

58. *Quomodo hominem qui igne vratur.*

Hominem, qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Mira-

Miratur Gesnerus vir multæ lectionis Silmandras hic dici bicipites, & meritò, plagam vidit, non tam sanauit. Existimarim ego sic legendum αὕτη γὰρ ἑκατέρῳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. *Ignem vtrimque, hoc est ab vtroque latere cingentem extingunt, & id capite à quo maximè frigidus humor instillatur, quo scholiastes Nicandri ignem extingui voluit. Porrò quando audis hominem* πυρὶ κηδόμενον *exhiberi per Salamandram, intellige flammis obsessum, non consumptum.*

59. *Quomodo cæcum hominem.*

Cæcum significantes, talpam pingunt; qui neque oculos habet, neque omnino videt.

60 *Quomodo hominem, qui domi sese continet.*

Hominem qui domo non exeat, significantes; formicam, simulque pennas vespertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipsis egreditur.

61. *Quomodo hominem qui sibi ipse damni ac perniciei autor sit.*

Eum qui proprio, & à se illato damno lædatur, volentes signare, castorem pingunt. Hic enim quum se venatione peti videt, proprios testes euulsos in prædam obijcit.

Ὄρχις κάστορος ὀνομάζοισι ἔνδοξόν τε καὶ πολύχρηστον φάρμακον. *De hac tamen abscißione disceptant auctores quos vide apud Gesnerum.*

62. *Quomodo hominem qui sibi inuiso filio hæreditatem reliquerit.*

Hominem cuius bonis inuisus filius successerit, innuentes, simium pingunt, retroque paruum alterum. Is enim quum geminos pariat, ex his alterum

supra

ſupra modum diligit, alterum odit. Quem autem diligit, ante ſe aſſiduè geſtans, ſuffocat. At quem odit, retro habet, & deinceps educat.

Hæc φιλοσοργία *maximè eſt circa recentem prolem* Τὰς πιθήκοις γὰρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν ὥσπερ ἀγκαλίσμα-σιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφισιν ἀγάμενας τοῦ κάλλοις. *Syneſius ep.* 1.

63. *Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.*

Cùm notare eum volunt, qui delicta aut errata ſua occultet, ſimium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Annotaui ſimile in Aue δικαίᾳ, *lib.* 10.

64. *Quomodo eum, qui auditu magis valeat.*

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

Ῥωθωνία μυκτῆρες. *Annonimus lib. de nuptijs Theſi.*

65. *Quomodo inſtabilem.*

Inſtabilem quempiam, neque in eodem perſiſtentem ſtatu, ſed modo, robuſtum & audacem, modo verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas eſt, nonnunquam femina.

Confutat hanc Ori & cæterorum de hyæna ſententiam Clemens Alexand. vt docui Syntag. 2.

66. *Quomodo eum, qui ab inferioribus victus ſit.*

Eum, qui inferiori & inualidiori ceſſerit, quum innuere volunt, geminas pelles pingunt, hyænæ

vnam

vnam; alteram pardi; hæ enim si simul iungantur; pardi quidem pellis pilos obijcit, altera non item.

Attigi etiam Syntagm. 2.

67. *Quomodo hominem inimico superiorem, vel inferiorem.*

Eum qui inimico superior euaserit, monstrantes; hyænam ad dextram versam pingunt: rursus eandem sinistrorsum, victum indicantes. Hæc enim cùm ab aduersario inuaditur; si ad dexteram deflexerit; insequentem interimit: si ad sinistram, ab eodem petimitur.

68. *Quomodo eum, qui intrepidè oblatas sibi pertulerit calamitates.*

Eum qui ad extremum vsque vitæ spiritum omnes, in quas incidit calamitates, æquo & constanti superarit animo, si velint monstrare, Pellem pingunt hyænæ. Hac enim succinctus quis, etsi per medios hostes feratur, intrepidus illæsusque præteribit.

Attigi etiam l. 5. *Symb.*

69. *Quomodo hominem ab hostibus oppressum.*

Circumuentum oppressumque ab hostibus, & qui minimo damno sese à discrimine exemerit, indicare volentes; lupum pingunt, amissa extrema cauda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos extremamque caudam resecat.

70. *Quomodo hominem ea timentem, quæ sibi ex improuiso, occultaq; quadam ratione contingunt.*

Eum qui discrimina timeat, sibi ex insperato occultoque obiecta, cùm monstrare voluerint; lupum ac lapidem pingunt. Hic enim neque sibi à ferro neque à virga, sed à lapide duntaxat timet.

Nimirum si quis in eum lapidem coniecerit, consternatum illico deprehendet: & vbicunque lapis ei vulnus inflixerit, ibi succrescere solent pullulareque vermes.

Narrat tamen Gesnerus hominem tympanum gestantem lupo occurrisse, quem frustra lapidibus impetitum nullatenus abigere potuit. At vbi tympani strepitu increpuit, statim procul à se expulit.

71. *Quomodo hominem ob iracundiam igne castigatum.*

Hominem igne castigatum, idque ob furorem, volentes monstrare, leones & faces pingunt. Nihil enim æquè timet leo atque accensas faces, nullaq; magis re domatur, quam his.

Hoc confirmat Oppianus lib. 4. De venatione, versu 132.

Ἔξοχα καὶ δείδοικε πυρὸς μένον ἠύκομος λίς, *& quomodo venatores facibus instructi leones insequantur, describit eodem loco fusius.*

72. *Quomodo febricitantem hominem, qui sibi ipse medeatur.*

Eum, qui febri laborans se ipse curet, monstrantes Leonem pingunt, qui simiam voret. Is enim febre correptus, si simiam vorarit, protinus conualescit.

Aliter accommodo lib. 3. Syntagm. 2.

73. *Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.*

Eum, qui ex ijs, in quas paulò antè inciderit, calamitatibus posteà modestior euaserit, si innuere velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. Is enim, si ferociat, caprifico ligatus mansuescit.

74. *Quo-*

74. *Quomodo hominem necdum certa ſtabilique temperantia præditum.*

Dubium plurimque ſtabilis temperantiæ hominem volentes oſtendere, taurum pingunt dextero genu alligatum. Hunc enim ſi dextro genu vinxeris; iuncturam pedis conſequi deprehendes.

Καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις *Iuncturam pedis conſequi deprehendes*, (inquit Mercerus) *valde obſcurum eſt quid velit. Significat potius vinculum & (vt ait vetus Gloſſarium) faſciolam aut funem articularium quam iuncturam pedis. Innuitq; bouem ita religatum ſuum trahere vinculum, nec recte coërceri.*

75. *Quomodo domeſticum ouium & caprarum mactatorem.*

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit; volentes ſignificare; ea pingunt animantia conyza veſcentia, Hanc enim herbam vbi paſta fuerint, ſiti detenta pereunt.

Κόνυζα *eſt cunilago cuius meminit Dioſcorides l. 4. c. 365.*

76. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Veſcentem hominem ſignificantes, pingunt crocodilum ore aperto, Hic enim *

77. *Quomodo rapacem & inertem.*

Rapacem ſimul & pigrum inertemque hominem ſignificant; crocodilum pingentes, qui Ibis pennam in capite habeat: Hic enim ſi Ibis penna tangas, immotum deprehendes.

Attigi etiam Syntagm. 2.

78. *Quomodo mulierem ſemel enixam*

Semel enixam mulierem ſignificant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Commentum Aegyptiorum, hoc putat Aristot. & Plin. l 8. c. 16.

79. *Quomodo hominem primo rudem, informemq; editum.*

Hominem, qui initio quidem informis natus sit, sed postea formam acceperit, innuunt depicta vrsa prægnante. Hæc namque sanguinem primo condensatum & concretum parit: hunc posteà proprijs fouens femoribus, efformat, linguaque lambens perficit.

Attigi quoque Syntagm. 2.

80. *Quomodo robustum hominem, quaque è re sua sint subolfacientem.*

Eum qui simul & viribus & ingenio veleat ad ea dignoscenda, quæ vtilia sint, volentes significare, elephantum pingunt cum sua proboscide. Hac enim odoratur, & incidentia consequitur.

81. *Quomodo regem à stultitia imprudentiaq; abhorrentem.*

Regem qui omni studio stultitiam fugiat atq; imprudentiam, significant elephantum & arietem simul pingentes. Ille enim viso ariete fugit.

82 *Quomodo regem, qui nugatorem auersetur.*

Regem qui nugacem vitet hominem, sinificant elephantem cum porco pingentes. Is enim voce porei audita, aufugit.

Fuit itaque illud egregium Megarensum stratagema qui porcos pice oblitos, & mox igne flammatos in Antipatri elephantos immiserunt, meminit Aelianus de animalibus lib. 16. c. 36.

83 *Quomodo hominem, qui celeriter quidem, sed inconsulto inconsiderateq; moueatur.*

Eum

Eum ſignificantes qui agilis ſit & velox, abſque iudicio tamen ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac ſiquidem conſpecta, temerè in fugam vertitur ceruus.

Alij tamen viperas à ceruis capi & interrimi narrant, vt Geſnerus, &c.

84. *Quomodo hominem, qui ſuæ proſpiciat ſepulturæ.*

Vt denotent eum, qui de ſua ſolicitus eſt ſepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit

85. *Quomodo hominem qui plenam iuſtamque ætatem vixerit.*

Eum qui iuſtam hominis ac legitimam vixerit ætatem, volentes monſtrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Ægyptiorum morem computatis annis viuit. Conſtat autem Ægyptiacus annus quatuor vſitatis & communibus annis.

86. *Quomodo hominem qui ſuum ſcelus ac maleficium tegat.*

Deſignantes hominem, qui ſceleſtum ſuum ac malignum occultet animum, ne à ſuis noſcatur, pardum pingunt. Hic ſiquidem clanculum alia perſequitur animantia, nec ſinit * impetum ac pernicitatem innoteſſere, qua in illis perſequendis vtitur. *odoratum.*

87. *Quomodo hominem adulatione deceptum.*

Eum qui aſſentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Is enim dum ſuauiſſimum audiens canentium modulatum, ingenti veluti demulcetur voluptate, facilè in venatorum manus incidit.

88. *Quomodo præsagium copiosæ vindemiæ.*

Præsagium copiæ vini significantes, vpupam pingunt, quæ si ante vitium tempus cecinerit, insignem vini bonitatem simul & copiam prænuntiat.

Id quoque asserit Gesnerus ex Oro in vpupæ sectione de Iconibus.

89. *Quomodo hominem cui vuæ esus nocuerit.*

Vuæ esu læsum & sese curantem notantes, vpupam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim si vua comesta læsa fuerit, adiantum ori inserens, certo decurso spatio, pristinam recipit valetudinem.

90. *Quomodo hominem sibi ab hostium inimicorumue insidijs cauentem.*

Sibi ab aduersariorum insidijs cauentem quum volunt significare; gruem vigilantem pingunt. Hæ enim hoc seipsas præsidio custodiunt, tota nocte per vices excubias agentes.

Ὀρδινον. *Vox Romana, Græca ciuitate donata, qua vsus est etiam Macarius Xinus aduersus Saracenos, & Constantinus in Tacticis,* λοχαγὸς δὲ λέγεται ὁ πρῶτος τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδινου.

91. *Quomodo senem fame enectum.*

Senem, qui fame perierit, volentes monstrare, aquilam pingunt adunco rostro. Huic enim senescenti aduncum fit rostrum, itaque inedia perit.

92. *Quomodo hominem in perpetuo motu atque animi agitatione degentem.*

Eum qui in continuo motu, & animi intentione vsque adeò versetur, vt ne vescens quidem quiescat, significantes, cornicis pullos pingunt. Hæc enim etiam volans pullos pascit.

93. Quo-

93. *Quomodo hominem sublimium rerum peritum.*

Sideralis ſcientiæ gnarum cùm ſignificant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conſpiciat, neq; tempeſtate agitetur, atque ita altam agat quietem.

94. *Quomodo hominem proprios à ſe dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem, qui inopia preſſus liberos valere iuſſerit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cùm tria oua pariat, vnicum quod nutriat ſeligit reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideoque tres pullos ſimul educare non poſſit.

95. *Quomodo hominem mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.*

Hominem pedum motu tardum & ſegnem volentes monſtrare, camelum pingunt. Hic enim ſolus ex omnibus animantibus femur inter eundum inflectit, quare etiam κάμηρος Græcè, hoc eſt camerus, à femoris inflexione dicitur.

96. *Quomodo impudentem hominem, acutiq; ac celeris viſus.*

Hominem inuerecundum & viſu celerem deſignantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi ſanguinem habet quam in oculis. Porrò qui illos ſanguine reſperſos habent, impudentes dicunt. Ergo & poëta: *Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.*

97. *Quomodo hominem qui ſeſe mouere nequiuerit.*

Hominem, qui cum diu ſeſe mouere non potuerit, poſtea tandem pedibus moueatur, demon-

strantes, ranam pingunt posteriores pedes habentem. Hæc enim primò sine pedibus nascitur, sed postea, dum augetur, pedes * assumit posteriores.

prius.

98. *Quomodo omnibus inimicum hominem.*

Omnibus infestum, & qui cæterorum consortium fugiat, ostendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio pisce commercium habere deprehenditur.

Idem habet Aelianus de Animalibus Anguillas separatim ab alijs piscibus viuere, neque cum ijs inueniri.

99. *Quomodo hominem multos in mari seruantem.*

Hominem multos in mari seruantem signare volentes, torpedinem piscem pingunt. Hæc enim vbi pisces multos viderit, qui natare non possint; ad se trahit, ac eos seruat.

Aliorum quidem auctorem hoc nemo tradit, sed vno omnes ore contradicunt. Itaq; hic auctor Ori interpres νάρκην *fortasse posuit pro Nautilo seu Nauta pisce, cuius mira in natando industria, de qua vide Aristotelem l 9. de Animal. c. 37. & Oppian. l. I.* ἁλιευτικῶν.

100. *Quomodo hominem, qui vtilia simul & inutilia malè consumpserit.*

Hominem, qui vtilia simul & inutilia malè consumpserit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim, quum multa eaque intemperanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & quum vtilia consumpserit, tum & quæ supersunt inutilia abijcit.

101. *Quo-*

101. *Quomodo eum qui suæ gentis hominibus imperitat.*

Suæ nationis & generis hominibus imperantem quam denotare volunt, carabum & polypum pingunt. Ille enim polypis imperat, interque eos primas tenet.

102. *Quomodo hominem, qui sui curam rationemq́ non habeat.*

Patrem, aut hominem qui se ipse non curet, sed à domesticis & propinquis curetur, volentes significare, ostreum & cancrum pingunt. Hic enim carni ostrei velut agglutinatus manet: vnde & ex consecutione nominis, πινγοφύλαξ, quasi ostrei custos vocatur. Ostreum igitur planè hiat in concha esuriens. Si itaque dum hiat, pisciculus aliquis irrepserit, mordet cancer vngula ostreum: quod sentiens concham claudit, atque ita pisciculum venatur.

Hoc Aelianus, Plinius, & cæteri meminere, vide Syntagm. 2.

103. *Quomodo hominem ingluuie laborantem.*

Hominem gulæ deditum dnsignare volentes, scarum pingunt. Is enim vnus ex piscibus ruminat, & omnes occursantes pisciculos deuorat.

Vide num λαιμὸν ἔχοντα *sit legendum* λαιμὸς *est gula: vel certè* παροιμιακῶς. *Lamiam habere dicuntur, qui gulam habent aut ventrem insatiabilem. Nam* λάμα *apud Hesychium est bellua, vel mulier insigni voracitate. Quod autem hic tradit de scaro id ipsum habet Aristoteles.* Scaro diuersa omnino ventris species est, &

ruminare solus piscium quadrupedum ritu creditur.

104. *Quomodo hominem cibos vomentem.*

Eum qui vbi sumptos cibos euomerit, auidè rursum cibos vorat, vt satiari non possit, significantes felem aquaticum pingunt. Is enim ore parit, & natans fœtum absorbet.

Hoc ipsum Glauco pisci & caniculæ marinæ tribuit Aelianus lib. 1. de Animal. cap. 16. & 17. vt ostendo Syntagm. 2.

105. *Quomodo hominem ob cædem factam supplicio affectum.*

Hominem, qui cædis admissæ pœnas dederit, quemq; pœnituerit, designare volentes, turturem laqueo implicatam pingunt. Hæc enim capta spinam, quam in cauda habet, abiicit.

Non de turture aue, vt hic habetur sed de pastinaca pisce intelligit, quem Græci τρυγόνα *nominant. Spina atem caudæ, est radius siue stimulus quem hic piscis habet insignem.* Dioscor *l. 2. c. 22.* Τὸ κέντρον τῆς οὐρᾶς *nominat.* βέλος ῥίγιστον. *Oppianus, qui eius venenum disertè describit l. 2. de piscatu, lege igitur hamo,* ἀγκίστρῳ, *non* laqueo, *vt reddit Mercerus, implicatam* P*astinacam.*

106. *Quomodo eum qui profusius alienis vescatur.*

Eum qui & aliena intemperanter decoquat, & demum sua consumpserit, designantes, polypum pingunt. Is enim si victu aliunde quæsito indiguerit, propria edit flagella.

πλεκτάνας. *alij Cirros & acetabula nominant.*

107. *Quomodo eum, qui rerum honestarum amore flagret.*

Eum

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac tamen in calamitates incidat, volentes innuere, sepiam pingunt. Hæc enim si viderit à quopiam sibi insidias strui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit sanguinem: ex quo fit vt iam conspicua non sit, atque ita euadat.

Aliter accommodo Syntagm. 2.

108. *Quomodo hominem, qui vim quandam habeat sibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Cùm hominem significant, qui alios sibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter suum retinet concentum.

Videtur allusisse S. Ignatius Martyr, in epist. ad Philippenses cùm verum Episcopum desribens ait, Συνήρμοσαι γὰρ ἐντολαῖς κυρίου τοῖς δικαιώμασιν ὡς χορδαὶ κιθάρας.

109. *Quomodo eum qui antea mente alienatus fuerit, sed postea resipuerit.*

Eum volentes ostendere, qui quum quondam mente alienatus esset, ad se demum redierit, certumque vitæ suæ ordinem ac rationem instituerit, fistulam pingunt. Hæc siquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi sententia & cum voluptate quis gesserit: Insuper & maximè compositum edit sonum.

110. *Quomodo eum qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Eum qui ius æquè omnibus impertiatur, significare volentes, struthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera, pennas alarum vndequaque æquales habet.

Stru-

Sthrutionem Λιβύης πτερόεν βοτὸν ἀγκυλόδειρον *nominat. Oppian. lib.* 1. *de Pis.*

III. *Quomodo hominem ædificandi studiosum.*

Ædificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia efficit opera.

Hori Appollinis Niliaci sacrarum sculpturarum Finis.

EX CLEMENTIS ALEXANDRINI LIBRO QVINTO STROMATVM HIEROGLYPHICA.

I.

PORRO Diospolei, quæ est vrbs Ægypti, in æde sacra quæ vocatur Pylon, expressus est puellus signum generationis: senex verò interitus: & rursus Dei symbolum accipiter, & piscis symbolum odij: & in alio rursus significato Crocodilus est signum impudentiæ, videtur ergo vniuersum hoc symbolum simul positum hoc significare! O *qui nascimini & interitis, Deus odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionysius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, *De Rotulis*, dicit ad

ad verbum : significant autem non per verba solum, sed etiam per Symbolum nonnulli actiones: per verba quidem, sicut se habent quæ dicuntur præcepta Delphica. *Nihil nimis* : & , *Nosce teipsum*, & quæ sunt his similia ; per symbola autem, vt & rota, quæ vertitur in deorum templis, quæ tracta est ab Ægyptijs, & rami, qui dantur ijs, qui adorant. Sic enim Orpheus Tracius.

Ramorum ast quis sunt hominem terrestria cure,
Non vno stant fata loco in mente, omnia circum
Voluuntur, nec fas vna est consistere parte:
Sed quam cæperunt cursus partem omnia seruant.

Rami aut vt sint Symbolum primi nutrimenti, aut vt sciat vulgus fructus quidem omnino germinare & augeri, longissimo tempore permanentes : se autem accepisse exiguum vitæ tempus ea de causâ volunt dari ramos : fortasse autem etiam vt sciant quod sicut ij rursus vtuntur, ita illosque hanc vitam cito esse relicturos & ignis opus futuros.

I II.

Ex Ægyptijs alij quidem in nauigio, alij verò in Crocodilo Solem ostendunt : significant autem quod Sol per aërem dulcem & humidum ingrediens, gignit tempus, quod ænigmaticè significat Crocodilus per quandam aliam sacerdotalem historiam.

I V.

His accedit, quod roboris quidem, & fortitudinis signum est eis Leo.

Magnique animi, fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipsius terræ & agriculturæ & alimenti est bos.

Robo-

VI.

Roboris autem rursus cum ingenij solertia Sphinx, quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque similiter ingenij solertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo significans, ab eis in sacris insculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idanthuram quoque Scytharum regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Istrum traiecerat bellum minantem, Symbolum misisse pro literis, murem, ranam, auem, iaculum, aratrum. Cùm auem de his vt erat consentaneum exorta esse dubitatio, Orontopagas quidem tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes, ex rana autem aquas: ex aue verò aërem: ex iaculo autem arma: ex aratro verò regionem: Xiphodres autem contra est interpretatus. Dicebat enim, Nisi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam subierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharsin quoque Scytham dicit dormientem, sinistra quidem continuisse pudenda, os autem dextra, significantem oportere quidem vtrumque, sed maius esse linguam cohibere quam voluptatem.

X.

Iam verò in ijs quoque quæ ab ijs vocantur Deorum κωμασίαι, aureas imagines, duos quidem canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum simulacra vocant quatuor literas. Atque duo quidem canes sunt

Symbola

Symbola duorum hemisphæriorum, vt quæ circumeant & custodiant: Accipiter verò Solis, est enim igneus & qui vim habet interimendi: Pestilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbrosa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alij qui volunt tropicos significari à canibus, qui custodiunt & instar ianitorum obseruant accessum Solis ad Austrum & Septentrionem. Æquinoctialem autem, qui est altus & perustus, significat accipiter, sicut Ibis obliquum seu signiferum. Numeri enim inuentionis & mensuræ, maximè ex animalibus Ibis videtur principium præbuisse Ægyptijs, sicut ex circulis obliquis.

EX DIODORI BIBLIOTHECÆ HISTORICÆ LIBRO TERTIO.

I.

ACCIPITER illis cuncta quæ celeriter fiunt significat: quod auis hæc omnium sit velocissima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index est.

III.

Oculus iustitiæ seruator, & custos corporis.

IV.

Dextera passis digidis victus suppeditationem.

V.

Sinistra contracta conseruationem facultatum & custodiam denotat.

EX

EX S. EPIPHANII EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILIS.

Leo sua obtegens vestigia.

Meminit quoque Ælianus l. II. c. 30. Isid. l. 1. Orig. c. 2.

VM leo in monte oberrat, & venatorem odoratur, sua ipsius vestigia cauda obtegit; ne illis insistentes venatores, lustrum inueniant, atque ipsum capiant.

Interpretatio siue apodosis.

Sic Dominus noster IESVS Christus spiritualis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, à Patre missus, sui ipsius spiritualia cooperit vestigia, id est, diuinitatem suam; se enim exinaniuit, & in Mariæ ventrem decendit, vt saluaret fraude deceptum hominum genus. Et verbum caro factum est, & habitauit in nobis: quapropter illi, qui ignorabant, desuper illum descendisse, dicebant; Quis est iste Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dominus, inquit, virtutum, ipse est Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu spiritualis homo, cum feceris eleëmosynam, sinistra tua dexteræ opus ignoret, ne te diabolus ex bonis operibus inuestiget, & ad peccandum alliciat.

II. VIATA

II. VITA PER CHRISTVM.

Lux & Spiritus à Leone catulis redditus.

LEAENA mortuum & cæcum edit catulum, iuxta quem defixos in illum habens oculos triduo cubat; his verò transactis leo accedit, & in catulum spirat: qui statim & ad vitam reuocatur, & lumen oculorum recipit. Cùm verò dormit, euigilant eius oculi; ita vt venatorem ab septem stadijs præsentiat, ipsumque fugit, neque ab illo capitur. *Orig. hom 17. in c.49. Genes. hoc ide attigit.*

APODOSIS.

Sic gentes, quæ non credebant; per trium dierum sepulturam & Domini nostri Iesu Christi resurrectionem respexerunt, & ad vitam reuocatæ sunt. Ante baptismum enim & mortuæ & cæcæ dicebantur: verum à leæna id est; ab Sancto Spiritu per triduum sepulturæ obseruabantur: cum autem leo, hoc est, viuificum Verbum venit; & in ipsos Spiritum Sanctum inspirauit; ad vitam eos reuocauit, & omnes ab inferno eduxit.

III. CHRISTIANVS à DAEMONE irretitus.

Vrus ad Tanyn captus.

VRus, animal omnium maximum, similis est boui, duoque habet cornua in modum serræ, estque præ omnibus animalibus terribile aspectu: itaque proceras arbores quatiens, illas dissecat; ramosq; præscindit, nec est vllum animal illo fortius. Pascitur non longè ab Oceano, continuò verò vt bibit, veluti ebrius ludit, cornibusque tanquam bos terram petit. Est autem illic arbor dicta Tanus, viti similis & alba ramis, quos cùm Vrus,

capite concutit, cornu vincitur. Accedit itaque venator, & cornu alligatum deprehendit, illumque opprimit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô spiritualis homo, considera quanto te Vro generosiorem fecerit Deus: loco enim duorum cornuum, duo tibi dedit testamenta, nouum videlicet & vetus, quæ cornua sunt contra potestates aduersas, vt ne te circumueniat diabolus: ait enim Propheta: In te inimicos nostros ventilabimus cornu.

ALITER.

Oceanus copiam diuitiarum significat, Tanus vero vitæ voluptatem, qua implicitus homo fidem negligit, venator igitur, hoc est, diabolus, illum aggreditur, quem voluptatibus mancipatum, fidemque negligentem inueniens, in suam potestatem redigit.

IV. PRIMI HOMINIS LAPSVS.

Elephas à fœmina deceptus.

Hæc de Elephante historia recentiores etiam habet auctores vt vincetium, quos credibile est hunc locum compilasse.

ELEPHAS maximum est animal, proboscidemque habet, qua quæ ipsum adoriuntur animalia, percutit: Hac cibum & potum sibi subministrat, non enim habet compages, propensusque pascitur, genua haud incuruans. Femina herbam, quæ mandragora dicitur, quærit, quam gustat; & coëundi cupiditate accensa, ad maremque properans, illam ipsi offert. Mas verò vt comedit, ardet libidine, & feminæ miscetur. Iam cum instat pariendi tempus, lacum ingreditur, pertentatque aquam; qua mammillas vsque pertingente parit. Si enim in terram ederet fœtum, haud eleuari

eleuari posset, cùm membrorum compagibus careat.

APODOSIS.

Manifestum est, primum parentem Adamum, non vt Euam inobedientiæ lignum prægustasse: illa enim dedit viro; qui vt comedit, sensit præceptum Domini transgressum esse. Quis igitur partus? peccatum: & lacus vbi peperit quis? Paradisus.

V. CHRISTIANVS POENITENS.

Ceruus ad fontes.

CERVVS similis est siluestri capreæ: illius cornua tribus ramis distinguuntur, & triplex est eius vitæ reparatio. Viuit enim annos quinquaginta, nemorumque siluas, & montium valles, vt velocissimus cursor contento gradu perlustrat, serpentiumque cauernas odore indagat; & sicubi serpens delitescit, è vestigio subodoratur, statimque nares ad limen cauernæ admouet, halitumque trahit: prodiens igitur serpens in fauces cerui sese ingerit, ille obuium deuorat, qua de causa appellationem sortitus est, videlicet quòd ex imo serpentes ad se attrahat. Post quam autem serpentem ex cauernis cepit, illico ad aquarum fontes decurrit: quòd si trium horarum spatio aqua se explere non potest, moritur: sin autem aquæ potus obtingat, ad annos denuo quinquaginta vitam protrahit. Vnde Propheta Dauit: Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum, sic desiderat anima mea ad te Deus.

Geoponicorum auctor l. 19. c. 5. Huius proprietatis rationem reddit, quod Ceruus afflans serpentem afficiat eum vertigine.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, tres habes reſtaurationes, baptiſmum ſcilicet incorruptionis, filialis adoptionis gratiam, atque pœnitentiam, ſi quando ſerpentem, id eſt, peccatum intra cordis receſſus deprehenderis, ad fontes aquarum, hoc eſt, ad ſcripturarum ſcaturigines ſtatim confuge, ſanctam videlicet gratiam (quemadmodum Prophetæ interpretantur) hauri: nam ſi pœnitentiam egeris, ab ea iterum, deletò penitus peccato, ſeparaberis.

VI. POENITENTIA ET RENOVATIO.

Aquilæ iuuentus.

Non diſſimilis eſt Sadaiæ de Aquila narratio.

AQVILA volucrum regina, à longiſſima vita denominationem accepit, viuit enim annos centum. Cùm verò ſeneſcit, roſtrum ei incuruatur, caligántque oculi, ita vt nec videre poſſit, nec cibum capere: Igitur in altum ſeſe attollit, & in præruptam ſe proijcit rupem, ad quam roſtrum allidit, & ſe frigidis immergit aquis, aduerſuſque ſolares radios ſe opponit, tuncque ex oculis cadunt lipidines, ac iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, cùm multitudine peccatorum fueris oppreſſus, in altum aſcende, hoc eſt, in tuam ipſius conſcientiam; atque te ad petram, ſcilicet ad fidem Orthodoxam proijce, defle peccatorum tuorum multitudinem, & perpetuis te aqui, id eſt, lachrymis abſtergens, Solis radijs incaleſce, hoc eſt; in cœtu fidelium, & in ſancto Spiritu ad calorem pœnitentiæ propera, lippidines, id eſt, peccata abijce, ſtatim enim renouabitur vt Aquilæ iuuentus tua, & iuſtus vocaberis apud Deum.

VII. VO-

VII. VORAX POST IEIVNIA.

Vulturus pastus.

VVLTVR cunctis auibus voracior est: quadraginta enim diebus cibo abstinet, quem cùm inuenit, totidem se ex illo libris ingurgitat: itaque quadragenariam abstinentiam quadragenaria inglunie compensat.

Fortè hæc Auis est γυπάετος quamdiu ieiunare scribunt.

APODOSIS.

Tu igitur spiritualis homo, qui in quadragesimali ieiunio Dominicam resurrectionem expectas, noli ventri fœde indulgere, ne quadragesimalis abstinentiæ meritum perdas.

VIII. CHRISTVS.

Pelecanus.

PRAE omnibus volucribus Pelecanus prolis est amans femina nido incubat, pullos suos custodiens, ipsosque fouet, complectiturque, & nimijs osculis sauciat; perforat itaque illorum latera, & illi moriuntur: Post tres verò dies accedit mas pelecanus, & mortuos inuenit pullos, & valdè angitur doloreque impulsus proprium latus percutit, ac terebrat, emanatque sanguis, quem super mortuorum pullorum vulnera instillat, qui sic vitæ restituuntur.

Nota ex alijs PP. historia. Aristoteles tamen Ælian. non meminere.

APODOSIS.

Sic Dominus noster IESVS Christus, cuius latus lancea aperuit, continuoque sanguis & aqua exiuit, super mortuos filios, hoc est Adamum & Euam, ceterosq; prophetas, & super omnes mortuos

ſanguinem ſuum fudit, vniuerſumque mundum illuminauit, & per triduanam ſepulturam ac reſurrectionem ſuam ad vitam illos reduxit, quapropter per Prophetam dixit: Similis factus ſum Pelecano ſolitudinis.

IX. BONORVM OPERVM FRVCTVS VBERRIMVS.

Perdicis fœcunditas.

De Perdicis fœcunditate agit Clearchus apud Athen.

PERDIX prolis fæcunda eſt: conſtructo enim nido accedit femina & ſingulis diebus oua parit, nec verò proprij ventris ſufficit illi fœtus, verùm nidum ſuum illa diſcurrens ſuffuratur oua, & ad aliarum auium defert.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, ſi multas feceris eleemoſynas, ne tibi ſatis eſſe putes, ſed ad alia præcepta feſtina, & nidum tuum abunde imple, hoc eſt cor tuum exipia, & te aduerſus contrarias poteſtates valde muni.

X. AMOR FIDELIS, IN DEVM.

Turturis Viduitas.

Meminit etiam Baſil. Homi. 8. in Hexam.

INTER omnes aues, coniugis amans eſt turtur: mas & femina vna volant, pulloſq; procreant: ſi vero morte ſeparantur, ad finem vſque vitæ viduitatem cuſtodiunt.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, cum peccatis onuſtus, tempus eſſe pœnitendi iudicaueris, abijce praua opera, nec nouis te ſordibus, id eſt, peccatis impli-

ces,

ces, ſed vnico coniugio contentus eſto: videlicet intra proprii tori limites te contine, vt in ſecundo aduentu manſionem inuenias.

XI. CHRISTI RESVRRECTIO.

Phœnix.

PHoenix auis pauone pulchrior eſt: pauo enim aureas argentaſque habet alas: Phœnix vero hyacinthinas, & ſmaragdinas, precioſorumque lapidum coloribus diſtinctas: coronam autem habet in capite & in pedibus maleolos Prope Indiam degit. Viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani abſque cibo & potu, vento paſcitur: at poſt quingentos annos alas aromatibus implet, & cum Heliopoleæs ſacerdos ſacrificia inchoat, è proprio egreditur nido, ad ſacerdotem pergit, vnaque templum ingreditur vſque ad ſacrarium, & in cinerem tota conſumitur, ſequenti autem die alis renatis reperitur: tertia verò die iam integra ſacerdotem ſalutat, reſtaurataque iterum ad proprium locum redit.

Apodosis.

Cur igitur Iudæi iniqui, Domini noſtri Ieſu Chriſti triduanum reſurrectionem non crediderunt, cùm auis trium dierum ſpatio ipſa ſe ſuſcitet? aut quomodo ſeipſum à mortuis ſuſcitare non potuit, cum de illo dixerit Propheta: Iuſtus vt Phœnix florebit.

XII. PECCATORVM SVORVM AGNITIO.

Pauo ſuo pedes intuens.

PAvo inter omnes volucres auis eſt iactabunda: corporis enim forma atque alis pulcher eſt. Cum

ambulat, se ipse lætitia exultans intuetur, dimittit verò caput, & in terram oculos conijcit: cùm autem suos conspicit pedes, grauiter vociferatur, scilicet quod illi cæteris corporis sui partibus non respondeant.

Apodosis.

Tu igitur, spiritualis homo, præcepta & bona tua videns delectare, & exulta: cùm verò pedes, id est, peccata aspexeris, vociferare; & coram Deo defle atque odio habe peccatum, quemadmodum & pauo pedes, vt sponso iustus appareas.

XIII. ARCTA AD COELVM IANVA.

Serpens per rimam ingrediens.

Notauī idē alio loco ex Climacho.

AIt Christus in Euangelio: Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Physiologus in serpente plures inesse naturæ proprietates ait.

Prima serpentis proprietas.

Cum senio grauatur, caligant illi oculi: & cùm iterum iuuenescere parat, quadraginta diebus cibo abstinet, & tandem emollita cute, quærit petram per cuius foramen magno nisu contendens pronusque transire nititur, cutemque exuit, qua deposita gaudet, atque iterum iuuenescit.

Apodosis.

Et tu, spiritualis homo, si per angustam & arctam viam veterem mundi senectutem deponere vis, corpus tuum ieiunio macera: Est enim augusta porta, & arcta via, quæ ducit ad regnum cœlorum.

XIV. Dae

XIV. DÆMONIS IMPETVS IN GRATIA DESTITVTOS.

Serpens insiliens in nudos.

CVM serpens vestitum hominem conspicit, pauet, ipsumque fugit: quòd si nudum videt, illum petit. *Isidorus & Albertus aliter narrant.*

APODOSIS.

Et tu spiritualiter considera, quòd cùm noster parens Adamus veste à Deo contexta in Paradiso indutus fuit; illum adoriri diabolus non potuit. sed procul ab eo fugit: cùm verò præcepta Dei transgressus nudus mansit, tunc vicit illum diabolus.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO

Serpens caput obtegens.

SI quando serpens ab homine petitur, caput ille tantùm custodit, reliquum corporis exhibet.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi totum corpus morti concedere, solum caput custodire hoc est, Christum non deserere, quemadmodum sancti martyres fecerunt. Omnis enim viri caput Christus est; vt ait scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

Hoc dicem habet glycas

CVM serpens ad fontem vt bibat pergit, virus non defert, sed in antro illud dimittit, sicque purus accedit; ne ex illis aquis bibentes veneno inficiat.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perrennem puramque & diuinis ac cælestibus eloquijs scaturientem aquam in Dei Ecclesia properamus, malitiæ venenum nobiscum non deferre: sed omnem prauitatem ac iurgium & omnem malam cogitationem deponere, sicque insontes & puri Ecclesiam Christi adeamus, ne anima nostra veneno inficiatur.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbijs: Vade ad formicam ô piger. Physiologus multas proprietates habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum solicitè discurrunt, & singulæ granum portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi auferunt, sed vnaquæque colligere sibi studet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus deprehenduntur.

XVIII. DIS-

XVIII. DISCRETIO.

Formica grana dissecans.

CVM in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putrescant, & ipsæ fame pereant. Formica enim cùm sit animal solers, & æstum solis nimium, & hybernum tempus præsentit. Itaq; cum eam videris triticum in cauernam condentem, hyemen aduentare intellige: si verò illud extra educentem ipsam videris, tranquillum instare tempus scito.

Id ipsum præclarè descriptum à D. Hieronymo notatum in hypotyposibus.

APODOSIS

Tu verò ô homo, sermones veteres ab spiritualibus separa. Littera enim interficit. Et Palus ait: Lex spiritualis est. Iudæi autem legi minimè adhærentes, fame perierunt.

XIX. DAEMON VENATO ANIMARVM.

Vulpes aues capiens.

VVlpes versutum est animal, cùm enim esurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi strata animamque continens; ac simulans se mortuam, supina iacet, oculis & pedibus sursum erectis. Aues itaque delabuntur vt ipsa vescantur: illa verò arripit eas subitò, ac pro libitu deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipsum, vt quàm negligenter se in oratione gerat: sicque facillimè irretitur.

XX. AMOR TENEBRARVM ET HVMILITAS.

Nycticorax.

AIT Psaltes, Factus sum sicut nycticorax. Physiologus igitur auem esse dicit amantem magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noster Iesus Christus dilexit nos sedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc est, Gentium populum amauit, magis quam Iudæos, qui olim adoptionem, repromissionemque in patre habuerunt. Quamobrem Saluator dixit, Noli timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro, dare vobis regnum. Dices, impura auis est noctua: atqui Saluator per Apostolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit seipsum, vt exaltaret nos: factus est omnia, vt omnes saluos faceret.

XXI. IN PARVIS MAGNA.

Apis.

AIT sapiens: Parua inter aues est apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehensibilia sunt in hominibus, & mirabilia in excelsis, & super mel & fauum ac super creata omnia dulciora.

XXII. OTIOSVS MONACHVS.

Terrestres. Ranæ vt Calamitæ quæ degunt inter arundinetа.

Rana aquatica.

TERRESTRIS hæc rana colorem solis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempestates omniaque sustinet. Aquatica verò nihil horum tolerare

tolerare poteſt: verùm ingruente hyeme ſe ipſam in profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incaleſcit: cùm autem ſolis calor increuerit, ferre illum non poteſt, ac denuo in profundum ſeſe deijcit.

APODOSIS.

Sic & qui otiosè degunt monachi minimè poterunt famem, ſitim, nuditatem, continentiam, & humi cubationem tolerare: qui veró otio non indulgent, libenter ieiunant, atque omnia ſuſtinent.

XXIII. CHRISTI ASPECTVS SALVTARIS.

Charadrij medici oculi.

EST auis Charadrius dicta, quam Physiologus ait albam eſſe totam abſque vlla prorſus nigredinis nota. Porrò ſi quis morbo laboret, ſitque hominis ægritudo lethalis; proſpectum ſuum Gharadrius ab illo auertit: ſin verò morbus vitæ ſecuritatem promittat, tunc charadrius in ægrum intendit viſum & viciſſim æger in charadrium.

Charadrius hic cum Ictero confunditur cuius aſpectus ſanat Ictericos.

APODOSIS.

Sic Chriſtus Dominus noſter candidus eſt totus, abſque vlla mundana nigredine, qui à reprobis vultum ſuum auertit: in ſanctorum autem faciem reſpicit. Age, quomodo, inquies, cùm Charadrius impura ſit auis perſonam Chriſti ſuſtinet? impurus quidem & ſerpens, quem tamen in teſtimonium adduxit Chriſtus, dicens. Quemadmodum exaltauit Moyſes ſerpentem in deſerto, ita exaltari oportet filium hominis.

XXIV. DÆMON ILLVDENS VANIS.

Picus inanes arbores occupans.

Picus arbores perforat unde δρυοκολάπτης dicitur.

PICVS auis est varij coloris, quemadmodum & diabolus versipellis est: nemoris fruteta ingreditur, rostroque petit, aurem ijs admouens; quòd si siderata inanisue arbor fuerit, illam excidit, atq; excisam occupat: verùm si solidam deprehenderit, intactam relinquens, auolat, atque aliam inuadit.

APODOSIS.

Non aliter diabolus syluam, naturæ videlicet humanæ, intrat atque in arboribus considet, hominis inquam cor ad inhonesta traducens, ferit atque attentè obseruat: si itaq; hominem esse inualidum atque exordem animaduertat, ipsum inuadit, & in eo nidum suum construit, quod si firmo integroque esse corde sentiat, fugit statim & ad alios accedit.

XXV. PIETATIS ET CASTITATIS TIPVS.

Ciconia.

CICONIA auis est castissima: mas enim nec feminam illecebris ad coitum prouocat, nec ipsi vim infert. Deinde eadem auis mirabili pietate vtrumque parentem in senectute alit.

APODOSIS.

Sic & nos duo illa diuina præcepta adimplere oportet, hoc est, à malo diuertere, & bonum facere, quemadmodum regius Propheta scripsit. Sed & Dominus similiter in Decalogo iubet, sic dicens: Honora patrem tuum & matrem tuam: & rursus, Non mœchaberis.

FINIS

AD

HORI APOLLINIS HIEROGLYPHICA.

OBSERVATIONES.

Auctore P. Nicolao Caussino Trecensi, è Societate Iesv.

L. S.

In notis ea perstrinximus, quæ ad auctoris mentem declarandam faciunt, nunc quædam vberius visa sunt his obseruationibus enucleanda.

CVR SERPENTIBVS MAXIME VERO BASILISCIS, ET ASPIDIBVS INSIGNITÆ Deorum & Regum Coronæ.

AD HIEROGLYPHICVM I. LIBRI PRIMI.

BASILISCVM serpentem *Dijs circumpositum* Horus asserit hoc Hieroglyphico, sed qua ratione istud fieret non indicat, & profundum de hac re apud interpretes silentium.

Θεοῖς περιτίθεσι.

Quomodo igitur *circumponunt*? Nempe sic existimo

Quomodo Basiliscus dicatur Dijs circumponi.

Ægyptiorū Regū Diademata aspidibus implexa quid significarēt?

Aspides Regibus, Basiliscus Dijs tributus, & quare?

Taautus Ægyptiorū Deus quid de tota Serpentum natura censuerit.

Ægyptij Serpentes ἀγαθοδαίμονας dixere.

Phœnices quoq; eodem nomine appellarunt.

Draconia dicta templa Strabo l. 14.

stimò Deorum Capiti, hoc est coronis inserunt. Vsitatissimum erat apud hanc gentem Regibus, aut Leonis, aut Tauri, aut Draconis anteriorem partem in capite gestare, tanquam insignia principatus, quod notauit Diodorus *l.* 1. *parte.* 2. Quinetiam *Ælianus lib.* 6. *de Animalibus cap.* 38. disertè testatur, Ægyptiorum regum Diademata spiris implexa fuisse, τῆς ἀρχῆς αἰνιττόμενα τὸ ἀκίνητον, vt *stabilem imperij firmitatem declararent*; quamquam (opinor) melius Diodorus Regum sanctitudinem hoc symbolo declarari putat; quos violare sacrilegium est. Hunc fermè morem imitatus Hungus Scotiæ Rex, insignia intorqui ordinis circumtulit carduis vndique præmunita, cùm hoc lemmate, *Nemo me impunè lacessit.* Vt igitur Aspides regibus, sic eandem ob causam Basiliscum augustiori etiam titulo Dijs tribuebant vel certè (vt censet hic auctor) ad symbolum *immortalitatis & diuinitatis.* Talis quippe ad ijs censebatur natura serpentum; vt docet Philo Biblius; & Sachomathon: scribunt enim *Taautum* Ægyptiorum Deum Draconum naturam atque serpentum Diuinam putasse, *quod spiritalissimum est omnium animal, & maxime igneum, longæuum præterea; & senectam cum pelle deponens reuirescit; & vix naturali nece conficitur.* Cum quo facit Ælius Lampridius; qui Deos quoque Serpentes ab Ægyptijs nominatos memorat, vbi sit de Heliogabalo loquitur; *Ægyptios dracunculos Romæ habuit, quos illi Agathodæmonas appellant.* Nec tantum Ægyptij, sed & Phœnices quoque Serpentem *Dæmonem felicem* nominabant, vt ait Euseb. *lib.* 1. *De prepar. Euang. c.* 7. Φοίνικες μὲν αὐ τὸν ἀγαθοδαίμονα καλοῦσιν, ὅμως δὲ Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι.

Verùm quod magis mirere, Serpentibus tantum cultus tribuit gentilitas vt *Draconia* templa nomi-

nominaret, quod prima (vt arbitror) circa Serpentes extiterunt Idololatriæ semina. adeo hanc speciem dæmon habuit in delicijs, vt nec sine Serpentum effigie consecrata superstitionis domicilia crederentur, quod constat ex Persio. Nota præterea est Epidauriorum, Atheniensium, Argiuorum, Borussorum, Ophitarum denique hæreticorum, in Serpentes infelix superstitio.

„ Tribuitur autem ab istis hæc diuinitas maximè Basilisco, cuius natura supra cæteros serpentes velox est & ignea. Quamobrem & quæ Epies generatim de cultu serpentis dicit apud eundem Eusebium, Pierius de Basilisco accepit, qui vt solet non adeo pensiculatè auctores examinat, & qui Pierium descripsit in Basilisco, Gesnerus in eandem quoque mentem incidit; quam ego non arguo, sed ab Epie quem Pierius laudat manasse non comperio. Cæterum quod hic tria serpentium genera facit, terrestes opinor intelligit, aquatiles & volatiles, quorum meminit Strabo *lib.* 15. At quod Basiliscus sit immortalis, commentum est, cui manifeste reluctatur Solinus, qui Basilisci cadauer amplo sestertio à Pergamenis emptum memorat, ne templum Araneæ intexerent, aut apes inuolarent Non dissimilis fabula apud Apionem, qui sibi Ibin immortalem à sacerdotibus Ægyptiorum ostensam memorat.

Basilisci cadauer à Pergamenis emptum.

Quid sit Sothis?

Ad Hieroglyphicum tertium.

SOTHIS apud Ægyptios sidus magni nominis quod idem est cum Canicula. Ab eius orto Heliaco Aegyptij Neomeniam Thoth primi magnæ periodi canicularis putabant: ab hac ipsa mundi sta-

Sothis caniculæ anni primordiū apud Ægyptios.

tuebant primordium, quod Porphyrius in libello quem de Nympharum antro composuit, docet his verbis. Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδροχόος ὡς Ρωμαίοις, ἀλλὰ Καρκῖνος. πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ Σῶθις, ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι. Νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ Σώθεως ἀναβολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. *Ægyptijs principium anni est, non Aquarius, vt Romanis, sed Cancer, in Cancro enim est Sothis (quam Canis sidus Græci dicunt.) Neomenia autem est ipsis Sothidis ortus, quæ generationis mundi ducis initium.*

Sothis, alias

Hæc autem Sothis, à Rege Petosiride apud Vettium Valentem vocatur σῶθ, idque genere masculino, cùm dicit τοῦ σῶθ ἀναβολή. Eadem quoque ἀστροκύων dicta, vbi insigne mendum irrepserat ἀστρομύων pro ἀστροκύων, quam lectionem apertè indicat Porphyrius de antro.

Notat porro Caniculam præcipuè habere duas stellas, vnam in capite quæ Isis vocatur, & alteram in lingua quæ Sirius propriè & canis nuncupatur, Vnde apud Diodorum inter titulos Isidis hic legitur

Ἐγὼ εἰμὶ ἐν τῷ ἄστρῳ, τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλουσα.

Ego sum in astro canis refulgens.

Hæc doctè simul & acutè vidit Hadrianus Iunius. Sed in eo dissentire cogor ab homine erudito, quod eandem stellam neget appellari *Mæram*, & *Neæram* apud Hyginum reponat. Ego *Mæræ* verissimam lectionem puto, & ex Nonno Dionysiacῶn scriptore comprobo; sic enim *lib. 5. scribit,*

Hyginus malè ab Hadriano Iunio in voce Mæræ correctus.

Πυρώδεος ἀστέρα Μαίρης.

Igneæ astrum Mæræ.

Vbi *Neæra* nomen conuenire non potest. Et certè Etymologia congruit, nam Μαίρειν est lucere. Porrò de huius sideris fulgore & signis præclarè cecinit Homerus Ἰλιάδ. X.

Λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκται,
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσι,

At Manil. Astronom. lib 5.

Exori-

Exoriturque e canis, latratúq; canicula flammas,
Et rabit igne suo, geminatq; incendia Solis.

Quod autem dicit in huius sideris exortu Ægyptios σημαιοῦσθαι περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id est, Prognosticon facere de ijs quæ toto anno futura sunt, alludit ad Καλανδολόγια, quæ nos vulgò *Almanachs* nominamus. Mos iste vt apparet ab Ægyptijs, manauit ad Græcos, qui cum sæpe ijs diuinationibus abuterentur, minimè mirandũ est, si perstringantur à Patribus vt iudiciariæ astrologiæ commentarij. Nicephorus Homologeta in Canon. Τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Παύλου, καὶ τὰ λεγόμενα βροντολόγια, καὶ σεληνοδρόμια, καὶ Καλανδολόγια οὐ χρὴ δέχεσθαι, βέβηλα γὰρ πάντα, id est, reuelationem Pauli, & commentarios de fulminibus, de prædictionibus mensiũ, & auspicijs Calendarum admittere non oportet, sunt enim profani omnes.

σεληνοδρόμια, vulgo Almanachs vnde orta.

Impostores sua Prognostica reuelationes Adami aut Salomonis, aut Pauli sæpe vocabant.

De anno Dei & ortu Sothidis, & quorsum annus Τέταρτον vocaretur?

Ad Hieroglyphicum quintum libri primi.

PLERAQVE sunt in hoc capite subobscura, quæ liquidius mihi videntur explicanda. Primum enim quis est ille *annus Dei*? pro quo fœdâ imprimis notâ apud Censorinum legitur *annus diei*, Sed græca totam illam fuliginem facilè detergunt, cùm dicũt, ἔτος τοῦ θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν. *annum Dei* trecentis & sexaginta quinque diebus absolui. Ex quo apparet annum esse ciuilem, & hic Solem, κατ' ἐξοχὴν θεὸν nominari. Non ob eam rationem quam Ludouicus Carrion libro secundo emendationum annotauit, quod primi homines existimarint Deos Solem, Lunam, Terram, Astra, eosque primum nominarint θεοὺς, quia perpetuo cursu viderent

Annus diei apud Censorinum pro anno Dei, id est Solis.

rent ferri, vnde & Apollo ὁ θεὸς Hæc ratio(inquam) non euincit, quia ad Græcos potius pertinet quàm Aegyptios : deinde θεοῦ nomen omnibus stellis voluentibus facit esse commune.

Cur Sol Deus κατ' ἐξοχὴν,

Longè aptior mihi videtur quæ colligitur ex Plutarcho in Iside & Osiride: vbi notat ipsius Osiridis per quem Solem intelligebant. Natali auditam fuisse vocem, quæ significaret natum esse μέγαν θεὸν, ex quo hæc appellatio placuit, & ad ipsius postea numinis honorem vsurpata est. Accedit quod Isin & Osirin. Solem videlicet & Lunam, supra cæteros omnes Deos colerent Ægyptij, eisque omnes honores deferrent. Vnde & Apion Plistonices Osiridis siue Serapidis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo conflatum stupendo apud eos miraculo commemorat. Mos erat autem omnibus gentibus vt Deos patrios, tutelares & quos Theodoretus in oratione de Martyribus πολιούχοις nominat, sine additamento *Deos* vocitarent. Sic Attici Mineruam τὴν θεὸν, & Lacedæmonij Castores τὼ Σιὼ & Ægyptij Osirin τὸν θεὸν Isin τὴν, θεὸν.

Osiridis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo.

Iam quod grauioris est difficultatis, cur annum communem per quartam arui partem quæ centum duntaxat cubitos complectebatur expresserunt, & eundem annum Τέταρτον quasi quadrantem diceres, nominarunt. Obseruo ex Censorino libro de die Natali, duplicem Ægyptiorum annum fuisse, vnum quidem minorem trecentorum & sexaginta quinque dierum. Alterum Κυνικὸν Canicularem, qui quatuor Solis annos complectebatur, vno super die intercalari addito, vt Horus definit, si non ex ciuili ratione, saltem ex arcana Sacerdotum obseruatione: Nam primis temporibus nulla fuit apud Aegyptios intercalandi consuetudo. Hunc annum ex ortu caniculæ quater repetito definiebant; Atque vt trecentis & sexaginta quinque diebus absolutis, sex præterea horæ ad cursum qui ex motu Solis defini-

Duplex annus Aegyptiorum.

finitur, singulis annis redduntur. Illæ verò post quatuor annorum conuersionem diem solidum efficiunt, Aegyptij (inquit) quarto demum ortu Sothidis, siue Caniculæ intercalabant, & solidum annum tunc absolutum putabant, quod erat reuera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius propter hanc intercalationem. Hæc ex Censorini verbis colliges, quæ ita se habent.

Ad Aegyptiorum verum annum magnum Luna non pertinet, quem Græci κυνικόν, latinè canicularem vocamus, propterea quod initium illius sumitur cum primo die eius mensis quem vocant Ægyptij Θώθ, caniculæ sidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis solos habet dies trecentos sexaginta quinque, sine vllo intercalari, itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus est quàm naturale quadriennium: eoque fit vt anno millesimo, quadringentesimo sexagesimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακός à plerisque dicitur, & ab ὁ θεοῦ ἐνιαυτός.

Hæc ille, ex quibus iam facile est Hori symbolum interpretari: Annum vertentem, hoc est ciuilem significantes quartam arui partem pingunt, & annum volentes dicere, τέταρτον, quadrantem dicunt. Quorsum? nisi quia ciuilis annus est quarta pars anni magni; & præterea in vnoquoque anno quarta diei pars redundat, quam rationem subintexit cum dicit, Κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἄστρου τῆς Σώθεως μέχρι τῆς ἄλλης ἀνατολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεται, ab vno Sothidis ortu ad alterum (præter annum) quartam diei partem apponi, ex quo, inquit, quarto quoque anno superuacuum diem computant.

Cur Idolum Solis accipiter?

Ad Hieroglyphicum sextum libri primi.

NON est hic meum (quod præmonui) consilium, actum agere; quamobrem quæ de accipitre à Pierio sunt annotata, lubens volensque prætermitto. Tantum ea quæ aut ipse omisit, aut incertis auctoribus indicauit (quod sæpe facere solet) commemoro, & quæro imprimis cur ἡλίου εἴδωλον, Accipiter nominetur, curue in accipitris effigiem Sol, siue Osiris fuerit efformatus, & quorsum idem ales Apollini sit peculiari superstitione dedicatus. Duas caussas inuenio, Vaticiniorum & medicinæ scientiam. Quippe accipitrem post excessum è vita immortali spiritu vigere, & oracula petentibus reddere credebat gens fabulosissima, vnde & tripodem Accipitris nobilem aliquando fuisse apud Ægyptios memorat Ælianus. Sed quod magis mirere Porphyrius in eo opere quod de abstinendo ab animatis conscripsit, refert aliquos eo dementiæ venisse, vt si quando augurandi scientiam auidè quærerent, præsagorum animalium atque imprimis accipitrum fibras cruore adhuc stillantes deglutirent, quo accipitris animam cum cruore haurirent; & ita se ad fundenda oracula mirificè acutos & diuino quodam spiritu incitatos credebant.

Accipitrũ fabulosa oracula

Accipitrũ intestina à falsis Prophetis deuorata.

Quo spectat etiam vanissimi Kirandis de ariolandi modo ars nugatoria. *In xiphia* (inquit) *lapide, id est, in sapphiro sculpe accipitrem. & sub pedibus eius xiphiam piscem; deinde inclusam sub eadem gemma herbæ xiphij radicem gesta in annulo. Hic enim annulus castus est. quem si habueris omnia tanquam ex oraculo cognosces, quod si eandem gemmam in simulachro aliquo collocaris, de rebus quas scire volueris, fundet oracula.*

Kirandis fabulosæ commentationes & delitia.

Hæc ille nugator impudens, ex quibus lector

videas

ideas callidam Dæmonis Tyrannidem, & deplora-
um superstitiosæ gentis statum, quæ cùm animam accipitris haurire se credebat, Dæmonem impurissimo pectore admittebat. Neque verò tantum accipitrem oraculorum scientia pollere crediderunt, sed & ipsum sacerdotum doctorem fecerunt. Narrat enim Diodorus delatum ab eo secundum Ægyptiorum fabulas ad sacerdotes librum, filo puniceo circumligatum, in quo omnes Ceremoniarum ritus continerentur. Eius verba sunt libro primo Bibliothecæ. Τινὲς δέ φασιν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα βιβλίον ἐνεγκεῖν εἰς Θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ γράμματι περιδεδεμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε καὶ τιμάς. Addit idem author in huius rei monumentum Ægyptiorum ἱερογραμματεῖς licium purpureũ, & accipitris pennam in capite gestare, quod nobilitatis apud Ægyptios fuit monumentum.

Accipiter mysticum librum defert.

Iam quod ad scientiam medicinæ attinet, non tantùm serpentes & insecta procul arcet, sed herbam Hieraciam sui nominis inuenit ad acuendam visus aciem perutilem, cuius Aetius & Dioscorides meminere. Describitur apud Gesnerum Hieracium cubitale, tenerum, lacte manans, mollibus aculeis, flore luteo diluto, qui in pappos abit, quibus semina oblonga, & asperiuscula subduntur, folijs laciniatis, breuioribus quam in plerisque lactucis syluestribus, anteriore sui parte latioribus & rotundis iisque amaris. Hæc est Hieracia quæ hic ab Horo recensetur. Vides igitur quas ob causas accipitrem ἡλίου εἴδωλον dixerit.

Hieracium herba quæ.

Cur animæ Symbolum accipiter, & cor septum animæ.

Ad Hieroglyphicum 7. l. 1.

PRæter Hori rationem quæ ab Ægyptio no-

 mine

mini Accipitris est petita, *Baieth* enim (quo vocabulo sacram hanc avem nominant, animam cordatam significat) occurrit alia ratio, quod Accipitrem ingenti quadam celeritate præditum, igneæ esse naturæ dicerent. Animam autem igneam non modo Ægyptiorum, sed & Græcorum, & Romanorum Philosophia statuit. Mitto infinitos locos, & laudatores huius sententiæ, vnum tantum ex Fabio, declamatione decima placet ascribere, vbi agit de sepulchro excantato, & prohibitis adolescentis Manibus, ne in complexum Matris reuolarent, sic autem definit. *Animam flammei vigoris impetum, perennitatemque non ex nostro igne sumentem, sed quo sidera volant & quo sacri torquentur axes, inde venire, vnde rerum omnium auctorem Parentemque spiritum ducimus, nec interire, nec vllo mortalitatis affici fato. Sed quoties humani corporis carcerem effregerit, & exonerata membris mortalibus leui se igne lustrauerit, petere sedes in astra.*

Anima flãmei vigoris imperus

Anima leui igne lustrãda ex testimonio gẽtilium.

Igneas igitur non tantum facit animas, sed volucri siderum igne accensas. Vnde Martianus Capella l. 1. septem planetas in animam quasi in sobolem suam calore & luce influentes inducit, ex quo, animum humanum à Saturno habere dicit λογιστικὸν, à Marte θυμητικὸν à Mercurio ἑρμηνευτικὸν, à Venere ἐπιθυμητικὸν, à Luna φυτικὸν, à Ioue πρακτικὸν, à Sole αἰσθητικὸν. Hac eadem ratione fieri igneam esse animorum naturam dixerunt, quod & ab astris igneis fluere, & in astra redire, imò quod magis mireris, stellas post excessum è corpore fieri crederent: quod annotauit Aristophanes, vnde & Horus 1. l. 2. ἀστέρα symbolum esse dicit ψυχῆς ἀνθρώπου ἀρρένος.

Martiani Capelliæ de planetis in animam influentibus sentẽtia.

Hanc sententiam spectauit Prudentius cum dixit, *Oris opus, vigor igneolus.* Quæ cum apud auctores leguntur per allegoriam intelligenda sunt: Est enim anima omnis expers materiæ nec lucis, aut ignis habet

bet essentiam, sed aliquam dumtaxat similitudinem. Quamobrem Tertullianus in eo cautè legendus est libro de anima, cap. 9. qui eandē facit caloris aërei & lucidi, & Cæsarius iunior qui animam in vas aliquod sphæricum clarissima luce perfusum deformat.

Philo quid censuerit de animo.

Tutius & prudentius loquutus est Philo cum libro secundo allegoriarum, τὴν ψυχὴν vocat μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖον, ἢ ἀπαύγασμα. *Expressum beatæ naturæ simulacrum, decerptam à Deo particulam, diuinitatis radiationem.*

Cor quomodo septum animæ.

Porro quod hic Horus Καρδίαν dixit ψυχῆς περίβολον. *Cor septum animæ,* appositè ad eorum sententiam dixit, qui animam in corde constituerunt, quamquam de ea re diuersæ fuerunt sententiæ, Marcus Varro singulas hominum animas in octo partes distribuit inter se proportione maximè dissimiles: Quinque enim statuit quibus sentiunt homines, sextam qua cogitant, septimam qua progenerant, octauam qua voces mittunt. Ex quo fit vt animam quasi in varias propagines discriminatam per totum corpus diffundat. Alij νοῦν intelligentiam in capite tanquam in arce, θυμὸν verò in corde stabiliunt. Quæ opinio ad eorum alludit mentem qui animæ facultates, per singulas corporis partes exprimunt, per στῆθος autem siue cor τὸν θυμὸν delineant.

Octo partes animæ secundum Varronem.

D. Dionysij pulchra obseruatio de comparatione animæ cum corpore

Sic enim D. Dionysius libro de diuinis nominibus cap. 9. Τὴν ψυχὴν σωματοειδῶς διέπλαττε, καὶ κεφαλὴν μὲν τὸν νοῦν, αὐχένα τὴν δόξαν, στῆθος τὸν θυμὸν, γαστέρα δὲ τὴν ἐπιθυμίαν, σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν ἐλέγομεν. Mentem scilicet respondere capiti, opinionē ceruic, pectori animū, cupiditatē ventri, crura verò & pedes naturam denotare. Neque verò tantùm τὸν θυμὸν, sed vim mentis, rationis, & consilij communiter autores in corde collocant, sic suum לבב Hæbræi doctores accipiunt, & קונת לב possidens cor, *prouerbio-*

rum 15 32. idem eſt ac ſapiens. Vbi nota præclarum antiquorum ritum, qui cùm in corde ſapientiæ domicilium defigerent, ſapientum virorum non os, & manus, ſed pectus in ſapientiæ venerationem ſolebant deoſculari.

Mos deoſculandi pectoris.

Quem morem ſcitè notauit Euſebius *hiſt. Eccleſiaſt. lib. 6. cap. 2. in Leonide Origenis Patre*, qui cum in filio adoleſcentulo agnoſceret. διάζοσαν φύσιν, dormienti ſæpenumerò abſtabat, eiuſque pectus denudabat ſtragulis: atque illud perinde ac ſi ſacer Dei ſpiritus idem ipſum ſibi tanquam templum cõſecraſſet, auguſtè & cum reuerentia oſculabatur. Et ni fallor apud Eunapium Sardianum extat honorifica Proæreſij ſophiſtæ mentio, cuius eloquentiam maximè verò extemporaneam demirati auditores, eiuſdem pectus quaſi Ἑρμοῦ λογίου τύπον lambebant oſculis.

Quamborem & olim ſapientiæ Hieroglyphica geſtabantur in corde. Teſtes ſunt Romanorum bullæ, teſtis illa nobilis ſapphirus, in qua ſculpta erat imago Veritatis, quam ſummus Ægyptiorum iudicum Præſes de collo appenſam geſtabat in pectore, cuius meminit Ælianus *variæ hiſtoriæ lib.* 15.

Sapphirus veritatis.

Certè Iudæorum maximus Pontifex non alibi quam in pectore admirabiles illas gemmas rationalis inſutas geſtabat, quas dubijs temporibus Populus conſuleret, vt quaſi ex ſummi Sacerdotis corde Dei voluntatem & ſapientiam eliceret, de quo plura ex Ioſepho & Epiphanio dixi. Luſit quoque in hac imitatione Dæmon, cum Eutycles ſuos, & στερνομάντεις, è pectore quaſi ex domicilio ſapientiæ voces depromere curauit.

Symb. ſyntag. 2. Eurycles ijdem ac ἐγγαστρίμυθοι ab auctore Eutycle.

Addo etiam maleficos in ſuis defixionibus, vt animam è corde veluti ex ſua ſede elicerent, per cordis cerei ſepta ſtimulos & acus adegiſſe, hoc enim voluit Ouidius, cùm dixit,

Saga

Sagaque punicea defixit numina Cera,
Et medium tenues in iecur egit acus.

Cuius sceleris auctor primus fuisse fertur Nectanabus, vt annotauit egregius scriptor noster Delrio. *Disquisit. magic. lib. 1. cap. 4.*

Cur cornix in nuptijs inuocata, & quid sit ἐκκορὶ Κορὶ Κορώνην.

Ad Hieroglyphicum 8. l. 1.

SCopulus est hic locus ad quem multi offenderunt: Nil opus est omnium commemorare sententias. Cælius Rhodiginus, & Gesnerus, qui in grandem illam voluminum molem omnia penè congesserunt, hunc antiquitatis ritum non omisere, sed verbis adeo corruptis expresserunt, vt nihil minus videantur quàm huius auctoris sententiam intellexisse. Arripuerunt enim ex communi interprete hæc verba, ἐκκορὶ nimirum κορὶ cornicem appellantes, quibus nihil distortius. Pierius paulo liquidior sententiis, in hac tamen verborũ interpretatione, quæ maximè desiderabatur, filum abrumpit. *Græci* (inquit) *vt Hori interpres, obseruauit, nuptialibus festis* ἐκκορικορώνη *clamitare consueuerant, cum tamen ignorarent Cornicem in nuptijs omine auspicatissimo nominari solitam.* Tum suspicatur mendum, & aliter apud Æschylum in Danaidibus scribi fatetur, sed quod affert non plus habet perspicuitatis. Nam vt rem accurratius inspiciamus, Tragœdia Æschyli quæ laudatur non extat, licet tantum nobis riuulos ex hoc fonte in Pindari scholiaste consectari, qui ad Pythiorum oden tertiam p. 217. sub finem explicans illud Poetæ.

Locus Ori valde perplexus.

Pierius parum in Hori mente inquirenda diligens.

ἅλικες.
Οἷα παρθένοι φιλοῦσιν ἑταῖραι
Ἑσπερίαις ὑποκουρί-
ζεσθαι ἀοιδαῖς.

Cœtæ-

Quid sit apud Pindarum ὑποκουρίζεσθαι

Coætaneæ vt Virgines sociæ solent in vespertinis cantibus dicere iuuenilibus vocis. Interpres (inquam) ad hoc verbũ quærit quid sit ὑποκουρίζεσθαι, respondet idem esse ac iuuenilius animi caussa, lasciuire, & ludere νεωτερίζεσθαι τὴν ψυχὴν τε καὶ παίζειν. Alij censent puellas ὑποκορίζεσθαι dictas fuisse ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέρους κόροις ὑμνεῖν, νυμφίον, καὶ τὴν νύμφην. *Quod sponsum & sponsam celebrarent.* Tertiam subinfert rationem, quod canentes benè ominatis vocibus inclamarent. Σύν κούροις τε καὶ κόραις. *Cum pueris & puellis*, quod initium cantilenæ nuptialis esse liquidum est. Hic proferuntur Æschyli verba ex Tragœdia Danaidum mire à Pierio truncata, atque deprauata.

Κάπειτα δ' ἄξισι λαμπρὸν ἡλίου φάος,
Εως ἐγείρω πρευμενεῖς τοὺς νυμφίοις,
Νόμοισι θέντων, σὺν κόροις τε καὶ κόραις.

Horum sensus est: *Deinde vero prodit lucidum solis iubar, interim excito beneuolos coniuges, Legibus eorum qui statuerunt* (hanc cantilenam) Σὺν κόροις τε καὶ κόραις. Hæc Æschylus, nam quæ sequuntur κἂν τῷ βίῳ ἀκορεῖ. ἀντὶ τοῦ κόρας κορώνας, non iam videntur Æscyli, sed ex alio capite ducta sunt, & tam fœdè discerpta, ac mutila, vt nihil ad huius loci interpretationem inde deduci possit. Hadrianus Iunius vir eruditissimus longè sagacius locum illum peruidit *animaduersorum lib.* I. c. I. vbi Cælij Rhodigini qui hæc ipsa Hori verba citauit, mentionem faciens, *Dispercam* (inquit) *si se ipsum intellexerit, tantum abest vt Hori sententiam peruidisse illam putem.* Tum emendans contextum proculdubio deprauatum, legit, ἐκκόρει κόρη κορώνην, & interpretatur, *Euerre Virgo cornicem, atque elimina.* Iubetur autem (inquit) Virgo Cornicem euerrere, quod sinister esset solitariæ Cornicis occursus, velut viduam portendentis vitam. Hæc laudatus Criticus satis appositè, quæ prima quidem specie proba-

Had. Iunius in hoc Hori loco discutiendo accurata.

probabilitate sensum percellunt; sed tamen accuratius spectata aliquid relinquunt dubitationis. Nam primũ vox ἐκκορεῖν euerrere propriè est sordibus purgare, ac emundare, & non nisi durius significat eliminare. Deinde cur iubetur euerri & eliminari cornix, cùm potius ad nuptias post Hymenæum inuocaretur? nec dicas inuocatas fuisse duas cornices non singularem, Aelianus enim libro tertio de animalibus capite nono, vbi de hac inuocatione Cornicis scribit, non aliter quam Horus singulari numero vsurpauit, cùm ait consueuisse veteres ἐν τοῖς γάμοις μετὰ τὸν ὑμέναιον Κορώνην καλεῖν, Cùm igitur constet inuocatã fuisse cornicẽ, non potest dici euerri & eliminari, siquidem inuocare, & eliminare, planè repugnant. Et cùm fateatur Horus ὁμόνοιαν χάριν celebrari illud ἐκκόρει Κόρη Κορώνην, plane inuocatam potius quàm expulsam Cornicem significat, nec iam vnius numero Cornicis rationem habet in hoc adagio, quæ solitaria credebatur infausta, sed Κορώνην dixit nomen speciei, non numeri, ab omni enim numero abstrahit. Iunij sententia leuatur.

Dicam ego quod sentio cùm verbum Κορεῖν frequentius saturare significet, ita hæc Hori verba interpretanda existimo, ἐκκόρει Κόρη Κορώνην *Exsatura ô puella Cornicem.* Neque hoc leui coniectura adductus effutio, nam puellæ nubiles & ominatas consequerentur nuptias iubebantur opimum prandium dare Cornici, quod ex Phœnice Colophonio qui citatur ab Athenæo, libro octauo colligere licet, vbi Coronistæ, hoc est Circulatores Cornici loquutuleiæ quam circumferebant, emendicant stipem, & prandium ad fores patrisfamilias: Accedit autem virgo nubilis, & ficus affert pro prandio Cornicis, ex quo eruscatores illi precantur vt illustrem, & locupletem maritum nanciscatur, quod Cornicem coniugij Hieroglyphicum tam impense colat. Versus autem phœnicis sunt, vbi diu Metragyrtæ illi rogarunt.

Mos antiquus de puella nubili quæ prandium dabat Cornici, ex Phœnice antiquo auctore erutus.

Ὦ παῖ θύραν ἄγκλινε· πλοῦτος ἤκουσε.
Καὶ τῇ Κορώνῃ παρθένος φέρει σῦκα.
Θεοὶ, γένοιτο μετάπεμπτος ἡ κόρη,
Κἀφνειὸν ἄνδρα κ' ὠνομαστὸν ἐξεύροι·
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα κατθείη.

O puella fores aperi. Plutus audiuit,
Et Cornici Virgo affert ficus.
O dij, fiat multis procis expetita puella,
Et locupletem virum, & celebrem nanciscatur,
Senique Patri filiolum in manus
Et matri filiolam in genua deponat.

Hæc opinor multum ad huius loci interpretationem faciunt, & simul grauium auctorum, de Cornice in nuptijs invocata, & de puellarum erga Cornicem cultu indicia satis confirmant, quibus etiam addi potest, quod habet Pausanias in Messenicis de Cornice ænea in fundamentis Coroneæ vrbis inuenta, quam licet colligere ibi gentilitio ritu cultam fuisse. Videre est quoq; apud Festum huius superstitionis relicta Romanis vestigia. Nam erat (inquit) *Corniscarum Diuarum Lucus trans Tiberim. Cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela esse putabantur.* Cuius rei nulla commodior est ratio quàm quæ ab Horo affertur, quod Cornix sit coniugalis amoris symbolum. Mares enim fœminis connubio iuncti nunquam ad alteram diuertunt Cornicem, ac ne ipsa quidem fœmina quoad viuit ad alterum marem; quod si mors diuortium fecerit, qui superstes est è coniugibus, perpetuum sibi indicit celibatum.

Cornix ærea in vrbe Coronæa.

Cornicæ Diuæ apud Festum.

(:†:)
(o)

Quomodo Scarabæus viri ſymbolum, & de annulo militum Scarabæi figura impreſſo.

Ad Hieroglyphicum decimum.

PORPHYRIVS in eo libro quem περὶ τῆς ἐμψύχων ἀποχῆς, de abſtinendo ſcilicet ab animatis copioſè ſcripſit, de Scarabæo tradit multa Horo planè conſentientia. Illi (inquit) cumulata ſapientia, & diuinarum rerum conſuetudine quædam animalium magis quàm homines à Dijs intellexerunt amari, quæ Soli maximè conſecrata putant, quia natura eorum ſanguine & ſpiritu copioſiſſimo conſtet. Et poſt pauca Scarabæum animal (ait) rerum diuinarum indocti abominabantur, quod Ægyptij ſummopere venerantur, animatam Solis effigiem eſſe putantes. Scarabæus autem omnis virilem ſexum habet, & ſpermate in ſtercus infuſo, pila deinde confecta, pedibus inuoluitur, veluti Sol cœlum & menſem lunarem expectat. Hæc ille, quæ meritò Euſebius libro tertio de præparatione Euangelica plenius irridet. Nec Appion famoſus Grammaticus mundi cymbalum, ſuæ gentis in hac re ineptias ſatis robuſta oratione poteſt excuſare.

Porrò quod dixit Horus Scarabæum τὸν ἄνδρα ſignificare, idem eſt ac ſi dixiſſet ἀνδράγαθον virum fortem & bellicoſum, quia omnes Scarabæi mares naſcuntur. Præclari eſt in eo argumento Aeliani obſeruatio. Vbi annotat Ægyptios milites ex lege quadam patria, quæ ita præcipiebat, conſueuiſſe in annulis geſtare inſculptam Scarabæi effigiem, ſignificante (inquit) per hoc ſymbolum legislatore, δεῖν ἄῤῥενας εἶναι πάντας πάντη τοῖς μαχομένοις ὑπὲρ τῆς χώρας. *Oportere omnes eſſe maſculos, qui pro patria pugnarent.*

Pulchra Aeliani obſeruatio de annulo militum Ægyptiorum. li. 10. de ani. c. 15.

narent. Itaque milites in sacramento non tantum quod ait Polybius, pollicebantur se πειθαρχήσειν κ), ποιήσειν τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν, *obtemperaturos se & facturos quicquid mandabatur ab Imperatoribus iuxta vires*. Sed vt vno verbo omnia complecterentur, promittebant se *viros, & viros bonos*, quod licet ex Senecæ epistola 37. ad Lucilium conijcere, vbi sumptis à re militari verbis eundem hortatur ad virtutem. *Promisisti virum bonum, sacramento l gatus es.* Quod si ignaui essent milites, non iam viri sed fœminæ per contumeliam appellabantur, & ita Bunduica Britannorum Regina apud Dionem Cassium, libro sexagesimo secundo, Neronem Imperatorem mollitie plusquàm muliebri dissolutum vocat Neronidem, Νερωνίδα ἢ Δομιτίαν.

Sacramentum militare.

Quantò rectius Romani non scarabæum in annulis & clypeis, sed Imperatoris imaginem, & nomen candenti plerumq; ferro in cute inustum gerebant, quo fidei & fortitudinis admonerentur. σφραγῖδας στρατιωτῶν appellat D. Chrysostm. Sed omnium rectissimè Christiani; qui cum longè aliam sectentur militiam, iuberentur in annulis non scarabæos, aut signa bellica, sed piscis effigiem, in memoriam scilicet Christi qui fuit Sibyllarum ἰχθὺς mysticus, vel piscatoris, in reuerentiam Apostoli, vel columbæ ad recordationem Spiritus Sancti; vel Nauis ad speciem Ecclesiæ gestare. Ita enim præcipit Clemens Alexandrinus pædagogi l. 3. Αἱ δὲ σφραγῖδες ἡμῖν ἔστων πελειὰς, ἢ ἰχθὺς, ἢ ναῦς οὐριοδρομοῦσα, ἢ λύρα μουσική, κἂν ἁλιεύων τις Ἀποστόλου μεμνήσεται. Verum in ea re pietatē omnium vicerunt, qui primis Ecclesiæ temporibus non in annulis quidem, sed in carne, candentibus notis venerandum nomen Iesu, aut signum crucis curabant sibi inuri, quod erudite notauit Procopius antiquus author ad illud Isa. 44. *iste dicet Dei sum*, Τὸ δὲ χειρὶ διὰ τὸ στίζειν ἴσως πολλοῖς ἐπὶ καρπῶν ἢ βραχιόνων, ἢ τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἢ τὴν Χριστοῦ προσηγορίαν.

Militum Romanorum. σφραγῖδες & notæ. Hom. 3.

Christiani quid iuberentur ferre in annulis.

Mos piorū inurendi sibi ferro candēti in cute nomē Iesv ex Procopio.

Ad

Ad summum, quod habet de oculis scarabæorum & felium pro statu Lunæ variantibus, id ipsum Antonius Diogenes ἐν ἀπίστων λόγοις de tibicine quodam Astræo annotauit, qui oculorum suorum incremento & decremento Lunæ designabat alternationes, quamobrem cùm in Aquitaniam venisset, vbi duo reges ex pacto iuxta Lunæ vicissitudines alternatim regnabant; fuit illis carissimus, quod ex oculis omnem inter eos contentionem dirimeret. Eius verba sunt, Ἀστραῖος τῇ περὶ τοὺς οἰκείοις ὀφθαλμοῖς αὐξομειώσεις τὰς σεληνιακὰς σημαίνων αὐξομειώσεις. Καὶ λύων ἔριδος τοὺς ἑκάστε περὶ τῆς ἀρχῆς βασιλεῖς, οἳ δύο ὄντες κατ' τὰ τοιαῦτα σελήνης πάθη, ἀλλήλων ἀντικατέστησαντο διάδοχοι, quod memini me notasse in symbolis, citatur autem à Photio bibl. p. 358. Porrò quod hic ait de Scarabæorum varijs generibus, plenius hæc enumerantur à Plinio l. 11. c. 28. & cæteris locis, vt lib. 30. c. 11. l. 29. c. vlt. vbi nominat Lucanos, Stercorarios, Κοπρεόνας, Fullones, Virides Mylagridas, Gryllos, Blattas pistrinarias, Molonthas, χρισοζούσας, Longipedes, Tauros.

Antonij Diogenis lepida obseruatio.

Scarabæorum diuersa genera.

DE VVLTVRE, VRANIA, & SIGNO MONADIS.

Ad Hieroglyphicum vndecimum libri primi.

DE Vulture satis copiosè quidem dixit Horus, & de eodem multa passim vulgares commentarij. Tantùm hic notandum videtur quod habet Ælianus de animalibus, Vulturem non modo Ægyptijs, sed & Barcæis populis sacrum fuisse visum. Quamobrem eos quos vis morbi confecisset. Communi quidem sicut apud plerasque nationes funere cremabant. At verò fortium militum corpora deuoranda objiciebant Vulturibus, fortunatos quippe

Barcæorum stratagema ad milites animandos.

eos dictitantes qui sacri alitis ventrē pro tumulo habuissent. Quod stratagema (vt satis patet) ad stimulandos gloriæ aculeis militum animos institutū fuit, nā cùm multi propter eorum qui in acie ceciderant cadauerum statum, congressum præliorū reformidarent: Quod miseriæ putabatur, & ignominiæ, totū in speciem felicitatis & gloriæ callido imprimis consilio conuersum est. Quod autem Vultures adeo cadaueribus inhiare viderent, inde Eurymnum Dæmonem, quem mortuorum cadauera nudatis ossibus depascere credebant, instiata pelle vulturis stulta depinxit gentilitas. Reuera autem sæpè pro Eurymno Vulturio execrabiles magi refossis sepulchris excisas cadauerum partes ad maleficia diripiebant. Vnde Fabius declamat. 14. *Facinus quod dicitur inquietare superos, sidera diris agitare carminibus, tumulos bustaque scrutari, & amputatis cadaueribus ipsas insceleras armare manus.* Et Apuleius Miles. l. 2. *Nam nec mortuorum quidem sepulchra tuta dicuntur à lamijs, sed è bustis, & rogis reliquiæ quædam, & cadauerum præsegmina ad exitiabiles viuentium fortunas petuntur, & cantatrices anus in ipso momento choragij funebris præpeti celeritate alienam sepulturam anteuertunt,*

Eurymnus Dæmon quis?

Addit ad significationes Vulturis vanus Kirandes hunc ad fæcundiam sermonis, & lucrum, & gratiam, Dæmonumque & veneficorum fugam facere, qua spe illecti multi ex superstitiosorum grege, candelebra ex vulturis tibijs sibi fieri curabant, vt si quid inter mensas veneni propinatum esset, statim animaduerterent. Euax quoque auctor est lapidem quadrum in capite Vulturis inueniri contra noxios vsus præsentissimum remedium. Sed hæc ex vanorum (ne dicam peius) Philosophia.

Candelabra ex vulturis tibijs.

Cæterùm quod Horus dixit, οὐρανίαν οὐ γὰρ ἀρέσκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, noli existimare Vraniam Ægyptium esse vocabulum, sed ne Græcum quidem, hoc præsertim sensu. Nam præter nomen Musæ pro-

pri-

prium οὐρανία nihil significat, nisi fortè ludum pilæ, cuius meminit Iulius Pollux: ἡ οὐρανία ὁ μὲν ἀνακλάσας αὑτὸν ἀποῤῥίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν οὐρανόν. *Onomast.* τοῖς δ' ἦν ἀλλομένοις φιλοτιμία πρὶν εἰς γῆν αὐτὴν ἐμπεσεῖν ἁρπάσαι. *l. 9 c. 7.* Vrania est ludi pilæ genus, cum hic quidẽ reclinans sese pilam in cœlũ proijcit: illis verò assilientibus cura est, priusquam terram contingat arripere. quem ludum inuenias descriptum ab Homero. *Odiss. θ* Horus igitur θ οὐρανίαν dixit pro cœlo, ad imitationem alicuius verbi Ægyptij generis fœminini. Sed ne longiùs inquiramus, Pindarus certè Olympiorum Ode prima si non οὐρανὸν, saltem αἰθέρα fœminino genere protulit, ἐρήμας δι' αἰθέρος.

In fine capitis subobscura sunt hæc verba. Δραχμὰς δὲ δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί· μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις· εὐλόγως οὖν δύο δραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι, γῦπα γράφουσιν ἐπεὶ μήτηρ δοκεῖ, καὶ γένεσις εἶναι καθάπερ καὶ ἡ μονάς. *Perplexi loci de drachmis quæ pro lineis irrepserant explicatio.* Pierius ita reddit: *Si drachmas duas ostendere voluissent Vulturem ponebant, Caussam nonnulli commenti sunt: quia vnitas apud Ægyptios duarum drachmarum instar, æstimatur Vnitas verò cum binario totius est numeri generatio. Meritò itaque si drachmas duas indicare vellent, Vulturem pingebant; quandoquidem & generationis & Matris prærogatiua polleat, perinde ac vnitas ipsa vnà cum binario numeros omnes generat.*

Hæc περιφραστικῶς & parum fideliter, nam cùm Horus dixisset Monadem esse generationem & principium numerorum, hic semper addit, *Vnitas cum binario*, sed binarij nusquam Horus meminit; non enim binarius principium dicitur numerorum, sed ipsa vnitas. Deinde multum laborat in explicandis illis duabus drachmis, per quas putat cor significari, cum tamen hic de ea re nulla sit quæstio.

Ego sic existimo, διραχμὰς pro γραμμὰς in hunc locum irrepsisse, nam quod de lineis, non de drachmis sit sermo, declarat quod statim sequitur, παρ' Αἰγυπτίοις μονάς ἐστιν αἱ δύο γραμμαί. Apud Ægyptios duæ lineæ vnitatem significant. Cur autem hoc binario linearum vnitatem significarent, hic nodus est; qui vt facilius soluatur, primum statuendum quod ex Pythagora, Damascio, Synesio & cæteris notum est, Deum appellari Μονάδα, *Vnitatem*. Signum autem Dei, & magni mysterij, apud Ægyptios fuit duplex linea, quarum altera alteri in perpendiculi modum ductæ substerneretur. Cuius rei cum ab iis ratio quæreretur, nulla alia suppetebat nisi quod hæc diuini cuiusdam mysterij significatio esset. Quamobrem & per easdem lineas in crucis modum compositas, quas ita reuerebantur, & *Magnæ Vnitatis*, hoc est, Dei Hieroglyphicum ducebant, incerti quid pingerent, Crucis sacrosanctum mysterium apud hanc gentem adumbratam graues auctores tradunt Isidorus *lib.* 1. Origenes *cap.* 3. Ruffinus lib 11. *c.* 29. Socrates *lib.* 5. *c.* 17. Sozom *lib.* 7. *c.* 15. Niceph. *lib.* 11. *c.* 16. adduntque sub Theodosio Imperatore cùm solo æquarentur templa, in Serapidis sacrario hieroglyphicas compertas esse literas quæ Crucis præferrent formam.

QVOMODO SIDVS FATI HIEROGLYPHICVM.

Ad symbolum decimumtertium libri primi.

Qui astra dixerint fata.

VETVS Ægyptiorum & Chaldæorum error, qui deinde longè manauit incrementis. Εἱμαρμένην ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίστασθαι. Fatum ex siderum cursu, ac dispensatione constitui. Huic permulti subscripserunt, vt Ptolomæus qui fatum definit caussarum connexionem quæ ex astrorum motibus vim & efficaci-

cacitatem trahit, & Orpheus in hymno astrorum, dum stellas appellat.

Μοιρηδίοις πάσης μοίρης σημάντορας ὄντας

Fatales fatorum omnium indices, quem imitatus Iuuenalis dixit, *Sub*[*lim*]*es & occulti miranda potentia fati.* Sat. 7. ver. 200.
Hinc illam per æternæ consequentiæ nodos implicatam necessitatem.

Traxerunt longam corda inconsulta catenam.

Quam docti & graues viri acerrimè impugnarunt. Inter quos est Eusebius libro sexto de præparatione Euangelica, Diodorus Tarsensis Episcopus apud Photium, Isidorus Pelusiota *epistola* 228. *ad Harpocram Scholasticum.* Clemens Alexandrinus *Stromatum lib.* 4. D. Augustinus *de ciuit. Dei*, qui disertissimè hanc fatalem legem, quam impij Chaldæi & genethliaci hominum voluntatibus impositam finxerunt, multis rationibus confutarunt. Sed & Bardesanes vir genere quidem Syrus, doctrina verò omnium Chaldæorum excellentissimus, in nobili dialogo, Ægyptiorum & cæterorum qui hanc siderum necessitatem astruunt ineptias irridet, vbi dicit Seribus legẽ esse positã nec occidere, nec fornicari, nec furari, nec adorare simulachra vnde in illa regione nullũ templum conspicitur, nulla mulier meretrix, nulla adultera, nemo fur, nemo homicida. Nec voluntatem alicuius illorum ardentissima stella Martis, in medio cœli constituta ad cœdem hominis coëgit: Nec Venus Marti coniuncta, vt alienã quispiam solicitaret vxorem potuit efficere. Hæc ille, & cætera quæ fusius prosequitur ex quibus hanc ἀστρικὴν εἱμαρμένης οἰκονομίαν repudiare possis quam sacri canones & Imperatoriæ leges funditus sustulere. Sic enim habet concilium Braccarense, can. *Si quis animas & corpora humana fatalibus stellis credit astringi, sicut Pagani & Priscilliani dixerunt, anathema sit.* Et canone 10. *Si qui duodecim signa, id est, sidera quæ Mathematici obseruare solent, per singulas animi vel corporis mem-*

Bardesanes Syrus confutat astrologos.

Concilij Braccarẽsis decretum contra Mathematicos iudiciarios.

bra dissipata credunt, *& nominibus Patriarcharum adscripta credunt, sicut Priscillianus dixit: Anathema sit.* Obseruatione dignum est quod notauit Suidas Astrologos Alexandriæ propter metum fortasse maioris incommodi aliquando toleratos tributum pependisse, quod proprio nomine βλακονόμιον, *stultorum tributum* appellabatur, quod soli fatui astrologos adirent, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσιέναι πρὸς αὐτούς. Cæterum non semper ἀστρικὴ οἰκονομία, pro illa fatali necessitate Ægyptiorum, sed nonnunquam pro ordine caussarum naturalium, & decreto quo diuina prouidentia suis quæque nectit ordinibus vsurpatur, qua significatione recta est εἱμαρμένης acceptio, & hoc sensu veteres fata voluerunt Ioui præsto esse cum stilo & tabulis ad inscribenda eius dicta, & Parcas Martianus Capella *scribas Iouis* appellat, quod eius decreta in æreas tabulas referant. Hæc est θεία πρόνοια, quæ vt ait Nicephorus Gregoras l. 7. Συμμαχεῖ τῶν ἀνθρώπων βουλεύμασί τε καὶ πράγμασι.

Balaonomion quid?

QVID SIT APVD HORVM βασίλειον.

Ad Hieroglyphicum 15. lib. 1.

VIDERE est hic in picturis cynocephalum cum regia corona, & interpres quidem pingit *Regum insigne capite gestantem*, quam sententiam secutus est quoque Pierius, *Ad cynocephali* inquit, *speciem addebant, vt manus ad cœlum sublatas haberet, & diadema regium capite gestaret.* Nusquam tamen hoc apud Horum inuenies, à quo hoc symbolum depromptum est: fefellit eruditos viros hic textus, βασίλειον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, itaque statim arripuerunt quod occurrebat, & βασίλειον coronam interpretati sunt, sed nunquam cynocephalos coronatos Horus Apollo constituit. Quid igitur dicendum; τὸ βασίλειον nomen,

Hierogl. l. 6.

men, & βασίλειος regium, vel regale proprium significat. Itaque non modò ad coronam significandam traducitur, sed ad illud omne quod regem spectat, vnde βασίλειος & βασίλειον dicitur, quod in quaqua re obtinet principatum: & est veluti aliorum principium, atque exemplar. Igitur hieroglyphicorum Scriptores prototypa imaginum, & symbolorum, quorum primaria & vberior est significatio, appellant βασιλείοις. Vt enim rex viuus & spirans longè præstantior est imagine, quæ ad eius speciem expressa est. (Nam quidquid perfectionis est in imagine longè excitatius lucet in exemplari tanquam in fonte & origine.) Ita fit vt Luna appelletur βασίλειος, hoc est exemplar, & ἀρχέτυπος, Cynocephalus verò sit τὸ βασιλευόμενον. Et ita Cynocephalus dicitur habere βασίλειον in capite, quia prototypum suum Lunam scilicet in imagine suo capiti imminentem defixis intuetur oculis. Et ne videar illud gratis assumere, ex ipso auctore comprobo, vbi ad hieroglyphicum 11. lib. 1. cùm dixisset, vultures omnes esse fœminas, itaque ad significandum quidquid est muliebre rectè assumi vulturem, quia in eo genere præstantissimum est, & quasi regula cæterorum, vtitur eodem nomine βασιλείοις: sic enim habet, Καὶ τὸ τῶν γυπῶν ἢ ὡς προεῖπον, γένος θηλειῶν ἐστιν γένος μόνον δι᾽ ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζωδίῳ, οἱ Αἰγύπτιοι γύπας ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν. Quin & vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tantum complectitur. Quam ob causam & cuiuis fœminei sexus animati Ægyptij vulturē vt in eo sexu principem ac primarium apponunt. Nemo hic βασίλειον Coronam & Diadema nisi absurdè interpretatus fuerit.

DE CYNOCEPHALO IN HOROLOGIIS.

Ad Hieroglyphicum 16. lib. 1.

AEGyptiorum horologijs siue Clepsydris insculptum fuisse constat Cynocephalum, è cuius natura guttatim aqua deflueret, sed miræ his in verbis ambages, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες. Interpretes sic reddunt. *Remedium hoc excogitarunt, vt quicquid pilorum est ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam ad aquam excernendam fabricentur.* Quæso quid hic faciunt pili, & quorsum abradi dicuntur? Existimarunt credo in clepsydris viuum animal statui, non effigiem animalis insculpti, cùm de abradendis pilis ad emissionem aquæ loquantur. Num tota hæc versio magnas ineptias admittit? Silicet in re valde perplexa conijcere, vbi illi legunt τρίχα διείραντες, & perperam vertunt *pilos abradentes*, nam διείρειν nunquam radere significat, existimo restituendum τρίπα vel ζύμα διείραντες. Errore librariorum fortè scriptum est κ, pro π, vt sæpè fit, & τρίχα positum pro τρίπα. hic aliquis Tyro in Græcis pulchram emendationem facere se existimauit, si τρίχα pro τρίπα reponeret, & ita latam errandi ansam dedit. Nomen autem τρίπα Græcis recentioribus idem est ac τρύμα, , siue ὀπὴ foramen. Et eo quidem vtitur corona pretiosa, liber Græcus, qui sæpè citatur in Meursij Lexico. Nemini porrò mirum videbitur, si Philippus Hori interpres Græcus recentior hoc vocabulum vsurparit, cum ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono & similia habeat. Existimo igitur germanam vocem esse τρίπα, & ita sententiā intelligendā ἕως τῆς οὐρᾶς τρίπα διείραντες πρὸς τὸ ταύτης πάχος σίδηρον κατασκευάζουσιν πρός τὴν προκειμένην χρείαν. Cynocephali effigiem, vel potius vasculum in eiusdem animalis formam edolatum, ad caudam vsque, vel

ad membrum & naturam quæ per caudam finifica-tur, perforant, per foramen autem ferream fistulam seu canalem traijciunt, quò æquabilior fiat per ferreum, siue æreum Epistomium aquæ defluentis emissio. διιίρειν autem τρίπα recte dicitur, quasi insubulare vel subula facere foramen. De ista clepsydræ fabricatione & foramine, sic scribit Aristoph. Scholiastes in Vespis. Κλεψύδρα ἀγγεῖον τετρημένον ἐν ᾧ ὕδωρ ἔβαλλον, καὶ εἴων ῥεῖν ἄχρι τῆς ὀπῆς. *Clepsydra vas perforatum in quod aquam effundebant, & sinebant fluere vsque ad foramen.* Et rursus ab eo appellatur ἀγγεῖον ἔχων μικροτάτην ὀπὴν, πρὸς πυθμένα Apuleius quoq; formam eius attigit cum sic describit. *Hic rursus præconis amplo boatu citatus accusator quidam senior exurgit, & ad dicendi spatium vasculo quodam in vicem colli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim defluo, infusa aqua populum sic adorat.* Poriò de vsu clepsydrarũ in foro superuacaneum arbitror hic pluribus inculcare. Lege ibidem ἵνα μὴ εὐρύτερον τὸ κατασκεύασμα ὑπάρχῃ, & latinè redde, ne verò latior sit machina, vbi interpres cum sua periphrasi sensum non assequitur, *Ne foramen illud acutè artificioseque confectum.* Non enim de foramine intelligendũ, sed περὶ μορίου, de illa animalis parte sculpta in horologio & in modum tubi fistulata, vel de vasculo in cynocephali formam artificiosè dolato. Cæterum de hac diuisione horarum ex Cynocephali obseruatione mentionem fecit Victorinus in commentarijs ad Rhetoricos Ciceronis. *3. Metamorphoseos.*

DE NILIACO INCREMENTO.

Ad Hieroglyphicum 21. lib. 1.

VARIÆ sunt de hac re, Cadmi, Hecatæi, Ephori, Hellanicij, Theopompi, Thaletis, Anaxagoræ, Herodoti, & cæterorum sententiæ, quas vide apud Diodorum, Tres autem hic affert rationes, Prima ad Ægyptum aquarum genitricem: Secunda ad Oceanum: Tertia ad Imbres Æthiopiæ causam refert. Et prima quidem liquidius tractatur ab Ephoro, qui asserit: Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστον οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισηρώδη τὴν φύσιν ῥαγάδας τε μεγάλας, καὶ διηνεκῶς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτὴν ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος. καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴν ὥραν σύνεχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο. μετὰ δὲ τὴν θερινὴν, ὥσπερ ἱδρῶτας τινὰς ἐξ αὐτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τούτων πληροῦν τὸν ποταμόν. Hoc est, *Tota Ægyptus à flumine congesta est, & laxa naturaq; pumicosa, rimas in se habet magnas, & continuas, per quas humoris copiam in se recipit, & hyemali tempore in se constringit, æstate autem tanquam sudores ex se vndequaque emittit, vnde incrementum Nilo præbeatur.* Hanc sententiam multis argumentis confutat Diodorus Siculus, & incredibile prorsus asserit exstillantes terræ sudores tantum fluuij augmentum facere, Altera quæ est de Oceano, sacerdotes etiam aliquot Ægyptiorum assertores habuit, qui Nilum ex Oceano terram circūfluente nasci asseruerunt, quos nihil sani dicere idē Historicus ostendit. Tertia quæ ad Æthiopiæ imbres pertinet longè probabilior est, & hanc sequutus est Agatharcides Gnidius, qui præter cæteros placet Diodoro acris iudicij viro. Nec satis robustè eandem refellit Brodeus vir alioqui eruditus, quod, vt ait, à veteribus scriptoribus perhibeatur raro in Æthio-

Miscellaneorum l. 7. c. 4.

Æthiopia puluere, imò idem ipſe Agatharcides antiquus author teſtatur in Æthiopiæ montibus certo tempore, eo ſcilicet quo Nilus augetur, pluuias eſſe continentes. Ibidem Mercerus putat inſerendum τῷ αὐτῷ σημείῳ χρῶνται, & neſcio quas ſupplicationes pro Nili inundatione fingit, de quibus nulla ex hoc loco coniectura. Puto vnius literulæ mutatione totam ſententiam claram fieri, ſiquidem cum Horus dixiſſet Leonum rictus in fontibus inſculpi ad beneficij memoriam, quod ex Leonis ſidere percipere ſe exiſtimant, *Inde*, inquit, *ad hodiernum vſque diem ingens eſt ad votum aquæ copia.* Quaſi vellet dicere, hanc Ægyptiorum pietatem ſidus Leonis fortunare, & copioſius riuos illos benignitatis aperire. Itaque cenſeo legendum, ἀφ᾽ οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ᾽ εὐχὴν πλεονασμὸς ὕδατος, pro πλεονασμοῦ.

CVR IN TEMPLIS, THRONIS, SEPVLCHRIS, LEONVM EFFIGIES?

Ad Hieroglyphicum 21. *lib.* 1.

FVIT illud non modò in prophanis, ſed etiam in ſacris rebus vſitatiſſimum, vt Leones ad ſymbolum maieſtatis appingerentur, aut ſculperentur, idq; non modò in templis ſed in thronis, fontibus, & ſepulchris & de templis quidem id diſerté teſtatur Horus, συμβολικῶς τοῖς κλείθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι, quod non tantum Ægyptijs, ſed & Iudæis quoque fuiſſe commune, diſcas ex ſacris interpretibus. Nam præter notas Cherubinorum imagines quæ Leonis partem aliquam exhibebant, ſculptas etiam in altaris angulis Leonũ ſpecies conijcit eruditiſſimus Villalpandus. Quin etiam magnũ illud & tremendũ altare vbi iuge ſacrificium Deo offere-

Leonum in templis effigies.

Magnum altare Hebræorum cur Leo Dei dictum.

ferebatur, *Leo Dei* appellabatur. Hebræa vox est אריאל Ariel, ab ארי quod est Leo, & אל Deus, quam Chaldæus Paraphrastes apud Isaiam 29. vertit *altare.*

Cuius rei causam reddunt Hebræi Doctores, quod sicut Leo pecudes deuorat, ita hoc ipsum altare perennibus flammis hostias absumeret, vel quod Leo symbolum sit diuinæ maiestatis, siue ad speciem illam oculos conijcias quæ omnibus animantibus terrorem inijcit, siue ad clementiam spectes, quâ vt omnium penè scriptis celebratur, depressis & abiectis facilem indulget veniam. De thronis verò nimis notum est ex regia illa Salomonis leunculis insignis, quam Iosephus nominat, Ἐξέδραν διαπρεπῆ ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν. Eosdem

Leones in thronis regum.

Leonum rictus in fontibus ab Ægyptijs prudenti quadam sacerdotum destinatione collocatos testatur Horus, Τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγεῖς τῶν ἱερῶν κρηνῶν λεοντομόρφοις κατεσκεύασαν, οἱ τῶν ἱερατικῶν ἔργων προστάται, ὅτι ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ τὸ δίμοιρον τοῦ ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. *Tubos ca-*

In fontibus.

nalesque sacrorum fontium solent ij qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari, quod sol cùm in Leonis signo persistit sæpenumero in duplum aqua ipsius Nili excrescit. : Traductum ab Ægyptijs in cæteras nationes, non superstitionis, sed ornatus gratia exemplum. Nam Sidonius Apollinaris libro secundo, epistola secunda ad Domitium, Piscinam describens, Leonum rictus non omitti. *In hanc ergo* (inquit) *piscinam fluentem de supercilio montis elicitum, canalibusque circumactus per exteriora natatoriæ littora curuatum sex fistulæ prominentis Leonum simulatis capitibus effundunt; quæ temerè ingressis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabantur.*

Leones in

Addo postremo loco fuisse Leones sepulchrorum

tum maximè verò fortium virorum insignia. Siquidem Pausanias in Bœoticis eorum Thebanorum sepulchrum describens, qui in acie aduersus Philippum ceciderant, Προσιόντων (inquit) τῇ πόλει πολυάνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τῷ πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀποθανόντων· οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὲ ἐπίγραμμα, ἐπίθημα δὲ ἔπεστιν αὐτῷ Λέων. *Proximo vrbi loco commune est sepulchrum, Thebanorum, qui in pugna contra Philippum defuncti sunt. Inscriptio nulla quidem inscripta est insigne vero tumuli Leo.* Cuius consuetudinis initium ab Hercule fuisse tradit Ptolomæus Hephæstion, qui septem libros de nouis ad variam eruditionem historijs edidit. Ὅτι Ἡρακλῆς ἀποβρωθέντος αὐτῷ τοῦ δακτύλου ἑνὸς ὑπὸ τοῦ Νεμαίου λέοντος, ἐννέα δάκτυλος γέγονε, καὶ ἔστι τάφος τοῦ ἐκκεκομμένου δακτύλου. Λέοντα δὲ ἔστιν ἰδεῖν τῷ τοῦ δακτύλου τάφῳ ἐφεστῶτα λίθινον ἐν Λακεδαίμονι, σύμβολον τῆς τοῦ Ἡρακλέους ἀλκῆς, ἐξ ἐκείνου καὶ τοῖς ἄλλων τάφοις λιθίνοις ἐφεστῶσι λέοντας. *Herculem deuorato à Nemæo Leone digito vno nouem duntaxat digitos habuisse, extareque tumulum digiti auulsi, Leonem vero ex lapide Lacedæmone videre est digiti tumulo impositum, symbolum nimirum Herculei roboris. Vnde mos inoleuit in reliquorum quoque sepulchris laipdeos statuere Leones.*

sepulchris & à quo primum mos illo inueniens.

QVID PHYLACTERIVM APVD HORVM?

Ad Hieroglyphicum. 24. libri primi.

NON satis signanter interpres reddidit φυλακτήριον, præsidium ac remedium, cum amuletum dicere debuisset. Quis enim non agnoscit hic agi de phylacteriorum siue amuletorum superstitione quæ Græci etiam πέταλα & περίαπτα, Latini ligaturas nominant. Ac petala quidem meo iudicio non omnia, sed ea dumtaxat in quibus imagines & characteres laminæ impressi gerebantur, nam vetus glossariam

sarium πίταλον laminã reddit. Mitto quæ de ligaturis λαφάνων, de indumentis infantum, de inauribus, de licijs, de herbis & radicibus doctè & luculenter tradidit Gretserus noster, vir multæ eruditionis in commentarijs de cruce. Hic quod Horus ad Ægyptiorum phylecteria pertinuisse dicit, Δύο κεφαλὰς ἀνθρώπων, τὴν μὲν τοῦ ἄρσενος ἔσω βλέπουσαν, τὴν δὲ θηλυκὴν ἔξω. *Duo hominum capita, vnum maris intro, alterum fœminæ extra aspiciens*, plenius discutiendum est. Omnino intelligit imagines pictas, vel fictas, quarum frequentissimus erat vsus in amuletis. Alij quippe signa gestabant geniture suæ, seu (vt vno verbo dicimus) Horoscopa, quibus se tota vita protegi ac fortunari credebant. Notus in eo argumento famosus Octauij Cæsaris Capricornus nummis eius incisus, quem summam Astrologi portendere dicebant felicitatem, vt qui Augusto fuisset fortunatissimus. Alij illustrium asseruabant virorum effigies, vt Pythagoræi Præceptoris sui Pythagoræ imaginem, & multi Alexandri Magni numismata, quos Diuus Chrysostomus homilia vigesima prima ad populum Antiochenum meritò perstringit. Alij falsorum Deorum species magicis characteribus incisas. Tales erant imagunculæ quas Basilides hæreticus sectatoribus suis instar amuletorum deferendas tradere solebat. Hic cùm trecentos & sexaginta quinque cœlos statueret, summum Deorum ΑΒΡΑΚΑΞ statuebat, cuius nomen numerum illum CCCLXV. complectitur. Extat apud Cardinalem Baronium istorum amuletorum species, hominis nempe figura, portentosis vndique litteris impressa.

Signa genituræ seu Horoscopa pro amuletis gestata.

Basilidis imagunculæ magicæ.

Tomo 2.

Nec dissimilia erant Theraphim, quorum meminit Elias Thesbites in Lexico Hebræo, ad eandem vocem, dirissima prorsus simulachra, & nefarijs imbuta superstitionibus. Mactabant quippe pue-

Teraphim quæ ex Elia Thesbita.

rum primogenitum, cuius caput à corpore reuulsum sale & aromatibus condiebant, hinc illi laminam imponebant, eamque immundi spiritus nomine & charactere signatam. mox odore & suffitu cereisque accensis venerabantur, & quamquam hoc secretis parietibus occultabatur scelus, nonnumquam tamen etiam occisorum infantium præsegmina, laminis & bracteis inclusa, superstitiosoque ritu excantata gestabant. Alias imagines cereas fieri curabant, ad morborum etiam execrabiles medicinas, de quibus Paracelsus præcipit his verbis: *Fabricet medicus ceream imaginem ad similitudinem patientis; & in nomine eius, aut conformet ceream particulam similem affectæ parti; idq. indubitata fide, & forti imaginatione credat per illam sanitatem ægro restitui posse. Ac tandem additis magicis precatiunculis ceream illam imaginem in ignem proiiciat. At si fortè ex doloris acerbitate, vel partis affectæ, vitæ periculum metuatur, integram imaginem certis verbis admurmuratis comburat medicus, & liberatur æger.* Vides lector detestabiles lusus dæmonis in humanã perniciem lasciuientis. Totam hanc nefandi ritus superstitionem damnat articulus Parisiensis qui est 21, *Quod imagines*, inquit, *ex metallo vel cera, vel alia materia, ad certas constellationes fabricatæ, vel certo charactere aut figura efformatæ aut etiam baptizatæ, exorcisatæ, au conjecratæ, aut potius execratæ secundum prædictas artes, & sub certis diebus habẽant virtutes mirabiles, quæ in libris huiusmodi superstitiosis recitantur, error est in fide, & philosophia naturali & astronomia vera.*

Idola magica ad curationes morborum detestabili ritu vsurpata.

Lib de Hyperphysius morbis.

Contra hæc ipsa Dæmonum πάϑαπτα Sancti plerumque verbis & rebus sacris vsi sunt. Narrat enim Leontius Episcopus sanctum Simeonem solum mulieri magæ amuletum in tabula conscripsisse, quo gestato, illa non potuit amplius diuinare, nec magica amuleta facere. Atque vt Hebrææ mulieres à collo ad vbera gestabant quædam

Amuleta sanctorum.

dam pendula vaſcula admodum precioſa, quæ illæ בית נפש *domum animæ*, appellabant. Sic religioſæ perſonæ oleum ſanctæ crucis in vaſculo, quod S. Spiridionem feciſſe refert Surius tomo ſexto, aut aliquid ſimile circumferebant. Author tamen incertus in Matthæum inuehitur in illos qui his amuletis abutebantur, & ijſdem de collo ſuſpenſis ſanctiores alijs videri volebant: Tum vero in illos qui ex ſuis capillis & veſtibus alijs largiebantur quæ ad collum appenderent. vnde Canon 36. Concilij Laodiceni. error quoque in eo nonnullorum clericorum caſtigatur, qui imprudentius huiuſmodi phylacteria faciebant.

Quid domus animæ apud Hebræas mulieres.

Homil. 43. in Matt.

QVOD OFFICIVM ἱερογραμματέων, ET QVALES ÆGYPTIORVM ſacerdotes.

Ad Hieroglyphicum 37. lib. 1.

CAue ἱερογραμματεῦς confundas cum Arpedonaptis, quorum meminit Clemens Alexandrinus Stromatum libro primo cum luculento Democriti teſtimonio, qui ſuam eruditionem intemperantius prædicans ſcribit: Καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐσάκουσα, καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ᾽ ἀποδείξιος οὐδείς πώ με παρήλλαξεν, οὐδὲ οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Αρπεδονάπται. *Et homines doctos audiui plurimos, & in componendis cum demonſtratione lineis nemo me adhuc ſuperauit, nec qui Ægyptiorum quidem vocantur Arpedonaptæ.* Vbi Arpedonaptas colligas eſſe Ægyptiorum Mathematicos. At ἱερογραμματεῦς de genere erant Sacerdotum; & iidem qui apud Aſſyrios ἱερῶν λόγων ἑρμηνευταί, vt author eſt Lucianus in Macrobiis. Siquidem Ægyptiorum ſacris, & doctrinis præfecti nunc ἱεροφόροι & ἱερόστολοι appellantur, ὅτι τὸν ἱερὸν λό-

Arpedonaptæ apud Ægyptios qui?

Hieropheri & Hieroſtoli qui?

γὸν περὶ θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας, καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ φέροντες, ὥσπερ ἐν κίστῃ καὶ περιστέλλοντες. *Quod sacram doctrinam ab omni superstitione & curiositate purum in animo suo; tanquam in cista gestant; atque continent.* (Vt disertè notauit Plutarchus) nunc ἱερογραμματεῖς, qui non tantum sacrarum literarum notarij fuerunt, vt quidam apud Diodorum interpretati sunt, sed sacræ doctrinæ interpretes, eosdem vates fuisse innuit Suidas cùm ait: Οὗτοι παρ' Αἰγυπτίοις ἦσαν δεινοὶ, καὶ περὶ τῶν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, additque vnum ex ijs Regi Ægyptiorum prædixisse, futurum Israëlitam virtute & gloria clarissimum, qui Ægyptiorum imperium deprimeret, Moysen scilicet innuebat Ijdem etiam erant phylacteriorum scientissimi: quorum author peruetustus fertur Iachim in ea gente περιάπτων καὶ ἐπαοιδῶν ἔμπειρος. At verò cum Horus describat, ἱερογραμματέα τέλειον πολλὰ μελετῶντα ὑλακτοῦντα τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριωμένον μηδενὶ χαριζόμενον, Facilè ostendit sacros illos Scribas, legibus, & disciplinæ præfectos fuisse. Tales enim erant antiquitus Ægyptiorum sacerdotes. Hi namque vt Senatus Principes Regi præsto semper aderant; qua opera, qua consilio, qua doctrina ipsum adiuuantes. Tum ex astrologia & sacrorum inspectione futura diuinando, tùm ex sacrorum librorum annotatis res gestas cum vtilitate interpretando. Vnde à cunctis oneribus erant immunes, & primas à Rege honoris & potestatis obtinebant. Πάντων ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα, ταῖς τε δόξαις, καὶ ταῖς ἐξουσίαις Præterea sceptrum commune cum Regibus habebant, quod ad honorem agriculturæ sicut & Æthiopes, in formam aratri effingebant, vt licet ex Diodoro colligere. Et illi quidem primis temporibus Ægyptiorum sacerdotes hanc dignitatem obtinuerunt. Nam postquam

Officium

Sacri Scribæ de Moyse vaticinium.

Sacerdotum priorum apud Ægyptios dignitas.

Sacerdotum postremis temporibus vilitas.

Hadriani calumnia in Christianos.

sub Romanorum imperio Ægyptus esse cœpit, nihil his hominibus contemptius, quippe qui ex sacrificijs, in viles Chaldæos, haruspices, & aliptas degenerarunt, quòd licet ex Hadriani epist. apud Phlegontem colligere, quæ refertur à Flauio Vopisco in Saturnino, statim à principio. Vbi præcautione opus est, ad diluendam Hadriani Imperatoris calumniam, qui peruersè & malitiosè Christianos cum Isiacis Sacerdotibus confundit, & ijsdem Serapidis cultum imponit his verbis: *Ægyptum quam mihi laudabas Seruiane charissime; totam didici leuem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt Christiani sunt, & deuoti sunt Serapi qui se Christi Episcopos dicunt.* Hæc admodum perfidiosè, nisi velis hac ratione excusare, quòd de Apostatis loquatur, qui vt est in actis Epimachi Ægyptij Martyris, apud Græcum Martyrologium, τὸν Χριστιανισμὸν κρύπτοντες τὴν ἀσέβειαν ὑπεκρίνοντο, *tecto Christianissimo impietatem simularunt.* Pergit Hadrianus, *Nemo illic archisynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Christianorum presbyter*, (quòd de hæreticis Christianæ pietatis simulatoribus intelligendum) *non Mathematicus, non Aruspex, non Aliptes.* Ex quibus intelligere licet ad quas sordes impiorum sacrificorum natio deuenerit. Hoc ipsum plenius ostendit diuus Cyprianus, vbi Senatorem à Christiana fide Apostatam, atque ad Serapidis & Isidis cultum nefariè abreptum insectatur, simul Ægyptios sacerdotes; in quorum collegium cooptatus fuerat, describit his verbis.

Cyprianus in Senatorē Apostatam à Christo ad Isin.

Namque sacerdotes tunicis muliebribus idem
Interius ritum cultu interiore fatentur.
Idq; licere putat quod non licet: vnde per orbem
Leniter incedunt, mollita voce loquentes,
Lapsatosq; tenent extenso pollice lumbos,
Et proprium mutant vulgato crimine sexum.

Cumque suos celebrant ritus, his esse diebus
Se castos memorant; At si tantummodo tunc sunt
Vt perhibent casti, reliquo iam tempore quo sunt?
Sed quia coguntur saltem semel esse pudici.
Mente fremunt, lacerant corpus, funduntq́, cruorẽ.

Quæ illic Cyprian. de vestibus, & flagitiosissimismoribus prosequutus est, copiosè describit Apuleius, vbi nominant indusia mitellas, crocotas, virgatas vestes, cœnosa pigmenta & cætera. *Deisequenti*, inquit, *varijs coloribus indusiati, & deformiter quisque formati, faciem cœnoso pigmento obliti, & oculis obunctis graphice prodeunt, mitellis, & crocotis, & carbasinis, & bombycinis linis. Quidam tunicis albis in modum lanciolarum quoquouersum fluente purpura depictas, cingulo subligati, pedes luteis induti calceamentis.* Mox de eorum phanaticis furoribus disserit plenius. Quorum rituum pleraque etiam primis temporibus in vsu fuisse declarat Herodotus, vbi animaduertit eos derasos fuisse, circumcisos, veste linea, & calceis papyraceis indutos, frigida interdiuter, noctu, bis lotos, & in Deorum supplicijs frequenti diuerberatione sua sponte cæsos.

lib. 8. Metamorph.

lib. 2.

Proximi erant sacerdotibus ἐνταφιασαὶ & ταριχευταί, qui caduera maximè sacrorum animalium curabant, quos vt ait Diodorus: Πάσης μὲν τιμῆς καὶ πολυωρίας ἀξιοῦνται. τοῖς τε ἱερεῦσι συνόντες, καὶ τὰς εἰς ἱερὸν εἰσόδους ἀκωλύτας ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. *Omni honore atque cultu dignantur. Nam sacerdotibus familiares sunt, & in sacrarium vt qui sacri sunt, liberè ingrediuntur.* Tanta autem superstitione & apparatu sacra animalia funerant, vt curatorem funeris vnius animalis, totas facultates suas satis luculentas impendisse, & in super quinquaginta talenta à Ptolemæo fœneratum memoret Diodorus. Verùm quoniam inter officia sacerdotum est aliquod discrimen, operæpprecium est de hac re audire Clementem Alexandri

lib 1.

p. 75. l. 1. p 2.

Alexandrinum, qui totam hanc ſapientum & ſacerdotum Ægyptiorum ſeriem diſertiſſimè tradit Stromatum libro ſexto p. 456. Primus inquit, procedit is qui vulgò ᾠδὸς nominatur, vnum aliquid afferens ex ſymbolis Muſicæ. Eum dicunt oportere duos libros tenere ex libris Mercurij, ex quibus vnus quidem continet hymnos Deorum, alter verò rationes vitæ regiæ. Poſt cantorem verò procedit, ὁ ὡροσκόπος ὡρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα, καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχων σύμβολα. *Horoſcopus geſtans in manu horologium & palmam aſtrologiæ ſymbola.* Eum quatuor libros Mercurij de aſtrologia oportet ſemper promptos in ore habere. Deinceps autem ὁ ἱερογραμματεὺς ἔχων πτερὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χερσὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τε γραφικὸν μέλαν, καὶ σχοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit. inquit, ſcriba ſacrorum alas habens in capite, & librum in manibus, & regulam, atramentum præterea, ad ſcribendum, & ſtilum iunceum quo ſcribunt.* Hunc oportet ſcire ea quæ vocantur Hieroglyphica, & mundi deſcriptionem, & Geographiam, & ordinem Solis & Lunæ, & quinque errantium ſtellarum, Ægyptique chorographiam & Nili deſcriptionem, tum inſtrumentorum, ornamentorumque ſacrorum, tum locorum conſecratorum, menſuras præterea & quæcumque ad templa & res ſacras attinent. Deinde ſequitur, ὁ στολιστὴς ἔχων τε τῆς δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ τὸ σπονδεῖον, ſtoliſtes ſeu ornator, qui iuſtitiæ cubitum & calicem ad libandum geſtat. Is ſcit omnia quæ ad diſciplinam & ſacrificia, primitias, hymnos preces, pompas denique & dies feſtos ſpectant. Poſt omnes exit Propheta, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισμένος ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζοντες. *Qui ſpectabilem in ſinu geſtat hydriam, quem ſequuntur qui emiſſos panes portant.* Is vt qui ſit ſacrorum præfectus, ediſcit libros decem, qui vocantur

Quis apud Ægyptios Sacerdotes Odus.

Quis horoſcopus?

Quis & eius habitus.

Quis ſtoliſtes.

Quis Propheta.

cantur ſacerdotales, de Diis & legibus, & vniuerſa Sacerdotum diſciplina.

Quis Paſtophorus.

Meminit quoque eo loco πασοφόρων, qui ſex Mercurij libros de medicina ediſcunt, hoc eſt de anatomia, & morbis, inſtrumentiſque medicis, tum de medicamentis, oculis, & mulieribus. Eos autem eſſe ex ordine ſacerdotum declarat hic locus libri tertij pædagogi cap. 2. vbi deſcribens eum qui idola oſtendit, πασοφόρος δὲ ἤ τίς ἄλλος τῶν ἱεροποιούντων, ex quo apparet fuiſſe quemdam æditum, de quo dico ad ſymbolum 39. *lib.* 1. *in notis.*

Ex eo Clementis loco facilè confutes eos qui exiſtimarunt omnes Ægyptiorũ ſacerdotes communiter vocari Prophetas, quod ſenſiſſe videtur Diogenes Laertius, cuius auctoritate adductus Criticorum aliquis in hoc Antinoi monimento, Αντινόῳ συνθρόνῳ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θεῶν Μ. Οὔλπιος Ἀπολλώνιος προφήτης, προφητείαν, hic dicit eſſe ἱερέα, abuſus communi nomine proprij loco, nec ſatis ea diſcriminans quæ apud Ægyptios (vt doctiſſime oſtendit Clemens) inter ſe diſtincta erant.

GRAVIS ERROR DE IDOLORVM SEPVLTVRA EMENDATVS.

Ad Hieroglyphicum 37. libri primi.

AD hieroglyphicũ 37. Γυμνὰ καὶ ἀνατετμημένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, Turbatum eſt in hoc loco, & puto reſtituendum ἀνατεταμένα. Quàm enim ridiculum eſt hæc verba de Pollinctore accipere, & cum interpretibus dicere, *Quæ nuda & reſecta quibus iuſta facit ſimulachra contemplatur.* Et vbi Pollinctor iuſta facit, hoc eſt, ſepelit ſimulachra? & ſimulachra in partes conciſa? eſto Pollinctores funerarint ſacra animalia priùs diſſecta vnguentiſque oblita, non tamen hoc ſimulachris

aureis & marmoreis vnquam factum legitur, quod per seineptum est. hæc igitur verba de Cane intelligenda sunt, γυμνά κ̀ ἄνατι ταμιεῦνα θεωρεῖ τὰ ἔσω αὐτοῦ κηδεύμενα εἴδωλα, nuda & explicata spectat, quæ custodit Deorum simulachra. Nam κηδεύεσθαι non semper funerare, sed curare & seruare significat Quod autem canes custodiæ templorum & simulachrorum adhiberentur, ne quid auri argentiuè ex iis abraderetur, aut etiam gemmæ quibus parietes sacri apud Ægyptios collucebant furto subducerentur, ex Horo colligere licet, & Æliano de Animalibus. Porrò quos hic ἐνταφιαστὰς seu libitinarios designari vides ab Horo publici funeris Curatores, eorundem cætum apud Christianos in Orientalis Imperio ἀσκητήριον, dictum fuisse notat vir eruditus: non tamen eum eis ijs quos affert rationibus. Nam quod ex Nouella Iustiani 519. citat. ἑκάστῃ κλίνῃ ἀσκητήριον δίδοσθαι ἀσκητὰς, aliquot exequijs mortuorum fuisse deputatos confirmat, non tamen inde rectè colligit ἀσκητήριον, fuisse propriè quod funera curabat, quasi definire vellet ἀσκητὴν esse ἐνταφιαστὴν. quod minimè dici qotest vbi propria verbi significatio quæritur, Neque enim si Appelles sit pictor & orator, ideo pictorem definis, dicam, *Pictor est orator*.

Quid sit Pastophorus.

Ad Hieroglyphicum 39. libri primi.

AD Hieroglyphicum 39. παστοφόρον ἢ σημαίνοντες, Interpres vertit *sacrum pallium gestantē*. perperam meo quidem iudicio. Nam si verbi significatio spectanda est, D. Hieronymus in Isaiam pastophorum interpretatur thalamum, in quo habitat præpositus templi. in quo παστοφόρος ædituus est aliquis potius, quàm *saccrum pallium gestans*, quæ verba nimis

nimis generalia sunt & obscura. Fefellit interpretem quod apud Iulium Pollucem πασὸς dicitur, παρὰ τῇ εὐνῇ περιπέτασμα, velum quod thalamo obtenditur, vbi cùm aliqui codices Latini pallium reddiderint, hic de veste communi accepit: sed debebat animaduertere quod habet etymologicum magnum, πασὸς ἡ ἐκ περιπετασμάτων ποικίλων κατασκευασμένη σκηνή. Vbi pastos non pallium tantùm, sed thalamus ipse nominatur, quo sensu etiam pastophorium dicitur. Verum hic aliud latet quod neque Clementis Alexandrini interpretes peruicêre, πασοφόρος, vt constat ex eodem Clemente, est ex sacerdotibus Ægyptiorum, & vt facile intelligi potest. Æditaus aliquis, nam dicitur aduenas in templum introducere & id la monstare, Σεμνὸν δεδορκὼς, καὶ παιᾶνα τῇ Αἰγυπτίων ᾄδων γλώσσῃ. Nunc docti viri quærunt quorsum dicatur πασοφόρος, neque enim Deorum thalamos & ædes portat, sed custodit; manuscriptus aliquis codex apud Clementem Alexandrinum habet, πλασοφόρος, distortius quidem, sed apparet ex eo locum esse deprauatum. Ego legendum existimo πασόφουρος, *templi custos*, quo nihil aptius ad Clementis & Hori mentem video, nam ὑπὸ τούτου φυλάττεται τὸ ἱερὸν.

Lib. 3. c. 4. Onomastici.

Lib. 3. pædagogi. est.

An omnis lustratio per aquam, & ignem fieret.

Ad Hieroglyphicum 41. *lib.* 1.

QVOD ait Horus de aqua & igne, Διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται. Omnis hisce elementis fit lustratio, non ita intelligendū est. quòd sola hæc elementa semper ad lustrationes fuerint adhibita, ignis certè, & aqua in his expiationib. principatū tenuerunt, & vt ait Plutarchus. τὸ πῦρ καὶ αἰ-

 ρει ἢ

ρα καὶ ὕδατι ἁγνίζει. Quamobrem, & qui Mithræ sacris initiabantur, discebant καρτερεῖν τὸ πῦρ ignem tolerare, quem ritum nonnulli etiam hæretici tenuerunt, qui catechumenorum aures igne adurere, vel candenti ferro signare consueuerant, vt auctor est Heracleon in libello qui προφητικῶν ἐκλογαὶ inscribitur, ἔνιοι δὲ τὰ ὦτα τῶν σφραγιζομένων κατεσημήναντο, & hoc ipsum Iacobitæ quoque sunt imitati, qui ad baptismum contra legitimos Ecclesiæ ritus aqua minime vtebantur, sed teste Bernardo Luxemburgensi, imprimendam candenti ferro crucis figuram in frontibus initiatorum curabant. Inde etiam prodierunt πυραὶ καθαρτικαὶ, quas malo more & exemplo, ad expiationes Christiani nonnulli renouare conati sunt. Et hæc ex Ethnicarum lustrationum superstitionibus. Quod vero ad aquæ aspersionem attinet, nihil occurrit frequentius: neque enim tantum ad templi fores statuebantur, quæ Græcis περιρραντήρια Latinis aquiminalia dicuntur, sed etiam in fori aditu, & funestarum ædium vestibulis, quo spectant illa Euripidis in Alcestide.

Aures igne signatæ, & frons candenti ferro à Iacobitis inusta.

Πυλῶν πάροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ,
Πηγαῖον ὡς νομίζεται
Χέρνιβ' ἐπὶ φθιτῶν πύλαις
Χαίτα τ' οὔτις ἐπὶ προθύροις τομαῖος.
Non video ante portam (vt lex est)
Fontana lauacra pro mortuis,
Nulla coma præcisa est in vestibulo.

(Nam & capillus de mortui capite sectus foribus appendi solebat) De cæteris lustrationibus quæ per ouum, squillam, sulphur, laurum, sanguinem, & cætera id genus fiebant, nihil nunc opus est inculcare pluribus.

Cotur-

COTVRNICEM PRO ORYGE MALE à PIERIO SVMI.

Ad Hieroglyphicum 46. libri primi.

MAgna in hoc hieroglyphico enodando interpretum est dissensio. Alij siquidem de Oryge, alij de coturnice intelligunt. Multum refert vtrum de quadrupede, an de aue sermo sit, quod tamen vnius literæ ambiguitate decepti homines, alioqui non imperiti confudere. Codex Italus qui Romæ prodijt excusus anno 1599 nomen ὄρυγος de textu expunxit reliquit tamen illi locum ad marginem, ne planè abrasum videretur: Deinde reposuit ὄρτυγος, Coturnicem pro Oryge. Qua in sententia fuit quoque Pierius lib 27 haud ita diligens in Hori mente perscrutanda. Mihi verò mirari contigit quomodo viris doctis hæc interpretatio exciderit, quæ vt alia omittam, vel hoc vno argumento refelli quam facillimè potest, quòd id ipsum animal de quo hic sermo est, Horus dicat ἐμπροσθίοις σκέλεσιν ἀνορύσσειν τὴν γῆν, *Anterioribus cruribus, siue pedibus terram effodere.* Quæso cur anteriores hic pedes nominantur, nisi quia sunt & posteriores? at si anteriores sunt & posteriores; apparet animal esse quadrupes, quod in auem tam cito efformauit Pierius. Deinde si auis est; & coturnix, quomodo huic tanquam equo insidentes facit Reges? quod absurdum est. Omnino de Oryge totum symbolum intelligendum; *Primum* quia id omnium penè codicum fides postulat, & ὄρτυγος nomen vt apparet, non nisi timidè in alienam sedem irrepsit. *Secundum,* quia quæ hic Orygi tribuuntur ab Horo, eadem quoque comprobat Aelianus de animalibus. Neque enim tantum Orygem dicit, Solem Orientem auersari, sed etiam aduersus eius exor-

eum aluum deijcerei, quo fit vt Serapidis cultores tam præposterum animal malè oderint. Benè igitur in hac parte Mercerus, qui Aldi codicem sequutus nihil mutauit. Sed hic postea laudatus interpres postquam ad hunc textum deuenit. καὶ οἱ ἱερᾶς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, hoc est (vt ipse interpretatur.) *Quare & sacerdotes vnam hanc inter volucres non signatam comedunt.*

Tum idem Mercerus in hunc locum annotat. *Mirum sanè est, quod hoc loco Orygem inter volatilia annumeret, quod à nemine quod sciam est proditum.* Putauit ita vir minimè malus, Oryges alatos ab Horo censeri, nec mirum est si hoc tantopere demiratur, sed non minus mirandum quomodo vir tam emunctæ naris, & in tot authorum commentationibus volutatus, tam facilem locum suo nitori restituere non potuerit. *Itaque totum hunc locum* (inquit) *corruptum existimarim, nec qua ratione possit restitui, succurrit, nisi forte pro τῶν πτηνῶν. legimus τῶν θηρῶν*, Si tam audacter in auctoribus mutare licet, *omnia* (fateor) *erunt protinus alba.* Sed vbi prudentium Criticorum in dictionum mutationibus hæc audacia? Ego existimo vnius, & admodum affinis litterculæ mutatione posse totam hanc plagam sanari, si dicamus πτηνῶν, positum pro κτηνῶν, quæ germana est lectio Sed reclamabit àliquis ex Grammaticorum natione τὸ κτῆνος dici de pecudibus, quod in Orygem ferum animal cadere non potest. Hic quisquis ita obiecerit, satis factum sibi abunde existimet, si Orygem inter pecudes esui aptas videat annumerari à Columella, vbi sic scribit: *Feræ pecudes, vt capreoli, damæq;, nec minus Orygum ceruorumq; genera, & aprorum, modo lautitijs & voluptatibus Dominorum seruiunt, modo quæstui ac reditibus.* vnde etiam Iuuenalis: *Et getulus oryx hebeti lautissima cæna Caeditur.* Est enim Oryx de genere caprearum syluestrium bisulcus, & vnicornis, vt ex

Lib.9.c.1.

Sat.11.

Aristo

Ariſtorele & Plinio licet colligere. Oppianus tamen non vnum dumtaxat cornu, ſed plura videtur illi tribuere dum canit: Ὀξέα κεράων δὲ μετήοροι ἀντέλλουσιν ἀιχμαί. nunc quod reliquum eſt difficultatis expediamus. Διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡροσκόπου σημαίνοντος αὐτοῖς, τὴν ἀνατολὴν ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ζώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὥς τινων γνωμόνων τὴν τῆς ἀνατολῆς ἀκρίβειαν ἐγνώριζον. *Quapropter antiqui reges cùm ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, huic inſidentes animali per medium ipſum velut g nomones quoſdam ortus rationem ac tempus accuratè certoque cognoſcebant.* Primum malim καθίσαν actiuè ſumere, & de horoſcopo intelligere quem Reges iubenti Orygem conſcendere, vt certius Solis ortum dignoſcat. Quod autem habet διὰ μέσου αὐτοῦ, *medium ipſum*, ſub ob ſcurum eſt, neſcio enim quid ſibi cogitatione pinxit Mercerus, quaſi per medium hoc animal cui inſident intuentes reges,, ortus ſpeculentur. Hic τὸ μέσον accipiendum eſt, pro re ſinteriecta & interpoſira ad aliquid efficiendum, vel certè vno verbo clarius dicendum διαμέσου, αὐτοῦ *hoc eſt ipſius interuentu, ipſo mediante.* Nam διάμεσος dicitur antiquis vt recentoribus μεσίτης, qui ad negotium aliquod conciliandum interuenit, & ſic ὄρυξ hic διάμεσος nominatur, quòd beneficio huius naturalis propenſionis qua ſolis primas faces præuidet, tempora diſcernant horoſcopi.

Iam quòd ad interpretationem eorum verborum attinet, Διὸ καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν κτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν. Sacerdotes vnam hanc inter volucres non ſignatam comedunt. Viſa eſt interpreti ſuſpecta vox ἀσφράγιστος, & fortè (inquit) legendum ἀσφάγιστος, ſed omnino retinenda vetus lectio ἀσφράγιστος. Declarat Herodotus, vbi oſtendit vetitum eſſe ſacerdotibus ſub pœna capitis, ne victimam aliquam immolent, quam prius ſigillari annullo non ſignarint.

ἀσσ-

ἀσήμαντον δὲ θύσαντι θάνατος ζημία ἐπικεῖται. Horus hic Orygem solum excipit, eam opinor ob caussam, quòd quæ Deorum sigillo essent impressa in Deorum possessionem transcribi viderentur, at nefas erat Orygem execratum animal Dei, maximè Solis nota inurere, & quasi eiusdem peculium facere.

ANTIQVA LECTIO DEFENSA.

Ad Hieroglyphicum secundum libri secundi.

HOc hieroglyphicum vt breue, ita difficile est, Καὶ ἀετοῦ νεοσσὸν ἀῤῥενογόνον, καὶ κυκλοκιδὸν σημαίνει. Primum Mercerus emendat ἀετοῦ νεοσσὸς pro νεοσσον. Ego veterem lectionem retineo, cùm bis in Horo constanti veterum codicum fide ita legatur. Non aduertit Mercerus quòd doctiores Grammatici notant, recentiores Græcos (ex quorum numero est hic auctor Hori μεταφραστὴς) nonnunquam accusatiuis nominatiuorum loco abusos. Sic Nicetas θυγατέρα dixit pro θυγάτηρ τῷ βασιλεῖ δὲ τῷ δὲ καὶ τρίτη θυγατέρα ἦν εὐδοκία τοὔνομα. Sic *corona pretiosa* Græcus liber θυρίδα in nominandi casu pro θυρὶς habet. ἀῤῥενογόνος autem non tantùm masculus est, sed mares generans. Vox κυκλοκιδὸς omnino deprauata est. Mercerus reponit κυκλοειδῆ, & interpretatur *orbiculatum*, sed quis tales sensus probare possit? Quod *aquilæ pullus orbiculatum quid significet*. Vide num legendum sit τυλοειδῆ, τυλοειδὴς est calli speciem habens, & per metaphoram robustus: sic autem Aquilæ pullus innuet masculum, fortem, & robustum, qui ex diuturno labore callum contraxerit. Non occurrit quomodo aliter hanc cicatricem obducamus, *In Alexio Angelo.*

quod

Quod duo Polypi pro duobus Apollinis pedibus sint perperam ab interprete positi.

Ad Hieroglyphicum tertium lib. 1.

HOc Hieroglyphico vbi legitur, Δύο πόδες συνηγμένοι, καὶ βεβηκότες δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι. *Gemini pedes simul compacti & progredientes, solis cursum cum in solstitio est hyberno significant*, variæ sunt lectiones. Et primum quidem Manuscriptus liber, pro δύο πόδες, habet δύο πολύποδες. Pierius non est admodum pugnax, quo minus duo Polypi ad hibernum solstitium denotandum simul colligati exprimantur. *Impressorum*, inquit, *codicum lectio quæ est* δύο πόδες, *nequaquam displicet: sed si progressum exprimere volueris, videndum est si pedes illigatos pinxeris, qua ratione id tuearis*. Hæc ille, quorum nullam auctoritatem, nullam affert rationem. Et certè nullus opinor veterum inuenietur, qui vllam partem Polypi ad Solem significandum vnquam vsurparit, quamquam vt nihil est in istis symbolis tam alienum quod non aliquo cultu rationis, & orationis specie splendescat, posset illud fortasse dici, Polypum rectè Solis in hyberno solstitio tarditatem significare, quod sit vt ait Ouidius.

Hieroglyphicon l. 27.

———*crinali corpore segnis.*

Vel vt canit Oppianus:

Παντοίας στροφάλιγγας ὑπὸ σκολιοῖσιν ἱμᾶσι
Τεχνάζων.

Verùm quid opus esset geminos Polypos ad hoc symbolum pingere? & si sua natura tardi sunt, cur

vin

uincula quæ ad frænandam celeritatem expressa sunt inijcerentur? Puto probabilius esse, si pro δύο πολύποδες legatur δύο πολλοῦ πόδες, id est, *duo solis pedes*, pro duobus Polypis, nam Sol πολὺς appellatur, vt constat ex eodem Horo. Quid est autem aptius ad Solem in solstitio hyberno tardè progredientem significandum quàm Hori siue Apollinis statuam, cuius pedes inter se vincti sunt & impliciti depingere? At vrget Pierius, & quærit quomodo si pedes vincti sint progredientur? Difficilius quidē, sed tamen progredi possunt, quod cernitur in ergastularijs, qui ita vinciuntur compedibus, vt aliqua ex parte moueresse, & progredi possint, & rectè quidem hoc pacto cursus solis significatur, qui non est omnino nullus, sed Quam ob rem puto legitimam esse lectionem, Δίο πολλοῦ πόδες συνεργόμενοι, pro συνηγόμενοι ἢ βεβηκότες.

Lib. 1. Hieroglyph. 32.

Hieroglyph. lib. 29.

Quomodo Hippopotamus Horas significet.

Ad Hieroglyphicum 19. lib. 1.

QVomodo Hippopotamus horas significet quærit Pierius: & multū quidem laborat, vt explicet, coniecturæ verò quas affert paulò videntur debiliores. *Quia depascit segetes*, inquit, *ante determinatas in diem, vel quod interdiu in imis aquis latet, noctu in terram egreditur.* Hæc inquam, rem acrius perpendenti non satis faciunt. Primum nota in Græco esse ὥραν non ὥρας. ὥρα autem κατ' ἐξοχὴν, vt constat, sæpè vernum tempus significat. Et ita ὥρας, hoc est veris Hippopotamus symbolum esse dicitur, quia vere vbi primum herbæ pubescunt, incipit è Nilo egredi, & pabulari, vt habet Nicander in Theriacis,

Χιλοὶ ὅτε χλοάουσιν νέη δ' ἀπεχεύατο ποίην.
Pabula vbi virescunt, & nouam fundunt herbam.

Dixit autem ἀπεχεύατο, pro ἀπεχεύαντο per enallagen Aliter etiam explicari potest, si dicas ἀράν, irrepsisse pro ὥραν vt Hippopotamus execrationem significet, quo nullum animal execrabilus, nam Patrem nterficit, & Matrem comprimit.

Quomodo Phœnix nascatur?

Ad Hieroglyphicum 54. lib. 2.

QVOD ait hic Phœnicem se in terram summo impetu proijcere, vnde & vulnus accipit: ex sanie verò vulneris defluente alium gigni, qui simul cum patre moribundo Heliopolin proficiscitur, hoc neque Chæremon Ægyptius qui citatur à Tuztze neque Philostratus & Herodotus, aut ex Latinis Solinus, Lactantius, Manilius, Ouidus & cæteri qui Phœnicis meminerunt, tradidere. Patrem tamen eundem orbiculari myrrhæ ligno veluti ouo includere, & ad aram Solis deferre meminit Herodotus; sed melius Lactantius de cineribus & reliquijs patris

Vnguine balsameo myrrhaque & thure soluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.
Quam pedibus gestans contendit Solis ad ortum,
Inque ara residens ponit in æde sacra.

Licitum cuique fuit in re tam ignota pro arbitrio fingere, itaque pluribus discutiendum non puto.

AD

AD CLEMENTIS ALEXANDRINI HIERO-GLYPHICA OBSERVATIONES.

Quorſum in templis Ægyptiorum rotæ.

Ad Clementis Alexandrini, lib. 5.

IONYSIVS Thracius, & poſt eum Clemens Alexandrinus, nobilis illius ſymboli meminere, quo *Rotæ* in templis Ægyptiorum circumagebantur: quid autem per illam rotarum conuerſionem ſignificare vellent, pluribus non explanant: Tres ego potiſſimum cauſſas huius Hieroglyphici conijcio. Prima eſt, vt Dei naturam adumbrarent, quem ſcire & illa Ægyptiorum placita depingens Democritus, appellat νοῦν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ. *Mentem in igne orbiculari.* quò ſpectat etiam illud Parmenidis, qui Deum definiebat στεφάνην, *coronam, continentem ardore lucis orbem, quæ cingit cœlum.* Et præclarè quoq; notatum eſt ab Iamblycho libro de myſterijs Ægyptios ſolitos fuiſſe Deum mundi Principem in loto arbore aquatica, cuius tum poma tum folia rotunda ſunt, ſedentem exhibere: ex quo ſignifica-

Deus mens in igne circulari ſecundum Democritum.

retur

retur circularis actio mentis in se vndique remeans. Quæ opinio adeò superstitiosos animos oppresserat, vt in sacris, ambitus & circuitiones frequentius vsurparent, vnde extat illud in symbolis Pythagoræ; προσκύνει περιφερόμενος; quod Plutarchus in Numa ad imitationem quoque rotarum Ægyptiarum expressum à Phythagora memorat, rationemq; subintexit, hanc in sacris circuitionem ad similitudinem orbium cœlestiũ fieri pronuncians. λέγεται (inquit) ἀπομίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς. Hæc conuersio imitatio est motus cœli, quod *rotundum & volubilem Deum* Stoici nominarunt. Quamobrem & Galli, inter sacrificandũ, ex cruore ipsius hostiæ quæ Dijs immolabatur, circulum in ara delineabant, dicebanturque id temporis τελειοῦν, hoc est sacrificiũ consummare, cum orbem illum adumbratam quandam Dei speciem designassent. Vide num quoque eo spectet illud Dauidis, cùm Psalmo 11. dixit: *Impios in circuitu ambulare*, & si vulgò explicant, Impiorum multitudinem vbique vagari, vel mysticè, secundum Remigium, Improbos semper in περιφερείᾳ incedere, neque ad centrum qui Deus est, pertingere (vt ait Caietanus) Tamen non importunè ad superstitiosos illos gentilium sacrorum circuitus significandos accommodari posset.

Conuersiones & circuli in sacris

Alia ratio huius consuetudinis, quam Plutarcho in Numa placuisse quoque video. Εἰ μὴ νὴ Δία τοῖς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεταί τι, καὶ διδάσκει παραπλήσιον ἡ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἑστῶτος τῶν ἀνθρωπίνων. *Nisi quid Hercle similiter Ægyptijs rotis inuoluit, & significat hæc figuræ mutatio, nihil esse in rebus humanis stabile.*

Hæc fuit quoque Soldani viri sapientis apud Cedrenum ad regem Francorum oratio, cuius memini *Symbolorum lib.* 1. *Synt.* 2. Hic cùm rotæ conuersionem è carcere in quo captiuus tenebatur, oculis acerrimè defixis diu contemplatus fuisset, ex diuturno mœrore

Georgius Cedrenus in compẽdio, p. 475. edit Basil.

in solutiorē risum effusus est, ciu᾽ rei causā sciscitāti Regi respondisse fertur. Καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας ἐγέλατα· ἅμα δὲ ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ᾽ οὕτως ἀβεβαίῳ πράγματι ἐπαιρόμεθα ἅμα δὲ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς, τὸ καὶ ἐμὲ ὥσπερ ἐκ μετεώρου γεγονότα ταπεινὸν, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῖς ἐνδέχεται πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μέγεθοι. *Hanc ego incertæ inconstantisq. hominum felicitatis imaginem sentiens risi, cum quod in mentem mihi veniret quam instabili nos de re superbiremus, tum simul hoc etiam fieri posse iudicans, vt quomodo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollar fastigium.*

Soldani dictum notabile ad Regem Francorũ.

Adde ad idem symbolum *Ixionios amicos*, aulicos scilicet illos & parasitos, quos Heliogabalus per ludibrium ad rotam aquariā alligatos sub aquas mittebat, rursusque in summum reuoluebat: cuius ludi quem tam sæpe aulici in hoc rerũ humanarum æstu ludunt, meminit Lampridius in Heliogabalo & ego in symbolis explico plenius.

Ixionij amici, qui?

Tertiam demum rationem nobis subijcere videtur Anacreon Poeta, sed sobrius, vbi rotam imaginem esse dicit vitæ currentis his verbis.

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Τρέχει βίος κυλισθεὶς,
Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.
Rota velut curulis
Properat volucris ætas,
Tenuis: iacebimusque
Cinis, ossibus solutis.

Sat. 5.

Cum quo facit Persius.

Nam quauis prope te quamuis temone sub vno
Vertentem sese frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo.

Vbi non tantum vitæ volubilitatem, sed & irremeabiles temporum lapsus designat, & ostendit quam arduum sit desidiosis dici præsenti manum inijcere.

Quid

Quid folia & rami in templis Ægyptiorum significarint?

Ad Clementis Alexandrini lib. 5.

SYmmacus ad illum locum Ezechielis c. 8, *& ecce applicant ramum ad nares suas*, innuit hic derisionem significari fœdo raucoque narium sonitu in contemptum Dei. Sic enim ille, Καὶ ὡς ἀφιέντες εἰσὶν ἦχον ὡς ἆσθμα διὰ τῶν μυκτήρων ἑαυτῶν. Itaque alij tantum habent μυκτηρίζοντες, deridentes, nulla facta ramorum mentione; qua in sententia sunt Septuaginta, Καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες. Theodotion, vt liberiorem ansam interpretationis daret, ramorum simul, & derisionis meminit his verbis, Καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκτείνουσι τὸ κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες Et ecce ipsi porrigunt ramum tanquam deridentes. Ratio ambiguitatis fuit vox הזמורה hazmorach, quæ vt notauit Symmachus, & sonum, & ramum significat, quamobrem Theodotion vtrumque coniunxit, sed in eo errat quod gestationem illam ramorum signum derisionis interpretetur, cùm potius venerationis sit hieroglyphicum. Quis enim ignorat ramos in superstitiosis gentilium ritibus, ad cultum falsorum Deorum fuisse prælatos? vt Pinum Pani, Syluano & Diti cupressum, Isidi abrotonum. Certè apud Athenienses festus erat dies ramorum nomine insignis. Quo in honorem Bacchi præferebantur ὄχοι, quasi μόχοι, hoc est tenues rami, maximè vitis. Ex quo ὀχοφορίας celebre nomen, & ὀχοφόροι, seu ramiferri appellabantur. Pueri Camilli Sacrorum ministri qui acceptos vitis ramusculos ex Bacchi templis in Mineruæ Schirrhadis ædem deferebant; vt disertè testatur Scholiastes Nicandri, Ὀχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθήνησι παῖδες ἀμφιθαλεῖς ἁμιλλώμενοι κατὰ φυλὰς, οἳ λαμ-

Symmachi error in loco Ezechielis.

Hazmorach ramus & sonus.

Oschophori.

λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου, ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Διονύσου ἔτρεχον εἰς τὸ τῆς Σκιῤῥάδος Ἀθηνᾶς ἱερόν. Quod autem Deos venerantes & manum, & ramum (ſi tunc tenerent) ſecundùm veterem adorandi ritum ori admouerent; hinc D. Hieronymus rectè vertit, *& applicabant ramum ad nares ſuas in ſignum*, ſcilicet adorationis quam Soli præſtabant.

Hunc certè honorem Deo debitum ſacrorum ſimius Dæmon ita præripiebat: nam Hebræos quoque eadem ceremonia in cultu Dei vſos fuiſſe in feſtiuitate tabernaculorum produnt ſacræ literæ, & diſertè teſtatur Ioſephus *antiquit. lib.* 3. vbi ſcribit Iudæos victimas Deo incendere, & ſimul pro gratiarũ actione ſacrificare; manibus interim geſtantes ramos myrti & palmæ; ex quibus mala Perſea dependebant.

Iudæi cur vſi malis Perſeæ arboris.

Eius verba ſunt, Ὁλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τῷ θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνην μυρσίνης, καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικος πεποιημένην, τοῦ μήλου τοῦ τῆς Περσέας προσόντος, Nota conſultò mala Perſeæ arboris fuiſſe ramis adhibita, vt ſignificarent cor & linguam Deo dedicandam eſſe. Nam Perſea frondes habet in linguæ ſpeciem acuminatas, fructus verò in cordis fermè effigiem efformatos.

Æthiop. lib. 10. *Corona ex Loto.*

Idem poſtea ramorum honos Principibus viris exhibitus in pompis & triumphis, vnde apud Heliodorum ab Hydaſpe rege præmittũtur nuncij victoriæ loco coronati, & palmarum ramos in ipſius honorem quatientes. Τὰς κεφαλὰς τῷ Νειλῴῳ λωτῷ καταστέψαντες, καὶ φοινίκων πτόρθοις ταῖς χερσὶ κατασείοντες.

Quid ſit ἀνθοβολία.

lib de legatione ad Caium.

Itaque ſi quem inſigni populi fauore honeſtatum omniumque celeberrimo plauſu & lætitia exceptum ſignificare vellent, hunc φυλλοβολεῖσθαι dicebant, quia non ſolùm ramos illos exhibebant, ſed præterea folia & flores in bene meritos ſpargebent, quod genus honoris & beneuolentiæ φυλλοβολίαν καὶ ἀνθοβολίαν nominabant. Vnde Philo Agrippam dicit fuiſſe, φυλλοβολούμενον καὶ ἀνθοβολούμενον ἐπ' εὐσεβείᾳ.

Nec hoc tantum fauoris ſigno contenti, etiam ra-

mos maximè palmarum ad fores insignium virorum affigere soliti erant, quod genus honoris notauit Lucianus in Rhethorum Doctore, οἱ φοίνικες δὲ ἐπὶ τῇ θύρᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι De hoc certè antiquorum ritu tot suppetunt testimonia, vt nihil sit opus inculcare pluribus. Hæc fuit caussa cur Christus tanqum verus Rex & Deus ramis palmarum à populo exciperetur, quòd rectè animaduertit vetus Poëta.

Palmæ ad Rhetorum fores affixa.

Perque viam vt Regi velamina purpurata,
Arboreasque solo frondes, & olentia serta
Sub pedibus strauere, Deum omnes voce fatentes.

Ex his igitur colliges primam & omnium clarissimā rationem exhibendorum ramorum, & terræ germinum, fuisse signum venerationis diuinæ, cur autem hoc potius quàm alio symbolo fuerint delectati, disco ex Porphyrio. Οἱ πάλαι ἄνθρωποι οὔτε λίβανωτὸν, οὔτ' ἄλλο θῦμα προσέφερον, ἀλλὰ χλόης οἷόν τινα χνοῦν τῆς γονίμου φύσεως χναῦν ταῖς χερσὶν ἀράμενοι κατέκαιον, Antiqui, inquit, neque thus, neque aliam victimam offerebant, sed folia, velut primam pubescentis naturæ lanuginem manibus decerptam Diis adurebant, quo signo Deum creatorem testabantur, à quo herbæ & fruges, atque omnia terra orta producerentur & adolescerent.

Prophyrij obseruatio de primis sacrificijs. Theod. orat. 7. de sacrificijs.

Nec mirum igitur si hoc genus officij Christo exhibitum, qui σοφία κοσμοτεχνῆτις nominatur à Synesio. Est porrò dignum obseruatione, hanc Ceremoniam quam anniuersaria religione Ecclesia veneratur, apud Græcos fuisse percelebrem, Dominicamq; ipsam plamarum quā nos appellamus, ab illis vocari βαϊοφόρον quod βάια quo verbo etiam Horus vtitur Hieroglyphico quarto libri primi, sit palmæ ramus, vnde & βαΐα appellantur largitiones, & dona, quæ ab Imperatore & Patriarcha distrubuebantur ea scilicet septimana, quæ diem palmarum præcedebat, vnde & nomen βαΐων Hoc disertè testatur Balsamon. Εἰς ὑψηλοτάτην τῶν θείων αὐτοκρατόρων ποδῶπην, καὶ τῆς

Dominica palmarum quā celebris apud Græcos.

De Incens. Patriarchæ die Catech.

RerumEurop. l.3.c.5.

Dona & Largitiones Imperatorum dictæ βαΐα, hoc est Rami palmarum & earum ritus.

τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα, μετὰ τῶν ἄλλων ἐσεμνόυν, καὶ ἐτήσιοι ἔογαι ποτέ καὶ βαΐων φιλοτιμήματα. *Præcelsam*, inquit, *diuinorum Imperatorum circumspectionem, & Patriarcharum magnificentiam, cum reliquis augustam faciebant & annuæ erogationes, & donorum βαΐα quæ nominantur munifica largitio.* Et Imperator quidem palatinis suis, Patriarcha clericis distribuebat, quem ritum quoque fusius describit Luitprandus: in ea quæ est ante βαϊοφόρον quod nos *palmarum Ramos* dicimus, hebdomada, tam in militibus quã in diuersis constitutis officijs numismatum aureorum erogationem, prout cuiusque meretur officium, Imperator facit. Deinde modum enucleat. Erat, *inquit*, apposita decem cubitorum longitudinis ac quatuor latitudinis mensa, quæ numismata loculis congregata, prout cuique dabatur, numeris extrinsecus in loculis scriptis retinebat. Ingrediebantur deniq; ad Imperatorem non confusè, sed ordinatim & secundum vocantis vocem, quæ scripta virorum nomina secundum officij dignitatẽ recitabat Quorum primus vocatus est Rector domus, cui non in manibus sed in humeris posita sunt numismata cum scaramangis (genus est vestis) quatuor. Post quem ὁ Domesticotos Ascalonas & ὁ Delongaristis ploas (doctè Meursius emendat δομέστικος τῶν σχολῶν, δρουγγάριος τῶν πλωΐμων quorum alter militibus, nauigantibus præerat alter) sunt vocati. Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat, numismata, & scaramanga suscipientes, præ multitudine non iam in humeris portauerunt, sed adiuuantibus alijs post se cum labore traxerunt. Post hos admissi sunt Magistri numero 24. quibus erogatæ sunt numismatum aureorum libræ, vnicuique secundum eundem numerum viginti quatuor cum scaramangis duobis. Patriciorum deinde ordo hos pone est sequutus, & duodecim numismatum libris cum scaramanga vna donatus. Turba post hos immensa vocatur

catur Protospathariorum, Spathariorum, candidatorum, & id genus clientum.

Hæc ille, quod, quia ritus est præclaræ antiquitatis, & ad honorem Dominicæ palmarum pertinet, nolui hoc loco prætermittere. Cæteras porrò distribuendorum ramorum rationes rectè exsequitur Clemens Alexandrinus; quo maximè spectat illud Homericum.

Οἵηπερ φύλλων γενεὴ τοιήδε καὶ ἀνδρῶν.

Quod autem dixit in Ramis expressum quoque fuisse cremationis & sepulturæ symbolum καὶ πυρὸς ἔργον γενήσεσθαι, antiquis Ægyptiorum moribus congruere non potest, sed Græcorum. Ægyptij enim cremationem detestabantur, quod ignem existimarent θηρίον ἔμψυχον πάντα κατεσθίον, belluam animatam omnia deuorantem, vt constat ex Herodoti libro tertio.

QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΙΑΙ.

Ad Cementis Alexandrini Hieroglyphicum X.

Κωμασίας ab Ægyptiis nominatas innuere videtur Clemens Alexandrinus. Nolim tamẽ existimare nomen κωμασίας Ægyptũ esse, sed ab Ægyptiis græcanicis vsurpatũ. Deriuatur enim vt satis liquet, ἀπὸ τοῦ κωμάζειν, quod est τὸ μετὰ αὐλῶν καὶ κιθάρας καὶ ᾠδῶν τὸν οἶνον πίνειν, hoc est cum musica & saltatione epulari, vt interpretatur Zonaras: vel certè ἀπὸ τῆς κώμης, qua voce vicus significatur. Erant igitur κωμασίαι conuiuia & choreæ, quas Ethnici in honorẽ idolorum obseruabant, de quib' intelligenda sexta Synodus Trullana dicta à Trullo, fastigio cõcamerato in Constantini regia, quod aliter secretarium palatij nominatur: sic igitur Synodus (quanquam non fuit œcumenica) τάς οὕτω λεγομένας Καλένδας, καὶ τὰ λεγόμενα βοτὰ, καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ· ἐπιτελουμένην πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς

Balsamon. in commentarijs.
Miror cur docti viri reddiderint.

(*nota.*) τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναίων δημοσίας ὀρχήσεις, ἔτι μὴν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων θεῶν. Vbi inter cætera audis vetari Kalendas & Panis festa, & brumalia, & conuentum primo die Martij, & saltationes mulierculɑrum in honorem deorũ. Quod ad comessationes attinet, vetantur ibidem Christiani Ethnicorũ more in templis ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν. Per acubita intelligit hic lectos triclinares. Ἀκούβιτα λέγεται ἅπαν στρωμνῆς κατασκεύασμα εἰς ὕψος ἠρμένον καὶ μαλακόν. Ita enim vox exponitur in pandectis iuris canonici Græcorũ, vel certè quod probabilius est, κωμασία, hic sumuntur pro deorũ pompis quæ per vrbis vicos producebantur exquisitissimo apparatu, quã fusè describit Lucius Apuleius. inter has oblectationes ludicras popularium quæ passim vagabantur, iam so-

Metam. lib XI. spitatricis deæ peculiaris pōpa moliebatur Mulieres candido splendentes amicimine, vario lætantes gestamine, verno florentes coronamine, quę de gremio per viam, qua sacer incedebat comitatus, solũ sternebant flosculis, aliæq; nitentibus speculis pone tergum reuersis, venienti deæ obuium commonstrabãt obsequium. Et quæ pectines eburneos ferentes, gestuque brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque obpexum regalium crinium fingerent: illæ etiã quæ cæteris vnguentis & geniali balsamo guttatim excusso conspargebant plateas. Magnus præterea sexus vtriusque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere ficti luminis siderum cœlestiũ stirpem propitiantes: Symphonæ dehinc, suaues fistulæ, tibiæque modulis dulcissimis personabant: eas amœnus lectissimæ iuuentutis veste niuea & cataclista prænitens sequebatur chorus, carmen venustum iterantes, quod Camænarum fauore solers poëta modulatus edixerat, quod argumentum referebat. Interim maiorũ antecantamenta votorum, ibant & dicati magno Serapidi tibicines qui per obliquum calamum ad aurẽ porrectum dextram, familiarem templi deique mo-

dulum frequentabant, & plerique qui facilem sacris viam dari prædicabant, &c. Deferebantur quoque, quod hic attigit Clem. Alexandr. Deorũ Ægyptiorũ simulachra, & quidem à personis lectissimis. Lampridius & Ælius Spartianus notant huius etiam honoris fragile choragium suscepisse Commodum Imperatorem: *Sacra Isidis coluit, vt & caput raderet, & Anubim portaret.*

Lampridius in Comodo Aelius Spartianus in Fescennino Nigro.

QVIS CHARADRIVS ET AN ICTERICIS MEDEATVR?

Et epiphanij symbol. XXIII.

CHaradrium hic pro ictero, à S. Epiphanio vsurpatum nonnulli esse voluerunt, quod Ictericis facere medicinam dicatur. Verum minime vacillasse memoria Epiphanium, vt Charadrium pro Ictero poneret, si modo hæc inter se fuissent distincta, testantur veterũ testimonia, quæ hanc ipsam medendi facultatem Charadrio tribuunt: atque imprimis Heliodorus. Ὁ Χαράδριος ὄρνις ἰκτεριῶντας ἰᾶται· καὶ τοῦτο πάσχον, εἰ τῷ ὀρνέῳ προσβλέποι, τόδε φεύγει καὶ ἀποστρέφεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύσαν· οὐ φθονοῦν ὡς οἴονταί τινες τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὑπὸ θεώμενος ἕλκειν καὶ μετακαλεῖν εἰς ἑαυτόν, ὥσπερ ῥεῦμα πέφυκε τὸ πάθος, Charadrius ictericis medetur, & si Ictericus eum intueatur, refugit ille, & auersatur oculis conniuens, non propter inuidiam remedij (vt quidam putant) sed quia contagione se affici sentit, transeunte in ipsum per obtutum alterius affectionis ceu fluxu quodam.

Heliodorus Aethiop. lib. 3. pag. 142.

Hoc idem Ælianus, & Philus asserunt, & Plutarchus *Simp. l. 5. quæst. 5.* vbi loquitur de Ictericis, ἐμβλέποντες τῷ χαραδρίῳ θεραπεύονται.

Addit Suidas, ideo mercatores qui hanc auem vendunt consulto occultare ante pretium persolutum, ne gratis, mercantibus Ictericis medeatur, vnde Hipponax Poëta lusit in eum credo qui merces occultabat, χαράδριον περνάς, *Charadrium vendis.*

Restat vt videamus an Charadrius idem sit cũ Ictero, & difficultatem quidem facessit haud leuem, quod Epiphanius dicat ex Physiologo hunc Charadrium totum album esse, absque vlla nigredinis nota, ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον, que quomodo Ictero conueniant, quem constat esse magna ex parte luteum? Etsi Icterũ quem Latini Galgulum vocant, separes à Charadrio, duæ erũt aues diuersæ quæ Ictericis medeantur quod ij qui naturas auium describũt non asserunt. Crediderim ego potius parum accuratè loquutum fuisse Physiologum quem citat Epiphanius, dum Charadrium vult totum candidum esse, cum præsertim Aristoteles dicat eum esse colore & voce prauum: ἔστι δὲ χαράδριος καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος.

In descriptione Charadrij. Sed & Gesnerus pennis (inquit) vt accipiter, aut tinnunculus subruffus est, collo, capite, & pectore maculosis, ijsdemque partibus ex luteo subruffis, nisi quod colli pars posterior magis ad fuscum tendit.

Suidas vero propter varietatẽ colorũ ait Charadriũ pro rebus obiectis mutari. εἶδος ὀρνέα μεταβαλλόμενον εἰς τὰ προκείμενα: ex quib⁹ refellas physiologũ, nisi per λευκὸν, τὸ διαυγὲς intellexerit, idq; propter auis auruginem. Nã Eustathius ad Homerũ λευκὸν etiam διαυγὲς nominari animaduertit, sed magis conuenit limpido quã luteo. Itaque non puto eos à veritate alienos qui Charadriũ Ictericorũ medicũ, Icterũ quoq; appellari existimant, quanquam ab illis distingui non ignoro.

FINIS OBSERVATIONVM.

INCIPIVNT ÆNIGMATA SYMPOSII POETÆ.

HÆc quoque Symposius de carmine lusit inepto,
Sic tu Sexte doces, sic te deliro magistro.
Annua Saturni dum tempora festa redirent,
Perpetuo semper nobis solemnia ludo,
Post epulas lætas, post pocula dulcia mensæ,
Deliras inter vetulas, puerosq; loquaces.

Cum strep eret latè madidæ facundia linguæ.
Tum verbosa cohors studio sermonis inepti.
Nescio quas passim magno de nomine nugas
Est meditata diu, sed friuola multa locuta est.
Nec mediocre fuit magni certaminis instar.
Ponere diuersa, vel soluere quæque vicissim:
Ast ego ne solus fœdè tacuisse viderer,
Qui nihil attuleram mecum, quod dicere possem,
Hos versus feci subito de carmine vocis.
Insanos inter sanum non esse necesse est.
Da veniam lector, quid non capit ebria musa?

I. Graphium.

De summo planus sed non ego planus in imo,
Versor vtrinq; manu, diuerso & munere fungor,
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

II. Arundo.

Dulcis amica Dei, semper vicina profundit,
Suaue canens musis, nigro perfusa colore.
Nuncia sum linguæ digitis signata magistris.

III. Annulus cum Gemma.

Corporis extremi non magnum pondus adhæsi.
Ingenitum dicas, ita pondere nemo grauatur.
Vna tamen facies, plures habitura figuras.

IV. Clauis.

Virtutes multas de viribus adfero paruis,
Pando domus clausas, iterum sed claudo patentes.
Seruo domum domino, sed rursus seruor ab ipso.

V. Catena.

Nexa ligor ferro multos habitura ligatos,
Vincior ipsa prius, sed vincio vincta vicissim.
Et solui multos, nec sum tamen ipsa soluta.

VI. Tegula.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis.
Est domus in alto, sedes est semper in alto.
Et me perfundit qui me cito deserit humor.

VII. Fumus.

Sunt mihi, sunt lacrymæ sed non est causa doloris.

Est iter ad cœlum, sed me grauis impedit aër.
Et qui me genuit, sine me non nascitur ipse.

VIII. Nebula.

Nox ego sum facie, sed non sum nigra colore,
Inque die media tenebras tamen adfero mecum.
Nec mihi dant stellæ lucem, nec Cynthia lumen.

IX. Pluuia.

Ex alto venio, longa delapsa ruina,
De cœlo cecidi medias transmissa per auras.
Sed sinus excepit, qui me simul ipse recepit.

X. Glacies.

Vnda fui quondam, quod me cito credo futuram,
Nec rigidi cœli duris connexa catenis.
Nec calcata pati possum, nec nuda teneri.

XI. Flumen & Piscis.

Est domus in terris, clara quæ voce resultat,
Ipsa domus resonat, tacitus sed non sonat hospes:
Ambo tamen currunt, hospes simul, & domus vna.

XII. Nix.

Puluis aquæ tenuis modico cum pondere lapsus
Sole madens, æstate fluens, in frigore siccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

XIII. Nauis.

Longa feror velox formosæ filia siluæ
Innumeris pariter comitum stipata cateruis,
Curro vias multas vestigia nulla relinquens.

XIV. Pullus in ouo.

Mira tibi referam nostræ primordia vitæ,
Nondum natus eram, nec eram tum matris in aluo.
Iam posito partu natum me nemo videbat.

XV. Vipera.

Non possam nasci, si non occidero matrem,
Occidi matrem, sed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur, quod iam mea fecit origo.

XVI. Tinea.

Litera me pauit, nec quid sit litera noui.
In libris vixi, nec sum studiosior inde.
Exedi musas, nex adhuc tamen ipsa profeci.

XVII. Aranea.

Pallas me docuit texendi nosse laborem,
Nec pepli radios poscunt, nec licia tela.
Nulla mihi manus est, pedibus tamen omnia fiunt.

XVIII. Coclea.

Porto domum mecum, semper migrare parata,
Mutatoq; solo non sum miserabilis exul,
Sed mihi conchylium de cœlo nascitur ipso.

XIX. Rana.

Rauca sonans ego sum media vocalis in vnda,
Sed vox laude sonat, qua se quoque laudet & ipsa.
Cumque canam semper, nullus mea carmina laudat.

XX. Testudo.

Tarda gradu lento, specioso prædita dorso,
Docta quidem studio, sed sæuo prædita fato.
Viua nihil dixi: quæ sic modo mortua canto.

XXI. Talpa.

Cæca mihi facies atris obscura tenebris,
Nox est ipse dies, nec sol mihi cernitur vllus.
Malo tegi terra, sic me quoque nemo videbit.

XXII. Formica.

Prouida sum vitæ, sed non sum pigra labore,
Ipsa ferens humeris securæ præmia brumæ
Nec gero magna simul, sed congero multa vicissim.

XXIII. Musca.

Improba sum fateor, quid enim gula turpe veretur?
Frigora vitabam, quæ nunc æstate reuertor,
Sed cito submoueor, facto conterrita vento.

XXIV. Gurgulio.

Non bonus agricolis, non frugibus vtilis hospes,
Non magnus forma, non recto nomine dictus,

Non

Non gratus Cereri, non paruam sumo saginam.

XXV. Mus.

Parua mihi domus est, sed ianua semper aperta.
Exiguo sumptu furtiua viuo sagina,
Quod mihi nomen inest, Romæ quoq; consul habebat.

XXVI. Grus.

Littera sum cœli penna per scripta volantis,
Bella cruenta gerens volucri discrimine Martis,
Nec vereor pugnas, dum non sit longior hostis.

XXVII. Cornicula.

Viuo nouem vitas, si non me Græcia fallit,
Atraq; sum semper nullo complexa dolore.
Et non irascens vltro conuicia dico.

XXVIII. Vespertilio.

Nox mihi dat nomen, primo de tempore noctis,
Pluma mihi non est, cum sit mihi penna volantis,
Sed sedeo in tenebris, nec me committo diebus.

XXIX. Ericius.

Plena domus spinis, parui sed corporis hospes,
Incolumi dorso, telis completus acutis.
Sustinet armatas sedes habitator inermis.

XXX. Piscator & Pisciculi.

Est noua nostrarum cunctis captura ferarum.
Vt si quod capias, id tu tibi ferre recuses.
Et quod non capias, tecum tamen ipse reportes.

XXXI. Phœnix.

Vita mihi mors est, morior si cœpero nasci,
Sed prius est fatum, lætæ quam lucis origo.
Sic solos manes ipsos mihi dico parentes.

XXXII. Taurus.

Mœchus eram regis, sed lignea membra sequebar,
Et Cilicus mons sum, sed non sum nomine solo,
Et vehor in cœlis, & in ipsis ambulo terris.

XXXII. Lupus.

Dentibus insanis ego sum qui vinco bidentes,

San-

Sanguineas prædas quærens, victuſq; cruentos.
Multa cum rabie vocemquoque tollere poſſum:

XXXIV. Vulpes.

Exiguum corpus, ſed cor mihi corpore maius,
Sum verſuta dolis arguto callida ſenſu,
Et fera ſum ſapiens, ſapiens fera ſi qua vocatur.

XXXV. Capra.

Alma Iouis nutrix, longo veſtita capillo,
Culmina difficili peragrans ſuper ardua greſſus;
Cuſtodi pecorum tremula reſpondeo lingua.

XXXVI. Porcus.

Setigeræ matris fœcunda natus in aluo
Deſuper ex alto virides expecto ſagittas:
Nomine numen habens, ſi littera prima periret.

XXXVII. Mula.

Diſſimilis patri, matris diuerſa figura,
Alterni generis, generi non apta propago.
Ex alijs naſcor, nec quiſquam naſcitur ex me.

XXXVIII. Tigris.

A fluuio dicor; fluuius vel dicitur ex me,
Iunctaq; ſum vento, vento velocior ipſo,
Et mihi dat ventus natos, nec quæro maritum.

XXXIX. Centaurus.

Quattuor inſignis pedibus, manibuſq; duabus,
Diſſimilis mihi ſum, quia ſum non vnus, & vnus,
Et vehor, & gradior, quia me mea corpora portant.

XL. Papauer.

Grande mihi caput eſt, intus ſunt membra minuta.
Pes vnus ſolus, ſed pes longiſſimus vnus.
Et me ſomnus amat proprio nec dormio ſomno.

XLI. Malua.

Anſeris eſſe pedes ſimiles mihi nolo negare,
Nec duo ſunt tantum ſed plures ordine cernis,
Et tamen hos ipſos omnes ego porto ſupinos.

XLII. Beta.

Tota vocer græcè, sed non sum tota latinè,
Ante tamen mediam cauponis scripta tabernam,
In terris nascor, lympha lauor, vngor oliua.

XLIII. Cucurbita.

Pendeo dum nascor, rursus dum pendeo nascor,
Pendens commoueor ventis, & nutrior vndis.
Pendula si non sim, non sum iam iamque futura.

XLIV. Cepe.

Mordeo mordentes, vltro non mordeo quemquam,
Sed sunt mordentem multi mordere parati,
Nemo timet morsum, dentes quia non habeo vllos.

XLV. Rosa.

Purpura sum terræ pulchro perfusa rubore,
Septaque ne violer telis defendor acutis.
O felix longo si possim viuere fato.

XLVI. Lilium.

Magna quidē non sum, sed inest mihi maxima virtus,
Spiritus est magnus, quamuis sim corpore paruo,
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

XLVII. Thus.

Dulcis odor, memoris flamma, fumoque fatigor.
Et placet hoc superis, medios quod mittor in ignes
Cum mihi peccandi meritum natura negarit.
Nec mihi pœna datur: sed habetur gratia danti.

XLVIII. Myrrha.

De lacrymis, & pro lacrymis mea cœpit origo;
Ex oculis fluxi, sed nunc ex arbore nascor.
Lætus honor frondis, tristis sed imago doloris.

XLIX. Ebur.

Dens ego sum magnus populis cognatus Eois.
Nunc ego per partes in corpora multa recessi.
Nec remanent vires, sed forma gratia mansit.

L. Fœnum.

Herba fui quondam viridi de gramine terræ,

Sed calybis duro mollis præcisa metallo.
Mole premor propria tecto conclusa sub alto.

LI. Mola.

Ambo sumus lapides, una sumus ambo iacentes,
Quam piger est unus tantum non est piger alter,
Hic manet immotus, non desinit ille moueri.

LII. Farina.

Inter saxa fui, quæ me contrita premebant,
Vix tamen effugi totis collisa medullis,
Et nunc forma mihi minor est, sed copia maior.

LIII Vitis.

Nolo thoro iungi quamuis placet esse maritam.
Nolo virum thalamo per me mea nata propago est.
Nolo sepulchra pati, scio me submergere terra.

LIV. Hamus.

Exiguum corpus flexu mucronis adunci,
Fallaces escas medio circumfero fluctu.
Blandior vt noceam, mortis præmitto saginam.

LV. Acus.

Longa sed exilis, tenui producta metallo,
Mollia duco leui comitantia vincula ferro,
Et faciem læsis, & nexum reddo solutis.

LVI. Caliga.

Maior eram longè quondam, dum vita manebat.
Sed nunc exanimis lacerata, ligata reuulsa.
Dedita sum terræ, tumulo sed condita non sum.

LVII Clauus caligaris.

In caput ingredior, quia de pede pendeo solo.
Vertice tango solum, capitis vestigia signo.
Sed multi comites casum patiuntur eundem.

LVIII. Capillus.

Findere me nulli possunt præcidere multi,
Sed sum versicolor, albus quandoque futurus,
Malo manere niger, minus vltima fata verebor.

LIX. Pila.

Non ſum cincta comis, & non ſum compta capillis.
Intus enim crines mihi ſunt, quos non videt vllus.
Meq; manus mittunt, manibusq; remittor in auras.

LX. Serra.

Dentibus innumeris ſum toto corpore plena.
Frondicomam ſobolem morſu depaſcor acuto,
Mando tamen fruſtra, quia reſpuo præmia dentis.

LXI. Pons.

Stat nemus in lymphis, ſtat in alto gurgite ſilua.
Et manet in medijs vndis immobile robur.
Terra tamen mittit, quod terra munera præſtat.

LXII. Spongia.

Ipſa grauis non ſum ſed aqua mihi pondus inhæſit.
Viſcera nota tamen patulis diffuſa cauernis.
Intus lympha latet, ſed non ſe ſponte profundit.

LXIII. Tridens.

Tres mihi ſunt dentes, vnus quos continet ordo.
Vnus præterea dens eſt & ſolus in imo.
Meq; tenet numen, ventus tumet, æquora curant.

LXIV. Sagitta.

Septa graue ferro, leuibus circundata pennis,
Aera per medium volucri contendo meatu.
Miſſaq; diſcedens, nullo mittente reuertor.

LXV. Flagellum.

De pecudis dorſo pecudes ego terreo cunctas,
Obſequio cogens moderati lege doloris,
Nec volo contemni, ſed contra nolo nocere.

LXVI. Laterna.

Cornibus apta cauis tereti perlucida giro,
Lumen habens intus diuini ſideris inſtar.
Noctibus in medijs faciem non perdo dierum.

LXVII. Specular.

Perſpicior penitus, nec luminis arceo viſus.
Tranſmittent oculos intra mea membra meantes,

Nec

Nec me transit hiems, sed sol tamen emicat in me.

LXVIII. Speculum

Nulla mihi certa est, nulla est peregrina figura,
Fulgor inest intus radianti luce coruscus,
Qui nihil ostendit, nisi siquid viderit ante.

LXIX. Ratio.

Lex bona dicendi, lex sum quoque dura tacendi,
Vis auida linguæ finis, sine fine loquendi.
Ipsa fluent, dum verba fluunt, vt lingua quiescat.

LXX. Puteus.

Mersa procul terris in cespite lympha profundo,
Non nisi perfossis possum procedere riuis,
Labor & ad superos alieno ducta labore.

LXXI. Tubus.

Truncum terra tegit, latitant in cespite lymphæ.
Alueus est modicus, qui ripas non habet vllas.
In ligno vehitur medio, quod lingua vehebat.

LXXII. Vter.

Non ego continuo morior, dum spiritus exit.
Nam redit assiduè, quamuis & sæpe recedat.
Nunc mihi magna mea est anima, nūc nulla facultas.

LXXIII. Lapis.

Deucalion ego sum crudelior hospes in vnda,
Adfinis terræ, sed longè durior illa.
Littera decedat, volucris tum nomen habebo.

LXXIV. Calx.

Euasi flammas, ignis tormenta refugi.
Ipsa medela meo pugnat contraria fato.
Ardeo de lymphis, mediјs incendor ab vndis.

LXXV. Silex.

Semper inest intus, sed raro cernitur ignis.
Intus enim latitat, sed solos prodit ad ictus.
Nec lignis, vt viuat, eget, nec vt occidat vndis

LXXVI. Rota.

Quatuor æquales currunt ex arte sorores.

k 2 *Sic*

Sic quasi certantes cum sit labor omnibus vnus,
Et prope sunt pariter, nec se contingere possunt.

LXXVII. Scalæ.

Non sumus ad cœlum qua scandimus alta petentes,
Concordi fabrica, quas vnus continet ordo.
Vt simul harentes per nos comitentur ad auras.

LXXVIII. Scopa.

Mundi magna parens laqueo connexa tenaci,
Iuncta solo plano manibus compressa duabus,
Ducor vbique sequens & me qu: q; cuncta sequũtur.

LXXIX. Tintinnabulum.

Aere rigens curuo, patulo componor in orbe,
Mobilis est intus lingua crepitantis imago.
Non resonat positus, motus quoque sape resultat.

LXXX. Conditum.

Tres olim fuimus qui nomine iungimur vno,
Ex tribus est vnus, tres commiscentur in vno.
Quisque bonus per se, melior qui continet omnes.

LXXXI. Acetum ex vino.

Sublatum nihil est, nihil est extrinsecus auctum.
Quod fuerat non est, cœpit quod non erat, esse.
Nec tamen inueni quidquid prius esse reliqui.

LXXXII. Malum.

Nomen habens Gracum, contentio magna dearum
Fraus iuuenis pulchri multarum cura sororum.
Excidium Troia, dum bella cruenta peregi.

LXXXIII. Perna.

Nobile duco genus magni de gente Catonis,
Vna mihi soror est. plures licet esse putentur.
De fumo facies, sapientia de mare nata est.

LXXXIV. Malleus.

Non ego de toto mihi corpore vindico vires.
Sed capitis pugna nulli certare recuso.
Grande mihi caput est, totum quoque corpus in illo.

LXXXV. Piſtillus.

Contero cuncta ſimul virtutis robore magno,
Vna mihi ceruix capitum ſed forma duorum,
Pro pedibus caput eſt: nam cætera corpora non ſunt.

LXXXVI. Strigilis.

Rubida, curua, capax alienis humida guttis,
Luminibus falſis auri mentita colorem.
Dedita ſudori, modico ſuccumbo labori.

LXXXVII. Balneum.

Per totas ædes innoxius introit ignis,
Eſt calor in medio magnus quem nemo veretur,
Non eſt nuda domus, ſed nudus conuenit hoſpes.

LXXXVIII. Teſſera.

Dedita ſum ſemper voto non certa futuro,
Iactor in ancipites varia vertigine caſum,
Nen ego mœſta malis, non rebus læta ſecundis.

LXXXIX. Pecunia.

Terra fuit prima latebris abſcondita duris,
Nunc aliud pretium flammæ, nomenque dedere.
Nec iam terra vocor, licet ex me terra paretur.

XC. Mulier geminos pariens.

Plus ego ſuſtinui, quam corpus debuit vnum,
Tres animas habui, quas omnes intus habebam.
Diſceſſere duæ, ſed tertia penè ſecuta eſt.

XCI. Miles podagricus.

Bellipotens olim ſæuis metuendus in armis.
Quinque pedes, habui, quod nunquam nemo negauit.
Nunc mihi vix duo ſunt, inopem me copia fecit.

XCII. Luſcus.

Cernere iam fas eſt, quod vix tibi credere fas eſt.
Vnus ineſt oculus, capitum ſed millia multa.
Quicquid habet vendit quod non habet vnde parabit.

XCIII. Funambulus.

Inter luciferum cœlum, terraſq; iacentes,

Aera per medium doctus meat arte viator.
Semita sed breuis est, pedibus nec sufficit ipsis:

XCIV. De VIII. vt tollas VII. & VI. remaneant.

Nunc mihi iam credas, fieri quod posse negatur,
Octo tenens manibus, sed me monstrante magistro,
Sublatis septem, reliqui tibi sex remanebunt.

XCV. Vmbra.

Insidias nullas vereor de fraude latentes,
Nam Deus attribuit huius mihi munera formæ,
Quo me nemo mouet, nisi qui prius ipse mouetur.

XCVI. Echo.

Virgo modesta nimis, legem bene seruo pudoris,
Ore procax non sum, nec sum temeraria lingua,
Vltra nolo loqui, sed do responsa loquenti.

XCVII. Somnus.

Sponte mea veniens varias ostendo figuras.
Fingo metus varios nullo discrimine veros,
Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

XCVIII. Monumentum.

Nomen habens hominis post vltima sacra relinquo,
Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit.
Vita tamen superest morti post tempora vitæ.

XCIX. Anchora.

Mucro mihi geminus ferro coniungitur vnco.
Cum vento luctor, cum gurgite pungo profundo.
Scrutor aquas medias, ipsas quoque mordeo terras.

C. Lagena.

Mater erat tellus, genitor fuit ipse Prometheus.
Auriculaque regunt redimita ventre cauato
Dum cecidi infelix mater mea me ante diuisit.

FINIS.

INDEX

INDEX IN HORI HIEROGLYPHICA ET OBSERVATIONES.

A.

Cor-

Eury-

Ono-

FINIS.

R. P. NICOLAI CAVSSINI TRECENSIS, E SOCIETATE IESV,

POLIHYSTOR SYMBOLICVS.

Electorum Symbolorum, & Parabolarum historicarum Stromata, XII. Libris complectens.

Quæ ad omnem EMBLEMATVM, ÆNIGMATVM, HIEROGLYPHICORVM *cognitionem viam præstant.*

Cum duplici Indice ordine Alphabetico, Historico, & Morali.

Editio vltima, post varias editiones, auctior

COLONIÆ AGRIPPINÆ.
ANNO 1654.

Apud IOANNEM KINCHIVM
sub Monocerote veteri.

Permissu superiorum & Priuilegio S.C.M. Generali.

POLYHISTORIS SYMBOLICI LIBRORVM XII. ORDO ET NVMERVS.

APPROBATIO.

STephanus Charletus Prouincialis Societatis Iesu in Prouincia Franciæ, potestate ad id mihi facta ab admodum R. P. N. Præposito Generali Mutio Vitelesco, facultatem concedo, vt P. Nicolai Caussini è Societate Iesu Sacerdotis, de Symbola Ægyptiorum Sapientia libri, eruditorum ex eadem Societate nostræa virorum iudicio approbati, typis excudantur.

Datum Fleniæ X I X, Nouembris, 1616.

Stephanus Charletus.

POLY-

POLYHISTORIS SYMBOLICI INSTITVTVM.

IBROS de symbolica Aegyptiorum sapientia iam penè perduxeram ad vmbilicos, cum varias ex illustri historiarum instrumento parabolas, non quidem illas δημιώδει sed electæ cuiusdam doctrinæ notas, quæ à me diuersos, vt fit, auctores legente, fuerant animaduersæ, visum est attexere.

Quas ego dum ad priuatorum studiorum subsidium in ordinem digero, video vt res est per se suauis, & aliquo delectationis flore blanditur, iam prælibatas in hominum manus spargi, eo habitu quo minimè desiderabam, quamobrem visum est aliquo saltem artificio dedolatas, atque exsculptas in lucem emittere, vt eorum etiam petitionibus satisfaciam cumulatiùs, qui hæc à me cruda propelli desiderabant in publicum. Nunc autem te, Lector, de argumento paucis monitum volo.

CVR HIC LIBER POLYHISTOR SYMbolicus.

PLACVIT hunc librum Polyhistorem Symbolicum inscribere, quod variarum historiarum Stromata contineat, ad egregias aliquot sententias συμβολικῶς accommodata.

NON ESSE NOVVM HOC SCRIBENDI GENVS, SED GRAVISSIMIS AVTHO-*ribus vſurpatum.*

NON eſt noua hæc ſcribendi ratio qua illuſtres aliquot hiſtoriæ rebus moralibus accommodantur. Auctores habet grauiſſimos, puta Platonem, Dionem Pruſæum, Maximum Tyrium, & cæteros: quorum oratio his parabolarum illuminata ſtellulis longè maius habet aucupium ſuauitatis.

At verò ſancti Patres, vt Baſilius & Ambroſius in ſuis Hexameris quàm ſæpè res naturales efforment in Ethica quædam ſymbola, quæ ad vitam inſtituendam moreſque regendos pertineant, nihil opus eſt dicere.

Sed pleniſſimè hoc argumentum profeſſus eſt Diuus Epiphanius vir æquè doctus ac ſanctus in ſuo Phyſiologo, ſiue interpretationibus quas cum Clementis Alexandrini ſymbolis coniunxi huius veſtigijs inſiſtens duodecim Parabolarum hiſtoricarum libros pertexui.

QVID DE SYMBOLORVM SEV PARAbolarum vſu ſentiat Clemens Alexandrinus.

CLEMENS Alexandrinus lib. 5 ſtromatum de ſymbolorum dignitate, fructu, iucunditate paucis verbis ſic cenſuit

Χρησιμώτατον ἄρα τὸ τῆς συμβολικῆς ἑρμηνείας εἶδος εἰς πολλὰ, καὶ πρὸ τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συνεργοῦν, καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ πρὸς βραχυλογίας ἄσκησιν, καὶ σοφίας ἔνδειξιν.

Vti-

Vtilissima (inquit) *symbolicæ interpretationis forma ad res permultas, nam iuuat & ad rectam Theologiam, & ad pietatem, & ad demonstratiui generis orationes, ad breuitatis denique exercitationem specimenque sapientiæ.*

Hæc ille, quæ eruditis tantò magis parabolis conueniunt, quantò doctrinam historiarum cum flore ingenij suauius coniugunt.

QVOD ISTÆ QVOQVE PARABOLÆ SAcras Literas exornent, & locuples de hac re S. Augustini Testimonium.

S. Augustinus Epistola centesima decima nona de parabolis historicis ita iudicauit

SI QVAE AVTEM FIGVRAE SIMILITVDINVM NON TANTVM DE COELO ET DE SIDERIBVS, SED ETIAM DE INFERIORI CREATVRA DVCANTVR AD DISPENSATIONEM SACRAMENTORVM, ELOQVENTIA QVAEDAM EST DOCTRINAE SALVTARIS, MOVENDO AFFECTVI DISCENTIVM ACCOMMODATA, A VISIBILIBVS AD INVISIBILIA, A CORPORALIBVS AD SPIRITVALIA, A TEMPORALIBVS AD AETERNA.

Hæc ille, vbi rectè nota appellari hoc inuentum *Eloquentiam doctrinæ salutarem.*

Cauendum tamen ab eorum infantia, qui parabolas frigidè nonnunquam & tortuosè, nulla habita loci, temporis, argumenti, aurium ratione; plena manu inferciunt.

Tota hæc ratio debet esse suauis & condita prudentius, alioqui gratiæ natiuus ille flos emarcescit:

METHODVS LIBRI.

IN toto libro præmittere soleo historias, deinde interpretationes subijcere, quas iuxta proprium Rhetorum verbum libuit ἀπ δόσεις *siue redditiones appellare, historias fermè omnes ex antiquis & probatis historicis attuli, si quæ interdum plus admirationis habere videantur, non fuit nostri instituti scrupulosius disquirere veritatem, cum præsertim non tam historiam quam parabolas scriberem. Itaque de hic fas est mihi dicere quod S. Augustinus* de Ciuitate De lib. 21. *cum multa huius generis planè admirabilia percensuisset,* multa sic habeo vt neque affirmanda, neque neganda decreuerim. *Interpretationes fermè sunt ingenuæ, & exquisitis vestitæ optimarum sententiarum ornamentis, potuissem quoque historicæ accommodationis iuxta* Ιερογλύφων *mentem fusius reddere rationem, sed nolui in rebus perspectis commentariorum luxuria syluescere, suum cuique in hac re arbitrium reliquo.*

(. .)

R.P.NIC. CAVSSINI SOC. IESV ELECTORVM SYMBOLORVM ET PARABOLARVM HIstoricarum

LIBER PRIMVS.

MVNDVS.

Seu de ijs quæ ad Cœlum, & Elementa pertinent.

MVNDVS DEI IMAGO ET SYMBOLVM.

IMÆVS Pythagoricus Deum vocat Κόσμον ινδαλμικὸν, *Mundũ exemplarem.* Vt enim mundus omnia suo complexu cingit: sic Deus maxima (quod aiunt Pythagorici) vniuersalisque natura vbique præsens, omnia videns, audiensq; cuncta continès, nullius verò ambitu contenta; Maximus mundus sapientiæ, sanctitatis, intelligentiæ vitæ, rationum, formarum. Quod Plato disertè his verbis definiuit. Τὰ γὰρ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνος ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσατε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. *Omnia enim quotquot sunt animalia intelligibilia, ille in se complexus seruat atque continet, non secus ac mundus nos, & omnia creata quæcumque cernuntur, suo ambitu cingit.* Inde illa nobilis figura mundi apud Ægyptios per quam nos ad creatoris intelligentiam arcanis mysterijs inducunt. Deum siquidem, vt refert Porphyrius apud

Dei præclara definitio ex Pythagor. sententia.

Porphyr. *apud Euseb. li. 3. de præpar. Euang. c. 3.*

 Euse-

ex Iamblic. de mysterijs titul. Opinio Ægypt.

Eusebium, κνὴφ Ægyptij appellant, vbi nota in illo Pierij codice parum fideliter legi Eneph, pro Cneph nisi malis cum Iamblicho legere Emeth, quod nomen apud Hebræos veritatem significat. Huius porro Cneph imaginem, humana (inquit) forma depingunt, colore cœruleo, zonam tenentem, & sceptrum, pennam gerentem in capite. Ouum præterea ab ore producit, à quo nascitur Deus quem Ægyptij Phta. Græci Vulcanum vocant. Hic Porphyrius coloris cœrulei, zonæ, & sceptri Hieroglyphica, vt per se satis nota prætermittens, symbolum pennæ explicat, quod poni asserit propter obscuram Dei cognitionem, ἡ τοῦ πτεροῦ φύσις ἐν τῇ κεφαλῇ κεῖται διὰ τὸ δυσεύρετον καὶ κεκρυμμένον. Ouo verò mundum visibilem significari refert idem Eusebius ex Pithagoræ Philosophia, qui testam oui cœli omnia cingentis imaginem, Vitellum ignis, spiritus qui sunt in ouo aeris, Albumen aquæ, terræ porro partes magis concretas symbolum esse dictitabat.

Ouum mundus visibilis ex Eusebio.

Simulacrum ἀνθρωποειδὲς. mundi Hieroglyphicum, ex eodem.

Aliud hic Eusebius addit mundi Hieroglyphicum, simulachrum ἀνθρωποειδὲς, complicatos habens pedes, vestem talarem, eamque auream, pilam capite sustinens, quo mundi forma, immobilis constitutio rotunditas, & stellarum varietas significatur, eaque omnia à Deo regi, sustentarique, & in Dei cognitionem mentes hominum perducere.

APODOSIS.

Dei natura humani aut Angelici ingenij viribus comprehendi nullo modo potest; Hic enim sibi suæ gloriæ latebras constituit, quas si mens conetur perrumpere, opprimitur magis quam lucet Itaque diuinæ naturæ immensam obscuritatem significantes Ægyptij dictitabant, primum omnium principium tenebras esse, suprà omnem intellectum positas, Tum in sacris ceremonijs ter *incognitam caliginem*, hoc est Deum, vocabant, quod præclarè animaduer-

Ægyptiorum præ-

tit

tit Damascius Platonicus Πρῶτον ἀρχὴν νομίζουσι σκότος ὑπὲρ πᾶσαν νόησιν, σκότος ἄγνωστον τρὶς τοῦτο ἐπιφημίζοντες, Quæ cum ita sint, satis erit humano ingenio post lucem fidei, Diuinæ maiestatis veluti refractos radios in mundo, & rebus creatis agnoscere. *clara ceremonia*

Iuppiter est quodcumque vides.

II. MVNDVS DEI LIBER. & Tabula.

Dei canticum.

RHodi viuebat Protogenes, quò cum Appelles adnauigasset, auidus cognoscendi opera eius fama tantum sibi cogniti, continuò officinam petijt. aberat ipse, sed tabulam amplæ magnitudinis in machina aptatam picturæ anus vna custodiebat. Hæc Protogenem foris esse respondit, interrogauitque à quo quæsitum diceret: ab hoc, inquit Apelles, arreptoq; penicillo, lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam. Reuerso Protogeni, quæ gesta erant, anus indicauit, ferunt artificem protinus contemplatum subtilitatem, dixisse Apellem venisse. non enim cadere in alium tam absolutum opus. Ipsum tunc alio colore tenuiorem lineam in illa ipsâ duxisse, præcepisseq; abeuntem, si redijsset ille ostenderet, adijceretq; hunc esse quem quæreret, atq; ita euenit. Reuertitur Apelles, sed vinci erubescens tertio colore lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum. At Protogenes victum se confessus in portum deuolauit, hospitem quærens. Placuitque sic eam tabulam posteris tradi, vnicam quidem, sed artificum præcipuo miraculo. Auide Romæ spectata est, spatiosiore amplitudine nihil aliud continens quam lineas visum effugientes, inter egregia multorum opera inani similis, & eo ipso alliciens, omniq; opere nobilior.

Tabula Apellis & Protogenis ex Plinio.

Plinius *lib. 35. cap. 10.*

APODOSIS:

Deus in hac rerum vniuersitate quasi in tabula, subtilissima operum suorum duxit lineamenta, ex quibus agnosci potest: Nemo enim est tam ferus & ferreus, qui cum primum in cœlum suspexerit, mundi rectorem Deum non videat. Atque vt ex vngue Leonem, ex linea Apellem, vel Protogenem licet deprehendere; sic ex minimis etiam rebus Dei magnitudinem possumus colligere.

Magnitudo Dei ex minimis.

Materiæ ne quære modum, sed perspice vires
Quas ratio non pondus habet.

Maniius *Astron. l.* 4.

D. Augustinus non modo cum tabula variorum colorum temperie florida: sed etiam cum cantico mundum comparat, his verbis: *Si Homo*, inquit, *carminis artifex nouit quas, quibus moras vocibus tribuat, vt illud quod canitur succedentibus, ac decedentibus sonis pulcherrimè currat, ac transeat: Quanto magis Deus nulla in naturis nascentibus & occidentibus temporum spatia, quæ tanquam syllabæ ac verba ad particulas huius sæculi pertinent, in hoc labentium rerum quasi mirabili cantico, vel breuius, vel productius, quam modulatio præcognita & præfinita deposcit, præterire prætermittit.* Idem habet S. Paulinus natali IX. S. Felicis.

III. MVNDI STATVS ETHICA pictura.

Ex Sancto Damasceno.

S. Damascenus in Historia Barlaami c. 12. homines mundi deliciis mancipatos similes esse dicit fugienti rabiem Monocerotis, qui dum fugeret, in barathrum incidit, atque in ipso lapsu arbusculam quandam apprehendit, fortiterque tenuit. Tum in basi pedibus impressis visum est sibi de reliquo in otio, & tranquillitate fore. At verò conuersis oculis vidit duos mures, album vnum, alterum nigrum,

grum, corrodentes radicem arboris, & nihil propius fuit, quàm vt abſcinderent. In imo barathro inſpicit draconem, aſpectu terribilem, flammam, & faces ſpirantem, ſibique cruentis faucibus inhiantem: intuens verò rurſus baſin illam ſupra quam conſtiterat, animaduertit quatuor aſpidum capita de pariete emergentia: Nec mora, eleuans oculos cernit de ramis arbuſculæ exiguam mellis ſuauitatem. quamobrem omiſſa malorum quæ illum obſederant memoria, totum ſe inſanæ mellis dulcedini tradidit.

APODOSIS.

Hæc ſimilitudo (inquit) eſt eorum qui voluptatis illecebris adhæſerunt. Vnicornis eſt mors, Barathrum mundus, arbuſcula à muribus corroſa, vita noſtra per dierum & noctium curricula, conſumpta. Quatuor aſpides, totidem elementa, quibus malè temperatis compago totius corporis diſſoluitur. Draco, infernus eſt, eos ſeducens qui ſe vitijs tradidere. Stilla mellis, delectationum mundi dulcedinem ſignificat,

Heu! quam dulce malum mortalibus additum
Mellis dirus amor.

IV. COELVM.

Laboris perpetui typus.

AEgyptij cœlum, ob ἀϊδιότητα hoc eſt, perpetuitatem, corde picto, cui foculus ardens ſubiectus ſit, exprimunt. *Plut. in Iſid. & Oſirid.*

APODOSIS

Viros magnos, & cœleſtis particulæ plenius compotes, perpetuis iiſque grauibus curis agitari oportet, atque inſtar cordis aut cœli ſemper moueri, & quod

Viri magni ſtantes moriũtur.

Suet. in Vespaſ.

quod ille dixit *ſtantes mori*. Suet. in Veſpaſiano. Hoc diſertè Latinus Pacatus in nobili Theodoſij panegyrico deſcripſit.

Diuina gaudent perpetuo motu. Pacatus in Theodoſij Paneg.

Gaudent profectò diuina perpetuo motu, & iugi agitatione, ſe vegetat æternitas, & quicquid homines vocamus laborem, veſtra natura eſt. Vt indefeſſa vertigo cœlum rotat, vt maria æſtibus inquieta ſunt, & ſtare ſol neſcit: Ita tu Imperator contnuatis negotijs, & in ſe quodam orbe redeuntibus, ſemper exercitus es.

V. COELVM, MAIESTATIS ET REGII ANIMI DOMINATVS, SYMBOLVM.

Choſrois cœlum.

CHOSROES rex Perſarum machinam finxit, in qua cœli effigies, aſtrorumq; conuerſiones, cum ſceptrigeris Angelis aſtantibus admirabili ſpectaculo cernebantur tum imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire, ipſe eminens in medio, quaſi Deus humanus, ſpectabat omnia. Cedrenus rem totam deſcribit his verbis. Ingreſſus Bazacũ vrbem Heraclius, εὗρε τὸ μυσαρὸν εἴδωλον τοῦ Κοσρόου, τὸ δὲ ἐκ τύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ, ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ ἄστρα, οἷς ὁ δεισιδαίμον, ὡς θεοῖς, ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλοις αὐτῷ σκηπτοφόροις περιέστησεν, ἐκεῖθεν δὲ σαγόνας στάζειν, ὡς ὑετοὺς καὶ ἤχοις ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεόμαχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνήσατο, Cedrenus ad anum Heraclij 13. pag. 338.

APODOSIS.

Quod ille vanus, & impius Choſroes inani ſpecie duntaxat expreſſit: Hoc vir ſapiens ſolida quadam felicitatis poſſeſſione plenius videtur adeptus. Is enim cœlum ſibi finxit in terris, qui pacatos habet animi affectus, qui gaudet officio, qui Angelorum choro ſtipatus Deo fruitur, & diuinis rebus (vt ait

Theodo.

Theodoretus. ἐπιτρυφᾷ hic sub pedibus humanarum rerum cursus, & recursus reciprocasque negotiorum vicissitudines labi videt lætus, alacer, securus & sui vbique similis. Hic verè.

Inconcussa dedit puræ sacraria menti.

Rupertus super Matth. hanc similitudinem videtur delibasse, cum dixit. *Cælum ipsa mens, vel anima præcipuè sapientis, vt quæ habet lucida sidera, status motus concinnas choreas, diuinos circuitus, virtutum splendores fulgidissimos.*

Rupertus. *Cœlum mens, vel anima, sapientis.*

VI. COELVM FORI BABYLOnici.

Iustitia.

ERAT, inquit Philostr. c. XVII. lib. I. aulea è saphiris cœlestis coloris constructa, in qua aureæ Deorum effigies, quasi ex æthere, eminebant: spectatrices (credo) actionum humanarum, & æquitatis præsides. Ex testudine verò illices auiculæ quatuor aureæ pendebant, quas illices torquillas nominant. ἴυγγες. Adrasteam vltionis Deam significantes, admonentesque regem, ne se supra hominem efferret, eas dicunt Magos cum in regiam venissent, iussisse fieri, vocantque *Deorum linguas*.

Illices auiculæ Deorum linguæ.

APODOSIS.

Rectè & opportunè hic Iustitia exprimitur. Color cœlestis, augustam simul, & venerandam loci sanctitatem, simulachra Dei, in iudicijs vindictam præsentem, in nefarios iudices significant,

ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα. Homerus.

VII. DINIÆ

VII. DINIAE COELVM TERrenum.

Bruta felicitas improborum.

Antonius *Diogenes in libris incredibilium. De corde quod remittebatur ad hunc locum vide li. 3. de Homine & in obseruat.*

Elysii Turcarum campi.

DIniasse ad Lunam propè acceſſiſſe dicebat tanquam ad puriſſimam quandam tellurem. Idem quoq; Xenophanes docuit, vt eſt apud Ciceronem *Academic. qu.* 4. habitari in Luna, eamq; eſſe terram multarum vrbium, & montium. Huic ſomno multa ſimilia apud Lucianum in verarum hiſtoriarum libris inueniuntur, quæ & hoc ſæculo vani homines renouant.

APODOSIS.

Homines voluptuarij titillãte ſenſuũ lenocinio terram ſibi fingũt in cælo, belluarum ſordidiſſimas voluptates in Beatorum ſede conſtituunt. Tales ſunt Elyſij Turcarum campi qui domicilium ſuæ beatitudinis lupanari quoque fœdius eſſe voluerunt.

O curuæ in terris animæ, & cœleſtium inanes.

VIII. SOL IN NAVI.

Dei Prouidentia.

POrphyrius apud Euſebium *de præpar. Euang. lib.* 3. *c.* 3. refert Ægyptios inter cætera ſymbola hoc non inferioris notæ habuiſſe. Solis effigiem pulchra radiorum luce circumfuſam collocabant in naui, quæ aduerſo flumine raperetur, remis, veliſque incitata. Huic autem ſe ſubſternere videbatur crocodilus, & blando quodam famulatu ingenij miteſcente ſæuitia, per vndas deportare.

APODOSIS

Porph. Phyſicos ſequutus hoc ſymbolo denotari putat motũ Solis in humido, per Crocodilũ verò potabilem aquam, in Solem ferri cõtendunt Ægyptij: ſed

ſed Iamblichus in myſterijs, titulo de expoſitione ſmybolorum Ægyptij Theologiæ, ἠθικῶς explicat & refert ad Dei circa mundum prouidentiam. Proinde (inquit) vbi Deum introducunt nauis gubernatorem, principatũm mundi, & veluti clauum in Dei manibus conſtitutum ſignificant. Sicut enim gubernator clauo vno quodam facilique momento nauim mouet, & regit: Ita Deus ipſe mundum deſuper, videlicet à primis naturæ principijs præcipuas motionum cauſas exhibens.

IX. SOL IN IOSVE MONVMENTO.

Principum vigilantia.

INTER cætera Ioſue monumenta, præclarum illud eſt quod Hebræi narrant interpretes, in eius tumulo ſtatuam Solis poſitam fuiſſe quaſi in demortui cineribus adhuc ſtaret: à quo inter viuos degente inaudito ante à miraculo, de illo curſus ardore, quem nulla vis inflexerat, detortus fuerat. Vide Serr. in cap. 24. Ioſ.

Apodosis

Præterquam illud ad memorabilis illius rei quæ contigerat monumentum, ſimulachrum Solis fuit expreſſum. Virtutes quoque Ioſue deſignat, & maximè in regendo dexteritatem ad omnia temporis momenta compoſitam, quod videtur indicaſſe Ioſephus, cum dixit, ſuiſſe illum quem memoramus Naue filium, πρυτανεῦσαι τὰ κατ' ἀρετὴν δεξιώτατον, καὶ πρὸς ἅπαντα καιρὸν ἀρετῆς ἡρμοσμένον. Ideo familiare eſt Regum ſidus, quia Princeps temporum.

——tempora diuidit æui,
Mutat nocte diem, radijſque potentibus aſtra
Ire vetat, curſuſque vagos ſtatione moratur.

Lucan. lib. 10.

X. SO-

X. SOLIS VIRGÆ. Ἡλίου βακτηρίαι.

Filij regum præsidia.

ÆGYPTII festum Solis baculorum celebrant vigesima secunda die mensis Phaophe, post æquinoctium autumnale. Solisque natos baculos aiunt: ἐμφαίνοντες ὥσπερ ὑπερείσματος δεῖσθαι καὶ ῥώσεως innuentes fulcro & robore Solem indigere, qui iam inclinatus à nobis ferri incipit, & caloris, & luminis aliquam patitur diminutionem.

Plutarch. *in Iside & Osiride.*

APODOSIS.

Sol, qui calore imminutus videtur, & luce, principis vim senio tabescentem significat, quæ virgis, hoc est filiorum adolescentum adminiculis fulcitur.

Sunt enim ἄρσενες, στῦλαι δόμων.
vnde votum Martialis pro Filio Domitiani ep. 7. l. 6.

Nascere Dardanio promissum numen Iulo.
Vera Deûm soboles nascere magne puer.
Cui Pater æternas, post sæcula tradat habenas,
Quiq; regas orbem cum seniore senex.

XI. SOLIS SACRVM

Mansuetudo & ebrietatis fuga.

SACERDOTES Heliopolitani Soli nunquam vino litabant, neque ipsi vtebantur. Græci quoque cum facerent sacra Soli mel litabant, quod existimarent Solem omninum rerum moderatorem à vino, & ebrietate alienissimum.

Philocorus *hi. l. 12.*

APO.

APODOSIS.

Sol mens mundi, abstemius; viros principes quibus aliorum regendorum cura commissa est, circa vinum maximè temperantes esse oportere significat. πάντα τὰ ἄλογα τῶν ἀνθρώπων ἐγκλήματα οἴνου ἐστὶν ἀποβλύσματα.

Isidor. Pelus. ad Zenod. epist. 203. lib. 1. *Vinum fons peccatorum.*

Omnia hominum peccata rationis & mentis expertia, è vino, tanquam è fonte, scaturiunt.

XII. SOLIS VICTIMA

Ἡλίου ἱερόν.

Opus egregium. ex Himerio.

PERSAE Soli sub mithræ nomine sacrificant. Reges ergo equum album, ephippiis, phalerisque insignem eidem dedicant ad maiestatem. Philostr. *Lib.* 1.

APODOSIS.

Himerius orationem suam, cum equo albo, phaleras, cum Musarum ornamentis, eum qui eandem consecrarat, comparat cum Sole, ἐν προπεμπτηρίῳ λόγῳ, ex eo disce præstantissimum quodque & purissimum Deo omnia intuenti esse offerendum: Neque verò satis esse vegeti corporis robur illi dedicare, sed mentis præterea addendam esse puram, candidamq; sinceritatem. *Quod si corpus quo inferiore tanquam famulo vtitur anima, sacrificium est; quanto magis anima ipsa cum se refert ad Deum?* Augustinus. Prosper epigramm. XV.

Quid voueat Domino quisquis bene corde volutat, *Quomodo litandum.*
Ipsum se totum præparet; & voueat:
Maior enim offerri nequit hostia mentis in ara.
Nec Christi ex templo suauior exit odor,
Quàm cum homo castorum profert libamina morum,
Et de virtutum munere sacra litat.

XIII. LVNAE SIMVLACRVM CVR ACCIPITRIS CAPITE.

Deus fons & caput operis.

LVNAE simulachrum Apollinopoli, quæ est vrbs Aegyptia, mira arte compositum cernebatur: specie quippe erat non muliebri, vt pingi vulgò solet, sed virili: Tum verò accipitris faciem præferebat, & altera manu hastam vibrans, fluuiatilem equum per quem Typhona Aegyptij designare solent, videbatur configere. Alias quoque exhibebatur geminis cornibus molliter assurgens, quorum apici κύκλος δισκοειδής, Circulus in disci figuram efformatus insidebat, Eusebius l. 3. de præpar. Euang. c. 3. Quod autem hîc notat virilem fuisse Lunæ speciem, etsi causam non explicet, tamen conijciendum reliquit, Aegyptios Assyriorum cuidam superstitioni congrua dixisse. Siquidem in Assyria, Lunæ templum fuit apud Carras, in quo qui Lunæ muliebri supplicaret, hunc vxoris imperio subijci credebant; Qui verò Lunæ virili sacrum faceret, illum vxorium non esse, sed suæ coniugi dominari. Itaque Lunam in viri speciem effingebant, eique solis insignia adtexebant capiti. Tum *Lunum* Deum inuocabant potius quam Lunam, quem masculum Lunam appellat Tertull. in Apologetico c. xv.

Cùm istis fermè congruunt quæ Assyrij in Adat & Adargaridis exprimebant simulachris. Vide Lilium Syntag 1. de Historia Deorum. Luna Deus apud Carras.

APODOSIS.

Luna Accipitris, quod est symbolum Solis, caput præferens, ostendit beneficia in suum auctorem liberali animo regerenda, & originem omnium bonorum Deum in apice, & primordijs rerum semper esse constituendum, à quo quicquid est inter mortales luminis defluit.

Deus omnis har-

Deus omnisonæ modulator & arbiter vnus.
Harmoniæ, per cuncta mouet quam corpora rerum:
Et naturæ opifex Deus omnis, & artis, in omni

Fons

Fons opere & finis, faciens bona, factaque seruans. monia operũ præse-

S. Paulinus, S. Felic. natal. IX.

Præfert etiam hic Luna castissimæ Matronæ effigië, quæ pudorem seruat, & Typhonem, hoc est impudentiam calcat, quæ virum suum caput æstimat, quæ se in eius voluntates & mores obsequij facilitate transfundit.

XIV. ΣΕΛΗΝΗ.

Inconstantia.

PETIIT à matre Luna, vt sibi tuniculam congruentem texeret; mater verò respondit, Qui possum verò? cum te iam plenam, mox in cornua attenuatam, rursum dimidio orbe videam? hanc fabulam narrat Cleobulus in conuiuio sapientum.

APODOSIS.

Luna Symbolum inconstantiæ, homini fatuo, & vitioso nulla mensura: modò iratus est, modò lenis, modò tristis, modò hilaris, prout diuersæ rerum imagines animum perculerunt, ita varias in vultu figuras conformat. *Stultus vt luna mutabitur.* D. Bernardus in sermone de natiuitate S. Ioannis Baptistæ, rectè cum luna comparat eos, qui se hominum opinionibus & adulationi manciparunt. Quemadmodum, inquit, splendet Luna sine feruore, modò plena, modò exigua; modò nulla videtur, Mutuatum enim lumen nunquam in eodem statu permanet, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus disparet: Sic qui conscientias suas in alienis labiis posuerunt, modò magni, modò parui sunt, modò nulli, secundùm quod adulantium linguis, vel vituperare, vel laudare placuerit.

Ambitiosi & Cenodoxi cum luna comparati à D. Bernardo.

XV. LVNA CRESCENS ORTVS SPECTAT.

Pietas, Dei contemplatione alitur.

LVNA semper auersis à Sole cornibus, si crescat, ortus spectat; si minuatur, occasus. *Pl. l.* II. *c.* XIV.

APODOSIS.

Si vis ad verum decus iuſtis incrementis progredi, Deum religioſo cultu intuere. Noli illi contumacis ſpiritus cornua obtendere, incipies enim minui, & euaneſcere, cum te ad occaſum, hoc eſt ad rerum creatarum ſolatia conuerteris. Deum lucis fontem contemplare, & cum Syneſ. lyra cane:

Σὺ δὲ λάμψον, ἄναξ, *Tu verò illuſtra Rex*
Ανάγωγα φάη, *Oculos vt ad cœleſtia ſe attollant:*
Αψον δὲ σέλας, *Accende ignem,*
Καὶ πυρσηΐαν, *Et incendium.*
Σπέρμα τὸ βαιὸν *Semen illud exiguum*
Αὔξων ἐν ἐμῷ *Alens in meo*
Κρατὸς ἀώτῳ. *Capitis apice.*

XVI. STELLA PERTINACIS.

Prouidentia.

IN veteri numiſmate Pertinacis ſimulachrum cernitur, manibus verſus ingentem Stellam in cœlum ſublatis, cum inſcriptione? PROVID. DEOR. COS. II. Illuſtre quoque in eo factum fuit Ioannis Gallorum Regis, qui Stellatorum Equitum ordinem inſtituit, cuius inſigne erat, Stella Magorum in galeo, aureis radijs circumfuſa, cum lemmate,

Stella Magorum inſigne Stellatorum equitum.

Monſtrant regibus aſtra viam.

APODOSIS.

Icon indicat Dei prouidentiâ regi omnia in terris, & contra Epicuri delirium, de quo Manilius:

Mundum diuino numine verti
Atque ipſum eſſe Deum: nec fortè coiſſe magiſtra
Vt voluit credi, qui primus mœnia mundi
Seminibus ſtruxit minimis, in quæ illa reſoluit,

Vide Senec. lib. de Prouid. Himerium in Epicurum, Hieroclem, Minutium, & cæt. infinitos.

XVII.

XVII. ACEPHALVS STELLA.

Helluo. ex Clemente Alexandrino.

MIHI videturis qui Mathematicis dicitur Acephalus. qui ante Stellam errantem enumeratur, capite in pectus compresso, significare helluones homines, & voluptuarios, & ad ebrietatem propensos. Nam in his quoque ratiocinandi facultas non in capite, sed intestinis collocatur, iræ, & cupiditati seruiens: τό λογιστικὸν ἵδρυται οὐκ ἐν τῇ κεφαλῇ, ἀλλ' ἐν τοῖς ὑποχονδρίοις πᾶσιν. *Pædag. lib.7. p.* 11.

APODOSIS.

Congruit cum D. Hieronymi sententia qui super Matth. ait, Cor *habet in ventre gulosus, lasciuus in libidine, cupidus in lucro.* Et in epistol. *Animas in nimio sanguine & adipibus quasi luto inuolutas, nihil cœleste, sed semper de carnalibus eructare, & ventris ingluuiem cogitare.*

XVIII. FVLMEN ANTONINI, ET NERVAE,

Clementia.

IN Antonini Pij, atque etiam in aliquot Neruæ numis cernere est fulmen in thoro collocatum. Inueniuntur alia numismata, in quibus Aquila fulmini insidet, cui ramus oliuæ est additus: hoc in suis symbolis Carolus V. & Maximilianus II. vsurparunt.

Arguit offendendi potestatem penes ipsum Imperatorem esse, verùm ob illius clementiam quiescere, & non nisi consulto torqueri: disertè in hanc sententiam Seneca Natural. Quæst. lib. 2. cap. 63. Quare ergo id fulmen quod solus Iuppiter mittit, placabile est; Perniciosum id de quo diliberauit, & quod alijs quoque dijs auctoribus misit; *Quia Iouem, id est, regem prodesse etiam solum oportet, nocere non nisi* *Sine consilio fulmen mittendum non est.*

cum pluribus visum est, Discant hoc ij quicumq; magnam potentiam inter homines adepti sunt, sine consilio nec fulmen quidem mitti. Aduocent, considerent multorum sententias, placita temperent, & hoc sibi proponant, vbi aliquid percuti debet, ne Ioui quidem suum satis esse consilium. Cassiod. Var. 3. 46. *Materia est gloriæ principalis delinquentis reatus, quia nisi culparum occasiones emergerent, locum pietas non haberet.*

XIX. FVLMEN MITHRIDATI ADVLATVR.

Regiæ Maiestatis symbolum.

MITHRIDATES rex Asiæ, & Ponti, cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapsum fulmē fascias, quibus inuolutus erat, exussit, neq; tamen ipsum læsit, vestigium modo quoddam ignis in fronte relictum esse, quod facile occultaret coma, rursus cum iam vir esset, ita propinquum ei dormienti cecidit, vt tela in pharetram, quæ haud procul à lecto pendebat, condita conflagararint. ipse tum quoque intactus. Vide Muret lib. 1. var. hist. c. 2.

APODOSIS.

Hæc fulgura, & faces capiti heroum affusæ, regiæ maiestatis semper indicia fuere, quod eruditè notauit Virgilius in suo Iulo:

Ecce leuis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactuque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora pasci.

Hoc Seruio Tullo contigisse memorat Plinius, *lib.* 2. *c.* 107. & Plutarch. de fortuna Romanorum, additque fuisse σημεῖον χρυσὸν ἐπὶ ἀπροσδόκητον ἡγεμονίαν.

XX. IGNIS, DIVINITATIS, ET POTENTIAE SYMBOLVM

VR Chaldæorum.

CHALDAEI sub Constantino Magno totum terrarum orbem lustrabant, vt Deum, quem sub ignis specie colebant, omnibus dijs præstantiorem re ipsa conuincerent. Et quidem omnes deorum statuæ ignis vi dissoluebantur: ventum erat in Aegyptum, & certamen propositum. Aegyptij igitur sacerdotes, Nili ingentem statuam producunt, quæ intus concaua magnam aquæ copiam continebat, vndique autem foraminibus plena: quæ subtili artificio cera oblinebantur, ita vt aquam continerent, ignis tamen vim minimè sustinere possent. Chaldæi exultabundi certamen ineunt, igni Nilum circundant, cum repente reseratis, ob liquefactam ceram foraminibus, maxima vis aquæ profundi cœpit, quæ & ignem extinxit, & Chaldæorum Deum omnium ludibrio exposuit. Ruff. lib. 2 hist. Eccles. paulò aliter Suidas rem narrat in voce *Canopus*.

APODOSIS.

Ignis diuinitatis Symbolum esse docent non modo profani auctores, sed etiam sacri, vt Cyrillus in Ioan. 3. Origen. 1. Patriarch. August. contra Amantum 13. & Dionysius cœlestis Hierarchiæ 15. qui ignis virtutis vberiori stylo prosequitur. Parabola autem præterea indicat, nullam esse tam immensam potentiam, quæ ab alia, si præsertim adhibeatur industria, domari, refrænariuè non possit.

Omne sub regno grauiore regnum est.

XXI. IGNIS REGIÆ MAIESTATIS IMAGO.

Vophalensium. λαμπαδουχία.

VOPHALENSIVM Aethiopum rex, singulis annis mittit ex suis domesticis, qui ignem nouũ

principibus, & regibus, qui in illius ditione ſunt, nomine ipſius regis impertiat, atque inde reliquis hominibus impertiatur, hoc modo, vbi legatus ad domum cuiuſuis principis accedit, ignis extinguitur, deinde à legato nouus excitatur: tunc omnes eò commeant, vt ignem inde in domos ſuas inferant: qui non facit, vt proditor & maieſtatis reus punitur extremo ſupplicio, & ſi opus fuerit in eum comparatur exercitus. *Oſorius. lib. 4.*

APODOSIS.

Mitto quod hic ritus abundè teſtetur, ignem fuiſſe Regiæ maieſtatis Symbolū, vnde Imperatoribus Romanis, & Conſtantinopolitanis olim prælatus. Addo etiam Patriarchis præiuiſſe λαμπαδάριον (ita enim nominatur à Codino) qui in liturgiis, & proceſſionibus lampadem ante ipſos Eccleſiæ Principes geſtabat. Notat Balſamo prælatas Imperatori faces, corolla aurata gemina fuiſſe inſignitas, cum Imperatricis, & Patriarchæ λαμπάδες vna tantum eſſent redimitæ αἱ λαμπάδες μὲν τῶν βασιλέων διπλοῖς περιχρύσοις περιζώννυνται στεφανώμασι, τῶν δὲ Πατριαρχῶν, καὶ τῆς βασιλίσσης ἑνὶ κατακυκλοῦνται περικώματι. Totus hic ritus ſatis apertè demonſtrabat à Regibus lucem dignitatis, & claritatem nominis hauriri, eoſq; inſtar ignis omnia permeare, & vitalem ſpiritum ſuis popularibus impertiri.

XXI. IGNIS MITHRÆ, PRAEVIVS REGVM.

Sapientiæ cœleſtis.

PERSAE ignem cœlitus delapſum apud ſe ſempiternis ferculis cuſtodiunt, cuius portionem exiguam quondam præiſſ. Aſiaticis regibus dicunt, vt ait Ammianus lib. 23. Manauit in cæteros deinde Imperatores exemplum, qui πῦρ προπομπευτικὸν etiam mera luce vſurparint: Quamquam Indi non quaslibet faces, ſed eas, quæ in ara Mithræ, hoc eſt, Solis, eſſent

essent accensæ prætulerunt. *Narrat enim* ***Phil. lib.*** **2.** *c. 13. p. 96.* Indos ipsos ad Phraotæ regis reditum tanta lætitia elatos, vt accensis ex ara Solis facibus obuiam procederent, & ad regiam vsque deducerent, faustis acclamationibus prosequuti.

APODOSIS.

Fax quæ præit regibus, est cœlestis sapientia, quæ ἄσβεστον φέγγος dicitur ἀνθολ. ι. Ara Ecclesia, Sol Deus. His auspicijs reges fœliciter regnant. Themistius ad Valentinianum: θεοφιλὲς ἀναγκαῖον εἶναι τοῖς βασιλέας ἅμα τῇ πρώτῃ γενέσει.

XXIII. IGNIS FLAMINIS DIALIS.

Scientia benè vtendum.

IGNEM è Flaminis Dialis domo nisi in sacrum efferri ius non est. Aulus Gellius.

APODOSIS.

Ignis est sapientia, in quo splendor est, & calor: hoc accendit: illo, illuminat. at quàm fœdè ea abutuntur, qui ex religiosa domo, & propè ex ipsa Dei ara acceptam in profanos amores, in venalis linguæ petulantiam conuertunt; Simile est quod de Christianorum oleo lucernas Iudæorum, aut Gentilium incendi vetant Canones Apostolorum. Sic enim habet Canon septuagesimus: *Si quis Christianus oleum tulerit ad sacra Gentilium, vel Synagogam Iudæorum festis ipsorum diebus, aut lucernas accenderit, de societate pellatur.* Est in Phædro elegantissima de hoc argumento fabula *lib.* 4. 68.

Canones Apostol. vetāt accendi lucernas Iudæorum de oleo Christianorum.

Lucernem fur accendit ex ara Iouis,
Ipsumque compilauit ad lumen suum,
Onustus qui sacrilegio cum discederet,
Repente vocem sancta misit Religio:
Scelesta spiritu culpam lues.

XXIV. ΑΝΕΜΩΝ ΗΧΩ. I

Dei Maiestas occulta.

EXHIBEATVR in tabula vir, poplitibus se excipiens, erectis in cœlum oculis, vel pronus in faciem, adspirantium ventorum strepitum perhorrescens, cum hoc versiculo:

Ανέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ πρoσκύνει.

APODOSIS.

Iamblichius interpretatur his verbis: αἰνίττεται γὰρ ὡς διὰ τῆς θείων οὐσιῶν, καὶ δυνάμεων, τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. Deum cum minimè videre possis, at certè per res creatas sparsum, & in ijs tacito quodam horrore spirantem, debes venerari. Porro D. Dionys. cælestis Hierarch. 15. Deum venti nomine commodè designari ostendit, propter naturalem vim mouendi, atque animandi, & celerem insuperabilemq; discessum, & nobilium principiorum, atque finium incognitas, atque inuisibiles latebras.

Deus venti nomine designatur ex D. Dionys.

XXV. ZEPHYRVS AD OLORES.

Mœcenatum fauor in Poëtas.

OLORES Fauonio afflati canunt suauius:

Ἀνίσαται γὰρ τῶν πτερύγων ἡ πυκνότης,
Νεύρων τάσιν γ' ἐντεχνον ἐκμιμουμένη,
Καὶ πλῆκτρον εὐθὺς ὁ Ζέφυρος ἐπιγίνεται.

Erigitur enim alarum seges, fidium neruos temperatos referens, & plectrum statim Zephyrus suggerit. Phile.

APODOSIS.

Fauonij, Mœcenates; Poëtæ, olores.

Sint Mœcenates, non deerunt Flacce Marones.

Et quod præclarè dictum est à Plutarcho de fortuna Alexandri *lib.* 2.

Καρπῶν μὲν εὐφορίαν εὐκρασία ποιεῖ,
Καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος,
Τεχνῶν δὲ, καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν
Ξυμβουλία, καὶ τιμὴ, καὶ φιλανθρωπία βασιλέως.

XXVI. PLVVIA SANGVINEA.

Luxuriæ nota pessima.

CIRCA annum Christi 1017. in regione Aquitaniæ iuxta maritima, ante solemnitatem D. Ioannis Baptistæ, tribus diebus de cœlo pluit sanguis, qui cadens supra carnem hominis, aut supra lapidem, non poterat lauari, si verò supra lignum caderet, lauabatur.

APODOSIS.

De hac re consultus Fulbertus Episcopus Carnotensis *epist.* 79. apud Baron. per lapidem impij (inquit) per carnem fornicarij significantur, per lignum medij, qui neque molles, vt caro, neque vt lapis duri. Addit, *impios, & fornicarios indelebili nota in sanguine suo morituros, medios per mortis angustiam saluandos.*

Impiorum, & fornicariorũ mors. Fulbertus *Episcopus Carnotensis.*

PLVVIA FERREA.

Superioris potestatis rigor.

Refert Plinius ferro in Lucania pluisse, anno antequam M. Crassus à Parthis interemptus est, omnesq; cum eo Lucani milites, quorum magnus numerus in exercitu erat. *lib.* II. *c.* LVI.

APODOSIS.

Symbolum est superioris potestatis in inferiores acerbæ atque immitis. Cœli enim instar sunt Reges & Principes, quorum munus est mitioribus Iustitiæ & benignitatis radijs in inferiora, hoc est in plebem influere: Quod si telis quasi ferrea grandine semper armati in miseros vsquequaque desæuiant, suæ conditionis obliuiscuntur: *Nullum enim clementia ex*

omni-

omnibus magis, quam Regem aut Principem decet. Senec. *lib.* 1. *de Clementia.*

PLVVIA AVREA.

Aurea contra pluuia Symbolum est fauoris, opulentiæ, & felicitatis quam Reges in suos populares mittant.

APODOSIS.

Hoc Rhodijs fertur contigisse quos ait Himerius in bibliotheca Photij auro fluxisse, Ioue auream nubem in eos rumpente: χρυσὸν ἐπ᾽ ἀυτοῖς Διὸς νεφέλην ῥήξαντος.

Talis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit serenam.
Ducat nubila Iuppiter per orbem
Et latis pluuias minetur agris,
Dum nostri Iouis hi ferantur imbres.

Stat. lib. 1. Syluar. hæc ille de Imperatorum missilibus.

XXVII. QVTVOR AMNES PARADISI

Virtutes Cardinales.

ZOROASTRES, cum animum alatum esse diceret, interrogatus à discipulis quo pacto volucres animos sortiri possent; Irrigate (inquit) alas aquis vitæ: interim sciscitantibus vnde has aquas peterent, per parabolam more suo respondit: Quatuor amnibus paradisus Dei alluitur, & irrigatur, vobis salutares aquas inde haurietis.

APODOSIS.

D. Ambrosius flumina Zoroastris quatuor, virtutes totidem Sapientiam, Iustitiam, Fortitudinem Temperantiam intelligit. Vide D. Ambros. lib. de Paradis. & Allegor. Philon. p. 39. edit. Colon. Allobrog.

Gan-

Ganges ramentis auri, prasino lapillo, & carbunculo nobilitatus, prudentium inuenta, vigorem, seu viuacitatem mentis, & animæ facem significat. *Ganges prudentiam.*

Nilus, qui Aegyptum alluit, temperantiam designat, qua deliciarum, & voluptatum ardor restinguitur, & per hanc corporis Aegyptum virtutum riui scaturiunt. *Nilus temperantiam.*

Tigris fluuiorum omnium velocissimus, fortitudinem notat, quæ mirabili pernicitate, sonitu magno, cursuque fertur, & obstantia quæque proruit, & demolitur. *Tigris fortitudinem.*

Euphrates, Iustitiæ symbolum est non obscurum, vt cui fœcunditatem, & fructuum exuberantiam tribuunt. At Iustitia est, ex qua magna fructuum vbertas humanæ societati affluit. *Euphrates Iustitiam notat.*

Hæc paulò aliter, & copiosè Philon petractat in legis allegorijs, apud quem Geon, qui τὸ στῆθος pectus significat, & Nilo respondet, pro fortitudine accipitur, Trigris, qui Assyrios alluit, hoc est, τοὺς ἰυθύνοντας temperantiam designat circa cupiditates, quæ vt Tigres θηρία sunt ἀτιθασώτατα. *Cupiditates θηρία sunt ἀτιθασώτατα. ex Philone.*

XXVIII. FONS AESCVLAPII.

Medicina.

FVIT in Aesculapij gymnasio fons olei, aureo fornice conspicuus, quem Heraclides constituit: ἐλαίου κρήνην ἐπισκευάσας ἐν τῷ τοῦ Ασκληπίου γυμνασίῳ χρυσοῦν τοῦ ὀρόφου.

APODOSIS.

Gymnasium Aesculapij, Medicorum academias significat, è quibus fontes olei, curationes scilicet ad miserorum mortalium salutem fluunt: Quæ omnia quantò erunt splendidiora, si fornix aureus, Dei charitas desuper vestiat.

Omnes humanos sanat medicina dolores.

Prop. Eleg. l. 2. idcirco

Τῶν

Τῶν δὲ ἐλευθερίων τεχνῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν, καὶ περιττὸν, καὶ ἐπιτερπὲς οὐδεμιᾶς εὐδεέστερον ἔχει, θεωρητικὸν δὲ μέγα τοῖς φιλομαθοῦσι τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν ὑγίειαν. Plutarch. de præcept. ſanit.

XXIX. ALBVLA.

Virtus ſeuera inprimis, poſtea facilis.

ALBVLA, Romanorum aqua, argentea perſpicuitate ingredientibus quidem frigida, artubus infert horrorem; poſtmodum tam leniter calefacit ac ſi potionem calidam ebibiſſent, qui eadem ſe abluunt. Strabo.

APODOSIS.

Virtus prima fronte aſpera videtur imperitis, fortibus verò athletis nihil manſuetius.

Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor, ad nitendum intrare volentis.
——mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

Sil. Italicus lib. XV.

XXX. FONS ALEXANDRI.

Victoria cum labore.

ALEXANDRO caſtra ad Oxum flumen metante, atque in Sogdianos mouente, non procul à Regis tabernaculo gemini fontes exorti, Alter aquâ, alter oleo fluxit. Conſultis vatibus, Ariſtander reſpondit, Olei fontem, laborem quidem, ſed, & victoriam promittere.

APODOSIS.

Fons Chriſti. Oroſ. lib. 6.

Obſeruatione dignum eſt, quod idipſum in Domini noſtri natali contigit. Nam vt notat Oroſius, fons viâ Tranſtiberinâ toto die fluxit oleo. Portendebantur illi videlicet labores, quos Chriſtus toto vitæ curſu, pro noſtra ſalute axantlauit, & ærumnoſiſſimo

ſiſſimo omnium ſupplicio finiuit, ex quibus miſericordia largius fluxit in terras effuſa.

Nec cedite curis.

Virtuti damnoſa quies, nullumq; coronat
In ſtadio ſecurus honor: ſua gloria forti
Cauſſa laboris erit, raruſq; ad gaudia miles
Cui pax ſola fuit, victoria ſemen ab hoſte
Accipit. Arat. Diacon. l. 1. in Acta Apoſtol.

Gloria cauſa laboris eſt.

Arat. Diacon. lib. 1.

XXXI. APVSCIDAMVS.

Religio.

APVSCIDAMVS lacus eſt Africæ, in quo omnia exſtant, nihil mergitur. Pl. lib. 31. c. 2.

APODOSIS.

Religio, & cœleſtis philoſophia eminentes animas, in hoc rerum humanarum ſalo, ſupra cupiditates ſtatuit, ſi diligenter excolatur:

Hic ſecura quies & neſcia fallere vita,
Hic patiens operum, paruoq; aſſueta iuuentus,
Sacra Deûm, ſanctique patres, extrema per illos
Iuſtitia excedens, terris veſtigia fecit.
Me vero primum ſacratæ ante omnia Muſæ
Quarum ſacra fero ingenti perculſus amore,
Accipiant, cœlique vias & ſidera monſtrent.

Liceat enim de hac vita Maronis ore loqui.

XXXII. ASBAMAEA AQVA.

Voluptas.

HAEC fidem ſeruantibus dulcis, & aſpectu placida periurijs, & inſidijs infeſta: epota namque oculos, pedes, ac manus peierantium inuadit, puſtulis, ac vomicis totum corpus inquinans, neque illinc diſcedunt, ſed ad aquam ſuam deplorant calamitatem. Philoſt. in vita Apoll. lib. 1. c. 4. p. 7.

APODOSIS.

Voluptas honeſta, vtentibus ſuauis, mala, è contrariis

trario fruentibus perniciosa; quæ cum semel inuasit in corpora, quibus sordibus oppleta non inquinat, quibus vitijs animum non inficit? ad summum vltricis conscientiæ furias, squallorem, & mœstitiam suis amatoribus, præclarum relinquit authoramentum. ὅς ἦ μελιχρῶν ἔθιγεν, ἦ μέγα κλαύσει, Synes.

XXXIII, ASPHALITES.

Mundus.

IN Asphalite lacu Iudææ nihil mergi potest quicquam animam habens, Isid. orig. lib. XIII.c.XIII.

APODOSIS.

Asphalites vorago est mundi, & vanitatis, quæ permultos quidem absorbet, in eos tamen nihil iuris habet, qui animam habent, hoc est, prudentiam Christi, vel Charitatem, qua omnes animantur actiones.

Sunt etenim pennæ volucres pijs
Quæ celsa conscendant poli,
Quas sibi cum velox mens induit,
Terras perosa despicit.

Et Synesius hym.

Μάκαρ ὅςις βορὸν ὕλας
Προφυγῶν ὕλαγμα, ϗ γᾶς,
Αναδὺς ἅλματι κούφῳ
Βυθὸν οἶδεν θεόφιλαμπῆ.

Fœlix qui voracem hylæ
Latratum fugiens, & terræ,
Emicans saltu celeri
Profunditatem vidit diuinitus fulgentem.

XXXIV. BOEOTIAE LACVS.

Vinum immodicum, fomes libidinis.

BOEOTICAE lacus furialis est, de quo qui biberit, facibus libidinis exardescit. Isidor. orig. l.XIII. cap. XIII.

APO-

APODOSIS.

Vinum, οἶνος μαινόλης vt appellatur à D. Greg. Nazianz. Bœotiæ lacus eſt, qui flammas ſuccendit libidinis. D. Hieron. lib. 11. aduerſus Iouinianum c. 6 *Eſus & potus vini, ventriſque ſaturitas, ſeminarium libidinis eſt.* Nec immeritò ab Ariſtophane apud Athenæum, lib. 10. nominatur *lac Veneris*, & à Pontiano, *Malorum omnium Metropolis*, ἀφροδίτης γάλα πάντων δεινῶν μητρόπολις.

Vinum lac Veneris, ab Athenæo. & malorũ omnium metropolis, à Pontiano.

XXXV. FONS BRIELII.

Dulcis inter amara.

VIRGO MARIA.

QVOD in Hollandia accidit, vrbe Brielio, valdè memorabile eſt. vrbs eſt in inſula, in qua nulla pror.us aqua dulcis in puteis, aliiſue ſcaturiginibus inueniri poteſt, & quanta vis adhibeatur, omnis opera perditur. vbique enim, tamen in vrbe ipſa, quàm per inſulam omnem, potabilis aqua reperiri nullâ ratione poteſt: fecit tamen natura fontem dulcem, ad quem ponticulo eſt aditus, vnde vrbs toto ſibi vſum aquæ parat, cùm tamen circa hunc fontem foueæ & putei omnes ſalſam contineant, vt memorat Georg. Bruin, in Brielio.

APODOSIS.

Maria Virgo ſola in hac inquinati generis humani maſſa, pura permanſit. Cyprian. in ſerm. de Natiuitate Chriſti. *Non æquanda eſt mulieribus cunctis quæ genuit Maieſtatem plurimum à cæteris differentem: Natura communicauit, non culpa.*

XXXVI. GERON ET MELAS.

Inſtitutio bona & mala.

EVDICVS in Heſtiæotide fontes duos tradit eſſe, Geronem, ex quo bibentes oues nigras fieri,

Melan, ex quo albas, ex vtroque autem varias. Plin. Nat. hist. lib. 31. cap. 11.

APODOSIS.

Bona institutio candidos, praua improbos facit, miscellanea versipelles: Quamobrem magnæ curæ esse debet recta iuuentutis institutio, idq; à teneris, vt herbescens ætas in bonam frugem adolescat:

Principijs obsta: sero medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras:
Sed propera, nec te venturas differ in horas:
Maius opus mores composuisse suos. Ouid.

XXXVII. AQVA CICERONIANA.

Vnus lucet vtrique.

DIGNA memoratu villa est, ab Auerno lacu Puteolos tendentibus imposita littori, celebrata porticu ac nemore, quam & vocabat Marcus Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum, ibi compositis voluminibus eiusdem nominis; in qua & monumentum sibi instaurauerat, ceu vero non in toto orbe terrarum fecisset. Huius in parte prima exiguo post obitum ipsius, Antistio Vetere possidente, eruperunt fontes calidi, perquam salubres oculis, quos Laureas Tullius suis carminibus celebrauit. Plin. lib. 31. c. 2.

APODOSIS.

Laureas ille Tullius, Ciceronis libertus, Græcis, & Latinis litteris eruditus, allusionem fecit huius fontis, à luce corporis, ad lucem animi. Istas nempe aquas oculis salutares, symbolum esse ingenij Ciceroniani, cuius libri, & monumenta tenebras animi dispellerent. Plinius carmen affert Laureæ, dignum (inquit) vbique, & non ibi tantum legi:

Quo tua Romanæ vindex clarissime linguæ
Sylua loco melius surgere iussa viret,

Atque

Atque Academiæ celebratam nomine Villam,
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:
Hic etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuso lumina rore leuant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.
Vt quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ,

XXXVIII. CYZICI FONS.

Eucharistia permotionum remedium.

CYZICI fons amorem Veneris tollit. Isid. orig. lib. XIII. c. XIII.

APODOSIS.

Sanguis Christi potentissimus ad omnes impuri amoris, & cæterarum permotionum flammas restinguendas. D. Bern. *Si quis vestrum non tam sæpe modo, non tam acerbos sentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterarum huiusmodi, gratias agat corpori & sanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo, & gaudeat quod pessimum vlcus accedat ad sanitatem.*

In idem ferme argumentum cadit

Telum Cupidinis in templo Dianæ Ephesiæ, pendens in vacuo. *Telum Cupidinis in templo Dianæ Ephesiæ.*

In Virtutis enim, & Castitatis regno quæ per Dianam significatur; Amor terrenus locum nullum inuenit, in quo defigatur: *Nihil quod lædat habet.*

XXXIX. CLITOR FLVVIVS.

Collegium nobile.

MNASEAS Patrensis in Periplo scribit, Clitoris fluuij pisces vocales esse. τοὺς ἐν Κλείτορι ποταμῷ ἰχθύας φθέγγεσθαι. Athen. lib. 8. p. 331.

APODOSIS.

Clitor fluuius vocales pisces efficit, & nobilis eloquentiæ Academia, eos, qui prius infantissimi erant, facit eloquentes.

O mutis quoque piscibus.
Donatura Cycni, si libeat modum.

Hor. od. 3. car. l. 4.

XL. FONS CVPIDINIS.

Amor cœlestis.

CYZICI fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes amorem deponere Mutianus credit. Plin. lib. 31. cap. 11.

APODOSIS.

Cupido cœlestis. Terrenas cupiditates ponunt, qui se puro lauacro pœnitentiæ abluunt, & cœlestis Cupidinis facibus inflammantur. Is est de quo Marianus Scholasticus Antholog. 4.

Οὐκ ἀπὸ πανδήμου ξένε Κύπριδος, οὐκ ἀπὸ γαίης
  Εἰμὶ, καὶ ὑλαίης ἔκγονος εὐφροσύνης
Ἀλλ' ἐγὼ ἐς καθαρὰν μερόπων φρένα πυρσὸν ἀνάπτω
  Εὐμαθίης, ψυχὴν δ' οὐρανὸν εἰσανάγω.
Ἐκ δ' ἀρετῶν στεφάνοις πισύρων πλέκω, ὧν ἀφ' ἑκάστης
  Τοῖσδε φέρων πρώτῳ τῆς σοφίης στέφομαι.

Non ex vulgiuaga hospes Venere, non è terra
  Sum, & corporeæ soboles lætitiæ.
Sed ego in pura hominum mente facem accendo
  Doctrinæ, animamque ad cœlum perduco.
Ex quatuor enim virtutibus coronas texo, & ex
  Singulis decerpens primâ sapientiæ coronor.

XLI. FONS EPIRI.

Eloquentia.

IN Epiro esse ferunt fontem, in quo faces extinguuntur accensæ, & accenduntur exstinctæ. Isidorus

dorut sic, *Eloquentia frigidos inflammat, accensos restinguit.*

APODOSIS.

Huius est languentis populi incitatio, & effrenati moderatio. eadem facultate, & fraus hominum ad perniciem, integritas ad salutem, vocatur. Cic. 2. de Oratore. Accedit authoritas Pindari.

Καὶ τὸν αἰχματὰν κεραυνὸν σβεννύεις
Αἰγάς πυρός. πυθ. εἰδ. α.

XLII. GALLVS.

Ne quid nimis.

GALLVS Phrygiæ fluuius (si modicè bibas) medetur corporis malis, si immodicè lymphatum animum agit. Plin.

APODOSIS.

Μέτρον ἄριστον.

Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos extra citraque nequit consistere rectum.

Hor Satyr. 2. Suus cuique modus est, tamen magis ostendit nimium quam parum. Cicero de Oratore. in quo consentiunt cum vetere Phocyllidis dicto:

Πάντων μέτρων ἄριστον ὑπερβασίαι δ' ἀλεγειναί.
Μέτρῳ μὲν φαγέειν, πίνειν, καὶ μυθολογεύειν.
Omnium mensura optima, excessus damnosi.
Cum mensura commede, & bibe, & loquere.

XLIII. GNIDES AMNIS.

Virtus vnita.

CYRVS Gnidem amnem, qui vnum ex eius equis absorpserat, minatus ita restrinxit, vt in trecentos sexaginta riuos diduceret, ex quo celebris amnis amplitudo concisa est. Herod. lib. 1.

APODOSIS.

Nimia propagatione, & concisione magnarum plerumque rerum minuitur claritas.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη Plutarchus in Antonio; quamobrem cum ab Aruntio & Ateio actum esset in Senatu sub Tiberio, an ob moderandas Tiberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augescit, Itum est in hanc sententiam: *Optime rebus mortalium consuluisse naturam, quæ sua ora fluminibus, suos cursus atque originem, ita fines dederit, ipsum Tiberim nolle prorsus accolis fluuijs orbatum minore gloria fluere.* Cornel. Tacit. annal. lib. 1.

XLIV. FONS INDIAE AVREVS.

Beatitudo post fata.

EST fons in India, vnde hauritur aurum fictilibus, quod statim concrescit, nec eo quisquam potitur, nisi frangat fictile. Phot. in biblioth. pag. 68. initio.

APODOSIS.

Fictile est corpus humanum, aurea verò beatitudo, cuius delicijs non est alia ratione frui, nisi ex istis compagibus excesserimus.

Felix qui potuit grauis
Terræ soluere vincula,
Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.
Ite nunc fortes vbi celsa magni
Ducit exempli via Cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
Sidera donat.

Boët. Metr. 20. l. 3. & 7. l. 6.

XLV. FONS INDIAE AVREVS ET FERREVS.

Eloquentia perfectorum.

FONS est quadratus in India vnius vlnæ altitudinis, latitudinis verò sexdecim cubitorum. Ex eo pri-

eo primum quidem aurum fictilibus hauritur: Deinde ferrum educitur, sed ferrum omni auro præstantius, quod in terram depactum nebulas, & grandines turbinesque compescit. Ex eo ferro se duos gladios habuisse memorat Ctesias in Indicis.

APODOSIS.

Primum quidem auro proludit adolescentum eloquentia, inter Epidictici generis blandimenta, & delicias enutrita: Mox vbi iuuenari desijt, ferreis armis pugnat, hoc est, vi quadam ineluctabili, qua hominum impotentes, & furiosos sedat affectus, mentemque serenitate perfundit. Talis est magistra summorum oratorum eloquentia.

Det primos versibus annos,
Mæoniumque bibat felici pectore fontem,
Mox & Socratico plenus grege mutat habenas
Liber & ingentis quatiat Demosthenis arma.
Hinc Romana manus circumfluat: Et modo Graio
Exonerata sono mutet suffusa saporem,
Interdum subducta foro det pagina cursum,
Et fortuna sonet celeri distincta meatu.
Dein pugnas, & bella truci memorata canoro.
Grandiaque indomiti Ciceronis verba minetur.
His animum succinge bonis sic flumine largo
Plenus, Pierio defundes pectore verba.

Petron. Arbiter.

XLVI. FONS INSVLAE. SAXOSAE.

Virtus initio difficilis.

STRABO lib. XVI. memorat non procul à Laodiceæ littoribus insulam esse saxosam, quæ tamen incolas habeat non paucos, fontemque ibi esse tradit, in quem immersa vasa hauriendæ aquæ causa salsam primo haustu trahunt, eamque maritimam: reliquo autem haustu dulcem, & potabilem.

APODOSIS.

Initia plerumque aſpera iucundos exitus ſortiuntur. Virtus initio difficilis, dura, auſtera: mox tanta iucunditate ſenſus perfundit, vt mella, roſas, & balſama ſpirare videatur.

Θαῤῥεῖν χρὴ, φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον. Theocritus.

XLVII. FONTES FORTVNATARVM INSVLARVM ANTISTROPHI.

Antidota, veritas, & error.

POMPONIVS Mela inſigniter tradit eſſe in Fortunatis inſulis ſingularem duorum fontium naturam, ex altero qui guſtauerit, riſu ſoluitur in mortem, at verò affectis remedium eſt ex altero bibere.

APODOSIS.

Error, & veritas his fontibus ſignificantur, quorum ille necat mortifero planè poculo, niſi ſe, ſuumque liquorem limpidiſſimum veritas inſtillet. Athanaſius in Apologia ad Conſtantium, ῥόπαλόν ἐστιν ἡ διαβολὴ, καὶ μάχαιρα καὶ τόξευμα ἀνίδωτον, ὥς εἶπε Σολομῶν, καὶ ταῦτα μόνη ἡ ἀλήθεια ἰᾶσθαι δύναται.

XLVIII. HYPANIS.

Voluptatis, γλυκύπικρον.

HERODOTVS lib. 4. ſcribit Hypanim è fontibus, quinque dierum via exilem profluere, ac dulcem. Deinde poſt aliorum quatuor dierum iter perquam amarum, Athe. lib. 2. pag. 43.

APODOSIS.

Amores celeriter deflorescunt. Cic.

Voluptas initio mellea, aceſcit ad extremum. *Amores enim & deliciæ*, quod ait M. Tullius pro Cœlio, & 2. de orat. *maturè & celeriter defloreſcunt & in omnibus rebus voluptatibus maximis faſtidum finitimum eſt.*

Ὃς δ' ἐπὶ τραπέζας,	*Qui autem in mensis*
Ἐπορεξάμενος	*Porrecta manu*
Μελιχρῶν ἔθιγεν,	*Epulas dulces attigit,*
Ἦ μέγα κλαύσει,	*Eum valdè sanè pœnitebit*
Πικρὰν μερίδα,	*Acerbæ potionis,*
Τῶν ἀντίξων	*Contrarijs ponderibus,*
Συμφαλκομένων	*Eum detrahentibus.*
Ὁ δὲ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrenæ*
Θεσμὸς ἀνάγκης	*Lex necessitatis*
Δικόθεν θνατοῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*

Boëtius lib. 3. metro. 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit furentes,
Apiumque par volantum
Vbi grata mella fudit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Dignus est, inquit Epictetus, deorum conuiua, qui rebus creatis moderatè vtitur, qui verò licitas etiam voluptates contemnit, non iam conuiua Dei est, sed Dei consors, ἂν δὲ παρατιθέντων σοὶ μὴ λάβῃς ἀλλ' ὑπερίδῃς τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ, ἀλλὰ καὶ συνάρχων. Epict. Arr. cxx. *Creaturis bene vtendum.*

XLIX. HIMERÆVS.

Consuetudinis vis.

HIMERAEVM fluuium cœlestes mutant plagæ, amarus siquidem est, dum in Aquilonem fluit, dulcis, vbi ad meridiem flectitur, Solin. Polyhistor. p. 36. edit. Lugd.

APODOSIS.

Talis plerumque hominum vita, qualis est conuersationis, & exemplorum via, consuetudo, & regionum mores. *Quantum consuetudo possit* (inquit Seneca) *intelliges si videris feras quoque conuictu no-*

Feræ conuictu mansuescunt. Senec.

stro mansuescere: nullique immani bestiæ vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est. Senec. de ira l. 3. c. 8.

L. NILVS,

Rex benignus.

VESPASIANVS cum recens auctus imperio lustraret Ægyptum, fertur Ægyptijs pro concione dixisse, Haurite à me tanquam à Nilo. Philost. lib. v. cap. x. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Nilus fluuiorum rex, & totius orbis nobilissimus, rectè vel ipso Vespasiano interprete Reges significat. vt enim ille in fœcundos Ægyptij agros restagnantibus exundat aquarum riuulis, ita illi toti in publicam sese effundere debent vtilitatem. Talis fertur extitisse Manuel ille Commenus, qui in exemplum summæ liberalitatis dicitur: θάλασα φιλοδοξίας, ἐλέοις ἄβυσσος, τῷ προσηνεῖ τοῦ ἤθους εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. *Mare magnificentiæ, abyssus misericordiæ, morum suauitate congressuque facilis, sed regia virtute inimitabilis.*

LI. FONTES OBLIVIONIS, ET MEMORIAE AD ORCHOMENON.

In Gratijs valent obliuio & memoria.

IN Bœotia, ad Trophonium Deum iuxta Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriam alter obliuionem affert, inde nominibus inuentis. Plin. lib. 31. cap. 2.

APODOSIS.

Orchomenos sedes est gratiarum. In Gratijs autem duo spectabilia sunt, obliuisci si quid dederis, meminisse si quid acceperis. Ideò fontes obliuionis & me-

& memoriæ, sunt in Gratiarum regno.

Nihil in amicitia odosius quam exprobratio beneficiorum, vnde exclamat ille proscriptus, & seruatus ab amico Cæsaris: *Redde me Cæsari, quousque dices, ego te seruaui, ego te eripui morti?* Seneca lib. II. de Beneficijs.

Cadit etiam in doctrinam, & philosophian cœlestem, in qua duo spectare oportet, obliuisci priores vanitates, & in præsentia seriò incumbere.

LII. LACVS POLYCRITI.

Theologiæ seu Philosophiæ profunda immensitas.

POLYCRITVS rerum Sicularum scriptor, loco mediterraneo stagnum esse, ait, ambitu suo scutum nihil excedens, aqua resplendente quidem, sed turbulentiore nonnihil, in quem si quis lauandi gratia ingrediatur, in latum extendi, quod si iteret, amplius dilatari. Arist. de mirabil. auscult.

APODOSIS.

Talis est Laudatarum artium procreatrix Philosophia, in ea, quo plus progrediare, eo tibi laxior campus videbitur. Talis est Dei natura, qui vt ait D. Gregor. Nazian. orat. prima pag. 32. ἀποχωρεῖ ἀεὶ τοσοῦτον ὅσον καταλαμβάνεται. Tantum recedit, quantum capitur.

——Exigua est vis
Humani ingenij tantoque angusta labori.
Quippe minor natura aciem si intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei secreta supremi
Quis dubitet victo fragilem lassescere visu,
Vimque fatigatæ mentis sub pectore paruo
Turbari, inualidique hebetem succumbere curis?

Prudent. in Symmach. lib. 2.

LIII. SABBATIVS FLVVIVS ICON SABBATINAE QVIETIS.

Sabbatis quiescendum.

ex Iosepho & Elia Thesbite.

MIRACVLVM est Syriæ Sabbatius Fluuius, qui licet alijs diebus non intersistente vndarum cursu fluat vberius, singulis tamen sabbatis quasi diei religionem sentiret, quiescit, & exsiccatur. Hæc magni nominis Authores commemorant Iosephus, & Plinius, quanquam nonnihil inter se discrepant: Iudaicus siquidem historicus indicat, eum interpositis sex diebus à fontibus deficere, & siccum alueum spectantibus exhibere. Deinde quasi nullâ mutatione factâ, septimo die sui similem exoriri, non impetu quidem languidum, sed plenius fluentem. Eius verba sunt: πολὺς γὰρ ὢν, ὅτε ῥεῖ καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ χολαῖος ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπιλείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς γενομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατὰ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι. At Plinius contra breuiter & disertè, *In Iudæâ riuus sabbatis omnibus siccatur.* Quid igitur in hac scriptorum varietate definiemus? facit, vt Plinio magis assentiar primum inditi fluuio nominis ratio, quem antiqui Sabbatum & sabbaticum nunquam nominassent, nisi Sabbatinæ quietis imaginem præ se tulisset. Deinde authoritas Eliæ Tesbitis Iudæi qui eiusdem mentionem facit in lexico in voce *Sambation. Sambation*, inquit, *nomen est fluuij de quo dicunt, quod per singulos dies hebdomadis tanto impetu currat dempto Sabbato, vt lapides magnos moueat, nec vllo modo pertransiri possit, ex quo sapientes vocarunt eum Sabbaton ab eo quod cesset siue quiescat in Sabbato.*

Iosephus de bello Iudaico. lib. 7. cap. 24.

Plin lib. 31. cap. 2.

Consentit quoque cum Thesbite Zabamus, qui hunc ipsum fluuium Gozam à veteribus nominatum scri-

ſcribit, quod celeriter oculis ſurripiatur, atque id contingere Sabbato nemo Iudaicorum ſcriptorum, quos legerim, præter Ioſephum, diffitetur. Quod verò Elias illius quietis hanc cauſſam affert, *Decem tribus illic captiuas detineri, vt non poſſint exire inde, nec Sabbato, ne violent illud*, hæc ex tabulis Rabbinorum, & nugis, quas ipſe non probat.

APODOSIS.

Præclara hæc eſt imago quietis Sabbatinæ, ita in multis etiam fluminibus ſuorum veſtigia præceptorũ Deus impreſſit. Clamat D. Ignatius Martyr, Spiritus Sancti tuba, ἀλλ' ἕκαστος ἡμῶν σαββατιζέτω πνευματικῶς μελέτη νόμου χαίρων, οὐ σώματος ἀνέσει, δημιουργίαν Θεοῦ θαυμάζων, οὐκ ἕωλα καὶ χλιαρὰ πίνων, καὶ μεμετρημένα βαδίζων, καὶ ὀρχήσει, καὶ χοροῖς νοῦν οὐκ ἔχουσι χαίρων. Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι ἑορταζέτω πᾶς φιλόχριστος, τὴν κυριακὴν τὴν ἀναστάσιμον τὴν βασιλίδα τὴν ὕπατον πασῶν ἡμερῶν. Hæc ille, ex quibus licet agnoſcere antiquorum in colendis diebus feſtis religionem, noſtrorum verò temporum deplorare impietatem quibus cœci mortales, quod erat pietatis, hoc totum laſciuiæ tribuerunt. *Vnuſquiſque veſtrum*, inquit, *Sabbatum colat, non corpore, ſed mente, ſacrarum legum gaudens meditatione, non corporis remiſſione, Dei ſcilicet opera admirans, non opiparis epulis, aut mollioribus poculis indulgens, vel etiam compoſito gradu incedens, aut ſaltationibus, aut choreis, in quibus nihil eſt bonæ mentis oblectatus. Poſt Sabbatum autem celebret quiſquis Chriſtum diligit, Diem Dominicum, diem reſurrectionis, myſterio dicatum, Regem, & Principem omnium dierum.*

Dies Dominicus Rex & Princeps omnium dierum Ex Ignatio Martyre.

LIV. SALMACIS.

Luxus.

SALMACIS Fons in Caria, qui bibentes effœminat, vt fertur. Pompeius Feſtus: Salmacis nomine Nym-

Nympha, Cœli, & Terræ filia, fertur causa fontis Halicarnassi aquæ appellandæ fuisse Salmacidis, quam qui bibisset vitio impudicitiæ mollesceret; ob eam rem quod eius aditus angustatus parietibus, occasionem largitur petulantibus iuuenibus accedentium puerorum, puellarumq; violandarum; quia non patet refugium.

APODOSIS.

Luxuriæ causa frustra in aerem, & aquam reijcitur. hanc enim facit πλοῦτος, καὶ ἡ περὶ τὰς διαίτας ἀκολασία: Strab. lib. XIV. p. CCCLI.

LV. FONS SARDINIAE SOLIFVGAE REMEDIVM.

Vulnus & salus.

FONS est in Sardinia, qui contra venenum Solifugæ (est enim animantis eius morsus mortifer) à summo omnium opifice in remedium conditus, vt vbi oritur malum, ibi quoque inueniatur in promptu remedium, Solin. c. IX.

Cum permittit Deus mala grassari, præsentia suggerit remedia. Sic furentibus nostro sæculo hæreticis, magna Ecclesiæ lumina opposuit, doctores Catholicos, qui flammeo diuini verbi gladio, totam illam transfugarum cateruam diuexare, & cædere non cessant, atque instillatum eorum pernicie virus salutaribus sapientiæ, & virtutis remedijs auertere, vt inde & maior sapientiæ lux, & virtutis ardor fidelibus accrescat. Petron. Arbiter.

Vnde datum est vulnus, contigit inde salus.

LVI. SELEMNVS AMNIS.

Christi sanguis permotiones sanat.

SELEMNVS amnis, amoris remedium; quo qui loti fuerint, cupiditatis obliuiscuntur;

συμφορόνεἶναι ϗ ἀνδράσιν, ϗ γυναιξὶν ἐς ἔρωτος ἴαμα.
Pausan. in Achaicis. p. 209.

APODOSIS.

Selemno longè nobilior, & ad impuri amoris flammas restinguendas efficacior Christi Domini sanguis, qui, vt dictum est à D. Chrysostomo, regiam in nobis imaginem reformat.

LVII. FONS SICVLVS.

Pœnitentiæ symbolum.

ARISTOTELES in admirandis, cap. 28. scribit, in Sicilia fontem esse vorticis forma, in quo aues suffocatæ, sed & reliqua animantia vbi fuerint immersa reuiuiscunt.

APODOSIS.

O magistram Pœnitentiæ naturam! quid cum pœnitentia magis congruit? Est illa ferè fons Christi de latere exiliens, qui nos miseros mortales toties lethalibus plagis affectos, toties exanimatos reuocat ad vitam. D. Aug. lib. de Pœnitentia. *Pœnitentia languores sanat, leprosos curat, mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat, claudis gressum, aridis copiam, cæcis restituit visum, vitia fugat, virtutes exornat mentem vnit ac roborat.* *Pœnitentiæ vires.*

LVIII. SIDES.

Mundus.

CTESIAS tradit Siden vocari Stagnum in India, in quo nihil innatet omnia, merguntur.

APODOSIS.

Corruptio rerum magna est, in qua raræ extant generosæ animæ, auaritiæ, ambitionis, libidinis gurgite non immersæ: *Plin. lib. 31. cap. 2.*

Appa-

Apparent raræ nantes in gurgite vasto.
Rectè de hac mundi corruptione cecinit Alcimus, Poëta Christianus, qui vixit Clodouæi temporibus,

Post lapsum (inquit) primorum Parentum
Ex tunc paulatim retro sublapsa referri
Vita prior, cunctisque malis laxarier orbis.
Et corrupta satis, dira pinguedine tellus
Lethali quædam suffudit germina succo,

LIX. SILARIS

Vitiorum stupor.

DE Silari aquis hoc peculiare traditur: Planta si quæ in aquam eius conijciatur in saxum mutari, manente colore, formaq; ijsdem. Strab. lib. 5. p. 163. φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι φυλάττον τὴν χρόαν, καὶ τὴν μορφήν.

APODOSIS.

Homines ferrei, & lapidei ex D. Bernar.

Cadit in stuporem improborum, qui vitio obcæcati omnem humanitatis sensum amiserunt, & cum pectore lapidei sint, & ferrei, specie duntaxat homines videntur. *Cor enim habent quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec mouetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia, ad consilia infidum, ad iudicia sæuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanum ad humana.* D. Bernard. lib. 1. de Considerat. ad Eugen. Pontificem.

LX. SILIAS.

Ambitiosus.

SILIAS flumini nihil innatat: ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ Σιλίαν ποταμὸν εἶναι ἐν ᾧ μηδὲν ἐπιπλεῖ. Strab. l. 15

APODOSIS.

Ambitiosus non patitur sibi quenquam dari superiorem, ne Deum quidem: tanta est & tam vecors super-

ſurperbiæ impudentia. Hoc vel ex Caligulæ Cæſaris ingenio ſatis patet, qui iratus cœlo, quod obſtreperet Pantomimis quos imitabatur curioſius, quam ſpectabat, quodq; comeſſatio ſua fulminibus terreretur, ad pugnam vocauit Iouem, & quidem ſine miſſione; Homericum illum exclamans verſum,

Ημ' ἀνάειρ', ἢ ἐγὼ σε, *Aut tolle me, aut ego te.*

LXI. FONS SOLIS.

PETRO POENITENTI.

IN Troglodytis fons Solis appellatur dulcis, & circa meridiem maximè frigidus, mox paulatim tepeſcens, ad noctis media feruore & amaritudine infeſtatur. *Plin. lib. 2.*

APODOSIS.

Ad prunas, & calorem Petrus refrixit, vbi ſe noctu è Pontificis domo proripuit, incaluit, & fleuit amarè. de quo iure illud dici poteſt.

Inuenit proprijs in fontibus ignes. Pœnitentia.

De ſymbolo doctrinæ per aquam & rorem quod remittebatur ad hunc locum, vide Symbol 63. huius libri.

LXII. AQVA STYGIS MORTIFERA SOLVM ASINI SCYTICI CORNV NON LAEDIT.

Patientia inuicta.

AQVA Stygis omnia perforat, præter vaſa ex cornu aſini Schythici confecta. Hancce materiam miratus Alexander Delphos miſit, & Apollini conſecrauit. Ælian. de animal. lib. 10. c. 40. Pauſ. lib. 8. eius aquæ vim peſtiferam vberiori ſtilo proſequutus, mortiferam eſſe ait Stygis aquam, tum homini, tum cuiuis animantium generi. Nam & capellæ ſæpius aquæ eius potu extinctæ ſunt, quod ex interuallo temporis cognitum eſt. Accedit & aliud ad eius aquæ miracula: Vaſa, & pocula omnia, ſiue vitrea, ſiue cryſtallina, ſiue Murrhina, ſiue è lapide aut

testa sint fictili, aquæ illius vi franguntur. Quin etiam ferrum, æs, plumbum, stannum, argentum, & electrum ea aqua infusa soluuntur. Ipsum quoque aurum, quod neque situ, neque rubigine deteri Lesbia Poëtria testatur, & res ipsa indicio est, aquæ tamen huius virus non sustinet. Mirum est, quo pacto vnius Asini cornu huius veneno non lædatur.

APODOSIS.

Ad omnia spicula fortunæ obduruit Clypeus patientiæ, nullum est telum tam mortiferum, quod eius vim pertundere, atque debilitare possit.

Me calor æthereus feriat; mihi plena veneno
Occurrat serpens.
serpens, sitis, ardor, arenæ.
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.

Lucanus lib. 9.

LXIII. SVLMONENSIS AQVA.

Doctrina subtilior à Rudiorum ingenijs aliena.

Plin. lib. 17. ca. 26.

IN Sulmonensi Italię agro Fabiano, vbi arua rigantur, herbas aqua illa irrigatas necari, fruges verò ali, & irriguum pro sarculo esse scribit Plinius.

APODOSIS.

Sacrarum literarum sensus cognoscere. nō est omnium.

Doctrina subtilior, quæ corroboratis ingenijs prodest, eadem tenues animos obruit. Non est omnium arcanos sacrarum literarum sensus dignoscere. Sicut in cœlo celatur Deus, sic in scripturis absconditur. Et sicut hoc cœlum corporeum omnes homines vident; Deum autem inhabitantem cernere minimè possunt, sic & sacras literas fermè omnes legunt, non tamen omnes Deum veritatis in arcanis sensibus latentem intelligunt, nisi sapientiæ lumine fuerint illustrati, quod præclare differit D. Chrysostomus *Homil. 4. oper. imperf. si modo eius est.*

LXIV.

LXIV. LACVS TROGLODYTARVM.

Praua inconstantia.

IVBA in Troglodytis lacum insanum esse dicit; malefica vi appellatum, ter die fieri amarum, salsumque: ac deinde dulcem, totiesq; etiam noctu, scatentem albis serpentibus vicenûm cubitorum. *Plin. Natur. histor. lib. 31. c. 11.*

APODOSIS.

Hominem significat dementis inconstantiæ, & malitiæ, qui modo leuis videatur, modo acerbus, modo comis, modo austerus, ad summum nunquam à malitia recedens, & totus è fraudibus confectus.

Mobilis, & varia est ferme natura malorum.
Cum scelus admittunt superest constantia: quid fas,
Atque nefas tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa, & mutari nescia. Nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
Eiectum semel attrita de fonte ruborem?

Iuuenal. Satyr. 13.

LXV. FONS VIRGINIS BALSAMVM VEGETANS.

Mariæ fauor.

BVRCHARDVS, natione Germanus, qui floruit ante annos trecentos, in Aegypto vidit hortum Balsami, non edere vllum ex se fructum, nisi irrigetur fonte vicino, in quo Maria sæpius Iesum lauit, Sarracenosque expertos frustra irrigare alijs aquis, quamobrem duxisse in illum fontem aliunde aquam, vt virtutem diuinam inde hauriens, abunde sufficeret ad irrigationem. *Burch. cap. pen. Bozius de signis. Eccl. lib. 2. cap 7.*

APODOSIS.

Omnia nostra cogitata, factaque tanquam steriles plantæ marcescunt, nisi illâ vitæ aquâ irrigentur.

Quæ rapitur de fonte tuo.

O ſola inter virgines mater, & inter matres virgo. Poterit igitur inde rectè confirmari emblema in Christianam pubem, quæ Virginis Mariæ auſpicijs creſcit, & viget, cum hoc lemmate, *Creſcit quodcumque rigat.*

LXVI. VIRGO AQVA.

Virginitas.

CELEBRIS fuit Romæ Aqua Virgo, cuius meminit Statius lib. 1 Syluar. in balneo Etruſci.

Vos mihi quæ latium ſeptenaque culmina Nymphæ
Incolitis, Tibrimque nouis attollitis vndis
Quas præceps Anien, atque exceptura natatus
Virgo iuuat.

Iuxta eſt (inquit Plinus) Herculanus riuus quem refugiens nomen *Virginis* obtinuit. In eodem argumento celebratur Canathus fons apud Argiuos, cuius aquis lotam noua ſubinde quotannis Virginitatis gloria Iunonem repubeſcere narrabant fabulæ. Pauſan. in Corinth.

Canathus fons apud Argiuos.

APODOSIS.

Symbola ſunt Virginitatis duo illi fontes, cuius laudes in media quoque gentilitate viguerunt. D. Athanaſius eius encomium diſertiſſimè proſequitur in libro περὶ παρθενίας, vbi eam appellat, πλοῦτον ἀκατάλυκτον, στέφανον ἀμαράντινον, ναὸν θεοῦ, οἰκητήριον ἁγίου πνεύματος.

Hoc eſt monile Eccleſiæ,
His illa gemmis colitur,
Dotata ſic Chriſto placet,
Sic ornat altum verticem.

Prudentius in D. Laurentium.

LXVII.

LXVII. FONS VMBRIAE.

Liberalitas sera.

NON procul à Narnia fons eſt, qui nunquam ſcaturire viſus eſt, niſi cum annonæ penuria propediem futura eſt. Leander in Vmbria.

APODOSIS.

Multi ſunt eo ingenio, vt nunquam riuulos, benignitatis aperiant, niſi res in ſummum diſcrimen ſint adductæ

Ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι· ἢν δὲ βραδύνῃ,
Πᾶσα χάρις κενεή, μηδὲ λέγοιτο χάρις. *Lucanus.*

Celeres Gratiæ dulciores, quodſi tardior fuerit.
Omnis gratia vana, neque gratiæ nomine digna.

LXXVIII. MONS CINDACVLLVS.

Virtus.

MONS eſt eminentiſſimus apud Auſtrogothos, non longè à prædicta arce regia, & lacu Vener. vulgari gentis ſermone Kindaculle dictus: tantæ altitudinis, vt longè à nauigantibus vltra XL. milliaria Italica in eodem lacu quaſi atra nubes, inter cœli hiatus appareat. ideoque multi tempeſtatibus, viq; ventorum agitati, ſummis viribus conantur eius pedes attingere, vbi tanquilliſſimum portum adeſſe nouerunt. In eius montis ſummitate ea amœnitas frondium, herbarum, fructuum, diuerſarum arborum ſua ſponte naſcentium, non raritate magis, quàm ſuauitate velut ſatarum reperitur. Accedit auium concentus, quæ mellitiſſimos cantus fundunt, & totum montem exhilarant. *Olaus Magnus lib.* 11. *c.* 20.

APODOSIS.

Tota regio vndique aſpera hanc habet arcem amœniſſimæ iucunditatis. Non diſſimili ratione virtus cum difficiles ipſa aditus habeat, vbi tamen ad cacumen peruentum eſt, cœleſtium voluptatum delicijs quam ſuauiſſime luxuriat. *Plautus in Trinum.*

Ibi animo
Labor grandis capitur, boni sibi hæc expetunt:
rem, fidem, honorem,
Gloriam, & gratiam, hoc probis pretium est.

LXIX. HELICONIS FERTILITAS.

Literarum fructus.

HELICON mons, quem Musis consecrarunt Poëtarum fabulæ, Soli singulari quadam bonitate commendatur, cuius etiam pastionibus ferunt serpentum venena infirmari. Pausan. in Bœoticis. Plutarchus iunior in Ismeno ait, Heliconem, & Cytheronem fuisse duos fratres: Κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν εἰς ὁμώνυμα ὄρη μεταμορφωθέντες ἐγένοντο Κιθαιρῶν μὲν διὰ τὴν ἀσέβειαν, Ἐρινύων μῦθος. Ἑλικὼν δὲ διὰ φιλοσοργίαν Μουσῶν ἐνριαίτημα.

APODOSIS.

Literis nihil fœcundius est, aut amabilius, quibus etiam animorum vitia, & permotiones sedantur, si modo quis eas diligenter excolat. *Animum formant, & fabricant, vitam disponunt, actiones regunt, agenda & omittenda demonstrant, sedent ad gubernacula, & per ancipitia fluctuantium dirigunt cursum.*

Seneca ad Lucilium, epist. 16.

LXX. MONS LYCAEVS VMBRARVM EXPERS.

Religio.

IN Lycæo monte Arcadiæ est arca Iouis Lycæi, quò hominibus non est accessus. Quo si forte homines bestiæve intra loci ambitum se immiserint, nullas è corporibus vmbras reddunt: Ac feras illuc confugientes venator non insequitur, sed foris consistit, nullas à corporibus earum vmbras fundi videns.

Pauſ. in Arcadicis Græc. edit. pag. 269.

APODOSIS.

Religio, & sapientia sola est, in editissimo rerum humanarum apice collocata, ad quam marcescen-

ces vanitatis vmbræ non permeant, sed intus omnia veræ, solidæq; virtutis nixa radicibus consistunt:

Beatus es nunc mente pauper: sed spei
Diues, qua gaudent pauperes,
Qui defraudati lubricis mundi bonis,
Cœli fruuntur gaudijs.

S. Paulinus ad Cytherium.

LXXI. MONTES PERSICI.

Beatitudo cœlestis, bello & laboribus comparanda.

IN locis, quæ in Magorum regione sunt eminentiora, referunt tres montes in spatioso campo esse positos: eos autem qui locum transmittunt, cum ad primum quidem montem peruenerint, audire vocem confusam veluti clamantium, non paucorũ millium hominum, perindeac si essent in acie: Ad medium autem cum venerint, maiorem simul, & euidentiorem strepitum apprehendere: tandem autem audire in fine canentes Pæana, perinde ac qui vicissent.

Clemens Alexandrin.

APODOSIS.

Per labores, & pugnas itur ad triumphos.
Virtutum gaudia vulnus habent.

D. Prosper Epigrammate 87.

LXXII. ANOSTVS.

POENITENTIA.

CVIVS refert, vel potius fabulatur in finibus Meropum locum esse ἄνοστον, irremeabilẽ (ita enim appellatur) similem voragini, & hiatui, neque verò tenebris, neque lumine insignem, sed aërem impendere obscuro quodam rubore permixtum. In eo loco duos fluuios labi, alterum voluptatis, alterum tristitiæ: & ad vtrumque arbores sitas esse, magnitudine platani magnæ. Quæ ad flumen tristitiæ sunt eiusmodi naturæ, ac potestatis fructus producere, si quis ijs vescatur, eum tantum eijcere lacrymarum, vt per vniuersum vitę reliquum tempus fletibus, luctibusq; diffluat, & sic vitã finiat. Alteras verò, quæ fluuio voluptatis adnascuntur, fructũ contrarium ferre,

qui enim hunc gustat, ab omnibus pristinis cupiditatibus abducitur, & si quem amauit in eius obliuionem venit, paulatimq; fit iunior, atque præcedentem ætatem, & iam transactam retro agit, ac resumit, abiecta enim senectute ad vigorem ætatis reuertitur, deinde adolescentiam induit, tum pueritiam, postremo fit infans, & sic denique expirat.

Ælian. lib. 3. Var. hist cap. 18. ex Chio.

APODOSIS.

Domus hæc Anostus, domus est pœnitentiæ, ex qua nunquam ad vitia redeundum. Ea nec omnino lucida est, nec tenebrosa. In statu enim pœnitentiæ discutiuntur paulatim tenebræ, nondum plena lux enitescit. Flumen tristitiæ lacrymas pœnitentię significat; flumen voluptatis consolationem quæ tristitiam sequitur. Cupiditatum vacuitas, & reditus ad infantiam vitæ innocentiam designat.

S. Prosp. epist. 72.

Cor mundum & sapiens fructu virtutis alatur,
Et Christi in nostro pectore regnet amor:
Quo semel impletus nunquam vacuabitur illo;
Æterna æterni flumina fontis erunt.

LXXII. APOLLONITARVM REGIO QVAM IGNIS NON LÆDIT.

Incorruptio.

APOLLONIATARVM vrbs finitima est Epidimno, sita, in Ionico sinu atq; in proximis vicinis circa ipsam locis fodina bituminis habetur, non aliter quam pleræq; scaturigines aquam, sic illa bitumen emittens, replensque locum. Non procul etiam sempiternus ignis ostenditur. Ardens verò collis est, non ita magnus, neque ingens spatium occupans, neque longum ambitum complectens. Sulphur autem, & alumen olet: circumque ipsum pulcherrima sunt arbusta multaque loca viridantia, quæ nihil ab incendio vicino læduntur; neque quod ad germina, neque quod ad viriditatem plantarum attinet. Ignis verò dies noctesque perseuerat, neque desiit

vnquam

vnquam, vt inquiunt Apolloniatæ ante bellum quod cum Illyrijs gesserunt.

Item. *Cor Germanici.*

Germanici Cor, inter ossa cremati cadaueris, incorruptum repertum est.

Cor Germanici incrematum. Suet. in Calig. c. 1.

Item.

Iustorum Hominum regio quam ignis
Ex Ætnæ faucibus erumpens non lædit,

Iustorum hominum regio.

LXXIV. CRETA NOCTVARVM EXPVLTRIX.

Iustitiæ cultrix regio.

Cnidias apud Photium.

IN Creta noctuam aiunt omnino non nasci, ac si extrinsecus importetur, mori. Itaque Euripides videtur temere fecisse, hanc auem à Polyde visam, atque coniecisse Glaucum ei quoque cognominem (nam glauca Græci Noctuam appellant) defunctum Minois filium se reperturum. Audio præterea Cretenses iactare Creticæ terræ concessum hoc munus à Ioue,, nempe in ea & nutrito, & occultato, vt ab omni malefica, & noxia fera libera sit, ita vt nec ipsa vllam producat, nec aliunde inuectam alat: & hoc re ipsa declarari cum nullum in ea maleficum animal reperiatur: hoc si quis velit experiri, venenatum animal quodpiam foris assumit: quod primum vt hanc terram attigit, statim perit. Itaque circulatores qui venantur in Africa serpentes, talia machinantur ad mouendam hominum admirationem serpentes varias mansuefactas circumgestant: & simul terræ Africæ quantum satis sit ad earum vsum comportant: quod ipsum prouident, ne serpentes pereant ob eamq; causam cum ad hanc insulam peruenerint, non prius feras bestias exponunt, quam terram peregrinam quam secum portant, substrauerint: ex quo fit, vt multitudinem imperitam congregent, atque stupidam detineant. Et tametsi eæ quidem sese incitent, non loco tamen se mouent, neque ex

domeſtico & vernaculo puluere excedunt, atque incolumes manent. Sin in externum, & hoſticum ſolum egrediantur, è vita quoque exeunt. Nec immerito. Nam ſi Iouis nutus, neque in Thetidem, neque in alium quenquam fuit, aut futurus eſt irritus vnquam: multo minimè in terram ei nutriciam vanus aut irritus fuerit. *Ælianus.*

APODOSIS.

Typus eſt religionis iuſtitiæ cultricis, quæ ab hæretica prauitate, & vitiorum omnium immanitate ſumma Dei prouidentia, & ſingulari principis alicuius opera ſit immunis. Hoc olim D. Hieronymus dixit de Gallia: *Sola Gallia monſtris caret.*

LXXV. ASSASINORVM PARADISVS.

Ad delicias iuuat ire periclis.

IN Perſidis regno Tyrannus quidam, Alaodinus dictus, Muletam regionem occupauit, multoſque Sicarios, quos dixêre Aſſaſinos, hoc aſtu ſibi adiunxit: in valle quadam amœniſſima, & præruptis eiecta montibus paradiſum omni deliciarum genere, qualem ſuis Mahumetes promittebat, inſtruxit, in faucibus, per quas ſolus patebat aditus, arcem extruxit munitiſſimam, ne cui accedendi poteſtas eſſet præterquam conſcijs. Affirmabat interim ſe claues Mahumetici paradiſi habere, & potione ſoporifera clam oblata, dormientes in eum locum deferendos curabat Experrecti cum omnibus delicijs affatim fruerentur, re vera ſe in paradiſo eſſe credebant. At preſtigiator ille capta opportunitate medicato poculo ſopitos rurſus extra paradiſum efferebat, eos ad omnia quæ imperaret patranda paratiſſimos poſtea habebat, quippe de paradiſo ſi principi obedirent ſecuriſſimos. Hac arte non paucos Chriſtianorũ Principum inſidijs circumuentos oppreſſit. Tandem anno

no salutis M. CC. LXII. Allaus rex Tartarorum senem hunc in paradiso triennali obsidione ad deditionem fame compulit, locum aboleri, & asseclas omnes interimi iussit: *Paul Venet. lib. 1. cap. 28 Orient. hist.*

APODOSIS.

Si improbi terrestris paradisi ergò nullos labores recusant, quid facient pij in honestis & sanctis laboribus, quos cœlestium deliciarum exceptura est immortalitas?

Explorant aduersa viros, perque aspera duro
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo. *Silius Ital. lib 3. de bell. Punic.*

LXXVI. ΚΑΤΑΚΕΚΑΥΜΕΝΗΣ VITIS.

Virgo inter vitiorum incendia intacta.

REGIO Catacecaumene, hoc est, combusta, arboribus prorsus caret, siquidem camporum superficies tota est cinericia, montana, & saxo, nigri coloris velut ex adustione fulminum. Itaque sunt qui à fulminibus, & cœlitus ignis immissis procellis id accidisse dicant. Inter illam tamen terræ maciem, & ingratam cœli inclementiam vitis ramos viridissimos explicat.

De hoc argumento sic cecinit Ioannes Surgisius adhuc adolescens, candidissimi ingenij, & eximiæ indolis Poeta, qui posteà in nostra societate vita & eruditione clarus militauit. *Strabo Geograph. l. 13.*

Est regio igniferis late combusta ruinis,
Arboribusque satisque carens, vbi torridus aruis
Stat vapor, & steriles mundi squalentis arenæ.
Hanc nunquam pluuio perfudit sydere vernus
Iuppiter, aut picto Thomantis discolor arcu:
Sed situs informis terras premit, aruaque saxis
Aspera mœrentes cruciant sub vomere tauros.
Tum forte exiguæ calamus si reptat auenæ,
Ægra soli macies crescentem exsugit aristam.
Hinc frustrata Ceres fœtus deplorat ademptos,
Et labor, & malesuada fames, & tristis egestas,
Crudeles longo ludunt examine diræ.

Nem-

Nempe hic vt perhibent, ignitum flumen olympo
Decidit, & rapidis fluxêre vaporibus auræ.
Sulphureasque vagus torquens per inania flammas
Omnia Vulcanus fumanti vortice sorpsit.
At licet infestus terram decoxerit ardor,
Vastaritque amplos pestis Lipareia tractus:
Vinea combustæ se subtrahit vna ruinæ,
Et læto grauidos extollens vertice ramos
Irrorat madidas Lenæo nectare rupes.
Hanc circum festa redimitus tempora fronde
Mollis pampineam Bromius circumrotat hastam.
Conseruatque suo defensam numine vitem.
Cui lenes laxat Zephyros, succosque benigno
Effundit natura sinu, nec ferrea Iuno.
Nec læua ingrati nocet inclementia cœli.

ALLVSIO.

Est ardor vitij labes, virgo integra vitis.

LXXVII. CALVVS AGER φαλακρὰ ἄρουρα.

Voluptas cauenda.

APVD Indos tractus est, cui nomen Phalacra, quasi Latine *Caluus*: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo nascentem degustarit, & pilos, & cornua amittit. Itaque elephanti nisi coguntur non accedunt ad locum illum, imò verò prope cum accesserint, perinde atque homines prudentissimi, ab omni illius loci gramine refugientes, pedem referunt.

Æl. lib. 8. cap. 15. de animal.

APODOSIS.

Caluus ager, voluptatis domicilium est, viros effœminans herba, deliciæ, amissio cornuum & pilorum, iactura roboris & ornamenti. Prudentes igitur illi, qui instar elephantorum, si cum ad amœnam illã, & floridam iuuentutis insulam venerint, eandemq; viderint, omni bonorum, & deliciarum genere refertam,

fertam, fortiter contemnere mallent: quam pestifera gramina, in suam perniciem vorare. *Voluptas vltro dissoluit & omne robur emollit.* *Senec. ep. 3.*

LXXVIII. IVNONIS ARGIVAE ET DIANAE AETOLICAE LVCVS FERAS MANSVEFACIENS.

Religionis Christianæ vis & mansuetudo.

APVD Venetos duo olim luci celebres feruntur extitisse, Iunonis Argiuæ, & Dianæ Aetolicæ, in quibus feræ ita mansuescebant, vt cerui lupis aggregarentur. *Strab. lib. 5 pag. 149.*

APODOSIS.

Fabulosum quod affert Strabo: at, quod in Christiana religione cernitur, verissimum est, ea efferatos hominum mores, etiam humanis dapibus, & frustis esculentis infames cicurauit, & à belluina vita, ad Angelorum commercium traduxit. Vide Theodoret. λογ. 9 περὶ νόμων. Per hanc

Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus:
Concordes varia ludunt cum tigride damæ;
Massylam cerui non timuere iubam.

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SECVNDVS.

DII GENTIVM.

I. DII CRVMENIGERI.

Pecuniæ vis.

PHOENICES deos suos fingebant cum crumenis & marsupijs, quod nullum maius existimarent diuinitatis symbolum quam pecuniam: ex quo & Mercurij statua visebatur Constantinopoli, sacculum gestans. Georgius Codinus in parecbolis. τῶ τῶ κέρδοις ἄιτιον λέγοισιν καὶ ἐμπόριον τὸν ἑρμῆν· ὅθεν τὸ ἄγαλμα ἀυτῶ ἰσῶσι βασάζον μάρσιπον. ἀλλὰ καὶ οἱ φόινικες τὸς θεὸς ἀυτὸς πλάττοισιν ἐπιφέροντας βαλάντια ὡς τῶ χρυσοῦ συμβόλυ ὄντος δηνυαστείας.

Codinus de Dijs Phœnicum.

APODOSIS.

Pecuniæ obediunt omnia, quod venustissimo epigrammate Arbiter illustrauit:

Arbiter de pecunia.

Quisquis habet nummos secura nauiget aura,
Fortunamque suo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipsumque licebit,
Acrisium iubeat credere quod Danaen.
Carmina componat, declamet, concrepet omnes,
Et peragat causas, sitque Catone prior.

Iu-

Iuris-Consultus paret, non paret, *habeto.*
Atque esto quicquid Seruius & Labeo.
Multa loquor quid vis nummis præsentibus opta;
Eueniet, clausum possidet arca Iouem.

II. DII. DEMOCRITI POENA ET BENEFICIVM.

Iustitiæ diuinitas.

DEMOCRITVS duos tantum deos credidit, Pœnam & Beneficium. Rectè in id argumentum cadit Pij IV. Symbolum, in quo lauri, & virgæ pinguntur hoc lemmate, *Pœna & Præmium* *Plin. lib. 2. cap. 17.*

APODOSIS.

Nihil ad societatis humanæ conseruationem potentius, quàm punire improbos, & optimos quosque remunerari, quod præstat iustitia: dum æquitate humanam vitam moderatur; quod disertè canit, Orpheus ὕμν. εἰς Δικ. *Orpheus de æquitate.*

Ὦ θνητοῖσι δικαιοτάτη, πολύολβε, ποθεινή,
Ἣ καθαραῖς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις,
Ἄθραυστος τὸ συνειδός. αἰεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
Ὅσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγὸν, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ
Πλάσιγξι βριαραῖσι παρεκλίναντες ἀπλήστως
Αἰεὶ γὰρ τὸ πλέον συγέεις, ἰσότητι δὲ χαίρεις,
Ἐν σοὶ γὰρ σοφίης ἀρετῆς τέκος ὄλλον ἱκάνει.
Πάντιμε, ὀλβιόμοιρε δικαιοσύνη, μεγαλαυχής,
O Mortalibus iustissima, opulenta; desiderabilis
Quæ puris sententijs semper iura administras
Integra conscientia. Quæ franges omnes
Quicunque tuum non subierunt iugum; sed illud
Trutinis violentis præter siluerunt immoderatè.
Semper. n. quod nimium est odisti, & æquitate gaudes.
Tibi sapientiæ & virtutis totus cumulus accessit,
Omni honore digna fortunata iustitia, gloriosa.

III. DEA

III. DEA SYRIA.

Pro omnibus vna.

LVCIANVS de Deâ Syriâ librum ſcripſit, in quo tradit ſe vidiſſe in Syria ſtatuam in templo deæ multiformem, quæ quidem eſſet Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ & Dianæ, & Nemeſeos, & Parcarum, quæ alterâ manu tenebat ſceptrum, altera fuſum, in capite radios ferebat, & ignem, & Ceſton.

APODOSIS.

Helena Zeuxidis.

Dicetur de pulchritudine abſolutiſſima, cui poterit etiam accomodari illud Zeuxidis, qui ſuæ Helenæ non appoſuit *faciebat*, quod alij conſueuerant; ſed ὁ Νέμεσις, quaſi vellet dicere opus eſſe extra aleam.

IV. DEORVM ANALECTA COLLIGENDA.

Vide Philoſt in vita Apollo. lib. 1. cap. 13.

Parua non contemnenda.

ANALECTA Deorum etiam venerationi ſunt.

APODOSIS.

Hoc adagio oſtendetur etiam minima quæq; ſummorum virorum colligenda. cum enim Damis ab inuido reprehenderetur, quod catellos imitatus qui cœnantibus dominis micas de menſa colligiunt, ita ille munita quæque Apollonij operi inſcripſiſſet ſuo ὑπολαβὼν ὁ Δάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσι, καὶ σιτῶνται θεοὶ πάντως που, καὶ θεράποντες αὐτοῖς εἰσιν, οἷς μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. Rectè dicis (inquit Damis) verum hoc conuiuium Deorum eſt, & conuiuæ Dij, quorum famulis maxima cura eſt, ne qua etiam minima ambroſiæ particula, fortè ceciderit, pereat.

V. ADO-

V. ADONIDIS TEMPLVM LEONES MANSVEFACIT.

Literæ mansuetiores.

IN Elymæa regione Adonidis templum est, & in eo mansueti Leones: qui homines templum ingredientes, tanquam salutatos adulando excipiunt: Eos si ad cibum aduoces, tanquam inuitati ad conuiuium adsunt: & quicquid porrexeris, postquam acceperint, modestè & decenter abeunt.

Ælianus de leonibus Adonidis, l. 12. cap. 23.

APODOSIS.

Non templum adonidis, sed sapientiæ, mores hominum duros, atq; austeros mansuefacit, & omni feritate exuta ad cultus humani modestiam componit. Huius siquidem ope,

Vis sapientiæ.

Venti sternuntur & vndæ:
Pigrior adstrictis torpuit Hebrus aquis.
Securum blandi leporem fouet molossi,
Vicinumque lupo præbuit agna latus
Concordes varia ludunt cum Tigride Damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

VI. ÆSCVLAPII IMAGO.

Medicus.

AESCVLAPII simulachrum sedet in solio scipionem tenens, altera manu draconis caput premit, cane ad pedes decumbente.

Pausan. in Corinth. p. 66.

APODOSIS.

Typus est medici in Æsculapio: solium, & virga imperij in ægros: Draconis caput, vigilantiam; canis fidelem custodiam significat. Ex quo πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

Virgilius.

fortissimus Vmbro,
Vipereo generi, grauiter spirantibus hydris
Spargere qui somnos, cantuque manuque solebat,
Mulcebatque iras, & morsus arte leuabat.

Quid enim aliud sunt febres & morbi quam serpentes, iræ, & morsus? qui à medicis sopiuntur; atque opprimuntur.

VII. AII VOX.

Est Deus in nobis: agitante calescimus illo.

M. Cæditius de plebe nunciauit se in noua via vocem noctis silentio audiuisse, clariorem humana, quæ Magistratibus dici iuberet Gallos aduentare, id, vt fit, propter authoris humilitatem spretum; & paulo post Camillo expiandæ etiam vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita, neglectaque esset, mentio illata; iussumque est templum in noua via *Aio Loquutio*, fieri.

Liuius li. 5. Cic. 1. diuin

APODOSIS.

Quam sæpè diuina vox clamat, & monet; & se vel repugnantium sensibus ingerit. Sed tamen proh dolor! repudiatur. Et vrbe capta Romani Aij vocem agnouerunt: sic improbi postquam in vltimum discrimen sunt adducti, sero & Dei monentis verba, & suum stuporem recognoscunt, ἕπου θεῷ,

VIII. ALOADÆ ΑΛΩΑΔΑΙ.

Auari.

HErodes Sophista eos qui reconditis pecunijs sacrificant, Aloadas cognominabat, qui postquam Martem in vincula coniecissent, ei sacrificarent τοὺς ἐπὶ δόξῃ ἀξιοῦντας ἀποθέτοις χρήμασιν, Ἀλωάδας ἐπονόμαζε, θύοντας Ἄρει, μετὰ τὸ δῆσαι αὐτὸν, *Philo in Herode*. Nota est de Oro & Ephialte fabula.

Philostratus de Aloadis.

APODOSIS.

Aloadæ, auri, idolum, diuitiæ, sacrificium, veneratio, videtur allusisse D. Chrysostomus hom. 64. *Sicut iduolum* (inquit) *lapidem templis, sic aurum auari* *clau-*

D. Chrys. de auaris.

claustris, & vectibus sepiunt; pro templo arcam præparantes, deinde adorant ipsi quod concluserunt, oculosque & animam malunt, quam thesaurum perire.

IX. APOLLO AVRITVS.

Prudentia.

APOLLO sapientiæ præses Deus apud Lacedæmonios, cum quatuor auribus totidemque manibus fingebatur, quod iis apud Amyclas pugnantibus ea figura visus esset. Sosibius apud Zenobium Centuria 4. adag. 54. quod alibi annotauimus. Nunc in eodem genere symboli occurrit quod scribit Bembus in Veneta historia, barbatos quosdam coronas gestasse è culmo pictas, septem quasi auriculis intextas.

APODOSIS.

Viro prudenti res quamplurimæ audiendæ, manus deinde operi non segniter admouenda. Pars prudentiæ est docilitas, qua aliorum consilia lubenter audimus, mox prudentibus sententijs ponderata, si modo expediant, exequimur. Nihil enim aures prosunt sine manibus, quod Hercules apud Auianum rustico desidiosis precibus numen inuocanti Præclare inculcat.

Perge laborantes stimulis agitare iuuencos,
Et manibus pigras disce iuuare rotas.
Tunc quoque congressus maioraque viribus ausus
Fac superos animis conciliare tuis.
Disce tamen pigris non flecti numina votis,
Præsentesque adhibe cum facis ipse Deos.

Auianus de desidiosis. fabula 32.

X. APOLLINIS SPONDII.

ARA.

Diuites improbi

THebis supra Sophronisterem ara erat, Apollinis Spondij, ex victimarum cineribus congesta.

Pausan. in Bœoticis p. 290.

APODOSIS.

Domus improborum diuitum ex miserorum sanguine, & cineribus excitatæ, qui quasi innocentes victimæ fortunis, & vita spoliantur, vt potentum libidini faciant satis. De his diuitibus Arnob. lib .2. aduersus gentes. *Exercent auidum atque iniustissimum fœnus, & è miserorum sanguine supputandi se augent insania: millibus possessionum semper producunt fines. & quamuis prouincias totas rus faciant vnum, pro arbore vna, pro sulco forum litibus terunt: cum amicis, fratribus inexpiabiles suscipiunt simultates.*

XI. AMICITIA.

PIngebatur iuuenis forma, detecto capite, tunicâ rudi induta, in cuius fimbria scriptum erat *Mors, & vita*, In fronte *æstas & hyems*, habebatq; latus apertum vsq; ad cor, & brachium inclinatum, digito cor ostendens, ibi inscriptum erat, *Longè & propè*. Suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur:

APODOSIS.

Vide Liliũ Gyral. syntag 1. hist. deorum.

Forma iuuennilis, indicat amicitiam semper virentem, nudum caput fidele obsequium. Rude indumentum, tolerantiam laborum. Vita, & Mors: perpetuam amicitiam. Aestas & hyems, prospera, & aduersa. Latus apertum, simplicitatem, indicum cordis, synceritatem amoris, longè & propè, eiusdem in omni loco constantiam.

XII. ANGERONA.

Silentij religio.

Solinus.

INter antiquissimas populi Rom. religiones sacellum colitur Angeronæ, cui sacrificatur ante diem duodecimum Calendarum Ianuariarum, quæ Diua præsul silentij ipsius, presso obsignatoque ore simulachrum habet.

Addit

Addit Valerium Soranum neci datum ob meritum profanæ vocis, quod contra interdictum Romæ nomen eloqui ausus fuisset, inde forte Angerona consecrata.

APODOSIS.

Angerona presso ore omnibus silentij religionem commendat Curt. lib. 2. vbi agit de moribus Persarum. *Lingua grauius castigatur quam vllum probrum, nec magnam rem sustinere posse credunt ab eo cui tacere graue sit.*

Curitus de moribus Persarum in castiganda lingua.

XIII. MIDAE ARA.

Inconstantia morum & animorum.

ARA Midæ ad Cælenas, ex ipso loco in quo absorptus est alter Curtius, modo lapidea est, modo aurea. Plutar. Parell. 5. In eodem genere est lapis pumici similis, quater quotidie colorem mutans. Plutarchus Iunior in Pactolo: Γεννᾶται ἢ ἐν αὐτῷ λίθος Κισήρει παρόμοιος καὶ σπανίως εὑρίσκεται τετράκις γὰρ ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν.

APODOSIS.

Repentinæ sunt animorum mutationes, & nunc aurei, nunc lapidei videntur. *Quod enim fretum, quem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere putatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, & quantos æstus habet ratio, non dicam comitiorum, cum Tullio, sed animorum.*

Lapis quater in die colorem mutans.

XIV. BACCHI TEMPLVM.

Ardua virtutem profert via.

DIONYSIVS ille non temulentus, & helluo, qui à Poëtis describitur, sed sobrius, & bellator, cum Indiam magnis, & continuis prælijs accisam subiugasset: pro illustrissimo gloriæ suæ monumento templum habuit, cujus magnificentissima substructio, vt ex eo conijci potest, quod trecentos, &

sexaginta quinque gradus ex Sapphiro lapide purpureo contineret. Quibus aperte significabat se per totidem virtutum, egregieque factorum non incruentum decus, ad illius gloriæ apicem conscendisse. S. Epiphan. lib. de Gemmis c.12. τὸ τέμενος παρὰ Ινδοῖς φασὶν εἶναι τοῦ Διονύσου τξε ἀναβαθμοῖς ἔχον ἐκ σαπφείρου λίθου, quod tamen multis & meritò incredibile videri asserit.

APODOSIS.

Tot gradus purpurei quibus altissimum honoris culmen virtus conscendit, generosarum mentium labores, sudorem, & sanguinem indicant, quibus immortalitatem meruere:

Hac proceres abiere pij.

XV. BACCHI RECTI ARA.

Vinum moderatum.

PHilochorus scribit Amphyctionem regem Atheniensium, cum à Baccho didicisset vini temperandi rationem, primum diluisse, & idcirco qui sic mixtum biberunt, homines rectos ambulasse, cum antea curui ob meri potum incederent: ob tantum beneficium aram ὀρθοῦ Διονύσου recti, Bacchi, dedicasse in Horarum delubro, & proximè Nymphis alteram extruxisse.

Athen. li. 2. pag. 38. c.

APODOSIS.

Vinum tempestiuè sumptum, lymphis dilutum, hominum generi salutare, idcirco inter Horas & Nymphas rectus Bacchus ab Amphyctione collocatur. Contra verò immoderatum μαινόλης est, vt appellatur à D. Gregorio in odis: vel vt Aristophan. Ἀφροδίτης γάλα.

Aristophanes de vino.

XVI. ARICINAE DIANAE ARA.

Malæ conscientiæ metus continuus.

ARicinæ Dianæ nemus est iuxta Ariciam vrbem Italiæ, in quo olim Taurica sacra sunt vsurpata,

para, perfuga sacerdos constituebatur αὐτοχὶρ τῦ ἱερωμένυ, qui priorem sacerdotem sua trucidauerat manu, strictoque semper gladio paratus erat ad insultus propulsandos. *Strabo li. 5. pag. 166. n. 40.*

APODOSIS.

Qui conscientiæ terroribus exagirantur, nunquam mente consistere possunt, ferientis gladium semper expectant, ipsi vmbram capitis sui timent.

Quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, & surdo verbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Iuuenalis de improbis Satyr. 13.

XVII. CVPIDO ÆGYRENSIS.

Amor fortunæ mancipium.

AEgyræ simulachrum fuit fortunæ, cui iunctus erat volucer Cupido. *Pausan. in Achaicis.*

APODOSIS.

In amore fortuna dominatur, imò dementia, & summum corruptæ naturæ vitium, quod Antisthenes, vt est apud Theodoretum oratione III. κακίαν ἐκάλει τῆς φύσεως, ἧς ἥττους ὄντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι, morbum dementiæ intelligit, Bias quoque apud Laërtium νόσον ψυχῆς ait esse τὴν ἀδυνάτων ἐρᾶν. Quod verò in eo affectu omnia incerta sint, & instar vitreæ fortunæ lubrica, quid mirum? *Amor vitium & morbus naturæ.*

Hic habitat nullo constricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ.
Iocundique metus, & non secura voluptas,
Et lasciua volant leuibus periuria pennis.

Claud. de nupt. Honor.

XVIII. CVPIDO κεραυνοφόρος

Omnia vincit amor.

ALcibiades cum exercitui præesset, etiam id curauit vt pulcher esset. Itaque scutum ex auro & ebore

ebore confectum ille habuit, & in eo pro insigni Cupidinem qui vlnis fulmen amplecteretur.

Athen. lib. 12.

APODOSIS.

Potentior cupido ictu fulmineo, eius potentiam sic describit Oppian. κυν β.

Eximia descriptio ex Oppiano.

Ὄμβριμ' ἔρως πόσος ἐσσὶ, πόση σθένος ἄπλετος ἀλκή;
Πόσσα νοεῖς! πόσα κοιρανέεις! πόσα δαῖμον ἀθύρεις!
Γαῖα πέλας ἀθερής, βελέεσσι δὲ σοῖσι δονεῖται.
Ἄστατος ἔπλετο πόντος, ἀτὰρ σύγε καὶ τὸν ἔπηξας.
Ἤλυθες εἰς αἰθέρα· οἶδεν δέ σε μακρὸς Ὄλυμπος.
Δεῖμα, νῦ δέ σε πάντα· καὶ οὐρανὸς οὐρὶς ὕπερθε,
Γαίης ὁππόσ' ἔνερθε, καὶ ἔθνεα λυγρὰ καμόντων,
Οἳ Λήθης μὲν ἄφυσσαν ὑπὸ στόμα νηπαθὲς ὕδωρ,
Καὶ φύγον ἄλγεα πάντα, σὲ, δ' εἰσέτι πεφρίκασι.
Σῷ δὲ μένος καὶ τῆλε περᾷς ὅσον οὔποτε λεύασσει
Ἠέλιος φαέθων· σῷ δ' ἂν πυρὶ καὶ φάος εἴκει
Δειμαῖνον, καὶ Ζηνὸς ὁμῶς εἴκουσι κεραυνοί,
Τοίοις ἄγριε δαῖμον ἔχεις πυρόεντας ὀϊστοὺς,
Πευκεδανοῖς, μαλεροῖς, φθισίφρονας, αἰστήεντας,
Τηκεδόνα πνείοντας, ἀναλθέας, οἷσι καὶ αὐτοὺς
Θῆρας ἀνεπτοίησας ἐπ' ἀζεύκτοισι πόθοισι.

Id est.

Dire amor quantus es! quanta tua infinita potentia?
Quanta cogitas! quantum dominaris! quantum Diue ludis!
Terra firma est, tuis tamen telis commouetur,
Inquies est mare, sed tu illud stabilisti,
Venisti in cœlum, vidit te magnus Olympus,
Omnia te metuunt, & cœlum latum supernè,
Et quæcumque infra terram sunt, tristesque cœtus mortuorum,
Qui Lethes hauserunt ore obliuiosam aquam,
Et dolores fugerunt omnes te etiam perhorrescunt.
Tuo autem robore longè penetras, quantum nunquam.
Sol lucidus aspicit, tuis ignibus & lumen cedit
Pertimescens, & simul Iouis cedunt fulmina.
Tales habes crudelis Diua ignitas sagittas,

Acerbas

Acerbas, ardentes, prudentiæ corruptrices, furibũdas,
Tabem spirantes, immedicabiles, quibus & ipsas
Perculisti feras in non copulandis amoribus.

Congruunt cum Oppiano versus illi antiqui, quos legere est inter Europæ antiquitates, vbi Cupido in Emblemate pro Ioue Tonante ornatus fulmen eiaculatur in mare, Neptuno interim posito tridente & nixo de genibus Amoris numen reuerente. Hic enim canit, *Aliud symbolum ingeniosum.*

Sol calet igne meo, Neptunus flagrat in vndis,
Quamuis liber erat, feci seruire Tonantem
Quamuis liber erat Martem sine Marte subegi.

XIX. CVPIDO PORI ET PAVPERTATIS FILIVS.

Amor Dei necessarius.

PAVPERTAS cum sobolem desideraret, Poro copiæ Deo dormienti accubuit, atque ex eo grauida facta amorem peperit παντοδαπὸν.

APODOSIS.

Quo fit vt amor dicatur πατρὸς μὲν ἀγαθοῦ, καὶ σοφοῦ, καὶ πᾶσιν αὐτάρκους, μητρὸς δὲ ἀμηχάνου καὶ ἀπόρου. patre bono & sapiente & omnibus sufficiente genitus matre verò egente & inopi. an verò ex nostra inopia, & bonorum omnium affluentia, quæ in Deo est, ad ipsum redamandum, vel nolentes impellimur; An, si lubeat ad terrenos amores referre, ideò abundantiæ, & egestatis filius Cupido dicitur, quod amantes tanquam personæ de mimo, modo egeant, modo diuites fiant: modo cum suis fruuntur delicijs, se Reges & Cæsares putent: modo orbati, vel ipsa satietate languidi, sibi inanes videantur, qui prius erant opulentissimi.

XX. DIANA CYNDIAS.

Virgo intacta.

CYndiadis Dianæ simulachrum sub dio nunquam omnino niue, aut pluuia tangitur. Polyb. 16. pag. 752. quanquam istas narrationes δυσαναχετῶν vt ait, διαπλᾶ.

APODOSIS.

Multa huiusmodi argumenta celebrantur in honorem sanctissimæ Virginis, cui nihil est ex communi hominum macula contagionis instillatum.

Qualiter è spinis mollis rosa surgit acutis,
Nil quo lædat habens matremque obscurat honore.

In eodem argumento est apud Pausaniam in Laconicis, *Ithomatæ Iouis* signum in flagrante Sylua illæsum: Quæ Dæmonum ope ad firmandam deprauatæ gentis superstitionem contingere potuerunt.

XXI. DYNDIMENES SIMVLACHRVM.

Diuites contumaces.

Pausan. in Arcadicis. DYndimenes simulachrum aureum faciem habuit (cum ebur deesset) ex fluuialis equi dentibus conflatam.

APODOSIS.

Diuites huius sæculi quasi aurea simulachra, toti diuitiarum fulgore collucent: faciem tamen plerumque habent ex dentibus hippopotami, hoc est duram, ferream, inclementem in pauperes, quos omni contumacia diuexant. Quod si omnes facultates plerumque ademerint, beneficij loco numerant quod miserrimam vitam relinquant, & obtrudunt lupi dictum ad gruem: de quo Phœdrus lib. 1. Fabula 8.

Phœdrus de lupo & grue.

Os deuoratum fauce cum hæreret lupi,
Magno dolore victus cœpit singulos.

In

Inijcere pretio, vt illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iureiurando gruis,
Gulæque credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
Pro quo cum facto flagitaret præmium:
Ingrata est (inquit) ore quæ nostro caput
Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

XXII. EPIDOTES LEONEM CALCANS.

Somnus omnium domitor.

Ἐπιδότης, Somnus Epidotes cognomento apud Corinthios visebatur Leonem sopiens. Pausanias in Corinth. pag. 53. ὕπνος κατακοιμίζων λέοντα.

APODOSIS.

Icon omnia somno domari indicat, vbi enim incubuit.

Tacet omne pecus, volucresque feræque Statius
Et simulant fessos curuata cacumina somnos:
Nec trucibus fluuijs idem sonus accidit, horror
Aequoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XXIII. EROS, ET ANTEROS.

Amor cœlestis & terrenus.

IN Maltho Gymnasio simulachrum erant Erotis, & Anterotis, quorum ille palmam tenebat in manu, hic infringere, & surripere nitebatur. *Pausan. Elian. lib. posteriore. p. 202.*

APODOSIS.

Amor terrenus cœlestium rerum amorem opprimit, nec is Deo libero animo seruire potest, qui rerum creatarum vinculis tenetur irretitus. Benè vtriusque discrimen explicat D. Chrysost. Homil. in illud Pauli, *vtinam tolerassetis.* Ille animi morbus est, (inquit)

(inquit)& opprobrium : Hic animæ lætitia & exultatio. Ille bellum in animantium inuehit cogitationem: hic bello pacem substituit Ex illo vulgari non modo nihil emolumenti, sed ingens quoque rei familiaris sumptus innanis, vitæ pernicies, ædium deniq; à fundamentis subuersio. Ex honesto hoc, qui spectat animorum decorum, multæ opes bonorum operum, magna virtutum suppellex. Bonam corporis formam adamantes, & ad faciei splendorem inhiantes; si turpes sunt, & inelegantis formæ, nihil ad mutandam deformitatem ex concupiscentia lucrantur: in hoc contra fit amore. Quisquis amat animam sanctam, continuò talis erit qualis est quem amat, verè scilicet pulcher, ac formosus.

XXIV. EVPHEME MVSARVM NVTRIX.

Literarum honos.

Pausanias in Bœoticis pag. 303.

EVPHEME Musarum nutrix fuisse fertur. Εὐφήμη Μȣσῶν τιθήνη.

APODOSIS.

Eupheme gloriam significat, quo Ciceronis illud confirmatur: *honos alit artes, omnesque incenduntur ad studia, gloriâ.* Vnde ille literarum amore incensus Poëta:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Non venit è facili lecta corona iugo.

Verum istud gloriæ choragium vanissimum est, nisi & vtilitas ex literis percipiatur.

Phædrus de gloriæ cupiditat.

Olim quas vellent esse in tutela sua
Diui legerunt arbores. Quercus Ioui.
Et myrtus Veneri placuit; Phœbo laurea:
Pinus Cybelæ: populus celsa Herculi.
Minerua admirans quare steriles sumerent,
Interrogauit. Caussam dixit Iuppiter:
Honore fructum ne videamur vendere:

At me-

At mehercule narrabit quod quis voluerit,
Oliua nobis propter fructus est gratior.
Tunc sic Deorum genitor, atque hominum sator: *Phædrus lib. 3, 56.*
O nata meritò sapiens dicere omnibus.
Nisi vtile quod facimus stulta est gloria.

XXV. FABVLINVS.

Grammatici & Poëtæ.

FABVLINVS Deus à Romanis colebatur, cum pueri fari inciperent, quod os pueri tenerum figurare & linguam expedire crederetur. Varro de liberis educandis.

APODOSIS.

Fabulini Dij sunt magistri Grammaticæ, qui primis rudimentis pueros imbuunt, & *offensantis linguæ fragmine balbutientes fingunt.*

Os tenerum pueri, balbumque Poëta figurat. *Horat.*

FAVOR.

Vitæ aulicæ conditio.

Lilius Giraldus de pictura fauoris.

Fauor ab antiquis in Deorum numerum relatus est, & à Fortuna discriminatus, cuius venustissimam imaginem Apelles pinxit, quam Lilius Giraldus in suos commentarios retulit his versibus,

Pictor Appellæa qui pingis ab arte Fauorem,
Vnde illi generis semina, nota parum?
Hic genitum Forma, Fortunæ *hic dicit alumnum:*
Casu ille; ille animi dotibus esse satum.
Qui comes assiduus lateri? Assentatio, & ecquæ
Pone subit lentis passibus? Inuidia
Et qui circumstant: Opulentia, Fastus, Honores,
Leges, *& scelerum sæpe* Libido *parens.*
Cur facis aligerum? fortunæ elatus ab aura
Aduolat alta, imo nescius esse gradu.
Quare oculis captum pingis? non nouit amicos
Improbus ex humili cum petit alta loco.
Quid rotula insistit fortunam imitatur, & infert

Se

Se socium instabiles qua tul; illa pedes.
Cur times atque extra sese ambitiosius effert?
Occæcare animos fata secunda solent.

XXVII. FORTVNA PLVTVM GESTAT.

Diuitiæ Fortunæ subiacent.

Pausan. in Bœoticis p. 294.

XEnophon Atheniensis, & Callistonicus Thebanus Fortunæ simulachrum finxerunt, Plutum infantem gremio gestantis: Et ille quidem manus & os, hic reliquas signi partes effert.

APODOSIS.

Præclara de lubrico fortunæ, ex Seneca.

Fragile bonum opulentia quæ Fortunæ imperio subiacet, & in perpetuo penè fluxu est. Senec. lib. 7. de beneficijs. *Omnia ista quæ vos tumidos & supra humana elatos obliuisci cogunt nostræ fragilitatis; quæ ferreis claustris armati: quæ ex alieno sanguine rapta vestro defenditis: propter quæ classes cruentaturas maria deducitis: propter quæ quassatis vrbes, ignari quantum telorum in aduersos Fortuna comparet: propter quæ ruptis toties affinitatis, amicitiæ, collegij fœderibus, inter contendentes duos terrarum orbis elisus est. Non sunt vestra, in depositi causa sunt, iam iamque ad alium dominum spectantia, aut hostis illum, aut hostilis animi successor inuadet.*

XXVIII. FORTVNA PRINCIPVM AVREA, SED MVTATORIA.

Fortuna nusquam perpetua.

FOrtunæ aureæ effigies in cubiculo Principum poni solebat, quæ ijsdem morientibus in successorum manus transferebatur, semper vaga, & raro diutius in eodem residens loco. Hoc ex Iulio Capitolino colligo, qui sic de Antonio Pio moriente scripsit. *Tertia cum se grauari videret, M. Antonio* *rem-*

rempub. & filiam præsentibus præfectis commendauit, fortunamque auream quæ in Principum cubiculo poni solebat, transferri ad eum iussit.

Capitolinus de Antonino moriente.

APODOSIS.

Fortuna principum aurea, sed tralatitia. Tacitus ann. 3. *Nihil rerum mortalium tam instabile & fluxum est quam potentia non sua vi nixa.* Itaq; *Fortunam citius reperias quam retineas.* Non tantum aurea est; sed vitrea: *cum splendet, frangitur.* Idem: Quamobrem Seianus *Fortunam* Seruij Tullij quam domi superstitiosè habitam libationibus & sacrificijs colebat, repentè vidit sese auertentem. ἄγαλμα Τύχης ὃ ἐγεγόνει Τούλλου, εἶδεν ἀποστρεφόμενον. Diol. l. 58.

Præclara ex Tacito de fortunæ lubrico.

Seianus Seruij Tullij fortunam coluit.

XXVIX. FORTVNA VISCATA.

Felicitas constans.

FOrtuna apud populum Romanum nomine Viscatæ culta, quod nos eminus captet, vt nonnulli interpretantur, sed perperam. Sic enim nominata fuit quasi firma, constans, & visco, glutinoue illigata. Similis Atheniensium ἄπτερος νίκη, & Mars Laconicus in vinculis, cuius meminit Pausanias in Laconicis.

APODOSIS.

Icon est constantis, & perpetuæ felicitatis: quam tamen non est in humanis imperijs reperire:

Τύχη καπηλεύουσα πάντα τὸν βίον
Ἀσυγκέραστον τὴν φύσιν κέκτημένον.
Fortuna cauponatur totam vitam
Intemperans sortita ingenium.

Ανθ. βιβ. α.

Fortuna cauponatur vitam.

XXX. TYXH SEVERI.

Fortuna commutabilis.

FOrtuna aurea seruatur in Imperatorum cubiculis,

biculis, quasi regni fatum. Hanc Seuerus moriens in duos filios ita diuidi iussit, vt alterius esset apud vtrumque. Meminit Spartianus in Seuero: Fortunam deinde regiam quæ comitari principes, & in cubiculis poni solebat, geminare statuerat, vt sacratissimum simulachrum vtrique relinqueret filiorum: sed cum videret se perurgeri, sub horam mortis dixisse fertur, vt alternis apud filios Imperatores in cubiculis poneretur.

APODOSIS.

Philo de inconstantia fortunæ.

Hæc igitur Fortuna erat Diaria, qualis verè est, in dies vel potius in horas mutabilis: οὐδὲν οὖν ἐστι τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων ἔργον, καὶ πρᾶγμα οὐδὲν, ἀλλὰ σκιά τις ἢ αὖρα, πρὶν ὑποστῆναι παρατρέχουσα, ἔρχεται ἤ, καὶ πάλιν ἄπεισιν ὥσπερ ἐν ταῖς παλιρροίαις. Philo. Iud. quod Deus sit immutab. pag. 248. *Nihil est quod mortales tanto affectu desiderant, re ipsa nihil: Sed vmbra aut aura, antequam subsistat prætercurrens. Accedit, & recedit, Euripis, & æstibus maris similis.*

XXXI. FORTVNAE OBSEQVENTIS PVLLVS SERVIVS TVLLIVS.

Fortunatus.

Plutarch. in Furtuna Rom.

HIc prædicabat sibi consuetudinem intercedere cum Fortuna, quam per fenestram quandam in suum cubiculum ad se delabi dictabat. Idem in Capitolio Fortunam *Primigeniam & obsequentem* dedicauit.

APODOSIS.

Rectè prouerbiali figurâ iactari poterit in vehementer Fortunatos, quibus adeo omnia succedunt ad votum, vt fortunæ in delicijs esse videantur. Sed

Fortuna nimium quem fouet stultum facit.

Fortunæ obsequium periculosū.

& vt ait Epictetus, εὐτυχίας ὥσπερ μέθης ἄφρων ἐπὶ πλεῖον ἀπολαύσας ἀνοητότερος γίνεται. felicitate nō secus ac ebrietate quadam plus satis plenus imprudens, imprudentior efficitur.

XXXII.

XXXI. HERCVLES MVSAGETES.

Literarum Tutor.

FVIT apud veteres Hercules Μουσαγέτης ductor Musarum, in cuius templo Marcus Fuluius nobilior triennio postquam de Ætolis triumphauit, Musarum signa, quæ capta Ambracia Romam transtulerat, posuit. Liuius lib. 38. & Eumenes Rhetor.

APODOSIS.

Latent Musæ in tutela bellicæ virtutis, & sub principum Virorum auspicijs florent iucundius.

Pierij tutela chori.

Pieridem Heroes, doctos & amate Poëtas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est nisi gemma, carmina ni sint,
Ex humeris Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, viuet: dum robora tellus,
Dum cœlum stellas, dum vehet amnis aquas.

XXXII. HERCVLIS ARA DIDYMAEA.

ὁ ἐν Διδύμοις βωμός.

Crudelitas.

DIdymis ciuitas est Milesiorum, vbi Ara ab Hercule Thebano ex luto sanguinis affusi copia subacto erecta dicitur. Pausf. in Eliacis p. clxj l. 1. ἀπὸ τῶν ἱερῶν τοῦ αἵματος.

APODOSIS.

Rectè dicetur hæc parabola in hominem impurum ex flagitiorum ac cædium importunitate concretum. Theodorus Gadareus huic interpretationi calculum dedit, qui Tiberij mores improbos Icone cupiens exprimere, eum πηλὸν αἵματι πεφυραμένον, appellabat. *Theodorus Gadareus de oratoribus.*

XXXIII. HERCVLIS CLAVA CANES FVGANS.

Virtus victrix calumniæ.

Solinus initio Polyhistoris.

SAcellum Herculis in foro Boario est, in quo argumenta conuiuij, Potitiorum, & maiestatis ipsius remanet. Nam diuinitus illo, neque canibus, neque muscis ingressus est. Etenim cum visceratione sacrificij litaret, Myagrum Deum dicitur imprecatus clauam verò in aditu reliquisse, cuius olfactu refugerent canes.

APODOSIS.

Virtus vel solo sui odore terret, & fugat caluminiatores. *Audaci timor esse potes.*

XXXIV. HERCVLIS POMVM.

Dona leuia Magnos oblectant.

Iulius Pollux.

BOEOTIIS erat statum, & solenne Herculi sacrum, victima aries comparabatur, sed eos, qui ducebant, Asopus fluuius, qui cœlesti aqua mirum in modum creuerat, interclusit: inter sacrum saxumque vt aiunt, Bœotij stabant, cum tali commento hostiam simularunt. Pomo, specie, & magnitudine excellenti, festucas supponunt, & hi pedes arietis, duas item ad latus festucas infixêre, vt cornua effingerent. Tùm solitis sacrorum verbis, Hercules, inquiunt, Piomache mactus hoc Pomo Ariete esto.

APODOSIS.

Parua munera, & ludicra, Magnos etiam aliquando viros delectant.

Vaga cingitur astris.
Luna & in Oceanum riui fluxere minores.

XXXVI. ISIS MAMMOSA.

Dei beneficentia.

INter Isidis effigies, ea non est ignobilis, quæ apud Macrobium opinor tota ex vberibus conferta pingitur, quo antiqui terræ omnium parentis, & nutricis fœcunditatem adumbrare solebant.

APODOSIS.

Totus vber Deus est, adeò se miserorũ casibus impendit, & rebus omnibus alimenta necessaria largitur. Apul. Met. l. 11. *Dulcem matris affectionem miserorũ casibus tribuit, nec dies, nec quies vlla ac ne momentum quidem tenue eius transcurrit beneficijs otiosum.* *Apul. de Dei beneficentia.*

XXXVII. IOVES SPARTANI ADORATI.

Potentiorum cultus.

APud Lacedæmonios rex erat sacerdos Iouis cœlestis, & Jouis Lacedæmonij.

APODOSIS

Plures nunc seruiunt Ioui Lacedæmonio, quam cœlesti. Si Deus enim læsus fuerit, pro nihilo habent & illud Tiberij vsurpant, *Dei iniurias Deo curæ.* At verò si Potentiorum aliquis cuius se imperio manciparint, offendatur, non ferunt, minantur, feriunt, exterminant, ab ijs sciscitandum. *Tiberij dictum callidum.*

De Ioue quid sentis? est ne vt præponere cures
Hunc cuiquam? vis Staio? *Persius sat. 2.*

XXXVIII. IVNO MONETA.

Iustitia.

BELLVM aduersus Pyrrhum gerebat Populus Romanus magna æris inopia. Iunonem consulunt, quid opus sit facto, iubet eos armis iustitiæ pugnare; hoc pacto pecuniam nunquam defuturum, parent iussi, iustitia, & fide certant cum hostibus,

Suidas de Moneta Romanorum.

& his armis superant. Ex quo institutum vt Iuno Moneta appellaretur, & in eius templo numi cuderentur. Suidas in voce, Μονήτα τὸ νόμισμα ἐν ἱερῷ αὐτῆς ὁρίσαντες χαράττεσθαι.

APODOSIS.

Armis iustitiæ nihil omnino potentius.

Δίκης λόγχῃσι μάχου, καὶ πάντα δαμάσεις.

Plato de Iustitia.

Nec sine causa Plato Iustitiam appellat ἕρμα πόλεων.

XXXVIII. IVNONIS ARA CINERICIA.

Impietas.

Pausanias de Iunonis ara.

IVnonis Olympiæ ara erat Cinericia, βωμὸς πεποιημένος τέφρας. Pausan. in Eliacis l. 1. p. 152. initio.

APODOSIS.

Absurdum cœlesti Iunoni sacrificare in cinere? absurdius Deo viuo, corde immundo, & humanarum rerum puluere, & sordibus oppleto facere. Quid sunt enim aliud rerum humanarum curæ?

Πάντα γέλως, καὶ πάντα κόνις, καὶ πάντα τὸ μηδέν.

XXXIX. IVPITER ARIETINVS.

Impietas.

THebani cum alias arietibus abstinerent, vnum tamen quotannis mactabant, cuius pellem simulachro Jouis induebant.

Herod. li. 2.

APODOSIS.

Cæca hominum amentia deos fingit artatque vt lubet. Immundi caprum faciunt: homicidæ leonem: voluptuarij suem. Hinc ampla vitiorum seges, cum vitia ipsa pro numinibus habentur, Xenophanes Colophonius. Εἰ χεῖρας εἶχον βόες ἢ λέοντες, ἢ γράψαι χείρεσσι καὶ ἐργατελεῖν ἅπερ ἄνδρες, ἵπποι μὲν θ' ἵπποισι, βόες δέ τε βουσὶν ὁμοίους καὶ θεῶν ἰδέας ἔγραψαν. Si manus

Xenophanes apud Theodoretum.

nus haberent boues, aut leones, aut pingere fingereue sicut & ipsi homines scirent; Equi quidem equis, Boues bobus similes Deorum effigies facerent.

XL. BACCHI MODERATOR PLVVIVS IVPITER.

Vinum aqua diluendum.

PHilonides Medicus lib. de coronis, & vnguentis auctor est, translata è mari rubro vitæ in Græciam à Baccho, multisque intemperanti voluptate delinitis, & merum bibentibus, cum alij furijs acti insanirent, alij crapula obruti iacerent, quibusdam ad littus maris potantibus, ingruente pluuia conuiuium dissolutum, ac poculum, in quo parum vini relictum fuerat, aqua repletum esse. Deinde cum factum rursus esset sudum, ac serenum cœlum, conuiuas in eundem locum reuersos, vinum dilutum gustantes mitem atque minimè molestam voluptatem sensisse. Ex eo Græci allato inter cœnandum Temeto exclamant, *Bonum Deum*, Bacchum scilicet inuocantes. Post cænam verò cum temperatum poculum ministraretur, *Iouem Seruatorem* exclamant pluuiæ largitorem, & moderatorem potus. *Athen. l. 15. p. 11075. A.*

APODOSIS.

Vinum aqua diluendum cœlestis aqua docuit, ad id facit venustum epigr, Melagri anth. 1. εἰς οἶνον.

Meleager de vino aqua diluto.

Αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλατ' ὁ κοῦρος
Νίψαι, ὑπὲρ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον.
Τοὔνεκα σὺν νύμφαις Βρόμιος φίλος, ἢν δέ νιν εἴργῃς
Μίσγεσθαι, δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον.

Nymphæ Bacchum quando exigni exiluit puer,
Abluerunt in cinere recens volutatum.
Quare cum Nymphis dilectus Bacchus, quod si recuses
Miscere, capies ignem ardentem.

 XLI.

XLI. ΖΕΥΣ ΒΟΥΛΑΙΟΣ.

Iustitia Dei Consilio regitur.

Pausan. in Atticis p.3.

ATheniensis in curia quingentorum, qui summæ rei præerant, statua erat Consiliarij Iouis, βουλαίου Διός.

APODOSIS.

Horat. odar. lib.3. 1.

Vt intelligant Iudices à Deo capienda omnia consilia, & inspectorum esse iudiciorum Deum.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari gigantæo triumpho
Cuncta supercilio mouentis.

XLII. IVPITER CENTVMPEDA, ET TIGILLVS.

Dei prouidentia.

INter cæteras iconas, quibus antiqui Dei prouidentia mundum sustentari docuerunt, hæc est nõ postrema, quod Iouem Centumpedam, & Tigillum exhibuerant: Primum quod velut centum nixus pedibus firmaret infirma, alterum quod Tigilli instar supera fulciret.

APODOSIS.

Dei prouidentia vbique diffusa, ita cœlestia regit, & firmat, vt infirma quæque non contemnat. οὐδὲν γὰρ ἀπρονόητον, οὐδ' ἠμελημένον παρὰ τῷ Θεῷ, πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός. Nihil improuisum, nihil neglectum apud Deum. Omnia perspicit ipsius oculus non dormiens. Exstat in Traiani nummo fœmina, statura erecta, stola amicta, sceptrũ vna manu tenens, ad alteram globum, ad eius pedes deuolutum ostendens, qua prouidentiæ regimẽ significatur. Simile est quod Eduardus sextus rex Angliæ pinxit in symbolo. Erat globus cœlestis catena vinctus, quæ pendet ex manu cœlesti cum symbolo, *Nihil sine Deo.*

Traiani nummus. Eduardi VI. Symbolum. Octau. de Strada.

XLIII.

XLIII. IVPITER CREATENSIS.

ὁ ἐν Κρήτῃ Ζεύς.

Iudex surdus

IN Creta Iouis erat simulacrum sine auribus.

APODOSIS.

Hoc videlicet significabant, rerum omnium potentem nullius dicto audire: τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει. Rectè cadet in principem surdum, aut iudicem querelas non audientem, quod magnum per se crimen est. Nam, vt ait vir pius æque ac doctus Petrus Blesensis, *Qui dat diuitias terræ, ab eis aurum non postulat, vel argentum, sed vt audiant causam populi, & arguant pro mansuetis terræ.* *Plutarch. in Isid. & Osirid.* *Petrus Blesensis.*

XLIV. IVPITER MVSCARVM ABACTOR Ζεὺς ἀπόμυιος.

Improborum vindex.

FErunt Herculem Ioui porricientem ἀπομυίῳ Ζηνὶ victimam immolasse, & cum perlitatum esset, muscas omnes trans Alpheum euolasse. *Pausan. in Elia. p. 161.*

APODOSIS.

Muscæ, improbi, abactor muscarum, vir grauis, qui sua auctoritate compescat improbos, calumniarum vellicationibus probis insultantes. ἡ διαβολὴ ξίφοις τομωτέρα, πυρὸς καυστικωτέρα, καὶ τῶν Σειρήνων ἐστὶν εὐπειστέρα, vt ait Achilles l. 6. de amoribus Clitophontis quamobrem eget forti propugnatore, in cuius vmbra Hercules ipsi conquiescere possint. *Achilles VI. de amoribus Clitophontis calumniam vt depingit.*

XLV. IVPITER PINGENS CENTAVROS IN NVBIBVS.

Princeps in nugis occupatus.

IMAGO est amplissimorum hominum qui se nugis occupari patiuntur: & cum ad maxima quæque nati sint, reculis humanis, & inanibus ludis

capiuntur, quod aliud sunt ista quam vt ait. D. Chrys. παίδων ἀθύρματα. Verba autem Apollonij Damidem interrogantis, ita se habent, ζωγράφος οὖν ὁ θεὸς, ὦ Δάμι, καταλιπὼν τὸ πτηνὸν ἅρμα, ἐφ' οὗ πορεύεται, διακοσμῶν τά θεῖά τε, καὶ ἀνθρώπινα, κάθηται τότε, ὡς ὁ ἀθύρων τε καὶ γράφων ταῦτα, ὥσπερ οἱ παῖδες ἐν ψάμμῳ. Ph. in vita Apoll. l. 2. c. 10. Hoc præstitisse videtur Domitianus cum abiectis Imperij curis certas sibi quotidie horas destinauit, ad capiendas muscas, quas stylo ferreo nauiter configebat.

XLVI. IVPITER PHIDIÆ, ET IVPITER HOMERICVS.

Vrbes magis viris illustrantur, quam viri Vrbibus.

APollonius apud Philostr. lib. 4. c. 11. vrbes pulchras cum Iouis simulacro à Phidia elaborato comparat, homines cum Homeri Ioue.

APODOSIS.

Significat viros illustres præcipua vrbium ornamenta, non autem manufacta quibus finem allatura est ætas, Explicat idem Apollonius, vbi de Joue Phidiæ ait: καλῶς γὰρ αὐτὸ οὕτως ὡς ἐν τῷ δημιουργῷ ἔδοξε, τοὺς δ' ἄνδρας ἐπὶ πάντα ἥκοντας, μηδὲν ἀπεοικέναι τοῦ Ὁμηρείου Διὸς, ὃς ἐν πολλαῖς ἰδέαις ὑπ' Ὁμήρῳ πεποίηται, θαυμασιώτερον ξυγκειμένου τοῦ ἐλεφαντίνου, τὸν μὲν γὰρ ἐν γῇ φαίνεσθαι, τὸν δὲ ἐς πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπονοεῖσθαι. Siquidem Phidias Jouem sedere eo pacto quo artifici placuit; Homines autem omnia lustrantes haudquaquam dissimiles esse Homerici Jouis, qui ab Homero varijs formis expressus est, longè admirabilius quàm si ex ebore constaret: Hic enim in terra duntaxat videtur, alius in cœlo intelligitur.

XLVII.

XLVII. ΣΕΥΣΟΛΑΣ

Auxilium diuinum.

IOVI custodi Domitianus templum ingens, seque in sinu Dei sacrauit, quod ipsum in seditione Vitelliana à furore hostium conseruasset. *Suetonius Domitiano.*

APODOSIS.

Omnes quotquot sunt mortales, sed maximè reges, in sinu Dei parentis iacent, cuius prouidentia seruantur Ecphantes de regno ἐν μὲν τᾷ γᾷ καὶ παραμεῖναι ἀρισοφυέσατον, ἄνθρωπος, θειότερος δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐν τᾷ κοινᾷ φύσει πλεονεκτῶν τῶ κρείσσονι, ὃ μὲν σκᾶνος τοῖς λοιποῖς ὅμοιος, οἷα γεγονὼς ἐκ τᾶς αὐτᾶς ὕλας, ὑπὸ τεχνίτα δὲ εἰργασμένος λώστω, ὃς ἐτεχνίτευσεν αὐτὸν ἀρχετύπῳ χρώμενος ἑαυτῷ. In terra optimum sanè ingenium præ cæteris animantibus homini datum est. Diuinior autem inter homines rex est, vt qui multum supra communem naturam eminent. Corpore reliquis non dissimilis, vtpotè natus ex eadem materia: sed ab optimo artifice factus, qui *fabricauit ipsum Archetypo ex sese sumpto.* Idcirco peculiari cura reges quasi patres populi protegit. *Ecphantis dictum præclarum de Rege.*

XLVIII. IVSTITIÆ NVMMVS.

IN antiquo nummo cernitur Iustitiæ effigies, amictu quidem toto in exporrectam retro dextram appenso, claua supra leonis caput postremis pedibus residentis iniecta, ex antiquo num.

APODOSIS.

Feroces domat Iustitia.

Αεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας.
ὅσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν.
Semper frangis enim omnes
Quicumque tuum non subierunt iugum.

Orpheus in hymno Iustitiæ.

L. LAMIÆ OCVLI.

Peccata aliena curiosè obseruare, sua negligere.

LAmia, quod aiunt, cum foras iret fictitios oculos habebat, quibus omnia curiosissimè lustraret, eosdem domum rediens appendebat ad fores, vel in vasculo reponebat. Plutarch. de curiositate. τὴν Λαμίαν λέγουσιν οἴκοι μὲν ἄδειν τυφλήν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους, ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσθαι καὶ βλέπειν.

APODOSIS.

Est illud hominum ingenium, vt alienos errores quanta possint curiositate odorentur, domi nullos oculos habeant, & in proprijs peccatis omnino cæcutiant.

Aspice quid portet mantica posterior.

Lucianus verarum histor. libr. 1. vbi ait de orbe lunari, & homnibus cum incolentibus. τοὺς ὀφθαλμοὺς, inquit, περιαιρέτους ἔχουσι, καὶ ὁ βουλόμενος ἐξελὼν τοὺς αὐτοῦ φυλάττει. Oculos habent præter communem modum portatiles,, & quisquis vult ablatos seruat.

LI. LATONA DELIACA.

Spes frustrata.

PArmenicus Metapontinus (vt scribit Senius lib. 5. Deliadis) primarius tum genere, tum opibus, cũ in antrum Trophonij descendisset, reuersus postea nunquam ridere potuit. Ea de re sciscitanti oraculum, sic Pythia respondit,

Εἴρῃ μ' ἀμφὶ γέλωτος ἀμείλιχε μειλιχίοιο:
Δώσει σοι μήτηρ οἴκω, τὴν ἔξοχα τίε.

Sperans igitur post reditum se risurum, cum id non contigisset, deceptum se ab oraculo putans, fortè Delon appulit, vbi quicquid visebatur in insula, cum admi-

admiraretur, Latonæ fanum ingressus, & matris Apollinis insignem statum spectaturum se confidens, ligneam & deformem conspicatus, præter opinionem, in risum effusus est. Athen. libr. 14. pag. 114. A. B.

APODOSIS.

Spes frustrata, vbi expectabatur aliquid ingens, at exigiuum, contemptumque præter opinionem accidit, vt cum mus, aut felis pro leone ostenditur.

Phædrus.

Mons parturibat gemitus immanes ciens,
Eratque in terris maxima expectatio,
Quod ille pareret: At ille murem peperit.

LII. LYCI DÆMONIS CLIENTES,

Calumniatores.

Athenis in foro vbi agebantur caussæ Lycus quidam Genius sculptus stabat lupina specie. Apud hanc statuam Sycophantæ pecunia corrupti versari consueuerant, velut apud Deum quempiam sui quæstus præsidem, eique indies singulos tricobolus secabatur. Zenobius cent 5. Prouerb. 2. λύκος ὁ ἥρως πρὸς τοῖς ἐν Ἀθηναίοις δικαστηρίοις ἵδρυτο τοῦ θηρίου τὴν μορφὴν ἔχων, ἔνθα οἱ δωροδοκοῦντες: καὶ συκοφάνται κατὰ δέκα γενόμενοι συνεστρέφοντο.

APODOSIS.

Merito in Lyci Dæmonis clientela sunt calumniatores, fœdissimum genus hominum, lupi infesta rabie integerrimorum virorum famam semper armatum. *Hoc præside gaudent.*

LIII. MERCVRIVS VIALIS.

Mutuum auxilium.

COnsuetum fuit antiquis Mercurio, quem viarum præsidem credebant, lapides sacros in acetuum conijcere: tum vt Deo ὁδηγῷ honorem haberent, tum vt ijs qui idem terrerent iter, commonstrarent viam. Hoc prouerb. 26. indicatur his verbis: *Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: Ita qui tribuit insipienti honorem.* Hebræi commentarij hunc aceruum lapidum vocant *Marcolis*, vbi Elias Thesbites ait, *Marcolis nomen est idoli cui talis erat cultus. Alij dicunt nomen esse Dei cuiusdam, quem Romæ colebant, qui alio nomine Mercurius vocatur. qua de re eum sciscitatus fuerim, responderunt nequaquam talem Mercurij cultum fuisse.* Existimabat quippe vir candidi ingenij, Mercurij statuam lapidibus ab eis cultoribus impeti: sed hoc de aggesto lapidum cumulo in Mercurij Vialis honorem intelligendum, quod declarat Hesychius his verbis in voce Ερμαιος, λόφος τοὺς σωρούς τῶν λίθων Ερμᾶς τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς γινομένους, εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐνόδιος καὶ Vnde recte Petauius noster vir politissimi iudicij, ad Themistij oration. 23. pro ἑρμῶδιὸν Ερμῆν, legit τὸν ἐνόδιον· Ex ijs lapidibus aggestis tumuli in altum plerumque culmen erigebantur, vnde Liuius li. 26. *Mercurius Teutates tumulus in Hispania.* Hunc Teutatem Galli sub nomine Mercurij coluerunt:

Marcolis quid apud Hebræos.

Lucanus.

Et quibus immitis placatur sanguine diro
Teutates.

APODOSIS.

Lapides ab vnoquoque prætereunte in aceruum Mercurij coniecti ad viam demonstrandam, significant in societatis humanæ mutuum adiumentum suum quemque symbolum afferre oportere: eamque artium inuentarum noua subinde accessione locupletari.

LIV.

LIV. METHE PAVSIÆ.

Ebrietas comes impudicitiæ.

PAusias pictor celeberrimus in tholo Æsculapij Cupidinem pinxit Citharœdum, & Methen, seu ebrietatem, quæ ex vitrea phiala bibebat, ita vt per eius perspicuitatem muliebre os ostenderet. Pausan. in Corinth, p. 69.

Μέθη ἐξ ὑαλίνης φιάλης πίνουσα.

APODOSIS.

Ebrietas sæpè impuri amoris comes, οἶνος γὰρ Ἀφροδίτης γάλα, vinū enim lac Veneris dicitur, cuius, vt ait Clemens Alexand. Pædag. lib. II. ca. I. ἀναθυμίασις θολωδεστέρα οὖσα ἐπισκοτεῖ τῇ ψυχῇ: *Vapor turbulentus mentem obnubilat, & plerumq; cæcitate confundit*, Prouerb. 20. *Luxuriosa res vinum, & tumultuosa ebrietas: omnis qui cum his miscetur non erit sapiens.* Hieron. in c. 5. ad Galatas. *Semper ebrietati iuncta luxuria est.*

LIII. MINERVA ANEMOTIS.

Auxilium ab alto.

FVIT apud Messenios Anemotidis Mineruæ signum, quod Diomedes ob sedatam ventorum rabiem qui intempestiuis flatibus regionem vastabant, consecrauit. *Pausan. in Messen.*

APODOSIS.

Rectè παροιμιακῷ schemate dicetur in egregiam fœminam quæ tempestates aliquas malorum sedarit, & turbulentis calamitatibus auram lucis salutarem attulerit. Talis beata Virgo extitit, quæ cùm antea fœdi miseriarum turbines totam pænè terram lacerassent, prima serenitatem mundo attulit, & aduersis ventorum flatibus dissipatis, Zephyrorum lenitatem Christi auspicijs emisit in terras: vnde re-

Beata Virgo.

ȼte

dè appellari poteſt, *Miſeris ſidus implorabile nautis.*

LVI. MINERVA PHIDIÆ.

Homo ad Dei imaginem creatus.

PHidias ille præſtanti vir ingenio, cùm ſimulachrũ Mineruæ, velut omnium operum caput in ipſa Athenienſium arce ſingulari induſtria à ſe expolitũ collocaret, in Deæ clypeo ſuam impreſſit imaginẽ tanto artificio, vt nemo delere poſſet; aut diuellere, qui totam ſtatuam non imminueret. Ariſt. in veteri codice περὶ τῶν θαυμασίων.

APODOSIS.

Deus rerum omnium creator, & opifex non cœlo, aut terris, non equis, aut vlli animantium, ſed homini, vt omnium operum capiti, & ornamento, ſuam impreſſit imaginem: ita penitus inhærentem, vt nemo poſſit delere qui ſibi vim non afferat, & funditus perniciem moliatur Theodotus in Epitome, ὁ πιστὸς ἐπι γραφὴν μὲν ἔχει διὰ Χριστοῦ τὸ ὄνομα, τοῦ Θεοῦ δὲ τὸ πνεῦμα ὡς εἰκόνα.

LVII. MINERVA SAITANA.

Ἡ ἐν Σάϊ Ἀθηνᾶ.

Sapientia Cœleſtis.

SAI Mineruæ, ſiue Iſidis fanum erat, in quo hæc inſcriptio: ΕΓΩ ΕΙΜΙ ΠΑΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΟΝ, ΚΑΙ ΕΣΟΜΕΝΟΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΟΝ ΠΕΠΛΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΤΩΝ ΘΝΗΤΩΝ ΑΠΕΚΑΛΥΨΕΝ. Plutar. in Iſid. & Oſirid. *Ego ſum omne quod fuit, eſt & erit & meum peplum adhuc nullus mortalium euoluit*: addit ſupra

Plu-

Plutarchum Proclus: Ον ἔτικον καρπὸν Ἥλιος ἐγένετο. Quem peperit fructum. Sol est.

APODOSIS.

Cadunt omnia in Deum, quem σοφίαν κοσμοτεχνῖτιδα Synes. nominat: pars tamen vltima de qualibet obscura scientia dici potest: vt de Theologia, cuius nullus adhuc velum plenè retexerit: tanta est inter rerum diuinarũ congitione difficultas. Saitanæ porrò Mineruæ meminit Plato de Republica. σαῒς μεγίστη πόλις ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ὅι τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγὸς ἐστίν, Αἰγυπτιστὶ μὲν τὄνομα Νηΐθ'. ἑλληνιστὶ δὲ ὡς ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ.

LVIII. MOMVS.

Critici censores.

PRoducta est Venus in Deorum concilium omnibus Veneribus affluens, etiam comptis, & tortis cincinnis, madentibusque comarum fimbrijs, & omni mundo muliebri ornata. Placuit cœlestibus diuina species, & omnium oculos inflexit admiratione suspensos. Aderat tum Momus Deus amentissimæ dicacitatis: rogatus quid de Venere sentiret, Sandalium, inquit, habet nimis stridulum, & argutum. *Vide Budæi Philogium.*

APODOSIS.

Critici sæpè, & correctores opera cedro digna, quæ omnes admirantur, soli reprehendunt, & cum eloquentiæ decora exilis pectoris angustijs capere non possint, minutias quasdam, vt calceoli strepitum exagitant, voces nonnullas vellicantes. Itaque rectè ab Antiphane vocantur, εὐφώνων λαθροδάκνας Κόρεις, Eloquentium clandestinè mordentes cimices.

LVIII. MOMI TAVRVS.

Potentia moderata.

MOmus vt reprehensionis aculeos in omnes deos mordacius exerebat, Tauri artificem Deum carpebat, quod cornua non suffixisset oculis: quo illorum vis immoderata his veluti ducibus regeretur.

Lucianus in Nigrino.

APODOSIS.

Ex eo oculus vigil Tauri cornu insidens, symbolum erit ferocis potentiæ rationis beneficio restrictæ, ne quocumq; tempestas rapuerit, erumpat. Alioqui summa potentia lumine prudentiæ, & moderationis destituta, in quas pernicies non est eruptura?

Papinius.

—Nec qua iubet alta potestas
Ire, sed armatas multum sibi demere vires.

LIX. MORPHO, Η ΜΟΡΦΩ.

Coniugalis amoris firmitas.

COgnomen est Veneris apud Lacedæm. cuius effigies vincta erat compedibus.

Pauf. in Lacon.

APODOSIS.

Idem interpretatur de firmitate, & constantia amoris coniugalis. Alij censent hoc vinculo notatas fuisse Laconum vxores περιδρόμους, vagas, & sequutuleias, quibus opus esset compedibus. Plutarchus refert apud suos Bœotios concremari pro foribus axem vehiculi quo sponsa in domum viri deuecta est: quo symbolo ostendunt, liminis custodiam religiosè commendari mulieribus.

Bœoticorum ritus.

Roman. qu. 29.

LX. LEX, MORS.

MVLIER dentes habens nihilo feris placidiores, & aduncos manuum ungues: ὀδόντας ἔχουσα οὐδὲν ἠρεμωτέροις θηρίου, καὶ οἱ κατὰ τῶν χειρῶν εἰσιν ἐπικαμπεῖς οἱ ὄνυχες. *Pausan. in Eliac. lib. priore.*

APODOSIS.

Mortis rapacitas ea significabatur Icone, quæ in universum genus hominum ungues exerit, nec se quisquam ab ejus legibus vindicare potest: *Seneca in Theb.*

Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem.

LXI. MVLIER FORMOSA ALTERAM FOEDAM TRAHENS.

Iustitia.

FORMOSA mulier (apud Pausan. in Eliacis lib. I.) alteram fœda facie, obtorto collo, trahens sinistra, dextera fuste cædens, Justitiam significat, quæ injuriam malè mutat.

APODOSIS.

Videtur pictor respexisse illud Orphei in hymno Justitiæ.

Κλῦθι θεὰ κακίην θνητῶν θραύουσα δικαίως.
Audi Dea malitiam mortalium frangens iustè. *Orpheus de Iustitia,*

LXII. MISERICORDIAE ARA INTER GLADIATORUM SPECTACULA.

Simulatio virtutis.

ATHENIENSES, ut urbanis moribus compositi, & ad omnem lenitatem propensi, Misericordiæ aram in sua civitate collocarunt: Mox vitiis cæterarum gentium depravati, gladiatorios ludos, hoc est, fœdissimam mortalium lanienam, quæ tot millibus capitum singulis annis Europæ stetit, in suam

urbem introduxerunt. At verò, antequam hujus crudelitatis usum admitterent, fertur Demonax dixisse, Quæso Athenienses, si gladiatores Athenas inducere decrevistis, saltem aram misericordiæ diruite.

Plutarch.

A P O D O S I S.

Eo sunt ingenio præditi mortales, ut inter fœdissimas libidines, Lucretiarum imagines, inter insanos conviviorum furores, exempla sobriorum sine ullo usu vanissimè ostentent. πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι.

Plato.

LXIII. MVSARVM ARA ET SOMNI.

Somnus utilis studiosis,

TROEZENI (oppidum est Peloponnensi) cella fuit Musarum, qua Ardalus Vulcani filius fecerat. Nec longe ara, in quas Musis simul, & somno sacra faciebant, Musis deorum omnium amicum Somnum arbitrati.

Pauf. in Corinth.

A P O D O S I S.

Modico somno studiosis opus est, ut defessum continua agitatione animum novis viribus recreent:

Λυσιμέριμνε κόπων ἡδεῖαν ἔχων' ἀνάπαυσιν,
Κὰν πάσης λύπης ἱερὸν παραμίθιον ἔρδων.
Tuq; ô domitor somne malorum;
Requies animi, pars humanæ
Melior vitæ

Orpheus de somno.

Seneca in Hercule furente.

Atque inde mos fluxit, ut cubitum discedentes Mercurio libarent, victimarumque linguas immolarent: Vide *Apollon. Schol.* in hunc locum.

--Τέως ἐπί τε γλώσσῃσι χείοντο
Αἰθομένῃσιν ὕπνου δὲ διὰ κνέφας ἐμνώοντο.

Aliud Symbolum.

LXIV.

LXIV. NEMESIS MARATHONIA

Ἡ ἐν Μαραθῶνι Νέμεσις.

Superbia punita.

NON longè à Marathone, ubi Persæ ab Atheniensibus insigni clade deleti sunt, templum erat, & signum Rhamnusiæ deæ, quod Phidias ex ipsis marmoribus fecerat, quæ Persæ Atheniensium copias fastidientes advexerant, ut sibi trophæa statuerent, ἐς τρόπαιον ποίησιν. *Pausan in Atticis p. 32. initio*, Nemesis porrò simulachrum coronam habebat, cervis & victoriolis insignitam: læva κλάδον μελίας, fraxini ramum: dextra phialam tenens. *Vide Ammian. Marcell. lib. 14. sub finem.*

APODOSIS.

Persæ Thrasones sunt, & superbi, qui præter metum & expectationem celeri turbine feriuntur: Nemesis signum, ultionis divinæ monumentum: Athenienses victores populos significant: Corona, Nemesis potentiam: Cervi, velocitatem in ulciscendo: victoriolæ, fortitudinem: fraxinus, celsitatem: phiala, effusionem sanguinis. De hac autem Nemesi extat Ausonii epigram. quod è Græco Authologiæ transtulit:

Me lapidem quondam Persæ aduexere, trophæum
Ut fierem bello, nunc ego sum Nemesis
At sicut Græcis Victoribus asto trophæum,
Punio sic Persas vaniloquos Nemesis.
Ἀμφοτέροις δ' ἕστηκα, καὶ Ἑλλήνεσσι τρόπαιον
Νίκας, καὶ πέρσαις τοῦ πολέμου Νέμεσις.
Memoremq. time Rhamnusidis iram.

Ausonius de Nemesi.

LXV. NICE ATHENIENSIUM INVOLUCRIS.

Ἡ ἄπτερος Νίκη.

Victoria immobilis

ATHENIS simulachrum fuit Victoriæ sine alis,

ut ea immobilem apud eos sui domicilii sedem constituisse crederetur. Similiter apud Lacedæmonios signum fuit Martis Ενυαλίε, in compedibus.

APODOSIS.

In constantem igitur victoriam conueniet, Νίκη ἄπτερος. In id argumentum diserrè lusit Pompeius Poëta, cum Romæ alæ in statua Victoriæ tactæ de cælo conflagrassent *Anthol.* 4. εἰς νίκης ἄγαλμα κτ. κα.

Ῥώμη παμβασίλεια τεὸν κλέος οὔποτ᾽ ὀλεῖται:
Νίκη γάρ σε φυγεῖν ἄπτερος οὐ δύναται.

LXVI. OROMAZÆ OVUM.

Bonum syncerum.

Plutarch. in Isid. & Osirid. MAGORUM fabula est de ovo Oromazæ, in quo 24. Deos eosque bonos & propitios incluserat: quod cum totidem dii ab Arimanio pessimo genio conditi perforassent, bona sunt malis admixta.

APODOSIS.

Ovum Oramazæ synceram partem aurei generis demonstrat, quæ sua sponte æquo bonoque addicta, nullum habuit cum pravitate commercium: At postquam flagitiorum lues irrepsit in terras, ita penitus adhæsit omnibus, ut vix ullum bonum omni ex parte syncerum liceat invenire, in quo non sit φθονερὰ μῖξις, de qua *Synes.* in Hymnis:

Syncera bonorum pars nulli concessa viro.
Satin' parva res est voluptatum in vita
Atque in ætate agunda.
Præ quam quod molesta est, ita quoque comparatum
Est in ætate hominum
Ita Dis placitum, voluptati ut mæror comes consequatur:
Quin incommodi plus maliq; illico adsit, boni si obtigit quid.

Plautus in Amphitruone.

Martial. lib. I. *Sunt bona, sunt quædam mediocria, sunt mala plura,*
Quæ legis: his aliter non fit Avite liber.

LXVII.

LXVII. OSIRIDIS CVLTORES.

Beneficientia, & Charitas.

OSIRIDIS cultores maximè cavent, ne arborem hortensem perdant, aut fontem obturent. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

APODOSIS.

Dei Optimi Max. cultui addictos cavere vehementer oportet, non modo ne teneris plantis noceant: sed ne iisdem benignitatis rivulos claudant, Vespasiani illud dictum aureum sequuti: Ἀρύετε ὡς ἐκ Νείλου, haurite, inquit Ægyptiis, haurite ex me tanquam ex vestro Nilo.

LXVIII. OSIRIS EFFIGIES.

Regum vigilantia, & potentia.

ÆGYPTII Osirim Regem, & dominum suum, oculi sceptrive effigie exprimunt. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

APODOSIS.

Regum vigilantia, & moderatio significatur: oculo vident, sceptro regunt, quæ praeviderunt: & cū sint veluti θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, quod ait Plato, popularibus rectè prospicere debent, ut omnium somnos sua vigilantia tueantur. Rex vigila.

Tu civem patremq; geras, tu consule cunctis,
Nec tibi, nec tua te moveant, sed publica vota.

Theodosius ad Honoriū apud Claudianum.

LXIX. OSIRIDIS IMAGO.

Vir bonus.

OSIRIDIS boni Dei Imago apud Ægyptios erat accipiter. Nam & acie oculorum, & volatus pollet celeritate, idemque alimentum citò digerit, & mortuorum oculis inhumatis terram ingerit supervolans: & cum ad Nilum bibiturus venit, pennam rectam figit, quam deinde inclinat, significans se Crocodilum evitasse: quod si abripiat, manet tamen recta penna sicut eam statuerat. *Plutar. in Isid. & Osir.*

APODOSIS.

Acies oculorum, perspicacitas est bonorum: celeritas alarum, prompta mens: iniectio terræ mortuis, Misericordia: penna recta, monumentum sui quod posteris ad fœlicem & æternam memoriam relinquit, Τὸν βίον τ̃ ἀρετῆς μνημείῳ σφραγίζων.

LXX. PAVPERTATIS ET INDVSTRIÆ ARA COMMVNIS.

Paupertatis comes industria.

Philostratus lib. 5. cap. 1. APVD Gaditanos πενίας καὶ τέχνης βωμοὶ fuerunt.

APODOSIS.

Paupertas artes omnes excitat, & vt ait Luc. Apuleius, *Prisca apud secula omnium ciuitatum conditrix, omnium artium temperatrix* Senec. ep. 15. *Noua artificia fames ducit.* Quod discrtè quoque persequutus est Marcus Manilius Astronomicon l. 1. Cum enim (inquit) abundarent homines,

Apuleius de paupertate. *Seneca.* *M. Manilius.*

Tum quisque satis se nosse putabat.
Sed cum longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miseris dedit: & sua quemque
Aduigilare sibi iussit fortuna premendo,
Seducta in varias certarunt pectora curas,
Et quæcunque sagax tentando repperit vsus
In commune bonum commentum læta dedere.

Labor dat ingenium.

LXXI. PLVTVS IN IRENES GREMIO.

Rex omnium bonorum mater.

CEPHISODOTVS in pacis gremio Plutum puerum effinxit.

Pausan. in Bœot. pag. 294.

APODOSIS.

Ex pace efflorescit opulentia.

Bacchylid.

Τίκτει δὲ θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα
Πλοῦτον, καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα.

Ἀκιδαλέον τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσι αἴθεται βοῶν
Ξανθᾶ φλογὶ μηρία τῶν εὐτρίχων τε μήλων,
Γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλει.
Ἐν δὲ σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν
Ἱστοὶ πέλονται, ἔγχεά τε λογχωτὰ,
Ξίφεά τ' ἀμφακέα εὐρὼς δάμναται Χαλκέων
Οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων
ὕπνος,
Ἀπὸ βλεφάρων ἁμὸς ὃς θάλπει κέαρ.
Συμποσίων δὲ ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαὶ,
Παιδικοὶ θ' ὕμνοι φλέγονται.
Parit mortalibus autem pax magna
Divitias, & melleorum carminum flores.
Affabre factisq; super aris diis uruntur boum
Fulva flamma femora, villosarumq; ovium.
Iuvenibus gymnasia, tibiæ, & comessationes curæ sunt.
At in ferro revinctis clypeis nigrarum aranearum
Telæ fiunt, hastasq; cuspidibus munitas.
Et gladios ancipites ærugo conficit, ænearum
Non amplius tubarum clangor, neq; surripitur melleus
somnus
A palpebris, nostrum qui fovet cor.
Conviviis autem amabilibus pleni sunt vici.
Et puellares hymni calent.

LXXII. PRAXIDICÆ.

Vltio.

EST apud Haliartios sub dio dearum ædes, quas vocant πραξιδίκας (vindices) ad quarum aram *Pausanias* jusiurandum coucipiunt indigenæ. Praxidicen verò *in Bœoticis* Deam quandam appellabant gentes (ut Hesychius *pag.* 307. tradit) quæ non modo iis quæ dicantur, sed & quæ agantur finem imponat. Δαίμονα τινὰ φασὶν τὴν ὥσπερ τέλος ἐπιτιθεῖσαν αὐτοῖς τε λεγομένοις, καὶ πραττομένοις.

APODOSIS.

Vindici oculo Dei patent omnia.

ομμα διὸς καὶ δορᾶ, πάντα τὰ γινόμενα. Suidas Praxidicæ Deæ solum caput constitui solitum memorat, quod voluit Hesychius, cum dixit, Διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς γινέσθαι; καὶ τὰ θαύματα, quasi tota caput esset, & oculus, ad deprehendenda mortalium flagitia.

LXXIII. ANTIOCHI NVMMVS.

Sapientia fortissima rerum.

Ex antiquo num. IN Antiochi nummo sculptus erat humi procumbens Leo, eumque supervolans noctua.

APODOSIS.

Vires cedunt Sapientiæ, rectè sapiens à Seneca cum exercitu fortissimo comparatur. *Epist. 59.* *Etenim ad omnem incursum munitus & intentus, non si paupertas, non si luctus, non si ignominia, non si dolor impetum faciat, pedem refert interritus: & contra illa ibit, & inter illa.*

LXXIV. SATURNI SACRIFICIVM.

Bacchanalia, & Choreæ.

CARTHAGINENSES Saturno filios immolabant, & qui nullos habebant, à pauperibus miserabiles victimas emere cogebantur. Astabat autem in ipso sacrificio mater rigida, & absq; gemitu: si enim ingemuisset jacturam faciebat, & honoris, & filii. Interim ante statuam *omnia tibiarum cantu, & tympanorum pulsu personabant*, ne quis clamor exaudiretur. *Plut. de superstitione.*

APODOSIS.

Dæmon animas inter cantandum, & saltandum devorat in præclaris illis Bacchanalibus, quæ Christiani magno nostræ religionis rubore è paganis eruunt ceremoniis. Juvat de iisdem Apollonium Ethnicum hominem, & magnum audire, qui sic Atheniensium Bacchanalia perstringit: ὑμᾶς δὲ ἁβρότεροι τῶν Ξέρξου γυναικῶν ἐπ' αὐτοὺς στέλλεσθε, οἱ γέροντες, *Apollonius Bacchanalia exagitat.*

τες, οἱ νέοι τὸ ἐφηβικόν. εἰ πάλαι μὲν ὤμνυσαν ἀγραύλου φοιτῶντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι, καὶ ὅπλα στήσεσθαι· νῦν δὲ ἴσως ὀμνῦνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος βακχεύσειν, καὶ θύρσον λήψεσθαι. Vos autem molliores estis quàm Xerxis fœminæ, eosdem geritis ornatus senes, pariter ac juvenes, quos Persarum impuberes gestare solent. Quondam tamen in agro pugnaturi jurastis pro patria potius esse morituros, & arma laturos, nunc autem ut puto juratis pro patria vos bacchaturos, & thyrsum sumpturos.

LXXV. SERAPIS TRICEPS.

Rex bonus.

SERAPIDIS idolum, ut ex antiquis numismatis constat, triceps erat, in medio Leonis caput vastũ admodum, dextera parte canis applaudibundi, blandientisque, læva lupi, supernè calathus insidet, quæ species universa anguis habitu complexa est. *Macrob. Satur. lib. 1. cap. 20.*

APODOSIS.

Ad solem referunt mythologi: sed exiliter Leonis capite monstratur præsens tempus, inquit Macrobius, quia conditio ejus inter præteritum, futurumque actu præsenti valida, fervensque est: sed & præteritum tempus lupi capite signatur, quod memoria rerum transactarum rapitur, & aufertur. Item canis blandientis effigies futuri temporis designat eventum: de quo nobis spes licet incerta blanditur. Vertex insignitus calatho & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat. An potius tria illa capita conditiones ostentant Principis? Leo regiam dominationem, Lupus, qui Marti dicatus est, unde ὁ πλίτης λύκος, Mars nominatur à Lycophrone, bellandi peritiam. Canis fidelem popularium custodiam. *Lycophron. de Marte.*

LXXVI. SIRENES SPOLIATÆ

Literæ humaniores sacris deseruiunt.

Pausan. in Bœot. pag. 308.

MVSAE victis Sirenibus, ex earundem pennis alarum euulsis coronas sibi texuerunt.

APODOSIS.

Literæ sacræ ex humanioribus spolia capiunt, & iisdem plerumque venustantur. Nam, vt ait D. Basilius *in oratione de vtilitate ex Græcorum scriptis percipienda*, Τοῖς ἔξω δὴ τούτοις προτελεσθέντες τὸ ἄνθος ἐπάγουσιν. Adolescentes his mansuetioribus litteris initiati, reliquis studijs vegetum quendam florem induunt, & pulchritudinem, quam Synesius in Dione *fibulam animæ*, πρόνην τῆς ψυχῆς nominat. Verum quo temperamento sit istud prestandum, ostendo fusius in libris de triplici eloquentia.

Pluchritudo animæ fibula.

LXXVII. SVADA ET VIOLENTIA THEMISTOCLIS.

Seueritas mixta suauitati.

Plut. Themist.

THEMISTOCLEM ferunt, cum legatus ad Andrios venisset, pro concione dixisse, se duobus potentissimis Numinibus comitatum, ad vrbem accessisse, Suada & Violentia.

APODOSIS.

Seueritatem cum mansuetudine ita temperare oportet, vt qui naturæ benignitatem contempserint, sentiant aculeos authoritatis. Fronto senator desiderabat hanc mixturam in Nerua Imperatore cum diceret, Κακὸν μὲν εἶναι αὐτοκράτορα ἔχειν, ἐφ' οὗ μηδενὶ μηδὲν ἔξεστι ποιεῖν χεῖρον δ' ἐφ' οὗ πᾶσι πάντα. Malum esse imperatorem habere sub quo nihil cuiquam liceat: Deterius verò, eum habere sub quo omnia omnibus liceant.

Frontonis dictum de Nerua.

LXXVIII.

LXXVIII. TROPHONII ORACULUM.

Literarum studia.

TROPHONII oraculum aditurus, primum manebat in ædicula bono genio & bonæ fortunæ sacra, in qua expiabatur, & calidis aquis abstinens, Hercyna fluvio lotus, victimarum, quas immolabat, carnibus victitabat. Ad summum admitti à Deo putabatur ad consulendum, cùm ariete litatum esset: deducebatur tunc à sacrificulis consultò noctu, ad Hercynam fluvium: ibi oleo perungebatur, & à pueris tredecim annorum abstergebatur, quos Heimas nuncupabant. Bibendum deinde erat ex fontibus oblivionis & memoriæ, ut præterita oblivisceretur, attentus maximè ad præsentia. Mox linea toga amictus, per scalas pedibus anterioribus in antrum descendebat, melleas placentas gestans: Ibique modo visu, modo auditu tantum futurorum cognitionem accipiebat. Reversum eodm modo, quo descenderat, & adhuc attonitum sacrificij in memoriæ solio collocabant, vt visa vel audita exponeret. Hæc *Pausanias in Bæoticis pag.* 313. qui se adiuisse antrum & consuluisse testatur.

APODOSIS.

Antrum Trophonii, Philosophia: Expiatio, purgatio mentis: lotio, purificatio: sacrificia, preces: fons obliuionis, prauæ consuetudines dediscendæ: memoriæ bonæ retinendæ: linea toga innocentia: melleæ placentæ, lenitas morum: ingressus pedibus anterioribus, difficultas: auditus, opinio: visus, scientia.

LXXIX.

LXXIX. TYPHONIS IMAGO.

Improbitas.

Plutar. in Isid. & Osirid.

TYPHONIS imago apud Ægyptios per fluvialem equum, cui accipiter insistebat, depingebatur.

APODOSIS.

Typhon improbos significat, immanitatem hippopotamus, accipiter rapacitatem, ex iis totus conflatus est improbus ἐνίκησε δὲ οὔτε θεοῦ γένει τὴν φύσιν, οὐδ' ὅλως ἀνθρώπων τινί. ἀλλὰ παντοδαπόν τι κακὸν, νωθής, καὶ ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. Τοσαῦτα ἀφ' ὕπνου γενόμενος ὅσα γαστρίζεσθαι, καὶ ἄλλα ἐναπεπλῆσθαι τῆς καρδίας ἀφόδια. Hæc Synesius de Typh. *lib. de providentia.*

LXXX. VENVS AVERRVNCA.

Ἀφροδίτη ἡ Ἀποστροφαία.

Adulteri detestatio.

HARMONIA Thebis cum Venere Vrania, & Pandemo Apostrophiam dedicavit, ad avertendos illegitimos concubitus, quibus omnis creatur pernicies.

Pausan. in Bœot.

APODOSIS.

Antisthenes contra Venerem.

Apostrophiam Venerem colunt, qui exleges copulas detestantur. Bene exclamat Antisthenes apud Theodoretum oratione tertia, Ἀφροδίτην κατατοξεύσαιμι εἰ λάβοιμι, ὅτι πολλὰς, ἡμῶν καλὰς, καὶ ἀγαθὰς γυναῖκας διέφθειρεν. *Venerem ego sagittis confoderem si deprehenderem, quando ex nostris permultas honestas, & morum bonitate insignes fœminas corrupit.* Idem Amorem appellabat κακίαν τῆς φύσεως, cui cum subditi sunt miseri mortales, *fœdum morbum in Deos transcribunt.*

LXXXI.

LXXXI VENUS CALVA.

Salus charior forma.

VENVS Calua à Populo Romano culta est tali eventu: urbs est à Gallis occupata obsessi in Capitolio Romani, cum ex mulierum capillis tormenta fecissent, ædem Veneris Calvæ consecrarunt.

APODOSIS.

Icon Veneris Calvæ monebat salutem pulchritudini anteponendam. Cæterum alii non impensos Reip. saluti capillos, sed ob pruriginem abrasos volunt. Qua in sententia est Georgius Codinus Constantinopol. historiæ auctor Græcus, ubi agit de simulachro Veneris pectinem ferente. τῆς Ἀφροδίτης, inquit, τὸ ἄγαλμα κτένα φέρει, ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ρωμαίων γυναιξὶ κνῆφην λοιμῶδη γενέσθαι, καὶ ξυρουμένων πασῶν γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἄχρειοι.

Lact. lib. 1. c. 20. Ueget. lib. 4.

Venus cum pectine.

LXXXII. Η ΕΝ ΚΝΙΔΩ: ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Vana gloria.

SIMULACHRUM celebratur Cnidiæ Veneris, cujus amore captus stultissimus adolescens, istud pro germana Venere habuit, umbram pro corpore consectatus.

Philost. in vita Apollonii.

APODOSIS.

Simulachrum gloriæ multi amplectuntur solidam gloriam rati, πᾶσιν ἀνθρώποις ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται: inquit Philo. *Multi totum iter ignorans veræ gloriæ, fascibus enim & purpuris gloriari vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura mente sordescere.*

Minutius Felix in Octavio.

LXXXIII.

LXXXIII. VENVS CORINTHIORUM.

Luxuria.

APUD Corinthios Venus erat ex auro & ebore scitissime elaborata, altera manu papaver, altera malum gestans: cui femora animalium in sacrificiis adurebant iuniperi quidem lignis, quibus & pæderotis folia addebantur.

APODOSIS.

Venus aurea libido est blanda specie: malum, illecebra luxuriæ: papaver, sopor & veternus mentis: femora animalium, impura corpora: flammæ, incendia libidinum: pæderos, obscœni amoris fascinationes. felix qui ejus illecebris abstinet, nec cogitur cum Circes porcis exclamare:

Ovidius Met. 15.

——Accipimus sacra data pocula dextra
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,
Et tetigit virga summos Dea dira capillos,
Et pudet, & referam, setis horrescere cœpi,
Nec iam posse queri, pro verbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere vultu.

LXXXIV. VENVS NIGELLA,

Ἀφροδίτη ἡ Μελαινίς.

Amor pudore & verecundia plenus.

Pausan. in Arcad.

MANTINEA simulachrum fuit Veneris Nigellæ.

APODOSIS.

Significat Veneri amoris consuetudinem, ut rem pudoris plenam, nocte & tenebris lubenter circumvallari:

Euripides.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ τῆς ἀληθείας τὸ φῶς.

LXXXV.

LXXXV. VENVS PHIDIÆ.

Mulier casta.

VENUS Phidiæ Vrania apud Eleos ex auro & ebore conflata, altero pede testudinem premebat τῷ δὲ ἑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ χελώνης βέβηκε. *Pausan. in Eliacis lib. post. p. 203.*

APODOSIS.

Mulier egregia specie, & honestate parietibus privatis contineri, domi curam gerere, nec temerè foris vagari debet. Hoc enim per testudinem domiportam significatur. τῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν δράκοντα παρέθηκε τῷ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἤλιδι τὴν χελώνην, ὡς τὰς μὲν παρθένους φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν καὶ σιωπὴν πρέπουσαν. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

LXXXVI. VENVS SCOPÆ.

Mulier impudica.

FUIT apud Eleos non longè à Venere Phidiæ Veneris πανδήμου, seu vulgivagæ effigies, capro fœdissimo animali insidens. *Pausan. in Eliacis l. 1.*

APODOSIS.

Mulier vaga & περίδρομος hac Icone significabatur, quæ capri fœtorem & turpitudinem refert. D. Hieronymus: *Fornicatio & voluptas pervertit sensum, & de rationabili homine brutum efficit animal.* *cap. 4 Oseæ.*

LXXXVII. ZABULVS.

Gloria de peccatis.

ZABULUS qui primus aleam fertur invenisse, non modo se insigni statua consecravit, cujus in gremio tabula lusoria cernebatur: sed sibi quoque sacrificari ab aleatoribus voluit antequam ludum aggrederentur. Et ne quis hoc dictum sine testimonio putet, legat D. Cyprianum libello singulari de aleatoribus, qui sic ait: *Sic ergo se in imagine speciosa demen-* *Aleatores vide quæ alibi dicta de Palamede.* *D. Cypr. de aleatoribus.*

demonstrant, alto quodam loco condidit, & in finitus suis hanc aleæ tabulam gestans, ut quasi ipse lusor, & adinuentor hujus malitiæ appareret. (addit) *aliud crimen adinuenit, quo se ab imitatoribus suis colendum, & sibi sacrificandum instituit, ita ut qui vellet studio ejus adhærere, non ante manum in tabulam eius porrigeret, nisi authori huius prius sacrificasset.*

APODOSIS.

Improbi non modo vitiorum fomites nefaria quærunt solertia, sed in iis inventis exultant, & triumphant, vel certè rectè torquebitur in aleatores, *Zabulo sacrificant.*

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER TERTIVS.

HOMINIS BONA.

HOc, & altero libro, varias ab historia personarum ductas parabolas complectemur. Atque vt ab ipsa hominis natura ordiar: certè maximum omnium atque illustrissimum symbolum est, cùm μέτρον ἁπάντων: & vt loquitur D. Gregorius Nazianzenus, πολυτροπώτατος κ) ποικιλώτατος. Nam si secundum naturam illam cœlestem spectetur, quid est aliud, quam vt ait idem Auctor, *Deus terrenus*: οὐρανίδης χθόνιος, si ex aduersa parte cōsideretur, quid est aliud quàm quod ait Aristoteles. Τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκὼν, καιροῦ λάφυρον, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ χολή; Vnde latus existit de hoc argumento dicendi campus. Ordiemur à duabus iconibus quibus Hominis miseriæ suis coloribus exprimuntur. In vna infans matris vterum repetit: in altera alius in ipso matris vtero clausus, gemitus orditur. Non sunt in malis numerandæ miseriæ, quæ bonorum patrimonia nominantur, & vt ait Epictetus homines, θεοῦ Ὀλυμπινίκας constituunt.

I. INFANS MATRIS VTERVM REPETENS.

Vitæ miseriæ salutares.

Plinius.

EST inter exempla, in vterum protinus reuersus infans Sagunti, quo anno ab Hãnibale deleta est,

A P D. In vterum credo reuerterentur omnes infantes, si miserias vitæ præuiderent, ὁ βίος ἀληθῶς οὐ βίος ἀλλὰ ξυμφορά. Aurea sunt illa *Plinij l. 7. c. 50. Incertum, ac fragile nimirum est hoc munus naturæ, quidquid datur nobis; malignum vero, & breue in ijs etiam quibus largissimè contigit, vniuersum vtique æui tempus intuentibus. Quid, quod æstimatione nocturnæ quietis dimidio quisq; spatio vitæ suæ viuit? Pars æqua morti similis exigitur, aut pœnæ; nisi contingit quies. Nec reputantur infantiæ anni, qui sensu carent: nec senectæ in pœnam viuacis, tot periculorũ genera, tot morbi, tot metus, tot curæ, toties inuocata morte, vt nullum frequentius sit votum. Natura vero nihil hominibus breuitate vitæ præstitit melius, hebescunt sensus, membra torquentur, præmoritur visus, auditus, incessus. dentes etiam, ac ciborum instrumenta: & tamen vitæ hoc tempus annumeratur.* Ex ijs miserijs salutare moderationis consilium existit, vt discant homines non alta sapere, sed erecto animo omnia perferre incommoda, è quorum tolerantia suam gloriam decerpant, γεννικώτερον ἐκ τῶν παθῶν τὸ φιλόσοφον, ὥσπερ ψυχρῷ σίδηρος τοῖς κινδύνοις στομούμενον. Hominis Philosophia ex miseriarum tolerantia fit generosior, & vt ferrum infusa frigida, sic periculis acuitur.

Hominis miseria.

Nazianz. orat. 23.

II. INFANS RASCATINVS IN VTERO PLORANS.

Vitæ miseriæ.

Des Cani. cal. coll. 4.

INfans natus in Rascato duobus cornibus monstrosus, cuius ploratus 14 diebus auditus antequam nasceretur.

APO-

APO. Cadit in humanæ vitæ miserias, & acerbitates significandas, quæ tantæ sunt, vt non immerito homo animal φιλόδακρυ, καὶ φύσει ἐλεεινὸν dicatur: Hoc voluit Palladas cùm dixit:

Δακρυχέων γενόμην, καὶ δακρύσας ἀποθνήσκω,
Δάκρυσι δ' ἐν πολλοῖς τὸν βίον εὗρον ὅλον.
ὦ γένος ἀνθρώπων πολυδάκρυτον, ἀσθενές, οἰκτρόν.
Sum natus lacrymans, lacrymans morior que, peregi
In lacrymis vitæ tempora longa meæ.
O genus humanum miserum & lacrymabile!

Quapropter edulcare conuenit vitam, , Curasue à cerbis sensibus gubernare. Sed optimum miseriarum condimentum est Patientia, *Cneus Mattius in Mimiambis.*

III. HOMINIS COR.

Sapientia.

Cordis effigies hieroglyphicum sapientiæ, & fortitudinis est, vt Varro tradit hominis anniculi cor duarum drachmarum, quinquagenarij constare drachmis 100, ab eo tempore annis singulis totidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: creditumque inde ex defectu humani cordis non vltra centesimum annum posse homines viuere.

APODOSIS.

Cor Sapientiæ sedes, & typus. Vasculum quidem paruum, vt ait Macarius *Homil* 43. sed in quo recipiantur omnia. Ibi Deus, ibi Angeli, ibi vita & regnum: ibi cœlestes vrbes, ibi thesauri Gratiæ. At si paruum fuerit, ibi Dracones, ibi Leones, ibi bestiæ venenosæ, ibi asperæ & salebrosæ viæ, ibi præcipitia, ibi thesauri vitiorum. *Hæc ille.* *Cor vasculum paruũ omnium capax.*

IV. COR.

Symbolum vitæ.

AEGYPTII regionem suam per cor figurabant

Αἴγυπτον δὲ γράφοντες θυμιατήριον καιόμενον ζωγραφοῦσι καὶ ἐπάνω καρδίαν. *Orus li. 1. Hierogly. li. 1. 22. & 21.* cum corde comparat.

AP. Vtrique principatus, vitæ, & salutis fons, copia, & vbertas bonorum adscribebatur. Nonnulli per vitæ arborem in paradiso cor significari putant. Philo in allegoriis legis, οἱ δὲ λέγουσι τὴν καρδίαν ξύλον εἰρῆσθαι ζωῆς, ἐπειδὴ αἰτία τοῦ ζῆν ἐστι, καὶ τὴν μέσην τοῦ σώματος χώραν ἔλαχεν. Inueniuntur aliqui, dæmone ita instigante, cor exectum combustum, in cineresque redactum, vino temperatum sibi ipsis inuicem propinasse, quod de Iudæis narrat Michaël Neander *in Erotematicis linguæ sanctæ.*

V. COR IN ANCHORALI FVNE.

Cupiditatum moderatio.

EXhibeatur cor æstuans anchorali fune reuinctum, quod significat his verbis Synesius in encomio Caluitij, οὐκ οὖν ἀνάσχου τοῦ λόγου, καὶ τήρησον ἐν πείσῃ, φασὶ, τὴν καρδίαν, ὥσπερ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν ἀναγωγίαν τῶν γυναικῶν ἀνέπληκτος ἔμεινε. Patere igitur orationem, & retine, quod aiunt, cor anchorali fune, quemadmodum Vlysses ad pellacium mulierum improbitatem imperturbatus remansit. *Versicul Homericus.* Ὀδυσσ. υ.

Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληυῖα,

Vbi Scholi. explicat πείσην, & πεῖσμα, ἀγκυραῖα σχοίνια, vt annotat Leopardus emendat. *lib 1. cap. 18.* & Iunij lapsum exagitat, ac cæteros, qui ad Pisam Olympiorum referunt.

De Pelicano quod remittebatur ad hunc locum vide libro de auibus

AP. Cor sapientiæ sedes, non fune, sed diuinæ legis vinculis coërcendum: ne, si in intemperantes motus efferuescat, tota hominis interioris œconomia disturbetur

Medium tenuere beati.

VI.

VI. HOMINIS MANVS DEO DICATA.

Operum efficacitas.

LVsitani veteres abscissam captiuorum manum dextram dijs immolabant. *Strab. lib. 3. pag. 106. num. 50.*

AP. Manus rerum gerendarum artifex, Deo maximè, vel grata, vel inuisa esse potest. Grata, si honesta: inuisa, si patrare turpia nitatur.

Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει.

Quid enim prodest ignaua opera, philosopha sententia? Tantum scis, quantum operaris: quod rectè dixit vir sanctus: Manum igitur Deo redde.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. *Accius in Astyanacte.*

VII. SALIVA HOMINIS IEIVNI SALVTIFERA.

Ieiunium.

SErpens ieiuni hominis saliua necatur, vt est apud Plinium *lib. 38. cap 4.*

AP. Venereæ voluptates ardorque libidinis, cibi & potus abstinentia restinguitur. *Ieiunijs vitiorum sentina siccatur, petulantia marcet, concupiscentiæ languent, fugitiuæ abeunt voluptates, extinguitur ardentis Aetnæ incendium, & flammiuomi fornax Vulcani extincta intrinsecus, montes conterminos non adurit.* Ieiunium si discretione regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulæ spoliat, & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit, arctat, & appetitus vagos distringit & ligat. *D. Cypr. de Ieiunio, & tentationibus Christi.*

VIII. AETNAEI FRATRES.

Pietas in parentes,

ANapias, & Amphinomus ex AEtnæi ignis irruptione cæteris aurum, & argentum asportan-

tibus, parentes senes extulerunt. Tantæ pietati cessit clementior natura, & voraces flammæ in omnium excidium armatæ, se, vt viam pijs fratribus darent, in duas partes diuiserunt. Quin & locus omnis eorum passibus peragratus circumquaque instar amœnæ insulæ effloruit, cum omnia, aut flammis obsessa, aut fuligine deturpata tenerentur. In tantæ rei memoriam agrum Hierum Siculi consecrarunt.

Photius Pausan. in Phocicis, Strab. li. 6.

AP. Pietatis in parentes typus erit, cum hoc lemmate,

Pietati cedite flammæ.

Ad idem symboli genus pertinet *Lapis pietatis* in Mæandro, quem vbi Pij filij inuenere, in templo matris Deorum recondunt, vt in parentes æternam seruent pietatem, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἁμαρτάνουσιν.

Plutarch. iunior in Mæandro.

IX. AGASICLIS TRIPVS.

Gloria Deo tribuenda.

Herodo. l. 1.

AGasiclis ab Halicarnasseis extorris factus est: quod tripodem, quem ipse ludis obtinuerat, non dedicasset Deo, sed domum retulisset.

AP. Rectè factorum omnis gloria à Deo est, & soli Deo tribuenda.

Dijs te minorem quod geris, imperas.
Huc omne principium, huc refer exitum.

Horat. Od. 6. lib. 3.

Omnibus in rebus geminum est opus omnipotentis,
Totum iustitia est quod gerit, aut pietas:
Quæ simul in terris descendunt lucis ab arce,
Ne cuiquam parti desit vtrumq; bonum.

S. Prosper. epigr. 28.

X. ALEXANDER LYSIPPI.

Laus apta.

LYsippus Appellem arguit, quod Alexandrum pinxit fulminantem, quod nec fecerat, nec

vnquam facturus esset. Ipse verò hastam tenentem finxerat, veram, & Alexandri propriam, cuius gloria nunquam esset intermoritura. *Plutarch. in Isid & Osirid.*

AP. Melius laudant, qui proprijs laudibus clarissimos viros afficiunt, quā qui fingunt alienas: hæ enim vanæ sunt, & breui tempore pereunt: illæ solidæ & immortales.

Τὰ σῦκα, σῦκα, τὴν σκάφην, σκάφην λέγειν.

XI. ALEXANDRI THVS.

Pietas erga Deum liberalis.

ALexandro Magno in pueritia sine parsimonia thura ingerenti aris, pædagogus Leonides dixerat, vt illo modo cum deuicisset thuriferas gentes supplicaret. At ille Arabia potitus thure onustam nauim misit, exoratus, vt largè Deos adoraret. *Plinius lib. 12. cap. 14.*

APODOSIS.

Nunquam tenacem erga summum numen esse oportet.

Hæc mihi non vani, nec erat cur fallere vellent,
Narrauere senes. Equidem pendentia vidi
Serta super ramos, ponensque recentia dixi:
Cura Deûm Dij sunt, & qui coluere, coluntur.

XII. ANACHORETÆ PRVDENS FACTVM.

Ambitio optimorum sacerdotum periculosa.

SEnex quidam, inquit D. Hieronym. eremi cultor & Spiritu Sancto plenus, nepotem suum quærentem, vtrum Episc. electus accipere deberet, super disco satis à terra erecto fecit volutari, cumque ille se postremo casum timere dixisset, iussit vt descenderet atque ibidem super latam mollioris soli planitiē sese agitaret: ex multa volutatione sudāti, ac defesso,

surge, inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius putas: Itaq; edoctus de præeminentiæ periculo, iuuenis electioni renunciauit, iuuenem vita defunctum seni apparuisse ferunt, & postquam gratias egisset, dixisse: Scio quia nunc essem de numero damnatorum, si fuissem de numero Episcoporum.

Marul. li. 1. cap. 5.

A P. Periculosa res est ampliorum dignitatum cupiditas. *Fortunam velut tunicam magis continuam proba, quam longam.*

XIII. ANTIOCHI ΥΓΕΙΑ.

Salus in Cruce.

ANtiochum ferunt cognomento Soterem antiquum illum, à quo reliqui Syriæ reges Antiochi mox dicti, cum aduersus Galatas acie decertaturus esset, per nocturnam imaginem videre visum adstitisse sibi Alexandrum, qui mandaret, vt militibus tesserã daret, ὑγίεια, seu ὑγιαίνειν, cuius dicto hieroglyphicum olim iam adinuentum erat: triplex triangulus inter se complicitus, ex quinq; paribus lineis sese inuicem in puncto contigentibus. Quo nõ cunctanter à se facto, pentagrammatoq; huiusmodi, tum in vexillis, tum in reliquis militaribus indumẽtis opposito, admirabilem contra hostes victoriam est consequutus.

Vide Cæliũ. li. 7. ca. 24.

A P. Quam magnificentius crucis signum, & quinque Crucifixi vulnera, atq; illud Constantini ἐν τούτῳ νίκα. D. Ambros. *sermone* 43. *Nonne cum adhuc gentilis esses, solebas signa perquirere? Quæ signa quibus rebus essent prospera, magna inquisitione colligere? Iam nunc nolo erres in numero: scito, quia in vno signo Christi omnium rerum est tuta prosperitas.*

XIV. APELLIS VENVSTAS.

Gratia & leporis efficacia.

PRæcipua in arte Apellis venustas fuit, cum eadem

dem ætate maximi pictores essent, quorum opera cũ admiraretur, collaudatis omnibus, deesse ijs vnam illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant, cætera omnia contigisse: sed hac sibi neminem parem. *Pl. nat. hist. li. 35. ca. 10*

A P. Dici non potest quantum addat venustas magnis operibus: qua si fuerint destituta, placere nõ possunt, quamquam morosa diligentia expolita. Pulchritudo ipsa sine lepôre, vt ait Eustatius, δέλεάρ ἐστιν ἄνευ ἀγκίστρου νηχόμενον, *Est esca sine hamo fluctuans, quæ neminem capiet.*

Caput artis (quod aiebat Roscius) *est decere.*

XV. ARRACHION.

Gloria post fatum.

ARrachionis cadaueri victoriam & coronam iudicum sententia concessit, cum ille in victoria efflasset animam. *Pausan. in Arcad. Philostrat. in Arrachione.*

στεφανοῦται ἤ αὐτῷ Ἀῤῥαχίων ἐπαποθανὼς τῇ νίκῃ, καὶ στεφανοῖ αὐτὸν οὑτοσὶ Ἑλλανοδίκης.

A P. Arrachion viri strenui imago *suo sepulti triumpho.*

Prop. li. 3.

At mihi quod viuo detraxerat inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet Honos.

XVI. ASCLEPIADES.

Doctores ἀμύμονες.

ASclepiades Prusiensis Medicus præstitit cæteris, relato in funere homine, & seruato. Sed maximè sponsione facta cum fortuna, ne medicus crederetur, si vnquam inualidus vllo modo fuisset ipse, & victor in suprema senecta lapsu scalarum exanimatus est. *Plin. li. 7. cap. 37.*

A P. Carere oportet vitio, qui alienam vitam reprehendit, vt secundum illud Iuuen. *Loripedem re-* *Iuuenal.*

Sus derideat, Aethiopem albus. Celebratur illud Leonis Byzantini, qui cum maledicus arreptis de triuio dicteriis vitium oculorum exprobrasset, ipse gibbo deformatus: *humanum*, inquit, *conuicium in me iecisti, cum ipse Nemesim in dorso portes,*

XVII. ASOPODORI CENSVRA.

Vulgus argumentum pessimi.

ASopodorus Phliasius tibicine magno plausu laudato in hyposcemo adhuc moratus: Quidnam hoc est? inquit, magnum oportet aliquod malum accidisse, alioqui tam multis, non probaretur. Athen. lib. 14. Arbuscula, verò psaltria, *Sibilet turba*, aiebat, *dum mihi plaudat eques.*

APODOSIS.

Argumentum pessimi turba est, quæramus quod optimè factum sit, non quod vsitatissimum, & quod nos in possessionem felicitatis æternæ constituat, non quod vulgo veritatis pessimo interpreti probatum sit. Vulgus autem tam chlamydatos, quam coronatos voca.

Seneca de vita beata ad Gallionem.

XVIII. ATHLETA.

Iustorum merita: ex Clem. Alexand.

CHristianum militem iustum ex meritis ius habere ad gloriam declarat hac parabola. Athleta quidam non ignobilis, nec pusilli animi apud veteres, cum longo tempore corpusculum exercuisset ad fortitudinem, petens Olympia, cum Pisæi Iouis aspexisset statuam: Εἰ πάντα ἐστιν ὦ Ζεῦ δεόντως μοι τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάσθαι, ἀπόδος φέρων δικαίως τὴν νίκην ἐμοί. Si omnia (inquit) ô Iupiter mihi rectè parata sunt ad certamen, meritò mihi redde victoriam.

AP. Sic, cum Christianus citra reprehensionem, & cum

& cum bonâ conſcientiâ, quod ad ſe attinent omnia impleuerit, & ad doctrinam, & ad bonorum operum exercitationem, perfectam conſequitur ſalutem.

—ſit laurea veſtis
Ex pretio quod terror agit, manſuraq; virtus
Creſcit in aduerſis, quæ teſtibus vſa pereclis,
Ad meritum diſcrimen habet.

Arat. Dial. con. lib. 2. in Acta.

XIX. AVGVSTVS LVDENS CVM AQVILIS.

Puer generoſus.

AVguſto Cæſari Aquilæ tam familiariter aſſueuerant, vt panem manu abreptum quam altiſſimè deferrent, rurſuſque ex improuiſo delapſæ leniter redderent.

Sueto. in Auguſt. 94.

APODOSIS.

Ludunt cum aquilis pueri, qui à tenera ætate blanditias, & nugas faſtidiunt, toti in generoſis cogitationibus:

Ante annos curamque gerunt, animumq; virilem.

XX. AVGVSTVS PVER RANIS SILENTIVM IMPONENS.

Calumniatores repreſſi

OCtauius infans, vt eſt apud Suetonium, obſtrepentes inſanis clamoribus ranas compeſcuit; *Cumprimum* (inquit) *fari cepiſſet in auito ſuburbano obſtrepentes fortè ranas ſilere iuſſit: atq; ex eo negantur ranæ ibi coaxare.*

Sueton. in Auguſto cap. 94.

AP. Rectè cadit in Regum & Principum filios, qui à prima adoleſcentia ſunt improbis terrori. Hoc in morte Henrici magni Gallia experta eſt, cũ noſter Auguſtus Borbonides, quaſi clementiſſimum ſidus affulſit, aureæ tranquillitatis ſerenitatem paterna ſapien-

Sapientia inuectam stabiliuit, & importunas calumniatorum linguas sua authoritate repressit: Memini me hoc argumento olim aliquid lusisse in Porticus Lodoiceæ Iconibus.

Elidit geminos annis surgentibus angues,
Alcides maior viribus ipse suis.
Increpat Augustus ranas, impuraq. stagna,
Rana pauet iussus, stagna repente silent.
Tu quoq., tu sæuæ vibrantia fulmina linguæ,
Tu turpes ranas comprimis ore puer.
Quod fuerat Diuis olim commune duobus,
Hoc totum Princeps incipit esse tuum.

XXI. BOCCHYRIS.

Iudicandum ex æquo.

IN hac tabula Bocchyris sedet iudex seuerissimus: cuius capiti circumuoluta aspis superne hominem inumbrat. Erat is rex Ægyptiorum adeo notæ & incorruptæ in dijudicandis litibus æquitatis, vt si quem omnibus iustitiæ partibus absolutum significare vellent, Bocchyrim quasi Minoem & Rhadamantum dicerent: Ad hæc cum esset natura grauis & austerus, Isis illi aspidem immittere solebat, quæ capiti insidens hominem constantis in iure dicendo seueritatis admoneret.

Plutar. in comment. de vitiosa taciturnitate.

AP. Aspis capiti circumfusa vindictam clamat in iudices nummarios, qui fidem lucello mancipant & non arguunt pro mansuetis terræ: quod ait Petrus Blesensis, *Odit Deus lucrosam, & sanguinolentam iniustitiam.*

XXII CALANVS.

Mortis contemptus.

Similis exitus.

CALANVS Indus, cum longum vale dixisset Alexandro, Macedonibus, & vitæ, quando se ipsum

ſum à corporis vinculis liberare volebat, extructa, & apparata pyra in pulcherrimo Babylonis ſuburbio ex lignis fragrantibus, Cedro puta, Thyo, Cupreſſo, Myrtho, & Lauro: ille ſolitam curſus exercitationem cum obiuiſſet, in media ſtrue conſtitit coronatus foliis arundinum, affulgente ſibi Sole quem ipſe adorabat. Atque hoc dederat ſignum Macedonibus, vt pyram incenderent: Quod cum feciſſent, ille circumdatus flammis immotus conſtitit, neque ante collapſus eſt, quam expiraſſet.

Ninacheti in India vide Maffeium lib. 5. pag. 150. edit. Antuerp.

Aelian. lib. 5. cap. 6.

AP. Calanus homo vaniſſimus in mortis cauſſa felix, vt putabatur in morte valere cætera iubeātur; ſi ex ipſa mortis ſpecie typum pij viri exprimamus, qui magno mortis contemptu in eximiarum virtutum fragrantia æternum iuſtitiæ Solem intuens feliciter ex hac vita diſcedit.

Nam ſponte crematur
Vt redeat, gaudetq; moriſeſtinus in ortum.

XXIII. CALANI CORIVM.

Imperij optima gubernatio, medium ne deſerat orbem.

CAlanum Gymnoſophiſtam ferunt exemplū Imperij Alexandro Magno ob oculos poſuiſſe: corium in medium coniecit ſiccū, & retorridum, cuius oram calcauit: id vno loco preſſum cæteris partibus extulit ſe: idem luſtrans vndique & pedibus ſtringens in quaq; parte oſtendit euenire, quod medium occupauit, tunc omnes partes quieuere.

AP. Ea imagine ſignificauit media regni maximè premenda, neque procul ab ijs vagandum. Rectè quoque idipſum cordis, quod eſt veluti in homine medium, cuſtodiæ accōmodaretur: quod memini me ab eximiæ ſapientiæ viro audiuiſſe. Nam & cum mundo cor ſæpè comparatur, tum propter iugem motum; tum propter conſilij ſedem; quæ mentis

Plutarch. in Alexandro.

Edyll. 12. mentis illius diuinæ, qua vniuersum regitur, est symbolum, allusit Ausonius cum dixit:

Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor,
Vnde vigent sensus, dominatrix quo vegetat mens.

XXIV. CHARETIS STRATAGEMA.

Diuites ad fortia meticulosi.

CHares in Thracia, cum vehementissima tempestas ingruisset, conspicatus milites vestimentis parcere, & segniter imperata facere, mandauit vt vestes inuicem commutarent: hoc facto, cum singuli alienarum vestium nullam rationem haberent, promptius id quod imperatum fuerat, exequebantur. *Polyænus lib. 2.*

APODOSIS.

Opulenti ad pericula, labores, & studia ipsa literarum minus expediti. *Sed rure paterno*

Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum. *Persius Satyr. 3.*
Quid metuas? cultrixque foci secura patella:
Hoc satis: an liceat pulmonem rumpere ventis?

XXV. CIPPI CORNVA.

Charitas in patriam.

CIppus (vt aiunt) Taurorum pugnam auidè spectarat, & in hac cogitatione accerrimè defixus decubuerat. Ex quo species hominem vexauit, recursans in somnijs, tantamque vim habuit, vt is mane surgeret enatis cornibus, & portentoso capite, nescio an magis horribilis, an ridiculus. Aliter narrat Val. Max. Genucio Cyppo (inquit) prætori paludato portam egredienti noui & inauditi generis prodigium incidit: Namque in capite eius subito veluti cornua emerserunt, responsumque est, eum regem fore, si in vrbem reuertisset. Quod ne accideret, voluntarium sibimet ac perpetuum indixit exilium. *lib. 5. cap. 6.*

AP. Magna vis φαντασίας: ex quo monemur ad honesta animum applicare, ne turpitudo cogitationis irrepens (mentem) consensu maculet, & eam prius forma, atque innocentia spectabilem, peccati fœditate deformet. Quod si lubet ad Valerij sensum accommodare, Cippus erit (opinor) typus eximiæ in patriam charitatis, in quam idem auctor exclamat: *Dignam pietatem, quæ, quod ad solidam gloriam attinet, septem regibus præferatur.* Cuius rei testandæ gratia, capitis effigies ærea, qua excesserat, portæ inclusa est, dictaque Raudusculana, quod olim æra raudera dicebantur. Cornua autem symbola esse imperij testatur, & Seleuci statua cornigera apud Georgium Codinum: quæ affertur ratio, leuis est, quod Taurum cornibus apprehensum de fuga retraxisset. Accedit, quod oleum regiæ vnctionis in cornu seruabatur. Rupertus de operib. Trinitatis lib. 1. Cornu ex quo vnctus est Dauid, existimat fuisse vas solidum æterni symbolum principatus: Quin ex auro, vel argento fuisse hæc cornua conijcit Nicolaus de Lyra.

XXVI. COMATES.

Musarum gratia.

COmates in Sicilia heri diuitis pecora pascens, consueuerat nonnũquam Musis aliquid de gregibus domini offerre: id cum resciuisset Herus duriter seruulum increpat: orat Comates ne succenseat, fore enim, vt Musarum beneficio omnia cumulatè reddantur. At Dominus, age (inquit) experiamur, an Musæ sint te nutricaturæ: & seruum in arborem excauatam inclusit, atque ab eo recessit, relicto vt fame moreretur. Exacto anno cum ad eum locum redijsset, Comatem viuum, atque incolumem inuenit, & multum fauorum in arbore vnde victitauerat; Apes enim in eam arborem per rimas penetrantes suauiter ipsum aluerant.

Ex Theocr. schol. Bolb. Cagn. lib. 1. narrat.

AP.

AP. Non perit quod Musis, & Viris literatis impenditur. *Contermina morti*
Nec virtus suprema fefellit.

XXVII. CYRI AGER.

Laborante otium.

CYRVS vt ad bellum contra Astyagem Persas incitaret, conuocat omnes, iubetque primo die agrum viginti stadiorum expurgare, altero generaliter epulari: tum demum quærit vtram mallent viuendi rationem, qui cum se posteriorem amplecti omnes dixissent, hanc quidem promisit, sed iusto bello quærendam.

AP. Otij & voluptatis omnes penè studiosi sunt, labores tamen quibus ea paritur, refugiunt, vt meminerint; *Non cineris causa vnquam euasit vapor*, (inquit) Accius.

Auianus. Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι.
Is dedit exosæ postquam monumenta quieti,
Non sine supremo magna labore peti.

XXVIII. CYRI TIBICEN.

Seueritas vtilis.

CYRVS Ionibus, qui pacis conditiones prius repudiatas reposcebant, dixit apologum Tibicinis: qui ad alliciendos pisces tibia cecinerat, sed cum nihil proficeret, sagenam immisit in mare, multosque pertraxit, quos cum palpitantes intueretur: Temperate: inquit, iam à saltationibus, quia me canente noluistis saltare. *Herod. li. 1.*

APODOSIS.

Humanitati qui se non accommodat,
Plerumque pœnas oppetit superbia. *Phædrus.*

Nam

Nam mansuetudo hominis repudiata meritò seueritatem irritat: multi autem ita affecti sunt, vt miti brachio secum agi nolint; & serius lenitatem requirant postquam armarunt ipsi iustitiam. Adhibere oportet in regendo duo Themistoclis numina πειθώ, καὶ βίαν, vt qui illius suauitatem contempserint; huius stimulos sentiant. Est in hoc argumento lepidissima Phædri fabula de cicada & noctua *lib. 3. 55.*

Cicada acerbum noctuæ conuicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris quærere,
Cauoq; ramo somnum capere interdiu.
Rogata est vt taceret; multo validius
Clamare cœpit; rursus admota prece.
Accensa magis est Noctua vt vidit sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni sua.
Hæc est aggressa garrulam fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar quod Pallas mihi
Nuper donauit, si non fastidis, veni,
Vnà bibamus. Illa quæ ardebat siti,
Simul cognouit vocem laudari suam,
Cupidè aduolauit. Noctua egressa è cauo
Trepidantem consectata est, & letho dedit.
Sic viua quod negarat, tribuit mortua.

XXI. X. DEMADIS ATHENÆ.

Beatitudinis vmbra in rebus creatis.

DEMADES Orator cùm fortè ad Philippum regem legatus ab Atheniensibus missus esset, rogatus ab eodem, an Macedone præstantiores essent Athenæ: vrbem continuo descripsit in mensâ, cuius opinor, cupidate tantoperè Philippus est inflammatus. *Hermogenes. 1. de inuent:*

AP. Athenarum vmbra quædam & futilis imago Philippum mouit, quòd pulchritudinem ex eâ

vrbis conijceret; sic & in his terris quæ in rebus creatis videmus, sparsa dignitatis, aut voluptatis vmbracula, animum cœlestis vitę amore debent incendere.

Iuuat ire periclis ad decus.

XXX. DIRADIS SACERDOS.

Castitatis illustratio.

IN Dirade Apollinis templum, cuius sacerdos fœmina viri consuetudine abstinens, agno singulis mensibus per noctem immolato, diuino furore afflati credebatur.

Pausan in Corinth.

APODOSIS.

Ad lumen mentis mirum in modum confert castitas corporis: vt enim Sol in purissimum crystallum radios eiaculans vberiore luce suffundit: sic in castam mentem Deus influens plenius illustrat, scientia enim Dei singulare donum est.

Manil. Astron. lib. 1.

Quem primum infernis licuit cognoscere terris
Munera cœlestum? quis enim condentibus illis
Clepsisset furto mundum, quo cuncta reguntur?
Quis foret humano conatus pectore tantum
Inuitis vt Dijs cuperet Deus ipse videri?

XXXI. COENA FVNEBRIS DOMITIANI.

Viue memor lethi.

DOMITIANVS primoribus Senatorum, & equestris ordinis conuiuium in hunc modum fecit. Apparauit ædes omni ex parte nigerrimas: Erant enim atra laquearia, parietes, ac pauimentum, in eoque sedes nudæ eo modo collocatæ erant. Quibus paratis rebus, eos de nocte introduci iubet, absque comitibus, ac primum omnium iuxta vnumquemque columnam collocat, factam instar sepulchri, in qua nomen eius scriptum erat, pendebatque de ea lych-

nuchus

ßuchus paruus vt assolet in monumentis: Tum nudi pueri atramentoque obliti, tanquam spectra quædam ingrediuntur, eosq; horribili saltatione circumeunt, eoque facto ante ipsorum pedes consistunt: ad extremum omnia quæ in exsequijs mortuorum adhiberi solent in vasis eodem modo eis apposita fuerunt. Cœna interim peragabatur magno omnium silentio, vt qui timore pœnæ exanimati essent, Domitiano insuper sermonem, de ijs, quæ ad mortes, & funera pertinerent, super mensam ingerente. *Xiphilinus in Domitiano.*

APODOSIS.

In hac cœna expressa fuit delicatis hominibus mortis imago, & memoria, longè accuratius, quàm per sceleton Ægyptiorum argenteum, qui in conuiuijs præferri solebat, pueris interim hos versus accinentibus.

Eheu nos miseros quàm totus homuncio nil est:
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus.

Salutare sibi, & senatoribus documentum parauerat Domitianus, nisi risum potius quàm sapientiam captasset.

XXXII. ENALLI EMERSIO.

Author ego inuentorque salutis.

ENALLVM ducem ferunt, vt submersam virginem seruaret, in mare desiluisse: sed ambos fluctibus obrutos diu latuisse: verum post aliquod tempus cum Methinus denuo habitaretur, Enallus illuc peruenit, narrauitque quo pacto emersisset vrinando cum sympulo vndecim aureis litteris per ambitum signato, Διὸς σωτῆρος, *Iouis seruatoris*, quod virginem seruasset, auro prætereà tam ex cellenti, & admirando, vt commune hominum cum eo comparatum videretur nihil ab ære differre. *Athenæus lib. 11.*

Ap. Fiet in eum qui cum perditus videretur, liberalitate, & beneficentia alicuius principis, redijt cum insignibus notis collati in se beneficij: vel certè Christus Dominus, vt naturam humanam malorum vorticibus immersam liberaret; se in cruoris sui rubrum mare totum demersit, & per triduum latuit ex hominum conspectu abreptus: Mox ex tot vndarum fluctibus, & ipsius mortis faucibus emergens corpore integro, & florido, & super mortalitatem nostram fulgenti, præfert in eo titulum non Διὸς σωτῆρος, sed Χριστοῦ σωτῆρος, quod naturam à morte ad vitam, à seruitute ad libertatem traduxerit:

Legibus inferni oppressis super astra meantem
Laudant ritè Deum lux, polus, arua, fretum.

XXXIII. EVMENIS VENVSTVS.

APOLOGVS

Non temere se præsidijs exarmandum.

ANTIGONVS bellum gerens contra Eumenem Cardianum, misit legatos ad Satrapas, & ad Macedones, postulans, vt Eumenem desererent, cum magnificis promissis: At cum Macedones legatis minarentur, Eumenes superueniens laudauit ipsos, & fabulam retulit antiquam: leonem amantem virginis, contulisse cum patre puellæ de nuptijs: Patrem dicere quemadmodum paratus sit quidem eam ipsi concedere, formidare autem vngues, & dentes, ne quando contractis nuptijs, propter aliquam causam exacerbatus, sese gereret belluinè cum virgine. Cum leo abiecisset vngues, & dentes, pater conspicatus arma eum abiecisse, per quæ erat formidabilis, baculo feriens, facilè interfecit. Non absimile facere Antigonum: eò vsque promissiones extendere, donec exercitu potiatur, atque ita de ducibus pœnas sumat.

Diodor. l. 19

APODOSIS

Non facilè hostibus credendum.

Quicquid id est timeo Danaos & dona ferentes.

XXXIV.

XXXIV. EVPOMPI DICTVM.

Imitatio recta.

EVPOMPVS pictor interrogatus, quem sequeretur antecedentium, dixit, naturam ipsam imitandam, non artificem. *Plin. lib. 34 cap. 8.*

APODOSIS.

Nullius addictus iurare in verba magistri. Horat.

XXXV. GLAVCVS VICTOR AB ARATRO.

Victoria insperata vel honor ab humili loco.

GLAVCVS puer Bœotius cum agriculturæ operam daret cum patre, & dilapsum vomerem manu pro malleo vsus restituisset, coniecit parens ex eo fortem fore, & duxit in Olympia in quibus certauit: cumque ab aduersario, vt certaminis imperitus, grauiter vrgeretur, exclamauit è multitudine pater: Ω παῖ τὴν ἀπὸ ἀρότρου, *O puer istum ab aratro*, scilicet ictum inflige: hac voce inflammatus adolescens, ingenti plaga aduersarium percussit, & vicit.

APODOSIS.

Cadit opportunè in eos, qui antea contempti insperatas palmas obtinent, & cæteris qui sibi vel omnium maximè laurearum decora polliceri videbantur præripiunt. Sic apud Auianum mus paruus, & contemptus vulnus infligit boui: *Pausan. in Eliacis lib. posteriore.*

Ingentem fertur mus quondam paruus oberrans,
Ausus ab exiguo lædere dente bouem.

XXXVI. HEPHAESTIONIS OS SIGILLATVM.

Arcanum Regum silentio constringendam.

ALEXANDER, cum Hephæstion otesensim admoto Olympiadis lectitaret arcanas cum Rege literas: non prohibuit quidem hominem, sed an-

Plutarch. in Fortun. Alex. nulum sigillarem ori apprimens, Regum arcana silentio obsignanda docuit.

APODOSIS.

Θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι.
Claudite fores profani.

XXXVII. HIPPOMACHI VIRGA.

Vulgo non placere.

Ælian. c. 6. Lib. 2. HIPPOMACHVS pugilum doctor, cum Athleta quidam ex eius disciplina speciem exhiberet artis, & circumstans multitudo vniuersa plauderet, percussit eum virga Hippomachus, inquiens: Tu verò perperam fecisti. οὐ γὰρ ἂν ἐπῄνεσαν οὗτοι τεχνικόν σε δράσαν.

AP. Argumentum pessimi turba est. Seneca in hoc argumento, nota suis Parmenonis quam describit Phædrus. *Phædrus Fabell. 86.* Hic scurra fictitium oris grunnitum edebat, Rusticus verum.

scurra digrunnit prior,
Mouetque plausus, & clamores suscitat.
Tunc simulat sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet.
* * * *
Peruellit aurem vero quem celauerat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat populus scurram multo similius
Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum è sinu,
Turpemque aperto pignore errorem probans,
Et hic declarat quales sitis iudices.

XXXVIII. INDVS PARENTVM CINERIS IN PROPRIO CAPITE Sepeliens.

Parentum amans.

BRACHMANES fabulam de Vpupa, quam Indorum

rum Reges habent in delicijs bellissimam narrant. Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quem fratres improbi propter ætatem contempserunt. Cum verò parentes senectute graues contumeliosè ab eis tractarentur, vt improbitatem eorum declinarent, assumpto filio minimo discedunt, ac fugiunt: & laboribus in itinere consumpti moriuntur, defunctorum cineres filius in sui capitis vulnere, quod ense sibi inflixerat, sepelit. Insignem hanc eius pietatem conspicatus, admiratusque Sol, puerum in auem formosam admodum, & viuacem conuertit, crista supra caput eius erecta, vt gloriosi facinoris monumento. *Alaian lib. 16. cap. 5.*

Parentes in capite sepeliunt, qui mortuorum memoriam sanctè retinent, & officijs pietatis frequentant, vnde sibi magnum decus, & ornamentum apud posteros comparant. Nasamones, vt habet Tertullianus *cap. 57. de Anima*, propria oracula apud parentum sepulchra mansitando captabant. Celtæ eadem de causa apud virorum fortium sepulchra abnoctabant.

XXXIX. IVSTINIANI STRAGVLA FERALIS, IN QVA LVDIT INter Triumphos *Mortis imperium*,

IVSTINIANO Imperatori mortuo instrata vestis stragula, in qua Phrygio opere textæ victarum vrbium, & Barborum Regum quos ipse suis auspicijs debellarat, effigies: de qua Corippus,

Extulit intextam precioso murice vestem,
Iustinianorum series, vbi tota laborum
Nexo auro insignita fuit, gemmisque corusca.
Illic barbaricas flexa ceruice phalanges,
Occisos Reges, subiectasque ordine gentes,
Pictor acu tenui multa formauerat arte,
Fecerat, & fuluum distare coloribus aurum,

Baron. ad annum Iustin. 39

Omnis vt aspiciens ceu corpora vera putaret.
Effigies auro, sanguis depingitur ostro.
Ipsum autem in media victorem pinxerat aula
Effera Wandalici calcantem colla Tyranni,
Addidit antiquam tendentem brachia Romam
Exerto, & nudo gestantem pectore mammam
Altricem imperij, libertatisque parentem.

APODOSIS.

Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis effigies. Ludit certè mors in imperijs, & *æquo pulsat pede pauperum tabernas regumque turres.* Paulò aliter hoc expressit Martinus V. antea Otto Columna dictus, qui Tiaram Pontificiam, Galerum Cardinalium, infulas Episcoporũ, diademata Imperatorum, coronas Regum, Ducum nudum ensem, omnia habet in emblemate pyræ ardenti iniecta cum lemmate, *Sic omnis mundi gloria.*

Martini V. Sybolum

XL. LACHARIS FVGA.

Perde vt seruus.

Suidas.

LACHARES captis Athenis à Demetrio vestem seruilem, & rusticam indutus, atramento faciem tingens, calathum sterquilinio tectum portans, furtim egressus per exiguam portulam, conscenso equo, Daricos aureos in manibus tenens, fugit. Equites Tarentini summo studio pesequentes delusit, sigillatim Daricos in viam spargens: quos cum illi colligerent, peruenit in Bœotiam.

APODOSIS.

Iuuen. Satyr. 12.

Accidit & nostro similis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Castora, qui se
Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno.

Sed

Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusque salutem?

XLI. LVERIVS.

Liberalitas.

POSIDONIVS tradit Luerium Gallum principem per agros curru vehi solitum: aurumque, & argentum in turbas Celtarum innumeras eum prosequentes spargere: Quin, & septum eundem quadratum stadiorum duodecim aliquando cinxisse, in quo potione sumptuosa & exquisita pleni lacus essent, parataque cibariorum copia, vt compluscculis diebus liceret ijs quibus placeret ingredi, fruique illo apparatu cum assiduis ministrorum officijs: Idem Bardo Encomiastæ sacculum auri proiecit, quo sublato fertur Poëta dixisse: Currus, quem ducebat impressa terræ vestigia, aurum, & beneficia procreare mortalibus. *Athen. li. 4.*

APODOSIS.

Hic erit munificentissimi principis character, qui velut Triptolemus aliquis pernici gloriæ curru subuectus, non fruges sparget, sed beneficia. Num verò magnificentior Christus Dominus: qui intra Ecclesiæ septa suas oues cœlesti alimonia iucundissimis Angelorum poculis reficit, & recreat. Hoc Eucharistiæ munus D. Basilius commodè appellat κοινωνίαν τῶ ἀγαθῶν, quod in eadem cumulatissimè bonorum omnium genera contineantur. *in epistola ad Amphilochium.*

XLII. METHODII PICTVRA

Iudicij diuini terror.

BOGORIS Bulgarorum Princeps, supra modum venationibus delectabatur, quibus cupiens non tantum cum venatum iret perfrui, sed etiam in otio, nouam domum ædificauit, & Monachum Methodium Roma oriundum, ac pingendi artificem,

historijs eam totam exornare iussit. Diuinoque instinctu factum est, vt non diceret nominatim animalia, quæ depingi vellet, sed pingere suo arbitrio, modo terribilis esset pictura, iuberet. Monachus secundum Christi aduentum pinxit, quod nihil eo terribilius sciret: princeps ab hac parte videns, iustorum cœtum expressum, ab illa impiorum supplicia perpetientium, edoctus à pictore, quid sibi ista vellent, illico suam eiurauit superstitionem, & intempesta nocte baptizatus est. Contra eum proceres Bulgarorum insurrexerunt, cos ille parua suorum manu, crucis signo prælato, fudit: reique inopinatæ euentu territos ad fidem Christi perduxit.

Cedrenus.

APODOSIS.

Si tantum vmbra valuit, quid corpus efficiet; & si hic terror picturæ, qualis veritatis futurus est?

Quæque latent maiora puta.

XLIII. MILO.

Fortitudo.

ERAT eius statua vittata, simul compositis pedibus stans, sinistra malum punicum tenens, dextræ manus digiti recti, & insertis similes, οἷον διείρον τες.

Philostr. lib. 4. c. 9. in vita Apoll.

APODOSIS.

Fortitudinis typus est Milo: pedes compositi immobilitas: Malum punicum firmitas propter compressionem granorum in granato. Vittæ, temperantiæ symbolum, τὴν ταινίαν δι' ἣ ἀναδεῖται, σωφροσύνης ἡγεῖται ξύμβολον: hæc affertur enarratio à Philostrato.

XLIV. MILO LYCEI COLVMNAM SVSTINENS.

Literarum protectio, vel Imperij sustentatio.

MILONEM ferunt columna in contubernio Philosophorum ruinam minitante, in eius subijsse

Strab. lib. 6.

locum

locum : itaque, & reliquos seruasse omnes, & seipsum subduxisse.

APODOSIS.

Imago erit principis, aut moderatoris, qui rem literariam, aut publicam iam labentem suo, vel periculo, vel robore, authoritate, vel felicitate, vel liberalitate sustentat. Principes ipsi columnæ mundi appellantur. Vnde Opian. *ad Antoninum Imperatorem l. 1. de venatione initio.*

Σοὶ μάκαρ ἀτίδω γαίης ἐρικύδες ἔρεισμα.

XLV. MORIONIS PRVDENS DICTVM.

Exitium Discordia rerum.

NICOLAVS Morio Saxonum Ducis, quem ob miros sales octoginta talerorum millibus in familia hercifcunda æstimasse dicuntur, cum inter fratres de diuidenda regione ageretur, veste principali indutus in concessum procerum venit, & ecquid placeret Fridericum Ducẽ interrogauit. Laudante eum Duce, in cubiculum exiuit, & forfice vestem dissecuit? Mox alteram partem indutus principi se obtrusit, & nunquid placeret rogauit. Principes verò factum eius virgis coërcendum minitantur vt liber, exclamauit, modo & te vicissim virgis cædam, qui diuisione cum fide inita pulchriorem hac vestem dilacerare conaris.

APODOSIS.

Concordia paruæ res crescunt : Discordia maximæ dilabuntur.

Sic alternos reficit cursus *Boet. lib. 4. Metr. 6.*
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Hac concordia temperat æquis
Elementa modis, vt pugnantia.
Vicibus cedant humida siccis,
Iungantque fidem frigora flammis.

XLVI.

XLVI. MOSIS ABBATIS PRVDENS FACTVM.

Ignosce.

MOSES Abbas in deserto Scythi, cum accersere-tur, vt sententiam diceret in fratrem qui peccauerat: venit saccum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud esset? peccata sua esse dixit, quæ vix ferre posset, nedum aliena iudicare: Quod Præpositi monasterij audientes, fratri pœnitenti veniam indulgere, quam pœnam infligere maluerunt, dum considerant in se quidem sine peccato esse.

Marul. li. 5. cap. 1.

APODOSIS.

Non temere de alijs iudicandum, ne vt sæpè fit.
Det veniam Coruis, vexet censura Columbas.

XLVII. MOGORIS REGIS MAGISTRATVS.

Humilitas & memoria suæ conditionis.

MOGORIS Regem ferunt plebeios quidem, & tenues homines ad amplissimos honores nonnunquam euehere, atque, vt suæ pristinæ conditionis, & regalis beneficij memoriam nusquam amittant, iubere eosdem artis, quam antea exercuerunt, ferre insignia.

APODOSIS.

Inter prospera meminisse oportet suæ conditionis. Simile quod Aeneas Syluius memorat de Primislao: qui ex Rustico ad regni gubernaculum euectus, Sagum rusticum, dũ inauguraretur, iussit expromi, idẽq; seruauit vsque ad obitum, quo sibi memoriã pristinæ vitæ identidem refricaret. At verò animus superbus,

ἐπιλήθεται οὕνεκα γαῖαν
Ποσσὶν ἐπιστείβουσι θνητοὶ δ' οἵ ἐσι τοκῆες.

Rianus.

Ad idem argumentum pertinet, quod habet Sabellicus lib 3. Enn. 10. de Archiduce Corinthiorum: qui

qui in ſua inauguratione, procedit agreſti habitu, pileo tectus, calceos, & paſtoralem baculum gerens, Paſtorem agens magis, quàm principem, aquam quoque pileolo delatam potat, in futuræ ſobrietatis argumentum.

XLVIII. ONESILI APES.

Mortuorum honores.

ONESILI Regis Cyprij caput in ludibrium Amathuſij ſupra portam vrbis ſuſpenderant: in id examen apum mella congeſſit, fauiſq; referſit: hinc loci incolæ oraculo moniti caput honorificè ſepelierunt Oneſiloque quotannis, vt Heroi, ſacra inſtituerunt. *Vide Pier. lib. 26. c. 3.*

APODOSIS.

Mortuorum honoribus parentantes Poëtæ ſignificantur, eorum etiam ipſorum quos liuor extinxiſſe putabatur.

Maius ab exequijs nomen in ora venit.

XLIX. ORPHEI SVDOR.

Gloria fortium.

ALEXANDRO in Perſas expeditionem parante, Orphei ſtatua in Pieria continuò ſudauit: varia fuit vatum de hoc prodigio ſententia. Ariſtander verò Telmiſſius vates eximius, Alexandrum bono animo eſſe iubet, ſignificari enim cuiuſuis generis Poëtas magnopere laboraturos in Alexandro, eiuſque rebus geſtis deſcribendis ac decantandis. *Arrian. de expeditioue Alexand.*

APODOSIS.

Parabola congruet in viros gloria & prædicatione ſupra cæteros illuſtres: Quorum laudes in cœlum ſcriptis carminibus ſit elatura poſteritas. Cæterum qualis fuerit hæc Orphei ſtatua, vide in Hypotypoſibus, vbi Philoſtratus iunior, & Calliſtratus ſummo artificio depingunt.

L. PAV-

L. PAVSIÆ ET GLYCERÆ CERTAMEN.

Eloquentiæ varietas.

Plin.lib.21. cap. 1. FLORVM inuicem odores, coloresque accendêre Sicyonij ex ingenio Pausiæ pictoris, atque Glyceræ coronariæ dilectæ admodum illi, cùm opera eius pictura imitaretur, & illa prouocans variaret, esseque certamen artis, ac naturæ, quales nunc etiam extant artificis illius tabulæ atque imprimis appellata Stephanoplocos, qua pinxit ipsam.

APODOSIS.

Certamen illud cum vniuersitate reru͂, & eloquentia videtur constitutum: Nihil est enim in natura, tam varium tam reconditum, quod vis orationis complecti, imitatione referre, & exprimere non possit.

seu sidereas exercet altius artes;
Seu voluit monitus quos dat Bargeticus auctor;
Seu doctam quatit illa chelyn, seu dissona nectit
Carmina siue minax vltorem stringit iambon.

LI. PHALEREI VOMICA.

Vtilitas ab inimicis.

Plin. lib.7. cap. 50. PHALEREVS deploratus ab inimicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam inuenit ex hoste.

AP. Ab inimicis sæpè quam non speramus vtilitatem capimus, τὸν νοῦν ἔχοντος δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὠφελεῖσθαι Plut. ex Xenophonte lib. πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρ. *Mundanis siquidem rebus frequenter nascitur de aduersitate prosperitas, & homines cùm lædere cupiunt beneficia frequenter impertiunt.*

Cassiod. l. 4. Var. 47.

LII PHILIPPI CALIX.

Aut vino aut sanguine rores.

PHILIPPVS Augustus Francorum Rex, anno salutis 1214. contra Othonem Imperat. pugnaturus

turus in patera aurea buccellas panis vino prægnantes principibus ſuis propinans: bibite ex hoc omnes exclamauit; Commune hoc, aut victoriæ, aut glorioſæ mortis poculum erit, qua voce animati Franci, hoſtes mira alacritate ſuperarunt.

AP. Rectè conueniet in fideliſſimam vitæ, mortis, gloriæ, & periculorum omnium ſocietatem. *Ægidius Corrozetus de dictis & factis memorabilib.*

Commune periclum.

Omnibus, vna ſalus. Longè nobiliori ratione Chriſtus Dominus cum ad cœleſte contubernium generoſos milites euocaret, communi laborum, & crucis ærumnas, communem cuique pro meritis palmam gloriæ propoſuit, & ſimul ſuo ſanguine prælibauit: vnde poſtea tantum Martyrum ſeminarium emerſit. *S. Prosp. epigr. 9.*

Cruor ille pares ſanctis ſpondebat honores
Orturis totò corpore Martyribus
Nam cum ſacra ſeges terrarum impleuerit orbem,
Omnis ab hoc vno ſemine meſſis erit.

LIII. PHILIPPI PLACENTA.

Præſentibus vtendum.

PHILIPPVM Regem Macedonum quiſpiam inuitarat ad cœnam, cumque veniſſet magno ſanè comitatu, nonnihil conturbatus eſt hoſpes, vt qui nō grandem cœnam inſtruxiſſet. Id ſentiens Philippus, ſubmiſit qui ſingulos amicos admoneret, vt placentæ locum relinquerent. At hi dum verè credunt placentam apponendam, atque expectant, abſtinent ab ijs quæ fuerant appoſita: atque ita factum eſt, vt conuiuium omnibus ſufficeret. *Plutar. de tuend. val.*

APODOSIS.

Permulti præſentia negligunt, ob ſpem inanem futurorum.

Præſentem mulge, quid fugientem inſequeris?

Extat in hoc argumento lepidiſſima Auiani fabula:

Piſca-

Fabul. 20 *Piscator solitus prædam suspendere seta,*
Exigui piscis vile trahebat onus
Sed postquam superas captum perduxit ad auras,
Atque auido fixum vulnus ab ore tulit:
Parce precor; lachrymis supplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex nostro corpore damna feres?
Nunc me saxosis genitrix fœcunda sub antris
Fudit; & in proprijs ludere iussit aquis,
Tolle minas tenerumque tuis sine crescere mensis:
Hæc tibi me rursum littoris ora dabit:
Protinus immensi depastus cerula Ponti;
Pinguior ad calamum sponte recurro tuum
Ille nefas captum referens absoluere piscem:
Difficiles queritur casibus esse vices:
Nam miserum est (inquit) *præsente amittere prædam;*
Stultius & rursum vota diurna sequi.
Incerta pro spe; ne munera certa relinque,
Ne rursus quæras forte nec inuenias.

LIV. PHOCENSIVM IVSIVRANDVM.

Fœdus firmum & stabile.

Herod. li. bi. PHOCENSES de excedendo, & relinquenda vrbe capto iam consilio, massam ferri candentem proijciunt in mare, iurantque se prius non redituros; quàm ipsa sponte emergeret.

12. Æneid. AP. Fœdus æternæ veritatis; quale illud Virg.
Nulla dies pacem hanc Italis nec fœdera rumpat;
Quo res cumque cadent nec me vis vlla mouentem
Auertet; non si tellurem effundat in vndas:
Diluuio miscens; cœlumque & tartara soluat.

LV. PHRYNES ACVMEN.

Opinio hominum multum facit ad æstimationem rerum.

PHRYNE meretrix, quæ incredibili pulchritudinis

dinis elegantia floruerat, cùm iam defloruisset, à multis procis frequentata, dicebat se fecem pluris, quam vinum vendere, propter inueteratam suæ formæ opinionem.

Τὴν τρύγα πλείονος πωλεῖν διὰ τὴν δόξαν.

Ap. Idem sæpè contingit doctis viris, qui cùm ingenti eruditionis opinione apud omnes floreant; etiam quæ languescente iam ætatis vigore faciunt; propter diuulgatam apud omnes sapientiæ famam; magno gloriæ pretio distrahunt, atque diuendunt.

Est seris sua gratia pomis.

LVI. POLYPERCONTIS STRATAGEMA.

Nosce vt vincas.

POlypercon Peloponesijs aditum obsidentibus, suos milites ad periculum adeundum confirmauit, pileum imposuit, & tunicam duplicem indutus, acceptoque baculo dixit ad eos: qui nos in periculũ vocant, ô commilitones, eiusmodi sunt homines. post his depositis, & armatura recepta: qui verò manum cum ijs conferent, inquit, eiusmodi vsque in hoc tempus multorum, magnorúmque bellorum victores: quo audito milites obsecrabant ne amplius moram aliquam interponeret, sed recta ad ineundam pugnam duceret. *Polyænus lib. 4.*

Apo. Multum iuuat ad victoriam hostes nosse, fit enim plerumque, vt metus & opinio,

Longum inualidi collum ceruicibus æquet
Herculis Antæum procul à tellure tenentis. *Iuuenal. Sat. 3.*

LVII. ITEM.

Brennus.

BRennus enim rex Gallorum volens suis persuadere, vt expeditionem in Græciam susciperent, *Polyænus lib. 7.*

conuocatis in concionē viris, & mulieribus, produxit captiuos Græcos vilissimis corporibus, & infirmissimis præditos capitibus, rasos, & sordibus pallijs amictos: iuxtaque eos maximos Gallorum collocauit & speciosissimos, Gallicam armaturam indutos: hoc facto: nos, inquit, tanti ac tales contra homines tam imbelles & paruos bellum geremus: hoc modo Galli contemptis Græcis adducti sunt, vt proficisci cum exercitu in Græciam non dubitarent.

LVIII. ROBERTI DVCIS NORMANNIAE STRATAGEMA

Virtus pudore lacessita fit acrior.

IN expeditione Hierosolymitana, Duce Petro Eremita, post occupatam à nostris Nicæã, cum Solymannus nouo exercitu Christianis occurrisset, & multitudine infestus esset: Robertus Dux Normanniæ aureum vexillũ in frequentissimos hostes iecit, quod dum repetunt Normanni, antequam in potestatem hostium veniret, impetus furentium factus hostes dissipauit. At duo millia nostrorum desiderata, quadraginta hostium millia circiter cecidêre.

Æmilius lib. 4.

APODOSIS.

Commentum fuit præstantissimi Ducis, qui nouerat Germanam virtutem iactura aliqua, & pudore lacessitam acrioribus stimulis, & facibus incalescere,

Assistunt sociæ, virtusque, dolorq́,
Et pudor armatas pilo petit impiger alas.

Sidon. in Panegyr. Soceri.

LIX. ROMVLI MANIPVLI.

Vita Humanæ.

ROmulus primus populum Romanum in centurias distribuit, quarum vnamquamque vir vnus ducebat, qui manipulum fœni, aut herbarum in conto af-

to affixum gestabat. Vnde militum manipularium omen, ἑκάστης δὲ ἀνὴρ ἀφηγεῖτο, χόρτου καὶ ὕλης ἀγκαλίδα κόντῳ περικειμένην, ἀνέχων, μανίπλα ταῦτα Λατῖνοι καλοῦσιν. *Plut. in Romul. edit. Græc. p. 39.*

APODOSIS.

Hominum fragilitas per fœnum adumbrata. Omnis caro fœnum. Comparatur quoque vita humana cum hortis Adonidis, in quibus flores omnes Adonidem illum referebant, in primo ætatis flore præreptum: nihilque in illis serebatur, quod fructũ proferret, sed illa tantum, quæ oblectationi & delicijs esse possent.

LX. SCILVRI FASCICVLI.

Concordia.

SCilurus Scytharum rex, cum iam moriturus octoginta filios superstites relinqueret, afferri singulis fasciculum iussit, vt si possent frangerẽt: Quod cum ipsi facere se posse negarent, distractis pedetentim singulis fustibus, totam facilè contriuit molem: significans scilicet concordes germanos inuictos fore: contra verò discordes facilè, vel à quouis debellari posse.

APODOSIS.

Ὁμόνοια μέγιστον ἀγαθόν. *Xenoph lib. 4 de factis, & dictis Socr.* In hoc genere quoque symboli sunt lapedes Philadelphi, quorum meminit Mendesius *tertio de lapidibus*, & Plutarchus *in Strymone*. Τίννονται δὲ ἐν αὐτοῖς λίθοι φιλάδελφοι λεγόμενοι, κόρακος τὴν χρόαν ἀνθρωπόμιμοι, sibi mutuo adhærent vt fratres. *Plutarch. in regum & Imp. Apophtegmatib.*

LXI. SCORI ACVMEN.

Fratrum discordia concors.

SCORVS Dacarum Dux, cum dissidentibus inter se Romanis Dacas à bello illis inferendo dehor-

 tari

tari vellet, in consilium duos feroces canes adduci iussit, qui, vt soliti fuerant, statim tanquam inter se commissi mordicus certare cœperunt. Non multò post lupum quoque adduci curauit: quo conspecto nihil morati canes, omisso prælio concordes ambo lupum petierunt ab ea contentione Scorus sermonem orsus, ostendit, nihil esse, quod facilius Romanorum dirimere contentiones posset, quam, si se Dacarum bello peti sensissent.

Fulgosius li. 8. c. 10.

LXII. SELEVCI ANCHORA.

Inexpugnabile rebus præsidium.

SEleucus anchora signatum femur habuit ab ipsa origine, filijque & nepotes eius eodem insigniti modo. Is cum Babylonem iret vrbem occupaturus, inter gradiẽdum pedem lapide offendit, & ex eo cogitur dolore subsistere. Amicis interim principem demulcentibus annulus apparuit anchorâ signatus, atq; impressus, quem ibi ipse antea amiserat. Ex quo magnam imperij spem concepit, nec excidit Appianus Alexandrinus in Syriaca: apud quem & Ptolemæus Lagi filius hoc signum feliciter interpretatur, ἀσφαλείας εἶναι ἄγκυραν, οὐ κατοχῆς σύμβολον.

APODOSIS.

Tum demum in spem cœlestis Imperij nos venire oportet, cùm crucem ἱερὰν ἄγκυραν, sacram anchoram amplexi fuerimus.

Fortunat.

Crux nobis dedit arma salutis.

LXIII. SERAPION.

Liberalitas consecrata.

SErapionem pugilem statua consecrarunt Elæi, quod in magna annonæ penuria veniens ad ludos, frumentum secum vectandum curauerit ad releuandam famem.

Pausan. in Eliacis li. 11 pag. 211.

APODO-

APODOSIS.

Nullum magno Principe, immortalitatemque meriturο dignius impendij genus, quam quod erogatur in posteris. *Plini. in Paneg. Traia.*

Extra fortunam est quicquid donatur amicis,
Quas dederis solas semper habebis opes.

LXIV. THELESILLÆ PHARMACVM.

Literæ vtiles.

TElesilla honesto loco nata mulier, sed ægro corpore, ad oraculum misit de valetudine sciscitata, cui responsum est, Μούσας θεραπεύειν. Ex quo humanioribus Musis addicta, non modò Poëtria euasit, sed & ægritudini corporis fecit medicinam. *Plutarch. in mul. virtut. in Argiu.*

APODOSIS.

Literarum vtilitas tanta est, vt non modò morbis animi, sed & corporis medantur. Certè Theocriti Cyclops easdem contra prauos animi effectus, & impuros amores magnam vim habere ostendit.

Οὐδὲν ποτὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο,
Νικία, οὔτ' ἔγχριστον ἐμοὶ δοκεῖ, οὔτ' ἐπίπαστον. *Idyll. 11.*
Ἢ ταὶ Πιερίδες.

Nullum contra amorem natum est remedium aliud,
O Nicia, neq; quod inungi, vel aspergi possit, vt opi-
Quam Musæ. (nor,

LXV. THEAGENES.

Honor clarissimorum virorum & inuidiæ pœna.

THeagenes nobilissimus athleta quadringentis coronis illustris statuam habuit, quam liuidus post fortis viri fatum singulis noctibus flagellis cædere gaudebat, quod cum sæpius iteraret, oppressus est tandem à statua. Mortem parentes vlciscuntur, & secuudum Draconis leges damnatur statua, &

Pausan. in Eliac. lib. Posteriore.

proijcitur in mare. Ex eo grassata lues Thasios malè mulctauit, nec prius sedata est, quàm statuæ ex mari extractæ florentissimos honores redderent.

APODOSIS.

Val. Flaccus Argon. lib. 4.

Hoc aduersus florentissimorum hominum famam potest inuidia, quod aduersus Solem nebula: Breuissimo tempore nocet, & eadem dissipata mitiores radios virtus exerit. *Iris nubila contra.*

LXVI. THEMISTOCLIS APOLOGVS.

Non est ante festum posterus dies. Antiquorum honor.

Plut. in fort. Rom.

DICTVM perurbanum Themistoclis in iuniores Imperatores, qui se prosperè rebus gestis ipsi anteferebant. Posterus dies olim cum festo contendit, obstrepentem illum, sollicitumque esse dictitans; se verò pridie apparata fruenda per otium præbere. Verum, inquit festus dies, sed si non fuissem, vbi nam terrarum esses?

AP. Noui antiquis honorem debent, quorum ipsi perfruuntur laboribus: magnum fuit inuenire, facilius inuenta promouere ad summum.

Moribus antiquis res stat Romana, virisq;.

Et quod ait Græcum adagium:

Αἴτιον γῆρας κορύδου νεότητος ἀμείνον.

Aquilæ senectus corydi iuuenta melior.

LXVII. THEMISTOCLIS HYDROPHORA.

Scientia non occultanda.

Plutarch. in Themist.

THemistocles Hydrophore Nymphæ imaginem dedicauit ex multis eorum, qui aquam destinebant, ne in publicam vtilitatem emanaret.

AP. Digni sunt multi, qui scientias, & concessa sibi à Deo bona occultant, & retinent, quibus, societatem

tatem hominum iuuare, & aliqua ornamentorum accessione locupletare possent. *Deus est mortali iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via. Magno animo nos non vnius vrbis mœnibus clausimus, sed in totius orbis commercium emisimus.* *Plin. L.II. c. 7. histor. Natural.* *Senec. lib. de tranquil.*

LXVIII. THEMISTOCLIS IVDICIVM.

Scientia benè vtendum.

THemistocles interpretem Græcum, qui Persidi ministrarat, interfici iussit: rem iniquam ratus Græcam linguam in vsum Barbarorum conuertere. *Plut. in Themist.*

AP. Quid illis fiet apud summum Imperatorem, qui scientiam donum Dei ad impurissimarum voluptatum contubernia, aut scurrilium verborum nugas, aut, quod maius est, ad castra impietatis traduxerunt? *Pensemus quod lucrum Dei fecimus, nos qui accepto talento ab eo ad negotium missi sumus.* *Greg. Hom. 17. in Euag.*

LXIX. TIMOTHEI RETE.

Fœlicitas Imperatoris.

TImotheum fortissimum Imperatorem, & fœlicissimum, inimici dormientẽ pinxerant, & rete gestantem, in quod sua sponte vrbes influerent.

APO. Significat eos, qui sunt maximè felices, & quibus diuinâ (quod aiunt) virgulâ suppeditari videntur omnia. *Plutarch. in Apoph.*

Θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστιν εὐτυχεῖν βροτοῖς.

LXX. VISINVS.

Disputator egregius.

VIsinus eximiæ opinionis gladiator omnem telorum aciem ad hebetudinem solo aspectu redigere solebat. *Olaus magnus lib. 3. cap. 16.*

APODOSIS.

Cadit in acerrimum disputatorem, qui leui negotio omnium argumentorum vim imminuat. Ἐγχὸς ἔχων στόμα θοῦρον, ἔπος ξίφος, ἀσπίδα φωνήν. Pro hasta habens os promptum, pro sermone gladium, pro clypeo vocem, vt loquitur Nonnus Dionys. lib. 13.

LXXI. DE IGNORANTIA ET EXCVSATIONE VITIORVM.

Apologus.

Gilbert. Cagn. lib. 1. narrat.

Conduxerat quidam portorium ad amnem, qua pons transitum præbebat, hac conditione, vt singuli pro singulis vitijs persoluerent nummum. Aduenit quidam scabiosus, & ab illo petitur portorium nummi vnius, vt erat constitutum, qui cum recusaret pendere, occurrit portitor, & pignoris loco detrahit viatori pileum: atque ibi apparet in caluitio alterum vitium Alopeciæ. Ergo duos (inquit) iam nummos solues, minimè, (inquit viator) & luctari incipit, dumque à valentiore datur & terram, conspicitur hernia, Tres (inquit) portitor iam nummos peto, quos ille, qui vnum initio noluerat, tum numerare coactus est.

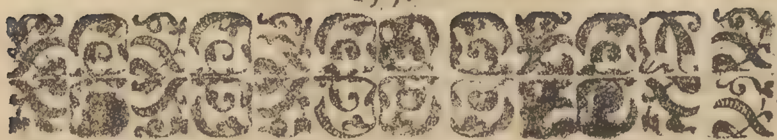
APODOSIS.

Hic tot vitijs oppletus, nec fateri potest vitium, nec videt. Cur? an quod ait Phædrus:

Peras imposuit Iupiter nobis duas.
Proprijs repletam vitijs post tergum dedit;
Alienis ante pectus suspendit grauem.
Hac re videre nostra mala non possumus.
Alij simul delinquunt censores sumus.

Sed quid lucrantur qui sibi folia ficus consuunt, & peccata penè omnibus nota vehementi studio tegunt? *vt improbi pateant magis.*

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM

Liber Qvartvs.

HOMINIS MALA.

I. ABYDENVS STVLTVS.

Opinionis vis, vel felicitas improborum.

ERVNT in Abydo quendam mente destitutum in theatrum progressum vacuum, multosque dies illic diligenter, tanquam in eo essent histriones, applausisse, acclamasseque admirabundè. Cæterũ mente recepta, dixit suauius se nunquam atque eo tempore vixisse. *Arist. de mirabili auscult.*

AP. Quàm multi imperitis Oratoribus, & propè nullis, plaudunt opinione decepti, quàm multi insania ebrij, videntur sibi pulchri, beati, cum nihil eorum, quæ sibi animo fingunt, possideant, sed vt Menippeæ Empusæ bona cuncta euolent, & dilabantur. Num meritò hæc à Græco Comico appellantur εἰκελόνειρα, vmbris somnijsque similia: nec malè illud Plautinum hic vsurpari potest. *Bona εἰκελόνειρα.*

Miris modis Dij ludos faciunt Hominibus,
Mirisq; exemplis somnia in somnis dabunt.

II. ACESSAEVS.

Procrastinator.

COmperendinatoris Hieroglyphicum est Acessæus decussatis bracchijs cœlum intuens, & ex-

piſcans an luna fluxu luminis orbem ſui ſyderis impleat: hic nauta, vt ſatis ex adagio notũ eſt, ignauiæ velum prætendens, commodi temporis opportunitatem, perfectionem vſq; differebat; Lunas minimè fauentes cauſſatus, quæ tamen, cũ & actu, & labore, & ſenio cœlum vſquequaq; luſtarent, & deſidioſus hic Callipides nuſquam ſoluebat de portu.

Diogenianus Centuria 1. Adag. 57.

Ἦν δὲ κυβερνήτης ὃς ῥᾴθυμος ὢν ἔλεγε διὰ παντὸς ἀναμένειν σελήνην, ἵνα ἐν φωτὶ ὁ πλοῦς αὐτῷ γένηται.

APODOSIS

Tales ſunt partim ignaui, partim etiam callidi, & malitioſi comperendinatores, qui cum minimè rem promoueant, in cœlum & ſydera ſuæ negligentiæ cauſſam refundunt.

Luna quater latuit, toto quater orbe recreuit.

III. ALEXANDER EBRIVS MORIENS CVM BACCHO EXPOSTVLAT.

Nullum numen abeſt, ſi ſit prudentia.

EPhippus, lib. de Alexandri, & Epheſtionis ſepultura, Proteas (inquit) Macedo bibaciſſimus fuit, robuſtoque corpore vitam traduxit, cum ſe plurimum in bibendo exercuiſſet. Alexander igitur poculum, quod duos congios capiebat, cùm popoſciſſet, Proteæ id præbibit: Ille verò ſumptũ multis laudibus regem proſequutus exhauſit cum plauſu omnium, ac paulo poſt poculum idem poſtulauit, rurſumque Alexandro propinans, id hauſit. Rex autem generosè quidem ebibit, ſed perferre non potuit in puluinar reclinatus, & poculo è manibus dimiſſo, ac iam inde morbo correptus, interijt: Baccho vt fama eſt, irato, quòd Thebas patriam ſuam obſediſſet.

APO. Stultum eſt ſuorum malorum cauſſam in Deum, aut fatum, non in ſuas libidines & flagitia, reij-

reijcere. *Multos inueni æquos aduersus homines, aduersus Deos neminem: obiurgamus quotidie fatum.* *Sen. ep. 95.*

IV. ANAXANDER.

Adulatorum impudentia.

SAtyrus in vitis, scribit Anaxandrum Eudæmonicum Philosophum, vnum ex assentatoribus Alexandri, cum rege iter facientem vt stupendo fragore inopinatoque tonuit, omnibus pauore consternatis: Hoc cine fecisti, ô Alexander Iouis fili? *Athen. l. 6.*

APO. Meretur is inter tot adulatorum greges, qui non vltimas teneat, & inuerecundæ assentationis typus fiat: *alius quidem*, vt ait Seneca natural. quæst. lib. 4. *adulatione clam vtebatur parcè, alius ex aperto palam, rusticitate simulata quasi simplicitas illa non ars sit.* Plancus artifex ante Velleium maximus, aiebat, non esse occultè, nec ex dissimulato blandiẽdum: *Perit*, inquit, *procari, si latet.* Hoc Anaxander nouerat, qui tam impudenter assentabatur.

V. ANAXENOR IN IOVIS PVRPVRA.

Honor indignus concessus.

ANaxenorum cytharœdum extulerunt quidem theatra, sed multò magis Antonius, qui eum etiam militibus stipatum, tributi exactorem è quatuor vrbibus constituit. Patria quoque ipsum haud mediocriter ornauit, ea ipsa purpura induens, quæ Ioui Sosipolidi, hoc est, vrbis Seruatori, erat consecrata. *Strabo lib. 14.*

APODOSIS.

Hoc schemate exprimitur vilis, & tenuis homuncio, summis honorib. affectus; qualis Aeschines fingitur à Demosthene, qui in nobili oratione περὶ στεφάνου, ἀρουραῖος οἰνόμαος, τραγικὸς πίθηκος, nominatur.

Sit

Martial. lib. 1.

Sic dentata sibi videtur Aegle,
Emptis cornibus, Indicoq; cornio.
Sic quæ nigrior est cadente moro,
Cerussata sibi placet Lycoris.

VI ÆNETVS QVINQVERTIO.

Honoris humani fragilitas.

IN Olympijs victor declaratus, simul atque coronam accepit, excessit è vita.

Pausan. in Laconic. pag. 100.

AP. Quis iam illud non inclamabit? εἴδωλα εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα. Mors certè in coronis & triumphis ludos facit, cum mortales in ipso honorũ limine, quos infinitis laboribus quæsierunt importuna rapiat. Num rectè Æneto illud Poëtæ congruit,

Prehensa vouet expirare corona.

VII. ANTEAS AD MVSICAM.

Imperitus & indoctus auditor.

HIc Scytharum Rex Ismeniam tibicinem bello captum canere iussit inter pocula. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus

Plutarch. de Fortun. Alexand.

iureiurando affirmauit, suauius se interdum equum hinnientem audisse.

AP. D. Hieronymus ad Marcellam: *Asino quippe lyra superfluè canit.* ὄνος λύρας ἤκουε, καὶ σάλπιγγος ὗς.

VIII. ANTONII ANTRVM BACCHICVM.

Gulæ triumphus.

SOcrates Rhodius Antonium scribit Athenis commoratum, conspicuum vndique super theatro cœnaculum temporarium ædificasse, virenti fronte opacatum, antri Bacchici specie, vbi tympanis adaptatis, hinnulorumque pellibus, & reliquis Dionysiacorum ludorum ornamentis; cum amicis statim à diluculo recubans ad ebrietatem vsque potaret.

APO.

AP. Vitia ipſa plerumque authoribus diſplicent, & temperantiam laudant non ſobrij: at vbi ſe libido non contenta domeſticis parietibus effert in publicum, & ſpeciem dignitatis rebus turpibus affingit, apparet in ſummam deſperationem res veniſſe, habes de hac Antonij intemperantia in Cicerone & Plutarcho dignum planè triumuiro tabernaculum.

IX. APICIVS.

Helluonum typus.

APicius gurges infamis, Tiberij vixit temporibus, & Minturnis, quæ ciuitas eſt Campaniæ, vt plurimum degẽs locuſtis veſcebatur magno emptis, quæ illic naſcentes, & maximas Smyrnæas, & Aſtacos Alexandrinos amplitudine vincebant: Cùm in Africa vaſtæ, inuſitatæq; magnitudinis audiſſet reperiri, continuò illo naui profectus, multaq; incommoda nauigationis perpeſſus: ſed cùm minores inueniſſent, quam fama diuulgaſſet, illicò ne commoratus quidem in portu, Minturnas regreſſus eſt. *Atheu. li. 1.*

APODOSIS.

Hic dementiſſimæ gulæ Catillo typus eſſe poterit omnium, qui ab Eunapio ἀσωτίας πέρας dictus eſt. Deſcribitur à Seneca de vita beata libro ſingulari. *Aſpice Nomentanum & Apicium terrarum ac maris, vt iſti vocant, bona conquirentes, & ſuper menſam recognoſcentes omnium gentium animalia, vide hos eoſdem è lectis ſuis ſpectantes popinam ſuam aures vocum ſono, ſpectaculis oculos, ſaporibus palatum ſuũ delectantes, mollibus lenibuſq; fomentis totum laceſſitur eorum corpus, & ne nares interim ceſſent, odoribus varijs inficitur locus ipſe; in quo luxuriæ parentatur.* *Seneca lib. de beata vita.*

X. ARTEMON.

Improbi meticulosi.

ARtemon, qui περιφόρητος dictus fuit, improbæ fuit nequitiæ, vt qui assiduo lectica vectaretur, vel potius in lecto portaretur. Is adeò erat meticulosus, vt etiam domi tranquillè desidenti, duo famuli scutum æreum supra caput sustinere cogerentur, ne quid ex alto decideret, aut improuiso telo feriretur.

Vide Strobæ.v.317.

AP. Diffidens malum improbitas, *Omnia tuta timet*, nec ei domus commune omnium perfugium ad quietem data.

Menander.

Ὁ συνιστορῶν, αὑτῷ τι, κἂν ᾖ θρασύτατος,
Ἡ σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.

Qui aliquid sibi conscius, etiã si fuerit audacissimus,
Conscientia tamen facit ipsum timidissimum.

XI. ASTOMI.

Cenodoxi.

Plin.lib.7. cap.11.

ASTomorum gens sine ore, corpore toto hirta vestita frondium lanugine, halitu tantum viuens & odore, quem ex naribus trahit.

AP. Cenodoxi os nullum habent, ad Dei, aut Deo gratissimorum hominum laudẽ prædicandam: toti sunt veri honoris ornamentis destituti, & nihil habent præter pilos, & folia; hoc est, humanarum rerum quisquilias, res omnino leues, & nugatorias, halitu tantùm viuunt, scilicet vanæ gloriolæ auris quas naribus excipiunt, cùm os non habeant, & ad solidæ laudis pabulum excipiendum non egeant:

Gloria terrena vilis.

Quicunq; solam mente præcipiti petit,
Summamq; credit gloriam,
Latè patentes ætheris cernat plagas,
Arctumq; terrarum situm,
Breuem replere non valentis ambitum:
Pudebit aucti nominis.

Boet. Metr.7.l.2.

XII

XII. ATERGATIDIS PISCES.
Vitio diuina.

ATergatis regina piscium ad insaniam vsque auida, a Mopso Lydo capta, cum Icthye filio in lacu Ascaloni vicino demersa, & suffocata est atque ob suam insolentiam, & iniurias, à piscibus deuorata. *Xanthus Lydus & Æthen l. 1.*

AP. Eadem sæpè sunt voluptatijs libidinis, & suppliciorum instrumenta. *Per quæ quis peccat, per eadem punitur.*

Et modo quæ fuerat gloria, pœna fuit.

XIII. ATHANATOS.
Diues stultus.

ATHanatos vir robustus, prodigiosæ ostentationis quingenario thorace plumbeo indutus cothurnisque quingentorum pondo calceatus per scenam ingressus est. *Alin. lib. 7. cap. 20.*

AP. Cadit in stultos diuites, qui se ad cœlum iter affectare dicunt, tot ponderibus præpediti, quibus se potius scenicè ostentent quam salutis viam expediant. Minut. Fælix in Octauio. *Igitur vt qui viam terit eo felicior quo leuior incedit, ita beatior in hoc itinere viuendi qui paupertate se subleuat, non sub diuitiarum pondere suspirat.* Rectè igitur apud Phædrum.

Cum victi mures mustelarum exercitus
(Historia quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artes circum trepidarent cauos,
Aegrè recepti tamen euaserunt necem.
Duces eorum qui capitibus cornua
Suis ligarant, vt conspicuum in prælio
Haberent signum quod sequerentur milites,
Hæsere in portis, suntq; capti ab hostibus:
Quos immolatos victor auidis dentibus
Capacis alui mersit tartareo specus:

Fabula lepida de muribus cornigeris.

XIV

XIV. CALIGVLAE ACERVI AVREI.

Auaritia.

Tranquill. in Caligul. cap. 43.

IDem nouissimè contrectandæ pecuniæ cupidine incensus, sæpè super immensos aureorum aceruos patentissimo diffusos loco, & nudis pedibus spatiatus, & toto corpore aliquandiu volutatus est.

APODOSIS.

Auari aurum intuentes sibi applaudunt, & in eo animo merguntur, nullum inde fructum, præter vanam ostentationem, colligentes.

Horat. Satyr. 1. li. 1.

At qui tantulo eget quanto est opus, is neq; limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in vndis.

Non omittendus est hic Caliphas; qui inter auri & gemmarum aceruos volutatus fame interiit. Occupata siquidem Babylone ab Halaone Tartarorum Regis fratre, omniq́ue populo deleto, Caliphas sacrorum Mahometanorum summus magister, qui magnum thesaurum congesserat, comprehensus medijs auri gemmarumq́ue aceruis impositus est, in quibus plures dies asseruatus, inediâ, vel sanè pretiosa fame consumptus est.

Sabellio. lib. 7. Ennead.

XV. CALIGVLA PRO BACCHO ORNATVS IVRA REDDIT.

Iudex dissolutus.

Athen. l. 4. pag. 148.

CAligula pro Baccho ornatus prodibat in publicum, & cum eadem iura dicebat; de hoc cultu habes in Tranquillo c. 52. *Vestitu calceatus, & cætero habitu, neque patrio neq; ciuili, ac deniq; humano semper vsus est.*

AP. Turpe, & fœdum Principem iura reddentem pro Baccho ornatum sedere: turpius & fœdius Iudicem in vinum se iniurgitare; & ebrium magni

etiam

etiam momenti causas tractare. Sapiebat illa mulier, quæ Philippum Regem sed sobrium appellabat. Quæ potest esse in vino digna iudice commentatio, vbi mens; ἐν οἴνου κύμασιν ναυαγεῖ ? ea de causa Græci, cum facerent sacra Soli, qui, πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακούει, πάντα βραβεύει; mel libabant; Quod existimarent Solem rerum omnium moderatorem, à vino & ebrietate alienissimum.

Soli mel libatum.

Philochorus lib. 12.

XVI. CALIGVLÆ CAPVT IN IOVIS CORPORE.

Dux ignauus in florenti Rep.

DIVINAM Maiestatem Caligula affectauit, datoq; negotio, vt simulachra Numinum religione, & arte præclara, inter quæ Olympici Iouis apportarentur è Græcia, quibus capite dempto suum imponeret. Idem Olympius Iupiter, quem Romam transferri curauerat, tantum cachinnum repentè edidit, vt machinis labefactis, hospites diffugerent.

Sueton. in Calig. c. 22.

APODOSIS.

Suet. 57.

Corpus erat Iouis Olympici, caput Caligulæ malè sanum. Sic florentissimo plerumque Reip. corpori ignaui duces imponuntur.

Sed leue pondus erat.

XVII. CALIGVLÆ PALMA.

Victoria turpis.

MIRMILLONEM è ludo rudibus secum batuentem, & sponte prostratum confodit ferrea sica, ac more victorum cum palma discurrit.

Suton. cap. 32.

APODOSIS.

Laurea hæc est in mustaceo, quid fœdius quam Imperatorem gentium de vnius vilissimi gladiatoris anima triumphare; Similiter faciunt potentes aulici, qui se pulchros, ac beatos putant, si infelicissi-

 mum

mum homulum, à quo læsi fuerint, aut se læsos putent, suæ mactarint iracundiæ.

Fœda est de vili sanguine palma.

Num longè generosior Taurus in fabula apud Gabriam.

Tauri sedebat vilis in cornu culex:
Volare num se vellet, ipsum interrogat.
Respondet ille: nec sedentem noueram,
Nec euolantem te profectò sentiam.

Noluit quippe de sanguine culicis triumphare, sed ipsum generosè spernere.

XVIII. CALIGVLÆ TEMPLVM.

Gulæ improbitas.

CALIGVLA cum se pro Ioue Latiali adorandum exhibuisset, templum etiam numini suo proprium, & sacerdotes, & excogitatissimas hostias instituit. In templo simulachrum stabat aureum Iconicum: amiciebaturque quotidie veste, quali ipse vteretur. Magisteria sacerdotis ditissimus quisque, & ambitione, & licitatione maxima vicibus comparabat. Hostiæ erant Phœnicopterii, Pauones, Tetraones, Numidicæ Meleagrides, Phasianæ, quæ generatim per singulos dies immolarentur.

Tanquill. in Calig. 22.

APODOSIS.

Humani Ioues potentes helluones: templum, cœlina: Sacerdotes, coqui: Hostiæ, cupediæ omnis generis. Rectè exclamat Scribani nostri viri doctissimi Philosophus Christianus: O vbi mens nostra vix palmari stomacho ingentia fumant fumibula, feruent tripedales aheni, Babyloniæ calent fornaces, immanes æstuant ignes, superstant fercula ferculis lassatis mensis: Seruorum, ancillarum, coquorum sudat exercitus, natant penuaria vino, fatiscunt horrea frumento. Et ego credam vnum ventrem in quo plurimarum non rarò gentium conduntur vina?

XIX. CAMBLES.

Maritus improbus.

XANTHVS in Lydiacis narrat, Cambletem Lydorum olim regem edacem & gastrimargum fuisse noctuque vxorem suam in frustra dissectam vorasse. Deinde crastino manè reperta coniugis manu quæ ad eius os hæserat, re cognita & in vulgus sparsa se ipsum iugulasse. Athen. l. 10.

AP. Voratores coniugum sunt impij mariti, qui coniugalis concordiæ vinculum rumpunt, & miserarum vxorum dotes in lustris ac ganeis decoquunt.

XX. CANTIBARIVS.

Gula lassatur non satiatur.

CLEARCHVS, libro quinto vitarum scribit, Cantibaridi Persæ cum mandendo essent defatigatæ maxillæ, hianti domesticos cibum inijcere solitos, tanquam in vas quoddam inanime. Athen. l. 10.

APODOSIS.

Helluones adeò tetræ sunt, & profundæ gulæ, vt sabburrati cibis adhuc concupiscant, doleantque, vt ait Seneca, quòd magna pars eorum fœlicitatis exclusa corporis angustijs esset, quorum gula.

Lassata cibis, nondum satiata recessit.

XXI. CITHAROEDVS IASSIORVM.

Concionum & orationum neglectus.

CVM Citharœdus quippiam Iassij artem suam pulicè ostentaret, tantisper ab omnibus auditus est, dum tintinabulum signum venditionis piscium daret, eo audito vniuersi ad negotiationem piscium discesserunt, vno excepto, qui erat surdaster maiorem in modum. Ad hunc accessisse dicitur Citha-

fœdus, maximasque egisse gratias, qui tanto ipsum honore affecisset, tantoque studio musicæ serueret; cum reliqui, simul atque tintinnabulum signum de- disset, discessissent. Quid ergo signum datum est? in- quit Surdaster; tu igitur valeto, & statim è conspectu se proripuit.

Strab. l. 14.

AP. Misera plerumq; concionatorum conditio, quos omnes priuatarum rerum studijs illecti relin- quunt, & si quæ occupatio, aut voluptas fuerit obla- ta malunt audire discum, quàm philosophum, vel certè aliqui audiunt, qui minimè intelligunt. Nota- tur & vanitas oratorum, qui plerumque se multum placuisse exstimant, cùm ab auditoribus oscitanti- bus auditi vix fuerunt.

vanitas stulta.

Vbi vanis animus aura captus friuola,
Abripuit insolentem sibi fiduciam,
Facilè ad derisum stulta leuitas ducitur.

XXII. CLEARCHVS ΚΕΡΑΥΝΟ-ΦΟΡΟΣ.

Maiestatis vanus simulator.

Plutar. in Fort Alex. lib. II.

CLEARCHVS Heracliæ tyrannus gustauit ful- men, & filium Tonitrum appellauit.

Simlis in eo Salmoneo fuit.

Demens qui nimbos & non imitabile fulmen,
Ære, & Cornipedum cursu simularat equorum.
At pater omnipotens densa inter nubila telum
Contorsit (non ille faces, nec fumea tædis
Lumina) præcipitemque immani turbine adegit.

APODOSIS.

Melius amore, quàm terrore regitur humanum genus, parùm cordati sunt principes, qui grauitate vocis toruitate vultus, ac morum truculentia, fugaq; consuetudinis humanæ, maiestatem & authoritatem Imperij sibi videntur imitari. βαρύτητι φωνῆς, καὶ βλέμ- ματος τραχύτητι, καὶ δυσκολίᾳ, τρόπων, καὶ ἀμιξίᾳ διαίτης, ὄγκον ἡγεμονίας καὶ σεμνότητα μιμεῖσθαι δοκοῦσιν.

Plutarch.

XXIII.

XXIII. CYLICRANES.

Vinosi.

POPVLI ita dicti, quòd poculi effigiem impressam humeris semper gestarent. *Athen.l.11.*

Κυλικράνες ᾗ λέγονται, ὅτι τοῖς ὤμοις κατεγραμμένοι κύλικας ἦσαν Tanti illi poculum fecerunt: & certè Nomadum quorumdam omnis opulentia est poculum, gladius, aquale. *Ibid.*

AP. Rectè cum Cylicranibus comparari poterunt vinosi, qui non modò amphoræ speciem, sed ipsam amphoram vbique circumferunt, & Horatianum illud ad amphoram nequissimè exclamant,

O nata mecum. *Od.21.lib.3*

XXIV. EX DEMETRIO MATVLA.

Honoris humani lubrica vicissitudo.

CASSANDER Athenis in ditionem acceptis vsus est humaniter, vrbiq; ciuem præfecit Demetrium Phalereum, Theophrasti discipulum, qui instaurauit popularis Reip. statum, quantum ferebant tempora. Verùm inuidia, & paucorum inimicitiæ tantum valuerunt, vt Cassandro mortuo, fugere in Aegyptum sit coactus, statuasque eius amplius motu facto aduersarij deiecerunt, conflaueruntque; addunt quidã conflationem in matulas factam: κατεχώνευσαν· ἔνιοι δὲ προσιστᾶσιν ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. *Strab.lib.9.*

AP. Nihil honoribus rebusq; humanis incertius. Quid miraris virum trecentis statuis insignem, & omni honore florentissimum conflari in matulam? hos quotidie res humanæ ludos experiuntur:

Οὐδέ τί μοι χρειὼ πνοιῆς ὤκιστα ῥεούσης,
Ανδρομέης τιμῆς, καὶ χύλεος οὐλομένοιο.
Neque mihi opus aura clerrimè fluente,
Humano honore, & decore perituro. D. Cyprian. epist. 2. *Malorum blandientium virus occultum est, &*

 arri-

arridentis nequitiæ facies quidem læta, sed calamitatis abstrusæ illecebrosa fallacia.

XXV. DEMOCHARIS.

Verborum obscœnitas fugienda.

Timæus Historicus.

DEMOCHARIS, vt erat ore impuro, apud Athenienses vetitus est ignem Vestæ sacrum sufflare, ne fœdi spiritus contagione purissimam flammam contaminaret.

Isidorus epist. 232. Libri obscœni in gustu habent venenum. Paul. in ep. ad Iouium fratrem.

AP. Indigni sunt qui Dei verbum, aut leges diuinitus institutas vsurpent, qui prætextatis, atque impuris verbis os, & linguam addixerunt suam, τῶν πραγμάτων γὰρ σκιαὶ οἱ λόγοι Habent ista, vt ait S. Paulinus, in specie lenocinium, in gustu venenum, quorum vsus in crimine, pretium in morte numeratur.

XXVI. DEXICREONTIS AQVA.

Vilia carò vendita.

Plutar. in quæst. Græc. 55.

DEXICREON nauta, suadente Venere, nauim non sine elegantiorum mercatorum risu, aqua onerauit, quam deinde cæteris dulci aqua egentibus, tam carò vendidit, vt cæterarum mercium superaret pretium.

APODOSIS.

Quædam primo aspectu videntur vilia, quorum summum precium necessitas facit.

vel maximè despecta nunquam despice.

XXVII. DIOGENES EPICVREVS SACERDOS VIRTVTIS.

Simulatio, vel hypocrisis.

DIOGENES Epicureus ab Alexandro rege Syriæ petijt, quod minimè Philosophum decebat, sibi vt liceret purpuream tunicam induere, & auream coronam gestare cum virtutis imagine in eius medio posi-

posita, cuius sacerdotē appellari se cupiebat. Vtrumque rex concessit, coronamque, & tuniculam insuper largitus est. Ea Diogenes Lysiodo fœminæ, quam deperibat, dono dedit, quæ postridie ipso Diogene cum rege & grauissimo comitatu sedente inter tibicinas introducta, cum eadem corona, & imagine virtutis magno omnium risu visa est. *Athen. l. 5.*

APODOSIS.

Multi speciem virtutis habent in veste, quam nunquam habuerunt in pectore. Quid refert an Diogenes Philosophus, an Lysiodos tibicina sigillum habeat virtutis? simile est illud prouerbio Græcorum iactatum: πολλοὶ ναρθηκοφόροι παῦροι δὲ βάκχοι. *Multi Thyrsigeri. pauci vero Bacchi.* non omnes qui habent citharam sunt citharœdi, inquit Varro 2. de re rustica: *Malunt sibi omnes personam quam faciem.* Talis fuit ille Gryllus, de quo Curopalates Michaëlis tertij impietatem narrans. Cynædos ille in honore habens & colens, diuinis verò illudens & insultans, sacras vestes auro contextas induit & chlamydes; turpiterque & impurè cogebat res diuinas peragere, castissimaque mysteria: istorum principem Gryllum nomine Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitas, se quoque vnum ex sacerdotibus fieri voluit, qui præsul coloniæ appellabatur: cumque oporteret eos canere, mysteriaq; perficere, cithara cantiunculas absoluebant, nunc sensim quodam modo & leni voce resonantes, nunc incitata & clara, perinde atque in sacris ceremonijs sacerdotes sacrorum hymnorum voces edere consueuerunt: habebantque vasa inaurata & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto & sinapi implentes, ijs qui sumerent porrigebant: & ad hunc modum sacrorum & impolluta mysteria irridentes. *Gryllus.* *Io. Curop. in Michael. Baron. ad Mich. 13. 9.*

XXVIII. DIONYSII COLVMBAE.

Liberalitas ficta.

Strab. lib. 6. pag. 149.

DIONYSIVS senior cùm tyrannum ageret, Locris formosas virgines conducere ad conuiuia solebat, & columbas integris alis ὁλοπτέροις dimittere, virginibusque imperare, vt eas nudæ captarent: quibusdam etiam sandalia indutis inæqualia, alterum sublime, alterum humile dedecoris causa iussit, vt sic columbas captarent.

AP. Beneficia dare oportet, non nepotari, & per lasciuiam intrudere: præclare in illum Dionysium & similes eius cadunt hæc verba Senecæ: *O superbia magnæ fortunæ! ô stultissimum malum! vt à te nihil accipere iuuat! vt omne beneficium in iniuriam conuertis! vt te omnia nimia delectant! vt te omnia dedecent! quoque altius te subleuasti, hoc depressior es ostendisque te non agnoscere ista bona quibus tantum inflaris.*

Senec. lib. 2. de beneficijs cap. 13.

XXIX. DIONISII FILIAE.

Improbitas affectatrix virtutis.

Plutar. in Fort. Alexand. lib. 2.

DIONYSII pater matricida bipedum quadrupedumque nequissimus, filiarum vnam virtutem, alteram temperantiam, tertiam iustitiam nominauit.

AP. Nemo adeò improbus est qui virtutis nomen non affectet: tam clara, tam illustris est eius species vt improbos obiecta cruciet, & cum minimè sequantur, fingant tamen se diligere.

Pers. Sat. 3. v. 35.

Magne Pater Diuum, sæuos punire Tyrannos
Haud alia ratione velis, cum dira libido
Mouerit ingenium feruenti cincta veneno:
Virtutem videant intabescantque relicta.

XXX. DORIONIS VOTVM.

Votum obliquum.

ARISTODEMVS lib. 2. facetiarum memorabilium scripsit, cùm Dorion Crumatopæus, & loripes,

pes, in conuiuio claudicantis pedis soleam amisisset: furi, inquit, nil grauius imprecabor quam vt eius pedi calceus conueniat, οὐδὲν ἔφη πλέον καταράσομαι τῷ κλέψαντι, ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον. *Athen. l. 8. pag. 308.*

AP. Obliqua mali imprecatio sub boni specie emissa. Dorioni similes sunt, qui cùm videantur amicis bona exoptare, ambiguis verbis mala imprecantur: vel in eos etiam cadit, qui ea sibi ardenter cupiunt, vel alijs eripiunt quibus vti non possunt.

Metiri se suo pede.

XXXI. EICADASTES PVGNANS IN PLACENTAS.

Gula lethifera.

EICADASTES Epicureus allata placenta, quæ nondum feruere desierat, omnibusq; abstinentibus ipse heroicum illud inclamans ex Homero, quasi in Chimæram pugnaturus.

Τοῦ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε.

Aduersus illam gradior etsi manus igni similes habeat, Impetum fecit, & perustis faucibus elatus est è conuiuio. *Athen. l. 7. pag. 298.*

AP. Dignus hic Eicadastæ tumulus, qui omnibus helluonibus in typum miseræ voracitatis proponatur.

Non poterat letho nobiliore mori.

XXXII. CLITI AMORGOS.

Superbia seu vanagloria.

CLITVS, ad Amorgum, depressis tribus, aut ad summum, quatuor nauibus, tam impotenti lætitia exultauit, vt tridentem gestare, Neptunumque dici, & induere non erubesceret. Plutarch. *de Fort. Alex. lib.* II. Idem fermè habet de Sexto Pompeio Appianus *l. 5. de bellis ciuilib.* Ille enim se Neptuni & Salatiæ filium, in decus naualis victoriæ lubenter appellari audiuit.

APODOSIS.

Vani homines propter leues gloriolas ingentes habent ſpiritus, & agunt tragicas ſimias non tam ridiculè, quam turpiter, *Deforme eſt enim ea de ſeipſo prædicare, falſa præſertim, & cum irriſione audientium imitari Militem glorioſum* — *Cic. 1. offic.*

XXXIII. EVTHYDEMVS.

Malum neceſſarium.

Strab. lib. 14. pag. 454. num. 10. MYLASA vrbs eſt Cariæ, in qua floruit nobilis orator Euthydemus, nimiæ quidem potentiæ, ſed tamen vtiliſſimæ ciuitati, in quem perorans Hybreas dixit, Euthydemus *malum eſt ciuitati neceſſarium*: nam neque tecum viuere poſſumus, neque ſine te.

APODOSIS.

4. contra Proœm. In eos qui nocent quidem, ſed mala bonis compenſant, talis erat Aterius, de quo Seneca: *Redimebat Aterius vitia virtutibus, & plus habebat quod laudares, quàm quod ignoſceres.*

XXXIV. ERICI VENTOSVS PILEVS.

Potentes & gratioſi.

Olaus magnus lib. 3. cap. 13. ERICVS Rex Suetiæ in arte magica nulli ſuo tempore ſecundus habebatur, tamque familiaris erat malis dæmonijs, quorum cultui ſummopere vacabat, vt quocumque verteret pileum ſuum, confeſtim inde optatus ventus aſpiraret.

APODOSIS.

Potentes & gratioſi homines ea ſunt authoritate præditi, vt quamcumque in partem vel leuiter inclinarint, in eam incredibilis mentium animorumque conſpiret fauor.

Omnes hoc ſidere currunt.

XXXV.

XXXV. EVENIVS.
Paſtorum vigilantia.

SVNT in Apollonia oues Soli ſacræ, quas noctu viri fortuna ſplendidi cuſtodiebant. Euenius aliquis ſuas pro more vices agens in pecoris cuſtodia, lupum ingredi in ouile, & ſexaginta oues ſua incuria deuorari patitur; ex quo, iudicio ciuitatis, damnatus, oculis orbatur. *Herod. l. 9.*

AP. Commendat hæc tabula Paſtoribus Eccleſiæ vigilantiam, qui non Solis oues, ſed ſempiterni Dei cuſtodiunt. Non modò lupos arcere, & oues alere debent, ſed etiam ſenis Paſtoris apud Aurelium Nemeſianum præceptum audire. *Paſtorũ vigilantia.*

Te quoque non pudeat cum ſerus ouilia viſes, *Ecloga 5.*
Si qua iacebit ouis partu reſoluta recenti,
Hanc humeris portare tuis, natoſque tepenti
Ferre ſinu tremulos & nondum ſtare probatos.

XXXVI. FLVVIVS ARGENTARIVS.
Lætitia intempeſtiua.

FLVVIVS Argentarius bello Punico ſecundo, cũ corona roſacea interdiu è pergula ſua in forum proſpexiſſe dictus, ex authoritate Senatus in carcerem adductus, non ante finem belli emiſſus eſt. *Plin. lib. 21. cap. 3.*

APODOSIS.

Hæc parabola eos perſtringit, qui inter ſacroſanctæ paſſionis tempora, & ſpinas Domini, deliciarum roſas vſurpant, quam indigna res in coronæ Chriſti contumeliam, floribus, auro & gemmis coronari! Clem. Alex. pæd. II. cap. 8: ἀλόγιστον ἀκηκοότας ἡμᾶς τὸν κύριον ἀκάνθαις ἐστεμμένον αὐτοὺς ἐντρυφῶν τας τῷ σεμνῷ κυρίου πάθει, ἀναδεῖσθαι τοῖς ἄνθεσιν. Inſanum eſt nos qui Chriſtum ſpinis coronatum audiuimus, quaſi venerandis Domini cruciatibus illuderemus, redimiti floribus. *Clemens de corona Chriſti.*

XXXVII. FABRICIANI VENVS.

Vitia nocent authoribus.

Dositheus tertio Italic. FABIVS Fabricianus Maximus, diripiens Tuxum, principem Samnitium vrbem, Venerem, quæ apud illos colebatur Romam misit, idemque ab vxore adultera paulò post interfectus est.

Hesiodus. Attalus apud Senec. epist. 82. APOD. Qui recipiunt vitia in publicum, cum debeant, & possint emendare, sentiunt se illicò domesticis malis opprimi.

Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

Malitia ipsa maximam partem veneni sui bibit.

XXXVIII. HARPASTE SENECAE.

Vt nemo in sese tentat descendere.

HARPASTE Senecæ cùm cæca esset, non de amissione oculorum, sed de domicilij obscuritate querebatur. Sic ille *ep. 50. ad Lucilium.* Harpastem vxoris meæ fatuam scis hæreditarium onus in domo mea remansisse. Ipse enim auersissimus ab istis prodigijs sum. Si quando fatuo delectari volo, non est mihi longè quærendus, me rideo. Hæc fatua subitò desijt viuere. Incredibilem tibi narro rem, nescit se esse cæcam. Subinde prædagogum suum rogat vt migret, ait domum tenebrosam esse.

AP. Apodosim sic reddit Seneca, hoc quod in illa ridemus, omnibus nobis accidere, liqueat tibi. Nemo se auarum esse intelligit, nemo cupidum.

XXXIX. HELINGABALI CONVIVIVM.

Felicitas vmbratilis.

PARASITIS in secunda mensa sæpe ceream cœnam, sæpè ligneam, sæpè eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream etiam, vel lapideam exhibuit: ita vt omnia illis exhiberentur viden-

videnda de diuersa materia, quæ ipse cœnabat, cùm tantum biberent, per singula fercula, & manus, quasi comedissent, lauarent, nonnunquam pictas ciborum tabulas idem exhibebat, inter quas conuiuæ fame macerarentur. *Ælius Lãpridius in Heliogabalo.*

APODOSIS.

Tales sunt res opesque humanæ, vmbræ bonorum & simulacra potius, quam vera bona, imò, vt ait Theophylactus, εἰδώλων εἴδωλα.

XL. IVPITER MENECRATES.

Simulatio diuinitatis inepta.

MENECRATES medicus eos, quos à morbo sacro curasset, cauere, & scripto polliceri cogebat, futuros sibi obtemperantes seruos ac comites vbi conualuissent. Ex illis vnus Nicostratus Argiuus comitiali morbo liberatus Herculis vestitu incedebat: alius Apollinis, Mercurij alius; alius denique Æsculapij. *Athen. l. 7. pag. 289.*

APO. Deum non facit vestis aut comitatus, sed conscientia, & virtutis integritas Deo similes reddit mortales: multi Iouis sceptrum, & fulmina sibi arrogarunt, sanctitatem diuinam pauci expresserunt. *Enodot.*

Πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες.

XLI. IXIONII AMICI HELIOGABALI.

Aulicæ vitæ lubrica conditio.

PARASITOS ad rotam aquariam ligabat, & cũ vertigine sub aquas mittebat, rursusq; in summum reuoluebat, eosque Ixionios amicos vocauit. *Ælius Lãpridius in Heliogab.*

APODOSIS.

Præclarus in hac rota typus inconstantiæ fauoris aulici. Palladas. καὶ τοὺς μὲν κατάγουσα πάλιν σφαιρηδὸν ἀείρει. Τοὺς δ' ἀπὸ τῶν νεφελῶν εἰς ἀΐδην κατάγει.

Fortuna aulica alios in orbem euehit; alios ex nubibus

bibus ad inferos deprimit. Idcircò Orontes rectè aulicos cum digitis Arithmeticorum comparabat: qui nunc decem millia, nunc vnum significant. καθάπερ τῶν ἀριθμητικῶν δάκτυλοι, νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τίθεσθαι δύνανται.

XLII. LYSIMACHVS HASTA COELVM FERIENS.

Superbia.

Plutar. in For. Alexand. lib. 2.

LYSIMACHVS, cum loca ad Thraciam vergentia obtinuisset, eò vsque dementiæ euasit, vt diceret: Nunc demum Byzantij ad me veniunt, postquam lancea cœlum attigi. Ibi Pasides Byzantius, qui tum fortè aderat: Recedamus, inquit, ne ille lanceæ mucrone cœlum perforet.

AP. Typus hic erit Thrasonis, siue hominis dementis iactantiæ, qui iam non feriat, quod ait ille, sublimi sydera vertice, sed cœlum ipsum hasta configere nitatur. Restat vt & illud immurmuret:

Δυσμενέων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσιν.

XLIII. MARCELLI STATVA.

Solem Orientem adorare.

ACCVSATVS est Marcellus apud Tiberium, quod cùm antea Augusti Cæsaris statuam consecrasset, mox Tiberio post mortem Augusti ad Imperij gubernacula euecto in eadem statua, amputato Augusti Cæsaris capite, Tiberij faciem indidisset. Actam rem in Senatu refert Tranquillus, & quia ambigebatur, per tormenta quæsitam, damnato tandem reo, hoc genus calumniæ eo processit, vt hæc quoque capitalia essent, &c. Vide Cornel. Tacit. *lib.* 1. Tranquil. *in Tiberio* 58.

AP. Eo fermè ingenio sunt omnes aulici adulatores, vt Principum, dùm viuunt, nomen, & titulos colant, mortuorum non modò memoriam obliterari

sibi

sibi patiantur, sed penitùs eradant; pectore aliarum sibi amicitiarum speciem deturbatis prioribus vltrò ingerentes.

XLIV. MARCVS ANTONIVS SALOMON DICTVS.

Esto quod audis.

NVLLA vnquam, opinor, vanæ ostentationis vel præposteræ adulationis erga principes clarior imago visa est, quàm in M. Antonij monumento: qui cùm esset ad omnem propè flagitiosi animi dementiam pessundatus, se nomine sapientissimi Regis insigniri, & quasi religiosum æditum sanctissimi templi costodiæ affigi per impudentiam aliquorum (vt credibile est) adulatorum passus est. Refert enim Villalpandus noster se nummum vidisse peruetustum in cuius facie alterâ esset M. Antonij imago cum hac inscriptione, *Rex Salomon*. Altera facies templum exprimebat Hebraicis characteribus insignita, quibus illud esse Salomonis templum indicaretur.

Villalpan. tomo 2. in epist. nuncupat. ad Phil. tertiū Regem Catholicum

APODOSIS.

Quàm multi in speciosis titulis suas ostentant ineptias, & ea gestant insignia, quæ non magis illis conueniunt, quàm *Calonibus Sambucæ*, quibus illud Laberij dictum sanè argutum rectè congruit:

Sepulchris similis, nil nisi nomen retineo.

XLV. MENIPPI AMASIA.

Voluptas hominum deceptrix.

HAEC Menippum spe coniugij demulcebat, omnibusque obsequijs deuincire studebat, vt se tandem eius carnibus saturaret, disertè narratur à Philostr. *cap.* 8. *libro quarto in vita Apollonij*, & à Budæo *in Philologo*. Menippo, inquit, soli aliquando in via iter facienti, qua Cenchreas ferebat, phantasma

occurrit ſpecie muliebri : apprehenſaque manu eius mulier iam diu amore eius captam ſe eſſe dixit. Phœniſſam autem ſeſe origine eſſe aiebat, ſed in ſuburbio Corinthi habitare, quoddam ſuburbiorum nuncupans. Quo, Menippe, inquit illa, ſi venire conſtitueris cantilenam me cantitante mirè oblectabere : vinumque illic bibes quale ante hunc diem nunquam; Nec verò ibidem tibi ab æmulo metus erit: tecum enim vno victura ſum formoſa cum formoſo. Quibus verbis iuuenis pellectus, ad mulierem ſe contulit ſub veſperam, deinde cum ea modo conſueuit, vt ſolent qui amant. Apollonius autem cum eo veniſſet, in morem ſtatuarij intuens in Menippum, hominem velut pictor oculis perluſtrabat, deinde vbi percognitum hominem iam habuit. Heus tu, ô formoſe, inquit, quem fœminæ decoræ captant, ſcito te ſerpentem ſinu fouere, viciſſimque foueri à ſerpente. Hæc & alia cum in illo nuptiarum eleganti conuiuio diſſeruiſſet Apollonius, apertè rem prodens. Iſthæc bona ſponſa Empuſarum, inquit, eſt vna, quas quidam lamias eſſe, quidam laruas arbitrantur. Amant autem Empuſcæ ac rebus venereis gaudent, tum carnibus præcipuè humanis delectantur, & quos homines comeſſe ſtatuerunt, eos ante ſollicitant motibus venereis. Tùm Apollonij dicta noua ſponſa refellente, & comiter, vt fit, in Philoſophos cauillante aurea pocula, argenteaque ſuppellex, vt quidem videbantur, inania & euanida interim abierunt. Serui etiam vinum miſcentes, & concinnatores obſoniorum, atque omne illud famulitium, repentè non comparuerunt, cum præſtigias confutaſſet Appollonius.

APODOSIS.

O quantum eſt in rebus innane!

XLVI. MINYAS.

Diues θυσαυρίζων.

MINIAS primus ærarium ad pecuniam aſſeruan-

uandam fecisse dicitur.

AP. Dicitur ergo prouerbiali charactere in diuites διαχριστοῖς; qui Plutum illum miserum in arcis flagellant, vel potius strangulant; nec vsque liberè spirare patiuntur. *Pausan, in Bœoticis. Pag. 310.*

Nullus argento color est auaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat vsu. *Horat. Od. 2. li. 2.*

Abiturus illuc quo priores abierunt.
Quid mente cæca miserum torques spiritum? *Phædrus Fabul. 47.*

XLVII. MITHRIDATES INTER BELLVARVM SATELLITIVM DORMIENS.

Improborum diffidentia & miseria.

Mithridates Ponticus cùm somnum caperet, sui corporis custodiam non modò armis & satellibus excubitoribus committebat: sed magis etiam tauro, & equo, & ceruo, quos mansuefactos habebat. Ij enim ad custodiam eius dormientis aduigilantes, si quis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione quę mox percipiebant, atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce, eum à somno excitabant. *Æl. lib. 7. cap. 46.*

APODOSIS.

Ex eo apparet quàm misera tyrannorum conditio, qui cùm neminem habeant in tot aulicis fidelem, corporis sui custodiam belluis committere coguntur. Quantò melior nostrorum Regum conditio, qui amore & clementia animos sibi omnium deuinctos tenent. *Istud est sanè vinculum per quod respublica cohæret, ille spiritus vitalis, quem hæc tot millia trahit; nihil ipsa per se futura, nisi cinis & præda, si mens illa imperij subtrahat.* *Senaca de Clementia.*

XLVIII. MYCERINI NOCTES.

Voluptuaria vita.

Herod. l. 2. MYcerinus rex, cùm accepisset se intra annum septimum periturum, lucernarum magnam copiã sibi fieri curauit, vbique epulis, & ludo noctes coniungens cum diebus, vt ita annos quatuordecim ex septenis efficeret.

APODOSIS.

Hac illustri Herodoti parabola significantur homines voluptuarij nocturnis bacchationibus & intempestiuis conuiuijs assidui, qui vt Mycerinus noctem vertunt in diem, & illud Martialis lib. 10. impudenter occinunt.

Ep. 19.

Seras tutior ibis ad lucernas,
Hæc hora est tua cum furit Lyæus,
Cum regnat rosa, cum madent capilli.

XLIX. NERONIS CALIX.

Multa cadunt inter calicem, supremaque labra.

ACcubanti in conuiuio Neroni decidens fulgur calicem quem in manibus tenebat excussit. *Philost. lib.* 4. *c.* 14. σιτουμένου γὰρ τοῦ Νέρωνος ἐμπεσὼν τῇ τραπέζῃ σκηπτὸς διήλασε τῆς κύλικος ἐν χεροῖν οὔσης, καὶ οὐ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ σόματος.

Hor. Car. 2. Od. 13.

APO. Repentini sunt mortalium casus, *& quod quisque vitat nunquam homini satis cautum est in horas.*

L. NERONIS COPAE.

Voluptates.

QVoties Nero Tiberij Ostiam deflueret, aut Raianum sinum præternauigaret, dispositæ per littora & ripas diuersoriæ tabernæ parabantur, insignes

Ganeæ

Ganeæ & matronarum institorio Copas imitantium, atque hortantium hinc inde vt appelleret. Suet. *in Neron.* 27. Tacitus lupanaria vocat, lib. 15. Crepidinibus stagni lupanaria astabant illustribus fœminis completa.

APODOSIS.

Baianus sinus vita est: Copæ voluptates: Nerones, verò miseri voluptuarij. Stat igitur in littore voluptas mellita sirenula, & his versibus amasium compellat. *Silius Ital.*

Tu si me comitare puer, non limite duro
Iam tibi decurret concessi temporis ætas,
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina somnos,
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem Cancri.
Sed current albique dies, horæque serenæ,
Et molli dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse Deus latos generauit in vsus
Res homini plenaque dedit bona gaudia dextra
Verum, *latet anguis in Herba.*

LI. NERONIS ICARVS.

Ambitio.

NOn est iam fabula Icarus Poëtarum, sub Nerone inuentus est qui volandi aleam susciperet: audi Tranquillum. Exhibuit & Naumachiam marina aqua innantibus belluis; Item Pyrrichas quasdam è numero Ephœborum, quibus post editam operam diplomata ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Inter Pyrricharum argumenta Taurus Pasiphaen ligneo iuuencæ simulachro abditam iniuit, vt multi crediderunt: Icarus primo statim conatu iuxta cubiculum eius decidit, ipsumque cruore respersit. *Tranq. in Nerone* 12.

APO. Typus ambitiosi. Hoc idem fermè ipsum contigisse narrat Nicetas sub Manuele Commeno. Agarenus quippe præstigiator spectaculis Circensibus eo tempore quo Manuel Sultanum hospitio exce- *Icarus Agarenus.*

exceperat, ſua ſponte hippodromi turri conſcenſa; ampla & promiſſa veſte, multiſque ſinubus vndante, poſtquam populum varijs geſticulationibus eluſiſſet, aëri ſe commiſit, mox decidens, magno omnium riſu mortuus eſt.

Quæ fuerat fabula pœna fuit.

Non diſſimili facto Teſtudo apud Auianum dum cupit ab Aquila deferri in ſublime,

Et malè mercatis dum quærit ſidera pennis.
Occidit infœlix alitis vngue feræ.
Tum quoque ſublimes cum iam moreretur in auras,
Ingemuit votis hæc licuiſſe ſuis.
Nam dedit exoſæ poſt hæc documenta quieti,
Non ſine ſupremo magna labore peti.

LII. NERONIS PISCATIO.

Commodum maiori damno comparatum: vel
Ingenio bene vtendum.

Suet. in Neron. c. 30. PIſcatus eſt reti aureo purpura coccoque funibus nexis.

Abſolonis Abbatis dictum. Serm. 5. de Chriſti aduentu. APO. Piſcantur reti aureo qui exigua commoda magnis impenſis conſectantur. Et, vt ait Abſalon Abbas, *qui ingenium ſuum ad Poëtas & Philoſophos conuertit, quaſi aureum hamum mittit in lutoſam aquam, quia pro re vili in profundo detinetur: nec poteſt iactura lucro piſcis comparari.*

LIII. NICESIAS ALEXANDRI.

Adulatorum ineptia.

HEgeſander refert Niceſiam Alexandri aſſentatorem, cùm Alexander à muſca ſe punctum quereretur, ideoque muſcas gnauiter abigeret, dixiſſe, Alijs profectò muſcis, inquit, hæ quæ tuum ſanguinem deguſtarunt, multo futuræ ſunt præſtantiores. Athē. lib. 6. de adulatoribus.

AP. Adulator nullum in laudando tenere poteſt modum

modum, sed frigida etiam & inepta persæpè comminiscitur, quæ quisque sani pectoris abhorreat. Verum principes hoc veneno infecti cupiunt omnes titulari & non vident, *Pessimum inimicorum genus esse laudantes.* *Cornel. Tacitus.*

LIV. PACVVII FVNERATIO.

Moriendum quotidie.

PAcuuius, qui Syriam vsu suam fecit, cùm vino, & illis funereis epulis se sepelisset quasi sibi parentaret sic in cubiculum ferebatur à cœna, vt inter plausus exoletorum hoc ad symphoniam caneretur: Βεβίωκε, βεβίωκε.

Nullo non se die extulit.

APODOSIS.

Hoc quod ille ex malâ conscientiâ faciebat, nos ex bonâ faciamus, & in somnum ituri læti, hilaresque dicamus,

Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi. *Senec. ep. 12*

Itaque sic ordinandus dies est omnis, tanquam cogat agmen & consumat, atque expleat vitam.

LV. PHILIPPI ASTER.

Vltio diuina insperata.

PHilippus, cùm noctu sagittis stellas incessere puer soleret, à stella seu astere milite altero oculo orbatus est. *Ex Ptolomæo Hephestione lib. 3.*

APODOSIS.

Non sunt temerè potentes irritanti: quod quî faciunt videntur in Solem spuere, & stellas sagittis incessere, inde cum minimè putant, Nemesis flagello, veluti cœlesti plaga percutiuntur:

Μηδ' ἄντ' ἠελίοιο τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν.

Aduersus solem ne meito.

LVI. PHILIPPI VENATIO.

Generositas.

Ptol. Heph. Phot. bib.

PHilippus puer de nocte solebat desilientes stellas sagittis incessere, quo agnito, Diognetus vates Dominatorem multorum fore adolescentem prædixit.

APODOSIS.

Venantur stellas magnamini & ad egregiarum rerum spem erecti: qui non terræ regionibus spes definiunt suas, sed Beatarum mentium Domicilium noctes diesque cogitant, atq; in id omnes cogitationis impetus defigunt.

Pauci quos æquus amauit
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.

LVII. PHILOXENVS.

Helluo dissolutus.

PHiloxenus hic depingitur gracilescente in gruis speciem collo, typus edacitatis inuerecundæ. Is accusans naturam, vt diutius frueretur cibi ac potus voluptate, collum sibi gruis optabat: ηὔξατό ποτε τὸν γεράνου αὐχένα ἔχειν. De hoc dici potest quod Seneca: *Mœret quod magna pars suæ felicitatis exclusa corporis* Epist. 114. *angustiis cessat.* Idem nullum in Dionisij Tyranni cæna sibi appositum auri admouit, veluti sciscitās aliquid eorum, quæ apud Nereum fiunt, de Galatea Ath. l. 1. p. 6 scripturus: sed piscem iuniorem esse, & nimis paruum dixit, ideo nihil scire, inhiabat enim Dionisij mullo qui maior erat.

APODOSIS.

Clara est ex Icone: torquetur enim in Helluones, qui omnia voluptate metiuntur.

Et quibus in solo viuendi causa palato est. hos Aristophanes νέκυας μισαύχενας, *cadauera collo tenus* appel- Iuuenal. Satyr. 11. lat, quibus offerto præ ingluuie corporis pigris, & iuxta Poëtam, vino sepultis, neque pes, neque mens officium facit, Plotinus eosdem dicit ἀποδενδρωθῆναι,

quod

quod instar plantarum alimoniam tantùm attrahant, cætera sine sensu esse videantur.

LVIII. PHRYNE DELPHICA.

Voluptas consecrata.

CRates auream Phrynes statuam Delphis positam cum vidisset, exclamauit, Græcorum id petulantiæ trophæum esse erectum. *Plut. in fort. Alex. li. 2.*

APODOSIS.

Improbi non modo amant vitia, sed monumentis etiam consecrant, ad quodlibet audendum & audiendum proiecti. *Malorum vltimum est mala sua amare, vbi turpia non solum delectant: sed etiam placent.* *Seneç. ep. 39*

LIX POLYDAMAS SAXI RVINAM EXCIPIENS.

Temeritas.

POlydamas clarissimus athleta, qui Herculis gloria stimulatus leonem oppressit, apprehensum posteriorum pedum altero taurum constrictum diu tenuit, vt vix dilapsis vngulis euaderet. Tandem nimia viriũ fiducia labenti saxo se obiecit, & debitas temeritati pœnas dedit. *Pauſ. in Eliac. lib. poster.*

APODOSIS.

Temeritatis typus, τὸ μηδὲν εἶναι. Non malè exprimit hæc tabula dementem ambitiosum, qui vel ipso vitæ periculo marcescentem humanæ gloriolæ lauream nundinetur, & dicat. *Stob. ser. 3. cap. 33.*

Ruina cadere generosa iuuat.

LX. PROCRVSTES.

Hæreticus deprauator.

PROCRVSTES qui memoratur à Plutarcho in Theseo, latro fuit omni diritate teterrimus, qui viatores suo lectulo applicare solebat, & siquidem proceriores essent, amputatione pedum decurtare, si con-

Plut. in Theseo.

si contra breuiores, neruorum extensione lacerare.

Apo. Tales omnino sunt hæretici, qui vt ad modulum prauæ mentis sacras literas fingant, nunc demunt, nunc addunt de suo sensu, & hanc carnificinā se Spiritu Sancto authore facere dictitant.

Parce sepultis.

LXI. PROTOGENIS MOROSA OPERA

Diligentia nimia vel prolixitas

Plin. lib. 35. cap. 10.

APelles, cùm Protogenis opus immensi laboris ac curæ supra modum anxiè miraretur, dixit omnia sibi cum illo paria esse, aut illi meliora. Sed vno se præstare quod manum ille de tabula nesciret tollere.

Apo. Nocet sæpè nimia diligentia:

Alphæus.

Τὸ μηδὲν γὰρ ἄγαν ἄγαν με τέρπει.

Lucerna Callimachi

In eodem argumento est Callimachus, qui auream Mineruæ lucernam fecit toto anno ardentem, quamuis nihil olei affunderetur. Is enim ob morosam in expoliendis operib. industriam Κακιζοτεχνος dictus est Paus. *in Atticis* Apollodorus quoque fictor, iniquissimus sui iudex crebro perfecta signa frangebat, dum artis cupiditatem satiare non posset.

Plin. li. 34. cap. 9.

LXII. PSAPHON, SIVE ANNON.

Vana gloria.

ANNON Carthaginensis supra mortalitatem nostram fastu elatus, præstantiorem de se famam euulgare statuit, quam natura pateretur. Itaque plurimas aues humani sermonis dociles coëmit, & in tenebris domesticorum parietum aluit, vnam cantilenam edocens, Θεός ἐστιν Ἄννων. Quæ cum satis eruditæ viderentur, in diuersas plagas dimisit, arbitratus hoc auium carmen de se vulgatum iri. At ille semel

alis

alis solutæ, libertatemque adeptæ, & ad consuetum sibi victum reuersæ, naturalem cantum ediderunt, & auium modulationes recoluerunt, longo vale Annoni doctrinæque, qua in seruitute fuerant imbutæ, dicto. Eundem Apsephan nominat Dionis Scholiastes, ὄρνιον ἱστορεῖται περὶ τῶν Λιβύων βασιλέως Ἀψεφᾶ, διὰ τῶν ψιττάκων μεμηχανῆσθαι, καὶ κελαδούντων Ἀψεφᾶς, θεός ἐστι.

Aelian li. 14. cap. 30.

In orat. 1. de Regno.

APODOSIS.

Nec te quæsiueris extra.

LXIII. PTOLEMAEI CAMELVS NIGER.

Nouitas ingrata.

PTolemæus Lagi filius, cum aliquando duas res nouas in Ægyptum adduxisset, Camelum videlicet Bactrianam totam nigram, & hominem bicolorem, cuius altera pars planè nigra, altera autem eximiè candida erat, per totum corpus æqualiter distincta atque diuisa: congregatis in theatrum Aegyptijs exhibuit illis cum alia multa spectacula, tum inter postrema hæc quoq; Camelum videlicet, & semialbum hominem, putauitque se magnam admirationem isto spectaculo concitaturum esse. At illi ad Cameli quidem conspectum, perterriti sunt: & parũ abfuit quin exilientes profugerent: quanquam ea tota auro culta atque purpura instrata erat: frænum autem etiam gemmis comparatum habebat, ex Darij alicuius aut Cambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris depromptum. Ad hominis autem intuitum plerique ridebant. Alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum aduersabantur. Lucian. *contra eum qui dixerat*, Prometheus in verbis.

APODOSI.

Ex ipso Luciano.

Ex eo Ptolemæus intellexit se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipsa, τὸ εὔρυθμον καὶ εὔμορφον. quod concinnum iustaque forma compositum esset, probari.

LXIV. SAGARIS MARIADYNVS.

Mollicia.

Athen. Dipn. li. 12. CLearchus libro quinto vitarum narrat, Sagarim Mariadynum præ mollitiæ ad senectutem vsque nutricis ore fuisse cibatum, ne mandendo fatigaretur.

APODOSIS.

Satyr. 3. vers. 16. Hoc instar adagij in delicatum puppium iactari poterit, quod Persianum illud expressisse videtur:

At cur non potius teneroque columbo,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis, & iratus mammæ lallare recusas?

LXV. SELENE SIMONIS MAGI.

Religio vna, reliquæ spectra.

D. Clem. l. 2. recognit & lib. 2. constit. Apost. SElene mulier erat formosa, quæ cum se spectandam ex alta turri populo Romano præbuisset, effecit suis præstigijs Simon Magus vt quot in turri fenestræ erant, tot Selenes facies apparerent.

APODOSIS.

Vna erat Selene vera, cæteræ imponebant oculis: Sic vna solida gloria, vna sapientia, vna religio, multæ tamen specie fallunt miseros mortales. Vide, *Quid distent æra lupinis.*

LXVI. SMINDYRIDES.

Improbitas lucifuga.

CHamæleon Ponticus, lib. de voluptate, refert Smindyridem iactare solitum se viginti annis,

nec

nec Orientem Solem vidisse, nec occidentem, idque magni ad felicitatem momenti existimasse.

APODOSIS.

Improbi nec primos Orientis Solis iustitiæ afflatas quærunt, nec Occidentem sibi vident, sed pectus obstruunt, quo minus cogantur admittere, atque inter tenebras sua flagitia & libidines exercent: Κλεπτῶν γὰρ, ἡ νὺξ τῆς δ' ἀληθείας, τὸ φῶς. Euripides. Cadit etiam in voluptuarios somno & delicijs marcidos, qui paupertatem inde sibi, & magnas vitæ molestias accersunt, *Dormienti enim non conficiunt Dij.* meritò illis esurientibus postea dicitur.

Χειμῶνος ὀρχοῦ μὴ τροφῆς ἔρα. Athen. 7.

LXVII. SOTADES, ΣΩΤΑΔΗΣ.

Poetæ obscæni typus.

PRimus author Cinædi carminis fuit. Ἦρξε δὲ Σωτάδης μὲν πρῶτος κιναιδολογῶν. Strab. *lib.* 4. *p.* 446. de eodem Martial. lib. 2. ep. 76.

Quod nec carmine glorior supino,
Nec recto lego Sotadem Cinædum.

AP. Sotadeo genere sunt omnes Poëtæ obscœni, qui, quod miserum, Christiani nomine tenus, impurissimorum Ethnicorum Cinædias è squallentibus impudicitiæ sepulchris eruere non verentur: quod capitale esse voluit diuinus Imperator Constantinus. Nam cum THALIAM effœminatos, ridiculosque numeros ad similitudinem Aegyptij Sotadæ conscriptos in lucem edidisset Arius, Constantinus ita rescripsit:

Constantini edictum in obscœnos Poetas.

Victor constantinus Max. Aug. Episcopis & populo. Cum Arius scriptorum & impiorum hominum consuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominiæ & turpitudinis notam meritò subire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hostis, qui nefarios libros contra religionem Christianam nuper edebat, mercedem dignam laboribus recepit, & eiusmodi quidem, vt apud posteriora sæcula non ipse so-

se solum maximis probris vexatus fuerit, & turpissima labe infamiæ aspersus, verùm etiam impia eius scripta deleta, & penitus extincta: sic etiam visum est Arium, & eius sectatores Porphyrianos nuncupare, vt quorum sequuti sunt mores, eorum etiam nomen habeant. Quinetiam si quod opus ab Ario scriptum reperiatur, illud cremandum esse addit) Illud etiam mandamus, vt si quis librum ab Ario compositum occultasse deprehensus sit, & cum non statim in medium adductum igne combusserit, morte mulctetur, nam mox vt comprehensus fuerit plectatur capite, Vide *Socrat. lib. 1. cap. 6.*

LXVIII. STASICRATIS ATHOS.

Adulatio impudens.

STasicrates aurum, æs, ebur, pigmenta, ligna & cætera respuens, Athon montem efformare & elaborare studebat in Alexandri speciem: vt mare quidem ima basi attingeret; sinistra amplam admodum & ciuium multitudine abundantem ferret ciuitatem: dextra perrennem fluuium erumperet ex phiala. Hic Alexander excelsos artificis spiritus admiratus iussit quiescere. Neque enim sibi vnum montem sufficere ad gloriæ monumentum existimabat, cum & Caucasum & Tanaim, & Caspium pelagus haberet. *Plut. lib. 2. de Fortit. Alexandri.*

AP. Adulatores alienas prorsus species principibus affingunt.

Quid quod adulandi gens Prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis. *Iuuenal. Sat. 25. 4.*

LXIX. THEMELIS NOBILE EXEMPLVM.

Sacerdotibus arma tractare periculosum.

CVM Ameras Tarsi Dux Sarracenorum contra Romanos cum exercitu profectus esset, atque in Her-

Herculis vicum milites prædatum misisset, quidam presbyter, Themel nomine, sacrificium incruentum peragens, vt agnouit Sarracenorũ irruptionẽ, relicto sacrificandi munere, ita vt erat indutus, manibus gestãs Ecclesiæ mysteriũ, sic eos qui inuaserant propulsans, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reliquis in fugam versis, & ab Episcopo interdicto ei sacrificandi munere postquam non impetrauit veniã ad Agarenos se contulit, & Christianam fidem eiurauit, atque cum ipsis egressus, non solum Cappadociam, & finitima loca vexabat, sed etiam vsque ad Asiã minorem peruenit, & quanta detrimenta intulerit, nec scribere quidem nobis fas est.

Baron ad ann. Christ. 957. ex Curopalate.

Sidonius.

AP. Felicior ille si fuisset.
Doctus soluere vincla quæstionum.
Et verbi gladio secare sectas.

LXX. THEOPHILACTVS HIPPOMANES SACERDOS IMPIVS.

Ab ara ad haram,

THeophylacto Patriarchæ Constantinopolitano, qui ad furorem vsque alendorum equorum cupiditate flagrauit, quorũ duo millia habuit, sacra peragenti magna illa quinta sacræ Cœnæ die; & preces mysteriorum legenti, ministrum illum, ferunt, cui fuerat equorum comissa cura nuntium attulisse, maxime insignem illam Phorbantem equam, addito nomine peperisse; Et illus præ nimio gaudio quod reliquum sacrificij vtcumque peracto, cursu ad stabulum contendisse, conspectoque nato pullo ad magnũ templum redijsse vt absolueret sanctæ Dei & Saluatoris nostri passionis hymnum.

Curopalates & Baron. ad annum Christi 959.

APODOSIS.

Huic vere mens fuit, quod diserte à Græcis dicitur ἐν τοῖς τῶν φατνίων βοτρίοις.

LXXI.

LXXI. THOMYRIDIS FACTVM.

Curiositas & vanitas scientiarum punita.

Phot. bibl. pag. 221. ex Conone.

THomyris Nymphæ filius & Rex creatus à Scythis propter artis peritiam cum Musis contendit pignore proposito, nempe ipsarum Musarum cōiugio, sed ab ijs superatus oculis orbatur.

D. Chrys. de Fato. homil. 65.

Ap. Thomyris, candidatus literarum. Musæ sapientia: spes coniugij, curiositas & timor φιλολόγων: cæcitas, ignorantia eorum, qui dum se egregiè doctos putant, in maximam deueniunt infamian Βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ εἰδέναι κακῶς.

LXXII. THRASYLLVS.

Diues auarus.

THrasyllus Aexoneus inaudito quodam dementiæ genere laborauit, nam vrbe relicta migrabat in Piræum, quumque ibi habitaret, omnes naues, quæcunque in eo subducerentur, suas esse putabat, & in album referebat, sicque dimittebat eas. Quod si quæ saluæ, & integræ in portum ingrederentur, supra modum gaudebat. Multos autem annos hoc morbo tenebatur. Demum frater eius profectus è Sicilia, tradit eum Medico vt saneretur, atque sic eum reliquit vecordia. Sæpissimè igitur suæ in amenti oblectationis mentionem faciebat, vt se nunquam cumulatius gaudium percepisse dictitabat, quàm cùm vidisset naues seruari, quæ tamen ad se nihil pertinerent.

Ælian. l. 4. Var. hist. cap. 25.

Ap. Icon est diuitum auarorum, quos dulci cupiditate ebrios tenet auaritia. Vident illi aurum, & argentum factum, infectum, stragulam, vestem delicatam, currus auratos, villas, horrea, apothecas, & sua esse opinantur, longè, opinione decepti: nam vix oculos huiusmodi spectaculis pascunt. cùm à se ad alie-

alienos hæredes transuolant. At demum intelligunt se opinione beatos fuisse.

Et vigil elapsas quærit auarus opes.

LXXIII TIMOTHEI TEMPESTAS.

Orator parùm vehemens.

TEmpestatem in Nauta descriptam à Timotheo Dorion tibicen cùm irrideret; in feruente cacabo se vidisse dixit vehementiorem. *Athen. lib.* 8.

AP. Cadit igitur παροιμία in oratorem parùm vehementem, qui res grandes culpa ingenij & languore styli deterat modeste.

Nec sæuam Pelopis domum
Conamur tenues grandia: dum pudor
Imbellisque lyræ Musa potens vetat *Horat. li. 1 Carm. Od. 6.*
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterrere ingenij.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut puluere Troico
Nigrum Merionem? aut ope Palladis
Tydidem superis parem.

LXXIV. TRIREMIS AGRIGENTINA.

Ebrietatis typus.

TIMAEVS Tauromenites domum quandam Agrigenti triremem ea de causa vocatam fuisse narrat. Iuuenes quidam in ea temulenti vsque adeò dementati sunt, vino æstuantes, vt in triremi nauigare se crederent, horrenda tempestate in mari iactata, tantumque è mentis potestate moti sunt, vt domus vasa omnia & stragula foras eijcerent, velut in mare, nauis, quam tempestas affligebat, vt illis videbatur, exonerandæ causa. Postridiè verò pro-

fectis ad illas ædes prætoribus, inclinati iuuenes adhuc nauseabundi ijs qui interrogabant magistratibus responderunt, tempestate se vexatos nauis alleuandæ causa sarcinas deiecisse in mare. Mirantibusque prætoribus tantum stuporem, vnus qui ex ijs natu maior videbatur: Ego, inquit, viri Tritones sub infimo nauis tabulato, quam maximè licuit abditus, iacui. Postremò, seruati, statuas inter deos marinos promiserunt iudicibus. *Athen. l. 11.*

APO. Ebrietas mentem stupore confundit, & nouos mundos fingit, nouas rerum species; noua monstra. *Lucret. li. 4.*

Cùm vini vis penetrauit
Acris, & in venas discessit diditus ardor:
Consequitur grauitas membrorum, præpediuntur
Crura vacillanti tardescit lingua, madet mens:
Nam oculi: clamor, singultus, iurgia gliscunt.

LXXV. TRIVMPHVS CALIGVLÆ.

Vana gloria; seu res humanæ.

CAligula, deficiente belli materia; paucos de custodia Germanos traijci, occulique trans Rhenum iussit: ac sibi post prandium quam tumultuosissimè adesse hostem nunciari. Quo facto proripuit secũ amicis, & parte equitum Prætorianorum, in proximam syluam; truncatisque arboribus; & in modum trophæorum adornatis, ad lumina reuersus, eorum quidem, qui sequuti non essent, timiditatem & ignauiam corripuit; comites autem, & participes victoriæ nouo genere, ac nomine coronarum donauit; quas distinctas Solis ac Lunæ, syderumque specie exploratorias appellauit; & cætera plane Caligula digna. Postremo quasi perpetraturus bellum, directa acie in littore Oceani ac balistis, machinisque dispositis nemine gnaro ac opinante quidnam cœpturus esset, repentè vt conchas legerent, galeasque, & sinus replerent, impe-

imperauit, spolia Oceani vocans Capitolio Palatioque debita. Et in indicium victoriæ, altissimam turrim excitauit, ex qua, vt ex Pharo, noctibus ad regendos nauium cursus, ignes emicarent. Pronunciatoque militi donatiuo centenis viritim denarijs; quasi omne exemplum liberalitatis supergressus: Abite, inquit, læti, abite locupletes, conuersus hinc ad curam triumphi, præter captiuos, & transfugas Barbaros, Gallorum quoque procerissimum quemque, & vt ipse dicebat, ἀξιοθριάμβευτον, ac nonnullos ex principibus legit ac seposuit ad pompam; coëgitque non tantum rutilare, & submittere comam, sed & sermonem Germanicum addiscere, & nomina Barbarica ferre. *Tranquill. c.45.46.47*

AP. Quis risum teneat de triumphatore illo hypobolimæo audiens? Num verò similes sunt res humanæ, in quibus & species, & tituli, & tumultus multus, cum ipsæ sint planè nihil.

Heu primus quis fuit ille,
Auri qui pondera tecti *Boet. Metr. 5. lib. 2.*
Gemmasque latere volentes
Pretiosa pericula fodit?

LXXVI. TROPHAEVM THEBANORVM AEREVM REPREHENDITVR.

Inimicitias æternas esse non debere.

CVM Thebani Lacedæmonios bello superauissent, & ferè mos esset Graijs, cùm inter se bellum gessissent, vt ij qui vicissent trophæum aliquod statuerent, victoriæ modo in præsentia declarandæ caussa, non vt in perpetuum belli memoria maneret, æneum sustulerunt trophæum. Accusantur apud Amphictyonas, id est apud commune Græciæ concilium, quòd æternum inimicitiarum monumentum, Graios de Graijs statuere non oporteret. *Cic. 2. de Inuentione.*

APODOSIS.

Cassiod. 4. Var. Pudeat Christianos qui æternæ inimicitiæ scelerata figunt trophæa.

Crudelitatis genus est vltra naufragium velle desæuire.

LXXVII. VALERIA DENTATA.

Calumnia.

VALERIA cum dentibus nata exitio ciuitati fuit; in quam deportata est. Pl. l. 7. c. 16.

APODOSIS.

Exitiales sunt hominum generi, qui vix nati iam mordere famam bonorum & lacerare incipiunt. Quamobrem periculum est, ne in quamcunque deuenerint ciuitatem aut hominum cœtum, maledictorum virus effundant, & in perniciem bonorum grassentur, ὡς ἄρα οὐδέν τι διαβόλου γλώττης χεῖρον ἐν ἀνθρώποις ἕτερον γέγονεν.

LXXVII. ZOROASTRES AB ASTRIS INCENSVS.

Scrutator maiestatis oppressus.

ZOROASTRES, qui ita appellari voluerat, cùm prius Zarades diceretur, se ζῶον ἀστέρων ictitans, dùm curiosius vim cœli & astrorum scrutari conatur, ab ijsdem incensus est.

APODOSIS.

Procul à Ioue, & fulmine. Cadit in hoc argumentum quod habet Nicetas de Theologis Græcis, qui cùm curiosius de incarnatione apud Comnenum Imperatorem disputarent, repentè alieno anni tempore ingens tonitru exauditum est tanto fragore; vt nonnulli in terram collaberentur, tum Elias aperto libro de terræ motibus & tonitruis, scriptum inuenit, πτῶσις σοφῶν. Casus sapientum.

LXXIX.

LXXIX. PES LIGNEVS IN AVREA CREPIDA.

Vanitas misera & inepta.

FVIT in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cum per niuem iter faceret, putrefactus frigore, vsturis vterque pes deperierat. Ille tam miserabilem fortunam expertus infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper ridiculum comminiscebatur: Crepidas pulcherimas semper & nouas, cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua nempe pedes, conspicuos faceret. *Lucian. aduers. indoct.*

APODOSIS.

His assimilia facere dicit, qui cum sint clauda mente, & ficulneis sensibus, χωλὴν καὶ συκίνην γνώμην ἔχοντες, vestibus libris, ædibus speciosis, & reliquo rerum humanarum choragio student enitere.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER QVINTVS: *RITVS GENTIVM.*

I. ÆGINETARVM SEPVLCHRVM.

Hypocrisis, vel Arrogantia.

EGINETAE, cùm erubescerent se abfuisse à prælio Platæensi, suis mortuis, qui nulli erant, sumptuosi operis sepulchrum excitarunt, vt apud posteritatem fortitudinis laudem captarent. Vide *Herod. lib.* 9.

APODOSIS.

In eos, qui speciosis titulis ornant parietes, cum ipsi fumus sint. & nihil: quos disertè ait Plato,

Πέρα τέρω κόνεως κεκτημένοις τὸ φύσημα.

Infra cinerem etiam superbire.

II. ÆGYPTIORVM FVNERATIO.

Gulæ detestatio.

ÆGYPTII, quoties medicatum aliquod funus apparabant, ex primis nobilitate mortuum condientes, seorsum eximebant ventriculum, eumque in arcula seponebant, deinde cùm pollinctor elato funere cadauer ad Solem conuertisset, defuncti nomine Solem cœlestesq; omnes insigni elogio contesta-

batur

batur: Sol rerum domine, vosq; cœlites, qui mortalibus lucis vsuram largimini, me accipite, & cœlestibus contubernalem addite, equidem piè, ac religiosè numina à maioribus mihi commonstrata semper dũ vixi excolui, geniturae meae authores semper honoraui, hominem occidi neminem, aut deposito fraudaui, nec aliud quicquam infandum patraui. quod si quid à me patratum est edendo, bibendo ve, quod non oportuerit, id omne non mea, sed huius causa commissum est, simulque cum dicto arcam in qua ventriculus erat conditus, in profluentem proijciebat, corpus reliquum vt purum & labis immune condiens. Plutarch. τὸν νεκρὸν ἀνατέμνοντες ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα αὐτὰ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον. *in conuiuio septem sapientum.*

APODOSIS.

Hac parabola gulae pernicies, & detestatio pulchrè significatur. *Horat. Sat. 7. lib. 2.*

Obsequium ventris mihi perniciosius est.

III. AEGYTIORVM SCELETVS.

Mortis memoria.

CIRCVMFEREBATVR apud Aegyptios inter pocula sceletus, hoc est, corporis ossea duntaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis Isidis (vt aiunt) alumni quem annis innocentibus immatura morte fata praeripuerunt. *Herod. lib.* 2. Petronius in Satyrico huiusce moris quoque meminit, & versus affert non illepidos, qui in hoc spectaculo cantarentur.

Eheu nos miseros, quàm totus homuncio nil est:
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus.
Ergo viuamus dùm licet esse benè.

Nec vacat etiam illud antiquae Philosophiae mysterijs, quod Romani ex Numae institutis eandem deam nuptiarum simul & funerum praesidem fecerint Venerem, quae alio nomine dicitur Libitina, vt inue-

Venus sepulchralis. *Plutarch. in ἐρωμαίω.*
rent φθαρτὸν εἶναι τὸ γεννητὸν, & ianuam mortis ipsam fermè vitam esse. Delphis quoque simulachrũ Veneris sepulchralis Ἀφροδίτης ἐπὶ τυμβίας, cernebatur:

IV. AETHIOPVM CRISTIANORVM MOS.

Πάντα Κόνις.

Sab. l. 4. c. 4.
ÆTHIOPVM Christianorum maioris ordinis Antistitibus, non crux modo, sed vas etiam aureum terra refertum præferri solet, vt hoc inspectum homines suæ admoneat mortalitatis.

APODOSIS.

Hoc symbolo significatur conditionis humanæ fragilitas, & nostra mortalitas. Rectè in veteri quodam Epitaphio quod citatur à Delrio in adagialibus sacris homo appellatur.

Vas Cinerum.

Dic homo vas cinerum quid confert flos facierum?
Copia quid rerum? mors vltima meta dierum.

V. AETHAEVS VENATOR.

Opera irrita.

Vide Cœl. Rhodigin.
ÆTHAEI venatores, quasi inuita Diana venentur, captant semper, capiunt nihil. Nam vt Sicilia vndique vernat floribus, eorumdem fragrantia canis alioqui sagacis nares ita hebetantur, vt odoratu carere videatur.

APODOSIS.

Egregiè cadit in concionatores, qui apud delicatos & voluptuarios homines agunt. Ex quo fit, vt vernantium illic deliciarum lasciuia non modo homines oblectati à rebus serijs abducantur: sed ipsorum doctorum languescat industria: malè cum austeritate virtutis, & compunctione cordis cogruunt deliciæ. Ἀδύνατον ἀναμίξαι ὕδατι πῦρ, οὕτως, οἶμαι, τρυφὴν, καὶ κατάνυξιν. *S. Crys. l. 1. de comp. cor.*

VI.

VI. ÆGITIORVM SAIREI.

Natalis Christi typus.

FESTVM erat apud Ægyptios, quod Sairei siue festum lætitiæ nominabatur, in honorem Serapidis, quem Solem interpretatur, iustitutum. Hoc, opinor lucem solenni gratulatione salutabant: meminit Plutarch. ὅτι τὴν ἑορτὴν Αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα. Σαίρει καλοῦσιν. *In Iside & Osiride.*

AP. Verè Χαρμοσύνης, lætitiæ festum est Natalis Domini, quo dissipatis errorum tenebris, nobis prima Christianæ lucis crepuscula illuxerunt. Idcircò à D. Chrysostomo dicitur ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη, καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἂν τις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν, προειπὼν, *omnium solenitatum augustissima & maximè stupenda, quam haut errarit qui metropolim festorum omnium dixerit.* *Hom. 31. de beato Phil.*

VII. ÆGYPTIORVM VICTIMA.

Puritas.

SACERDODES Ægyptiorum, si vnum dum taxat pilum in boue nigrum viderint, immundum censent. *Herod. l. 2.*

AP. Hæc parabola è sacris Ægyptiorum deducta, significat sinceram cordis mundiriem, in quo nihil sit fucatum. Oportet ad numen accedentes cithari piscis cor habere, τὴν καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν. Athen. lib. 7. Dipnosoph. *Cor candidum & amplum.*

VIII. ÆTHIOPES SOLEM ORIENTEM DETESTANTVR.

Improbi osores virtutis.

ÆTHIOPES nonnulli Orientem Solem detestantur, & eo emergente in paludes se condunt. *Strab. l. 17. num. 565.*

AP. Improbi lucem virtutis, & bonorum operum non ferunt.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ, τῆς δὲ ἀληθείας τὸ φῶς. Furum nox est, lux veritatis. *Euripides.* Sic in fabula Ranæ Solis nuptias execrantur:

Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.
Conuitio permotus quærit Iupiter
Caussam querelæ, quædam tum stagni incola,
Nunc (inquit) *omnes vnus exurit lacus,*
Cogitque miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos?

IX. AETHIOPVM CADAVERA.

Hypocrisis.

Herod. l. 3. ÆTHIOPES exsiccata cadauera gypso inducunt, pingunt, & cippo vitreo operiunt, quid ornatius? imò quid turpius?

AP. Magnificis tectoriis hypocritæ celant vitia, quos ideò Christus Dominus sepulchra dealbata nobili icone denominat. Sed viperæ in auro quoque & electro sepultæ hanc vanitatem redarguunt.

Mart. epig. lib. 4.

Flentibus Heliadum guttis dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas Cleopatra sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore iacet.

X. AGRIOPHAGORVM, ET SAMBRORVM REX.

Vigilantia, & ratio libidini subiecta,

Sol. Polyhist. pag. 93 edit. Pict. OCCIDENTEM versus Agriophagi tenent, qui solas Pantherarum & Leonum carnes edunt, rege præditi, cuius in fronte oculus vnus est. Sambris verò proximi summam regiæ potestatis Cani tradunt, de cuius motibus quidnam imperitet augurantur.

AP. Illi regem Imperij oculum demonstrant, quem ἀκοίμητον, & perspicacem esse oportet. Hi omninò barbari, qui se à cane regi patiuntur, deprauatos homines ostendunt, qui abiecto rationis gubernaculo libidini obtemperant.

Nil tibi concessit ratio?

XI. ALBANORVM MORTVI.

Hæreticorum exequiæ.

APVD Albanos piaculum est, curam suscipere, aut mentionem facere mortuorum.

AP. Barbaris Albanis sunt similes, qui neque pro defunctis orari, neque vlla pietatis officia curare volunt. *Sancta & salubris est cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis soluantur*, Machab. August. lib. 1. de Ciuitate Dei, cap. 13. *Non ideo tamen contemnenda & abijcienda sunt corpora defunctorum, maximeque iustorum, atque fidelium, quibus tanquam organis & vasis ad omnia bona opera sanctus vsus est spiritus.* Ad hæc Cassiod. lib. 6. Var. 8. *defunctorum quinetiam sacram quietem, æquabilia iura tuæ conscientiæ commiserunt, ne quis vestita marmoribus sepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligiosa temeritate præsumeret, ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis aut voraci flamma consumptos scelerata perscrutatione detegeret, ne corpus, quod semel reliquerat molestias mundanas, humanas iterum pateretur insidias.*

Strab. lib. 2. c. 347. n. 10.

XII. ALBANORVM VICTIMA.

Improborum felicitas.

ALBANORVM multi diuino, vt arbitrabantur, sed verè dæmoniaco instinctu correpti vaticinantur. Qui verò eorum furore vehementiore agitatus solus per syluas vagatur, hunc comprehensum

dos, sacra vincit catena, & opiparè per illum alit annum. Productus deinde ad rem sacram vna cum alijs victimis mactatur vnguentis delibutus.

Strab. lib. 2. pag. 346. num 50.

APODOSIS.

Impij quasi victimæ Albanorum potant, olent æternis supplicijs destinati.

Minutius Felix in Octauio.

Miseri quibus vltimus instat
Ille dies, festa velantur fronde per vrbem.

XIII. ÆNEANES, AINEIANEΣ.

Auari.

Plutarch. in quæst. Græc. 14.

ILLI sibi ex oraculo persuadebant fore, vt patriam terram amittent, si particulam aliquam largirentur.

AP. In auaros qui pecuniam recondunt, & nemini largiuntur, non secus ac si in vncia donanda ex asse bona essent amissuri. Et ita quidem clausos omnibus volunt benignitatis fontes, vt quod est in sordidi charactere apud Theophrastum, μήτε ἅλας χρηνύειν, μήτε ἐλλύχνιον: neque salem alijs commodent, neque ellychnium.

Phædrus lib. 4. 77.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui tristis audis Musicum citharæ sonum,
Quem tibiarum macerat iucunditas,
Obsoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cœlum fatigas sordido periurio,
Qui circumcidis omnem impensam funeris:
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

XIV. AENEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

VIRGINES ijs, qui Cassiopæam bouem ducebant, solebant acclamare:

Μή ποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nun-

Nunquam redeatis dilectam in parriam terram. *Plutarch.*
Et id ſibi lubenter acclamari audiebant, propter terræ duritiem, & ſterilitatem.

APODOSIS

In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.

Omne ſolum forti patria eſt, vt piſcibus æquor.

XV. ANGYLÆ.

Impietas.

ANGYLAE ſolos colunt inferos. Fœminas ſuas *Solin. Polyh.* primis noctibus nuptiarum adulterijs cogunt *pag. 97.* patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus ſtringunt ſeueriſſimis.

APODOSIS.

Typus impietatis expreſſus, ſi addas Valerij Flacci lemma.

Alijs Rex Iuppiter oris.

XVI AQVITANORVM REGVM IMPERIVM.

Inconſtantia rerum humanarum.

ASTRAEVS oculorum ſuorum incremento atque decremento, lunæ deſignabat alternationes, *Antoninus* inde Aquitanis Regibus chariſſimus fuit, quod con- *Diog.* tentionem inter eos dirimeret, qui iuxta lunæ viciſſitudines ſuccedebant imperio.

APODOSIS.

Res humanas luna mutabiliores perpetua vertigine alternat inconſtantis fortunæ rota. Cuius lubrica ſi ſcire quiſquam velit, quàm varia ſint & aſſidua, arenarum numerum idem iam deſpiciens, & montium *lib. 14. Phi.* pondera ſcrutati poterit. Amm. Marcel. οὐδὲν τῶν *lib. de mundi opificio.* ἐν γενέσει βέβαιον, τροπὰς καὶ μεταβολὰς ἀναγκαίας τὰ θνητὰ δέχεται. Nihil in rerum natura firmum eſt: mutationes & viciſſitudines neceſſarias res humanæ habent.

XVII. ARABIAE SACRI.

Castitas Sacerdotum.

FERVNT non amplius esse 300. familias in Arabia, quæ commercium thuris exercent, & id iuris per successiones sibi vendicent, sacros ob id vocari thurilegos, nec congressu fæminarum funerumque cum incidant eas arbores aut metant, pollui. *Pl. nat. hist. l.* 12. *c.* 14. Pene simile habet de cinnamomo Aethiopum Solinus.

APODOSIS.

Castos esse oportet qui orationes thymiama Dei offerunt.

Casta placent superis.

Ambrosius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris mysterium accedere, nisi cuius castitas ante susceptum mysterium, fuerit approbata.

XVIII. ARGIVORVM ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ,

Viri muliebres.

Plutar. in Arg. ibid. ARGIVAE mulieres, cum Thelesilla duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in suæ vrbis obsidione fortiter pugnassent, bellicis monumentis honestatæ, id insuper habuerunt, vt quotannis, ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallijs muliebriter induti cernebantur.

APOD. Parabola sugillat viros muliebri animo.
Ἀχαιΐδες οὐκ ἔτ' Ἀχαιοί.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaque virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum ossibus, sed sine animo, sine quo anima est nihil.

XIX.

XIX. ARIANVS SPONSVS.

Labor ante fructum bonorum.

APVD Arianos (populi sunt Persarum finitimi) nemo vxorem ducit nisi prius hostis amputatum caput detulerit ad regem, Rex caluaria in regio thesauro posita, linguam minutatim secans ; cum farina miscens prius degustatam, ei qui attulit , & familiaribus edendam præbet. *Strab. l. 15. pag. D. n 10.*

APODOSIS.

Τῆς δ᾽ ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. *Hesiod.*

Dij, inquit, sudorem posuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. ATHENIENSIVM IVDICVM CRVENTA SVBSELLIA.

Iudiciorum circumspectio.

ATHENIENSES vt innumeros in re iudiciaria ritus, tùm illum non postremum habuerunt, quo ante iudicum consessum porcellum mactari iubebant, tanquam expiatoriam victimam ; mox rore sanguineo sedilia leniter respergi veteri consuetudine receptum erat. *Vide Sigon.*

APODOSIS.

An idcircò sanguini insidebat , vt memores essent sed de vita & sanguine hominis cernere, quem si iniustè profunderent, scirent se ita respersum iri hoc cruore vt subsellia in quibus sedebant porcelli sanguine.

Ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα.

XXI.

XXI. BOETICORVM ORACVLVM

Consilium malum consultori pessimum.

Strab.lib.8. BOEOTIS Oraculum sciscitantibus; antistita respondit, ἀσεβήσαντας εὖ πράξειν. rebus vsuros secundis si impiè agerent, quo accepto mulierem in rogum conijciunt, ratisi oraculum mala fide edidisset, hanc pœnam demereri : si bona, se ex oraculo facturos, cremantes sacerdotem, quod maximè impium videbatur.

APODOSIS.

Exuritur quæ consilium dedit impietatis : sic
Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.

XXII. BALEARICORVM VICTVS

Labor ante fructum bonorum.

Strab.lib.3. BALEARICI funditores sunt supra cæteros insignes, vt qui tres fundas circa caput gestant, ad ominimodam iaculorum emissionem, neque puerulis panem alia conditione dare solent, quàm si fundæ scopum tetigerinit.

APODOSIS.

Salust.Phil. Vigilando, agendo, benè consulendo, prosperè omnia cadunt: mala mille hominem affligunt, cui segne & inutile corpus: neque vnquam ignauia immortalis factus est. ἀρχὴν γὰρ, εἰδέναι τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν ἀνθρώποις, πόνον. Omnis felicitatis, omnisq; virtutis principium si verum dicendum est, laborem Deus ostendit mortalibus: addit, sicut sine luce videre non possumus, quia nec colores, nec oculi ad videndum sufficiunt hanc enim ceu vinculum naturá præparauit, quo coaptaretur colori oculus: nam in tenebris venter suam vim exerit. Eodem modo, τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων ὁτιοῦν ἀντιλαμβάνεσθαι ἀδυνατεῖ,

νατῶ, μὴ προσχρησάμενον ὥσπερ φωτὶ συνέργῳ τῷ πόνῳ. Animæ oculus nullam virtutis actionem poteſt attrectare, niſi à labore, ſeu luce adiutus. *Philo lib. de ſacrif. Abel, & Caini, ed. Col. Allob. pag.* 140. Et hic plura habet de labore.

XXIII. BARBARORVM NOVI ORBIS MOS.

Illiberalitas erga Deum. *Ex hiſt. de nouo Mundo.*

BARBARI in nouo orbe inueniuntur, qui patria veteramenta, hoc eſt, detritos calceos, montibus & vijs dedicant, vt proſperum iter obtineant.

APODOSIS.

Sordidi ſunt & illiberales, qui ætatis primitias mundo & voluptatibus mancipant: Reliquias demum vitæ, quaſi veteramenta Deo conſecrant. Quid eſt hoc aliud quàm quod aiebat Phryne, τρύγα τῶ κάλλους πωλεῖν. Fæcem pulchritudinis vendere?

Vdum & molle lutum es, nunc nunc properandus, & acri
Fingendus ſine rota.

XXIV. BRACHMANVM AVDITORIVM.

Modeſtia diſcentium.

AVDITORI Brachmanum non licet nec loqui, nec ſcreare, aut exſpuere alioqui per diem illum cœtu excludit vt incontinentem ferunt. *Strab. li. 15.*

APODOSIS.

Ex eo reuerentiam diſcant adoleſcentes maximè in ſacris, & ſcholis, quibus calor ætatis non ſinit ſeruare modum.

Λαῶμεν μὲν ἀργὴν, χεῖρα δ' ἐργάτην φέρειν.

XXV. CAVNIORVM THEOMACHIA.

Impietas.

Herodot. l. 1.

CAVNII sumptis hastis aërem ferientes ad Calyndices vsque montes se peregrinos Deos expellere dictitabant, quorum iam sacra erant pertæsi, cum antea recepissent.

APODOSIS.

Quid est aliud pugnare cum Deo, quàm diuinæ voluntati resistere? Talis ille Amycus apud Valerium Flaccum.

Argon. l. 4.

fuga sub terras, fuga nulla per oras,
Nec lachrymæ, nec fortè preces; superiue vocati
Pectora nostra mouent: alijs Rex Iuppiter oris.

XXVI. CERCETVM NAVICVLARII

Magistratuum ignauia castigata.

Nicol. Damas. de mor. Gentium.

CERCETES, vt rem nauiculariam magnifaciunt, ita in pigros nautas seuerè animaduertunt, Nam si quis scapham regens aberrarit, & vectores in discrimen adduxerit, hunc singuli accedentes conspuunt, & omni contumelia afficiunt.

APODOSIS.

Pastores & magistratus significantur, qui si Reip. vel Christianæ vel ciuilis clauum cui sunt affixi, benè feliciterque rexerint, magnam laudem consequentur: Sin autem negligentia salutem animorum vel popularium suæ fidei commissam produnt; æternas ignominiæ notas subeunt Μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστι δῶρα Θεοῦ, παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία, inquit Iustinian. in authent, idque ad tutelam & salutem mortalium, non ad socordiam.

XXVII.

XXVII. CHALCIDICÆ COENÆ PROOEMIA.

Exordia vel initia splendida.

HEGESANDER refert, Dromeum parasitum, cuidam interroganti, an cœnæ lautiores essent in vrbe, an in Chalcide: respondisse, procœmium cœnarum in Chalcide elegantius ac iucundius esse, quã totum vrbis apparatum: τὸ προοίμιον τῶν ἐν Καλκίδι δειπνῶν χαριέστερον εἶναι τῆς ἐν ἄστει παρασκευῆς.

APODOSIS.

Exordia sæpè plus habent elegantiæ, quàm reliquum corpus orationis, initia plerumque splendida, aut actionem, aut rem, aut opus totum superant: imò multi postquàm feliciter incœperunt, veluti hebescente industria media & finem corrumpunt.

In fine ne corrumpas.

XXVIII. CIMMERII KIMMEPIOI.

Plut. de superstit. 295. Quod remittebatur ad hunc locum de Crocodylo, & Scorpio, vide suo ordine in animalibus.

Vitiorum propriorum ignoratio.

CIMMERII non modò tenebris oppleti sunt, sed & solem in mundo esse, & alijs lucere negant.

APODOSIS.

Nemo se auarum intelligit, nemo cupidum: Caci tamen ducem quærunt: non sine duce erramus & dicimus. Non ego ambitiosus sum, sed nemo aliter, Romæ potest viuere.

Senec. ad Lucil. ep. 50.

XXIX. CLIMACIDES. ΚΛΙΜΑΚΙΔΕΣ.

Adulatio turpis & seruilis.

Pl. de discrimen. ab adulatorib.

SYRIAE mulieres vilissimæ conditionis, quæ Cypriorum Regum vxoribus in rhedam ascensuris dorsum sternebant: ταῖς γυναιξὶ τῶν βασιλέων ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰς ἁμάξας, δι' αὐτῶν ὑποκατακλινόμεναι παρέχειν. *Vide Athen. l. 6.*

APODOSIS.

In turpiſſimos adulatores, qui indecorum nihil, aut facere ſe putant, aut pati, modò dominorum libidini placeant, quo ventris impudentiæ faciant ſatis. Benè Leo cani lauticias herilis menſæ iactanti:

Apud Auianum.

Vade ait & meritis nodum ceruicibus infer,
Compenſentque tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quamuis ieiunus quælibet arua peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem præpoſuere gulæ.

XXX. CNIDIORVM ORACVLVM.

Nouitatis odium, ſeu leges antiquæ ſeruandæ.

CNIDII cum Iſtmum ad inſulam efficiendam perfodere tentarent, reſponſum acceperunt ab oraculo Delphico.

Herod. lib. 1.

Ἰσθμὸν ἢ μὴ πυργοῦτε μηδ᾽ ὀρύσσετε,
Ζεὺς γάρ κ᾽ ἔθηκε νῆσον εἴ κ᾽ ἐβούλετο.

Iſtmum ne molibus erigite, ne fodite; Iupiter enim inſulam feciſſet ſi vtique voluiſſet.

APODOSIS.

Standum Dei ordini, & veteribus inſtitutis: nihilque temerè nouandum eſt.

Plautus in Trinummo

Moribus antiquis res ſtat Romana viriſque,
Nam hi mores maiorum laudant,
Eoſdem lutilant quos collaudant: hiſce ego te artibus gratiam
Facio, neu colas, neu imbuas ingenium, meo modo, & moribus
Viuito antiquis quæ ego tibi præcipio, ea facito, nihil ego iſtos
Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni dedecorant ſe.

XXXI.

XXXI. CARINTHIORVM RITVS IN CREANDO DVCE.

Ianua gloriæ humilitas.

MEMORATV digna ceremonia eſt, qua Carinthij ſibi Archiducem creant, eſt patens vallis ad Vittum oppidum, nec procul hinc eſt marmoreus lapis in patentibus pratis erectus: hunc cum Dux creandus eſt, ruſticus hæreditatio jure occupat, ad dexteram bouem habens fœtam nigri coloris, ad læuam equa illi ſiſtitur ſtrigoſa, macieque inſigni, frequens circa populus, agreſtiumque turba ingens; Dux inde futurus ex aduerſo mouet purpuratorum multitudine ſeptus, præcedunt principatus ſigna; omneſq; in toto comitatu egregiè culti præter futurum Ducem. Is agreſti habitu, pileo tectus, calceos & paſtoralem baculum gerens, paſtorem agit magis quàm principem hunc venientem intuitus qui lapidem obtinet, Illyrica voce (quæ illis vernacula eſt) *Quis hic eſt*, exclamat, *qui tam ſuperbè incedit*? Reſpondet multitudo: *principem regionis aduentare*: tum ille, *iuſtuſne iudex ſalutem patriæ quærens? liberæ conditionis? digniuſne honoris eſt? Chriſtianæ fidei cultor & auctor*: reclamatur, *eſt, eſt quidem & erit*. Rurſus idem: *quæro quo me iure hac à ſede dimouebit*? ait Comes Goritiæ Ducalis aulæ magiſter, *ſexaginta denarijs hic abs te locus emitur: iumenta hæc tua erunt (ad bouem & equam manum intendens) veſtimenta quæ dux exuet habebis, eris tu cum tota domo liber*: quibus dictis ruſticus malam percutit alapa leniter incuſſa, iubetque ſimul æquum iudicem eſſe. Præmioque inde abducto loco cedit: tum lapidem Dux occupat, nudum gladium vibrans, populum affatur; pollicetúrque ſe æquum iudicem futurum, ferunt & aquam agreſti pileo delatam potare in futuræ ſobrietatis argumentum: inde operari ſacris in ſacello *Diuæ Mariæ* vicino; quibus peractis

humili veste deposita, paludamentum induit, conuiuatur cum proceribus, postremo in apertum egressus pro tribunali sedens ius dicit populo. Anno salutis 790. dux gentis Iugo nomine ingens conuiuium prouincialibus præparauit, & agrestibus ad conspectum suum intromissis in vasis aureis atq; argenteis, nobilibus verò, ac magistratibus procul ab oculis collocatis, fictilibus ministrari iussit: interrogatus cur ita faceret, respondit: *non tam mundos esse qui vrbes & alta palatia, quam qui agros humilesq; casas colerent. Rusticis, qui Christi Euangelium accepissent candidas esse animas, nobilibus qui spurcitias idolorum sequerentur, sordidas ac nigerrimas: se ergo pro animarum qualitate instruxisse conuiuium*, Breui tempore castigati ea re nobiles, Christi fidem acceperunt, hinc honos inuestiendi Principis rusticis datus.

Sab. l. 5. En. 10.

AP. Præclare hoc symbolo demonstratur *ianuam gloriæ esse humilitatem*, & pauperum curam, hisque fundamentis nixam virtutem, ad summam honoris apicem euolare.

XXXII. CRETENSIVM LEGES MVSICAE.

Legibus nulla melior harmonia.

CRETENSES pueri literas discebant, & τὰς ἐκ τῶν νόμων ᾠδάς, leges numeris musicis conditas: *Hæ primum rudibus hominum animis simplices erant, maximeq; fama celebrauit Cretensium quas Minos, Spartanorum quas Lycurgus, ac mos Atheniensibus quæsitores, iam & plures Solon præscripsit.*

Strab. l. 10. de legibus: Iustin. l. 1.

AP. Leges Musicas habuerunt Cretenses, an vt earum seueritatem numerorum suauitate lenirent? an vt bonarum legum optimam esse harmoniam ostenderent? Henricus Magnus dicebat, nihil vetare, quominus regum liberi musicorum audirent acroamata: musicam autem discere, aut fidibus canere nolebat: cum

cum præſertim hæc ars nihil ij, præterquam ad amatorias illecebras ſit profutura. Peſſimum documentum, & quod peruerſa naturæ contagione, celerius irrepit animo quàm magiſtri præceptis egeat. Regum quidem propria in pace inſtrumenta, ſceptrum eſſe, & manum iuſtitiæ, in bello gladium: hæc ijsdem regiè tractanda, hæc vtroque tempore vſurpanda prædicabat. Prudentiæ, Iuſtitiæ, Fortitudinis, cæterarumque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam eſſe muſicis legum numeris illigatam, quam quiſque quadripartito ſolus canere poſſet.

XXXIII. DIALIS RELIGIONES.

Sacerdotum puritas.

CAPRAM, & carnem incoctam, & hederam, & fabam, neque tangere Diali mos eſt, neq; nominare, capra enim obſcœna eſt, caro incocta imperfecta, hedera Bacchi inſigne, faba feralis eſt.

APODOSIS.

Sacerdotes non modo à Veneris, Bacchique contubernio puri ſunto, ſed imperfecta quæque, & feralia abhorreant. *Aratus Diaconus l. 2. in Act.*

Ecclesiæ nunc alma fides ſine fine pudicos
Pontifices iubet eſſe ſuos & quærit in omni
Cauta tribu, quos ritè probet, nec ſanguinis iſte,
Sed meriti ſucceſſus erit.

XXXIV. EPHESIORVM EDICTVM.

Improbitatis Regnum.

EPHESII Hermodorum eiecerunt, quod ſe frugalitate philoſopharetur, de quo ſic Heraclytus. Digni ſunt Epheſij qui ad puerum vſque ſtrangulentur, quod Hermodorum virum inter ipſos frugi eie-

 cerint,

cerint, addito: Ημῶν μηδεὶς ὀνήϊσος ἔσω. εἰ δὲ μὴ ἄλλη τε καὶ μετ' ἄλλων. *Nemo nostrum frugi esto, sin autem is alibi sit, & inter alios.*

APODOSIS.

Iniquæst. Græcu. Improbi societatem bonorum non ferunt. Quod potest enim esse cum tenebris luci commercium? simile omnino est Laconicum edictum, cuius meminit Plutarchus, μὴ ἐξεῖναι χρηστοῖς ποιεῖν, *nemini liceat bonos facere.*

per me sint omnia protinus alba,
Pers. sat. 1. *Nil moror, euge omnes, omnes, mire bene eritis res.*

XXXV. EQVITES A BALNEO.

Puritas studiosorum.

EQVITES à balneo in Anglia sunt instituti non contemnenda ceremonia. Pridie enim quam initiarentur post diuinum officium sub noctem secedebant in cubiculum, vbi lectus erat stratus, & labrum balneatorium velis opertum. In hoc abluebantur, vt hoc symbolo discerent munditiam animi & corporis studiosissimè consectari. Mane votis nuncupatis quibus se Deo & regi obstringebant ad defensionem religionis & imperij, lato insigniq́ue pallio holoserico coloris hyacinthini induebantur, gladiosque Deo consecrantes aræ imponebant. *Ex libello de ordinibus militaribus.*

APODOSIS.

Simile est quod alibi diximus de pallio Philosophico, ex eo studiosi qui serio incipiunt Deo in studiis militare intelligant, quanta mentis & corporis castimonia facere debeant.

Casta placent superis pura cum veste venite.

XXXVI.

XXXVI. FINNI VENTORVM. VENDITORES.

Fauor & aura popularis, seu vanitas

SOLEBANT aliquando Finni inter cæteros gentilitatis errores, negotiatoribus, in eorum littoribus contraria ventorum tempestate impeditis, ventum venalem exhibere, mercedeq; oblata, tres nodos magicos, non cassioticos, loro constrictos eisdem reddere, eo seruato moderamine, vt vbi primum dissoluerent, ventos haberent placidos: vbi alterum, vehementiores: At vbi tertium laxarent, sæuas tempestates paterentur. *Olaus Magnus l. 3. cap. 15.*

AP. Ventos illi vendunt, qui lubricam speciem auræ & fauoris humani, magna mercede & præsenti pecunia flagitantibus addicunt.

Tanta emitur mercede nihil.

XXXVII. FONTINALIA.

Gratiarum actio.

FONTINALIA festus erat dies Romæ, quo in fontes coronas proijciebant, puteosque coronabant, vt à quibus pellucidos liquores ad restinguendam sitim acciperent, iisdem gratiam referre hoc ritu viderentur, Vide *Varr. l. 5. de ling. Latina.*

AP. Æquum est eos, à quibus haurimus beneficia, laude & gratulatione persequi. *Si aquam hauris, puteum corona.* Et,

Λύχνε χρεῖαν ἔχων ἐπιχεῖν μέμνησο ἔλαιον.

XXXVIII. GALLORVM SOLDVRII.

Amicitia fidelis.

NICOLAVS Damascenus lib. centes. decimo sexto narrat. Adiatomum regem Sotianorum (est autem Galliæ natio) sexcentos habuisse proximos, sibi delectos homines; Galli propria lingua Silodunos

Ath. l. 6. p. 249. Cæs l. 3. comment. Σιλοδούνοις vocant, Græci εὐχωλιμαίοις, Latinè *Deuotos* diceres, qui cum rege vitam agunt & moriuntur, nec est qui dicere possit, ex illis, amisso rege, quempiam mortem vel expauisse vel recusasse tergiuersantem.

APODOSIS.

Amicitiæ fidelis & perpetuæ typus est in Solduriis: quorum vnusquisque suo regi non tam verbis, quàm re prædicare poterat:

Ouid. 4. de Ponto.

Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras
Quamque fiat meriti gratia vana tui.
Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora lethen,
Oblitus potero non tamen esse tui.

XXXIX. GOTHORVM MOS.

Principum dona & fauores ancipites.

Olaus l. 8. cap 7. FIDEI integritatem in externis regijs aulis Gothiæ & Suetiæ, nunquam meriti sunt, nisi strictum gladium, vel pugionem, per cuspidem principis manu, & munere fidelitatis iuramento præstito, suscepissent, ne capulo sumpto ipsum gladium retorqueant in viscera porrigentis.

APODOSIS

Duos admittit sensus: vel etiam fidem erga principes commendat: vel ipsa principum dona lubrica esse, & periculosa ostendit, vt quæ aduersum mucronem intentent accipienti.

Pro munere pœnam.

XL. GOTHORVM REGALIS MENSA

Præmium ex labore.

GOTHORVM regibus erat in more positum, vt liberos sua mensa non communicarent, antequam illi bellico facinore nobilitati ab aliquo exterorum principum adoptarentur. *Cassiod. in epist.* Idem adoptabantur per arma, per arma (inquit) fieri posse filium

sium grande inter gentes constat esse praeconium, *in epistola lib. 4.* Olaus Magnus affert *ex Paulo Diacono l. 8. c. 3. citat Paulum lib. 1. c. 23.*

Ap. Ex labore gloria efflorescit, indignus est Christianus mensa Domini qui nullum vsquam virtutis in aduersis rebus periculum fecit.

Nec quisquam fruitur veris odoribus.
Hyblæis apibus aut spoliat fauos,
Si fronti caueat, si timeat rubos.
Armat spina rosas, mella tegunt apes.
Crescunt difficili gaudia iurgio. *Claud. in ep. Honorij*

XLI. GRÆCORVM RITVS IN ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Non ignara mali.

HIPPOCRATES cùm fuisset mos liberatos morbis scribere in templo Dei Æsculapij quid auxiliatum esset, vt postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque vt Varro apud nos credit, iam templo cremato instituisse medicinam hanc quæ Clinice vocatur. *Plin. 29. c. 1.*

APODOSIS.

Par est eos aliorum incommodis mederi qui ijsdem doloribus affecti fuerunt, secundum illud:

Non ignara mali miseris succurrere disco.

XLII. GYMNOSOPHISTÆ AD SOLEM.

Contemplatio.

PHILOSOPHOS eorum quos Gymnosophistas vocant, ab exortu ad occasum perstare narrant, contuentes Solem immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die pedibus alternis insistentes. *Plin. l. 7. pag. 2.*

Ap. Piorum & sapientum imago. *Purior illos Solis feruor alit, pretiosaque pabula libant.* Ambros. *Oratio quæ castitatis & iustitiæ, eleemosynarum operibus iuuatur, excedit mundum, pentrat paradisum, euolat vsque* *Serm. 64. in nat. Sanct. Mart. Naz. & Celsi.*

ad summæ maiestatis conspectum, & in eo suauissimè conquiescit.

XLIII. HIPPONEÆ COROLLÆ.

Labores alieni non vsurpandi.

Strab. l. 6. HIPPONII magna pratorum fertilitas eademque amœnitas, ex quo Proserpinam ex Sicilia in eundem locum venisse ferunt florum legendorum gratia: indeque morem esse matronis receptum, vt flores ipsæ legant, coronasque nectant, turpeque ijs habeatur ad festos dies serta gestare emptitia.

APODOSIS.

Non est honestum alienis laboribus frui in otio atque desidia, & fucorum more laboriosarum apum mella diripere, quod Procopius l. 2. in Belisarij persona affert: οὐ δίκαιον τοὺς κηφῆνας μὲν ὑφ' ἑτέρων, πόνων μεγάλων ἀπολαύειν· ἄλλοις δὲ τοῦ μέλιτος οὐδεμιᾶς ταλαιπωρίας ὀνίνασθαι.

XLIV. IBERI NYCTOBLEPÆ.

Ignorantia, & cæcitas improborum.

Phot. in bib. APVD Antonium Diognem in incredibilium libris de insula Thule, mentio fit ciuitatis, cuius incolæ noctu quidem vident, interdiu cæcutiunt.

APODOSIS.

Nyctoblepæ, improbi: dies res cœlestes: nox, res humanæ. Ita enim sunt affecti qui se mundo manciparunt, vt in negotijs tractandis, in re familiari augenda toti sint lincei: in ijs, quæ ad salutem & futuram vitam attinent, liberide, quod aiunt, cæciores hebescant.

Proh tantum pectora cæcæ
Noctis habent.

XLV.

XLV. IBERICARVM ZONA.

Regulæ & leges omnium communes.

IBERORVM mulieres habent zonam certæ mensuræ, intra quam si alicuius venter comprehendi nequeat, pro dedecore putant. Nicolaus Damasc. *In Polyt.*
Ἰβήρων αἱ γυναῖκες ἔχουσι μέτρον τι τῆς ζώνης, ἣ τὴν γαστέρα περιλαβεῖν ἂν μὴ δυνηθῶσιν, αἰσχρὸν ἡγοῦνται.

APODOSIS.

Ibericarum mulierum zonæ leges sunt & regulæ sine vlla distinctione personarum.

Suo quisque pede.

XLVI. IMPERATORIA IMAGO NON VIOLANDA.

Castitas.

SVB Tiberio capitale erat ad Augusti simulachrum seruum cecidisse, vestimenta mutasse, nummo, vel annulo effigiem impressam latrinæ vel lupanari intulisse. Cœnabat Paulus Prætorius in conuiuio quodam, imaginem Tiberij Cæsaris habens ectypam, & eminente gemma, rem ineptissimam fecero, si nunc verba quæsiero, quemadmodum dicam illum Metellum sumpsisse. Quod factum simul & Maro ex notis illius temporis vestigatoribus notauit. At seruus eius cui nectebantur insidiæ, ei ebrio annulum extraxit. Et cùm Maro conuiuas testaretur, admotam esse imaginem obscœnis, & iam subscriptionem componeret, ostendit in manu sua seruus annulum.

De Imag. Imperatorũ vide D. Greg. Nazianz.

Suet. in Tib. ca. 58. Seneca lib. 3. de benefic.

APODOSIS.

Agnosce homo, cuius imaginem ectypam feras, cuius impressos vultus habeas Nonne *signatum est super nos lumen vultus tui Domine.* Vt quid igitur Dei speciem ipsismet Angelis tremendam, inquinati corporis contubernio, & fœdis voluptatum commercijs dedecorare nitimur? D. *I*gnatius Martyr. ad Polycarpum.

Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ὡς Θεοῦ οἰκητήριον.

XLVII. INDI AVRITI.

Delatores Otacoustæ.

INDI sunt (si modo Ctesiæ fabularum concinnatori credendum) quorum aures adeò latæ sunt, vt operiant humeros, τὸν νῶτον ἅπαντα συγκαλύπτειν.

Ctes. Ind. Phot. bibl. p. 93.

APODOSIS.

Prouerbiali figura dicitur, vt in Otacoustas omnia auribus aucupantes, vel in stupidos, quando aures longiores, & laxiores stuporis plerumque sunt indicium, οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. *Quicumque aures paruas habent, simiales sunt: qui magnas, Asinini.*

XLVIII. INDORVM ANCHORA AVREA.

Eloquentiæ sanctitudo.

INDI anchoram ferunt auream, qua caducæi vice vtuntur. Philost. in vita Apollonij lib. 3. c. 3. τὸν δὲ Ἰνδὸν χρυσῆν μὲν φέρειν φασὶν ἄγκυραν, ἣν νομίζουσιν Ἰνδοὶ κηρύκειον, ἐπὶ τῷ πάντα ἴσχειν. Indum porro auream ferre anchoram dicunt, quam instar caducæi habent, quod omnia coerceat.

APODOSIS.

Indus orator: anchora aurea, eloquentia, qua ipsemet orator, vt Mercurius virga.

Virgil. 4. Æne.d.

——Animas euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Dat somnos, adimitque & lumina nocte resignat.
Illa fretus agit ventos, & nubila tranat.

XLIX. INDORVM DOLIA.

Eloquentia.

Phil. & p. 14. phot.

INDI habere dicuntur in dolijs ventos, & pluuias, quibus regionem vel compluant, vel exsiccent.

APO-

APODOSIS.

Tales sunt viri eloquentes qui flexanima illa facundia, ita dominantur, vt modò animos liquefaciant modò inflamment, & pro suo arbitrio mutationem afferant. Itaque in eloquentis viri satellitio dicuntur esse venti, tonitrua, & fulgura, sicut illi,

Cui militat æther.
Et coniurati veniunt ad classica venti.

Hoc disertè Lucanus prosequitur in poëmatio ad Calphurnium Pisonem:

Nam tu siue libet pariter cum grandine nimbos
Densaque vibrata iaculari fulmina lingua, &c.

L. IVDICVM IMAGINES, ΑΧΕΙΡΕΣ.

Iustitia.

THEBIS imagines fuere iudicum sine manibus, item Præsidijs, τοῦ Ἀρχιδικαστοῦ effigies conniuens oculis. καταμύουσα τοῖς ὄμμασιν. *Plut. in Isid. & Osirid.*

APODOSIS.

Ἄδωρος ἅμα δικαιοσύνη καὶ ἀνέντευκτος οὖσα.
Iustitia vera donis & congressu hominum non corrumpitur: sed·

Aurea nunc verè sunt sæcula plurimus auro *Prop. l. 3.*
Venit honos; auro conciliatur amor,
Auro pulsa fides, auro venalia iura,
Aurum lex sequitur, mox sine lege pudor.

LI. LYCHNOPOPOEIA.

Increatæ sapientiæ honor & gloria.

ÆGYPTII Mineruam Saitem, tum alijs in rebus summa colunt veneratione, tum in eius honorem anniuersarias ferias celebrantes festum consecrarunt, quod suo nomine Lychnopopœiam appellant. Cum verò solennitatis eius quotannis statum redit tempus, solent alij quidem lychnos nauigijs impo-

imponere & Nilo ad vrbem vsque Sain peruehi: quo vbi peruenerunt, ad templum in quo simulachrũ Deæ collocatum est, inter cætera quæ lex religionis dictat hoc diligenter curant, vt Lychnos accendant sub dio circa scenas & porticus extremas, vnde fit vt Sais per totam illam noctem sacro igne quasi in medie Sole, illustretur.

Themist. orat. 2. ad Imp. Const.

AP. Increato lucis fonti ob cœlestis sapientiæ donum gratiæ à viris mortalibus debentur immortales. Quod si Ægyptij Lychnopopœiam celebrant in honorem lunæ (hæc enim Sairis Minerua) huic (opinor) ob lucis quam impertitur mortalibus vsuram gratulantes. Cur non Mariæ nostræ, quæ pulcra est vt luna, facibus accensis gratulabimur; Quod φωτὸς παγαῖς πορθμευτὰν (vt ait Synesius) sacratissimis visceribus enixa est. Nec verendum est, ne faculas istas laudum; Deus in quo immensa est claritas, respuat.

Vaga cingitur astris.
Luna, & in Oceanum riui cecidere minores.

LII. MEGARENSIVM COMITIA AD PLVRES.

Religio maiorum seruanda.

Pausin Attic.

AESYMNO Magarensi dum super Republica feliciter administranda consultat, respondisse oraculum narrat Pausanias, referret ad multos, si quid gerere prospere desideraret. Ea de causa Megarenses plures mortuos arbitrati, comitia ad heroum sepulchra celebrant. Μεγαρέας εὖ πράξειν ἢν μετὰ πλειόνων βουλεύσονται.

APODOSIS.

Hoc vtique consilium dare oportet hæreticis. Referant ad plures, & audiant quid mortuorum ossa, quid cineres, quid muti sepulchorum lapides, quid antiquissimarum basilicarum clament marmora: Θεὸν σέβεσθαι κατὰ τὰ πάτρια.

LIII.

LIII MELLIS ET LACTIS PRÆGVSTATIO.

Concordia & Charitas.

MORIS erat infantes à lauacro susceptos lactis & mellis gustu primum imbuere, quod ad concordiæ significationem factum putat Tertullianus. *Inde suscepti lactis & mellis concordiam prægustamus.*

APODOSIS.

Christiana charitas & animorum consociatio incredibilis ab ipsis religionis cunabulis suscipienda est, ijs præsertim qui seriò Christum volunt consectari, ἀγάπη πρώτη τῶν ἐντολῶν καὶ μεγίστη, ὡς κεφάλαιον τοῦ νόμου. *Greg. Naz. orat. 16.*

LIV. MEXICANÆ VICTIMÆ.

Felicitas improborum.

MEXICANI nonnunquam captiuos ornant pro deis, quibus ipsos sunt immolaturi & vnum ferme mensem ante destinatum sacrificium omnibus delicijs proluunt, & honoribus extollunt infinitis, vt prætereuntes etiam cum veneratione adorent, dies ornatos ostentat, nox in caueam clathratam conijcit; ad summum postquam triginta dies regali apparatu exegerunt, & iam satis pingues ad sacrificium videntur, à barbaris mactantur, & solennibus epulis comeduntur. *Ex histor. de nouo mundo de stat. Imp. pag. 303.*

APODOSIS.

Simile est omnino quod de Sacris ex Dione Chrysostomo dictum est, præclarum humanæ felicitatis in improbis documentum,

De tuo luditur corio.

LV.

LV. NEVRORVM VITA.

Crudelitas.

Solin. Polyhist. pag. 58. edit. Pict.

NEVRI, vt accepimus (inquit Solinus) æstatis temporibus in lupos transfigurantur. Deinde exacto spatio, quod huic sorti attributum, in pristinam faciem reuertuntur. Populis istis Deus Mars est, pro simulacris enses colunt, homines victimas habent, ossibus adolent ignes focorum.

APODOSIS.

Digni sunt, qui omnibus proponantur in exemplum crudelitatis & impietatis, cum lemmate,

Κύκλωπες ϧ θεῶν οὐκ ἀλέγουσιν.

LVI. ONOBATIS.

Adulterij Pœna.

Plut. in qu. Græcis.

CVMAEI mulierem in adulterio depræhensam in eminenti lapide collocabant: deinde asino impositam per vrbem circumducebant: donec iterum in pristino lapide constituta ὀνόβατις, & tota vita infamis pronunciaretur.

APODOSIS.

Is character ad adulterorum infamiam exprimendam est insignis, qui idcirco cum asinis componuntur in libidine, quibus vt nihil turpius, sic nihil stupidius: luxuria enim omnem vim mentis & ingenij, veluti Circæis poculis extinguit, & cœlo natos homines mutat in belluas, an & ridendo dicere verum voluit Lucius Apuleius, qui se à sua Photide in asinum transformatum, & sexentis laboribus conflictatum narrat per totam illam metamorphosin, cuius partem ex Luciano descripsit. Non emittendum quoque hic existimo Cretensium ritum qui adulteros ignominiæ caussa lana coronant. Et hæc quidem corona redarguit adulterorum mollitiem, timiditatem, mulierositatem.

Adulteri lana coronati. Æl. lib. 12. Var. hist.

LVII. OSCOPHORIA THESEI.

Vita humana lætitia & dolore mixta.

OSCOPHORIA festum Atheniensium, in quo præferebantur palmites racemis onusti in memoriam Bacchi & Ariadnes. Hoc ipsum cum post Ægæi patris fatum celebraret Theseus, ἐλελεῦ, Ἰοῦ. Ἰοῦ, in doloris gaudijq; signum cani iussit, vt eodem temporis vestigio Athenienses & patris morti ingemiscerent & suæ gratularentur inaugurationi. Plutar. *in Theseo.* ὅθεν καὶ νῦν ἐν τοῖς Ὠσχοφορίοις στεφανοῦσθαι μὲν τὸν κήρυκα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ κηρύκειον· ἐπιφωνεῖν δὲ ταῖς σπονδαῖς, ἐλελεῦ, Ἰοῦ, Ἰοῦ. τοὺς παρόντας· ὧν τὸ μὲν σπεύδοντες ἀναφωνεῖν, καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δὲ ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστι.

APODOSIS.

Læta tristibus, tristia lætis in humanis rebus commiscentur.

Sincera bonorum
Pars nulli concessa viro.

LVIII. PANOEBORVM REGES.

Regum veneratio.

PANOEBI Regis defuncti corpus terra condunt, caput abscindunt, inaurant, in sacris collocant. *Nicol. Damas. in Panœbis.* τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες καὶ χρυσώσαντες ἀνατιθέασιν ἐν ἱερῷ.

APODOSIS.

Magno omnibus honori reges esse oportet, qui sunt θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, vt ait Plato.

Εἰκὼν δὲ βασιλεύς ἐστιν ἔμψυχος θεοῦ.

Addit Xenophon honoris & gratiæ radios Deo Regibus esse impressos.

Ἐμοὶ δοκεῖ καὶ ἐκ θεῶν τιμή τις, καὶ χάρις συμπερίπεσθαι ἀνδρὶ ἄρχοντι.

LIX. PARTHORVM REGIS MENSA.

Cœnipetarum seruitus.

POSSIDONIVS, libro quinto, Regem tanta superbia elatum refert, vt si amicos fortè ad cœnam vocet, tractet indignissimè: non enim mensæ particeps est conuiuâ, verum humi sedens Rege in sublimi lecto recumbente, quod ab ipso proiicitur, canis instar comedit, ac sæpe ob leuem causam virgis cæditur, & cruore oblitus tanquam beneficio accepto gratias agit, & Regem pronus veneratur.

AP. Imago contumeliosæ superbiæ, & indignissimæ seruitutis cœnipetarum, quam plenius expressam à Luciano in libello de mercede conductis licet intueri.

Iuuen. sat. 5

Omnia ferre
Si potes, & debes, pulsandum vertice raso
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis & tali dignus amico.

LX. PERSARVM MOS DE SVBVLCIS.

Luxuriæ odium.

SVBVLCI apud Persas à sacris eliminabantur. *Herodot. lib.* 2. nec mirum, quia dum Ægyptij volunt ἄνθρωπον ἐξώλη σημαίνειν χοῖρον ζωγραφοῦσι, vt habet Orus *lib.* 2. 35. vnde violæ albæ symbolum.

APODOSIS.

Immundarum cogitationum alumni, & Veneris sacrificuli subulci sunt omnium impurissimi, & sacrorum mysteriorum communione indigni Tertull. lib. de Pudicit. *Oportet cum peruenitur ad summum sacerdotem Patris Christum, de domo hominis nostri in tempore hebdomadis auferri omnia impedimenta prius, vt munda sit quæ remanet domus, caro & anima,*

& vbi

& vbi introierit cum sermo Dei, & inuenerit maculas ruboris & virores, extrahi statim & ibi jacere sensus mortiferos & cruentos, nam & Apocalypsis viridi equo mortem, russeo autem Præliatorem imposuit.

LXI. PERSARVM OXYGALA.

Per acida itur ad dulcia.

REx ille Persarum magnificentissimus, cùm inauguraretur, antequam Cidarim ornamentum capitis regibus singulare, à Maximo Sureno impositam acciperet, acidi lactis potionem ebibebat. *Plut. in Artaxerxe,*

APODOSIS.

Ordo fuit creuisse malis, sic calicem doloris amarissimum Christus exhausit antequam in gloriæ se reciperet domicilium. *Iuuencus lib. 3. de Euang. historia.*

Hunc quoniam calicem non est transire facultas.

LXII. PERSARVM SACRIFICIVM.

Pietas vera litat animo.

PERSAE, cùm sacrificarent, carnes hostiæ in suam rem conuertebant, solam animam Deo relinquebant. *Strab. libro* 15. τῆς γὰρ ψυχῆς φασι τῆς ἱερου δεῖσθαι.

APODOSIS.

Non qui sumptuosas diuitias sine mentis erogat synceritate, Deum colit: sed qui litat animo. Arnob. *Non eum qui sollicitè relegit & hostias immaculatus cædit, qui aceruos dat thuris cremandos, hic numina consentiendus est colere, aut officia solus religionis implere: cultus vero in pectore est, atque opinio de dijs digna, nec quicquam prodest illatio sanguinis aut cruoris.* *lib. 14. aduersus gentes.*

LXIII. PHENEATARVM PETROMA.

Literarum sacrarum honor.

EST apud Pheneatas in Arcadia Cereris fanum; in quo magna vt apud Athenienses celebrantur mysteria: prope fanum lapides eminent duo prægrandes apta simul commissione compacti: hoc πέτρωμα appellant, & in eodem sacras literas quibus ritus mysteriorum continentur, asseruant. imminente Thesmophoriorum die lapides disiungunt, & commentarium eductum legunt, lectum in pristina sede noctu reponunt. Tanto autem honore petroma venerantur, vt ad id iusiurandum religiose concipiant.

Pausin Arcad. p. 249.

APODOSIS.

Multò profecto rectius honor sacrarum literarum maximus esse & religiosissimus apud Christianos debet. Isid. Pelus. epist. 339. ad Cyrum. αἱ δὲ ἱεροὶ πυκταὶ τὸν μαρτυρουμένων θείων γραφῶν τῆς πρὸς θεὸν ἀναβάσεως κλίμακες. πάντα τοίνυν τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ Θεοῦ προφερόμενα, ὡς δόκιμον δέχου χρυσίον, πεπυρωμένα τῷ Θεῷ τῆς ἀληθείας πνεύματι, vides sacras literas vocari *scalas ad cœlum, Aurum Dei spiritu probatum.*

LXIV. PISIDÆ.

Parentum honor.

PISIDAE, primitias in suis conuiuijs parentibus libant vt Dijs, quod à Nicolao Damasceno literis consignatum est, ad commendandam singularem erga parentes obseruantiam. Sed neque minus habet reuerentiæ quod ait Tertull. lib. de anima cap. 57. Nasamones propria captare oracula apud parentum sepulchra.

APODOSIS.

Secundum DEVM honorandi á quibus huius lucis vsuram accepimus, quid quod Scythæ Issionides

nides caput purgatum patris inaurant adorantque pro simulacro solennibus & annuis sacrificijs venerantur. *Herod.l.10. pag. 111.*

LXV. PITHOEGIA.

Scientiæ vsus.

PITHOEGIA, διὰ τὸ οἰγνύναι τοῖς πίθοις, festa fuerunt Atheniensium, quibus postquam mustum deferbuisset, solemni die, puta Nouembris vndecimo aperiebant dolia, libabant Ioui, amicis & seruis impertiebantur, precati antea, vt vsus vini, & prima illa libatio foret omnibus salutaris, ἀβλαβῆ καὶ σωτήριον εἶναι τὴν φαρμάκου χρῆσιν. *Plut. tom. 2. opuscul.*

APODOSIS.

Scientia donum est Dei, sed tamen vt vinum prodest vel nocet pro vsus ratione, si qui vana gloria stimulati cum nondum deferbuerint æstus cupiditatum, ad docendum illotis manibus accedant: periculum est ne se, & alios in discrimen adducant contra bene, sapienterque faciunt, qui cum iuuenilis veluti ardoris crapulam exhalarint, Deo anteà sacris animorum piaculis conciliati, ad docendos alios accedunt, & acceptam à Deo scientiam in auditorum mentes diuidunt.

Sed fas haud vlli est exire in luminis auras
Non vocitante Deo. *Claudius Marius Victor.*

LXVI. PSYLLI INTER SERPENTES.

Viri Sancti in mundo mundi.

AGATHARCIDES dicit, in Africa Psyllorum gentem esse, & nihil quidē quoad viuendi rationem à reliquis hominibus differre, verumtamen cum alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas bestias, quæ vel ictu vel morsu venenum relinquunt

ei quippiam nocere posse, neque aut serpentis morsu, aut Phalangiorum mortiferis vulneribus vt cæteros homines affici, neque scorpionum aculeis lædi solere; cum enim venenatum quiddam ad eos accesserit, vel eorum corpus attigerit, vel aliquem dolorem exhauserit, veluti soporiferam bibisset potionem, stupore affectum ac sensu priuatum sopitur, & tamdiu debilitatur, quoad ab illo Psyllus recesserit. Portò natos sibi infantes quomodo germani an spurii sint experiuntur serpentibus admotis, vt auri puritatem igne explorant aurifabri.

Ael. l. 16. cap. 27.

A P. Tales sunt qui cum in mediis vitæ periculis versentur, diuinis tamen instructi præsidijs non modo nihil vitij contrahunt, sed & cæteris morbo impeditis medentur, ἀκτὶς ἡλίου κἂν ὁμιλήσῃ βορβόρῳ μένει καθαρὰ καὶ ἀμόλαυτος.

Synes. in ep.

LXVII. PYTHAGORÆORUM CENOTAPHIA.

Apostasia mors animæ.

PITHAGOREI centaphia extruebant iis, qui defecissent à Philosophia, Orig. l. 1. in Celsũ. Meminit quoque Clemens Alexandrinus Strom. l. 5. Πυθαγόρειοι δ' ἐξελασθῆναι τῆς διατριβῆς, καὶ στήλην ἐπ' αὐτῷ γενέσθαι οἷα νεκρῷ, διὸ καὶ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροὺς καλοῦσιν τοὺς ἐκπεσοῦντας τῶν δογμάτων.

APODOSIS.

Pro mortuo habendus qui spreta recta viuendi ratione, voluptatibus quas ipse repudiarat iterum se fœdè mancipat:

O voluptas mundi, σκιὰ τῶν σκιῶν.

Heu quoties fidem
Mutatosque Deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Demirabitur insolens.
Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui semper vacuam, semper amabilem

Sperat, nescius auræ
Fallacis. miseri quibus
Intentata nites. me tabula sacer Hor.Od.l.1. Carmin.
Votiua paries indicat inuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo.

LXVIII. RVGIANI AB EQVO CONSILIVM CAPIVNT.

Appetitus Dominatus.

RVGIANI Baltici maris accolæ *Suantoniti* idolum colebant magna Religione. Alebatur huic sacer equus albus, per quem auspicia huiusmodi sumebantur, cum bellum aduersum aliquam prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorum opera disponi solebat; in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ conuersis in terram cuspidibus figebantur: æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ducandæ expeditionis tempore, solemni precatione præmissa à sacerdote è vestibulo productus, si propositos ordines ante dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerendi belli omen accipiebatur. Sin læuum vel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quam tria continuè potioris incessus vestigia cernerentur. Sax.14.hist. Danorum.

APODOSIS.

Quid est aliud ab equo consilium capere, quàm calcato rectæ rationis fœdere, & oppressa mentis face belluinis permotionibus se regendum tradere?

Vix te patiuntur, vbi acres
Incaluere animi, ceruixque repugnat habenis.

LXIX. SACCARVM FELICITAS.
ΤΩΝ ΣΑΚΚΩΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.

Improborum prospera.

SACCARVM festum celebratur apud Persas, quo vnum ex captiuis sumebant, morti iam addictum, cui in sella regia sedere, scortari, saliarem in modum epulari, omnia denique pro libidine agere licebat: finito deinde ludo beatus ille verberibus cæsus affigebatur cruci. Dion. Prusæus καθίζουσιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βασιλέως, καὶ τὴν ἐσθῆτα δίδωσιν αὐτῷ τὴν αὐτὴν καὶ τρυφᾶν καὶ παλλακαῖς χρῆσθαι.

Orat. 4. de regno.

APODOSIS.

In Octauio.

Minutius Felix: miseri in hoc altius tolluntur vt altius decidant: hi enim vt victimæ ad supplicium saginantur, vt hostiæ ad pœnam coronantur. In hoc adeò quidem Imperijs ac dominationibus eriguntur, vt ingenium eorum perditæ mentis licentia liberi nundinen ur. Absque enim Dei notitia quæ potest esse solida voluptas? Cùm sit somno similis, antequam tenetur, elabitur.

LXX. A SACRIS AVSPICANDVM.

In Africa nemo destinat aliquid nisi præfatus Africum. Plin. 38. cap. 2.

OMNES qui sub tutela sunt virginis, eamque vt dominam studiosius venerantur, nihil omnino nisi prius inuocato eius nomine moliuntur, quo plenior ad Christum pateat aditus. Bernardus. *Virgo regia ipsa est via, per quam Saluator aduenit procedens de ipsius vtero tanquam sponsus de thalamo suo: per te accessum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ mater salutis, vt per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis.* Notatione digna sunt, quæ habet Surius in vita S. Gerardi, ad 24. Septemb. de cultu ipsius erga beatam Virginem: neque enim contentus perpe-

Serm. 2. de Aduentu Domini.

petuum ei Thymiama adolere, ita ad eius nomen & inuocationem affectus erat, vt si quis reus, clam à familiaribus sancti viri edoctus, veniam ab ipso peteret, per nomen matris Christi: mox audito nomine matris misericordiæ, Pater sanctus lachrymis perfunderetur, & perinde ac ipse reus esset, à reo veniam peteret Ipso auctore, ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipsum matris Dei, sed *Dominam* eam vocant: si sit autem pronunciatum nomen illius, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus sese inclinant. Atque adeò Pannonia à sancto Rege suo Stephano, Sanctæ Mariæ familia appellata est.

LXXI. SARDIORVM MVRI.

Regum infantium auspicia.

MELES primus Sardiorum Rex quacunque parte murorum Leonem filium recens natum circumtulerat, ea erat inexpugnabilis: neque verò cum vrbs à Persis capta est, aliunde erupuerunt, quam ex eo loco qui non esset infantis præsentia lustratus. *Herodot. l. 1.*

APODOSIS.

Maiestas in regibus etiam infantibus elucet, quæ & ciues tuetur & hostibus terrorem inijcit. Quod Regi Ludouico insigni miraculo contigit: hic enim postquam Henricus Magnus conscelerratissimo omnium parricidio de rerum humanarum culmine sublatus est; cum timore arderet Gallia, expectans quo scelus istud esset erupturum, vnus infans, Deo auspice, omnes malorum nebulas discussit, & se in hoc rerum fluctu quasi serenissimum sidus suis popularibus spectandum præbuit.

LXXII. SAVROMATARVM. ABSTINENTIA.

Sobrietas coacta.

Nic. Dam. de moribus gentium. SAVROMATAE tanta voracitate se in cibos ingurgitant, vt ad triduum saturentur, διὰ τριῶν ἡμερῶν σιτοῦνται εἰς πλήρωσιν.

APODOSIS.

Sauromatis similes sunt qui propter stomachi marcorem sobrij esse coguntur, & ieiunant quoties sunt saturi: hanc crapulam præclarè Prudentius exagitat in hymno ieiunantium. Corpus enim (inquit)

Putrem resudans crapulam,
Obstrangulatæ mentis ingenium premit.
Hinc, *Vini atque somni degener discordia.*
Libido sordens, inuerecundus lepos,
Variæque pestes languidorum sensuum.
Hinc, *Frequenti marcida oblectamine,*
Scintilla mentis intus pescit nobilis,
Animusque pigris stertit in præcordijs.

LXXIII. SAVROMATARVM VIRGINES.

Labor ante voluptatem.

SAVROMATAE non prius Virgini nuptias concedunt, quam hostem aliquem interfecerit, illustri splendore nobilitata: παρθένον δ' οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρα κτείνῃ. *Nic. Dam.*

APODOSIS.

Labor ante virtutem, & pugna ante victoriam, ne sint *Salmacida spolia sine sudore & sanguine.* ὅταν ἐμπίπτῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι σε θεὸς ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ βέβληκεν, ἵνα ὀλυμπιονίκης γένῃ. *Cum tibi obtigerit discrimen aliquod, memento te à Deo quasi Aliptes cum robusto athleta commissum, vt in olympicis coroneris.* *Epict. Arri. lib. 1. c. 24.*

LXXIV.

LXXIV. SCAPERDA.

Aulicorum vita.

COLLOCATVR in circo trabs humanam staturam altitudine exæquans, eademque perforata: traijcitur per foramen funis, è cuius extremitate religantur vtrinque adolescentes duo auersi, qui valido nisu adurgentes, alter alterum in sublime attrahere satagunt: quo certaminis genere victoriam reportat qui supremo stipite alterum admouerit. Ex quo non dubium est quin præcipiti lapsu deijciatur. Iulius Pollux refertur à Iunio in adagijs. *l. 9. cap. 8.*

AP. Eustathius ἐπὶ δυσχερῆ πάντα ad laboriosa molimina refert: mihi verò videtur in eo aulicorum ambitiosorum vita viuis coloribus exprimi, qui in tota vita scaperdam agunt, hoc vnum summis viribus conati vt se trudant, retrudant, extollant, deprimant, ad summum, opus omnium durissimum, ludum putent: ita insana est aulicæ vitæ dulcedo.

Stet quicunque volet potens
Aulæ culmine lubrico.
Me dulcis saturet quies, *Sen. in Thy.*
Obscuro positus loco,
Leni perfruar otio.

LXXV. SEPTEMTRIONALIVM ETHNICORVM MOS.

Inconstantia superstitionis.

EST nonnullis gentibus septemtrionis mos, quicquid primo diei diluculo in cœlo, terra, vel aquis viuum apparuerit, hoc ipsum ad crepusculum huius diei pro numine fideliter adorare, vtpote aues, animalia, pisces, ac ipsos serpentes, & vermes, & præcipuè ceruum volantem, quem ob cornua, quibus capita iuuenum adornantur, inter nobiliora reptilia honorant. *Olaus Magnus c. 2. l. 3.*

AP. Bellè designat tabula hæreticorum in dementi superstitione inconstantiam, qui ad omnem opinionis scopulum adhærescunt, & sibi nouos quotidie deos, nouosque ritus faciunt.

Nil mouisse salus.

LXXVI. SEPTEMTRIONALIVM RITVS.

Superstitionis inconstantia.

SEPTEMTRIONALIVM quidam quicquid primo diluculo in cœlo, terra vel aquis viuum apparuerit, toto eo die, vsque ad crepusculum pro numine colunt: huic oblationes ex ossibus syluestrium animalium & piscium venatione quæsitas faciunt, quæ æstate non incendunt, sed hyeme in publicis congressibus comburunt.

Olaus Mag. lib. 3. cap. 2.

AP. Rectè cadit in dementem hæreticorum superstitionem, quæ excussa semel veræ fidei anchora, ad omnem opinionis scopulum adhærescit: vel in eos, qui Euripo mutabiliores ad omnium aut amicitiam, aut venerationem, animos repentè adiungunt, repentè quoque eos deserunt, & nouos sibi quotidie deos parturiunt, quibus certè conueniret istud lemma:

Hodie tu Iuppiter esto.
Cras mihi truncus eris, ficulnus inutile lignum.

LXXVII. SINITARVM SACRVM.

Eleemosynarum parsimonia.

SINITAE in sacris, vbi aliquid in disco, puta porcini capitis imas auriculas, reliquarum altilium vngues, vini guttas aliquot in ara simulachro apposuerunt, qui vetus est libandi mos, cæteras ipsi dapes magno cum tripudio, & effusa lætitia comedunt.

Maff. hist. Indic. lib. 6.

AP. Impietas Deo, & pauca, & contempta delibat, sibi & plura, & meliora reseruat, & quasi sola in possessionem rerum omnium venerit, nihil cum pauperi-

petibus communicat, quod D. Ambrosius egregiè carpit: quousque extenditis diuites insanas cupiditates? nunquid soli habitabitis super terram? cur eijcitis consortem naturæ, & vindicatis possessionem naturæ? in commune omnibus diuitibus, atque pauperibus terra fundata est. cur vobis ius proprium soli diuites arrogatis? nescit natura diuites, quæ pauperes omnes generauit: nudos fudit in lucem, egentes cibo, amictu, poculo: nudos recipit terra quos edidit: nescit fines possessionem sepulchro includere. *lib. de Naebuth. cap. 1.*

LXXVIII. SPARTANORVM LANCEA.

Virtute decet non sanguine niti.

DIo Chrysostomus orat. 4. refert apud Thebanos familiam quandam Spartanorum fuisse, qui hereditario quodam iure lanceæ speciem corpori à natura inustam gererent, qua qui carerent pro spurijs & illegitimis habebantur.

APODOSIS.

Ea demum vera nobilitas est, quæ non tantum maiorum sanguine, sed propria virtute, quæ per λόγχυν istam σημεῖον γένεις significatur, nixa est.

Non facit nobilem atrium plenum imaginibus, Virtus est quæ facit nobilem.

LXXIX. SPARTANORVM SENATORVM MOS.

A Deo initia agendi capienda.

SENATOR apud Lacedæmonios cùm primùm creatus esset, veteri & laudabili more, omnia deorum templa frequentabat coronatus. *Plutarch. in Lycur.*

AP. Benè sapienterq; faciunt, qui à Deo omnium actionum sumunt primordia: maximè verò ij penes quos est Respub. debent numen, consiliorum fontem

in prologo. tem, venerari, sine cuius auxilio omnis humana prudentia fumus est. Val. Max. *Nam si prisci Oratores ab Ioue optimo, max. benè orsi sunt: si excellentissimi vates à numine aliquo principia traxerunt: mea prauitas eo iustius ad fauorem tuum decurrerit, quod cætera diuinitas opinione colligitur, tua præsenti fide paterno auitoque sideri par videtur.* Erat tantum in numine nimius imperatorum assentator.

LXXX. SVSIDES.

Cupiditas rationis domina.

Clemens Recog. lib. cap 9. SVSIDES Mulieres solitæ dominari viris, vnde in omnem turpitudinem prolapsæ: nam vnguentis ornamentisque optimis comptæ, maiore ambitione quàm viri, pudicitiam detestabantur.

APODOSIS.

Pessimum est Imperium, cum Gynæcea cupiditatum se in dominam rationem effundunt atque affigunt humi, quod Horatius ait, *diuinæ particulam auræ.*

LXXXI. SYBARITAE GALLOS ET MALLEOS NON FERVNT.

Concionatores improbis molesti.

Athen. l. 12. PRIMI Sybaritæ, quæ cum strepitu exercentur artes, vt fabrorum, ærariorum, & materiatorum in suam ciuitatem recipi noluerunt, & ne alicunde somnus interrumperetur, gallos perpetuo exilio mulctarunt.

APODOSIS.

Voluptuarij homines, dum palpum vbique quæritant, reprehensionem veritatis, quasi mallei strepitum fugitant, & diuini verbi præcones longum valere iubent, Æneanum illud imprecantes, quod est apud Plutarch. *in quæstionib. Græcis.*

Μήποτε νοσήσαιτε φίλους πατρίδα γαῖαν.
Nunquam videatis dilectam in patriam terram.

LXXXII. TAVRORVM REGVM Mos.

Amici aures regum.

APVD Tauros rex cùm mortuum luget amicum, auriculæ suæ partem, nonnunquam totam abscindit. Nicol Damascenus in Tauris: ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου, ἢ μέρος ἢ τὸ ὅλον ἀποτέμνει ὠτίον.

APODOSIS.

Oculi & aures regum fidi, & prudentes amici, quos cum amittunt, toties partem sui amittunt. Dion. orat. de regno: ὁπόσοις γὰρ ἄν τις ᾖ κεκτημένος ἑταίροις τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ δεῖ ἀκούει. *Quot quisque sibi comparauit amicos, tot oculis quæ vult ipse videt, tot auribus audit ea quæ oportet.*

LXXXIII. THVRIFERÆ REGIONIS IVDICIA.

Prouocatio ad alium iudicem non debet esse temeraria.

IN regione thurifera, si quis iudices male iudicasse putet, fenestram in suprema palatij parte catena reuinctam, apprehensa catena trahit, & reserat: tum rex hoc vbi resciuerit, eo, qui conquestus est, accersito ius dicit: malè à iudicibus si est pronuntiatum, occiduntur: sin rectè, qui fenestram mouit, interficitur. Λιβανοφόρος *dicitur ab Athenæo.*

APODOSIS.

Hæc parabola reos monet, vt consultè ad aliud forum appellent: iudicibus autem vulgatum decantat.

Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos.

LXXXIV.

LXXXIV. THVSCA TIBIA IN SVPPLICIIS.

Musica importuna.

Athen. l. 12. ALICNIVS Thuscos ad voluptatem esse adeo propensos refert; vt tibiæ cantum adhibeant, cùm sontes flagris cædunt.

AP. Rectè prouerbiali figura dicetur in musicam importunam: vel in eos qui cum dolorem inferant, volunt tamen iucundum videri; & suauibus fictorum verborum lenimentis irrogatos corporis cruciatus permulcent.

Satis est semel perire.

LXXXV. TIRYNTHIORVM SACRVM.

Consuetudinis vis.

THEOPHRASTVS lib. de Comœdia, scribit Tirynthios rediculos, & ad res serias inutiles, ad oraculũ Delphicum se contulisse, eius monitu ab eo vitio liberari exoptantes, vaticinatumq; Deum fuisse, immolatum Neptuno taurum si continentes risum in mare abijcerent, cessaturam eam ridendi consuetudinem. Illos autem metuentes, ne quid peccarent aduersus Dei responsum, sacro pueri ne interessent, vetuisse: vnum tamen cum id resciuisset, turbæ permixtum alijs cum clamore eum aspellentibus dixisse: quorsum hæc? an Sphagium vestrum, hoc est, peluim ad excipiendum hostiæ sanguinem, subuertam, timetis? Illi continuo riserunt: neque enim vas vllum oportebat, quo cruor exiliens exciperetur victimæ, præsertim quæ in profluentem abijceretur. (Athen. li. 6. pag. 261. Dipnosoph.)

D. Augustinus. AP. Ex ea parabola discimus vim consuetudinis esse tenacissimam: *Lex enim peccati est violentia consuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam animus inuitus, eo merito quo in eam volens illabitur.*

LXXXVI.

LXXXVI. VICTIMA IVNONIS CONIVGALIS.

Amor coniugum.

ANTIQVI Iunoni γαμηλίῳ nuptiales victimas felle destitutas offerri volebant.

APODOSIS.

In connubijs amorem & concordiam regnare, fel omnino abesse oportet.

Felices & amplius
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Divulsus querimonijs
Suprema citius soluet amor die. Horat. Ode 13. lib. 1. carm.

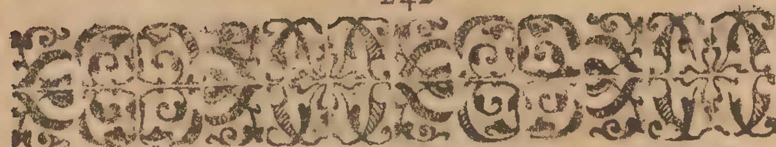
Diserte autem Plutarchus hanc similitudinem prosequitur in coniugalibus præceptis: οἱ τῇ γαμηλίῳ θύοντες ἥρᾳ, τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς, ἀλλ' ἐξελόντες ἔρριψαν παρὰ τὸν βωμόν. Αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδὲ ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι.

LXXXVII. VITIORVM INTERITVS.

Confessio.

PRÆCIPVVM festum Persarum vitiorum interitus, quo serpentes & venenata omnia Persæ cōficiebant, & magis offerebant pro insigni pietatis argumento: hac via gratam se rem bonis dijs, molestam verò læuis numinibus facere arbitrati. Agathias lib. 2.

APO. Serpentes, peccata: interitus peccatorum, confessio. Augustin. *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, expugnatrix dæmonum quid plura? obstruit os inferni, & paradisi portas aperit.* De pœnitentia.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SEXTVS.

AVES.

I. ACCIPITER AB ARDEA SVPERATVS,

Mens antea generosa à voluptate oppressa.

ON caret admiratione, pugna Falconis cum ardea. Nam si hæc supra accipitrem volatu contendere potest, & sibi illum subijcere, suis excrementis respergit, quo gnaui alioqui alitis pennæ ita hebescunt, vt ad pugnam sit inutilis, nec difficili admodum labore ab hoste superetur. Quare Falco hostis insidias quanto potest studio euitans, tamdiu ex obliquo cum illo in aëre congreditur, donec tandem occasione oblata superior factus, ardeam magno impetu deturbet.

Vid. Pict. apud Camer. in symbol.

AP. Hoc artificio vtuntur dæmones: qui si generosam mentem videant, ad præclara quæque sua ipsius indole incitatam, conantur inprimis voluptate quasi cœno illinere, ex quo emortuæ pietatis vires facilè contabescunt: *nihil enim est* (vt Seneca) *tam mortiferum ingenijs quàm voluptas*, οἱ γὰρ ἀπολαυστικῶς ζῶντες, ξυγκαταφρόνουσι δέονται. Postquam verò his voluptatum sordibus inquinati sunt animi.

Arist. in Polyt.

Nemo

Non animum summi memorem genitoris in altum
Excitat, ad cœlum mittit suspiria nemo:
Nec recolens apicem solij natalis ad ipsum
Respicit auctorem, nec spem supra aera librat:
Sed mentem grauibus contentus sternere curis,
Indigno subdit domino, perituraque pronus
Diligit, & curuo quærit terrestria sensu. *Prudent. in Hamartig.*

II. ACANTHIS IN SPINIS.

Studia in paupertate.

ACANTHIS auis viuit in spinis, quę tamen summa cantus amœnitate floret. Aristot. & Ælianus φθέγγεται τ' εὐμελές καὶ εὔμουσον, ex Arist. non ἄμουσον, vt habent nonnulli codices. *lib. 10. c. 32.*

AP. Studiosi multi suauiter canunt, licet in labore & paupertate durè & parcè victitent, contra qui diuitijs affluunt sæpe sunt elingues. Archesilaus dicit: τὴν πενίαν λυπηρὰν μὲν εἶναι ὥσπερ τὴν Ἰθάκην ἀγαθὴν δὲ κουροτρόφον ἐθίζουσαν συνεῖναι λιτότητι, καὶ καρτερίᾳ, καὶ καθόλου γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον. Strob. Paupertatem duram quidem esse non secus ac Ithacam, præclaram verò adolescentum nutricem, quæ assuefaciat homines victus tenuitati, laborumque tolerantiæ, ad summum, *Gymnasium esse virtutis efficax.* Quod autem acanthis appositum sit symbolum literatorum, declarant etiam perpetuæ cum asino inimicitiæ, cuius rei meminit Aristot. Ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δὲ, ἁπαλὰς οὔσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας. *Serm. 93.* *lib. 9. hist. animal. c. 1.*

III. ÆGOCEPHALVS

Agelastus.

AVIS est quæ liene caret, est autem lien risus sedes, sicut fel iracundiæ, iecur amoris, αἰγοκέφαλος ὅλως σπλῆνα οὐκ ἔχει *Arist. hist. animal. ca. 15.*

Ἀπ' Παρθενῶν ἀχώρ ἦκε diciturin eum qui nulla incundiore consuetudine corrugatam frontem serenare, & ad risum pellici potest. Talis fertur fuisse Heraclitus ille, de quo Iuuenalis:

Quod de sapientibus alter
Satyr. 10. *Ridebat quoties à limine mouerat vnum*
Protuleratq́; pedem: flebat contrarius alter.
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni:
Mirandum est, vnde ille oculis suffecerit humor.

IV. HALCYONES.

Virginis partus.

HALCYON auis est paulò amplior passere, colore cyaneo ex parte maiore, tantum purpureis & candidis admixtis pennis: canit in arundinetis: nidum, vt putant, ex spinis aculeatis concinnat, fœtificat brumâ, qui dies halcyonides vocantur, placido mari per eos, & nauigabili: Ita fœturæ gratissimæ animantis ponunt venti, & mare sternitur. Vide Plin. *l.* 10. *c.* 32. & Ar. *de animal. l.* 9. *c.* 14.

APODOSIS.

Instar Halcyonis Deipara Virgo, tenuis quidem, vt putabatur apud homines; sed apud Deum virtute permagna. Color auis Cyaneus siue cœruleus originem cœlestem significat, candidus puritatem, purpureus regalem prosapiam, cantus inter arundineta, lœtitiam cœlestem in vitæ paupertate: nidulus ex spinis, speluncæ Bethlemiticæ rigidam asperitatem; fortificatio hyemalis, natalem Christi in hyeme: maris tranquillitas in partu halcyonum, pacem quæ nascente Christo, vniuerso terrarum orbi felix illuxit:

Ver magnus agebat
Orbis, & immitis parcebat flatibus Euri.

V. AL-

V. ALCYON.

Coniugalis amoris symbolum.

PLVTARCHVS Alcyonem ſapientiſſimum diuiuiniſſimumq́ue marinorum animal appellat, non modò ob induſtriam qua cæteris antecellit; ſed etiam quod mariti eſt amans adeo, vt non vno quodā ſed quolibet anni tempore cohæreat congreſſusq́ue huius admittat, non per libidinem, vt quæ alteri nulli prorſus miſcetur, ſed beneuolentiæ coniugalis, & amicitiæ ſtudio. Eundem grauem iam annis & ægrè ſequentem γηροφορᾶν κ, γηροτροφᾶ, ſuſcepta cura, fert fouetque ſenem, nuſquam deſtituens, nunquam poſt ſe relinquens, nam & dorſo impoſitum geſtat.

Apodosis.

Felices tèr, & amplius.
Quos irrupta tenet copula, nec malis *Horat.*
Diuulſos querimonijs
Suprema citius ſoluet amor die.

In eo charitatis coniugalis argumento ſpectabilis eſt pietas vxoris Eduardi Anglorum regis filij: qui cum itinere ad ſanctum Sepulchrum ſuſcepto, inſanabilem plagam venenato Mauri gladio inflictam accepiſſet; pia coniux Hiſpaniarum Regis filia, manantem quotidie ex vlcere mariti purulentum humorem lingebat, ſolius amoris melle conditum: vnde illi ſanitatem, ſibi immortalem ex amore coniugali gloriam peperit. *Rode. Sanc. p. 101. hiſt Hiſp. cap. 4.*

VI, ASTERIAS ΑΣΤΕΡΙΑΣ.

Pigritiæ fuga.

AVIS nomine Aſterias manſueſcit in Ægypto, & eatenus humanam vocem intelligit, vt ſi quis huic

huic conuicium faciens vel appallauerit seruam, ex ea contumelia irascatur: vel eandem ipsam vocauerit pigram, ea sic dolentur, tanquam ignobilitatis & segnitiæ arguta, indignetur.

Apollonius. Dionys. Ap. Asterias symbolum est diligentiæ & generositatis. Turpis & homine indigna est pigritia: natus est homo ad laborem vt auis ad volatum: τὸ μὴ γενέσθαι, οὐδὲν, τὸ δὲ γενέσθαι, πόνος.

VII. ALES VENATOR.

Impostor.

MERVLIS affine genus quoddam est venaticum & captiosum, colore atrum, splendide canorū: rectè ex eo venaticum appellatum, quod ex auibus multas sui cantus permulsione ad se allicit, & capit: cuius ingenitæ hæc auis præstantiæ non ignara, eo munere naturæ ad voluptate & cibo se explendam vti videtur. Nam ex sui cantus auditione & bellissimas oblectationes habet, & aucupio & venatione proximè ad se accedentium auicularum exsaturatur. Quòd si quando quisque hanc captam concluserit in caueam non modo canere omittit, verum etiam pro seruiture sua à venatore pœnas silentio sumens, muta permanet atque elinguis. *Æli. lib. 3. de animal. cap. 4.*

AP. Typus est impostoris, qui propinare solet

Immixto liuentia melle Veneno.

VIII. ANSER LAVRO INIMICVS.

Indoctus.

ANSER laurum Phœbi arborem sibi exitialem auersatur, & declinat. AElianus.

lib. 5. c. 29. Εἰ δὲ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι οὐκ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης. Etiamsi fame contabesceret, lauri folium non commederet, ne Rhododaphnen quidem gustaret.

A P-

AP. Ingenium à Poeticis disciplinis auersum hoc σχήματι significatur. Talis ille fuit senator Cumanus, qui cæteris de alendo in vrbe Homero consilium agitantibus dissuasit, fore enim aiebat si is reciperetur in vrbe, turbam ὁμήρων multam & inutilem: homo Midæ auriculis si quisquam alius dignissimus. *Herodot. in vita Homeri.*

IX. ANSERES TAVRI MONTIS.

Lingua coercenda.

ANSERES Taurum montem peragrantes magno aquilarum metu singuli mordicus lapidem tenent, ne clangore prodantur, tanquam enim silentij frænos sibi inijcientes, montem transuolant, ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στόμιον δαπτόντες. Ælian. *l. 5. de an. c. 20. 19.*

AP. Anseres, silentij prudentes obseruatores: lapis ratio silentij frænum: aquila, dæmon dictorum factorumque auceps. *Isidorus Pelusiota* Cyro monacho χαλίνωσον τῆς γλώττης τὸ τάχος. τὸ μεῖζον, γὰρ ἁπάντων τῶν γηίνων μελῶν ἡ γλῶσσα ὡς δυσκάθεκτός ἐστι. Linguæ celeritatem fræno coerceri, maximum enim terrenorum omnium membrorum lingua est, vt quæ ægrè retineri possit. *ep. 325, l. 1.*

Infrænis oris vectigal calamitas.

X. EQVVS AB ANTHO SVPERATVS,

Ferocia ab imbecillo cohibita.

FLORVS auis est palustris, coloris pulchri, oculorum acie debili, quæ cum equo semper pabuli gratiâ dimicat, dorso eius insilit, colla & armos vellicat, & his armis freta eum plerumque abigit à pabulo, Ἄνθος τῷ ἵππῳ πολέμιος, διελαύνει γὰρ τὸν ἵππον ἐκ τῆς νομῆς. *Aristot.*

AP. Robusta quæque sæpe vel ab infirmis debellantur. Ita infirma elegit Deus ad impotentem robustorum ferociam compescendam.

Ouidius *Parua necat morsu spatiosum vipera taurum,*
A cane non magno sæpè tenetur Aper.

XI. AQVILA AD CORNICES.

Inimicos virtute vlcisci.

Al. lib. 5. cap. 22. CORNICIBVS studium est aquilas irritare: hæ verò illas præclarè contemnunt, & deorsum ferri sinunt. Ipsæ sursum subuolantes æthereum locum celeri alarum remigio secant: quod quidem ipsum non Cornicum timore agunt. Quisnam hoc dicat, qui planè sciat aquilarum vim; sed potius præclara quadam animi magnitudine earum infra se volantium lapsus lubenter intuentur.

APODOSIS.

Præclarum est symbolum inuidorum, qui generosi hominis adhuc prima face surgentis virtuti obstrepunt. At ille quo magis inuident eo nititur altius & infra se volantes corniculas irridet.

Sola virtute sequantur.

XII. AQVILÆ FEL, ΑΕΤΟΥ ΧΟΛΗ.

Seueritas moderata.

AElian. lib. 1. AQVILÆ fel Attico melle temperatum hebescentibus illitum oculis visum efficit quam acutissimum: Εἰ οὖν μέλιτι τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν ἀυτοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυνόμενος ὄψεται. Animal. cap. 62.

Auson. ad Theodos.

APODOSIS.

Seuera grauis hominis reprehensio amore & humanitate condita, mentis tenebras dissipat, & eos qui prius erant solutioris vitæ ad meliorem frugem reuocat:

Blando vis latet imperio.

XIII. AQVILÆ OVA IN PELLE VVLPINA.

Robur additum calliditati.

ALBERTVS grandem aquilam esse ait in Septentrione, quæ duo oua semper parit, eaque Vulpis pelle inuoluta in cacuminibus ramorum suspendit, vt solis calore foueantur.

APODOSIS

Rectè hoc symbolo significatur robur calliditatis inuolucris tectum ad tempus, iuxta Lysandri dictum, qui Leoninam cum Vulpina coniungere se dictitabat.

XIV. AQVILÆ IVVENTVS EX SADAIA.

Renouatio vitæ.

SADAIAS Aquilæ iuuentutem ita renouari putat, tradit eam adeò sublime volando ascendere, vt æthereo calore plumæ accendantur, atque ita nudatam delabi in præfrigidum fontem ac puteum, cuius frigore calor medullarum adaugetur, ac per antiperistasim aliquandiu ipsa quiescente donec plumæ succrescant, & in nouam prorsus auem exeat. *Albert. Animal. lib. 23.*

APODOSIS.

Sic demum noui homines sumus, cum cœlesti amore plumea vanitas incenditur, & fonte sacramentorum abluti nouo germine pubescimus. Attigit quoque hanc similitudinem Aratus Diaconus 2.

Nam debilis æuo.
Et declinatis senio iam visibus ales *In Act. Apostol.*
Flammiuomo sub sole iacet, pennasq; grauatas
Eius in igne fouet, nocturnaque lumina pandit,
Atque oculos radiis argentibus ingerit ægros
Ad veterem reditura diem.

XV. AQVILA INTER PSITTACOS.

Vltio opportuna.

Alb. Magn. Animal. li. 8. c. 2.

AQVILA si incidat in multitudinem cornicum aut psittacorum adhuc imbecillior, ab ijs se deplumari patitur quidem, vel inuita: at meminit iniuriæ, dataque postea occasione obuias perimit.

APODOSIS.

Vir generosus plerumque ab infimis indigna patitur iram concoquens, donec data occasione animaduertat. Vitandæ potentum offensæ, qui vel leuiter læsi, *plumbeas iras* gerunt.

Χαλεπαὶ δὲ ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί. Οδυσ. ρ.

XVI. AQVILÆ PVLLVS VNVS.

Monarchia.

Plin. l. 10. c. 3.

EXCLVDVNT pullos binos, alterum expellunt tædio nutriendi.

APODOSIS.

Effigies est hæc Monarchiæ, *vnum Imperij corpus vnius animo regendum.* Tacit. in annal. εἰ ἐθέλουσι δύο ἥλιοι γενέσθαι, κίνδυνος πάντα συμφλεχθέντα διαφθαρῆναι: *Si duo vellent esse soles, periculum esset ne omnia conflagrarent.* Et hoc opinor timent Ranæ in lepidissima Phædri Fabella:

Vxorem quondam solem velle ducere,
Clamorem Ranæ sustulere ad sydera.
Conuicio permotus quærit Iupiter
Causam querelæ. Quædam tum stagni incolæ,
Nunc, inquit, omnes vnus exurit lacus,
Cogitq; miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos.

XVII.

XVII. AQVILA A POLIPO. DOMITA.

Delusit hiantem.

QVVM in saxum non admodum è mari eminens Polypus aliquando correpens ascendisset, ibique cirris explicatis summa cum voluptate à tepore Solis calesceret: Aquila acris & acuta quanto potuit maximo alarum impetu in polypum insiluit: sed piscis, & hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhærescentibus cirris, in profundum detraxit hostem capitalissimum, simul & interfecit. *Ælianus & Antipat. Thes. epig. anth. lib. 1. tit. pisces.*

Πόλυπος εἰναλίῃ ποτ' ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς,
Ηελίω ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.
Οὔπω δ' ἦν πέτρῃ ἴκελος χρόα. σύνεγγυς καὶ μιν
Αιετός ἐκ νεφέων ὀξὺς ἔμαρψεν, ἰδών.
Πλοχμοῖς δὲ εἱλιχθεὶς πέσεν εἰς ἅλα δύσμορος. ἦ ῥα
Αμφω καὶ θήρης ἤμβροτε καὶ βιότου.

XVIII AQVILA PVLLVM EIICIENS.

Αφιλοστοργία.

INIQVISSIMA circa pullorum educationem aquila est: alterum enim ex duobus quos excluserit in terram eiectum pulsu alarum allidit, & alterum tantum educat fœtu proprio, dum laborem fugit educationis, abdicato.

APODOSIS.

Huiusmodi scilicet parentes illi sunt, qui paupertatis prætextu infantes exponunt, quique in distribuenda hæreditate erga liberos nimium inæquales se exhibent, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου, ἀνισάζωσι τὰ τέκνα. *Aut. Græc. apud Paul. Mel. antiq. loo. comm. syllogistam.*

XIX

XIX. AQVILÆ PENNÆ.

Societas imparium.

AElian. l. 9. c. 11. de anim.

NON modo præſentem & viuentem Reginam auium aquilam cæteræ omnes volucres extimeſcunt, atque eius conſpectum exhorrent: ſed & pennæ eiuſdem ſi quis cum aliarum pennis commiſcuerit incorruptæ atque integræ manent: aliæ cum aliis communitatem non ferentes, putreſcunt.

APODOSIS.

Tenues homuli, magnorum conſuetudine atteruntur, nec eorum aut faſtus ferre, aut profuſionem pecuniæ adæquare poſſunt. Itaque in vitæ conſuetudine τὸν κατ' σαυτὸν ἕλε ſecundum vetus pictum. *Amicitia aut pares accipit aut facit.* Significat præterea Aquilæ penna virum magnæ auctoritatis, alicuius mali & calamitatis depulſorem. Nam auctor *Geoponicon lib.* 1. ait aduertendum grandinis periculũ multum valere lapidem Chalazitem ferro appulſum, vel aquilæ alam dextram in medio agro defixam.

Αἰετοῦ πτερὸν τὸ δεξιὸν λαβὼν, μέσον τοῦ χωρίου χῶσον.

XX. AQVILA IMPERATORIA AVREAE PYRAE INSIDENS.

Excelſæ mentis generoſitas ſupra omnem rerum humanarum ſpeciem erecta.

IN Imperatorum exequijs ſtatuebatur in campo Martio pyra phari inſtar, multis tabernaculis contignata, quorum ſuperius inferiori ſemper contractius & paulatim graciſeſcens aſſurgebat, donec ad ſummum ventum erat, in quo regina auium Aquila conſidebat, & inferiores quidem domunculæ exterius auro, purpuraque veſtitæ, intus lignorum aridorum copia fartæ, vi ignis immiſſa valide deflagrabant: ex ſummo apice victrix aquila flammas inferiores deſpectabat, & ardoribus intacta euolabat, vt ani-

animam Imperatoris in cœlum deferre videretur.

AP. Mundus instar est pyræ deflagraturæ, specie quidem nobilis & opulentus, sed intus ligna putida. sordes & ramenta habet: recondita varia tabernacula, diuersarum vitarum gradus & ordines significant, qui quantumcunque speciosi sint & eximij, tamen pereunt: sola in apice aquila deridet flaminas & se librat in cœlum. Sic Mariæ contemptrix mundi anima, supra vitæ humanæ æstus, arbores, incendia, delicias, fucos, peccata, miserias, eminet, & ad Deum euolat. *Vide Xiphil. in Hug & Herodia. in Seuero.*

Ardens euexit ad æthera virtus.

In eodem argumento Maximilianus secundus pinxit in symbolo aquilam in nubibus volantem, humi verò coronam, gladium, hastam, mundum cum lemmate:

Nil humana moror, dum super astra feror.

XXI. AQVILA IOVIS.

Abstinentia Sanctorum.

AQVILA violentum & auarum animal captu viuit, & carnes appetit: Nam ad se explendam lepores, hinnulos, anseres, & alia pleraque capit. Vna tantum ex aquilarum genere, quæ Iouis appellantur, carnes non attingit, sed & ad victum ei herba satis est & quamuis Pythagoram Samium non audiuit, nullum tamen animantem edit Ælian. l. 9. c. 10. Simile de Miluis narrat Pausanias, qui Ioui olympio consecrata minimè attingunt. *l. 5. seu in Eliac. priore p. 10. 107.*

AP. Sanctorum & religiosorum hominum abstinentia significatur, qui plenius Deo se manciparunt & cœlesti maximarum rerum contemplatione, vt Aquilæ Solis radijs recreantur. Est autem puriorum mentium & egregiarum virtutum propria abstinentia: ἀποχὴ τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν γυμνασίαν τῶν μειζόνων καὶ δορ σωμάτων ἐστίν. *Isid. Pel. epi. 32. ad Lam. Monach.*

XXII.

XXII. AQVILA MESSORIS.

Gratus animus.

AD fontem venerat messor, vt aquam è proximo hauriret, videt implicatam à serpente aquilam teneri, nec vllum ei patere effugium, falce serpentem dissecat, & vinculis auem expedit non ingratam. Cùm enim iam reuersus è fonte cum cæteris bibiturus esset, qui se largioribus poculis exceperant, illa superuolans excutit calicem, non sine querela hominis, qui aquilam seruatori malam reddere gratiam dictitabat; verum venenatum erat poculum quo compotatores socij extincti sunt, ipse verò mirabili casu seruatus.

Ælian. lib. de animal. cap. 37.

APODOSIS.

Gratia opportunè reddita præter spem.

Sic finem pietas contigit illa suum.

XXIII. AQVILA ALBA PYTHAGORAE,

Regis Galliæ fauor in Musas.

PYTHAGORAS inter suæ felicitatis indicia & cœlestium fauorem, commemorabat se aquilam albam aduolantem sinu excepisse, ex quo se diuinum hominem factum, & multa supra mortalium captum sciuisse dictitabat, καὶ τόν ἀετόν δὲ τὸν λευκὸν κατέψησεν

Ælian. lib. 4. cap. 17.

APODOSIS.

Aquila est alba animo simul & candore LVDOVICVS Rex, qui se literatis clementi fauore impertiens, sapientiæ studia excitat, & Musas alit omni felicitate circumfluentes.

Totique salutifer orbi

Cresce.

XXIV.

XXIV. AQVILA SESTI.

Gratus animus.

EST percelebris apud Seston vrbem aquilæ gloria, educatam à virgine retulisse gratiam: aues primo, mox deinde venatus aggerentem. Defuncta postremo in rogum accensum eius iniecisse se, & simul conflagrasse: quam ob causam incolæ, quod vocant Heroum, in eo loco fecere appellatum Iouis & virginis. Ælian. lib. 10. cap. 5.

AP. Gratia referenda nullum officium magis necessarium: hoc vbique animantes, hoc muta mundi compages docet, at ingratus est brutis deterior.

Πίθος ἐστὶ τετρημένους εἰς ὃν ἅπασας Lucian. Aut. lib. 1.

Ἀντλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν λέξας. *Dolium pertusum est, in quod omnia ingerens beneficia, frustra infudisti.*

XXV. AQVILA STELLARIS TAVRVM VENANS.

Dæmon peccatores capiens.

AQVILARVM genus quod alij Chrusaeton, alij stellarē appellant, non sæpe apparet, eius generis aquilam Aristot. venari ait hinnulos, lepores, grues, anseres ex cohorte. Aquilarū maxima hæc existimatur. In Creta vitaurum ab ea inuadi in hunc modum narrant. Interea taurus se cum capite prono demittit ad pastum, ex insidijs aquila in ceruicē inuolans crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam furibundus incitatur, & qua potest se in fugā confert. Et quamdiu in plano ac stabili loco fertur, ab aquilæ molestia requiescit. Ea nimirū quoad in planitiem excurrit, nihil ei negotij exhibet, sed quieta insistens, illum acerrimè obseruat quocumq; ingreditur. Cùm autem illum proximè ad præcipitem locum ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbē

alis,

alis, illius oculos tegit: & ea quæ ante pedes sunt, nihil illum prouidentem, magna vi pręcipitem agit: tum laniatu ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio prædá potitur, ab aliena præda humi strata se continet, sed ex suis laboribus gaudet, atque à communicando cũ alijs se abstinet. Posteaquam expleta atque exsaturata est, sua aspiratione graui & tetra reliquias imbutas relinquit, alijs iam ad vsum ineptas. Aliæ ab alijs longissimè nidificant, ne ob loci propinquitatem, pro præda illis sit contendendum, & mutuæ sustinendæ molestiæ.

Ælian. l. 2. c. 39. de animal.

AP. Hoc est ingenium dæmonis, vt primum fidei lumen eripiat, quo nos præcipites in omnium malorum voraginem celerius agat. Euseb Emissen. homil. 2. de symbolo. *Fides religionis Catholicæ lumen est animæ, ostium vitæ, fundamentum salutis æternæ.*

XXVI. AQVILA TILGAMI, ΤΙΛΓΑΜΟΙ ΑΕΤΟΣ.

Auxilium insperatum.

EST & amor & benignitas erga homines in brutis laudabilis. Nam aquila olim infantem seruauit, Sed operæ precium est historiam integrã explicare: amplum sententiæ nostræ testimonium futuram. Sacchoræ Babyloniorum regis futurum è filia nepotem, regnum aui adepturum Chaldæi prædixerunt. Hoc ille metuens durior in filiam esse, & vt omnis suspicio abesset arctissimè inclusã custodiri voluit. Sed frustra suo consilio rem fatalem impedire conatus est. Nam filia ex obscuro quodam homine grauida peperit. Natum autem ex ea infantem custodes regis metu ex arce (qua filia includebatur) præcipitarunt, forte autem præteruolans aquila, viso infantis casu, perspicacissima nimirum auis, illico priusquam terræ allideretur, volando subiens eum dorso ex-

ſo excepit, & in hortum quendam deportatum leniter depoſuit. Cum loci dominus inuentus, formâ eius delectatus, amauit, educauitque: & Tilgamum appellauit. is poſtea in Babylonios regnum eſt adeptus. Hoc ſi cui fabula videtur, me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen Achæmenem Perſam quoque, à quo nobilis Perſarum proſapia deſcendit, Aquilæ alumnum fuiſſe. Simile refert Pauſa. de Ariſtomene; cum in Ceadem Laconum barathrum dimiſſus eſſet, ſub ſiſſe Aquilam ſ[illegible] labentem. *Æl.lib. 12. Animal. cap. 21.* *in Meſſen.*

APODOSIS.

Repentinum & inſperatum auxilium in rebus deſperatis hac Icone ſignificatur, & quod aiunt θεὸς ἐκ μηχανῆς.

Qua via nulla fuit; iam tum mihi currere viſus
Plus homine eſt.

XXVII. AQVILAE VALERIAE LVPERCÆ.

Auxilium præter ſpem, ſeu, Diuinè [illegible].

VALERIA Luperca, ad auertuncandam peſtem ex oraculo erat immolanda Iunoni; cum deuolans Aquila victimarium culterum rapuit, eundemq; buculæ iuxta templum paſcenti infixit. *Ariſtid. [illegible]*

APODOSIS.

Repentinum à Deo, & inſperatum auxilium, turbidis ſæpe rebus influit, vt hanc non niſi diuino auxilio factam miremur ſerenitatem.

Maior agit Deus, atque opera ad maiora reſeruat.

XXVIII. ASTVRES.

Senectus honorabilis, vel *Pietas in parentes.*

NARRAT Albertus, aucupes aliquot dum Aſtures venarentur in denſam arboribus ſyluam penetraſſe: illic eminus proſpiciunt Aſturem autem in *Hoc verbo Aſturis v-ſus Formi[illegible]*

 ſtipite

Mathes. v. melius opinor asterias nominantur.

ſtipite defixam, & probè immobilem. Tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio ad hominum præſentiam euolaret, comperiunt debilem & cæcam grauiq; ſenio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati iuxta arborem ſedent in inſidijs, duo alij Aſtures iuniores onuſti præda & carnibus veniunt, quas minutatim conciſas in os canæ illius volucris ingerunt. Credibile eſt ſobolem fuiſſe, quæ inſigni pietatis exemplo θρεπτήρια parenti redderet.

APODOSIS.

Diſcant ex adumbratis animantium virtutibus pueri in ſe viuam erga parentes pietatis effigiem expreſſam gerere, & cum illo pietatis exemplari filio, dicere:

Ipſe ſubibo humeris nec me labor iſte grauabit.
Quo res cumque cadent, vnum & commune periclum
Vna ſalus ambobus erit.

XXIX. ATTAGEN.

Gloria vana.

Ælian. l. 4. c. 42. huius meminit Petr. in Sat.

ATTAGEN qua poteſt voce nomen ſuum loquitur, & decantat: τὸ ἴδιον ὄνομα ᾗ σθένει φωνῇ φθέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτό.

Ales Phaſiacis petita Colchis,
Et pictis Attagen decora pennis.

APODOSIS.

Attagen ſui ipſius laudator, hominem vanum & ſuperbum ſignificat ſuarum laudum buccinatorem.

moral. 23. cap. 7.

D. Greg. *In hac itaque arrogantiæ quarta ſpecie, crebro animus humanus labitur, vt id quod habet, habere ſe ſingulariter glorietur. In qua tamen ſimilitudine, diabolicæ vicinius appropinquat, quia quiſquis bonum ſe habere ſingulariter gaudet, quiſquis videri ſublimior cæteris quærit, illum videlicet imitatur, qui deſpecto bono ſocietatis Angelorum, ſedem ſuam ad Aquilonem ponens, & altiſſimi ſimilitudinem ſuperbè appetens,*

tens, per iniquum desiderium, quasi ad quoddam culmen conatus est singularitatis erumpere. Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas, in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.

XXX. ATTAGENES ÆGYTIORVM.

Concionatorum minæ.

ATTAGENES aues ferunt ex Lydia in Ægyptum deportatas, & in syluam dimissas, primo Coturnicis vocem misisse: post cùm fluminis alluuione cœlum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori oris expressione, quam quemuis explanatissimæ linguæ puerum loqui, & dicere, τρὶς ϭῖς κακοῖς τὰ κακὰ. Ter mala malis. *Ælian. l. 15. de anim. cap. 27.*

APODOSIS.

Bonorum est concionatorum cum in exteram regionem venerint, nō blanditijs, non minis ab officio deflectere, sed improbis explicatissimè cœlestes minas denunciare, nisi resipiscant.

Clama, ne cesses

XXXI. AVES CASIÆ.

Amicitia opportuna.

SELEVCIDAE aues nunquam conspiciuntur à Casij montis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus aduersus locustas vastantes fruges, nec vnde veniant quove abeant cognitum.

APODOSIS.

Amici opportuni, & ad propulsandos casus commodi:

Amicos res opimæ parant, aduersæ probant. *Pub. Syrus.*

XXXII. AVIS CASPIA.

Formosus, absonus & indoctus.

Æl.l.17.c. 38.

IN maris Caspij insulis cum alias aues peculiares nasci ferunt, tum maximè vnam ea vi & natura affectam, vt magnitudine quidē vel egregium anserem superet, pedes autem habet grui similes, dorso sit vehementer rubro, ventre viridi, collo albo, & disseminatis maculis croceis distincto, nō minus quàm duos cubitos longo, capite item tenui & gracili, rostro nigro, ad summum, vocem similem ranis emittit.

APODOSIS.

Symbolum est, formosorum adolescentum, nec non splendidè vestitorum, qui doctrinæ omnis expertes, voce absoni sunt, & semibarbari, vt quantam specie sui admirationem conciliarint, tantam oratione ignominiam contrahant. Nihil enim prodest pulchritudo, nisi sit *Par animus formæ*. Contra deformis Sappho apud Ouidium iactat,

Si mihi difficilis formam natura negauit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

XXXIII. AVIS ΔΙΚΑΙΟΣ.

Innocentia.

Ph.lib.Æl. l.4. de animal.

AVIS δίκαιος aut δίκαιρος, sua defodit excrementa ne inueniri possit, quia mortales enecant. τοῦτο τὸν ἀπόπα τον κατορύσσει. ἵνα μὴ εὑρεθῇ, εὑρισκόμενον δ' ἂν ποθῇ αὐτοῦ ὅσον σισάμου ἐσθίειν ὕπνος ἐπιλαμβάνει, καὶ καθεύδει μηδὲν αἰσθανόμενος, καὶ δύοντος τοῦ ἡλίου τελευτᾷ.

APODOSIS.

Scandalum vitandum, nocendum nemini. D. Chrysostomus tom. 5. in oratione contra concubinarios, tantum inesse mali in scandalo asserit, vt etiamsi quis grauiter peccet, & clam hoc faciat, minori pœnæ obnoxium dicat, quam qui leuiter præuaricatur,

tur sed impudenter, atque id cum scandalo multorum.

XXXIV. AVES DIOMEDEÆ.

Pietas.

INSIGNES omnino sunt, & memorabiles Diomedeæ aues: forma illis penè quæ fulicis, color candidus, ignei oculi, congreges volitant, nec sine ratione: pergendi duces duæ sunt, quæ regant agmen, altera agmen anteit, altera insequitur. Ædem sacram omni die celebrant studio huiusmodi. Aquis imbuunt plumas, alisque impendio madefactis confluunt rorulentæ, ita ædem excusso humore purificant, tunc pennulis superplaudunt: inde discedunt quasi peracta religione. *Solin. Polyh. pag. 30. & 3. edit. Pict.*

APODOSIS.

Symbola sunt, & icones pietatis. Color candidus, puritatem. Ignei oculi, lumen & ardorem. Congregatio, societatem bonorum significat: frequentatio templi quotidiana, irrigatio religiosarum ædium, cultum, qui in pijs elucet hominibus, non obscure designat. Nec verò tantum manufactis templis Pietas contenta est.

Ast vbi peccatum regnauerat aurea templi.
Atria constituens texit spectamine morum
Ornamenta animæ, quibus oblectata decore,
Æternum solio diues sapientia regnet. *Prudent. in Psycom. ic.*

XXXV. AVES HERCYNIÆ.

Doctores & concionatores.

SALTVS Hercynius aues gignit, quarum pennæ per obscurum emicant & interlucent, quamuis obtenta nox denset tenebras: vnde homines loci illius plerumque nocturnos excursus sic destinant, vt illis vtantur ad præsidum itineris dirigendi, præiactisque

Sol. Polyh. pag. 68. ed. Pict.

ctisque per opaca vallium rationem viæ moderentur indicio plumarum refulgentium.

APODOSIS.

Hæc icon cōcionatores, & pios scriptores designat, qui inter huius vitæ tenebras pennis emicant, & viam salutis præmonstrant.

Mundo sua sidera præsunt.

XXXVI. AVES RVTA CONTRA FELIS INSIDIAS MVNITAE.

Durum est sed salutare.

FELES pro sui ingenij rapacitate solent auibus insidiari easque infelices in pabulum suæ crudelitatis vertere: at verò si aues rutæ syluestris folia sub alis habuerint appensa, raptoris (vt aiunt) insidias declinant, & ab eo lædi non possunt. Hoc testatur Sotion, qui citatur Geoponicon lib. 13. Αἴλουρος ὄρνιθος οὐκ ἅπτεται ἐὰν κρεμασθῇ ὑπὸ τὴν πτέρυγα αὐτῆς ἄγριον πήγανον.

APODOSIS.

Animæ, quæ rerum cœlestium contemplationi sunt addictæ, dæmonis fugiunt insidias, si se νεκρώσει, quasi ruta acerbâ quidem illa, sed salutari munierint:

Quo natura negat cum facit ire viam.

XXXVII. BERNECAE, SEV BARLIATHES.

Resurrectionis typus.

BARLIATHES sunt aues ex ligno crescentes, quas vulgus Bernecas appellat: fertur enim quod lignum de abiete marinis aquis insidens, quando successu temporis putrescere cœperit, humorem ex se crassum emittit, ex quo densato formantur paruæ species auium, ad magnitudinem alaudarum: primū sunt nudæ, deinde maturantes plumescunt, ac rostris ad lignum pendentes per mare fluitant vsque ad maturi-

turitatem, donec se commouentes abrumpant, sicque crescant ac roborentur, vsque ad debitam formam, Vincent. Nat. hist. *l.* 16. *c.* 90. Gesnerus quoque meminit, & easdem aues *Brantas* & *Corniclas* nominari vulgo tradit.

APODOSIS.

Typus resurrectionis in hac tabula proponitur. ex putrido ligno pulchræ emergunt aues, ex putri corpore excitabuntur noua beatorum corpora incredibili specie & amœna luce.

Quæ nunc herba fuit, lignum iacet, herba futura. *Drac. de opere Dei.*
Aeriæ nudantur aues, cum penna vetusta
Et noua subuestit reparatas pluma volucres.

XXXVIII. CAPRIMVLGVS.

Rapina seu pauperum oppressio.

CAPRIMVLGI appellantur grandiores merulæ aspectu, fures nocturni, interdiu enim visu carent: intrant pastorum stabula, caprarumque vberibus aduolant, suctum propter lactis, qua iniuria vber emoritur, caprisque cæcitas, quas ita mulsere, oboritur. *Pl. nat. hist. l.* 10. *c.* 40.

APODOSIS.

Tales sunt violenti pauperum oppressores, qui miseros exsugunt tanta & tam inexhausta auiditatis crudelitate, vt spirantia adhuc cadauera non relinquant, antequam omnem humorem & spiritum ebiberint. Pecunia enim mortalium animus est miserorum.

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.

XXXIX. CHARADRIVS.

Gula.

CHARADRIVS ales est non modo profundæ, sed & fœdæ voracitatis, qui dum auide pabulatur statim digerit, tanta est in eo vis caloris, & inter-

In Gorgia. comedendum crebro ventrem exonerans egerit, vt nouo pabulo quasi recens, & ieiunus sufficiat. Plato, χαραδρίȣ βίον: vbi comment. χαράδριος ὄρνις ἅμα τῷ ἐσθίειν ἐκκρίνει. inter vorandum alui proluuiem excernit.

AP. Simile est quod de Gulone animali diximus alibi: torquentur in Vitellios helluones, qui stomachum cibis saburrant, tantamque saginam ingerunt, vt mox deplere cogantur. De his Theodoretus, *lib. de virtute actiua.* ὑπερμαζῶσι, ἢ τρυφῶσι, ἢ πᾶν εἶδος ἐπιπονȣ̃σι χλιδῆς, ὅν συρδῆ βίον ἀσπαζόμενος.

Seneca ad Heluiam. *Non est necesse omne perscrutari profundum, nec strage animalium ventrem onerare, nec conchylia vltimi maris ex ignoto littore eruere. Dij istos Deæque perdant, quorum luxuria iam inuidiosi Imperij fines transcendit vltra Phasin capi volunt quod ambitiosam popinam instruat, nec piget à Parthis à quibus nondum pœnas repetijmus, aues petere: vndique conuehunt omnia vota fastidienti gulæ.*

XL. CICONIA TARENTINA,

Ο ΕΝ ΤΑΡΑΝΤΙ ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

Gratia relata.

TARENTINA mulier, nomine Heracleis, & cæteris rebus ex maximè raro fœminarum genere fuit, & verò ab omni stupro integram castamque se marito conseruauit, quippe quæ vt viuentem eum studiosè ac diligenter coluisset, sic posteaquam è vita excessisset, se fidissimam, & ab omni libidine continentem humato coniugi præstans, vrbanas commemorationes, & domũ in qua mortuum vidisset maritum, adeò malè odit, vt præ mœrore ad sepulchri monimentum, vbi sepultura affectus ille esset, miserrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina, cum æstiuo anni tempore Ciconiis pullorum suorum volatum experientibus, vnus & infirmissima ætate & alarum debi-

debilitate delapsus, alterum crus fregisset, eiusmodi casum intuita, se cognito morbo, misericordem pullo præbuit: nam & vulnus blandè cautèque obligauit, medicamentis & cibo potioneque adhibitis, cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit: atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimisit, hic admirabili quadam naturæ intelligentia, non ignorans, se conseruatæ vitæ præmium mulieri debere: anno post, cum ad vernum Solem forte apricantem eam quæ sibi benignè fecerat, perspexisset, demisso atque humili volatu proximè ad ipsam profecta, in eius sinum lapidem euomuit: deinde in tecto subsedit. Cuius facti admiratione commota Heracleis dubitabat quid isthuc esset. Cum igitur lapidem intus alicubi deposuisset, eum fulgere, & radiatam domum ex eo splendere perspexit: vbi vero Ciconiam comprehendisset, & vulneris cicatricem percepisset, hanc agnouit eam esse quam miseratione commota curauisset. *Ælian. li. 8. cap. 22.*

APODOSIS.

Grati alumni memoriam beneficij diutissimè retinent, & qua possunt animi testificatione in beneficiorum auctores perfunguntur.

Κάριτος ἀπομνησθῆναι τὰ ζῶα καὶ κατ' τοῦτο ἀγαθὰ, ibidem notat Ælianus. Sed & hoc muti agri inculcant, qui longè plus afferunt quam acceperunt. Ex Byzacio Africæ campo Augusti procurator ex vno grano, vix credibile dictu, quadringenta paucis minus germina Romam misit. Itaque. *Plin. li. 18.*

Dicit amicus ager domino, sere plurima reddam:
Si bene mi facias, memini tibi soluere grates. *Septimius apud Terentianum.*

XLI. CICONIÆ.

Sancti.

CICONIÆ vigiliarum custodumque vrbium signa perhibentur, propterea quod ædium fa-

ſtigia & acroteria plurimum inhabitant, hinc augurium Attilæ dederunt, fore vt Aquileiam vrbem, quam per triennium obſederat, expugnaret, viſæ ſiquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtuſque ſuos roſtris ſublatos foras aſportare, erectus augurio Imperator, inſtat acrius & voti compos euadit. Vide *Pier. l.* 17. *c.* 9.

APODOSIS.

Tum demum vrbi calamitas impendent cum ſancti & Religioſi homines, qui ſtant in vigilia eandem deſerunt hos πολιέχοις. Theodoretus appellat in oratione περὶ μαρτύρων.

XLII. COLVMBA GEMMIS PICTVRATA, AD IDOLVM VENERIS, *Curationis medicæ ſymbolum.*

COLVMBAS aues eſſe venereas, & à Gentilibus Veneri conſecratas nemo neſcit. hoc & Aelianus in varia hiſtoria memorabili exemplo confirmauit. Aſpaſia (inquit) Hermotimi filia Phocenſis viri pauperrimi, cum mentum ei maximo formæ detrimento intumuiſſet, nec haberet vnde ſumptum in medicos faceret, in ſomnis columbam vidit: quæ in mulierem mutata, bono animo eam eſſe iuſſit, & roſea ſerta Veneris iam arida contrita tuberi imponere, quod cum feciſſet tumor euanuit, ipſaque rurſus inter formoſiſſimas puellas numerata eſt; tandem cum in intimam ſe Cyri Darij filij amicitiam inſinuaſſet, ingens Veneris ſimulachrum fieri curauit, iuxta quod gemmis picturatam columbam collocauit.

AP. Illuſtrat hæc hiſtoria Hori Hieroglyphicum, vbi ait, Hominem qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt, lauri folium tenentem. Indicat præterea grati animi præclariſſimum monumentum.

XLIII. COLVMBAE VNGVENTATAE.

Boni exempli vis.

COLVMBAE Vnguentorum suauissimis odoribus delectantur impensius. Quamobrem vt in suis columbarijs retinerentur, solebant antiqui parietes & fenestras, opobalsami oleo circumlinere. Quin vt alias quoque columbas inescarent, vnam aut alteram emittebant odorum flagrantia delibutam, quam cæteræ omnes affectabantur. Hoc præter Diuum Basilium in epistolis testatur etiam Didy. Geop. l. 14. Εαν μύρῳ χρίσῃς τὰς περιστερὰς, καὶ ἔξωθεν ἄλλας ἄξουσιν.

APODOSIS.

Est pellax virtutis odor.

XLIV. CORNIX MARRETIS.

Emissarius.

MARRES Rex Aegyptiorum cornicem cicurem habuit, qua tanquam sedula & fideli tabellaria in perferendis epistolis vsus est, mortuam magnificè sepeliuit, & cippi etiam honore decorauit: ἀνθ᾽ ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν [illegible], καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ. *Æli. de animal. l. 6. c. 7.*

APODOSIS.

Rectè cadit παροιμία in emissarios & otacoustas qui magna celeritate domini sui nuncios perferentes vltro citroque permeant, omnia audiunt, & percontantur, garriunt deinde quicquid in buccam.

Simile est quod de columba sua narrat Anacreon in Odario,

ἐρασμίη πέλεια.

XLV. CORNIX PROCVL A PARTHENONE.

Indocti cathedris indigni.

Æl. l. 5. de Anim. c. 8. CORNIX in arce Athenienſium nunquam ſedet: κορώνη δὲ εἰς τὴν Ακρόπολιν Αθηναίων οὐκ ἐπίβατεν.

AP. Cornix indoctum locutuleium ſignificat, qui cum ſit ſapientiæ præſidijs deſtitutus, garrit quicquid in buccam, & ineptè conuiciatur. Talis omnino à cathedris ſcholarum, & concionum excludendus, ne docendi munus, quod per ſe graue eſt, imperitorum hominum verboſitate puerili deteratur: hoc ſecus tamen fieri videmus, cum adoleſcentes non tam ætate quam moribus, ventilante gloriola, formidanda viris grauibus munia, & appetunt & plerumq; non ſine ſuo aliorumque detrimento inuadunt. Multarum virtutum comitatu ſeptum eſſe oportet, qui alios docendos aggreditur:

Petron. Ar. *His animum ſuccinge bonis, ſic flumine largo*
Plenus Pierio diffundes pectore verba.

XLVI. CORNICVLA SOCRATIS.

Diſcipulus magiſtrorum depeculator.

SOCRATES narrabat ſibi dormienti per inſomnium Platonem mutatum in cornicem, quæ ſuo capiti aſſultans glabram caluam roſtro κατασκαριφᾶν ſacrificaret, & peruicacius circumcirca tunderet.

Ath. l. 11. p. 1006. B. AP. Tales ſunt callidi diſcipuli, qui magiſtrorum gloriam depeculantur: ſi modo is erga Socratem fuit Plato, quem ſemper obſeruantiſſimè coluit, & in dialogis vbique honoris cauſſa appellauit. callidius longè Hermodorus, qui conſcriptos à Platone libros

13. ad Att. quæſtuoſa ſcientia vendebat in Sicilia. Cicero: *Placetne tibi librum edere iniuſſu meo? hoc ne Hermodorus quidem faciebat, is qui Platonis libros ſolitus eſt diuulgare*, ex quo λόγοισιν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

XLVII.

XLVII. CORVVS MARINVS.

Ingratus animus.

EST quoddam genus coruorum aquaticum, ij nigerrimi sunt præter pectus, & ventrem, quibus cinereum colorem natura præscripsit. Incomparabilem habent vorandi auiditatem, venantur pisces, tardi sunt volatus, diuque sub aquis manent quando se immergunt: habent rostra dentata vt falces messorũ, quibus retinent lubricos pisces. Ingratissimæ sunt aues natura, quia stercoribus egestis cortices ac arborum ramos, vbi habitant, inficiunt, vt subito arescant. *Olaus mag. l. 19. c. 8.*

APODOSIS.

Ingratus inexplebiliter captat beneficia, authores interim beneficij suis sordibus inquinat. Ioan Bodinus scribit Iulianum Apostatam habuisse in insignibus Aquilam quæ sagittis de suismet pennis concinnatis configeretur, vt significaret commune esse omnibus imperijs vt ab ijs euerterentur, quos ad nimios honores euexissent. *Aliud symbolum Iuliani.*

Αντ' εὐεργεσίης Ἀγαμέμνονα τῖσαν Ἀχαιοί.

XLVIII. CORVVS SINARVM VENATOR.

Auarus diues

PRAEGRANDES ac domesticos Sinarum Mandarini habent coruos, piscationi assuetos. Horum colla nodo ita laxato constringunt, vt nequaquam interclusa respiratione, cibos tamen transmittere, ac deglutire non valeant. Ita è caueis dimissi sese admirabili solertia in aquas immergunt: pisciculos minutos ore conceptos; maiores autem rostro apprehensos domum inde cum abiere identidem referunt. *Maff. l. 6.*

AP. Typus est auari diuitis, & rapacis, qui dæmonis i nstin

instinctu totus in prædis & rapinis exercetur, quibus ipse minime fruitur: ita cacodæmonis solertia præpeditus sine vllo bonorũ vsu iacturam futuræ beatitudinis acerbissimam facit. Isidor. Pelusiota. ζῇ μὲν ἀθλίως μαστιζόμενος, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ εἰδὼς, οὐδ' ὕπνον vide ep. 233. in qua nobilissima auaritiæ descriptio.

XLIX. CORVI.

Filij parentum negligentiæ vltores.

CORVI vt meminerunt se, cum pulli essent à parentibus fuisse desertos, famiq́ue expositos, ita parentes suos senio confectos deuorant paulò aliter Ælianus lib. 3. ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν.

AP. Cadit igitur parabola vel in prauos filios qui à parentibus malè tractati impiè vlciscuntur. hinc prouerbium, κακοῦ κόρακος κακὸν ὠόν: vel in parentum indulgentiam qui se fortunis & vita exuunt, vt filios & alant & ad honores euehant:

O fides alma altapennis, & iusiurandum Iouis.

L. CORVI ALBI ISLANDIÆ.

Adulatores.

LEGE constitutum est in Islandia, id est, in terra glaciali, vt quicumque noxiam bestiam occiderit, à fisco vel regio præfecto, iuxta crudelitatem occisi cadaueris constitutum suscipiat emolumentum. Cum itaq; Corui etiam albi ibidem agnellos & porcellos impetuoso volatu, ac vngularum raptu occidendo sunt sæuiores, iuuenes hanc depopulationem sagittis vlciscuntur, & occisorum duntaxat coruorum rostra mercedem petituri præsidibus offerunt. *Olaus Mag. lib. 5. c. 15.*

APODOSIS.

Corui albi sunt adulatores, qui cum candorem be-

neuo-

beneuolentiæ simulent, simplices viros vt mites agnos depascuntur. felix qui

Coruum delusit hiantem.

LI. CORVI DELPHICÆ MINERVÆ.

Inuidi Doctis inimici.

ATHENIENSES, cum Mineruæ signum inauratum, cum palma aurea misissent Delphos, impetu facto corui rostris aurum morsicantes abraserunt, eo tempore quo Athenienses expeditionem Siculam pararent. *Pausan. in Phocicis.*

Ap. Inuidi blaterones significantur, qui monumenta doctorum dehonestare, & aurei pectoris fœtus morsicando corrodere student: sed tandem egregiæ virtutis incrementis obruuntur.

Magnanima inuidia virtus caret, alta sepulchri
Protinus extruitur, cœloq; educitur ara.

LII. CORVI ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Eucharistia.

CORVVS iam ætate affecta, cum pullos alere non potest, seipsum eis cibum præstat: hi autem comedunt patrem, vnde prouerbium esse natum ferunt, Mali corui malum ouum. *Æl. l. 3. cap. 43.*

APODOSIS.

Coruus se pullis senio confectum præbet in pabulum: at Phœnix noster Christus Dominus non senio contabescens, sed æternæ virtutis vigore decorus, se nobis in cœlestem alimoniam præbuit:

Λαινυμένοις γλυκὺν ἄρτον ἀπ᾽ οὐρανοῦ ἀστεροέντος. *Sybilla.*

LIII. COTVRNIX AD SPECVLVM.

Luxuria ad periculum cæca.

COTVRNICES cum efferuescunt in venerem, si è regione speculum ipsis obijciatur, & ante id laqueus

Athen. l. 9. queus, quod ſpeculum repræſentat, accurrentes tendicula ſe implicant.

APODOSIS.

Tales ſunt omnes libidinoſi, & voluptuarij, qui vt boni ſpeciem, quam per ſomnium tantum viderunt, aſſequantur, in omnia capitis diſcrimina præcipiti, & effrænato curſu ruunt. *Hor. Sat. 2. l. 1.*

Sic illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadit dura inter ſæpe pericla.

LIV. CVCVLVS IVNONIS. ΗΡΑΣ ΚΟΚΚΥΞ.

Mulierum imbecillitas.

Pauſ. in Cor. p. 59. IN Iunonis ſceptro apicem tenebat cuculus, ales quidem ex genere accipitrum, ſed degener & timidus.

APODOSIS.

ep. 236. Cuculus mulierum reginæ tributus ſignificat in mulieribus conſilij infirmitatem. Iſid. Peluſiota: γυναικεῖα φύσις ῥᾳδίως τῷ πάθει ἁλισκομένη. Cornel. Tacitus; *Non imbecillus tantum & impar laboribus hic ſexus: ſed ſi licentia ſit ſæuus & ambitioſus.* *l. 3. Annal.*

LV. CYANVS AVIS.

Solitarius.

Ælianus. AVIS, cui cyanus nomen eſt, natura ſua ab hominum conſuetudine abhorret, vrbanas commorationes & domos odio perſequitur, locorum etiam agreſtium vbi homines verſari ſoleant, inſolens eſt: eis verò locis in quibus eſt ab hominibus ſolitudo, & montium iugis & præcipitijs delectatur, non continentem, non inſulas hominum frequentia habitabiles, in amore habet: Scyro & ſi qua eſt eiuſmodi alia ſterilis & ab hominibus inops delectatur.

AP. Solitarij imago qui inſanas hominum ſub-

ſtructiones; aureas baſilicas & omnes humanæ gloriæ quiſquilias fugiens, in ſolitudine ſuum fixit domicilium.

Ἔα με πέτραις ἐμμένειν ἀοικήτοις·
Οἶκος δέ μοι πᾶς, καὶ μίξις ἀνθρώπων,
Μνήμην παλαιῶν συμφορῶν ἀναφλέξει.
Permitte petris me manere deſertis:
Domus mihi omnis, viſus omnis humanus
Malum reducit omne priſtinum menti. — Ignatius diaconus
Seu te flammatæ Syrthes & inhoſpita teſqua,
Seu cœno viridante palus; ſeu nigra receſſu
Incultum mage ſaxa tenent; vbi Sole remoto
Concaua longæuas aſſeruant antra tenebras.
Seu te præruptis porrecta in rupibus altis,
Succinctos gelido libantem ceſpite ſomnos. — Sidonius Euchariſti. & ad Fauſt.
——quæ quamquam frigora portet
Conceptum Chriſti numquam demat illa calorem.

LVI. CYGNVS.

Solitarius gloriam fugiens.

CYGNVS quoque in eodem fermè eſt argumento. Significat enim ſolitarium vanæ gloriæ contemptorem, quod Gregorius Nazianzenus præclara fabella indicat. (*In epiſt. ad Celeuſi. præſi.*) Hirundines (inquit) olim cygnis obijciebant, quod hominum conſuetudinem recurſarent, neque Muſicam publicè canerent: ſed prata, & fluuios, & ſolitudinem amarent. & parum admodum cantillarent, idque inter ſe tantum, quaſi eos Muſicæ puderet. Noſtræ verò aiebant, ciuitates ſunt & thalami: Nos hominibus, & fortunas noſtras eis narramus: nempe vetera illa, & Attica, Pandionẽ, Athenas, Tereum, Thraciam, pergrinationem, nuptias, luctum, ſtuprum, linguæ exſectionem, literas, & poſtremo Ityn, & quod ex hominibus in aues transformatæ ſimus. At Cygni loquacitate earum offenſi vix reſponſo digniti ſunt. Reſponderunt ta-

men: Atqui noſtri gratia in ſolitudinem exire qui velint non deſunt, vt muſicam noſtram audiant. Vos verò etiam in contubernio hominum moleſtæ eſtis; ita vt merito illi vos auerſentur quæ ne linguis quidem exſectis ſilere poſſitis. Ad hanc fabulam referri poteſt, quod habet Phædrus de contentione formicæ & Muſcæ. Hæc enim iactat.

Fabula 80. *Exta prægusto Deûm;*
Moror inter aras, templa perlustro omnia,
In capite Regis sedeo; cum visum est mihi,
Et Matronarum casta delibo oscula, &c.

Deinde. *Est gloriosus sanè conuictus Deûm*
Sed illi qui inuitatur, non qui inuisus est.

LVII. GALLVS LEONIS ET BASILISCI TIMOR

Gallorum Rex.

LEO à Gallinaceo magno timore afficitur. Eodem timore eſt Baſiliſcus: cum enim eum videt, tremit animo: cumque eundem audit canentem, timore concuſſus emoritur. Quam rem non ignorantes qui per Africam, in qua ſerpentes iſti proueniunt, iter faciunt, Gallum itineris comitem ſibi adiungunt, qui eos à tam peſtilenti malo Baſiliſci prohibeat. Ælian. *lib.* 3. *cap.* 31. Gallus autem ſacer erat Marti & in templis dedicabatur, vt auctor eſt Euſtathius, quod ſit animal πρόχειρον εἰς τὰς μάχας, vt loquitur Pauſanias.

APODOSIS.

Gallorum Rex Dei fretus auxilio, & fortibus terrori, & improbis exitio eſt, aſcriptum columnis Romanis, *Gallos cantando Neronem excitaſſe*: cum impuri hominis iugum excuſſiſſent Vide *Sueton: in Neron.*

LVIII. GALLVS METHONENSIS VITES SVO CRVORE EXPIANS.

Salus ex victima piaculari.

METHONIS ad arcendos à vineis Africi vrentis flatus, viri duo Gallum gallinaceum, pinnis alarum albis in contraria discerptum laniant, ac deinde suam quisque partem tenens, currendo lustrant vitem, donec in eundem locum, ex quo antea discesserant se receperint, & illico gallum defodiunt, hoc præsentissimum remedium arbitrati. *Pausan. in Corinth.*

AP. Gallus symbolum est diuinitatis vt qui solis supra cæteras aues sit studiosissimus, & cantu diem prænuncians errores ambagesque omnes solutum iri, ægris solatium, meticulosis fiduciam, mœstis lætitiam cum redeuntis lucis beneficio promittat. Quæ omnia Christo seruatori mirificè congruunt, vt qui ferream illam quatuor millium annorum noctem discussit, & nobis desideratam lucem post malorum iliadem, & tot inferorum terrores attulit: ἐνθυκτοῖς πορθμευτὰς ἦλθον φωτὸς παγαῖς, inquit Synesius. Quid autem designat albi galli ad propagandas vites laceratio; nisi Christi passionem? qui in crucis arbore dilaceratus, & Ecclesiæ vitem suo cruore irrigans, omnem deinde fructuum abundantiam in nostrum transfudit sinum.

Placuit grex totus ab vno.

LIX. GLOTTIS.

Pigritia vel societas infida.

GLOTTIS, vt hirundo cœlum mutat, hanc initio blandita peregrinationem auidè profectam; pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit, reuerti incomitatam piget, & sequi nec vnquam plus vno die pergit, & proximo hospitio deserit. *Plin. lib. 10. cap. 23.*

AP. Tales ſunt ſegnes, & infidi ſocij, qui feruent in principijs, & ad omnia videntur paratiſſimi, ſed ad minimam rerum offenſiunculam, totus illico peregrinationis ſimul & amicitiæ ardor intepeſcit, & amicos, quos ſtudioſè antea complectebantur, turpiter & nefariè deſerunt. Seneca ad Lucilium: *Turpe eſt cedere oneri, & luctari cum officio, quod ſemel recepiſti. Non eſt vir fortis ac ſtrenuus qui laborem fugit, ne creſcat illi animus ipſa rerum difficultate, nihil eſt quod non expugnet pertinax opera, & intenta, ac diligens cura.*

LX. GRACCVLVS.

Alieno danno ſapere.

SOLENT Gracculi agros infeſtare, quorum inſultus ruſtici hac ratione reprimunt, vnum ex inſidijs captum in oculatiſſima totius agri parte ſuſpendunt, quo ſpectaculo cæteri quamprimum deterrentur, Geoponicon lib. 14. Κολοιοὺς ἀποβάλοις ἐὰν ἕνα θηράτας κρεμάσῃς, οἱ γὰρ λοιποὶ ὁρῶντες αὐτὸν, φεύξονται νομίζοντες πάγας εἶναι ἐν χώρᾳ.

APODOSIS.

Gregor. Naz. ſeu Apol. in Chriſto patiente.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.
Αὐτὴ μὲν οὔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
Γραφῇ δ' ἰδοῦσα, καὶ κλύουσ', ἐπίσταμαι.
Nunquam carinam ſum nauis ingreſſa, tamen
Picta ex tabella edocta; ex audituque id ſcio.

LXI. GRVS CVM LAPILLO.

Prudentia.

Ælian. li. 3. cap. 13.

GRVES vt ſatis eſt compertum, lapillum geſtant, ſiue ad explorandum mariane ſuperuolēt an terras, ſiue ad firmandum corporis pondus, ne ingruenti cedat tempeſtati.

AP. Hoc Hieroglyphicum prudentiæ omnia ſagaciſſimè explorantis, & in ſtabilitatem vitæ grauitate

uitate

uitate consiliorum firmantis. *Nam si incertè errat animus, præter viam viuitur*, vt est Ennij sententia. Polybius Romanorum tam perspicacem fuisse in rebus gerendis prudentiam asserit, vt eorum meditationes acies sine sanguine, acies autem & conflictus meditationes cum sanguine possint appellari. Μελέται Ρωμαίων χωρὶς αἵματος παρατάξεις, αἱ δὲ παρατάξεις μεθ' αἵματος μελέται.

LXII. GRVES.

Vigilantia.

EXCVBIAS habent nocturnis temporibus lapillũ pede sustinentes, qui laxatus somno, & decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite subter alam posito alternis pedibus insistentes: dux erecto prouidet collo ac prædicit. Vide Solinum Polyhistorem in descriptionibus. *Pl l.10.c.25*

APODOSIS

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα *Iliad. β.*

Apollonius cum Vespasianum nondum Imperatorem diluculo ad tractanda negotia surgere comperisset, dixisse fertur, ἀνὴρ ἄρξει. *Phil. in Ap.*

LXIII. GRVVM PENNA.

Constantia.

CÆTERARVM fermè auium plumæ cum tempore colores mutent, Gruum eodem semper colore perseuerant. Vide Gesner. *in Grue.*

APODOSIS.

Constans hac icone in omni ætate hominis significatur ingenium. *Benè compositæ mentis esse existimo, secum consistere, secum morari.* *Seneca.*

LXIV. HELIODROMVS.

Tantus amor lucis.

HELIODROMVS auis Indica, quæ mox nata e-

ad Orientem versus Solem: & statim cum sol vertit se ad Occidentem, rursus eandem sequitur: annum vitæ non excedit. Kiranides qui & suo more multa vana de eadem aue subiungit.

APODOSIS.

Lux ista quæ oculis cernitur est μεγάλε φωτὸς ἀντίτυπος. vt loquitur D. Greg. Nazianz. oratione secunda in sanctum Pascha. Helidromus autem auis imago est sanctorum qui ad illud æternæ lucis sacrarium, & βυθὸν διολαμπῆ mentis aciem noctes diesque dirigunt.

LXV. HIRVNDINES VOLATERRANI CECINÆ.

Victoriæ nuncij.

Plin. l. 10. cap. 24. CECINA Volaterranus equestris ordinis, quadrigarum dominus, comprehensas in vrbem secum auferens, victoriæ nuncias amicis hirundines mittebat, in eundem locum remeantes, *illito victoriæ colore.*

APODOSIS.

Non temerè felicitatis & victoriæ symbolum est, hirundo, nam vt ait Aristander, σύμτροφος κ̧ ξυνοῖς ἀνθρώποις ὄρνις ἐστι. Idcirco Alexandro sub meridiem quiescente ferunt hirundinem dormientis caput circumuolitasse, magnos garritus edentem, & modo in hoc, modo in illud lectuli latus insedisse, turbulentius quam illius auis consuetudo fert canentem: nec prius destitisse quam Regem in profundum soporem demersum excitaret: Quod prodigium Alexander cum ad Aristandrum detulisset, interpretatus est fore illi aduersus arcana inimicorum consilia & insidias victoriam, ibidem:

Apud. Arrian. de exp. Alex. lib. 1.

Nulla Deum superare potestas.

LXVI.

LXVI. HIRVNDINVM MVRVS. SIVE CHELIDONIVS.

Infirma mundi domant fortia.

IN genere ſymbolorum ſpectabilis eſt murus Chelidonius: in Nilo ſiquidem pariuntur lapides Collotes dicti, quos hirundines aduerſus Nili aluuionem colligunt, vt ex eis murum, quem Chelidonium nominant, ædificent, ad coërcendos aquarum impetus, & vt regio diluuio non deuaſtetur. Thraſyllus *in Ægyptiacis*, & Plutarch. iunior *in Nilo*. λίθοι κόλλωτες, καλούμενοι, τούτοις κατὰ τὴν ἀσθένειαν του Νείλου συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσιν τὸ προσαγορευόμενον χελιδόνων τεῖχος ὥπερ ἐπίχει τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον. Meminit quoque Plinius cap. 23. l. 10.

A P. Mirum eſt quo pacto præpotens ille Deus voluerit à tam puſillis animantibus tam vaſto flumini frænum inicij: an vt nos doceat quod paruum quoq; animal apud Auianum Leoni inculcat:

Diſce tamen, breuibus quæ ſit fiducia monſtris,
Et facias quicquid paruula turba cupit.

LXVII. IBIS.

Cor Deo gratum.

IBIDEM Ægypti s honori multas ob cauſas eſſe famam eſt; ſed hæc inter cæteras ἰδιότητας non minima quod cordis figuram exprimit, cum collum & caput ſub plumis abdiderit. Ælian. *l.* 10. *c.* 39. *de Animal.* aliam affert rationem de ſuo, vt ſolet Pierius *l.* 17. *c.* 19. Iidem Perſeæ arboris fructum Iſidi gratiſſimum putant, quod cordis ſpeciem referat. Pl. *in Iſid. & Oſirid.* Meminit quoque Ibidis Orus *lib.* 34. Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν ἶβιν ζωγραφοῦσι. Ioſephus Moyſen refert in expeditione contra Æthiopas Ibides ſecum detuliſſe, quod non religione auis fecit, *Iudaicarũ antiq. l.* 2. *cap.* 10.

 ſed

sed vt exercitum aduersus serpentes muniret, quibus ibis est infestissima. Verba auctoris sunt pag. 58. πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῆ πορείαν τοῦ στρατεύματος, πλέγματα ἀμφηρῆ κιβωτοῖς ἐκ βίβλου κατασκευάσας, καὶ πληρώσας ἴβεων, ἐκόμισε. πολεμιώτατον δ' ἐστὶν ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῶον.

APODOSIS.

Ex eo apparet particulam Deodilectam cor humanum esse, quod sibi tam sæpè in diuinis literis deposcit Deus. Significat præterea Ibis vt ex Iosephi narratione patet, felicem viæ & consiliorum auspicem, qui infesta inimicorum consilia amoliatur, & per ardua securi itineris copiam præbeat.

Ne dubites auctore bono.

LXVIII. IBIDIS NIDVS IN PALMIS.

Generosarum mentium celsitudo & quies in virtute.

IBIS in palmis ad euitandas feles nidificat.

Ælian. lib. de animalibus cap. 29.

AP. Generosi verè sunt qui in virtute, in excelsis & diuinis cogitationibus, in egregijs operibus, vitijs & casibus humanis superiores conquiescunt. *Quis generosus; ad virtutem benè à natura compositus, Hoc vnum intuendum est, alioqui si ad vera reuocas, nemo non inde est, ante quod nihil est. A primo mundi ortu vsque ad hoc tempus perduxit ex splendidis sordidisque alternata series Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus. Nemo in nostram gloriam vixit, nec quod ante nos fuit, nostrum est. Animus facit nobilem, cui ex quacunque conditione supra fortunam licet surgere.*

Senec. epist. 54.

Opportunè verò apud Silium Italicum, virtus de se prædicat:

Castis in hic domus, & celso stant colle penates.
Ardua saxoso perducit semita cliuo,
Aspera principio. Deinde,
Mox celsus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

LXIX. LARVS.

Vanitas ostentatorum.

LARVS ales vorax clamore arguto dum parturit vociferatur, partusque edit plumosos vtrique, ac apprimè pennatos, sed exili carne, vt est in parœmijs de Ceppho & Laro.

APODOSIS.

Hominem significat de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauè, & humiliter fefellerit. Tales sunt omnes ostentatores, qui verbis montes aureos, & gemmarum riuos promittunt, reipsa paleas obtrudunt. *Larus, rapacitas.*

Βομβύλιοι ἄνθρωποι. *Cleon Larus donorum.*

Larus quoque notissimum voracitatis indicium, vnde Aristophanes Cleonem rapacem Magistratum Atheniensium appellat Λάρον δώρων κ, κλωπός. In eodem genere est Morfex auis de genere Mergorum, quæ se cibis ingestis ita saburrat, vt è nido egredi iterue suscipere non possit, antequam vomitorio hanc corporis sarcinam expulerit *Morfex auis, Gulæ & rapacit. symbolum.*

LXX. LVSCINIA EPVLONEM SVVM DISCRVTIAT.

Conscientiæ stimulus ex innocentium oppressione.

LVSCINIA auium argutissima & tranquillo præ cæteris animo, suauissima & imprimis canora voce solitarijs in locis cantillat. Eius etiam carnes vigiliam fouere aiunt, Mihi verò qui cibo vescantur huiusmodi homines nec boni nec sapientes videntur. Sed illius etiam deorum atq; hominum regis, vt Homero placet, nempe somni priuatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur. *Ælian. l. 1. de animal. c. 43.*

APO. Luscinia symbolum est innocentiæ, quam qui vi & iniuria opprimit, facile quidem facit: At vero

 si mo-

si modo vllum sensum habet humanitatis, cruciabili postea conscientiæ flagello torquetur; nam oppressi innocentis species obiecta somno excutit, atque in furorem agit. Plut. τὸ συνειδὸς οἷον ἕλκος ἐν σαρκὶ τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύσσουσαν ἐναπολείπει.

de animi tranq.

LXXI. LVSCINIA STESICHORI.

Eloquentia.

Plin. l. 10, cap. 29.

LVSCINIA in ore Stesichori infantis cecinit.

AP. Eloquentiæ symbolum est Luscinia, aut Siren in ore.

----- Σὺ δέ μοι καὶ τὸ λάλημα φέρεις
Κἂν τὸ Σειρήνων γλυκερώτερον.

Agath. schol. l. 7. Anth.

Et tu mihi istam orationem offers.
Siren bus suauiorem. item,

Meneclides de Bacchide, οἷον ἐφθέγγετο, οἷον ἔβλεπεν, ὅσαι ταῖς ὁμιλίαις αὐτῆς Σειρῆνες ἐνιδρύωντο: *Qualis erat oratio? qualis aspectus? quot in eius colloquijs inerant Sirenes?* Vanus Kiranides addit. Cor Lusciniæ si quis ea adhuc palpitante cum melle glutierit, & aliud cor eiusdem auis cum lingua portauerit, suauis ad loquendum erit, & sonoræ vocis, & libenter audietur. Extat Philipp. *epigramm. l. b.* 1. Anth. 40. de Luscinia, quæ Boream fugiens cum per mare volaret, Delphini dorso suscepta, vectaque sit, & illum nantem carminibus suis delectarit.

Μεμφομένη Βορέην ἐπεπωτώμην ὑπὲρ ἅλμης,
Πνεῖ γὰρ ἐμοὶ Θρήκης ἤπιος οὐδὲ ἄνεμος.
Αλλά με τὴν μελίγηρυν ἀηδόνα δέξατο νώτοις
Δελφὶν, καὶ πτηνὴν πόντιος ἠνιόχει.
Πιστοτάτῳ δὲ ἐρέτῃ πορθμευομένη τὸν ἄκωπον
Ναύτην τῇ στόματος θέλγον ἐγὼ κιθάρῃ.

LXXII. LVSCINIÆ ORPHEI.

Imitatio illustrium authorum.

FERVNT Thraces luscinias quæ iuxta Orphei sepul-

sepulcrum nidificant, suauius & mollius canere.

Ap. Monumenta doctissimorum virorum, quæ ab imitantibus frequentantur, genium eloquentiæ inspirant. Dionys. Longinus. περὶ ὕψοις. Ἀπὸ τῆς τῶν ἀρχαίων μεγαλοφυΐας εἰς τὰς τῶν ζηλούντων ἐκείνοις ψυχὰς, ὡς ἀπὸ ἱερῶν στομίων, ἀπόῤῥειαί τινες φέρονται, ὑφ' ὧν ἐπιπνεόμενος, καὶ οἱ μὴ λίαν φοιβαστικοὶ, τῷ ἑτέρων συνενθουσιῶσι μεγέθει.

Pausan. in Bœotic. 305

lib. 25.

LXXIII. MELEAGRIS,

Liberorum neglectus,

Clytvs Milesius libro primo de Meleto, & Meleagridibus, hæc scribit. Circa delubrum virginis sunt aues, quas Meleagridas appellant. Locus palustris est in quo nutriuntur. Animal illud non ita prolem amat, & iuniores pullos adeo negligit, vt sacerdotibus eos curare necessum sit.

Athen. lib. 14. p. 655.

Ap. Tales sunt parentes, qui prolem negligunt, ac simul voluptatis ardor deferbuit, omnem in se charitatis sensum intepescere atque extingui patiuntur: longè remoti ab illo Plautino Charmide, qui exclamat in Trinummo.

Quibus ærumnis deluctaui filio dum diuitias quæro.

LXXIV. MEROPS.

Absurdi seu ordo præposterus.

Merops auis contra vt fertur volat atque cæteræ, aliæ enim omnes quasi sursum ad oculos versus, illa verò retro ad caudam versus volat, & profectò naturam volatus admiratione & insolentia pleni quem facit hoc animal summopere miror.

Ælian. de animal. l. 1. cap. 49.

Ap. Talis est Homo præposterus, qui rerum ordinem peruerit; καλὸν τὸ τακτικόν. Xenoph. in eodem argumento sunt Mæander qui solus fluuiorum est retrogratus, εἰς ἑαυτὸν παλινδρομῶ (inquit Plutarchus iunior) Araxa planta quæ sola Virgines odit, vnde μισοπάρθενος nominatur. Oryx qui solis est aduerso pilo, Paliurus arbor quæ sola cuculo aue lætatur.

l. 2. exp. Cyri.

Ide in fluminibus.

LXXV.

LXXV. MILVI NVNCII VERIS ADORATI

Nuncij bonorum.

MOs erat apud populos nonnullos miluos adorare quod illi post rigentis hyemis inclementiam vernæ tempestatis fideles nuncij apparerent. Vide adagium προσκυλινδεῖται ἰκτίνῳ, prouoluitur ad miluum.

AP. Cadit in boni alicuius nuntios, quos obuijs vlnis amplectimur, eximè conueniet D. Ioanni Baptistæ, qui lucem, & cœlestis veris clementiam prænunciauit, vnde vox eius mirifica lætitiæ iucunditate aures perfudit.

Iuuene. l. 1.

Vox latè resonat desertis vallibus, amplas
Sternite iam stratas, omnis sit recta viarum
Semita, quæ Domini dignè vestigia gestet.

LXXVI. MILVVS IOVI SACRA NON TANGIT.

Sacrilegio abstinendum.

Æli. de an. l. 2. ca. 47

MIlvi ad rapinas incitatissimi, vt nec macelli carnibus parcant. Ioui sacra non tangunt: τῶν δὲ ἐκ τοῦ Διὸς ἱερουργίας οὐκ ἂν προσάψαιντο.

APODOSIS.

Fures quamquam audaces sacrorum religione mouentur.

Nec facile in furtis timefactæ relligiones
Effugiunt animo pauidæ mortisque timores.

LXXVII. MARSVPIVM A MILVO RAPTVM.

Auaritia punita.

LVGDVNENSIS incola vini mercator, vt lucra augeret, aquā miscebat, atque non parum hac arte lo-

te locupletatus est, cum aquam pro vino venderet, nauigio igitur ad emporia traijciens Ararim fluuium, marsupium penes se pecunia oppletum habebat, atq; id è pelle confectum. Miluus animal ob pilos ratus, aduolat & exportat. Mox cum sibi prædam nihil sentiret prodesse, præcipitat in fluuium, ex quo nunquam emersit.

Greg. Turo. in gloria conf c. 109

APODOSIS.

Auaros & improbos ferit tandem diuina Nemesis, & vno temporis momento amittunt opes, per multos annos ex omnium fraudum & scelerum genere concretas. Inde fides veteri dicto: *Malè parta, malè dilabuntur.*

LXXVIII. MONOCORDIATA SIVE AVIS PARADISIACA ET ΑΠΟΥΣ.

Contemplatio

MONOCORDIATA in aëre absq; nido, absq; arbore, absque saxo, aut altero fulcimento nidificat, & oua parit in dorso maris sui comparis, ibique fouet, & excludit: numquam vllo loco considet, semper in aëre subsistens, quod penè excedit omnem fidem. Maximilianus auctor est, qui addit numquam visam fuisse nisi mortuam; quod tunc deficiente vitali spiritu labatur in terram. Vide Gesnerum, apud quem prolixa est Melchioris de eadem descriptio. Nonnulli putant apud veteres esse Rhyntacem; cuius Plutarchus meminit in Artoxerxe. γίνεται δὲ μικρὸν ἐν Πέρσαις ὀρνίθιον, ᾧ περιττώματος οὐδὲν ἐστιν, ἀλλ' ὅλον διάπλεων πιμελῆς τὰ ἐντός· ᾗ καὶ νομίζουσιν ἀνέμῳ καὶ δρόσῳ τρέφεσθαι τὸ ζῷον. Nascitur apud Persas exigua auis, quæ omni caret excremento, habetque omnia intestina adipe differta: vnde vento arbitrantur & rore hoc animal viuere. De hoc verè dici potest.

Saua

Sæua nec humani patitur contagia mundi
Par volucer superis.

A P. Hac Icone pij ac religiosi homines significantur, qui contemplationis alis subnixi terras relinquunt; & in Deo suauissimè conquiescunt, de quibus Theodoret. καὶ τῷ ὀφθαλμῷ τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτερπόμενοι διακολύοντες σχολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπευφραίνειν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοκτῶν.

Iuuat immenso spatiantem viuere cælo,

Subijciam hic pereruditi viri in eodem argumento poema præstantis ingenij fœtum: nihil arbitror me hoc genere vidisse & subtilitate limatius, & carminis suauitate elegantius.

AVIS PARDISEA SIVE APVS,
Ex Gesneri tabula.

de Angelis orat. 3.

Vos ô queis cœlum domus est, quos fortior aura
Numinis ardenti suspendit in æthere nisu,
Heroes preti osæ animæ, mortale sonantem
Si licet in vestras musam deducere laudes,
Huc spectate Apodem: vobis natura laborat,
Atque opere in pulchro partem facit, hoc quoque nomen
Indus a alit, Phœbi indus amor, cui prima Deorum
Munera, & Eoæ custodia credita gazæ.
Nec vero tantum vnigenâ se Nilus, alumno
Iactarit, licet ille sibi post fata superstes
Inter odoratas Arabum de messe fauillas
Hauriat è busto natali funere vitam.
Ac licet aut b rostro chelidon, aut mole c coturnix
Par fuerit, tamen & d pennatum syrmate longo
Crescit in immodicum quantus Iouis armiger ales
Titanum furias, sæuumq; Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios Domino transuectat amores.
Principio e enodes ceruix lentatur ad alas
Luteolas, & fuluo rutilat crispata metallo,
Sic color in precio est, infernè virentia currit
Cyaneum f per menta decus, Thaumantida ceu cum
[illegible] Roscidus

a Nascitur in Molucis insulis.
b Rostrum magnitudine & forma simile hirundini.
c Corporis magnitudine & penè forma coturnici similis.
d Pennæ extensæ quãt fermè aquilam.
e Pennæ à prima ceruicis vertebra à rostri initium coloris lutei splendentis auri purissimi modo. f Quæ mentum regunt mirè virides.

Roscidus aduerso percussit Delius astro.
Excurrunt g alæ in caudam, tenuique receptum
Transmittunt sub nube diem, nam h fuscus inerrat
Splendor clementique faces demit gratumbra.
Discolor i interea primo sub tegmine pluma
Vellus agit, magnoque minor se lumine vestit
Astriferum missura iubar, blattamque, crocumque
Camporumque oculos, vosque alba ligustra, tuasque
Obscurat Narcisse comas, iam vilior aura
Cestou habet, vincique dolet Cadmeia torquis.
Plus etiam k ordo placet natiuum circinat orbem
Nescia curuari, tergoque immobilis hæret.
Ithacâ talem clypeum de cæde reportat,
Æacides, l & adhuc iaculis pendentibus horret.
Qualis cæruleos in caudæ stellantis honores;
Explicat aprico volucris Iunonia Soli
Iamque superst tio n Scythicis adiuncta tyrannis,
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet, sperant humanis inuia telis
Pectora, & hostili certos de strage triumphos.
Si cristis assurgit apus, galeamque coronat.
Nec minor est virtus: celeres præuertitur Euros
Aëra per liquidum o prono ratis æquore currat;
Læta laborantes impellant carbasa venti,
Scilicet anteuolat puppes, & remige penna
Hospita venturo præsignat littora nautæ.
Tellurem p pressisse pudet, frondosa sub auris
Eligitur Dryas, hic tectum paruique penates:
Incumbit ramis; & caudâ prensat obuncâ q
Obsequio fugiente pedum, cœloque propinquus,
Matutina bibit roranti ex æthere mella; r
Relliquias diuûm: mensis cum Aurora remotis
Fastidita legit, mistamque vapore caduco
Ambrosiam, latè mortalibus impluit ægris.
Hinc illa aërij mellis cœlestia dona,
Et non imparili distentæ nectare cannæ
Fortunatorum nemorum, qua primus in orbem
Circu-

g Pēnæ alarum pellucidæ.
h Fuscæ sed fulgentes.
i Subnascūtur maiori. minores aliæ multi colores
k Alę naturaliter vno & eodem modo cōsistunt in orbem digestæ.
l Tanquam cuti infixa spicula.
m Pauonū fœminarū pennis ex toto persimiles.
n Reguli Mahomet; pro cristis vtūtur, iisq; se tutos in bello existimant.
o Nauim quantūuis celerē circumvolat.
p Terrā viua nunquā tangit.
q Hoc vel ignoratum vel neglectū Gesnero
r Rore vescitur.

Circulus it, mediæ dirimens confinia lucis:
Si quando dulces ad vitæ lumina pullos
Eniti fragilique dedit committere crusto
Casta venus non furtiuo de cespite nidus:
Aut lutea assurgunt libantibus æquora pennis
Mœnia: compositi sed mas sinuamina f *dorsi*
Subdit amans viuaque thorum de tergore pluma
Et pater, & natale solum, facit: hic pia coniunx.
Spemque metumque locat curui tum fornice ventris
Incubat, & simili reddit se prole parentem.
Dicite terrarum domini, quos matre cadentes
Excipiunt Indo Bithyna cubilia dente,
Quis Cæsar cunis vnquam tam mollibus infans
Vagijt, aut Grata qui Porphyro-genitus aula
Sarrano meruit nomen susceptus in ostro?
Ne tamen incurrat violento flamine Corus,
Dilectasque euertat opes, t *mas licia caudam*
In gemina extendit, multoque volumine circum
Implicat impositæ socialia membra maritæ.
Æole, si quis inest ventis fauor, Æole si qua
Ius habet in superos pietas; ô parce quietos
Sollicitare thoros: nouus hæc vt pignora perdat
Crudelis; thalamo iungat ferale sepulchrum;
Atque animam testa triplicem pessundet in vna
Crudelis; prolem per amica silentia fingit
Alcyone, & media vitam de morte reportat.
Et meruere Apodes, Apodes meruere necari;
Sed ventis loquor, vnde sciant miserescere venti?
Ite feri: effractis ruite, exundate cauernis
Vna omnes; quatite horrisonis stridoribus alas;
Vos mea ridet Apus, vestri secura furoris
Vincula nectit Amor, nodoque arcanus honesto
Copulat alituum par nobile, nobilis ales.

f Dorsum masculo, venter fœminæ canus; sic pullos fouent & excludunt.

t E maris dorso fila gemina prodeunt; quibus incubantem fœminam sibi alligat firmius.

LXXIX. NOCTVA.

Hæresis

MVLIERIBVS veneficia & cantiones exercentibus similis est noctua, captiosum animal: hæc enim capta, suos inprimis aucupes, sic captionibus suis in se elicit, vt eam velut ludicrum quoddam aut amuletum in humeris circumgestent. Noctu quidem vigilat, & voce quasi quibusdam præstigijs & illecebris aues allicit, easque sibi assidere facit. Interdiu verò alia aucupij inductione vtitur, & auibus illudit, ridiculè nimirum in aliam atque aliam speciem vultum conuertens, quibus aues peradolescentes in admirationem raptæ, manere apud eam perseuerant, maximo eorum in quæ se format timore percussæ. *Ælian. li. 1. de animal. cap. 29.*

APODOSIS.

Noctua hæresis, vox præstigiatoris, oratio hæreticorum fascinans: variæ facies, hæreticorum inconstantia, qui cothurno versatiliores. in sola hæresi sunt constantes, si modo constantia est dementissimi pectoris pertinacia.

Latet anguis in herba.

LXXX. NOCTVA OVIS CICONIÆ INCVBANS.

Vana Sapientia pietatem lædit.

SI noua Ciconiæ oua contigerit Noctua, fascinat & incubationem omnem, ac si oua essent ὑπηνέμια, seu subuentanea, irritam reddit: sed platano arbore ab infesti animalis iniuria pietatis cultrix ales se diligentissimè tuetur. *Ælian. li. 1. cap. 35.*

AP. Ciconia, pietas: oua, pietatis fœtus: noctua, vana sapientia, quæ plurimum obest pietati: Platanus, crucis arbor qua omnis vanitas & humanæ scientiæ pompa excutitur. ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου ἑώρακε τὴν φθαρτὴν καὶ χαμαίζηλον. Describitur

tur à Prudentio in Hamartigenia huius vanæ ſapientiæ ſuppellex:

Ira, ſuperſtitio, mœror, diſcordia, luxus,
Sanguinis ira ſitis, vini ſitis, & ſitis auri,
Liuor, adulterium, dolus, obtrectatio, furtum,
Ambitio va[illegible], & tumidi d[illegible]rina ſoph[illegible]
Perſonatæ eloquium [illegible].
Inde canina foro latrat facundia toto,
Hinc gerit Herculeam vilis ſapientia clauam
Oſtentatque ſuos vicatim gymnoſophiſtas.

LXXXI. NOCTVÆ OVVM.

Sapientia.

OVVM Noctuæ ſi forte puer coctum comederit antequam vini vſum habeat, futurus eſt tota vita abſtemius. Philoſtr. in Apollonio Aiunt autem noctuam Baccho inimicam à vitibus abigi, quod vinum mortalibus criminata ſit.

AP. Noctua ſymbolum eſt ſapientiæ, cuius qui fœtus aureos à teneris vnguiculis delibant, reliquum vitæ curriculum in ſumma moderatione, in ſobrietate, ſæpiſſimè traducunt.

Ἐφόδιον ἀπὸ νεότητος ἀναλάμβανε τὴν σοφίαν.

LXXXII. OSSIFRAGA.

Charitas.

Baſil. in Hexam. homil. 3.

EIECTVM à parente pullum Aquilæ Oſſifraga excipit & alit.

AP. Charitas eorum qui alienos liberos à parentibus neglectos fouent.

Prosp. Epigramm. 2.

Naturæ quiſquis propriæ non ſpernis honorem.
In quocumque hominum quæ tua neſcis ama,
Namque quod artificis ſummi fecit manus, vnũ eſt
Quæq; auctore bono condita ſunt, bona ſunt.
Diuinum in nullo figmentum deſpiciatur,
Sola malis ſtudiis addita non placeant.

LXXXIII.

LXXXIII. OTIS AD CANES.

Concionator terror improborum.

OTIS auis est tarda & quæ corporis pondere depressa ægrè ſeſe attollit è terra, hæc canem præter cæterarum auium naturam vehementer perhorreſcit: μόνη δ' ὠτὶς πέφρικε κύνας.

APODOSIS.

Inertes animæ quæ terrena ſapiunt, concionatores diuini verbi præcones ferre non poſſunt: ſed eorum verba quaſi fulgura perhorreſcunt.

Hac fulmen ab arce venit.

LXXXIV. PASSERCVLVS.

AREOPAGITÆ.

Innocentum oppreſſio vindicata.

CVM ſub dio iudicia exerceret Areopagus, paſſer fortè, quem accipiter vrgebat, in Areopagitæ iudicis deuolat ſinum: ille, vir vt cætera auſterus, necat ſupplicem. Ex quo Senatus grauiſſimo iudicio damnatus eſt, & ordine motus, non ob paſſerculi mortem, quæ leuis fortaſſe videbatur, ſed διὰ ἰταμότητος τῶν τρόπων. *Hellad. Beſantinous in Chreſtom.*

AP. Innocentes, & ſupplices à iudicibus benignè tractandi in quo, ſi officio defuerint, vindicare iniuſtitiam, & iniquitati hominum intercedere ſuperioris eſt poteſtatis.

Parce ſupplici.

LXXXV. PAVONIS LINVM.

Pœnitentia.

PAVO Lini radice vt nobili alexipharmco vtitur *Ælian lib. 11. cap. 18.*

APODOSIS.

Lini vſus omnium penè gentium ritu in ſacris frequentiſſimè & Lino olim amicti pœnitentes. Qui

S. Ambr. ad virg. lapf. cap. 8.

opulentia & faftu elati peccauerunt, Pauones imitati ad linum, pœnitentiæ veftem confugiunt. *Deinde lugubris tibi accipienda eft veftis, & mens ac membra fingula digna caftigatione punienda.*

LXXXVI. PELECANVS.

Amor Sobolis.

PELECANVS non modo femur vellicat, vt excuffo fanguine fuos pafcat, fed fe quoque per furentis ignis vortices cruciabili tormento ad liberandam fobolem ingerit.

AP. Amor parentum in liberos, φίλτατον τέκνον 4. Euripides. vid *Ælianum lib. 3. cap. 23.* Idem φιλοστοργίας. Symbolum effe poterit Aquila, quæ vt ait Rabbi Salomon, & qui eum fequutus eft Caietanus, refert aliquando pullos fuos non vnguibus, vt cæteræ folent aues, fed locatos in humeris protegit expanfione alarum, vt licet ab imo quis eos iaculis petat, ipfam potius, quàm pullos vulneret. idcirco Exod. *cap. 19. v. 4.* dicitur Deus fuos portare *fuper alas aquilarum.*

Aquilæ φιλοστοργία.]

LXXXVII. PELECANVS.

Crefcit de vulnere falus.

D. Aug in Pfal. 101.

DE Pelecano notum vt pullis fuo fanguine vitam reddere dicitur.

APODOSIS.

Typus Chrifti, qui nos peccatis mortuos fuo fanguine abluit, & ad melioris vitæ immortalitatem excitauit, quid? quod in eo ipfo loco crucifixus eft Dominus in quo fepultus eft Adamus? vt eius veluti cruore irrigati cineres reuiuifcerent, nofq; omnes qui in Adamo tanquam in mortuo ftipite rami inutiles extabueramus, nouo germine inciperemus pubefcere. Hæc præter authores quos affert Baronius, teftatur Nonnus Panopolitanus.

In metaph. Euang. D. Ioannis.

Εἰσόκε χῶρον ἵκανε φατιζομένοιο κρανίου.
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον ἄντυγι κόρσης.

LXXXVIII. PELECANVS INTER CONCHAS.

Labor & studium.

PELECANI fluuiatilibus Conchis se complent, easque cum stomachi calore concoxerint, euomunt: atque testis iam alui calore diductis, eligunt ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, vt Eudemus scribit, sublimes cochleas surripiunt, atque ex alto deijcientes magna vi ad saxa allidunt, itaque esculenta testis seiunctis eligunt. Ælian. *de animal. c.* 20. *l.* 3. Simile *de ardeis cap.* 15. *l.* 5.

APODOSIS.

Si quid difficultatis & laboris deuoraueris, fructus erit voluptatibus iucundior: *qui nucleum esse vult frangat nucem.*

LXXXIX. PELECANVS AD IGNEM.

Conatus irritus.

PELECANVS vbi pastorum insidijs circumseptus est ignibus, flammam alarum quassatione extinguere nititur, qui ignis acrior inardescit, alitis pennas inuadens, quibus exutus insidiatoribus cedit in prædam. *Orus l.* 1. 51.

APODOSIS.

Torquetur in eos qui contra vim ingentis mali, leuiora quęrunt remedia, quibus foueatur potius quam opprimatur malum, ardet quippe ignis, ventilat Pelecanus, at aquæ situla opus, non ventulo. Similiter omninò faciunt, qui flagrantes permotionum æstus, leuissima oratione putant compescere, & blandiendo malum permulcent potiùs, quàm curant.

XC. PERDIX.

Dæmonis calliditas.

PERDIX Diabolus pro nequitiâ vel multarum rerum comparatione perhibetur: hæc auis quocumque casu, vel feræ alicuius incursu priuata fuerit ouis proprijs, insidiatur alienis, & nidi habitatore pulso partus inuadit extraneos: quos cum vsque ad spem fœtuum genitali tẽpore confouerit, parentem eam præda efficit, non natura. Interea verus vocanti ac lamentanti pater similis, syluas questibus replet: tunc adulta iam soboles voce proprij genitoris auditâ curam queruli clamoris intelligit: atque ita ad originariam sedem læta peruolat, nutrimenta generis sui conscia, & adulteri nutritoris oblita.

APODOSIS.

Euse. Emiss. hom. 3. de Epiphan.

Quid ad hæc dicis ô homo, pretiosũ vas sapientiæ, imago diuinitatis & possessor generosæ rationis? Quid de creatore tuo subtrahis? ecce etiam bruta cognoscunt quid proprio debeatur authori: & quæ non habent intellectum, habere probantur affectum. Callidum persuasorem captiua generatio derelinquit, remanet præda deceptus, & raptor orbatus Igitur & diabolus humanum genus quod non creauerat, occupauerat: Quod non genuerat mentito patris nomine possidebat, sed vbi vocem per prophetas vel per semetipsum pius auctor emisit: vbi perditis salutifera charitas inclamauit, dicens, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis:* (aduerte quod sub nomine oneris pondus indicat seruitutis) ad paternos sinus confestim auidum cucurrit examen. Tunc princeps mundi huius sub aduentu Domini Saluatoris, in dimidio dierum suorum perdidit, quos ipse in finem vsque seculi possessurum esse credebat, & in gremium redemptionis captiuitatem perditio inuita transfudit.

XCI. PERDIX AD CASSES.

Superbiæ seu fiducia vana.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt: quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minimè dignos credunt, qui ad extruendas mensas capiantur: vnde fit quod parum de sua libertate contra venatores depugnent, quo minus comprehendantur, sibi præfidentes, quod à cæde studiosè ad cantus & certamina seruabuntur. Reliqui autem perdices & potissimum qui nuncupantur Cyrrhæi, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchrè cantare sciunt, & si capiantur, futuros se prandium his qui cœperint: naturali quadam machinationis commentatione seipsos macie conficiunt nimirum cum ab omni alia esca, quæ adpinguedinem eos perducere queat, se sua sponte abstinent, tum vt ne idonei sint ad hominum mensas, cupidè alijs vescuntur: cuius rei experientes, his præteritis aliò venationem conuertunt. Qui verò hoc ignorant, eos si facultas sit capiunt, quicumque autem ipsos captos decoxerit, eorumque carnes insuaues expertos fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit in his venandis perdidisse. *Ælian. de Animal. l. 4. cap. 13.*

A P O D O S I S.

Venator diabolus egregios sæpe animos fiducia inflatos capit, contra qui vela submittunt, & ab illa excitatæ fortunæ instabili fiducia, ad moderationem vitę deflectunt, & si quam habent ingenij aut aliarum rerum opulentiam prudenter occultant, longe sunt tutiores. Extat apud Rufum Festum Auianum lepidissima fabella, vbi canna humilis quercui delapsæ, & caussam sciscitanti cur tam placidè se in suo statu contineret?

Stridula mox blando respondit canna susurro,
Seque magis tutam debilitate docet.

Tu rapidos (inquit) *ventos sæuasq́; procellas*
** Despicis. & totis viribus acta ruis:*
Ast ego surgentes paulatim demoror austros,
Et quamuis leuibus prouida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.

Fortè excipis.

XCII. PERDICES PAPHLAGONVM.

Amor Dei nonpurus.

PAPHLAGONIAE Perdicum cor geminum reperiri docent Theophrastus & Aelian *lib.* 10.*c.*35. Παφλαγόνων ἄρα πέρδικων διπλῆν ὁρᾶσθαι καρδίαν.

APODOSIS.

Cor geminum habent qui animum diuidunt Deo & rebus creatis. At vero soli Creatori debetur hæc pars corporis.

Vnde vigent sensus dominatrixque vegetat mens.

XCIII. PERDICVM PVLLI.

Ingenium præcox, vel, *Vana gloria.*

Æl. lib. 4. c. 12. de an.

PERDICVM fœtus etiam nunc circumplicatione testarum comprehensi, à parentibus sui exclusionem ex ouis minimè expectant: sed per se ipsi tanquam fores pulsantes, oua elidunt, & iam foras eminentes seipsos impulsu suo impellunt: ouiq; etiamnum tegumento circumvestiti, currunt: atque à dimidia testæ parte, si adhuc circa caudam adhærescat, semet excutientes liberant, & velocissimè ad cibi inquisitionem prosiliunt.

APODOSIS.

Multi nimis præcoces tempus actionibus aptum non expectant, sed præproperè festinant non sine detrimento σοφῶν πρὸ τοῦ χρόνου. *nimis maturè magnum ingenium non est vitale.*

XCIV.

XCIV. PICA.

Imitatio Authorum.

PICA alioqui loquacissima auditis Romæ buccinatoribus siluit è vestigio, tantoque ita silentio dies aliquot meditata; repente quasi expergefacta, omnẽ cum buccinarum sonum, harmoniam, & numeros summâ admiratione reddidit. Vide Pier. *Hier. lib. 23. cap. 17.*

APODOSIS.

Summorum auctorum imitatores primum quidem silent, cogitatè secum omnia meditantes, mox facundiæ & eruditionis depromunt opulentiam.

Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam?

XCV. PICAE VOX.

Mendax inconstantia.

PICA voces identidem alias atq; alias commutat, singulis enim fermę diebus diuersam emittit vocem: ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας. καθ' ἑκάστην γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡμέραν ἄλλην ἀφίησι. *Arist. 9. de Anim. c. 13.*

AP. Tales omnino sunt, vani, inconstantes, mendaces, qui non modo quotidie, sed per singulas horas & momenta, aliud atque aliud dicunt, in sola inconstantia constantes.

mille adde catenas, *Horat. Satyr. 3. l. 2.*
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula Proteus.
Quum rapies in ius malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo saxum, & cum volet arbor.

XCVI. PLATALEA.

Laborum alienorum raptor.

LEGI etiam scriptum esse auem quandam quæ Platalea nominetur: eam sibi cibum quærere aduolantem ad eas aues quæ se in mari mergerent: Quæ cum emersissent, piscemque cepissent, vsque eo pre- *Cic. 2. de nat. Deor.*

eo premere earum capita mordicus, dum illæ amitterent id quod ipsa inuaderet. *Cic. 2. de nat. Deor.*

APODOSIS.

Platalea typus est potentiorum hominum, qui alieno sudore partos labores diripiunt. Merguntur quidem illæ miseræ aues, sed non pascuntur. Sic inopes grauissimis plerumque conflictantur laboribus, vt pigram violentorum rapacitatem expleant.

Boet. metr. 5. lib. 1.

Premit insontes
Debita sceleri noxia pœna,
At peruersi resident celso
Mores solio, sanctaque calcant
Iniusta vice colla nocentes.

XCVII. PICVS MARTIVS.

Amor clausa recludit.

Æl. l. 1. de an. cap. 45.

PICVS Martius qui à Græcis δρυοκολάπτης appellatur, gibbo, & eminente rostro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos suos tanquam in nidum imponit: ad nidi instructionem non ferulis inter se connexis eget, neque domunculis & substructionibus. Si quis lapide immisso, ei foramen obstruxerit, ille ex his coniectura assequutus insidias sibi oppositas esse, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit: lapis velut offensus, & non facile ferens vim herbæ, exilit, atque rursus foramen Pico aperitur.

APODOSIS.

Verus amor ictu fulmineo potentior, omnes difficultates perrumpit, omnes nodos expedit, nihil clausum, nihil inuium putat. Talis dilectio Mariarum in sacris, quarum desiderio velificata virtus cœlestis, lapidem qui ad sacrosancti sepulchri vallum oppositus fuerat dispulit.

Quid non audes amor?

XCVIII.

XCVIII. PLATALEA.

Meditatio, vel delectus rerum & doctrinæ.

PLATALEA auis scribitur conchis se solere complere, easq; cum stomachi calore concoxerit euomere, atque ita eligere ex ijs quæ sunt esculenta. *Cic. 2. de nat. Deor. n. 124.*

APODOSIS.

Doctrinam prius meditando concoquere oportet atq; digerere, antequam nobis & alijs in optimum esculentum cedat,

Omnis mora odiosa est, sed facit sapientiam. *Publ. Syrus*

XCIX. PSITTACVS BASILII.

Oratio infantium efficax.

BASILIVS Macedo Imperator cum filium Leonem in carcerem coniecisset, oculos eidem ob intentatam parenti mortem eruturus: Psittacus, qui seruum quendam deplorantem Leonis vicem audijsset, & identidem vociferantem. O Leo ! ô Leo ! ipse quoque vocem imitatus, Imperatore cum Senatoribus cœnante cœpit dicere, ô Leo ! ô Leo ! tum Senatus data occasione pro salute rei deprecatur, accessit, & exorauit. *Zon. in Bas. Macedone.*

Oratio infantium, non os disertum sæpè apud Deum efficax. *Non sunt voces ad aures Dei nisi animi affectio.* *Aug de Catech. rud.*

C. PSITTACVS SENEX.

Ὀψιμάθεια.

PSITTACVS auis Indica plumarum amictu superbiens docetur loqui & voces humanas ediscere, quas fideliter reddat, & iuuenis quidem vrgente ferula diligenter addiscit. At si consenuerit, quasi intepescente vi ingenii, nec blanditijs, nec minis, nec verberibus adduci potest, vt aliquid addiscat, vnde adagium, *Senex Psittacus negligit ferulam.*

APODOSIS.

Discendum est à puero, si modo discere auemus quæ præcipiuntur, tunc addiscuntur facilius, redduntur fidelius, hærent firmius, at contra senes vt iam languescente ingenio, ægrè, & cum tenui fructu addiscunt, si modo quid addiscunt.

Georg 3. *Tu quos ad studium, atque vsum formabis agrestem*
Iam vitulos hortare, viamq; insiste domandi.
Dum faciles animi, iuuenum dum mobilis ætas

CI. PSITTACORVM CAVTIO.

Cautio prouidentia pastorum.

PSITTACORVM mira est solertia & prouidentia, communisque boni tuendi circumspectio. Quando etenim gregatim pascuntur, obseruatum est in Brasilia semper in summo arboris duos aut ad minus vnum considere spectatorem, reliquis in agro depascentibus, is ex summo arboris cacumine quasi speculator euigilans prospectat, si quid periculi superueniat signum edit, quo reliqui possint euolando saluti consulere: si nullum cognoscatur periculum imminere, saturatis cæteris, ipsi quoque spectatores descendunt ex arbore vt suas partes agant, *hist. Indic.*

APODOSIS.

Pastores & Reipub. moderatores dum cæteri epulantur aut dormiunt communi saluti prospicere debent.

Dum Psittacorum viridis exultat phalanx,
Vnus sub alta nixus arbore excubat,
Solersque vigili prospicit cura suis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus.
Sic vnus amplo consulens pastor Gregi,
Somnos tuetur omnium solus vigil.

CII. SCOPES. ΣΚΩΠΕΣ.

Choreæ fugiendæ.

SCOPES aues quarum Homerus in Odyssea mentionẽ facit, cum earum multas circa Calypsus antrum versari scribit, viri saltandi benè periti tradunt, cum saltatione comprehendi, tum genus quoddam saltationis esse, quæ, si adhibenda ijs fides sit, Scops appellatur: Nam quod ijs auibus iucundissimum sit quosdam redicule imitari, ex eo profectum verbum est σκώπτειν, id est, effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra assimilatione imitantur. Minor est hæc auis quàm noctua: plumbei coloris saturati similitudinẽ eius pennæ gerunt, & albicantibus maculis distiguuntur: à supercilijs secundum vtraque tempora duæ plumæ existunt. Callimachus duo genera ponit, Scôpas & Aiscôpas, id est, Semperasiones: quorum alterum vocale sit, alterum mutum. *Ælian. lib. 15. cap. 28. Animal.*

APODOSIS.

Rectè cadit in saltatores, qui saltando sæpe capiuntur à dæmone. audiant quicumque fuerint Ludij Christiano nomine indigni Ethnicum hominem, qui saltationem postremum omnium vitiorum appellat. Cic. pro Muræna. Et D Ambrosius. *illæ* (inquit de mulieribus.) *in plateis inuerecundos viris sub conspectu adolescentulorum intemperantium choros ducunt, iactantes comam, trahentes tunicas. scissæ amictus, nudæ lacertos, plaudentes manibus, saltantes pedibus, personantes vocibus, irritantes in se libidines iuuenum, motu histrionico, petulanti oculo, dedecoro ludibrio. spectat corona adolescentium, & fit miserabile theatrum, inter saltantium lapsus, oculo impuro & contaminato aspectu, terra turpi saltatione polluitur, quæ obscœnis cantibus verberatur.* *Ambros. de Helia & ieiunio, c. 18.*

CIII.

CIII. SEMENDA.

Resurrectio vel mors bonorum.

NICOLAVS de Comitibus scribit in vlteriore India auem esse cui nomen Semenda, trifido rostro, sentireque se moriturum; mortis igitur hora eam deferre ligna in nidum suum, cantillareque suauiter, atque alarum percussione incendere ligna, ipsam illo igne consumi, indeq; vermiculum gigni qui postea in auem crescit.

Combustusque senex tumulo procedit adultus.
Consumens dat membra rogus. Dracontius.

APODOSIS.

Simile omnino est quod narratur de Phœnice, in quo certè excellens resurrectionis typus, qua corpora nostra tot sæculis absumpta Dei verbo reparantur, & ad melioris vitæ redeuntem postliminio iucundissimam faciem excitantur:

Οὐ καλὸν ἁρμονίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο,
Καὶ τάχα δ᾽ ἐκ γαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν.
Λείψαν᾽ ἀποιχομένων ἔπιθεν δὲ θεοὶ τελέθονται.
Non est decorum harmoniam dissoluere corporis,
Etenim statim emersuras in lucem speramus
Relliquias mortuorum, qui & postea dij futuri sunt.
Phocyllides.

CIV. STRVTHIONIS OVA.

Ingeniorum discretio.

STRVTHIO etsi permulta oua parit, non tamen omnibus incubat, sed fœcunda ab infœcundis secernens, hæc negligit, illa fouet.

APODOSIS.

Discernenda hominum ingenia, nec frustrà in infrugiferis sudandum ne.

Expectato seges vanis eludat auenis.

CV.

CV. STRVTHIONVM ASPECTVS.

Oculi benigni.

STRVTHIONES & testudines, vt memorat Plinius, spectando fouent oua. *Plin. lib. 8. cap. 10.*

AP. Amicos sæpe vel soli fouent aspectus, oculi enim, vt ait Damascenus, ἀγάλματα τῆς ψυχῆς ἀκριβῆ, per quæ ipsa anima influit, ἵππον πιαίνει Δεσπότου παρουσία. πρόδι ἑρμηνείας. *In vita Isid. Demet. Ph.*

CVI. STRVTHIOCAMELI OVA.

Liberorum neglectus.

STRVTHIOCAMELVS oua quidem parit, sed ea nullo incubatu fouet, aut pullos nutrit. vnde Sacer Hieremias in Threnis, *Filia populi mei crudelis sicut Strutio in deserto.*

AP. Tales plerique parentes qui sobolem desertam esse patiuntur. Cæterum ita intelligendum non quod nulla prorsus foueat, alioqui genus interiret: sed quod multa pariens non omnia ad frugem educat, & fœcunda ab infœcundis secernens, tantum frugiferis incubet, ὡς μὲν ἀποτίκτει πολλὰ, οὐ πάντα δ' ἀποκυεῖ. *Ælian. l. 4. cap. 37.*

CVII. TOCCA.

Deformis facundus.

IN nouo orbe inuenitur Tocca auis, Cornici similis, præterquam quod est albo pectore & aureo rostro, cuius longitudo totum corpus adæquat. *Ex hist. de nouo mundo.*

AP. Belle παροιμιακῶς dicitur in facundũ & candidum moribus, sed nigrum & deformem oratorem. Rostrum enim aureum eloquentiæ aureo flumine verborum effluentis typus est, albedo pectoris candorem animi significat: Cætera quæ Cornicis colorem referunt ad deformitatem corporis spectant.

Sæpe sub sordido pallio latet sapientia.
Mores sibi fingere quisque potest, faciem nemo.

CVIII.

CVIII. TROCHILVS IN FAVCIBVS CROCODILI ILLÆSVS.

Ferocia beneficijs mansueta.

Æl. l. 3. c. 11

CVM his quæ sibi adiumentum importare queunt, & acerrimè fera Animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita sibi malitia remittunt. Cuiusmodi Crocodilus censendus est, quem inter natandum hiantem hirudines in illius os innatantes referciunt & molestiam illi exhibent. id ille sentiens, Trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi refertus est, ad litus progressus, & solis radios intuens aduersos, maximè hiat: tumque Trochilus in illus fauces rostrum inserens, hirundines extrahit: quod facillimè patitur Crocodilus sentiens auxilium: ita fit is hirundinibus vt prandeat, ille adiuuetur: proque præmio Trochilo computat, quod nihil eum lædat.

APODOSIS.

Nulla tam immitis fera quæ beneficijs non mansuescat. cadit etiam in Christum qui in mortis faucibus teneri à morte non potuit; sed districtos in vniuersum genus humanum mortis dentes ferreos declinauit, prædamque extraxit sua virtute rediuiuus.

Synes. hy. 9.

Φρίξεν σε γέρων τότε Αΐδας ὁ παλαιγενὴς,
Καὶ λαβόρος κύων, ἀνεχάσατο βηλοῦ.

CIX. VVLTVR AD ODORES.

Luxuria virtutis inimica.

Æl. de ani. 7. l. 3.

VVLTVRES cadaueribus pascuntur, ijsdem mortem affert vnguentorum odor.

APODOSIS.

Obscœnitate gaudent impuri, odore castimoniæ offenduntur, & omnis honestatis amisso sensu degenerant in belluas. Hieron, *Fornicatio & voluptas peruertit sensum animamque debilitat: de rationabili homi-*

In c. 4. Ose.

homine brutum efficit animal, vt balneas, & lupanaria, & libidinum castra sectetur.

CX. VVLTVRES VENTO FOETI.

S. *Spiritus inspiratio.*

VVLTVRES omnes sunt fœminæ; neque coitu gignuntur, sed vento insufflante. *Basil. in Hexa. hom. 8.*

APODOSIS.

Sic natura incredulos docere voluit VERBI incarnationem, quæ sacrosancti pneumatis opere in visceribus B. Virginis insigni miraculo facta est. D. Ambros. *quæ autem (inquit) est illa porta sanctorum, illa exterior ad Orientem quæ manet clausa, & nemo pertransibit per eam nisi solus Deus Israel? nonne est hæc porta Maria per quam in hunc mundum intrauit redemptor, hæc porta Iustitiæ sicut ipse dixit, sine nos implere omnem iustitiam: hæc porta est B. Maria, de qua scriptum, quia Dominus transibit per eam.* *ep. 38. ad Syri. Papam.* *D. Cyprian. Symb. Apo.*

Hoc ergo incredibile videtur diuina virtute ad totius mundi redintegationem factum, cuius exempla etiam in animalium natiuitate cernuntur.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER SEPTIMVS.

QVADRVPEDES.

I. AGNVS TANAGRÆVS.

Christo Soteri.

Paus. in Bœot. p. 298.

ANAGRÆI eum qui cæteris puberibus forma præstare videtur, festo die Mercurij eligunt, vt agnum humeris portans, muros vrbis lustret; hoc enim existimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & simili ratione à Mercurio vsurpatum.

AP. A quo melius hunc librum ordiamur quam ab Agno Domini innocentissimo, qui per atrocia supplicia circumductus, humanum genus suo cruore expiauit, & ciuitatem sanctam sempiternis præsidijs muniuit?

Inexpugnabile mundi præsidium.

II. ALBAN ANIMAL.

Asper admonita.

ALBAN animal, vt testatur Albertus, & post Albertum Holcotius *lect.* 75. *supra librum Sapientiæ*, contra cæterarum animantium ingenium fel habet in aure.

APODOSIS.

Præclarus est typus eorum, qui delicati sunt, &, vt ita dicam, iracundis auribus, quas quælibet oratio, quæ modo ad eorum mentem non fuerit, exulcerat.

Sed quid opus teneras mordaci radere vero
Auriculas?

III. ALCES VNGVLA.

Humilitas vtilis.

ALces animal in vngula infima & abiectissima parte corporis vim habet salutiferam: quâ morbo Epilepsiæ & hystericis malis medetur, quamobrem & amuleti vice gestari solet. Vide Gesnerum in Alce.

AP. In minimis rebus sæpe res magnæ deprehenduntur.

Et infima prosunt.

Materiæ ne quære modum, sed perspice vires. Astr. l. 4.
Monet Manilius.

IV. APER TEVTHRANTIS.

Parce supplici.

TEVTRAS Mysorum Rex cùm venationis gratia, in montem Thrasyllum ascendisset, & immanem aprum excitasset, cum stipatoribus eum acriter esset insecutus: sed Venatores anteuertens aper supplex in Dianæ Orthosiæ templum confugit, quo cum isti irrumpere conarentur, Aper humana voce exclamasse fertur: φεῖσαι, ὦ βασιλεῦ, τοῦ θρέμματος τῆς θεᾶς. *Parce o Rex Alumno Deæ.* Teuthras verò elatus & extra se raptus, animal interfecit. Ex quo Diana cædis auctori impetiginem & furorem immisit adeò acerbum, vt ab humano cœtu disiunctus degeret in solitudinibus: Nec prius sanæ menti restitutus est, quam eius mater Lysippe, Dianæ altari extructo Aprum aureum humana facie dedicaret.

Μελεαγρί σωτῆς. *Pl. Iun. in Caio.*

Ap. *Parcere subiectis & debellare superbos.*

V. ASELLA OCNI.

Mulier prodiga vel labor irritus.

Pausan. in Phocaicis, pag. 345.

NOTA Ocni Asella, quæ funem à domino summa cura textum arrodebat: παρέστηκε ἡ θήλεια ὄνος ἐπεσθίουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τῆς σχοίνου.

Ap. Pausanias refert ad nauum & industrium hominem, qui prodigam & sumptuosam fœminam habuerit: τοῦτον εἶναι τὸν Ὄκνον φιλεργόν φασὶ ἄνθρωπον. γυναῖκα ἢ ἔχειν δαπανηράν: & de viro, inquit, qui laborat sine fructu, dicunt, ὡς ὁ ἀνὴρ οὗτος συνάγει τοῦ Ὄκνου τὴν θώμιγγα.

VI. ASINVS AMBRACIOTARVM.

Monumentum infame.

Pausan. in Phocaicis, pag. 334.

AMBRACIOTÆ, victis nocturna pugna Molossis, asinum in Apollinis Delphici templo ad victoriæ memoriam dedicarunt.

Ap. Multi ea monumenta affectant, quæ potius dedecori sunt, quàm honori: ita cœca hominum cupiditas, quid vnaquaque in re sit optimum, non videt.

Egregiam vero Laudem & spolia ampla refertis.

VII. ASINVS AMMONII.

Studium indefessum.

Damasc. in vita Isid. apud Phot.

ASINVS Ammonij sæpè pabulum licet esuriens, Poëticas audiendo disciplinas negligebat, ita hoc studio capiebatur, φασὶ ἀκροώμενον τῶν ποιητικῶν μαθημάτων πολλάκις τροφῆς ἀμελεῖν.

Ap. Studium pertinax, vel mansuefacta stoliditas. Asinus infelicissimum animal in typum vbique stoliditatis & dedecoris venit. Hinc illa vexatio asini apud Ægyptios: hinc Ochi cognomen: hinc Cumæorum *Onobatides*, de quibus Plutarch. nunc autem

in Quæst. Græcis.

laboris

laboris & indefeſſi ſtudij erit inſigne monumentum.

VIII. ASINVS BALNEATORIS.

Doctor & concionator ſibi infructuoſus.

ASINVS balneatoris ligna, & carbones dorſo portare ſolet ad alios dealbandos, cum ipſe ſudore, & puluere oppletus, carbonumque nigredine deformatus nunquam lauetur. *Plutarch.* περὶ τῆς φιλοπλουτίας πάχων ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα κατακομίζων, ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων.

APODOSIS.

Tabula hæc oſtendit vulgare paſtorum malum, qui, vt contingit in multis, alijs ſudant, alijs laborant, alios à peccatorum ſordibus emerſos innocentiæ candore veſtiunt, ſibi inutiles, & infructuoſi. *Æthiops in balneum niger intrat, niger egreditur, balneator nummos accipit: ita concionator ſi nihil ſibi profecerit.* *Vide Gregor. Papam. ep. 101.*

IX. ASINVS MAVRVSIVS.

Feruor in principijs.

HVIC initio curſus velociſſimus, volare eum non currere diceres, ſed hic feruor illico intepeſcit, & in maximam tarditatem degenerat celeritas. *Ælian. l. 14. de animalibus cap. 10.*

APODOSIS.

Principia ſæpè feruent, tepent media, vltima frigent, quo fit, vt qui ita ſe gerunt, nunquam ad ſolidam virtutem perueniant, cui perſeuerantia opus eſt vel maximè.

Nam leuiter quamuis, quod crebro tunditur ictu,
Vincitur, in longo ſpatio tamen atque labaſcit.
Nonne vides etiam guttas in ſaxa cadentis
Humoris, longo in ſpatio pertundere ſaxa?

Lucretius de rerum natur. l. 4.

X. ASINVS NAVPLIENSIVM.

Gratia inuentoribus relata.

Pausin Corinth. NAVPLIENSES in Peloponeso habitantes de asino memorant, quod arroso vitis palmite vuarum in posterum vberiorem prouentum exhibuerit, ea de causa, apud eos etiam tum videtur asini figura, vtpotè qui putandarum vitium morem docuerit.

Ael. in Varia histor. AP. Inuentores & authores rerum sua gratia non sunt fraudandi, & licet inferioris plerumque sint notæ illi à quibus aliquid discimus, ingenuè tamen beneficium ab ijsdem acceptum profiteri sinceræ humilitatis est.

Nec pressa est gloria facti.

Sic Aspasia columbam cuius ope sanata fuerat ex auro & gemmis conflatam, iuxta Veneris simulachrum dedicauit.

XI. ASINVS PICTORIENSIS.

Iudex indoctus.

Amm. Mar. l. 26. cap. 2. IN oppido Pictoriensi propè horam diei tertiam spectantibus multis, asinus tribunali ascenso audiebatur destinatius rugiens.

APODOSIS.

Indoctus ad honoris apicem euectus.

Quoties voluit fortuna iocari!

ASINVS SARACORORVM.

ΟΝΟΣ ΣΑΡΑΚΟΡΩΝ

Ab externa corporis specie non iudicandum.

Aelian. de Animal 12. ASINI Saracororum bellatores sunt, non ἀχθοφόροι.

APODOSIS.

Hoc prouerbio significantur ij, qui cum specie duntaxat, aut imperiti videantur, aut ignaui, rem

sem tamen peritè gerunt ac fortiter. Idcirco Ἀχαΐδες οὐκ ἔτ' Ἀχαιοὶ μὴ κρίνε. Epictetus conditione seruus, membris mutilus, paupertate Irus, quantas habuit virtutis diuitias?

Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην, καὶ σώματι πηρὸς,
Καὶ πενίην, Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

XIII. ASINVS TIBERII RADIOS EMITTENS.

Sanctitas humilis.

HIc scintillas emittens è corpore domino significauit futurum imperium τὴν βασιλείαν διὰ ἑαυτοῦ παθήματος προμηνύσαν, hoc est, σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ σώματος πολλοῖς καὶ μεγάλοις ἀφεὶς. *Damasc. in vita Isid.*

APODOSIS.

Contemptus anteà Asinus luce circumfundi visus est: sic multi habentur pro stolidis & contemptis, qui intus clarissimorum virtutum fulgore collucent, quas licet magnopere abscondant, in opem mortalium tamen suaui luce diffunduntur: hoc est,

In tergo thesaurum gerere.

XIV. ASINI ALBI CAPITE PVRPVREO.

Diuites indocti.

ASINI albi capite purpureo visuntur in India, ὄνοι ἄγριοι ἴσοι, ἵπποις καὶ μείζοις, λευκοὶ δὲ εἰσι τὸ σῶμα, τὴν κεφαλὴν πορφυροῖ καὶ ὀφθαλμοὺς ἔχουσι κυανέοις. *Ctes apud Photium. Ael. l. 4. c. 52 de Animal.*

APODOSIS.

Tales quidem sunt diuites fortunis abundantes, & cultu splendidi, & omni fortunæ choragio instructi, ad summum omnis liberalis disciplinæ & virtutis expertes, quos vulgò *aureas pecudes* nominant.

XV. ASINI EPEI TRIBVTVM.

Discipulorum infrequentia castigata, vel Diues ex subditorum bonis.

SIMONIDES cum in Carthæa degeret Cei insulæ oppido, agendi canendique choros rationem docuit schola procul à mari sita in vrbis superiore parte, iuxta templum Apollinis: aquam verò tunc petebat ex inferiore vrbis regione, aduehente asino quem Epeũ appellabat, quod Epeus heros similiter diceretur Atridis aquam ministrasse. Cum igitur ita hæc se haberent, Simonides sanxit vt si quis discipulorum ad condictam horam abesset, Asino hordei semimodium daret: vnde illud epigramma.

Φημὶ ὃν κε ἀθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον,
Τῷ Πανοπηϊάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.
Aio qui nolit Cicadæ obire certamen,
Luculentam cœnam det Epeio Panopeiadæ.

APODOSIS.

Significat ad asinos eos esse ablegandos qui Musarum suauitate frui recusant, Rectè etiam cadet in eos qui aliorum nomine exigunt, id quod in suam rem conuertunt: nam Epeio asino exigebatur cœna, cuius lucrum & fructum Simonides capiebat.

Sic vos non vobis fertis aratra boues.

XVI. ASTVRCO NERONIS.

Initia speciosa, finis contemptus.

Suet. in Neron. c. 43. NERO Asturconem quo maximè delectabatur posteriore corporis parte in speciem simiæ abijsse per quietem videre visus, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros, ostento fuit quod illa equi ferocitas in simiæ ludibrium esset abitura.

AP. Asturco capite, posteriori parte simia, significat initia plerumq; speciosa, ridiculum sortiri finem.

Sic

Sic pro Elephantis Culices, pro Leonibus Mures ostendi dicuntur. Sinesius, ἐκκραγὼν γοῦν αὐτῷ δίς που καὶ τρὶς, καὶ τοῖς ἐξ ἁμάξης λοιδορησάμενος, καὶ πάντα ἐπανατεινάμενος, ἅπερ ἂν εἰρῆσθαι, καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ παντὸς ἂν ἐτιμησάμην, ἀπέδειξε τὸ κάθαρμα μῦν ἀντὶ λέοντος. epist. 79. ad Anast.

XVII. BOS SVSIS ΒΟΥΣ ΣΟΥΣΙΣ.

Labor certa mensura definitus.

SVSIDAS boues numerandi scientiam tenere Ctesias scribit. Nam Susis regi singulæ quotidie centum cados in hortos sicciores & minus riguos, hauriunt Quem quidem laborem, siue quod sit eis certus & constitutus, siue etiam quia diu multumq; in eo se exercuerint, promptissime obeunt: nullam enim earum ad opus remollescere videres. Ad alterum verò supra quam diximus cadum hauriendum, nec verberibus, nec blanditijs inducere posses. Ælian. de anim. l. 7. cap. 1.

APODOSIS.

Disertè eo loco parœmia indicat eos, qui supra ordinarios labores nihil omnino volunt assumere, quotidiana tamen pensa accuratè satis obeunt.

Composito securus aceruo.

XVIII. BOVES NEVRICI.

Calumniatores obliqui.

BOVES Neurici cornua habent in humeris, vt Aristoteles ait, τοῖς δὲ ἐν Νεύροις βοῖς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα. Ælian, l. 5. de animal. cap. 27.

APODOSIS.

Cornua habent in humeris, qui non recta fonte inuadunt, sed obliquè feriunt, obscuris dicterijs & ambagibus, alienam carpentes famam.

Obliquus ferit ille, caueto

XIX CAMELVS.

Pueri leniter tractandi.

Maiol. colloq. 7.

CAMELVS, musica ac modulatione plurimum capitur: itaque si fessus longo itinere subsistat, ductor non flagris, aut verberibus ad progrediendum eum stimulat, sed sonitu cantuque demulcet: alioqui ageret frustra.

APODOSIS.

Pueri bonæ indolis non verberibus cogendi, sed honestatis amore, quod potentissimum est illecebræ genus, capiendi. Cauendum tamen ne nimia parentum indulgentia deteriores fiant, & mollius educati quam par est, magnarum rerum grauitati, & seriæ vitæ ponderibus sint impares:

Indulget nemori nimium dum stultus Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaque soli.
Cedentes oneri ramos, syluamque fluentem
Videt, concussas ipse sequutus opes.

XX. CANIS ÆSCVLAPII.

Pastor fidus & diligens honore dignissimus.

SACRILEGVS primum obseruato tempore intempesto, quo dormientes arctissimus somnus complecteretur, de multa nocte intra Æsculapij templum ingressus est: deinde vt multa donaria ex æde surripuisset, cum rem iam putaret confectam, seque latere, discessum parabat: at excubitor Canis ad templi custodiam intus inuigilans, æditimis qui noctu ad sacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque insequebatur, quàm maximè poterat commissum sacrilegium horribili fremitu suo prædicans. Fur primum & socij huius sceleris saxis lapidatione facta, canem appetebant, deinde vbi is latrare non desisteret, illum demulcere conabatur, panes & offas, canum illecebras obijciens. Nam hæc quoque prouidè.

vt

vt ipse putabat secum attulerat. Verum custos incorruptus canis, vel fur cum euasisset in domum vbi habitabat, vel cum inde exiret, se illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem allatrare non desinebat. Tandem intellectum est vnde canis esset, ac simul animaduersum quæ ornamenta deessent. Itaque ex hac canis vociferatione is esse, qui tale furtum fecisset, in Atheniensium suspicionem adductus est atque vt tormentis in eum quæsiuissent totam rem cognouerunt. Denique ex lege hic capite damnatus, extremum dedit supplicium. Cani verò cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, vt fidus custos habitus est: nempe qui æditimorum nulli inferior vigilantia fuisset. *Ælian. l. 7. c. 13. de Animal.*

Ap. Pastores fidi & acerrimi concionatores mercede & honore digni sunt, qui Ecclesiam tuentur, & fures qui in vestimentis ouium veniunt, intus autem sunt lupi rapaces, à Christi grege arcent, quam studiosissimè.

Vigilesque suo pro cæsare curæ.

XXI. CANIS AD NILVM.

Cautio vitæ humanæ.

ALII quidem canes, feras tum inuestigare, tùm etiam capere probè norunt: at verò Ægyptij fugacissimi sunt. Nam cum illa quæ in Nilo degunt, timeant, ab his admodum fugitiui sunt, neq; quamuis illuc sitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nili metus quietè ipsos potione se complere sinit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt, emineat foras, ipsosque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt ad bibendum: sed vt primum ad ripam accesserunt, festinanter, & in cursu lingua lambentes, rapiunt, ac certè vt ita dicam, potionem furantur. *Aelian. l. 6. cap. 53. de Animal.*

Ap. Symbolum rectè cadit in eos, qui sibi prudentes

denter in vitæ periculis prospiciunt, & necessarijs etiam voluptatibus se non immergunt, sed leuiter intingunt. Tales sunt, inquit Theodoretus, Religiosi, qui τῷ ὀφθαλμῷ τῷ κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, χολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐντρυφᾷν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν. Itaque licet voluptas clamet quod Crocodilus cani apud Phædrum:

Quàm libet lambe ocyus,
Accede, pota leniter, & noli dolos
(inquit) vereri: At ille facerem mehercule
Nisi esse scirem carnis te cupidum meæ.

XXII. CANIS VOMENS.

Venienti occurrere morbo.

CANIS ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος laborans ob redundantiam, herbam in macerijs arripit & deuorat, cuius beneficio ventrem exonerat, & pristinæ sanitati restituitur.

Ælian. lib. 8. c. 9. Vide multa huius generis l. 1. c. 35.

APODOSIS.

Tertull. in lib. de pœnitentia: Cur cessas aggredi quod scias mederi tibi? mutæ quidem animæ & irrationales, medicinas sibi diuinitus attributas in tempore agnoscunt, ceruus sagitta transfixus, vt ferrum & irreuocabiles moras eius de vulnere expellat, scit sibi dictamno medendum. Hirundo si excœcauerit pullos, nouit illos rursus oculare de sua chelidonia. Peccator restituẽdo sibi institutam à domino exomologesin sciens, præteribit illam quæ Babylonium regem in regna restituit.

XXIII. CAPRA GLADIVM.

Malum sibi creare.

Zeno. Cent. I. adag. 27.

IVNONI Acreæ Corinthij sacra facturi erant, victimarium cultrum popæ nullum habebãt, cum ecce tibi capra (hæc enim erat Iunoni destinata victima) pedibus exscalpens, in suam perniciem eruit.

APO-

APODOSIS.

Fit sæpè, vt improbi cum minimè cogitant diuina Nemesi vlciscente suæ mortis caussas procurent, παροιμία ἐπὶ τῶν κακῶς τι καθ' ἑαυτῶν ποιούντων, inquit Zenobius. Nota autem Iunonem illam fuisse Acræã cognominatam, non Ascræam, vt rectè animaduertit ad hunc locum Andreas Schottus è nostra Societate vir doctissimus. Nam præter Liuium, Pausaniam & Strabonem, meminit quoque Tertullianus Iunonis Acrææ, a Promontorio sic appellatæ. *Tertul. l. ad vxorem.*

XXIV. CAPRA INDICA AD CINAMOMVM.

Voluptuarius.

CINAMOMI appetentissimæ sunt capræ: Indicæ ad manum enim porrigentis admurmurant, & si abigantur, ingemiscunt. Philost. θρηνοῦσι καθάπερ λωτοῦ ἀποσπώμεναι. *l. 3. cap. 1.*

APODOSIS.

Voluptuarij ad corporis delicias toti adhinniunt, ægrè ab iisdem auocantur, D. Cyprianus epist. 2. *Quando parsimoniam discit qui opularibus cœnis & largis dapibus assueuit, & qui pretiosa veste conspicuus in auro atque in purpura fulsit ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit, tenacibus semper illecebris assuetum, necesse vt solebat violentia inuitet*, &c.

XXV. CAPRA OLIVAM.

Castitas violata.

M. Varro Romanorum omnium doctissimus scribit, quod si Capra oliuam primum germinantem tetigerit, sterilescit.

APODOSIS.

Quod præclara ingenia luxuriæ veneno afflata, dum efflorescere incipiunt, emoriuntur, Meminerint adolc-

Adolescentes dicti illius quod affertur ab Ammiano lib. 25. c. 5. *Vt egregius Pictor vultum speciosum effingit, ita pudicitia celsius consurgentem vitam exornat*, sine eadem omnes marcescunt Virtutes.

XXVI. CATVSA PICA DEVORATA STRANGVLATVS.

Viuus post fata.

NON illepidum est emblema præsentis vltionis in Cato qui viuus à pica mortua quam ipse deuorauerat, suffocatur, quod bellissimis versibus dixit Petronius.

Mordaces morsu solitus consumere mures,
Inuisum & domibus perdere dente genus,
Catus in obscuro cepit pro Sorice picam,
Multiloquumq; vorax sorbuit ore caput.
Pœna tamen præsens prædonem plectit edacem:
Nam claudunt rabidam cornea labra gulam:
Faucibus obsessis vitalis semita cessit,
Et satur escali vulnere captor obit.
Non habet exemplum velucris vindicta perenne.
Hostem pica suum mortua discruciat.

XXVII. CERIGONVM CATVLI.

Pueri molliter nutriti, vel *Matrum indulgentia.*

ILLVD verò mirum in Cerigonibus, id animanti nomen buxeo colore, vulpeculæ magnitudine, ex eius aluo duæ dependent veluti manticæ: in ijs catulos circumfert, & quidem adeo pertinaciter suo quemq; Maff. hist. Indic. lib. 2. pag. 46. vberi affixos, vt à perpetuo suctu non auellantur, antequam ad pastum ipsi per se progredi valeant.

APODOSIS.

Cum Cerigone comparentur matres, quæ tanta sunt φιλοστοργίᾳ, vt filios, iam grandiores, molliter nutriant, nec patiantur à suis complexibus diuelli.

Tene-

Teneroque columbo,
Et similis Regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lallare recusas?

XXVIII. CYNOCEPHALVS.

Calumniator.

CYNOCEPHALVS hominis corpus, caninam habet faciem, stridorem muris, animal omnino ferum, quod nunquam cicuratur. *Agathar-cides.*

AP. Calumniatoris typus, canina facies, rabiem dicacitatis, stridor muris, obmurmurationem, feritas intractabilis, maledici ingenium significat: alia pictura est calumniæ apud Lucianum ex Appelle expressa, vbi pingitur eximiè compta, vultu tamen ipso, & gestu corporis efferam rabiem præ se ferens, sinistra facem tenet flammiuomam, dextra Adolescẽtem, capillis prehensum, manus in cœlum intendentem, secum rapit: anteit vir pallidus in speciem impurus, acie oculorum minimo hebete: cæterum planè ijs similis qui sontico morbo contabuerunt: hinc facilè conijcias liuorem esse, ad dextram consi-det quispiam auribus prælongis insignis, quales Midæ esse ferunt, qui duabus mulierculis ignorantia, & suspicione comitatus, manum porrigit venienti calumniæ: ornatrices quoque suas habet calumnia, insidias, ac fallaciam, à tergo verò pœnitentiam, quæ amictu lacero, capite demisso, cum lachrymis, & pudore procul venientem veritatem excipit. *Calumnia picturæ.*

XXIX. ELEPHANTVS.

Castitas.

QVEMADMODVM moderatè Elephanti libidines contineant, explicare conuenit: ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt,

nunquam enim, neque vi aut proteruius, neque nimis lasciuè societatem veneris cum fœmina faciunt: sed tanquam generis successione carentes, liberis procreandis dant operam: sic hi, sua stirps vt ne deficiat, complexu venereo iunguntur, neque id sanè plusquam semel in vita, & eo duntaxat tempore cum se iniri fœminæ patiuntur, vt autem eorum quisque vxorem impleuerit, non eam amplius attingit: apertè porrò ac palam in aliorum oculis non coëunt: sed secedentes, aut sese in arbores densas & frequentes occultant, aut in concauum locum, aut profundum ad occultandos eos idoneum, se abdunt.

Ælian. l. 7. cap. 18. de Animal.

APODOSIS.

Typus castitatis coniugalis; O quantum est pudicitiæ decus quod brutas ipsas allicit animantes. *Pudicitia flos morum, honor corporum, decor sexuum, integritas sanguinis, fundamentum sanctitatis, præiudicium omnis bonæ mentis.*

Tertul. l. de pudicitia.

XXX. ELEPHAS AD ASPECTVM. VIRGINIS MITESCIT.

Incarnatio.

ELEPHAS mole corporis & furore terribilis, ad formosæ mulieris occursum concitatos animi motus frangere dicitur, γυναικὸς ὡραίας τὸ δὲ τὸ ζῶον ἡττᾶται, καὶ παραλύεται τοῦ θυμοῦ, ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλλος. Ælian. Simile est quod de Monocerote narrat Albertus.

l. 1. de anim. cap. 38.

AP. Typus est incarnationis, in qua Deus vltionum in sinu virginis deferbuit:

Prostrata mansuescere profuit iræ
Imperiumq; pati, & Domino parere minori.

XXXI. ELEPHANTIS ADEPS.

Fortitudo inuicta.

CONTRA omnium ferarum venena, præsidium est

est adeps Elephanti, θηρίων δ' ἀλεξιφάρμακον ἦν ἄρα πάντων πιμελὴ ἐλέφαντος, quo qui fuerunt inuncti, etiamsi nudi contra atrocissimas belluas confligant, illæsi discedunt. Æl. l. 1. de anim. c. 37.

APODOSIS.

Non adeps Elephanti, sed virtutis bonus odor optimum est aduersus mala præsidium. Rectè etiam significabitur Seruator noster Christus, est ille Elephas ἀλεξίκακος, qui nos sanguine, quasi adipe, aduersus cacodæmones tuetur. Nam vt ait D. Chrysostomus, Hic mysticus sanguis dæmones procul pellit; Hom. 45. in Ioan. Angelos, & angelorum dominum ad nos allicit: hic sanguis effusus abluit vniuersum orbem terrarum; sed quod maius est, efficit vt imago regia in nobis floreat, pulchritudinem atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languere non sinit.

XXXII. ELEPHANTVS AIAX.

Honor fortium senum.

NARRAT Philost. Aiacem Elephantum nomine ab Alexandri temporibus ad Tiberij, annis l. 2. c. 6. trecentis supra quinquaginta vixisse, & in pugna illa fuisse quæ grauissime à Poro rege contra Alexandrum pugnata est, eundem victor Alexander Soli dedicauit. Ἀλέξανδρος ὁ Διὸς, τὸν Αἴαντα τῷ Ἡλίῳ, ex quo indigenæ magno in pretio habebant, & non modo vittis corollisque redimitum, sed & vnguentis oblitū & monili aureo conspicuum, asseruabant.

APODOSIS.

Sic fortes senes obseruantia & indulgentia digni sunt, qui (cum ferret ætatis vigor) laboriosissimè pro sua quisque virili decertarunt.

Scire æui meritum non numerare decet. Ausonius.

XXXIII. ELEPHANTVS AIAX HONORE SPOLLATVS MORITVR.

Aemulationis vis

ANTIOCHO regi Badum experienti fluminis renuit Aiax Elephantus alioquin dux agminis semper. Tum pronunciatum eius fore principatum qui transiisset, ausumq; Patroclum ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudent & cætero apparatu donauit: ille qui notabatur inedia mortem ignominiæ prætulit. Mirus namque pudor est victusq; errorem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit.

Pli. l. 8. c. 5.

APODOSIS.

Qui velit ingenio cedere rarus erit. Ouid.

XXXIV. ELEPANTVS CADVCO TRVNCO INNIXVS.

Diuitiarum & rerum humanarum inconstantia.

HISTORIAM satis notam de captura Elephantorum per arborem in qua decumbere solent serra iam pœnè sectam & semirutam, pertexit Agatharcides Polyhistor. è Strabo l. 16. τρίτον δ' ἐστὶ γένος ἐλεφαντοφάγων, ὃ ἐπειδὰν οἱ ἐλέφαντες τῆς νομῆς ἐμφορηθέντες πρὸς ὕπνον τραπέωσι ζητῶσιν. οὐκ ἐπὶ γῆς δὲ ἀναπεσόντες ὑπνοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς παχυτάτοις καὶ μεγίστοις δένδρεσι προσανακλίνοντες ἑαυτούς· οἱ δὲ ἀπὸ τῶν τούτων θηρῶντες καὶ βίον ποιούμενοι, οὐ τῶν ὅπηκοθεν τοῦ δένδρου τόπων πρίουσιν, ὥστε μένειν ἐπὶ βραχείας ῥοπῆς· τὸ δὲ ζῷον ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπὶ τὸν συνήθη κοίτης τόπον ἀνακλινόμενον αἰφνίδιόν τε πίπτει, τοῦ ξύλου κλασθέντος.

APODOSIS.

Tales sunt qui fragili bonorum chorago confisi, repentina calamitate obruuntur.

Quis sapiens bono.
Confidit fragili Senec. Hippolyt.

ἀφαπίτης ὁ πλοῦτος ἐστὶ καὶ οἰκέτης. Chrysost. in Eutropium. Caduca nimirum & fragilia, puerilibusque consentanea crepundijs, quæ vires atque opes humanæ vocantur; affluunt subitò, repentè dilabuntur: nullo in loco, nulla in persona stabilibus nixa radicibus consistunt. *Val. lib. 6.*

XXXV. ELEPHANTVS DRACONEM MORTVVS OCCIDIT

Vltio præsens.

ELEPHANTIS ferunt frigidissimum esse sanguinem, ob id æstu torrente præcipuè a draconibus expeti: quamobrem in amnes mersos insidiari bibentibus: arctatisque illigata manu in aurem morsum defigere, quoniam is tantum locus defendi non possit manu: dracones esse tantos vt totum sanguinem capiant: itaque elephantos ab ijs ebibi, siccatósque concidere: & dracones inebriatos opprimi, commorique. *Pl. l. 8. c. 12.*

AP. Saturati odio & sanguine inimici sæpe in eorum funere quos oderunt, cœlesti casu repente fulminati concidunt. adeò vt ex ipsius cineribus vltores resurgere videantur. Diogenianus: Ἡ Νέμεσις παρὰ πόδας βαίνει, *Nemesis ad pedes adest.*

XXXVI. ELEPHANTVS GEMINO CORDE.

Vir magnanimus, vel duplex.

DVPLICI tum corde, tum sensu animi Elephantus esse dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari, leniri Maurorum peruagatum esse sermonibus. *Ælian. l. 14. c. 6. de an.*

APODOSIS.

Vel magnanimos viros significat, quos oportet esse veluti duplicis supra alios cordis generositate præditos, & vt ait Homer. ἐυξήνορας καὶ θυμολέοντας.

Vel ſimulatorem minimè ſimplicem, & vanum ; & inconſtantem, qui modo hunc, modo illum affectum induit.

Cor mundi inſtar habens.

XXXVII. ELEPHANTI GEMITVS.

Pœnitentia.

Phil.c.5.l. 2. FERTVR Elephantus noctu miſerabiliter immurmurans, deplorare ſeruitutem, ad quem ſi homo acceſſerit, ſiſtit querelas quaſi verecundus.

APODOSIS.

Gemitus Elephanti ſuſpiria peccatoris ſignificant, cui incuſſus erratorum dolor miſerabiles gemitus & lacrymas exprimit: ſed lacrymas quas Deus miſeratus ſuauiſſimè detergit, mentem cœleſtibus lenimentis recreans, ſunt omnino illi fletus, vt ait D. Bernardus, vinum Angelorum, egregiæ erga Deum charitatis indices. Olim quidem in pignus veræ amicitiæ ſanguinem de venis extractum ab amicis & aſſeruatum legimus, hoc imitantur qui amoris vi lachrymas eliciunt, quod Dauidem & Ionathan in illa mutua animorum complexione feciſſe refert Philo, additque lacrymas ipſas in tantæ amicitiæ pignus vaſculis exceptas eſſe, & ſimul reconditas. Qui igitur Deum eximia charitate diligit, & in peccatorum odium vbertim lacrymas fundit, rem gratiſſimam libat numini, vnde ipſe quoque ex fletu permagnas haurit ſuauitates.

XXXVIII. ELPHANTI HORDEVM.

Talio.

SI Elephanti ſapienter factum, idque auditu dignum præterirem, me quis ignorantem fortaſſe præteriiſſe putet? quamobrem dicetur: cùm is qui hordeum huic admetiendi procuratorem habebat, hordei

hordei partem subſtraxiſſet, illiusq; in locum lapidibus ſuppoſitis, ipſi debitam tamen menſuram cumulate ſeruaſſet, vt dominum vtriuſque, ſi quando vidiſſet, falleret: Elephantus videns hunc, qui ipſum debito fraudabat, polentam coquere: primum promuſcide ſabulum collegit, deinde in ollam infudit, ſicque ſolerter iniurijs, iniurias ſibi illatas vltus eſt. *Ælian. l. 6. de Anim. cap. 52.*

AP. *Sic ars deluditur arte.*

XXXIX. ELEPHANTI LINGVA.

Linguæ moderatio.

ELEPHANTVS fera omnium mole maxima eademque prudentiſſima, linguam habet perexiguam, vt penè oculos fugiat: γλῶτταν δὲ ἔχει μικρὰν σφόδρα, καὶ ἐντὸς. ὥστε ἔργον εἶναι ἰδεῖν. *Ariſt. c. 6. l. 2. de anim.*

AP. Generoſiſſimi quique & prudentiſſimi vt factis efficaces ita verbis parci, Gallici prouerbij legem ſequuntur:

Le dire fait rire. *Accius in*
Le faire fait taire. *Aſtyanacte.*
Non credo auguribus qui aures verbis diuitant.

XL. ELEPHANTI LITTERAE.

Honoris cupiditas.

MVTIANVS author eſt Elephantum literarum ductus Græcorum didiciſſe, ſolitumque præſcribere eius linguæ verbis: *Ipſe ego hæc ſcripſi & ſpolia Celtica dedicaui.* *Pl. lib. 8. c. 3.*

AP. Laudis guſtus omnes & brutas ipſas animantes capit. Πᾶσιν ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται. Phil. Neque, verò maledicetur de aliquo aſtydamante, qui laudes ſuas prædicet & ſcriptis mandet.

Bella es, nouimus, & puella, verum eſt, *Martial. l. 1.*
Et Diues: quis enim poteſt negare?
Sed dum te nimium Fabulla laudas,
Nec diues, neque bella, nec puella es.

XLI. ELEPHANTVS AD MVSICAM.

Literæ cicurant feritatem:

QVÆ Indus & Afer de suæ vterque regionis animalibus referunt hæc sunt. Si Indicus Elephantus robore ætatis confirmatus, capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad mansuetudinem, & quod desiderio libertatis teneatur, ideo cædes molitur: ac si vinculis deuinciatur & constringatur, magis incitatur animo, neque vllam seruitutem perpetitur. At enim Indi varijs & multiplicibus cibariorum illecebris, illum delinire student, ille tamẽ nihil de sua acerbitate remittens, nihilque ab ijs blanditijs mitescens, ijs præclarè contemptis, pergit ijsdẽ infestus esse. Quid igitur ij comminiscuntur & machinantur? instrumento quodam musico, (scindapsum vocant) vernaculam cantiunculã ei canunt, is animum attendit, auremque ad audiendum erigit, & suauitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur. Tum paulatim in obiectũ cibum respicit, & tametsi omnibus vinculis exsoluitur, tamen cantu deuinctus, non amplius ad pristinos mores à mansuetudine deficit, & cibo libenter veluti conuiua fruitur.

Ælian. l. 12. cap. 44. de Anim.

APODOSIS.

Literarum suauitate ferociores mitigantur.

Nemo adeo ferus est qui non mitescere possit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

Horat. ep. 1. lib. 1.

XLII. ELEPHANTORVM OLEA.

Pœnitentia.

ELEPHANTI si quando saucij fuerint, oleæ flore infixa corpori tela excutiunt.

Ælian. lib. 2. cap. 18.

AP. Venenata vitiorum tela pacis & conciliationis nuncia pœnitentia expellit. Pacianus epistola primâ ad Symphorianum. Pigeat sanè peccare, sed pœnitere non pigeat, pudeat periclitari, sed non pu-

deat liberari, quis naufrago tabulam ne euadat, eripiet? quis sanandis vulneribus inuidebit?

Item, pastores contra reptilia selenes herbæ succo pedes inungunt, βοτάνη Σελήνη καλουμένη. τὸν καταφερόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀφρόν. περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἴροντες ἀλείφουσι τοὺς πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἑρπετῶν ἀδικοῦνται. *Plutarch. in Inacho.*

XLIII. ELEPHANTI PARTVS.

Opus tardum sed magnum.

ELEPHANTI per octodecim menses vterum ferre dicuntur, at pariunt Elephantos: κύουσι δὲ τοὺς μὲν πλείστους ὀκτὼ καὶ δέκα μῆνας, ἐλαχίστους δ' ἑκκαίδεκα. Aristoteles biennio parere putat. Non audiendus Plautus in Sticho, qui decennium illis tribuit. *Audiui sæpe hoc dicier, solere Elephantum grauidam perpetuo decem annos esse.*

AP. In opus tardum quidem, sed magnitudine tarditatem compensans. Ad opera similiter allusit Plinius partus Elephantorum secundum Plauti mentem definiens. *Nam de grammaticis* (inquit) *semper expectaui, parturiri aduersus libellos meos, quos de grãmatica edidi, & subinde abortus facere in decem annos quam celerius etiam Elephanti pariant.* De his operibus dici solet quod habet Hom.

Ὄψιμον, ὀψιτέλεστον, οὗ κλέος οὔποτ' ὀλεῖται. *Iliad. b. 5. 325.*

Serum lentis exitus, cuius gloria nunquam peribit.

XLIV. ELEPHANTI POTVS.

Voluptuarij sordes.

POTVS aquæ pellucidæ Elephantis, inimicissimus est, turbulentam & sordidam suauissimè bibunt. *Ælian. l. 17. cap. 7. de Animal.*

APODOSIS.

Voluptuarijs honesta quæquæ sordent, obscœna placent & ad eorum stomachum faciunt, viuunt enim.

Prudens in Cathem.

Cœno, non cœlo.
Frænentur ergo corporum cupidines,
Detersa vt intus emicet prudentia:
Si excitato perspicax acumine
Liberque flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur.

XLV. ELEPHANTI PTOLOMÆI.

Sera pœnitentia.

EXORIENTEM Solem Elephanti venerantur, promuscidem, tanquam manum aduersus Solis radios alleuantes. Itaque hos ei charos esse, & egregiè diligi Philopator Ptolomæus testis est nobis locuples. Is sanè post partam victoriam eius belli, quod cum Antiocho gessisset, cum quàm gratissimus aduersus Solem, quem Deum existimabat, esse vellet, proque victoria ei gratias persolueret, tum alia magnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor Elephantos bene magnitudine grandes, existimans se sic Deum religiosè colere, primum immolauit: deinde cum in somniis minis Dei percussus fuisset, ob inuisam numini talem hostiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor Elephantes in honorem Solis excitauit: hoc vt supplici facto hunc sibi placatum efficeret. Ergone Deum Elephanti venerantur; homines autem rationis participes, sitne Deus necne sit dubitant: tum si sit, humanasne res curatione & administratione dignetur.

Ælian. lib. 2. cap. 44.

APODOSIS.

Parabola designat eos qui mortuis, quos ipsi interfecerunt inania statuunt monimenta, cum vitam rè omnium dulcissimam eripuerint, quàm nulla industria, nullis opibus restituere possunt.

Euripides.

Ἀδου μέλαινα νύκτερός τ' ἀνάγκη.

XLVI.

XLVI. ELEPHANTORVM PVRIFICATIO.

Casta placent superis.

AVTHORES sunt in Mauritaniæ saltibus ad quendam amnem cui nomen est Amilo, nitente Luna, greges Elephantorum accedere, ibi ij se purificantes solenniter aqua conspergi atque ita salutato sydere in siluas reuerti: magni sunt puritatis amatores Elephanti, qui non modo lotionibus indulgent, sed etiam floribus à se collectis extruunt præsepia. *Plin. lib. 8. cap. 1. Æl. lib. 13. cap. 8.*

APODOSIS.

Puritas & cultus DEI hac iconè pulchrè significatur.

Casta placent superis: pura cum veste venite,
Et manibus puris sumite fontis aquam. *Tibull.*

Τὸ μὲν μηδὲν ἁμαρτεῖν ἴδιον Θεοῦ, τὸ δὲ μετανοεῖν, σοφοῦ. *Philo de profugis.*

XLVII. ECHINVS.

Prouidentia.

NOVIT terrestis Echinus cubilia sua Aquilonis & Austri ortu commutare; duas enim cubilibus fenestras facit, alteram Notum versus, Boream versus alteram, quaque parte ventum futurum præcognoscit, fenestram obturat, alteram recludit. Habet & illud quo se ab insidijs canum tueatur, vt se in globum sentibus vndique munitum colligat: *Plut. in libro, Vtra.*

Στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἰλίξας δέμας
Κεῖται θιγεῖν τε καὶ δακεῖν ἀμήχανος. *Aristot. de Animal. & Ion. Poeta.*

APODOSIS.

Talis est opportunitatis captator, qui se ad rerum fluentium cursus fingit, & componit, & vt ait polilissimus Heliodorus.

τῆς ὥρας ἐνδόσιμον ἐπιτυχεῖν. *Æthiop. l. 4.*

XLVIII. ECHINI PARTVS.

In mora periculum.

Dion. Com. 4. αἰών. 91. ἐχῖνος ὃν τόκον ἀναβάλλει.

ECHINVS animal est, vt omnes norunt, aculeorum segete circumuallatum, illud cum catulos concepit, partum diu remoratur, asperitatem videlicet stimulorum, & Luciniæ angores pertimescens. Sed tamen quo segnius differt, eo grauioribus angitur pœnis ita temporis incrementis fœtus asperior maternam aluum lancinat.

APODOSIS.

Nulla imago commodior ad eorum mores exprimendos, qui suscepto semel exomologeseos consilio, inertia interim obrigescente differunt, & rem cæteroqui leuem sibi indies faciunt grauiorem.

Μελλησμῷ βίος οἴχεται.

XLIX. EQVA PHIDOLAE.

Honor per Vicarium

EQVA Phidolæ Corinthij athletæ domino ab ipsis carceribus excusso, cursum pristinum æque ac si sessorem habuisset, retinuit, conuertit se ad metam, excitauit ad tubam, stetit ante ludorum præfectos victoriæ compos. Elii autem Phidola victore renunciato concesserunt, vt & equæ simulachrum dedicaret. Simile habet Plin. de equis albatis in Claudij Imperatoris Circensibus.

APODOSIS.

Prouerbiali charactere dicetur in Imperatores, qui per fortes & fidos administros magnas laureas consequuntur.

non vltima laus est.
Pro Domino pugnasse suo.

L. E-

L. EQVVS INCITATVS CALIGVLÆ.

Diues indoctus.

INCITATO equo, cuius cauſſa pridiè Circenſes, ne inquietaretur viciniæ ſilentium, per milites indicere ſolebat, præter equile marmoreum, & præſepe eburneum, præterque purpurea tegumenta, ac monile è gemmis, domum etiam, & familiam & ſupellectilem dedit quo lautius nomine eius inuitati acciperentur; Conſulatumque traditur deſtinaſſe. *Suet. in Caligul. c. 55.*

APODOSIS.

Quid eſt aliud equum auro, argento, familia, ſupellectili, conſulatu donare, quàm in hominem fatuum, & belluinis permotionibus incitatum diuitias congerere? Num poſtquam exciderit illi, merito acclamandum eſt, quod vulturius cani apud elegantem Phædrum.

ò Canis, merito iaces
Qui concupiſti ſub to Regales opes.
Triuio conceptus, & educatus ſtercore.

LI. EQVVS LENÆI. ΙΠΠΟΣ ΛΗΝΑΙΟΥ.

Gratia relata.

HOc quoque animalibus contigit, inquit Ælianus, quod dijs ſint curæ, neque vel contemnantur ab eis, vel negligantur. Nam vt ratione careant, ſuo tamen intellectu & conueniente eis ſapientia nō deſtituuntur. Quomodo autem amentur, dicam: ſi non multa è multis, tantum tamen, quantū ſatis fore videbitur. Vir quidam Lenæus nomine, equum poſſidebat, & forma ſpecioſum & curſu celerrimum, & animo intrepidum: quique in ſpectaculis curſum ad quem inſtitutus erat egregiè decurrebat, & in bello forti-

fortitudinem, tolerantiamque suam cum aliàs declarabat, tum persequendo; si opus esset, tum retrocedendo tempestiuè. Propter igitur hæc omnia commendabilis equus, dominum suum inter cæteros equites quam celeberrimum reddebat. Hic equus adeò eximius, ictu quodam, dextro oculo læsus, eoque captus est. Et cum Lenæus spem suam omnem, propter hunc equi casum vacillare videret, (nam læuo eius oculo, soli integro, scutum equestre & alia arma tenebras offundebant,) Serapidis templum adit, adductoq; secum ceu victima quadam equo, & pro eodem Deum precatur, ceu fratre aut filio, & vt supplicem insontem misereretur orat. Huius enim calamitatis causam, ab hominum quorundam, siue facto nefario, siue mali ominis dicto esse profectam. Equus verò quonam pacto (dicebat) vel sacrilegium, vel cædem, vel blasphemiam committeret? Per suam quoque innocentiam, vt qui nemini iniurius fuisset Deum obtestabatur, & propterea, vt commilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum Deus, vtcumque magnus non neglexit, neque contempsit brutum mutumque animal, & pariter ipsius & supplicantis misertus, remedium dictat, iubetque oculum equi, non quidem perfundi liquido vllo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, Equi oculus redintegratus est, & Lenæus Deo, vt se gratum declararet, sacrificauit. Equus iam integer saltabat & hinniebat circa templum: iamque grandior & formosior videbatur, seque veluti ostentans ad aram vsque non sine ambitione accurrebat. Denique circa gradus se volutans, Deo Seruatori quo posset modo gratias se agere præ se ferebat. Ælian. *lib.* 11. *cap.* 31. *de Animal.* in quo Serapidis dæmonis in θεραπείαις præstigias licet agnoscere.

APODOSIS.

Gratia publicè & cum magna amoris testificatione referenda, non occultanda. Seneca *lib.* 2. *de benefic.*

benefic. Quidam furtiuè agunt gratias & in angulo & ad aurem. Non est ista verecundia, sed inficiandi genus. Ingratus est qui remotis arbitris agit gratias.

LII. EQVI CELTIBERORVM.

Inconstantia, vel, *Ingenium locis accommodandum.*

CELTIBERORVM equi cum sint cinerei coloris, vbi in exteriorem Hispaniam venerunt, colorem mutant: ὑποφάροις ὄντας μεταβάλλειν τὴν χρόαν ἐοικέναι δὲ τοῖς παρθικοῖς, dixit Strabo lib. 3.

APODOSIS.

In versatili ingenio homines, qui pro varietate locorum variant mores, Clearchus affert in persona Nestoris aptissimum ad hoc argumentum distichon. *in prou.*

Πολύποδός μοι τέκνον ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ' ἥρως,
Τοῖσιν ἐφαρμόζων ὧν κε πρὸς δῆμον ἵκηαι.
Polypi ingenium mi fili Antiloche heros,
His te accommoda quorum in patriam veneris.

Talis fuit Alcibiades: quippe Athenis elegans: Spartæ austerus: in Thracia potator: apud Thissaphernem mollis erat & delicatus.

LIII. EQVI VOLSILVPI.

Fortitudo ex aduersis.

FERVNT equos, qui certamen cum lupis semel inierunt, quos Græci λυκοσπάδας nominant, animosiores reddi & perniciores. *Plu. in sym. l. 2. quæst. 8.*

APODOSIS.

Ex aduersorum conflictu nascitur virtus, & sustentatur. Secundæ res acrioribus stimulis animum explorant: quia miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur. Tacitus, *Fortis miles de confragoso venit.* *hist or. lib. 1.*

LIV.

LIV. FELIS AFRA.
ΓΑΛΗ ΛΙΒΥΚΗ.

Auarus cumulat bona, quibus non fruitur.

Strabo lib. 3. pag. 91. num. 50. GYMNESIAS populos in Hispania Cuniculorum infestâ multitudine vexatos, de sedibus relinquendis cogitasse ferunt, & habitandam terram missis legatis petijsse: Tandem armata in feras industria Afras feles maximè feras conquisierunt, quarum ministerio ad venandos cuniculos vtuntur: sed non nisi ore obligato in foramina eas immittunt, quo fit vt prædam excutiant, aut vnguibus lacerent, minimè verò deuorent.

APODOSIS.

Hoc stratagemate dæmon vtitur in auaros, quos ille ad bona comparanda propè furioso semper instigat affectu, nec partis libero animo frui sinit D. Cyprian. Epist. 2. *Nec intelligit miser auarus speciosa esse sibi supplicia, auro se alligatum teneri, possideri magis quam possidere diuitijs atque opes, O detestabilis cæcitas mentium, & cupiditatis insanæ profunda caligo! cum exonerare se possis, & leuare ponderibus, pergit magis fortunis augentibus incubare, pergit cumulis pertinaciter adhærere.*

LV. FELIS IN CROCOTO.

Diues fatuus.

ICON diuitis indocti felis est in crocoto. est autem Crocotus delicatissima vestis ad vsum elegantiorum hominum: qua felem amicire quid magis ineptum, aut ridiculum?

APODOSIS.

Feles igitur sunt in Crocotis indocti, & improbi homunciones, qui triumphant in honoribus & opulentia, quibus ornamentis indignissimi sunt. nati dumtaxat.

In Veneris, & cœnis, & plumis Sardanapali.

LVI.

LVI. GVLO.

Gula.

GVLO animal canis magnitudine, illi aures & facies velut catti, pedes & vngulæ asperrimæ, corpus villosum. Voracissimum est, quippe reperto cadauere tantum vorat, vt violento cibo corpus instar tympani extendatur: Mox inuentis angustijs inter arbores se stringens egerit, vt statim redeat ad cadauer. *Olaus lib. 18 cap. 5.*

APODOSIS.

Creditur à natura creatum ad ruborem hominum, qui vorando, bibendoque vomunt, redeuntq; statim ad mensam. Quod Vitellium factitasse memorat Tranquillus.

Heu cæli terræque pudor.

LVII. HERINACEVS.

Charitas in suos.

HERINACEVS in vites obrepens vuas pabulatur, quas aculeis suis excipit, redit deinde acinis onustus (racemum ambulantem diceres) & catulis suis omnia quæcunque colligit tradit decerpenda. *Vide Plin.*

APODOSIS.

Patris in liberos, aut præceptoris in discipulos charitas, quibus omnia suo labore parta illi impertiunt: Is amor, vt ait Oppianus, *στάζει ἐνὶ κραδίῃ γλυκερὸν γάνος*, instillat in cor parentum melleum quemdam lætitiæ sensum, & vt ait tritus senarius, *Ἅπασι δ᾽ ζώοις ἄρ᾽ ἦν ψυχὴ τέκνα.* Quo in argumento quoque spectabiles sunt Phocæ, nam adeo prolem diligunt, vt vna Aegis capta à piscatoribus fœtum quem in hac seruitute pepererat tantopere luxerit, vt triduo abstinuerit cibis animal alioqui voracissimum. *Oppian. ἁλιευ. β.* *Ath. lib. 5.*

LVIII.

LVIII. HERINACEI VRINAM TABIFICAM REDDVNT IN EXTREMO DISCRIMINE.

Disputatores qui maledictis eludunt argumenta.

HERINACEI, in desperatione; vrinam ex se reddunt tabificam tergori suo spinisq; noxiam; propter hoc se capi gnari. Plinius *lib.* 8. *c.* 37. Simile quod habet de sepia *lib.* 9. *c.* 29.

APODOSIS.

Multi disputatores cum premuntur rationibus eructant maledicta, quod hæreticorum ingenio apprimè conuenit, nam vbi amentatis veritatis hastis obruuntur, continuò se in dicteria aduersus summum Pontificem & inclytos sacerdotum religiosorumque cœtus effundunt. Rectè S. Irenæus in hanc sententiam. *Sed enim sepiæ isti (quorum figura illud, quoque pisculentum de cibis lex recusauit) vt traductionem sui sentiunt tenebras, huic blasphemiæ interuomunt.* Lib. 3. c. 19.

LIX. HYAENA.

Hæretica prauitas.

HYÆNA, vt Aristoteles tradit, læua in manu vim sopiendi habet, & solo tactu somnum conciliandi, sæpeque numero in stabula ingressa cùm dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum ingressa fuerit, soporiferam, vt ita dicam, manum eius naribus admouet, sicque eas opprimit, hic vt sine sensu esse videatur: ac tantum terræ suffodit, quantum sit ad ipsum obruendum satis: gutture verò & supinum & nudum relinquit, in quod incumbens somno oppressum suffocat, posteaq; in latibulum abstrahit. iam cùm Lunæ orbis plenus est, retro posito Lunæ fulgore suam canibus vmbram inijcit, quos statim mutos reddit, & tanquam veneficio

quo-

quodam eorum sensus perstringit: deinde & elingues abducit, & optatis fruitur.

AP. Præclara imago hæreticæ prauitatis, quæ in fideles cautis primum artibus serpit, deinde incautos summa crudelitate extinguit, & plerumque canibus ipsis gregis custodibus eripit vocem, vt in oues omni feritate desæuiat.

Dij talem terris auertite pestem.

LX. HYÆNA ΥΑΙΝΑ.

Inconstantia improba.

HYAENA quotannis sexum mutat, marisque & fœminæ vices vna & eadem alternat: κοινωνοῦσι τῆς ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀνὰ ἔτος καὶ πᾶν ἀμείβουσαι τὸ γένος. Ælian. Aristoteles tamen negat. l. 1. de An. c. 25.

AP. Symbolum inconstantis hominis; qui nunc personam assumit grauitatis, nunc mollitie degenerat in fœminam, D. Ambros. *Assuesce vnus esse, ut vita tua picturam aliquam exprimat.* Hanc tamen de Hyæna historicorum sententiam confutat Clem. Alexan. οὐκοῦν οὐδὲ τὴν ὕαιναν μεταβάλλειν τὴν φύσιν πιστευτέον ποτέ· οὐδὲ γὰρ αἰδοῖα ἔχει τὸ αὐτὸ ζῶον ἅμα ἄμφω, ἄρρενος καὶ θήλεος, καθ᾽ ὡς ὑπείλη φασί τινες, ἑρμαφροδίτοις τερατολογοῦντες. Pædag. l. 2.

LXI. HYSTRIX LVDOVICI.

Victoria.

LVDOVICVS XII. post bella Italica inter insignia sua Hystricem esse voluit, qui ora vrgentiũ canum figit, & missilibus aculeis inuadit, cum hac inscriptione, *Vltus auos Troiæ.*

AP. Hac icone victoria de infestis & importunis hostibus reportata, à sapientissimo rege significata est. Echinus haud dissimili admodum symbolo, significat virum sua innocentia fretum, qui maleuolo-

rum obtrectationes facile contemnat: est enim hoc inditum à Natura ad sui defensionem animali ingenium, vt si quando impetentium canum vim sentiat acriorem, totum se in globum colligat, solam aculeorum segetem suis hostibus ostendens, qua se quasi muro æneo circumuallatum tuetur, vt est apud Athen. lib. 3.

Στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἱλίξας δέμας
Κεῖται, δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Scipio Amiratus tribuit Echini insigne fortissimo Duci Vespasiano Gonzagæ, quo vtebatur ad militarem vim constantiamque significandam cum hoc lemmate,

Decus & tutamen in armis.

LXII. LEO.

Perspicacitas.

Aelian l. 5. cap. 39. LEo solus inter animalia apertis oculis nascitur, ἐκπεπταμένοις τίκτεται τοῖς ὀφθαλμοῖς Animal est lucis amicum, cuius magna vis in oculis sita est.

AP. Potentum liberos significat, qui ab ipsis penè incunabulis sunt perspicaces, vel typus est pij animi Deum tanquam æternum iustitiæ Solem intuentis.

Sic inter pullos Aquilæ,

Exploratores oculis qui pertulit ignes
Sustinuitq; acie nobiliore diem:
Nutritur, volucrumq; potens, & fulminis hæres;
Gesturus summo tela trisulca Ioui.

LXIII. LEO.

Vigilantia Principum.

LEONVM olim rictus templorum valuis Basilicarumque vestibulis affixi vt vigilantiæ admonerent, cuius ipsi sunt Symbola,

AP. Vigilandum est maximè principibus, qui in Reip sunt custodia. Rex Persarum matutinum excitatorem fertur habuisse, qui eum hac voce quotidie excitaret: ἀνάστα ὦ βασιλεῦ, καὶ φρόντιζε τῶν πραγμάτων. Plutarch. *ad præsidem indoctum* Notum illud Homeri:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

LXIV LEO CAPTIVVS A LEPORE.

Iudex nummarius.

LEPVS cæteroqui timidissimum animal aureo vinculo reuinctum leonem trahit, vt est in adagio, εἷλκε λαγῶς λέοντα χρυσίνῳ βρόχῳ. Lagophalmus erat quispiam, qui principem muneribus corruperat.

AP. Iudices qui se terribiles improbis præbere debent, tùm demum à reis leporibus alioqui timidissimis triumphantur, cum acceptis nummulis ius fasq; delent. Iudices mali non attendunt merita caussarũ, sed pecuniarum merita: non iura, sed munera: non iustitiam, sed pecuniam: non quod ratio dictat, sed quod voluntas affectat: non quod lex sentit, sed quod mens cupit, non inclinãt ad iustitiam animum, sed iustitiam declinant ab animo: non vt quod licet hoc libeat, sed vt liceat quod libet. *Innocentius.*

LXV. LEONVM CATVLI.

Indoles generosa.

QVID verò de Leonum catulis? qui matrum vteros stimulant, & exarant vnguibus ad lucem festinantes: γράφουσι τοῖς ὄνυξι τὰς μήτρας τῶν μητέρων πρὸς φῶς ἐπαγόμενοι.

AP. Dicitur de ingenijs generosis & volueri quodam igne ad optima quæque accensis. Memini me hanc præclaram Æliani similitudinem versibus expressisse in Ode ad Regem Christianiss.

Qualis perosus vincla puerperi
Lentam Dianæ sollicitat manum.
Gestitq; in auras exilire
Magnanimi catulus Leonis.
Mox arte patris impete præferox,
Primisq; martis lætus adorea,
Prægestit agris, & sequaci
Dente premit capreas fugaces.
Talis paterni sanguinis æmulus,
Per lucem auorum Borbonides celer
Torrente iactat impotenti
Ingenij, Genijq; pondus.
Nec vis nec ætas sustinet impetum.
Sed præuolanti numinis alite
Curas parentis laureatas
De viridi meditatur æuo.

LXVI. LEO AD CRVCEM STRATVS.

Passio Christi terror dæmonis.

BACCHABATVR in agrorum vastationibus Leo furiali rabie, nec hominum sisti vllis remedijs poterat, cum ecce tibi D. Chrysost. iubet crucem humanæ salutis vexillum in eodem campo erigi, quem sæpius furor terrorquè indomiti animalis afflabat, mane ad trophæũ Leo crucis inuentus est mortuus, non machinis humanis, sed salutari ligni vi, atque præstantia extinctus, refertur *in vit. D. Chrysost.*

AP. Nihil æquè Cacodæmonis furorem & improbissimos conatus frangit ac iugis cruciatuum Domini memoria.

Agnus enim vice mirifica
Ecce Leonibus imperitat,
Exagitansq; truces aquilas
Per vaga nubila perq; notos
Sydere lapsa columba fugat.

Pru-

Prudentius in libro καθημερινῶν. Et August. serm. 7. de tempore in illud Esaiæ, factus est principatus super humerum eius. *Merito Crux Christi dicitur principatus: quia per eam diabolus vincitur & totus mundus ad* Dei *gloriam reuocatur.*

LXVII. LEONIS EDVCATIO.

Institutio generosorum Adolescentum.

LEONEM cicurans, nec cæde nec minis blandire. Philost. μήτε παίειν, μήτε θεραπεύειν, altero enim μνησικάκοις, altero ἀγερώχοις, leones fieri. *In vita Apollonij, ca. 13. lib. 7.*

APODOSIS.

Generosi animi seueritate obdurescunt, blanditijs efferuntur, Plutarchus, περὶ παίδας ἀγογ κἀκεῖνό φημι δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἄγειν παραινέσεσι λόγοις, μὴ μὰ διὰ πληγαῖς μηδὲ αἰκισμοῖς. δοκεῖ γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν. edit. Hen. Step. pag. 14. tom. 1. Addo oportere pueros ad præclara studiorum decora inducere adhortationibus & orationibus, non per Iouem plagis & verberibus, videntur enim hæc seruos potius quam liberos decere, ferula solis asinis gratissimum est pabulum, cæteris animantibus præsentaneum venenum. *Plinius.*

LXVIII. LEO SE FLAGELLANS.

Cruciatus corporis voluntarius.

LEo, ne quid ignauè faciat, flagellans semetipsum cauda excitat, ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων. Elephanti pariter se vt ad certamen incendant proboscide verberant. *ἀλκαία Leonis cauda. Ælian. l. 6. de Animal. cap. 1.*

AP. Cruciatus corporis voluntariè suscepti paratiores nos ad pugnam cum dæmonibus ineundam faciunt.

Cos virtutis pati.

LXIX. LEO HERMIÆ.

Rex vigilans.

Plin. l. 37. FERVNT in Cypria insula in tumulo regali Hermiæ, iuxta cetarias marmoreo Leoni fuisse inditos oculos ex smaragdis, ita radiantibus etiam in gurgitem, vt thynni, cæterique pisces terrore afflarentur.

AP. Leo typus est Regiæ maiestatis, cuius smaragdini oculi longè lateque radiantes in gurgitem, diffusam vbique partium regum in populares prouidentiam cùm horrore quodam maiestatis significāt. ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλὴν, inquit Horus. Hierog. 6. lib. 1.

LXX. LEONES MEGARENSIVM.

Malum retortum in caput auctoris.

Lib. 1. c. 8. MEGARENSES, cùm caperentur à Caleno, caueis effractis Leones in hostes immisere: rati se obicem lasciuienti iam in ciuium capita mucroni obiecturos, sed miseri ab iisdem tristi, & vel ipsis hostibus miserabili spectaculo sunt deuorati. Vide Pier.

Attalus Stoicus. AP. Insidiæ sæpè reuoluuntur in caput authoris. *Malitia maximam partem sui bibit.*

LXXI. LEO SIMIAM VORANS.

Vbi o potentiorum.

LEo ad remedium morbi vorat simiam. Philost. lib. 3. cap. 1. ἐπιτίθεται δὲ πιθήκῳ λέων, νοσῶν μὲν ὑπὲρ φαρμάκου, τὴν γὰρ νόσον αὐτῷ τὰ κρέα ἴσχει ταῦτα. Insidiatur autem simiæ Leo ægrotus quidem medicinæ gratia: Aiunt namque eiusmodi simiarum carnes leonum morbis mederi.

Apo.

Ap. Leo vir potens, ira morbus, simia tenuis homo, in tenuiorum enim iugulis potentiorum ludit mucro, quibus idē est hominem occidere, ac πιασιὰν βάλλειν βέλον, quod de Ptolemæo ferunt.

LXXII. LEONIS OCVLUS.

Illustrium virorum nomen.

LEo non modo viuus obtinet, quod ait Philo in Iambicis, τὴν φύσεως μοναρχίαν sed etiam cū mortuo viuit terror: Atque id non modo in tota mole corporis: verum in eius particula, in oculo, cuius eam vim esse aiunt vt sub axilla gestatus cæteris animantibus non leue sit terriculamentum.

APODOSIS.

Syluar. 2. in Leone mansueto.

Fortium virorum nomen & memoria sola improbis est terrori, & vt ait parœmia δαφνίνη βακτηρία. De hoc autem Leonis etiam mortui torrore, præclare Statius. *Mansere animi virtusq́, cadenti*
A media iam morte redit: nec protinus omnes
Terga dedere minæ, sicut sibi conscius alti
Vulneris aduersum moriens it miles in hostem,
Attollitq́, manum, & ferro labente minatur.
Sic piger ille gradu solitoq́, exutus honore
Firmat hians oculos, animamq́, hostemque requirit.

LXXIII. LEPVS DONO DATVS.

Symbolum ignauiæ.

Cromerus lib. 6.

SVB Boleslao III. Polonorum rege Palatinus quidam Polonus qui bello extremo contra Russos ad Haliciam, sua fuga exercitui reliquo fugæ causa extiterat, cum domum rediisset, rex ei leporis pellem, colum & fusum dono misit, qua ille ignominia ad voluntarium suspendium adactus est.

Apo. Notantur hoc stigmate, ἐν πολέμοισι λαγωοί.

LXXIV. LVPVS AD SQVILLAM

Vltio præsens.

SQVILLAE cum se interceptas sentiunt, fastigium quod eminet à capite quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque in summa parte secturas habet modo serrulæ vncinatæ: hoc inquam, animosæ illæ bestiolæ cum incúruauerint, summa lenitate saliunt, & tanquam saltatorium versant orbem. Lupus ore hianti squillam ex lassitudine viribus desertam comprehendit atque prandium fore arbitratur. Squilla primum in gutturis laxitate saltat, post, aculeos in miserum venatorem defigit, huic interiora exulcerantur, tumescentiaque sanguinis plurimum mittunt. Denique suffocatione lupum interficiens, interficitur.

AP. Simile quod habes alio in loco de Catto & Pica ex Petronio.

Hostem mortua discruciat.

LXXV. LVPVS VENETVS.

Gratia relata præter spem.

Strab. l. 5.

FERVNT hominem, eo nomine, quod libenter sponderet, celebrem, & ideo dicterijs hominum obnoxium, incidisse in Venatores, qui in cassibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, se lupum missum facturos si ipse fideiuberet se ea damna pensaturum: hominem id in se recepisse, lupum ita dimissum armentum equarum nulla nota inustarum satis magnum abegisse, atque ad sponsoris istius stabulum adduxisse, sponsorem recepta beneficij mercede equas iniusto lupi signo notasse, & lupiferas appellasse.

APO. Gratia nonnunquam abundè refertur, à quibus minimè sperabatur. Est elegans Epigramma de

de piſcatore, qui cum caluariam ſepeliret, theſaurum inuenit.

Ἰχθύας ἀγκίστρῳ τὶς ἀπ' ἠόνος εὖτ' ἐπὶ βάλλων,
 Εἵλκυσε ναυηγοῦ κρᾶτα λιποτριχέα,
Οἰκτείρας δὲ νέκυν τὸν ἀσώματον, ἐξ ἀσιδήρου
 Χειρὸς ἐπισκάπτων, λιτὸν ἔχωσε τάφον.
Εὗρε δὲ κευθόμενον χρυσοῦ κτέαρ. ἦ ῥα δικαίοις
 Ανδράσιν εὐσεβίης οὐκ ἀπόλωλε χάρις.

Vrſinus Velius vertit.

Capturo piſces hamata in littore ſeta,
 Naufraga fortè hominis calua prehenſa fuit.
Qui caput auulſum membris miſeratus, inermi
 Quæ ſuper hinc fuerant condidit oſſa manu.
Pondus vbi infoſſi terræ graue repperit auri.
 Gratia ſic iuſtis nulla, boniſq; perit.

LXXVI. LVPI MÆOTIDIS PALVDIS.

Pax empta.

SECVNDVM Mæotidis Paludis locum Cœnopium nuncupatum, Lupi, quos non à domeſticis canibus differre credas, cum piſcatoribus ſtudioſi verſantur: quod ſi maritimæ prædæ partem fuerint aſſequuti, cum his viris rem maritimam tractantibus & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur; ſin nihil conſequuntur, eorum retia lacerant, & diſtrahunt, & pro eo quod nihil dederunt, damnum retribuunt. Sic muſcæ, Leucade, ſanguine Tauri, qui iiſdem feriri ſolet, ſaturatæ recedunt. Sic Teneti monedulas placentis mitigant, ne ſeminibus noceant. Idem.

Æl. de Animal. l. 6. c. 65. lib. 11. ca. 8. de Animal. li. 17. c. 16.

APODOSIS.

Interdum improbis condonatur aliquid ad mitigandam importunitatem, & verſuti pectoris inſidias amoliendas.

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

LXXVII. LVPI AD PYRAM CAPTI.

Cupiditas mortifera.

βλέννοι ἰχθύες μικροὶ θαλάσσιοι ἄλλοι φερόμενοι λύκοις.

DYOPHANES ſcribit nonnullas gentes Lupos ea quam dicam ratione venari, piſciculos marinos quos βλέννους & Lupos appellant, viuos capiunt, mox eorum plures in mortario contundunt, & quam poſſunt minutatim concidunt agmina identidem permixta: Deinde pyra excitata eo tempore quo ventus ſolet eſſe vehementior, hanc ſucco obtritorum animalium perungunt. Ex quo ingens afflatur odor, atque indigenæ lupi certatim aduolant, ſed mox vehementi odore quo delectantur impenſius capti, & in profundum ſoporem lapſi, ad pyram facilè ab hominibus obruuntur.

AP. Vectigal cupiditatis calamitas.

LXXVIII. MARTICHORA.

Improbitas.

Phot. in bib. pa. 67. ex Cteſia Ind. l. mem. itē. Æl. l. 4. c. 21 Pl. l. 8. c. 21

HORRIBILE planè monſtrum Martichora, humano vultu, leonis magnitudine, colore cinnabaris in modum rubente, triplici dentium ordine, auribus humanis, oculis glaucis, cauda cubitali aculeata, & aſperis vndiq; ſpinis rigente, quam anteriori etiam parte protendes tanquam arcu ſagittas, ſic aculeos ad iugeri ſpatium emittit euulſos quoq; vngues infeſta rabie iaculans, obuios quoſque necat præter vnum Elephantum. Addit *Sol. Pol. pag.* 131. *edit. Pict.* Cauda veluti ſcorpionis aculeo ſpiculata, voce tam ſibila, vt imitetur ſiſtularum modulos, tubarumque concentum, humanas carnes auidiſſimè affectat, pedibus ſic viget, ſaltu ſic poteſt, vt morari eam nec extentiſſima ſpatia poſſint, nec obſtacula latiſſima.

APODOSIS.

Hæc dira Martichoræ ſpecies peccatum ſignificat huma-

humanus vultus, blandam imprimis peccati speciem: leonis forma, robur & audaciam: color rubeus cruentas strages: triplex ordo dentium, voracitatem peccati omnia absumentis: Cauda cubitalis aculeata eiusdem plagas, & funera. At verò tanta & tam ferox bellua vnum Elephantum castitatis typum non lædit: neque te Virgo Deipera peccati labes, in mortale genus effusa vsquam tangere potuit.

Diuinæ tanta est reuerentia Matris.

LXXIX. MARTICHORA.

Fortitudo expedita.

FORTITVDINIS ad omnia expeditæ, & versuti ingenij Symbolum erit Martichora, quæ cauda cubitali densissimis spinis rigente tanquam arcu sagittas, sic aculeos ad iugeri plerumque spatium emittit, vnguesquoque ipsos in aduersarios magna vi eiaculatur. *Ctesias in Indicis.*

APODOSIS.

Se pharetra, sese iaculo, sese vtitur arcu.

LXXX. MATREÆ BELLVA.

Inuidia.

MATREAS planus belluam habere dicebatur, quæ se ipsam comederet. *Ath. l. 1.*

APODOSIS.

Symbolum inuidiæ, quæ seipsam curis exedit.

Nec fruitur somno vigilantibus excita curis.
Sed videt ingratos intabescitq; videndo,
Successusque hominum carpitque & carpitur vna, *Ou. 1. Met.*
Suppliciumque suum est.

LXXXI. MONOCEROS IN SINV VIRGINIS.

Deo infanti.

Hac sola Numen domabile flamma.

MONOCEROS violentum animal amat virginẽ, & ea velut esca, atque illecebra capitur. *Albert. de anima. l.22.* descriptionem vide in hypotyposibus Cæsar comment. l. 6. Monocerotis meminit: Bos, inquit, Cerui figura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu existit excelsius, magisque directum ijs quæ nobis nota sunt cornibus. Ab eius summo, sicut palmæ rami, latè diffundũtur. *Plin. l.8.c.21. Æl. l.16.c.20.* vnus tamen Albertus mentionem Virginis facit.

APODOSIS.

Deus antea vltionum, tonans, fulminans, permiscens mundum, in Virginis sinu, imo vtero conquieuit, & amore captus est. Recte autem cum Monocerote verbum Dei comparatur. Dilectus quemadmodum filius vnicornium, Basilius per vnicornem intelligit filium Dei. *l. de bened. Patriar. c. 2* Vnicornis generatio, vt docet Ambrosius à nemine cognoscitur, & filij Dei generationem quis enarrabit? Vnicornis robur habet in capite, & filius in Patre. Caput Christi Deus: cuius fortitudo similis est Rhinoceroti, *Exodi 15.* Vnicornis non admittit in antro cohabitatorem: filius Dei ædificauit sicut vnicornis sanctificium suum in terra, *Psal. 77.* quam fundauit in sæcula, hoc est in vtero B. V. Vide Didacum *in serm. de natiuitate Christi.*

LXXXII. MONOCEROTIS CORNV.

In Christi Baptismum.

POMERIVS ex Vincentio narrat quod experientia quoque constat, Monocerotis cornu præsentissimum

uissimũ esse aduersus omnem vim venenorum alexipharmacum. Itaque in Africa, vbi propter infinitam serpentum multitudinem, sæpè contingit pellucidos amniũ liquores veneni tabe infuscari; Monoceros admirabili quam gerit in cornu virtute aquas expurgat. Huius igitur vestigia cætera animalia consectari solent, & ad fontem quidem anhela sistere, donec ille intincto cornu labem aquarum eluerit, id vbi senserunt, deposito statim omni metu salutaribus lymphis sitim restinguunt.

A P. Rectè Christo baptizato accommodatur, qui dilectus vt filius Vnicornium, ad abluendum nostrorum sordes scelerum, *omnium fluenta sanctificauit aquarum*, vt ait Beda.

Ne flammam timeas, melior iam suppetit vnda.

LXXXIII. MVLVS ATHENIENSIS.

Senex emeritus.

ATHENIENSIS mulus iam vetulus, quamuis immunitate vecturarum donatus esset, non laborum tamen, qui per affectam ætatem obiri queunt, studio exolutus esse voluit. Nam cum Mineruæ templum Athenienses ædificarent, is nulla re onustus, nullius imperio, sed sua sponte cum adolescentibus mulis tanquam ad iter faciendum socius, & hortator ibat. Et quemadmodum quispiam senex artifex, per exactam ætatem quidem iam opere dimissus, veruntamen experientia, & senili doctrina iuuenes ad laborem exacuens: sic is vltro citroque commeans, ad opus iumenta incitabat: quod quidẽ ipsum vt Atheniensis populus intellexit, per præconem declarari iussit, vt ne à frumento, aut hordeo prohiberetur sed & expleri, & satiari permitteretur; & precium ex ærario peteretur: tanquam in Prytanæo sportula illi decreta, sicut athletæ iam ætate confecto.

Ælian. de Anim. l. 6. cap. 49.

Apo-

AP. Senex emeritæ virtutis iuuenum hortator.

Ιππῳ γηράσκοντι τὰ μείονα κύκλ' ἐπίβαλλε.

LXXXIV. MVS ALBVS.

ARMENIVS.

Castitas.

MVS est vili pelliumque mollitie delicatissimus, cui spurcitia tantæ est abominationi, vt limo ante ostium cauernæ illito capi potius à venatoribus, quam eo fœdari patiatur.

AP. Typus castitatis quæ quiduis potius patitur quam contaminetur; sic generosissimus puer Damocles in balnei labrum feruens maluit se coniicere, & cruciabili dolore extingui, quam nefariæ Demetrii regis pudicitiam prodere. Vide Plutarchum.

In Deme.
Iuuenal. Satyr. 8.

Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere caussas.

Hoc symdolum vsurpauit Ferdinandus filius Alphonsi regis primi Aragoniæ & Neapolis. Cum muris Armenii icone recte congruit Taxus, cuius absentis vulpecula foueam occupat, & suo fœtore inquinat: quo fit vt ille reuersus fœditatem non ferens domum insolenti hospiti habitandam relinquat, & se voluntario multet exilio. Vide *Camerarij Symbola*.

Taxus.

LXXXV. MVRES HERACLEÆ.

Calumniatores authoritate repressi.

QVANTVM est cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto insula est, Herculem & religiosè colit, & quod Deo cunque dedicatum est, tanquam id ei sacrum gratumque esse intelligens & credens, non attingit. Itaque cum vitis (quæ ibi Deo frondescit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusque racemos Dei administri ad sacra seruant) vuæ assequutæ fuerint maturitatem; tum de insula mures

dece-

accedunt, vt ne si remanerent per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit: post verò vbi id anni tempus prætererit, ad domesticam sedem reuertuntur. Atque hæc quidem Ponticorum murium est probitas. *Æl. lib. 6. c. 40. de Ani.*

APODOSIS.

Calumniatores quamuis in omnibus audaces, gloria circumfluentes viros non audent mordere, ne pœnas virulentæ linguæ debitas sibi irrogari sentiant.

Caue Caue thoracem.

LXXXVI. MVRES MEGARENSIVM.

Periculum ab infimo.

MVRIVM multitudo abegit Megarenses: Μυῶν πλῆθος ἀπέστησε μεγαρέας Phaselitas vespæ fugarunt. Scolopendræ exegerunt Rhetienses. *Ælian. li. 11. c. 28.* Gymnesiæ missis legatis à Populo Rom. opem petierunt, quod sua se terra à lepusculis expelli dicerent. *Strab. l. 3 in Hist. Pl. li. 8. cap. 29.*

APODOSIS.

Leo quoque aliquando minimarum auium pabulum fit, & ferrum rubigo consumit. Nihil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab inualido. *Quint. Curt. l. 7. in Oratione Scyth. ad Alexand.*

LXXXVII. MVSTELA RVTAM DEVORANS.

Austerias salutaris.

PERNICIOSA bellua mustela est, perniciosa etiam serpens. Quare mustela cum serpente pugnatura, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnandum tanquam armis tecta procedit Causa est rutæ odor serpentibus infestus. *Æl. li. 4. de Animal. cap. 14.*

AP. *Hæc mihi sana fames.*

LXXXVIII.

LXXXVIII. ONOCENTAVRA.

Indoctus & vitiosus.

Vide Æliā. c.9.l.17.

CRATES ex Mysio Pergamo narrat Pythagoram de Onocentaura hæc narrare. Animal esse homini ore simile, & pilis prolixis faciem eius ambiri, simul & collum & pectus, humanam speciem similitudinemque gerere: Mammas quoque turgidas in pectore, humeros, brachia, cubitos, manusque humanam figuram habere, dorsum, latera, ventrem, posteriores pedes, asino persimiles esse, & quemadmodum asinus, sic cinereo colore est.

APODOSIS.

Symbolum est indoctorum & vitiosorum hominum, qui formam asininam, humana specie & facie occultant. Sic apud Auianum.

Exuuias Asinus Getuli forte Leonis
Repperit, & spolijs induit ora nouis.
Aptauitque suis incongrua tegmina membris
Et miserum tanto pressit honore caput.
Ast vbi terribilis animo circumstetit horror,
Pigraq; præsumptus venit in ossa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pauidos per sua rura boues.
Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis, verberibusq; domat.
Et simul abstracto denudans corpora tergo,
Increpat his miserum vocibus ille pecus:
Forsitan ignotos mutato nomine fallis,
At mihi ceu quondam semper asellus eris.

LXXXIX.

LXXXIX. OVES ERYCINÆ VENERIS.

Obedientia.

SINGVLIS per totum annum diebus tum incolæ, tum peregrini sacrificant. Ara maxima sub dio est, quæ cum multa subinde sacrificia recipiat, non die tantum toto, sed etiam nocte ardet. Et mirum est illam ita splendere igne, quum nulla subsit pruna, non cinis, non vlli titiones, sed rore sit plena, & recentibus herbis, quæ subinde singulis noctibus in ea renascuntur. Porrò victimæ de pecorum gregibus sua sponte accedunt, & aræ astant. Ducit autem illas primum deæ vis, deinde voluntas sacrificantis. Nam si ouem sacrificare libuerit, en tibi ouis ad aram astat; & gutturnium ad sacrificandi vsum: si capram, si hœdum, similiter.

Æl. l. 10. de Anim. c. 50.

APODOSIS.

Figura obedientiæ. Gregorius: *Sola virtus est obedientia quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasque custodit, obedientia victimis præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur.*

Aspice lucentes vt eat sacer agnus ad aras.

lib. 35. Moral. in Iob, cap. 12.

XC. PANTHERA.

Voluptas.

ADMIRABILEM quandam & nobis occultam odoris suauitatem olet Pardalis, quam bene olendi præstantiam diuino munere donatam, cùm sibi propriam planè tenet, tùm verò cætera animalia hanc eius vim præclarè sentiunt: hæc autem hoc modo venationem capit: cum horum quæ ad victum opus sunt, eget, sese vel in loca fruticibus densis consita, vel folijs vestita, ita occultat, vt inuentu difficilis

Ælian. de Animal. lib. 5. c. 40.

tantum respiret: tum hinnuli, dorcades, capræ syluestres atque alia eiusmodi animalia quædam suauis odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt. illa tum quam mox è latebra exiliens, ad prædam erumpit atque eam comprehendit.

Ælian. de Animal. l. 5. c. 40.

AP. Panthera voluptas, odores deliciæ, crudelitas sub specie suauitatis par est vtrique. Plut. lib. contra voluptatem, apud Stob. ser. Θηρίον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονὴ, ἀλλ᾽ οὐκ ἄγριον. εἰ γὰρ ἦν φανερῶς πολεμοῦσα, ταχέως ἂν ἑάλω. νῦν δὲ καὶ ταύτῃ μισητότερον, ὅτι κλέπτει τὴν ἔχθραν, ὑποδυομένη τὸ σχῆμα τῆς εὐνοίας. *Fera est sibi mancipans homines voluptas, sed mitis: nam si apertè pugnaret, citò caperetur nunc autem etiam ideo inuisa magis, quod celat inimicitiam induta habitum beneuolentiæ.*

XCI. PANTHERA ARSACOÆ.

Voluptatis tenax memoria.

PANTHERAE odoribus maximè delectantur, iisdemq; à venatoribus capiuntur, captam vnam Apollonij tempore refert Philost. quæ torquem aureum gestabat in collo, cum inscriptione, βασιλεὺς Ἀρσάκης θεῷ Νισαίῳ. Et ea quidem aliquo tempore cicurata postquam stimulos Veneris sensit relicta regia fugit in montem.

Phil. c. 1. l. 2. in vita Apoll.

AP. Sic homines voluptuarij, etsi mansuetioris vitæ genus videantur ingressi, quamprimum lenocinantis dominæ auras hauserunt, euolant.

Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
Testa diu.

XCII. PANTHERÆ AMOR.

Amici improbi, vel Amor cæcus vitiorum.

PANTHERA diuinam hominis effigiem detestatur, & oblatam lacerat, stercus verò amat, & auidè comedit.

Solinus.

AP.

Ap. Amicorum est improborum odisse virtutes, vitia in amicis diligere, iisdemque quasi Pantheras stercoribus inhiare. Ait Basilius περὶ φθόνου. τὰς μὲν τοῦ βίου λαμπρότητας καὶ τὰ μεγέθη τῶν κατορθουμένων οὐδὲ προσβλέπουσι, τοῖς δὲ σαθροῖς ἐπιτίθενται. *Vitæ quidem claritatem & magnitudinem rerum gestarum nullo modo aspiciunt, at sordibus insistunt.*

XCIII. PANTHERÆ ET HYÆNÆ ODIVM.

Odium immortale.

HYÆNAE præcipue Pantheris terrori esse traduntur, vt ne conentur quidẽ resistere & aliquid de corio earum habentem non appeti: mirumq; dictu si pelles contrariæ vtriusque suspendantur, decidere pilos Pantheræ. Pl. l. 28. c. 4.

Ap. Odii immortalitas in morte, tale fuit Cadmæorum fratrum dissidium, tale bellum quod ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον appellat Basilius ad Athanasium.

XCIV. PECORA INDIÆ MELLEO SVCCO SAGINATA.

Institutio bona.

IN India, maximè in Prasiorum regione, liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundinum comas decidens, mirificas pastiones ouillo, & bubulo pecori præstat; quod quidem ipsum à pastoribus, eò vbi dulcis plus roris de cœlo delapsum est, agitur: & sic illis pastionibus tanquam epulis iucundè accipitur: pastoresque vicissim suaui epulo compensat. Nam ex pecore illi suauissimum lac exprimunt. Ælian. lib. 15. cap. 7.

Ap. Typus est bonæ institutionis, quæ instar cœlestis mellis in animos adolescentum infunditur, ex qua deinde χρυσοῦν γάλα virtutis, & eruditionis aureos fructus pariunt.

Calpurn. Eclog. 4.

Aspicis vt teneros subtus vigor excitet agnos,
Vtque superfuso magis vbera lacte grauentur?
Et nuper tonsis exundent vellera fœtis?
Hoc ego iam memini semel hac in valle notaui,
Et venisse Palem pecoris dixisse Magistros.

XCV. PECORA PONTICA AD ABSYNTHIVM.

Consuetudinis vis

Vid. Plin. l. 24. c. 9.

PONTICA pecora ferunt absynthio pasci, vt pulchriora pinguioraque reddantur.

APODOSIS.

l. de Ioseph. edit. Col. Allob. pag. 420.

Tanta est vis consuetudinis, vt noxia ipsa in bonum conuertat. Philo Iudæus. δεινὸν γὰρ ἦθος κ̀ ἐξομοιῶσαι κ̀ βιάσασθαι πρὸς φύσιν. Facile consuetudo abit in naturæ similitudinē. Eudemus consuetudine venenorum adeo sibi callum obduxerat, vt cum Elleborum biberet non purgaretur: itaq; & viginti duas aliquando potiones vno die sumpsisse se retulit, cum in foro apud merces sederet, nec surrexisse prius quam esset meridies: tunc vero domo petita balneum ingressum, cœnatumq; more solito, nec quicquam euomuisse.

Theophr. lib. 9. de hist. plant. c. 18.

XCVI. PIGRITIA ANIMAL.

Pigritia.

VALDE etiam inusitata, & effigie, & natura, est animal, quod ab re ipsa Lusitani pigritiam appellant: Cerigonum ferè magnitudine, sed rostro fœdiore ad aspectum, & vnguibus ad digitorum similitudinem prominentibus: huic ex occipitio existens coma ceruicem velat, lentoq; ipsa ventris adipe verrit humum, neque vnquam in pedes exsurgit. Denique tam tardè mouetur, vt quindecim ipsis diebus ad

lapidis iactum continuo tractu vix prodeat. Victitat arborum folijs, & in earum cacuminibus degit plerumque: quarum in ascensu, biduum circiter, tantumdem in descensu ponit. Neque verò adhortationibus tantùm, aut minis, sed ne plagis quidem, fustibusvè, vel tantillum de insita ignauia, ac tarditate dimoueas. *Maff. hist. l. 11.16.p.46*

Ap. Tipus pigritiæ.

Οὐκ ἂν δύναιτο μὴ ηγεμὼν εὐδαιμονεῖν. *Euripides.*

XCVII. SCORTI ANIMALIS CONSECRATIO.

Luxuriæ odium.

SCORTVM, quod Aristogitonis & Harmodij consilia de tyrannicidio celarat, vsque ad mortem excruciatum, Athenienses statua consecrarunt: sed ei honorem habere volentes, nec tamen scortum celebrasse, animal nominis eius fecere, atque vt intelligeretur causa in honoris opere linguam addi ab artifice vetuerunt. *Plin. natur. histor. l. 34. cap. 8.*

Ap. Animal Scortum dedicare Athenienses quam meretricem maluerunt. Ita impudica muliere nihil turpius aut contemptius. *Nulla non melior fera est.* *Seneca in Hercule Oetæo*

XCVIII. SIMIA.

Calliditas alieno periculo sibi commodum quærens.

ALEBATVR in aula Iulij II. Simia, quæ castaneas prunis cineribus obrectas arrepto felis quæ tum forte aderat pede extraxit, & potita est. *Maiol. colloq. 7.*

APODOSIS.

Parabola est omnium sermone celebrata in callidos, qui dum suis commodis student impensius, alienos quibuscunque periculis obijciunt, & bona ægrè per miserorum labores parta deprædantur, nullo eorum commodo qui cum multo sudore quæsierunt: hoc est quod dicunt, Ἀκονιτὶ στεφανοῦσθαι.

XCIX. SIMIA CAPTA PER VINVM.

Ebrietas damnosa.

Athen. l. 10. INDI Simias venantur, & coruos; illas vino ebrias; hoc, œnanthis herbæ esu.

APODOSIS.

Scurriles, & voluptuarij homines ebrietate capiuntur, sæpeque vita, & fortunis cum dedecore spoliantur: πολλάκις ἐν οἴνῳ κύμασίν τις ναυαγεῖ, in vini fluctibus, vt ait vetus adagium, rei familiaris, & famæ, & virtutum, & vitæ, quod grauius est, naufragium faciunt.

C. SIMIA NVTRIX.

Imitatio periculosa.

Ælian. l. 7. c. 21. de animal. CVM cæteris in rebus omnium bestiarum Simia peruersissima est, tum peruersior in ijs, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum infantem in pelui lauare, & fascias primum soluere, deinde è balneo ijsdem denuò inuoluere: atque quo reliquisset loco puerum obseruasset, simul & circa eum ipsum à custodibus magnam introspexisset solitudinem, fenestella, quæ tum pateret in domum, intrauit ad puerũ: quem similiter vt factitari à nutrice viderat, ex lectulo sublatum integumentis nudauit, & aquam, succensis carbonibus calescentem, in miserum infantem infudit, atque interfecit.

APODOSIS.

Cadit in eos qui praua imitatione rem totam deprauant, & in vltimum discrimen adducunt, vel qui summam pestem important ijs, quos se suis afficere putant beneficijs.

Maleficium est hoc beneficium.

CI. SIMIÆ INDICÆ DENS ADORATVS.

Veneratio ridicula, vel *Scurrarum amor*.

IN insula Zeilam indigenæ vt numen Simiæ dentem etiam nostro sæculo coluerunt, qui cum ad Lusitanorum manus ex præda peruenisset, Rex Peguensis redemptionis nomine obtulit cẽties mille aureos. *Histor. Sin.*

APODOSIS.

Quid aliud quam Simiæ dentem colunt qui scurrarum quisquilias tantopere amplectuntur? Sunt enim illi veteres Simiæ; hoc est, dæmonis dentes qui fortiorum virorum famam vt alijs se commendent de meliore nota mordicus appetunt & pessimè lacerant, sed tamen quod ait Plutarch. principes viri his aliquando scurris vt Hercules Simijs delectantur: vnde Ηρακλῆς κερκωπίς, *de discernend. adulat. ab amic.*

CII. SIMIÆ PARDALIS INSVLTANTES.

Patientia fortium.

IN Mauritania pardalis, cum robore & viribus præstet, non tamen ijs Simias aggreditur: causa est, quoniam Simiæ non se opponunt ei, sed in fugam se conferentes in arbores altas ascendunt, & illius impetum declinantes illic consident. Verumtamen pardalis ad hanc rationem Simia dolosior, insidias molitur, & dolos nectit. vbi enim Simiarum multitudo manet, eò profecta ad terram se sub arbore abijcit, & iacet tanquam ventre inflata, tibijs resolutis, oculos claudit, & spiritu compresso sese ab anhelando continet, denique mortua videtur. Illæ verò hostem ex alto despicientes, mortuam suspicantur, & facillimè credunt id quod vehementer exoptant, nondum tamen descen-

dere audent: at experimenti causa vnam ex ipsis, quã audaciorem putant, ad examinandum Pardalis affectum præmittunt. hæc quidem non omnino sibi præfidens descendit: sed timidè & pedetentim primo decurrit, post metu repressa reuertitur. tum verò iterum descendit, & cum proximè ad Pardalim accessit, regreditur rursus, tum tertio descendit, & illius oculos speculatur, spiritum ducat, nécne periclitatur. Illa autẽ immotam se fortissimè præstans, paulatim huic animos addit. & iam cum hanc constanter permanẽte circa illam sine damno, sublimiores ex superiori loco Simiæ speculantur, fiduciam & spiritum colligentes, ex arboribus frequentissimæ descendunt, & circum eam concursantes, saltant: simul & supra ipsam gradientes insultant, & in illius contumeliam saltationem Simijs conuenientem saltantes, multifariam ei illudunt, & gaudium quod de hac ipsa tanquam mortua immortaliter pergaudent, testantur. illa autem omnia sustinens simul ac illas insultando, & illudendo defatigatas esse intelligit, ex inopinato exiliens; earum partem vnguibus lacerat, partem distrahit, atque opimum & adipale ex hostibus prandium sibi abundè comparat.

Æl. de ani. l.5.c.54.

APODOSIS.

Fortes etsi dissimulant aliquo tempore, indigna patientes, maturè tamen de improbis pœnas sumunt. τλημόνως ἔχουσι καὶ καρτερῶς καὶ γενναίως, secundum illud Vlyssis, τέτλαθι δὴ κραδίη. Perfer anime. Νοῦν ἔχειν καὶ τολμᾶν. hæc (inquit Polybius) ad res magnas gerendas via compendiaria.

CIII. SIMIA AD SPECVLVM.

Amor sui.

Æl. l.17. de anim. c.25.

SIMIÆ obiectis speculis capiuntur à venatoribus, quæ suæ formæ aspectu delinitæ tandiu aspiciunt, donec hebescant oculi, & cæcutientes faciliorem sui capturam faciant.

AP. Amor sui perniciosus per Simiam quæ se & suos admiratur, innotescit. de ead. Synes. epistol. 1. τὰς πιθήκοις γάρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασι ἐνατενίζειν τοῖς βρέφεσιν ἀγαμένας τῷ κάλλοις. Simias aiunt cum pepererint, tanquam statuas defixis oculis fœtus intueri, pulchritudinem admirantes. *Tua te fallit imago.*

CIV. SIMIÆ AD VISCVM CÆCVTIENTES.

Fidei amissio periculosa.

SIMIAS in India venatores sic capiunt, cum eas in arbore consedisse viderint, peluim aqua plenam in conspectu ponunt, oculos sibi ex ea abluentes: postea visco pro aqua posito abeunt, atque eminus insidiantur: vbi animal ex arbore descenderit, & sese visco illeuerit, & conniuenti palpebræ cohæserint, accedentes viuum capiunt. culeos item in braccharum morem induunt venatores, & abeunt, aliis relictis, villosis & visco illitis, quos cum induerint Simiæ capiuntur. *Strab. l. 15.*

AP. Hæc est ars dæmonis, vt quo nos in malorum voraginem præcipitet, fidei primum & rationis lumen extinguat. Theodoret. ὅπερ γὰρ δὴ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτ' ἄρα πίστις ἐν διανοίᾳ. *Ora. de fide.*

Quod est oculus in corpore, hoc est fides in mente.

CV. SIMIARVM INDICARVM PIPER.

Bona parta sine labore

APVD Indos piperis sunt arbores, quas Simiæ tanquam agricolæ colunt: vbi verò colligendũ est piper, accedunt ad arbores Indi, & areas sub arboribus designant, in quas piper, ceu rem neglectam, & ab hominibus contemptam coniiciant. Simiæ interim quasi è specula omnia prospiciunt, & noctu gra-

tissimum hominibus ludum ineunt, auulsos enim ramusculos arborum in areas designatas congerunt, mane viri asportant bona quæ dormiendo compararunt.

Phil. l. 3. in vita Apoll.

AP. Cadit in eos, quibus quæ ad victum, cultumq; pertinent, virgula, quod aiunt, diuina suppeditari videntur. *Cic. lib. 1. offic.* vel in eos qui sudant multum, & nullum ex suis laboribus fructum capiunt.

Sic vos non vobis.

CVI. SPHINX AVGVSTI.

Arcana principum.

Sueton. in Augusto.

AVGVSTVS ille Cæsar omnium Imperatorum prudentissimus literas Sphingis effigie primum signabat, donec cauillantibus nonnullis, quod ænigmata scribere non epistolas diceretur, Alexandri imagine suos postmodum codicillos insigniuit.

AP. Tecta esse oportent Principum consilia. Nam Ægyptij, opinor, ei ex legum constitutis linguam præcidunt, qui Regis arcana diuulgarit. Vide Diodor. Sicul. lib. 1.

Ἀκόλαστον ἔχει γλῶσσαν αἰσχίστην νόσον.

CVII. SPHINGES ÆGYPTIÆ.

Literarum sacrarum difficultas.

Plut. in Isid. & Osirid. p. 431. ed. He. Step. Strab. l. 17.

ÆGYPTII in omnium templorum liminibus sphinges collocant.

AP. Literarum diuinarum magna & multa sunt inuolucra. Innocentius III. *Tanta est enim scripturæ profunditas, vt non solum simplices & illiterati, sed etiam prudentes & docti non plene sufficiant ad illius intelligentiam indagandam.* Synesius aliam affert rationem, cur Sphinges in templorum liminibus collocentur. διὰ τὸ ἔννουν καὶ ἄλκιμον, vt discãt principes prudentiam esse cũ robore coniungendã etenim Sphinx τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀγαθῶν ἱερὸν σύμβολον, τὴν μὲν ἰσχὺν, θηρίον, τὴν δὲ φρόνησιν, ἄνθρωπος.

l. de Prou. p. 101.

Com-

Combinationis bonorum Sphinx sacrum est symbolum, robore fera, homo prudentia.

CVIII. TAMENDOÆ.

Sophistæ, vel *Hæretici*.

MIRANDVM est animantium genus, quas Tamendoas vocant Brasilienses, veruecis altitudine, colore fusco, prælongo ac tenui rictu, neq; eo ad malas diducto, sed modicè ad imum inciso. Vnguibus instructa est quadrupes mirè longis, latisq; nimirum ad victum facilius comparandum. Namq; formicis alitur, quarum latebras vbi crebro vnguium iniectu, ac fossione detexerit, illicò exertam triũ fermè dodrantium linguam immittit exilem, operamq; formicis repentè contrahit, glutitque deceptas. huic vti sciuro valdè promissa est, & setosa cauda, sub ea quippè ita se condit, vt nihil ex reliquo corpore prorsus appareat. *Maff. hist. Indic. lib. 1. pag. 46.*

PP. Sophistæ, & falsi oratores perbenè hac tabellâ designantur, qui subdolæ naturæ vmbraculis tecti, rapacibus vnguibus instructi, lingua exili, & fallaci præditi, eandem plebeculam, quasi formicas, venantur, capiunt, & deglutiunt.

Ab hac scabie tenemus vngues.

CIX. SVS SALAMINENSIVM

Calumniatores puniti.

IN Salamine si sus herbescentem segetem fuerit depastus, eius dentes lata Salaminensium lege exscinduntur: χλωροῦ σίτου καὶ λήϊου κομῶντος ἐὰν σῦς πιοῦσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ Σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκτρίβειν αὐτοῦ. *Ælian. de Anim. lib. 5. cap. 45.*

APODOSIS.

Rectè de calumniatore florentis hominis famam arrodente, fortiterque represso dicetur:

Herba genuinum fregit in illa.

CX.

CX. TARANDVS.

Inconstantia.

l. de temul. ed. Col, Allob. p. 2. 04. TARANDVS fera est apud Gelonos bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & singularis naturæ, siquidem ad omnes locorum & fruticum apparentias setarum colores, quibus corpus hirtum conuestitumq; habet, permutat. Aristoteles, περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. λέγεται δὲ τοῦτο μεταβάλλειν τὰς χρόας τῶν τριχῶν καθ' ὃν καὶ τόπον ᾖ. hæc eadem Philo.

AP. Inconstantis & versatilis ingenij typus, ad omnes rerum, locorum, temporum rationes se mira dexteritate fingentis.

Ἀνὴρ πολίτης πουλύποις ὢν τὸν τρόπον.

CXI. TIGRES BRASILIÆ.

Gula ignauiæ genitrix.

Maff. hist. indic. l. 2. IN Brasilia, magna vis Tigrium est, quæ famelicæ, horribili velocitate sunt, viribusque tremendis: eædem pastæ, quod mirere, tanta ignauia dicuntur esse, vt à gregarijs etiam canibus confestim in fugam agantur.

APODOSIS.

Cibi, potusque satietas, etiam nauos antea homines hebetat.

——Κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

Clemens Alexand. in Pædag. Ψυχὴ κάθυγρος ταῖς ἐκ τοῦ οἴνου ἀναθυμιάσεσι, καὶ νεφέλαις δίκην σωματοποιουμένη Nihil poterat dici efficacius Animam per saginam in corporis naturam degenerare.

CXII. TIGRIS AD TYMPANA.

Improbi suauitate orationis efferati.

Plut. de superst. 289. TIGRIDEM ferunt ad tympanorum sonum efferari, seipsam dilaniare.

AP.

AP. Improbi, tantum abest, vt sapientis oratione quasi musica actione deliniti mulceantur, quin magis efferantur; tales erant Pharisæi, quos ad malitiam obfirmatos suauissima Christi oratio cicurare, & ad humanitatem inflectere non poterat.

Intempesta cano: citius me Tigris abactis
Fœtibus, orbative velint audire Leones. — *Stat. in Glauc.*
Proh furor, vsque adeo tela exsaturauimus! artus
Dilacerant, nonne Hyrcanis bella reputatis
Tigribus, & sæuos Libyæ contraire Leones. — *Idem Thebaid. lib. 96.*

CXIII. TIGRIS NASCENS.

Pietas ab ipso vitæ exordio. — *Philost. lib. 11. c. 12. p. 80*

TIGRIS cum primum nascitur priores pedes versus Solem Orientem attollit, quo fit opinor vt Indi Tigrium ὀσφύας epulentur, cæteras partes non attingant.

APODOSIS.

Simili prorsus ratione sancti viri, vix dum nati assurgunt ad lucem Dei,

Paruos non aquilis fas est educere fœtus,
Ante fidem solis iudiciumque poli.

Magna pars virtutis est bene nasci: Dij immortales, inquit Seneca, nullam didicere virtutem, cum omni editi, & *pars naturæ eorum est esse bonos.* Ita quidam ex hominibus egregiam sortiti indolem, in ea quæ tradi solent perueniunt sine longo magisterio, & honesta complectuntur cum primum audierunt. — *Indoles bona epist. 96.*

CXIV. TIGRIS VITREO SPECVLO DELVSA.

Fallit imago sui.

D. Ambrosius refert, Tigres orbas à venatoribus insigni artificio deludi: quippe vitreas sphæras insequentibus catulorum matribus obijciunt, quas illæ intuentes, imagine, quam ipsæ reddunt, ita deci- — *Lib. 6. Hexam. cap. 4.*

piun-

piuntur. Nam catulos subesse putant; quod & ipsa sphæra moueatur, ceu viuum animal se continens, sed cum tandem pedibus sphæram Tigris confregit, vt catulo potiri queat, delusa, pergit insequi. Illi alias subinde sphæras obijciunt, eluduntq; feram, donec tuto ad vrbes vel naues euadant. *Extat pictura apud Camerarium.*

AP. Laborat hæc vita opinionibus quæ nos sæpissime hiantes eludunt dum se cum sint re ipsa inanes vmbræ, pro rebus obijciunt. Ex quo multum menti, multum virtutum profectui nocent. Nam quod rectè à Serapione dictum refert Paulus Melissa, *vt oculus perturbatus, sic anima opinionibus, quæ naturam excedunt, delusa, veritatis lucem intueri non potest.* Quam sæpe egregia spe iuuenis ad virtutis apicem contenderet, nisi opinione & amore sui quasi pestilenti quodam sidere afflatus impediretur.

Vitreæ tardatur imagine formæ.

CXV. VRSÆ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Amor paternus.

VRSA hac calliditate pollet: si insequentibus vrgetur, eatenus suos quoad potest catulos propellit. Cum autem eos iam intelligit lassitudine deficere, & vt comprehendantur, vicinos esse, tum alterum dorso, alterum ore gestans, in arborem ascendit. Eorum autem alter vnguibus ad dorsum vrsæ adhærescit, alter dentibus eiusdem retinetur. Vbi verò ex fame laborans taurum inuadit, non omni robore, nec rectà & aperto Marte pugnam committit: sed obliquo impetu ceruicem appetens, deprimit ac mordet, hic quidem oppressus mugit, & denique succumbit: illa verò deuorando expletur.

Ælian. l. 6. cap. 9.

ΑΠΟΔΟΣΙΣ.

Amor & cura parentum in sobolem, ὁ φιλότεκνον ἐξαίρετον πάθος ἐστί.

Themist. B. de moderat. affectuum.

CXVI

CXVI. VRSVS AD ALVEARIA OBTRITVS.

Voluptas damno empta.

APes plerumque in Russia ad cauas arbores mellificant, vrsis autem ad rapinam mellis assuetis eo modo mortiferæ parantur insidiæ, vt cum debilissimum caput habeant, claua lignea ferreis cuspidibus circumdata super foramen egredientium apum, ex altiori ramo suspendatur, quæ impatientis vrsi caput obterat, vt vita priuatus exigui mellis iacturam resarciat. Olau. lib. 18. cap. 34.

APODOSIS.

Nocet empta dolore voluptas.

CXVII. VRSVS LATENS.

Humilitas.

VRsus hyberno tempore parit, cum peperit latibulis se tegit, nam frigoris vim reformidat, & veris aduentum manet: nec ante tres menses catulos in lucem educit. Cum autem se habitu corporis optimo sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, latibulum quod Græci φωλεὸν appellant, expetit, vnde affectus quo tempore latendi tenetur φωλεία Græcè nominatur, in antrum non recto motu sui corporis, sed supino ingreditur, & dorsi sui tractu repit, venatoribus vt vestigia sub obliteret: εἰσέρχεται οὐ βαδίζουσα ἀλλ' ὑπτία, καὶ αὐτῶν ἐπισύρει κατὰ τὰ νῶτα. ibi postquam est ingressa, se quieti dans habitum corporis extenuat per quadraginta dies, è quibus quidem 14 (Aristotele teste) immobilis manet, reliquis alijs mouetur: cibo interea per totos quadraginta dies abstinens, tantum solo lingendo dextero pede se sustentat: eique intestinum eatenus adducitur, vt propemodum cohæreat. Ælian. li. 6. cap. 3.

AP. Humilis latet & vestigia suæ gloriæ diligenter occultat, ne qua nauæ gloriæ bonorum prædatrici pateat.

CXVIII. VVLPES CANIS VOCEM FINGENS.

Dissimulatio malitiæ

Olaus lib. 18 cap. 13.

VVLPES si quando inciderit in canes, & nullum sibi videat effugij locum, simulato latratu canẽ effingit, vt imminens mentita voce declinet periculum.

APODOSIS.

Non dissimiliter faciunt, qui aut religionem, aut vitam, aut vocem ad tempus mentiuntur, mox euitato periculo ad suum reuoluuntur ingenium. *Improbus quo ad metuet, omnia est promissurus, simulatque timere desierit, similis est futurus sui.*

Cic. 2. Philipp. de Antonio.

CXIX. VULPES AD ERINACEOS.

Calliditas Ueteratorum.

Ælian de Animal. lib. 6. c. 24.

VVLPES fraudulentum animal insidias hoc pacto in Erinaceos terrenos molitur, vt cum eos rectos quòd à morsu vulpinum impetum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leuiter & cautè primum euertens, supinos constituat: deinde, & laniet, & qui antea essent formidabiles, excedat, conficiatque: in Ponto sic Otidas venatur, vt & sese auertens, & caput in terram abijciens, tanquam auis collum, sic caudam extendat: eæ autem hac insidiarum instructione seductæ, ad illam tanquam ad suam gregalem accedunt, illa verò se vertens nullo negotio capiat Tum verò secundum fluuiorum ripas gradiens, paruulos pisciculos callidè exceptat, nam caudam in aquam deijcit, in quam ij innantes, densis pilis comprehenduntur. Quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aqua remouet, & repentè se in

ſe in aridum ſubducens, eam excutit, piſciculi exci-dunt, atque ab ea deuorantur.

Ap. Tam frequens eſt imago veteratorũ vulpes, vt nihil explicatione indigeat. Satis eſt quod ἀλωπεκίζειν fraudis in ſe totam officinam recipiat.

Aſtutam vapido ſeruat ſub pectore vulpem.

PARABOLARVM
HISTORICARVM
LIBER OCTAVVS.

PISCES.

I. PISCIS, IMPERII MARIS *Symbolum.*

AVGVSTVS, cùm propè Siciliam contra Pompeianos infeliciter pugnaſſet, iniquo animo eam ferebat ignominiam, nec antea recepit animum quam piſcis, vltrò è mari ſaliens ad pedes eius accidit, atq; à vatibus ob eam cauſam reſponſum eſt, Siciliã in eius poteſtate fore. Xenophilinus in Augusto. Senius quoque lib. 6. Deliadis ſcribit, Athenienſibus in Delo ſacrificantibus lauandis manibus aquam haurientem puerum vrnam demerſiſſe, ac è phiala ſimul cum aqua piſces effudiſſe: Oraculumque ipſis à Deliacis vatibus redditum, maris fore Dominos.

Vince mari, iam terra tua eſt.

II. PISCES ANDOCIDIS.

Oratio index animi.

Athen. l. 8. p. 341. ANDOCIDES Cyricenus pictor, quia piscium erat amantissimus, circa scyllam, quam depinxerat, multos pisces addidit.

AP. Scriptores sui ingenij morumq; vestigia scriptis plerumque admiscent, vt fert vetus prouerbium.

Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. Solonis dictum vetus: τὸν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων. & mentis etiam imitatur celeritatem, vt ait Philo: ὁ λόγος *Lib. de sacrificijs Abelis & Caini.* πλημμύρᾳ συμφέρεται τῇ ὀξυκινήτῳ τοτάτῃ διανοίᾳ· ὃς καὶ τὰς πτηνὰς παραμιλλᾶται φύσεις: Sermonis exundantia celerrimam mentem & volucrum naturam currendo assequitur.

III. PISCES GLACIALES.

Peccatorum stupor.

Athen. l. 8. p. 331. 100. GLACIE concretos pisces quosdam, nec sentire, nec moueri, ait Teophrastus, priusquam in patinas coniecti elixentur.

AP. Tantus est stupor improborum, tantus veternosæ mentis rigor, vt nihil sentiant, antequam flammas inferorum experiantur. *Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit.* *Prou. 18.* Poterit quoque ad stuporem improborum declarandum afferri Caici fluuij papauer, quod præterquam indicium est profundi soporis, etiam illud habet proprium, vt loco fructuum lapides ferat. Meminit Plut. Iunior in Caico, *Aliud, Papauer lapides ferens.* γεννᾶται δ' ἐν τῷ ποταμῷ μήκων ἔχων ἀντὶ καρποῦ λίθον.

IV. PISCIS LVSIÆ.

Improbi alumni in probo cœtu.

LVSIAS fluuius cùm pellucidis manet liquoribus

bus, pisces nigerrimos procreat. Ælian. ἔχει μὲν, inquit, λευκότατον ὑδάτων, καὶ ῥεῖ διαυγέστατα, τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς. *Lib.10.c.38.*

APODOSIS.

Cadit in malos descipulos qui ex optima schola processerunt sua malitia deprauati.

Ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις ἢν μὴ νοῦς παρῇ.

Pythagoræ monostichon ex Stob. sermone 3.

V. PISCIS LVNA.

Gratiæ diuinæ auxilium.

DEMOSTRATVS vir rei piscatoriæ peritissimus, piscem quendam esse affirmat specie perpulchrũ, & appellari Lunam: exigua magnitudine, latâ figurâ, colore cyaneo, pinnis lenibus, quas inter natandum explicat, & ad similitudinem Lunæ semicirculum efficit: Accedit quod plena Luna impleatur, & arbores, quibus fuerit appensus, impleat: eadem decrescente exsiccetur atque intereat, ac si ad plantas admoueris, easdem marcescere faciat, & si hunc eundem in fontem scaturientem, aut in puteum conieceris, is ad rationem Lunæ, vel euanescet, vel implebitur. *Ælian. lib. 15. cap. 4.*

APODOSIS.

Vt quisque donum habet diuinæ gratiæ, ita crescit, & floret. Hac decrescente turpis, miserabilisque diffluit: hac præsente non modo se, sed externa quoque fœcundat: hac absente, & ipse mortuus est, & alijs perniciem affert. Hoc idem symbolo Aspalathi fruticis declaratur, qui quidem pluribus reperitur locis, sed non vbiq; est odoratus, quam peculiarem vim in eum transfundi ferunt, ex cœlesti arcu desuperimpendente. Hoc notauit Camerarius ex Plinio. *Lib. 1. symbolorum.*

VI. PISCICVLVS MARIS INDICI.

ΙΧΘΥΔΙΟΝ ΙΝΔΙΚΗΣ ΘΑΛΑΤΤΗΣ

Humilitas.

lib. 3. c. 7. de animal.

IN mare Indico naſcitur piſciculus, qui toto vitæ tempore latet in maris fundo, mortuus emergit, & ſummis aquis innatat. Ælian. ζῇ ἀδίαβυ, inquit, ἀποθανὸν δὲ ἀναπλεῖ.

APODOSIS,

Humiles latent in vita, poſt mortem in cœlum euolant, apud mortales immortaleſque glorioſi.

Benè qui latuit benè vixit.

Aliud ſymbolum Baaras.

In eodem Symboli genere eſſe poterit radix Baaras magnæ virtutis aduerſus dæmonũ inſidias, lucet autem circa veſperam vibrante luce fulgurans, & prenſantium manus, quaſi agnitam ſe indignaretur, ſubterfugit. Ioſephus de bello Iudaic lib. 7. cap. 23. qui permulta alia de hac radice tradit, ſed nihil ad hoc argumentum, eius verba ſunt, αὐτὴ φλογὶ μὲν χροιὰν ἔοικε, περὶ δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα τοῖς δὲ ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος· ἀλλ᾽ ὑποφεύγει. quem locum dum hæc ſcriberem indicauit mihi vir ſocietatis noſtræ pereruditus.

Naſcitur in Baara valle Machæruntis caſtelli Iudeæ.

VII. PISCIS NORVEGIÆ GVLO.

Helluo duus.

OLAVS Comment. lib. 21. cap. 25. in Noruegiæ pelago piſcem inueniri ait, cui nulla forma, nulliuſque membri diſtinctio internoſcatur: *caput ventri coniunctum eſt*, nihil interiacet, omnium piſcium auidiſſimus eſt vorator: ac quicquid glutierit, mox digeſtum in pinguedinem vertitur, neque vnquam ſatur videtur, nulli prorſus piſcium amicus, exoſus omnibus.

APO-

APODOSIS.

Typus Helluonis diuitis qui optima terrarum, & maris deuorans, pauperibus nusquam fontes misericordiæ aperit. Talis fuit ille Apicius, de quo Martialis lib. 3.

Dederas, Apici, bis tricenties ventri.
Sed adhuc supererat centies tibi laxum.
Hoc tu grauatus ni famem. & sitim ferres,
Summa venenum potione duxisti.
Nil est Apici tibi gulosius factum.

VIII. ÆTNÆVS PISCIS.

ΑΙΤΝΑΙΟΣ ΙΧΘΥΣ.

Castitas coniugalis.

SVNT & castitate præstantes pisces. Ætnæus enim appellatus, posteaquam cum pari suo, tanquam cum vxore quadam coniunctus, eam sortitus est, aliam non attingit, neque ad fidem tenendam tabulis vllis ei opus est, nec dote: neque malæ tractationis pœnam timet, neque Solonem veretur. *Ælian. lib. 1. cap. 13.*

AP. Symbolum castitatis coniugalis etiam in multis piscibus natura proposuit, quid ad hæc respondebunt impuri in genialium lectulorum iniurijs & adulterijs tam sæpè, tam flagitiosè volutati? exclamandum enim illud Æliani: ὦ νόμοι γενναῖοι καὶ πόλεις σεμναὶ, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι. id est, *o nobiles vero leges & respubl. graues, quibus libidinosi homines non parere nihil verentur,*

IX. ADONIS PISCIS.

Mansueti amabiles mores.

PISCIS aspectu flauus, è genere mugilum, saxa incolere, & simul in his victitare solet: eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota sunt: alij enim

Adonim nominant: alij Exocœton, quòd extra mare in arido cubet. Cùm enim est tranquilla, & temperata tempestas, is tum in siccum vndarum impetu prouectus, ad saxa sese exponit, ibique libenter, & quietè altum somnum capit. Cùm autem alijs animalibus omnibus tanquam fœdere deuinctus est, pacemque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace coniungitur, sed & eas perhorret, ac si earum quæpiam comparuerit, sese versat, & tamdiu saltatorio quodam facto tripudio saltat, dum de saxo in vndam desiliens, salutem adeptus fuerit. Cum autem marè & terram amicam habeat, ipsum idcircò Adonin, quemadmodum mea fert opinio, ij appellarunt, qui huiusmodi nomen ei imposuerunt: quòd Adonidis, qui Cinyrę regis filius fuit, vitam inspexerunt, eum sanè duabus in amore deabus fuisse, alteri marinæ, alteri terrestri fabulantur.

Ælian. lib. 9. cap. 36.

APODOSIS.

Imago est hominis mansueti, & lenissimus moribus præditi, quem omnes ob innocentiam, & morum suauitatem diligunt, nisi fortè quibusdam improbis, litigiosis, rapacibus sit inuisus. Lubet hic admirabile mansuetudinis exemplum in Henrico imperatore subijcere, quem meritò quis propter admirabilem morum lenitatem cum Adonide compararit. Contigit, inquit Glaber, vt abbas cuiusdam monasterij, honestæ possessionis equum offerret Imperatori: fuerat autem ignorante Abbate militi clam sublatus, & eidem Abbati pretio venundatus. Imperator donum comiter suscipiens, suimet vectioni iumentum mancipauit. Cumque eidem equo insidens, iter ageret, occurrit miles, à quo subreptus fuerat. Hic impudenter aggrediens Imperatorem, Tu Rex (inquit) qui censuræ debes tenere totius iustitiam, equum modo fraudulenter abreptum cerneris possidere. Cui Rex, si tuus est equus, vt ais,

accipe

accipe illum cum sessore, & educ tecum quousque tibi fiat satis. Hic miles hærere, putans se illudi. At Rex compulit eum vt manu iniecta duceret vtrumque in suum dominium. *Glaber apud Baron.*

O mite inuicti Principis ingenium!

X. ALPHESTAE, ΑΛΦΗΣΤΑΙ.

Societas duorum.

ALPHESTAE pisces sunt coloris magna ex parte lutei, quibusdam in partibus purpurei. Eos fama est capi binos semper, sic vt ad caudam alter sequi videatur alterum. *Athen. l. 7. pag. 281.*

AP. Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ. *vnus vir, nullus vir.* Nam vt ait Euripides in Heraclidis, μιᾶς χειρὸς ἀσθενὴς μάχη, id est, *vnius manus inualida pugna est.* Duarum robur & valentius & alacrius. Alias Alphestæ symbola sunt incontinentiæ: ἀπὸ τοῦ σὺν κατὰ τὴν πυγὴν θατέρῳ τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν, τῶν ἀρχαίων τινὰς τοὺς ἀκρατεῖς, καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν. *Athen. ibi.*

XI. ALPHORA.

Resurrectionis typus.

ALPHORA primùm vermis, postea in piscem transit, rursum si tabe aliqua consumatur, is piscis extra aquam se recipit, & collapsa omni carne ad caput vsque & oculos, si in aquam remittatur, corpus, quod fuerat absumptum, carne rursus vestitur, velut renouatum, imò potius renatum. Mirum hoc restauratum corpus longè viuacius esse, quàm si incorruptum semper fuisset. Accedit illi longæuitas, cùm antea breuissimæ esset vitæ. *Albert. Mag. de Animal l. 24. in Alphora.*

AP. Quid aptius in corporis resurrectionem dici potest? qua non modò corpora resurgent, sed pulchriora, & omni ex parte beatiora resurgent. *Nulla erit deformitas, quam facit incongruentia partium: vbi & quæ-*

quæ praua sunt, corrigentur, & quod minus est, quàm decet, vnde creator nouit, inde supplebitur: & quod plus est, quam decet, materiæ integritate seruata detrahetur Coloris vero suauitas quanta erit, vbi iusti fulgebunt, sicut sol in regno patris sui.

August. in Enchiridio ad Laurent.

XII. ANGVILLA PADI.

Uana gloria capti.

Ælian. c. 8. lib. 14. de animal.

IN Eridano Anguillæ maximæ, & omnium pinguissimæ nascuntur, capiunturq; hoc modo. Piscator ad sinuosum locum, vbi latiùs confluens dilatatur, vel in saxa ex aqua eminente, vel in arbore radicitus extirpata sedens, perpinguis intestini ouilli recentis tres aut quatuor cubitos longi, alterum caput in aquam deijcit, quod aquæ vorticibus agitatum volutatur: idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladij capulus, insertum est. Neque verò diu Anguillas esca latet, gaudent enim hoc intestino, & continuò earum prima quæque fame stimulata hiante ore atque imminenti hamatos, ac vncinatos dentes in idipsum intestinum defigit, atque hoc idem crebra insultatione detrahere conatur. At piscator anguillam intelligens ex fluctuatione ad intestinum adhærescere, arundinem, ad quam alligatum est intestinum ori suo admouet, & quoad potest, intestinum inflat: quod quidem ipsum defluente hominis aspiratione & impletur, & penitus intumescit, & ventus in anguillam illapsus illius fauces implet, atque anhelitum eatenus obstruit, vt ea non queat neque respirare, neque infixos dentes detrahere, quare suffocatur, & flatu capta venit in piscatoris manus.

AP. Vt anguillæ flatu, sic vanæ gloriæ vento & fumusculis superbi capiuntur.

Tanti constat ventus.

XIII. ANGVILLARVM PISCATORES.

Tumultus amatores.

ANGVILLA hyemem in exigua aqua non tolerant, nec in turbida: ideo circa vergilias maximè capiuntur fluminibus tùm præcipuè turbidis. *Pl l.9. 21.*

APODOSIS *Arist. in Equitib.*

Mali ciues turbidis rebus delectantur, in quibus prædantur facilius.

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῇ, λαμβάνουσιν οὐδὲν,
Ἐὰν δὲ ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
Αἴρουσι· καὶ σὺ λαμβάνεις ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.
Namq́; accidit tibi quod Anguillas qui aucupantur.
Vbi quieta stat palus. nil piscium capiunt:
Contra si seorsum, & deorsum lutum mouerint,
Capiunt. Ita ipse capis vbi rempub. inquietas.

Suidas quoque dixit: Ἐγχέλεις θηρώμενοι τὸν βόρβορον ἀνασαράξαντες τῆς θήρας τυγχάνουσι.

XIV. ANGVILLÆ SOBRIETAS.

Helluones nocturni, ieiunijq́; simulatores.

AFFIRMANT qui anguillas alunt, eas noctu voraces esse, interdiu verò in cœno pigras, & immotas iacere. *Ath. l. 7. p. 298. 100.*

AP. Cadit in simulatores sobrietatis qui furtim tamen helluantur, vel in popinones nocturnos, qui interdiu dormiunt, hos Hegesander νυκτιλαθραιοφάγους eleganti verbo appellauit.

XV. ANTHIAS PISCIS.

Christi præsentia.

ANTHIAS piscis quemcumque locum in mari incolit, is & belluarum est expers, & ab vrinato-

Ælia.8.c.28 ribus tutus, itaque eiusdem fiducia confirmati pisces audacter fœtificant, & pariunt. Delphini ipsi eius præsentia exhilarati, tripudiant.

APODOSIS.

Christus sacer est piscis, cuius præsentia nos ab omni dæmonum vitiorumque immanitate tutos reddit, & huius mortalis vitæ sedatis tempestatibus auream serenitatem diffundit, vbi ille diluxit, agitatæ mentis permotiones conticescunt.

Nec trucibus fluuijs idem sonus, occidit horror
Æquoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XVI. ANTHIAE ET SCARI SOCIETAS.

Mutuum auxilium.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde pisces inter se vlciscuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare solent, sunt autem pelagij: ex his quilibet cum nouerit conuictorem socium captum esse, celerrimè adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum adhærescit, incursu impulsuq; pro viribus prohibens captiuum abduci. Scari etiam gregales suos optimè vindicant, ac adeuntes funem dentibus conficere conantur, vt ex hostibus seruent captum, & sæpe funem concidentes, eum liberauerunt, neque ob id petunt redemptionis præmia: sæpe

Ælia.1.c.4. vero non assequuntur socii liberationem, tametsi id quod suum erat, promptissimè præstiterunt. Iam verò in nassam cùm inciderit Scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa eijcere, reliquos verò, qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, & foras socium proferre. Si verò in caput exierit, ipsorum quispiam qui foris est, caudam ei porrigit, ille comprehensa cauda sequitur: hæc illi quidem faciunt, more hominum, qui tametsi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauserunt leges amicitiæ.

APO-

AP. Indigni hominum societate, qui homines non iuuant.

Ἀνὴρ μὲν ἄνδρα καὶ πόλις σώζει πόλιν,
Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος δὲ δάκτυλον.

XVII. AROTANVS.

Furto & iniuria abstinendum.

AROTANVS piscis, quem gignit Arotan fluuius Zeilam, astu sese capi permittit; verum capiens mox ipse febri arripitur, nec desinit morbus, donec piscis dimittatur. *Nic. Cor. in fin.*

APODOSIS.

Fures vbi primùm rem alienam attrectarunt & verterunt in suam, cruciabili peccati morbo corripiuntur, à quo liberari non possunt, nisi prius aliena, quæ vsurparunt, legitimis possessoribus restituant. D. Augustinus in sermone de decem plagis: *Nemo habet iniustum lucrum sine iusto damno, verbi gratia, qui furatur acquirit vestem, sed perdit fidē. Ibi lucrum, ibi damnum: lucrum in arca, damnum in conscientia.*

XVIII. ASELLVS MARINVS.

Gula.

ASELLVS marinus cor habet in ventriculo. Ælian. ὄνος θαλάττιος ἐν τῷ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν. *l. 30. de An. cap. 20.*

AP. Helluones omnes egregiè designat, qui asinina sunt ignauia, & cor habent in ventriculo, quod omnis eorum cogitatio sit de ventre aut gula.

Esca ventri est, venter escis,
Deus autem & hunc & hanc destruet.

Hæc est interpretatio Clementis Alexandrini vbi de Helluone ait, τὸν νοῦν ἐγκατορύξας τῇ κοιλίᾳ τῷ ἰχθύι τῷ καλουμένῳ ὄνῳ τὰ μάλιστα ἐοικώς, ὃν δή φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν. *Pæd. l. 2.*

XIX. ASILVS THYNNORVM VEXATOR IN TRANquillo mari.

Felicitatis spinæ.

ASILVS piscis araneæ magnitudine cæterorum piscium vexator. maxime Thynni & Xiphiæ, Οἱ δὲ θύννοι καὶ ξιφίας οἰςροῦσι περὶ κυνὸς ἐπιτολήν. ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα περὶ τὰ πτερύγια οἷον σκωλήκιον τὸ καλούμενον οἶςρον· ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δὲ ἴσον ἀράχνῃ: ποιοῦσι δὲ ταῦτα πόνον τοιοῦτον, ὥστε ἐξάλλεσθαι ἐνίοτε οὐκ ἔλαττον τὸν ξιφίαν τοῦ δελφῖνος Διὸ καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι. Id autem fit etiam post Caniculæ exortum flantibus Etesijs.

Accius in Bacchis.

AP. Thynnus asilos in tranquillo, & omnis felicitas humanarum rerum suas experitur spinas.

Splendet sæpè, at eadem nimbis interdum nigret.

XX. ASTOIZ.

Religio & solitudinis amor.

Albert. li. 24. in Astoiz.

ASTOIZ piscis in mari degens, & vt reliqua animantia vescens, cùm senuerit, mutata forma, sumpta terrestri migrat in perpetuum à mari, terrestreque factum animal incolit terram, vescitur terrestribus nomenque aliud accipit: nam cùm piscis esset, Abides dicebatur. Iam factum terrestre animal, nuncupatur Astoiz.

AP. Senex qui ex negotiosæ & turbulentæ vitæ fluctu ad portum solitudinis appellit. Talis fuit ille Similis, cuius Dion meminit in Hadriano, qui cùm à reip. honoribus dimissus in agrum, illic septem annos quod fuit reliquum vitæ, in otio & quiete egisset, moriens sepulchro inscribi iussit: *Similis hic iacet, cuius ætas quidem multorum annorum fuit, septem autem duntaxat annis vixit.*

XXI. ATTILVS A CLVPEA.

Paruus hostis non contemnendus.

ATTILVS in Pado inertia pinguescens ad mille aliquando libras, catenato captus hamo, nec nisi boum iugis exactus. Atqui hunc minimus appellatus Clupea venam quandam eius in faucibus mira cupidine appetens, morsu exanimat. *Plin. li. 9. & 15.*

AP. Nullius vires contemnendæ, quippe *habet & pilus vmbram suam.* Pub. Syrus & quæ parua initio putantur late manant incrementis.

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo, *Ouidius.*
Quaq; venit multas accipit amnis aquas.
Quem Taurum metuis vitulum mulcere solebas,
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.

XXII. AVRATA PISCIS.

Diues meticulosus.

AVRATA omnium piscium timidissimus est. ὁ χρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος. Nam sub Arcturi tempus, cum maris accessus & recessus maximè fiunt, & eo altius exaggerata arena ad littus relinquitur, vt naues sæpe ex omnibus aquis nudæ in terra relinquuntur. Tum piscatores, postquam populorum arborum ramos frondibus conuestitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, discedunt: post autem rursus accedens mare, secum imbellem Auratarum multitudinem attrahit, quæ, vbi æstus reciprocauit, & recessit, in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò ramorum metu quiescunt. Adeo nimirum ramos vento agitatos exhorrent, vt ne loco quidem se commouere audeant. Quamobrem primo cuiq; magnum numerum meticulosorum piscium capere & ferire licet: Neque modò ab vsu piscandi instructi, sed etiam totius piscationis rudes, atque adeo pueri & fœminæ capere possunt. *Ælian. l. 13 cap. vlt.*

AP. An ideo meruit, quod aurum secum portet? aureo colore subrutila?

Sic timet insidias qui se scit ferre viator,

Quod timeat: vacuum carpit inanis iter, contrà paupertas ἄσυλον χρῆμα.

XXIII. BALÆNA CVM MVSCVLO.

Rationis ductus.

BALAENA, non modo est immani corporis vastitate, sed obrutis etiam plerumque graui superciliorum pondere oculis caligat; nesciens quò iter tendere debeat. Tum magna Dei prouidentia musculum piscem, qui Balænæ oculus dicitur, sibi adhibet vitæ comitem, is prænatat, iter dirigit, & infestantia magnitudinem vada demonstrat. *Plin. l. 9. cap. vlt.*

APODOSIS.

Cupiditas immanis & cœca bellua, rationis & mentis oculo per huius vitæ salebras dirigenda.

apud. Stob. serm. 16. l. 3. Φύσει μὲν χαλεπὸν δυσχαλίνωτον τὴν ὄρεξις. vt ait Plutarch. Ratio autem & prudentia est instar illius musculi, quæ ideò rectè ὄμμα τῆς ψυχῆς, dicitur ab Aristotele.

XXIV. CALLIONYMVS.

Iracundus.

CALLIONIMO pisci, ait Aristoteles, in dextra iecoris fibra fel situm est, proportione corporis maximè omnium copiosum: iecur autem ad læuum latus collocatum: ex quo symbolum est iracundiæ. Menader in Messenia. πίνω μ' ἔχων χολὴν σε καλλιωνύμου πλείω. Et Anaxippus in Epidicazomeno, ἐαν με κινῇς, ποιήσεις τὴν χολὴν ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι.

AP. *Difficili bile tumet iecur.*

XXV. CANCER.

Prudentia.

IN vtraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ædes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore iucundè & suauiter accolunt. Cum autem in agros per æstatem Nilus redundaturus est, tũ triginta circiter ante diebus, aquarum copia & Etesijs ventis impullæ promotæque, longius à fluuio in loca eminentiora vna cum fœtibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti vt fluminis, tamque operosi quotannis accessionem non modo non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant. Testudines etiam, & Cancri, & Crocodili in loca Nilo inaccessa id temporis oua transferunt. Vnde ij qui oua eorum offendunt, quantum & quatenus Nili rura irrigaturi incrementum sit futurum, facilè colligunt. Æl.l.5.c.52.

APOD. Cancri & Crocodili prudentes significant, qui futura multo antequam veniant animo præsagiunt, & se ab omni periculo remotos tuentur.

Qui sua metitur pondera, ferre potest. Martial. Epig.62.

XXVI. CAPITO PISCIS.

Ο ΙΘΧΥΣ ΚΕΦΑΛΩΣ.

Innocentia.

CAPITO de piscium genere est, qui in paludibus degunt, continentissimus ac in victu temperantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem inuadit, sed cum omnibus pacem seruare solet. Si verò in quempiam iacentem inciderit, hunc in suum prandium conuertit, non prius tamen attingit, quam cauda mouerit. Si immobilis sit, hunc prædam sibi facit, si verò moueatur, eo intacto discedit. Æl.l.1.de anim. c.3.

AP. Vel capito ſymbolum eſt innocentiæ, cùm ſe potius ieiunum malit, quàm alieno periculo viuere: vel timidos hoſtes, & inimicos ſignificat, qui thraſones aiunt, in mortuos ad prædam expediti; at ſi quis vim vi tantiſper repellat, illicò diffugiunt, tam timidi in periculis, quam in victoria inſolentes, vt de iis dici poſſit, quod habet Ælian. Ἀτρεμοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησε.

XXVII. CEPVS, Ο ΚΗΠΟΣ.

Elegans.

TERRENVM quoddam animal Pythagoras ſcribit in libro de mari rubro; circa idem mare procreari, & Cepum, hoc eſt, hortum, appoſitè idcirco nominari; quod tanquàm hortus varijs coloribus diſtinguatur. Cùm eſt confirmata ætate, pari magnitudine eſt cum Eretrienſibus canibus. Iam porò huius colorum varietatem, ſicut ille ſcribit, animus nobis eſt explicare. Eius caput, & dorſum, & ſpina ad caudam vſque valde igneo colore ſunt: tum aurei quidam pili diſſeminati ſpectantur. Facies alba ad genas vſque, inde ad collum aureæ vittæ pertinent. Collum & pectoris inferiores partes, & anteriores pedes omnino albi. Mammæ duæ manum implentes cœruleo colore viſuntur: venter candidus, pedes poſteriores nigri ſunt. Aelian. τὰ μὲν δὴ (inquit) περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν οὐρὰν τελευτῶντα, ἀκράτως πυρσά ἐστι, θεάσαιο δ' ἂν καὶ τρίχας χρυσοειδεῖς τινὰς διεσπαρμένας. λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπον, οἱ μέχρι τῶν παρειῶν αὐτῶν. Ἐντεῦθέν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν εἰς τὴν δέρην, ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω καὶ οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευκανθίζει πάντα· μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ. γαστὴρ δὲ λευκή, πόδες δὲ οἱ κατόπιν μέλανές εἰσι. lib.17.c.8.

AP. Cepus typus eſt elegantis vario gemmarum

veſti-

vestiumque cultu collucentis, cætera muti, sic apud Auianum.

Distinctus maculis, & pulchro pectore Pardus
Inter consimiles ibat in arua feras.
Et quod nulla graues variarent terga leones.
Protinus his miserum credidit esse genus.
Cætera sordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hoc arguta nouo gaudentem vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat esse notas.
Vade ait, & pictæ nimium confide iuuentæ,
Dum mihi consilium pulchrius esse queat.
Miremurque magis quos munera mentis adornant,
Quàm qui corporeis enituere bonis.

Fabula 40.

XXVIII. CITHAROEDVS PISCIS.

Ο ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ ΙΧΘΥΣ.

Scientia simulata.

IN mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ita figuratum est, vt similitudinem lingulacæ eius latitudo gerere feratur. Squammæ non magnam tangenti asperitatem habent. Cùm subaureo est colore, tùm lineis à summo capitis vertice ad extremam caudam nigris sic distinguitur, vt eas citharæ, fidiculas contentas esse dicas, vnde is citharœdus appellatur, os ei pessumit & subsidet, idemque nigerrimum est, cinguloque croceo circumligatur, vertex varietate distinguitur, fulgore aureò, & nigris quibusdam lineis, pinnas aureas habet, rufo colore multipliciter variatur, cauda est nigra, præter extrema: ea enim candidissimo colore asperguntur. Alij item Citharœdi picti nasci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas possidentes. Eorum verò caput cingulis violaceis illustratur, vno quod est ante oculos, ad branchias pertinente: altero se-

cundum oculos, vſque ad medium caput excurrente: alio autem tanquam monili ſic collum circumplicante Ælian. Sic Faber piſcis qui Gallus marinus & Ζεὺς & Chriſtopharus nominatur, omnia inſtrumenta fabrilia dicitur in ſeipſo geſtare.

lib. 11. c. 23.

Faber piſcis Vide Geſnerum in Fabro

AP. Torquetur in vanos ſimulatores, qui ſpecie duntaxat aut boni ſunt aut docti. Citharædus enim fert citharam, nunquam canit. Vide Martial. epigr.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta eſt,
Doctum, & Grammaticum te Philomuſe putas?

Iniquum eſt τεταμιευμένως θησαυρὸν ἄγονον καὶ ἄργον, καὶ ἀκάρπως διώκειν σοφίαν ἀπράγμονα, Maximus Tyrius in libello de vita practica.

XXIX. CONCHAE SENSVS.

Homo voluptuarius, & animalis.

CARENT conchæ viſu, omniqueſenſu alio quàm cibi, & periculi.

Plin. lib. 9. cap. 30.

AP. Tantus eſt ſtupor voluptuariorum, vt nihil niſi de fuga auſterioris vitæ, & hilarioribus epulis cogitent, ad honeſta quæque & ſurdi, & cæci. Nam vt plurimum.

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

XXX. CORDYLVS ΚΟΡΔΥΛΟΣ.

Vita actiua & contemplatiua.

CORDYLVS piſcis in terra pariter & aqua degit: ſolet igitur ex alto quaſi ex vmbraculis prodire, in ſolem: in quo periculũ eſt ne radijs ambuſtus, extabeſcat, antequam remeet in mare.

Athen. l. 7.

AP. Cauere ſibi debent prudentes religioſi, ne cùm ex cœnobijs, quaſi ad ſolem prodeunt, hominum ſalutem pro virili adiuturi, ipſi periclitentur, & ſecularis amoris labe illiti intereant: ſed diu in otio medi-

meditentur, quomodo se salutaribus remedijs aduersus pericula muniant, ita fiet quod ait Poëta,

Maior post ea virtus.

XXXI. CROCODILVS IBIDIS PENNA RETARDATVS.

Hæreticus egregij alicuius hominis scriptis coërcitus.

COMPERTVM est Crocodilum improbissimum animal: si penna ibidis desiceretur adeò obtorpescere & debilitari, vt immobilis reddatur, omnemque pristinæ rapacitatis violentiam obliuiscatur. *Horus Niliacus.l.77*

AP. Cadit omnino in furiosum hæreticum aut virulentum calumniatorem, quem eruditi, & grauis hominis calamus restrinxerit. Talis Pelagium Augustinus, talis Iouinianum Hieronymus, talis pestiferum Arium πένταθλος Athanasius, tales Caluinum & Lutherum innumeri doctores Catholici verbo Dei fregerunt.

Sidereo clypeo, & cœlestibus armis.

XXXII. CROCODILVS AD PALMAM RELIGATVS.

Crucis victoria.

AVGVSTVS ille Cæsar Aegypto pacata Crocodilum animal horribile ad palmam arborem catena religatum in nummis cudi voluit. Videtur & hodie nummus cum inscriptione. *Nemo antea religauit.*

AP. Christus Dominus Ægyptum, hoc est, mundum vicit, & exitialem generis nostri Alastorem depressit crucis arbore constrictum. Augustinus sermo. 137. de tempore: tunc etenim Dominus noster Iesus Christus illum tenebrarum mortis principem colligauit, legiones illius perturbauit, portarum inferni ferreos vectes confregit, omnes iustos qui ori-

 ginali

ginali peccato adstricti tenebantur, absoluit, in libertatem pristinam reuocauit, & peccatorum tenebris occœcatos splendida luce perfudit. Aliud exemplum affert S. Isidorus. Enydros, inquit, serpens siue Ichneumon in Crocodili viscera illapsus eoque perempto saluus exiliens, typus est Resurrectionis Christi.

Aliud symbolum.

XXXIII. CROCODILI CATVLVS.

Indoles improba.

Ælian. l. 9. cap. 3.

CROCODILI cum ex sese pepererunt, hoc experimento legitimum à spurio internoscunt, vt si quid catulus simulatque exclusus est, rapuerit, in reliquum tempus in Crocodilini generis numero locoque à parentibus ducatur: sin ignauia eum ipsum retardauerit, ad comprehendendam alicundè muscam, aut lumbricum, aliamue bestiolam, aut lacertulam, eum parens tanquam à se degenerantem, nihilque ad se pertinentem lacerat, atque videntur, vt ad Solis radios aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur, sic celeri alacritate prædam capiendi Crocodili: vtrique scilicet non temerario suos affectu, sed ratione amantes.

APODOSIS.

Crocodilus suos agnoscit ex rapina, haud dissimiliter parentes improbi germanam sobolem ex vitiorum suorum imagine. Oedipus apud Senecam tales esse filios gloriatur.

Ego sum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc sequuntur, laudo & agnosco libens.
Exhortor aliquid vt patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago clara, generosam indolem
Probate factis, gloriam ac laudes meas
Superate.

XXXIV.

XXXIV CROCODILVS AD SVEM.

Voluptatis illecebra delinitus.

CROCODILVS capitur obiecto suis tergo, quod deuoret & grunniente porcello, ad cuius vocem accedit, tùm primum ingesto oculis luto cæcatur, exin facile debellatur. Hero. l. 2.

APODOSIS.

Typus est voluptatis, de qua S. Paulinus carmine ad Cytherium.

Blandis dolosa retibus.
Si lege mentis ista lex sit fortior,
In iura peccati trahet.
Malesuada verbis, fraudis arte dulcibus,
Animum virilem effœminat.
Excœcat oculos mentis, & radit caput
Spolians, & exarmans fidem.

XXXV. CYTHARVS.

Charitas.

CYTHARVS piscis habere dicitur καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν, cor latum, & album. Athen. l. 7. p. 305.

AP. Syncerus Dei amor nullis sordidi animi angustijs restrictus, sed latè in hominum vtilitates diffusus de quo si amplitudinem respicias merito illud Poëtæ dici possit.

Cor mundi instar habens.

XXXVI. DELPHINVS.

Princeps mansuetus.

DELPHINVS solus inter pisces caret felle. Ath. Dipn. l. 8. ex Arist.

AP. Mansuetudo principum est propria. Seneca lib. 1. de Clementia: Nullum clementia ex omnibus magis quam regem & Principem decet. Salust. præclarè

clarè dixit. Qui benignitate, & clementia imperium temperauere, his candida & læta omnia fuisse: etiam hostes æquiores, quam alijs ciues.

XXXVII. DELPHINVS ANCHORAE IMPLICATVS.

Festinandum lentè.

DELPHINVS anchoræ implicatus Augusto, & Tito imperatoribus pro insigni fuit, quod superiore sæculo Aldus Manutius suis libris præfixit, habuit item Vlysses pro familiari signo Delphinum, vnde Δελφινόσημος appellatur à Lycophrone Δελφινόσημος, , κλῶψ φοινίκης θεᾶς.

Accius in Chrysippo. AP. Hoc signo demunstratur lenta festinatio, & modus in rebus, quæ res omnium solet esse saluberrima. Δευτέραι φροντίδες σοφώτεραι.

Minus pigrasse, quam properasse est nefas.

XXXVIII. DELPHINES COERANI.

Gratus animus morte fortior.

Æl. l. 7. c. 3. COERANVS quispiam Delphines captiuos ad Byzantium pecunia redemit, & in mare liberos dimisit. Non excidit gratissimis piscibus beneficij memoria: hominem enim postea cũ nauis esset submersa, exceperunt, & placide collocarunt in portu. Cum verò fato functus esset, & exequiarum pyra arderet in littore, frequentes exiluerunt è mari, nec nisi restincto rogo quasi officiosissimi amici discesserunt.

Senec. de beneficijs. AP. Beneficij memoria apud ingratos citò consenescit, eandem apud gratos ne lethes quidem fluuius restinxerit. *Gratum hominem semper beneficium delectat, ingratum semel.*

XXXIX. DELPHINVS SEMPER MOVETVR.

Diligentia seu vigilantia.

DELPHINVM perpetuo motu præditum esse dicunt: nec quoad viuit (ne dormiens quidem) à motione conquiescit: Cum enim necesse habet dormire, ex alto ad summam aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim somni expers est, atque ita dormiens in profundum tamdiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat: ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsu è somno excitatur, deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergiscitur, tum rursus eminet extra aquam & hoc ipsum sæpe facit, eamque ob causam inter quietem & actionem agens, nunquam omninò à motu quiescit. *Æl. l. 11. c. 12.*

APODOSIS.

Præclarum vigilantiæ exemplum, maximè verò principibus, quos oportet *Stantes mori.*

Vita ipsa Vigilia est, Hæc mens Hannibalis.

Pœnus vt ad somnos, vix totam cursibus actæ *Sil. Ital. l. 12.*
Indulsit pubi noctem, vigil ille, nec vllam
Ad requiem facilis, credensque abscedere vitæ
Quod sopor eripiat tempus.

XL. DELPHINI.

Amor parentum in sobolem.

DELPHINI teneros catulos ex aliqua causa consternatos rursus excipiunt, & ventre complectuntur. *Basil. in Hexa. ho. 8.*

AP. Parentum φιλοστοργία in paruulis fouendis vel Christi amor, qui, est noster ἱερὸς ἰχθὺς, in pisciculos, quos fouet in visceribus suæ charitatis. Accedit quod teneræ soboli veteres Delphini tanta

mansuetudine & cura adnatent vt pædagogi videantur iuuentuti propositi. Quod fusius describit Oppianus. Id verò Christus facit, & nobis iter vitæ matris indulgentissimo amore non modò complanat, sed præit, nostras in se sarcinas recipiens.

de piscatu. lib. 1.

vide Oppian lib. 1. de pisc. vers. 680.

Ὡς δ' ὅτε Μεσσοπόλων ἔργων ἄπο παῖδες ἴωσιν,
Ἀθρόοι αἱ δ' ἄρ' ὄπισθεν ἐπίσκοπον ἐγγὺς ἕπονται.
Ὡς ἄρα καὶ δελφῖνες ἑοῖς παίδεσσι Τοκῆες
Ἕσπονται.

XLI. DRACO MARINVS.

Indocilitas.

Ælian. l. 5. cap. 37.

DRACO marinus si manu dextra attrahatur, violenter enititur, sinistram si inijcias, cedit & capitur.

APODOSIS.

Multi æqua ratione regi nolunt, sed vijs obliquis trahi, nihil ab ijs obtineri potest quod non violentis rationibus extorqueatur.

Phædrus.

Nolo irascaris libere si dixero,
Diis est iratis natus, qui est similis tibi.

XLII. THYNNVS.

Prudentia.

Athen. l. 7. pag 301.

THYNNVM Aristoteles tradit in pontum nauigantem dextrum littus radere, exireque læuo, quod oculo dextro plus cernat, hebete sinistro.

APODOSIS.

2. de benefic. 18.

Thynnus prudens, & consideratus homo: dextrum littus, amica securitas: oculus dexter recta cognitio, seu ratio. Seneca. *Duce ratione per totam vitam eundum est, minima, maximaque ex eius consilio gerenda sunt.*

XLIII. ECHINVS LACONIS.

Mala toleranda sunt cum emendari non possunt.

DEMETRIVS Scepsius lib. 26. Troiani apparatus scribit, Laconem quendam ad epulas inuitatum. Echinis marinis illatis mensæ, vnum arripuisse, ignarus quisnam vsus foret eius cibi, atque adeò non obseruantem, quomodo cæteri conuiuæ illo vescerentur. In os igitur coniectum simul cum testa, dum frangere cum stridore conaretur, esu offensum, nec intelligentem quis asperitatis esset renixus, dixisse: O scelestum edulium, neque te iam mollitum abijciam, neque postea sumam vnquam: ὦ φάγημα μιαρόν! οὔτε μὰν νῦν σε ἀφίω μαλακισθεὶς, οὔτ᾽ αὖθις ἔτι λάβοιμι. *Ath. l. 3.*

APODOSIS.

Tolerantur aliquando mala postquam semel admissa sunt, quod maiori fortasse incommodo expellerentur. *Cæcilius.*

Patiere quod datur, quando optata non dabunt.

XLIV. ECHINVS MARINVS.

Fides & prudentia.

ECHINI marini futuræ tempestatis præscij lapillis in tergum coniectis se operiunt, & arena saburrant, ne fluctibus obortis, ob leuitatem allidantur ad littora. *D. Ambr. in Hexamero.*

APODOSIS.

Prudentiæ & grauitatis typus, vel certè fidei, quæ nos roborat & confirmat, ne quid in opinionum salo fluctuemur. Simile quod dictum alibi de sæpijs ad saxum adhæresentibus.

Traiectæ syrtes, anchora iacta mihi est.

XLV. EXCOETVS.

Prospera aduersis turbata.

Ath.l. 6. p. 352.

EXCOETVS piscis tranquillo mari ex alto emergit aurea ridentis cœli serenitate illectus: cum ecce ad apricum Solem quieto & nihil tale cogitanti Parendistæ aues insidiantur, & sæpius inuadunt.

APODOSIS.

Tales sunt res, spesque humanæ nobis cum serenum esse putamus, repentini malorum turbines ingruunt. Cicer. *Qui locus quietis & tranquillitatis plenissimus esse videbatur, in eo maximè molestiarum & turbinum tempestates extiterunt:*

1. de Orat. Senec in Thyeste.

Nemo confidat nimium secundis

Fortunæ male fiditur. Minutius in Octauio. Nota est in hoc argumento solis viatorem spoliantis fabula, quod Boreas frustra tentarat.

Sol viatorem spoliat. Auianus Fabul. 2.

Protinus impulsus ventis circum onat æther,
Et gelidas nimias depulit imber aquas:
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida summotes quo trahet aura sinus.
Sed tenues radios paullatim crescere Phœbus
Iusserat, vt nimio surgeret igne iubar.
Donec lassa volens requiescere membra viator,
Deposita fessus veste sederet humi.

XLVI. FASTEN PISCIS:

Bonitas & mansuetudo.

Vincen. hist l. 18. cap. 54

FASTEN piscis est, in cuius ore maritima aqua salsaque mox fit dulcis.

AP. Bonum & mansuetum ingenium amara quæque suâ dulcedine temperat Plautus, *Optimum est ærumnæ condimentum æquus animus.* Rectè idipsum Christo accommodabitur, quippe piscis est ille à Sibyllis prædictus, qui semel haustas vitæ nostræ acer-

bitates

bitates nobis miti quadam suauitate decoxit, quo in posterum nobis omnia faciliora leuioraque viderentur. Memini ita accommodatam parabolam à viro nostræ societatis pereruditо.

XLVII. GLAVCVS PISCIS. ΓΛΑΥΚΟΣ.

Amor parentum in sobolem.

GLAVCVS piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge, diligentissimè cauet, ne insidijs petantur, neue pernicies vlla eis inferatur. Itaque donec læti ac sine timore natant, tamdiu ille custodire non intermittit: nunc à tergo cum eis natans, nunc verò non à tergo, sed adnatat modò ad vnum eorum latus, modò ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere cœperit, ille timore cognito, ore hiante, paruulum excipit: deinde timore præterito, quem deuorauerat, reuomit qualem acceperat, ille rursus natat. Ælian. Similiter fœtus caniculæ marinæ metu in vterum matris ingrediuntur & regrediuntur. *lib. 1. de animal. ca. 16.* *Ælian. lib. 1. cap. 16.*

APODOSIS

Hac Icone significatur amor & sollicitudo parentum in teneram prolem; vel certè Dei in homines plusquam materna φιλοσοργία; quos in aduersis tegit, in prosperis gloriosos ostentat.

Sit glaucus altam piscis arans Thetin,
Dum nigra ventis æquora sæuiunt:
Prolem sub aluum vix regressam
Visceribus fouet inquietis.
At cum Fauonij blandæ animæ volant,
Reponit auctæ pignora Tethyi:
Mox victor incedit superbum,
In catulis numerans triumphos.

XLVIII.

XLVIII. LVCERNA PISCIS.

Apostoli.

Plin. lib. 9. cap. 27.

SVBIT in summa maria piscis, ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet.

AP. Lucerna mundi beati Apostoli, qui terrarum orbem sua luce collustrarunt, & linguis igneis præditi offusas rebus humanis tenebras dissiparunt inter huius vitæ turbines, & maria, placidissimo fulgore collucentes.

Solemq; nouum noua sidera portant.

XLIX. MELANVRI CAVTIO.

Securitati malè creditur.

Ælian. de animl. 1. 14.

MELANVRI cum placidum, & quietum est mare, ad imam maris sedem in petris aut algis quiescunt, tegumentoque proteguntur, quocumque corpus occultari potest, contra cū aduersa tempestas est & pisces alij in altum ex fluctuum impetu descendunt, hi tum fiducia implentur, simul & ad littus appropinquant & ad petras adnatant, nescio enim quomodo prænoscunt quo die nocteue cum feritas maris, & immanitas efferuescit, tum à piscatoribus non adiri mare.

APODOSIS.

Horat Od. 10. lib. 2. carm.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem, benè præparatum
Pectus.

L. MVLLVS GREGALIS.

ΘΥΝΟΣ Ο ΟΡΜΗΤΙΚΟΣ.

Fruges consumere natus.

MVLLVS gregalis dentibus est serratis, totus punctis maculosus, carniuorus, post tertium partum steri-

sterilescit, vermiculis quibusdam in vtero genitis, qui conceptum fœtum absumunt. *Ath. lib. 7. p. 324.*

AP. Monachi aut optimi sunt, qui proficiunt, aut pessimi qui degenerant. Serrati dentes, gula: puncta, maculæ vitiorum: sterilitas, virtutis post aliquot actus remissio: vermes, peccata occulta. D. Augustinus: *Ex quo Deo seruire cœpi, quomodo difficile sum expertus meliores, quam qui in monasterijs profecerunt: ita non sum expertus peiores, quàm qui in monasterijs ceciderunt, ad summum pulchrè monet: Nolite propter amurcam qua oculi nostri offenduntur, torcularia detestari, vnde apothecæ dominicæ fructu olei luminosiori implentur.* *Epist. 137.*

LI. MVRÆNA.
Ira lacessita.

MVRAENA plaga vna per ferulam accepta, torpescens perstat: sin plures, ira inceditur: καὶ μύραινα ἡ πληγεῖσα νάρθηκι εἰσάπαξ, ἡσυχάζει. εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται.

AP. *Furor fit læsa sæpius patientia.*

LII. MVRÆNÆ ACETVM.
Seueritas nimia.

ACETI gustu Murænas in rabiem agi ferunt. *Plin. lib. 9. cap. 23.*

APODOSIS.

Multi seueritatis acrimonia efferantur, qui leuioribus clementiæ remedijs ad animi æquitatem, & moderationem possent reuocari. Claud. *peragit tranquilla potestas, quod violenta nequit.* Proculi ille Pescennij Nigri truculentus rigor qui Palæstinis rogantibus vt ipsorum census leuaretur eo quod regio esset grauata satis inclementer respondit: *Vos terras vestras leuare vultis, ego etiam aerem vestrum censere cuperem* Quo responso absque dubio miserorum mortalium animos in sui odium efferauit,

LIII. MVRÆNA CRASSI.

Diues fatuus.

PISCES quoque cicures, & mansueti euadunt: & cum appellantur, intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, vt anguilla sacra in Aretusa. Muræna etiam Crassi Romani omnium prædicatione celebrata, sic inauribus, & gemmis distincto monili, tanquam sanè eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat. Cumque quippiam ei porrigebat edendum, prompto, & parato animo accipiebat, hanc ille mortuam fleuit vberius, atque honore sepulturæ affecit. Et cum aliquando Domitius in hunc dixisset, Stulte Crasse. Murænam fleuisti mortuam. Ad hæc respondens Crassus: Equidem, inquit, de bestiæ morte fleui: Tu verò nullos, ne ex trium quidem vxorum interitu, quas ad sepulturam dedisti luctus percepisti.

Ælian. lib. 8. cap. 4

AP. Murænæ sunt in auro atque argento, diuites fatui indocti. *In animo enim non in patrimonio diuitiæ.*

Seneca epist. 109.

LIV. NERITES, ΝΗΡΙΤΗΣ.

Amor mundi.

NERITES hominum simul, & deorum formosissimus, quo cum Venus etiam in mari se oblectarit, magno illum amore prosecuta. Cùm verò iam tempus fatale aduenisset, & Venerem, diis cœlestibus, iussu patris, inscribi oporteret: audio eam de mari exeuntem, Neritem quoque suas delicias secum abducere voluisse, illum verò recusasse, quod inter parentes, ac sorores viuere, quam cœlo potiri mallet. Et cùm alas quoque, quandocumque voluisset, ad volandum sibi producere posset, hoc quoque munus à Venere (ni fallor) acceptum aspernatus neglexe-

Ælian. 14. cap. 28.

plexit: Quamobrem indignata Iouis filia, illum in Cochleam eiusdem nominis conuertit: comitem verò, & ministrum illius loco Cupidinem ipsum quoque iuuenem, & formosum sibi delegit, & alis quas Nerites habuerat eundem induit.

APODOSIS.

Digni sunt omnino qui Cochleæ fiant, quicumque terram cœlo anteferunt, & rerum humanarum desiderio inescati circumfluentes omni fœlicitate cœli delicias contemnunt.

O curuæ in terras animæ, & cœlestium inanes!

LV. ORCYNVS.

Salus damno leuiori empta

ORCYNVS cetaceus piscis prouidens est, & natura non arte quæ sibi maximè conducant, intelligit. Itaque cum hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem seipsum impellens ac deprimens, ad solum allidit: & hamum oris pulsatione expellere cupit. quod si id minus fieri queat, ab hamo exceptum vulnus luculentius infert, dilatatque: atque exiliendo id quod sibi molestiam exhibet, expuit abijcitque. εὐρύνει γοῦν τὸ τραῦμα καὶ ἐκπλύεται τὸ λυποῦν.

AP. Orcynus symbolum est eorum qui vitam & salutem redimunt leuioribus detrimentis, *pro toto bene pars deperditur*, & *ne peream, pereo.* iuxta id quod dixit Tertullianus ad Martyres, *Aliquid amittere, vt maiora lucreris, Periculo euasisse per se præmium est.* *Ignatius Diaconus.*

LVI. OSTREA AD VNGVENTVM.

Voluptas capiens homines.

INDI piscatores alabastrum vnguenti effundunt, cuius suauitate capta Ostrea, inebriata ferreo stylo configuntur. Philo st. περιζήσας ὁ Ἰνδὸς τῶν ὀστρέων τὰ δέλεαρ *Lib.3.c.vlt.*

δέλεαρ αὐτῷ τὸ μύρον ποιεῖται, τὸ δὲ ἀνοίγνυταί τε καὶ μεθύει ὑπ' αὐτοῦ, κέντρῳ τε διελαύνεται.

APODOSIS.

Quasi piscator est voluptas: vnguentum, delitiæ: Ostreum verò voluptuarius. Quis nescit vetus Platonis dictum, qui *Escam malorum voluptatem* appellat, quod ea videlicet capiantur homines, vt hamo pisces.

Cic. de senect.

LVII. OSTREI SANIES IN MARGARITAM.

Martyrum Sanguis.

Philost. lib. 2 in vita Apoll. cap. vlt.

OSTREA stylo traiecta saniem emittunt, quæ excerpta laterculo concrescit in margaritam.

APODOSIS.

Mundus, veluti fretum est, pretiosum Ostreum, martyr; stylus piscatoris, gladius carnificis: sanies, sanguis: margaritæ, decora martyrum, & accepta pro Dei gloria vulnera. D. Chrysost. οἱ μαρ μαργαρῖται καὶ λαμπηδόνες ἐκ τῶν σωμάτων ἐξαλλόμεναι τούτων, αὐτὰς ἀποτυφλοῦσι τοῦ διαβόλου τὰς ὄψεις. *Non margaritas modo sed fulgores & coruscationes nominat ex ipsis emicantes corporibus quæ dæmonis oculos habetarunt.*

De natiuit. 2. Machabæorum.

LVIII. PAGVRVS.

Prudentia.

PAGVRVS Cancri genus, qui tam diu se continet in antro, quamdiu vetere testa est exutus. At postquam noua denuo cœpit armari, hoc veluti præsidio confirmatus egreditur: & latebras quas verno tempore tantisper incoluerat, relinquit: & nouo indutus tergore, nouis aculeis rigescens, aduersarios contemnit, quos prius suis viribus diffisus declinabat.

Vide Iuniũ in adagijs.

AP. Prudentes suas vires metiuntur, nec se bellorum aleæ committunt antequam bonis armaturæ præsidijs sint muniti. μικρὸν ἔτι καὶ νενικήκαμεν.

Gregor. Naz.

LIX.

LIX. PASTINACÆ ACVLEVS.

Calumnia.

PASTINACÆ marinæ radius ab omni medicina inuictus existit, etenim primũ vt pupugit statim interficit, quod quidem ipsius telum vel rei maritimæ peritissimi exhorrent. Neq; enim alius quisquam neque vulneratrix ipsa medicinam facere potest, hoc scilicet dono soli quondam à dijs hastæ Pelei concesso. *Ælian. l.1. de Anim.ca. 56.*

AP. Virulentæ linguæ maledicus Pastinacâ rectè significatur. *Anacreon.*

φιλολοιδόροιο γλώσσης
ϐέλεμνα κῦφα.

LX. PASTINACÆ FATVM.

Saltatio exitialis.

PASTINACAS capiunt qui earum piscationis studiosi sunt, & desiderio non frustantur, in hunc modum, saltant & canunt quam possunt suauissimè, illæ verò tùm auditu mulcentur, tùm spectanda saltatione se oblectant, & adnatant propius. At piscatores sensim, ac pedetentim recedunt. Ibi tùm dolus in miseras structus apparet, quæ saltatione & cantu allectatæ fuerant, retibus iam extensis inclusæ capiuntur. Ælian. idem de paguris ait & Thrissis *lib. 6. cap. 31. & 32.* *Li. 1. de anim.c. 39.*

AP. Tales improbi ridendo in exitium ruunt, & quod ait Satyricus.

Non vnquam reputant quanti sibi gaudia constent. *Iuuenal. Satyr. 6.*

LXI. PAVONIS FLVVIATILIS. CAVDA,

Finis bonus.

APVD Indos Pauones sunt pisces cauda aurea insignes. χρυσᾶ δέ τὰ οὐραῖα. *Philost. lib. 1. cap. 1.*

APODOSIS.

Bonus finis cauda aurea. Eustathius ad Iliad. 4. χρυσῆν ἐπιτιθέναι κορώνην auream imponere coronidē dici notat συμβολικῶς, in eos qui laudatum finem suis operibus imponunt.

LXII. PEDVNCVLVS.

Parasiti.

Ælian. li. 9. cap. 7.

PEDVNCVLVS piscis ignauus omnique arte & industria destitutus, delphinum sectatur, & eius præda tanquam locuplete mensa pinguescit.

AP. Typus parasitorum, qui solent

Aliena viuere quadra.

LXIII. PHYSÆ IECVR, ΦΥΣΗΣ ΗΠΑΡ.

Amoris Sympathia.

Ælian. li. 11, cap. 13.

PHYSA Ægyptius piscis admirabili natura præditus est, nam eum notionem habere ferunt quando luna augeatur & diminuatur, eiusque iecur cum Luna pariter decrescere pariterque recrescere : corporis habitu modo esse opimo; modo gracili & tenui.

AP. Affectus hominum pro rerum quas ipsi amant, habitu, vel crescunt, vel minuuntur, & omnino se ad rei dilectæ modulum componunt. Mater enim amoris est similitudo. Plato in conuiuio. ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. Talis est ille Lycidas apud Calpurnium:

Ecloga 3. in oratione.

Non sic destricta macrescit turdus oliua,
Non lepus, extremas legulus cum sustulit vuas:
Vt Lycidas domina sine Phyllide tabidus erro.
Te sine væ misero mihi! lilia nigra videntur,
Nec sapiunt fontes, & acescunt vina bibenti.

At tu

At tu si venias, & candida lilia fient,
Et sapient fontes, & dulcia vina bibentur.

LXIV. PHYSALVS.

Gula.

IN mari rubro, sinu Arabico, piscem Leonides Byzantius gigni ait, Gobio ætatis perfectæ, non magnitudine inferiorem: nullos oculos, nullumque os habentem more piscium: branchias tamen his innatas esse, capitis figuram etsi minus expressam coniectari posset: infra imum ventrem formam quandam leuiter contractam in sinum apparere, quæ smaragdi colorem reddit: hanc ei oculorum loco, & oris esse idem ait. *Ælian. li. 3 cap, 18.*

Ap. Os habent cum oculis commixtum, atque confusum helluones. Quicquid vident ad explendam gulam concupiscunt, imo toti pœnè ventres sunt,

Notæq; per oppida buccæ.

LXV. PINNÆ ET CANCRI SOCIETAS.

Calliditas duorum.

PINNÆ animal marinum, è genere concharum est, pandit sese hiatu testarum, & carunculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatantibus piscibus. Cum cancro comparandi cibi societatem facit: eamque ob rem cancer cùm piscem quendam adnatare videt, illam leniter morsu admonet, tum Pinna magis ac magis conchas patefacit, intraque eas piscis adnatantis caput recipit, comprimitque: & piscem ita captum in cibo consumit. *Ælian. l. 3. cap. 29.*

A p. Rectè & loco dicetur in geminos veteratores qui simplicem decipiunt.

Rem de compacto gerunt, quasi in velabro olearij.

LXVI. PINNOTERÆ.

Nobilitas inanis.

Plinius. MINIMI Cancri, quos pinnoteras vocant, quo tutiores sint inanium Concharum testis se condunt, & cum creuerint migrant in capaciores.

AP. Tales sunt qui maiorum se titulis tuentur, cùm suis diffidant virtutibus.

Virtute decet non sanguine niti.

LXVII. PNEVMON.

Voluptuarius.

Plato in Phil. PNEVMON piscis est ζωόφυτος, naturæ simul animalis, & plantæ particeps, itaque vt planta alimentũ sumit, crescit, vegetatur, & hæc eius vita, sensus enim vt in arborea natura exilis est, & penè nullus.

AP. Præclara imago voluptuariorum, qui in ganeæ libidinumque vsu, summum bonum ponunt. Itaque adeò se potui, ciboque mancipant, vt humanum sensum exuere, & quasi ἀποδενδρωθῆναι, vt loquitur Plotinus, id est, *arborescere* videantur.

LXVIII. POLYPVS.

Luxuria.

Ælian. lib. 6. cap. 28. de Anim. EX piscibus libidinosissimum polypum, eatenus flagranti veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, & ad natandum & cibaria inquirenda tantoperè infirmus factus fuerit, vt postea alijs præda efficiatur. Cũ enim parui pisciculi, tùm cancelli & cancri ipsum exedunt, & conficiunt, quamobrem eum non amplius anno viuere dicunt, fœminamque etiam propter crebros partus ocyus consumi.

AP.

AP. Imago libidinosi, qui Venere totus vapidus, & putris, vt ait Persius, redditur, omnisque virtutis & bonorum omnium emortua fruge, in libidinum cœno languescit. *Sæuus criminum stimulus libido est; quæ nunquam manere quietum patitur affectum: nocte feruet, die anhelat, de somno excitat, à negotio abducit, à ratione reuocat, aufert consilium, amentes inquietat, lapsos inclinat.* *Ambros. lib.1.de Cain & Abel.c.1.*

LXIX. POLYPVS.

Inuidia.

POLYPVS cum alijs cibis pascitur (est enim edacissimus, ad fraudemque & insidias callidissimus) tùm verò sua ipse membra conficit. Nam si venatio deficiat, brachia sua deuorat, εἴ τις αὐτῷ γίνηται ἀθηρία, τῶν ἑαυτοῦ πλοκάμων παρέτραγε: ac ventre sic saturato, inopiam venationis leuat. Deinde renascitur ei quod deest: hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante ipsi natura. *Ælian. lib.1.de Anim. cap.17.*

A P O D O S I S.

Similiter inuidus aliorum inuidens vitæ & fortunis, ipse tabe conficitur sui infector. Prosper. *Inuidi odia inter se abscondant, & in suos cruciatus enutriunt.* *Lib. 3.de vita Contemplatiua cap. 5.*

LXX. POLYPODIS CAPVT.

Bona malis permixta.

POLYPODIS caput cùm esu suauissimum sit, difficilem somnum & turbulenta affert insomnia. Simile Ægyptus Homeri ea, quæ habet φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα πολλὰ δὲ λυγρά. *Plutarch. de audiendis poëtis.*

AP. Bonum rarò syncerum est, nullius mali contagione illitum: sed in rebus humanis omnia malis bonisve, tristibus & lætis permixta. Synesius Hymno 4.

Ο δὲ γὰρ χθονίας — *Hæc enim terrenæ.*
Θεσμὸς ἀνάγκας — *Lex necessitatis.*
Διχόθεν θνατοῖς — *Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ. — *Vitam fundit.*
Τὸ δ' ἀκηράσιον, — *Purum autem*
Αμιγές τ' ἀγαθὸν, — *Impermixtumq; bonum,*
Θεὸς, ἢ τὰ θεοῦ. — *Deus aut diuina.*

LXXI. POLYPI AD CONCHAM.

Calliditas elusa.

Plin l. 9. cap. 30.

AVIDISSIMOS esse concharum Polypos ferunt, sed illas adtactū comprimi præcidentes brachia eorum, vltroque escam ex prædante capere.

AP. Ars arte, fraus fraude, vis vi sæpe pellitur, & qui ad prædandum venerat, aliorum fit præda.

Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων. Hesiod. ἐργ. pessimum vitium calliditas, Πανουργία ἑκούσιον ψυχῆς ἀῤῥώστημα· χαλεπὴν δὲ καὶ πάντως ἀνίατον ἐργάζεται τῆς ψυχῆς ἀποτροπήν. *Calliditas voluntarius animæ morbus, ægrè, vel potius nunquam sanatur.* citius autem perimitur.

LXXII. POMPILVS.

Luxuriosus.

Athen. lib. 7.

EST autem Pompilus amator piscis, ζῷον ἐρωτικὸν, vtpote Venere genitus, & cœli sanguine, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος, ἅμα τῇ Αφροδίτῃ.

APODOSIS.

In amatores luxuriosos, qui adeò furialibus inuerecundæ Veneris stimulis efferuescunt, vt cum Venere concreti & nati esse videantur. Piscium autem Venus fertur amantissima, vt à quibus molliter excepta fuerit cum Typhonem fugeret. Et fortè illi ex Pompilorum genere:

Venit

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo:
Inque Palæstinæ margine sedit aquæ.
Dum latet, insonuit vento nemus, illa timore
Pallet; & hostiles credit adesse manus.
Vtque sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ
Et Dis auxilium ferte duobus ait.
Nec mora, prosilijt, pisces subiere gemelli.
Pro quo nunc dignum sidera nomen habent. *Oui. Fast. lib. 2.*

LXXIII. PVRPVRA.

Gula capta.

PVRPVRA vehementer gulosa est: longam linguam habet: ea penetrat quæcunque potest, & attrahit quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus eiusmodi est. Paruam nassam denso contextu, exiguis maculis purpurarij piscatores contexunt: intus in media nassa Strombus piscis illecebra appenditur, ad eam alliciendam: purpura maiorem in modum linguam distendere contendens, eo pertinere, & Strombum ipsum assequi conatur: & ne ab esca quã ligurit, aberret, omnem eam necesse habet exerere. Itaque ipsa exerta fugit escam, quo ad plenitudine intumescentem retrahere non quit: vnde fit vt eam piscator liguritione irretitam comprehendat. *Æl. l. 7. c. 34.*

APODOSIS.

HELLVONES improbi liguriendo persæpe capiuntur.

Plurimus hinc æger moritur vigilando: sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus & hærens
Ardenti stomacho.
Viue bidentis amans, & culti villicus horti:
Vnde epulum possis centum dare Pythagoræis.
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu,
Vnius sese dominum fecisse lacertæ.

LXXIV. RANA CONTRA HYDRVM CLAMANS.

Clamor inutilis.

Ælian. li. 12. cap. 15.

RANA valido clamore Hydrum terrere conatur, sed ille clamores negligens prædam arripit.

AP. Clamosi & minaces sunt contemnendi: Nam aiunt, *vehementius latrant timidi canes.*

LXXV. RANA PISCATRIX.

Planus.

Ælian. de Anim. li. 9. c. 29.

INSIGNE Plani seu impostoris symbolum est Rana Piscatrix, quæ pisciculorum capiendorum magnas habet illecebras, longulos nimirum pilos, siue Appendices quasdam, quorum extrema crassis globulis præpilantur. Hos in turbidissimis & refertis limo locis abdita, porrigit ac prætendit, & adnatantes pisciculos veluti ad escam pilis ad se subductis, comprehendit ac helluatur.

Ignatius Diaconus

APODOSIS.

Imago prædæ in damna sæpe pellicit.

LXXVI. RANA MOECENATIS.

Arcana Principum non euulganda.

Plin. l. 9. cap. 63.

EAndem ob causam factum putant, vt Mæcenas ille Augusto charissimus Rana Seriphia literas signaret, cuius hoc est ingenium, vt perpetuo silentio torpescat. Cyrenis mutæ fuere Ranæ illatis è continente vocalibus durat genus earum. Mutæ sunt etiam nunc in Seripho insula.

Seneca.

AP. Significat eximiam silentij fidem, qua sibi commissa Principis arcana seruaret. *Vt quisque contemptissimus, & maximè ludibrio est, ita solutissimæ linguæ est.*

LXXVII. LAMPAS AD RANAS.

Calumniatorum repressio.

OBSTREPVNT vt solent insanis clamoribus ranæ, & Mineruæ ipsi molestæ sunt, quæ apud Homerum queritur, sibi infesta ranarum coaxatione caput obtusum, & soporem, quem vel maximè desiderabat, negatum. At si lampadem lacui, in quo tumultuantur ranæ, imminentem appendi cures, repentè, vt aiunt, luminis fulgore percussæ conticescunt.

AP. Ranæ calumniatores sunt qui ne Mineruæ quidem, hoc est, literatis hominibus parcunt, & vsquequaque tumultuantur, ac si virtutis fulgor paulatim discussis tenebris clarior emicuerit, aut illustris alicuius viri præstantia compresserit, obmutescunt. *Horat. Satyr. 3. lib. 2.*

Inuidiam placare paras virtute relicta?
Contemnêre miser, vitanda est improba siren
Desidia, aut quicquid vita meliore parasti.

LXXVIII. SARGI CAPTVRA.

Semen calamitatis cupiditas.

SARGIS piscibus idonea domicilia saxa & cauernæ sunt, quæ non satis luminibus illuminantur, sed tanquam fenestellas paruulas habent, tanto interuallo distantes, quo pertinere & permeare solis splendor, earumque distantiam lumen Solis complere possit. Cùm enim Sargi luce delectantur, tum verò Solis maximè radios sitienter expetunt. In loco multi eodem habitant. Apud paludes & breuia vitam agunt, vicinam proximam & continentem se habere gaudent. Capras vehementissimè amant. Namque cum caprarum proximè & secundum littus pascentium vnius aut alterius vmbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes, summo studio adna-

tant, ac ſaltu non admodum ad ſaltandum idonei capras attingere fruſtra affectant. Senſum caprini odoris percipiunt, etſi ſub fluctibus natant, itaque voluptate geſtientes, ad eas accedere ſtudent. Quoniam verò circa amorem adeo infelices ſunt, ex his idcircò capiuntur, quæ tantoperè deſiderant. Nam piſcator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, inſidias parat, Sole à tergo relicto, atque farinam caprino iure madefactam in eam maris partem ſpargit, ac abijcit, vbi habitare ſolent Sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris ſupradicti allectati accedunt, farina veſcuntur, pelle aſſimilatæ capræ permulcentur. Ex his autem piſcator multos hamo robuſto capit: cuius linea alba non ex arundine appenſa eſt, ſed virga de cornu arbore: ſimulac enim ad hamum adhæſerit piſcis, ſubtrahere expeditiſſimè conuenit, nec alios conturbet. Manu etiam capiuntur, ſi quis ſpinas,
Ælian. l. 1. quas ad tuitionem ſui excitant, à capite ad partem in-
de Anima. feriorem reuocando & flectendo declinet, premen-
cap. 23. doque ex lapidibus in quos ad latendum ſe compel-
Plut. in lunt, extrahat. Sic plumatis tuniculis amicti aucupes,
Fortit. A- ceruorum tergoribus venatores. Contra purpurati
nim. p. 588. Taurum, albati Elephantum fugiunt.

APODOSIS.

Species, & vmbræ rerum decipiunt multos. Ea enim eſt ars Dæmonis, vt ſi cuius rei nos videat cupiditate illectos, eius vaniſſimam ingerat imaginem, & ſe in ea quæ amamus ipſe componat, quo nos facilius decipiat. Amore igitur, quaſi ſagena cœcos venatur;

Τόσσος ἔρως ϗ τοῖσιν ἐς ἄϊδος ἡγεμονεὺς.
Ἐσθορέειν κευθμῶνας ἀνοστήτοιο λόχοιο.

Opian. l. 4. ἁλιευτ.

LXXIX, SCARI CAPTVRA.

Mors ex luxuria.

SCARVS cum alijs herbis marinis, tum alga vescitur, omnium piscium ad Venerem est inflammatissimus. Causa cur capiatur est cupiditas inexplebilis in fœminam. Ea non ignorantes rei piscatoriæ peritissimi, hoc modo ei insidias ponunt, vt comprehensæ fœminæ summum os ad tenuem funiculũ ex sparto confectum alligent, eamque viuã per mare trahant, vbi eorum cubilia esse, & in quem locum congregentur, norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundum longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso, trahitur Scarus fœmina captiua. Aliquis eorum nassæ in piscatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, datque operam, vt nassa in Scarum captũ conuertatur. Ea enim sensim demittitur, lapide certam mensuram facto. Mares verò non aliter, quam homines ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium præuertere, eique appropinquare & contingere student, vt solent iuuenes vehementer amantes, aut osculum aut vellicationẽ, aut aliquod quodpiam furtum amatorium venantes qui deducit fœminam sensim & pedetentim, insidijs collocatis, rectà ad nassam, cum amata diceres ducere amantes. Cùm proximè ad nassam hi accesserunt, plumbum in interiorem partem à piscatore traductum, & linea decidens fœminam in nassã detrahit, quò simul influentes mares capiuntur: ac pœnam dant Scari eiusmodi furentis libidinis. *Æl. l. 1. c. 2. Memini. & Opp. l. 3. ἁλιευ.*

AP. Obscœni homines libidine in maxima capitis discrimina adducuntur, & tamen vt Scari tunc putant se, *Oppian. ἁλιευτ.*

Νίκης γλυκύδωρον ἑλεῖν κράτος.

LXXX.

LXXX. ΣΚΟΛΟΠΙΣ.

Diuitiæ exitiosæ.

CALLISTHENES Sybarita 13. rerum Gallicarũ. Nascitur (inquit) in Arari Piscis ab indigenis σκόλο-πις nominatus, qui secundum aucta Lunæ albus est, secundum damna verò, omnino niger, & cum in extremam creuit magnitudinem, à propriis spinis confoditur, ὑπεραυξήσας δὲ, ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν.

APODOSIS.

Diues auarus, & inconstans opportunè hac parabola significatur, cui sæpè nimiæ spinæ, hoc est diuitiæ, sunt exitio.

Hoc habuisse fuit quod periisse fuit.

LXXXI. SEPIA.

Hæreticus conuiciator.

Æl. l. 1. de Anim. cap. 34. CVM se à peritis piscatoribus captari cognoscit Sepia, suum atramentum, ἀπόσφαγμα, emittit, quo circumfusa, ab oculis piscantium remouetur, eorumque perstringit oculos: piscatores verò, cum sit in eorum oculis, nihil tale vident. Sic Ænea tenebris circumsepto fefellit Achillem Neptunus, vt ait Homerus.

AP. Hæretici postquam firmis rationibus vrgentur, venenum calumniarum diffundunt, quo effugiant. Simile est quod Plin. habet de Bonaso. *Tradunt*
lib. 8. c. 15. *in Pæonia feram quæ Bonasus vocetur, equina iuba, cætera tauro similem, cornibus ita in se flexis, vt non sint vtilia pugnæ: quapropter fuga sibi auxiliari, reddentem in ea fimum cuius contactus sequentes vt ignis aliquis amburat.*

LXXXII. SEPIÆ ATRAMENTVM.

Calumniatorum libri.

SI lucerna infuſo Sepiæ atramento accendatur, aſtantium vultus horribiles, & planè æthiopicos videri facit, quod Anaxilao tribuitur commentum. *Pl.l. 32. c. 10.*

AP. Sepiæ atramentum eſt calumnia, quæ lucem quâ quid purius eſt: inficit, & præclaros alioqui homines tetra ſpecie induit: vnde grauem malorum ſarcinam in ſuum plerumque caput euocat. Nũ merito calumniatori inclamandum?

Sed miſerere tui, rapido nec perditus ore *Martia. lib. 6.*
Fumantem naſum viui tentaueris vrſi:
Sit placidus licet, & lambat digitoſque, manuſque,
Si dolor, & bilis, ſi iuſta coegerit ira,
Vrſus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras quam poſſis rodere carnem.

LXXXIII. SEPIA AD SAXVM.

Fides.

SEPIAM aiunt ſæuiente tempeſtate minora ſaxa prehendere, & in iiſdem vtraque promuſcide velut anchora ſtabilitam quieſcere. *Ath. l. 8. p. 323.*

APODOSIS.

Fides eſt ſaxum firmiſſimum, quo fluctante opinionum ſalo, excipi & teneri oportet: ὑποβάθρα μέν τοι καὶ κρηπὶς ἡ πίστις. Theodoret. *Theod. λογ. α. περὶ πίστεως.*

LXXXIV. SIRENES.

Inuidia.

SIRENES aiunt ſæuiente tempeſtate, quam ſuauiſſimè canere, contra ſereno cœlo & tranquillo mari triſtes obmuteſcere.

De vita aeternam. ... 5.

APOD. Inuidos aliorum res aduersæ vehementer oblectant, prosperæ contristant & deijciunt. *Prosp.* de bonorum malis gaudent, de profectibus lugent, de inimicitijs gratuitis ardent, deprehendi pectoris sui malitiam timent, semper amari: nunquam certi, Amici diaboli, Inimici etiam sui, omnibus odiosi, ad gaudenda auxij, ad plangenda læti, vtrobique dispersi.

LXXXV. STELLA.

Veri amoris vis inextinguibilis.

STELLA piscis qui ab Aristotele ἀστὴρ quòd in Stellæ modũ præclaro ludentis naturæ artificio sit efformatus: Brachijs enim quasi radijs quinque diffusus expanditur: in radiorum medio os est sine gula: inde alimentum in quinque partes distribuitur, vt in echinis internæ partes omnes indiscretæ sunt, vt in vrticis. Radiorum particulæ vinculis tenuibus connexæ facilè disrumpuntur. Aspectu pulcherrimus est, ob exquisitam partium compagem. Habet autem tam igneum feruorem, vt omnia in mari contacta adurat, omnem cibum statim peragat. Arist. li. 5. οὕτω θερμὸς ἐστι κατὰ φύσιν ὥστε ὅ,τι ἂν λάβῃ παραχρῆμα ἐξαιρούμενον διεφθὸν εἶναι.

AP. *Æternus est nullisque domabilis vndis.*

LXXXVI. THYMALLVS PISCIS CAPTVS A CVLICE.

Cenedoxus.

Ælian. lib. 14. cap. 22.

PISCEM Thymallum Ticinus Italiæ fluuius procreat, qui ad cubiti magnitudinem accedit. eius capti odor non indignam admirationem habet, non enim vt cæteri pisces, pisculentum quendam mittit odorem, imò verò existimes te eius gentilem herbam recentem ex terra lecta manibus tenere, tanta

sanè

ſanè odoris ſuauitate fragrat; vt qui eum ipſum non videt, Thymum ſe geſtare putet atque is cum talis ſit, à culice vili beſtiola, cuius eſca imprimis delectatur, capi ſolet.

AP. Tales quidem ſunt præſtanti ſingularium ornamentorum flore viri, qui cum retia declinent maiorum cupiditatum, vanæ gloriolæ aura & rumuſculis capiuntur. Num Thymallus tam vili beſtia captus iure inclamaret,

Te naturæ dedecus,
Quod ferre certe cogor, bis videor mori.

LXXXVII. TESTVDO MARINA.

Proſperitas periculoſa.

TESTVDINES tantæ magnitudinis Indicum mare emittit, vt ſingularum ſuperficies habitabiles caſas integant. capiuntur quidem multis modis, ſed maximè euectæ in ſumma pelagi, antemeridiano tempore plandito, eminente toto dorſo per tranquilla fluitantes. Quæ voluptas liberè ſpirandi in tantum fallit oblitas ſui, vt ſolis vapore ſiccato cortice, non queant mergi, inuitæque fluitent, opportunæ venantium prædæ. *Pl. 9. c. 10.*

APODOSIS.

Proſperæ fortunæ flatu ſæpe deliniti homines ſui obliuiſcuntur, & in acerbiſſima mala incidunt. fortuna quos nimium fouet, ſtultos facit. Syrus.

O funeſtus multis populi
Diruſq; fauor, qui cum flatu
Vela ſecundo ratis impleuit, *Senec. in Octauia.*
Vexitque procul, languidus idem
Deſerit alto, ſæuoque mari.

LXXXVIII. THEVDITES.

Milites ignaui.

Plut. in Apoph. reg.

TOὺς Ἐρετριεῖς ἐπισκώπτων ἔλεγεν, ὥσπερ Θευδίτας μάχαιραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. Eretrienses subsannans Themistocles, dicebat, Theuditum more gladium quidem habere, cor autem non habere.

AP. In ignauos, & imbelles, qui arma quidem, & præsidia habent quibus se aduersus hostes tueantur, sed animi imbecillitate, ijsdem vti non possunt.

Sine animis nil arma.

Vel vt habet Accius in Epigonis,

Sine animo anima est debilis.

LXXXIX. TROCTA ΤΡΩΚΤΗΣ.

Calliditas.

Æl. lib. 1. cap. 5.

PIscis Trocta, cuius naturam, nomen & os declarant, dentes habet frequentes & continentes, quibus quicquid inciderit perfringere potest, hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impellit sese in ferrum, chordam consumere cupiens. Piscatores contra machinantur magnas ansas: ille verò quoniam quodammodo valet saltu, ansas sæpè transilit, ac linea qua agitur concisa, ad domicilia reuertitur.

APODOSIS.

Callidus callidum captans, sæpè hamum perdit: solent enim quod ait prouerbium,

Ἀλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα,

Contra vulpem vulpinari.

XC.

XC. VRANOSCOPVS.

Vigil prudentia.

VRANOSCOPVS piscis præter omnium animantium naturam, vnum oculum in summo capitis vertice habet, quo intendens, semper insidias vitat reliquorum piscium. Isi c. 6. l. 12

APODOSIS.

Prudentis typus est Vranoscopus, qui semper erecto in cœlum oculo Deum contemplatur, & occursantes in hoc vitæ pelago casus vigili circumspectione declinat. Opus, si quando alias, hoc lumine.

πλείη μὲν γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.

Hesiod. ἔργ. Porro Vranoscopus, idem est, qui ab Athenæo Ἀγνός & καλλιώνυμος appellatur, lib. 8. piscis pedali magnitudine, sine squamis, capite magno, osseo, aspero, Ranæ piscatricis capiti haud absimili.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER NONVS.

SERPENTES ET INSECTA.

I. SERPENS.

Amor sobolis.

VLTIS quidem in animalibus cernitur insignis erga suos fœtus φιλοστοργία: sed nihil admirabilius est serpente, per ferrum & flammas ad teneram sobolem liberandam traijciente. Narrat quippe Funccius se Lostorfij vidisse, cum non fœtus quidem, sed ouum tantum vnius serpentis in fornacem proiectum esset, matrem ipsam cum festinatione accessisse sibilantem, odore nimirum percepto, & fornacē ingressam esse, licet astantibus quibusdam viris à quibus partim baculis occisa est, partim igne læsa.

Sta.Theb.1. AP. Ingens est vis φιλοστοργίας.

Sic lea quam sæuo fœtam pressere cubili
Venantes Numidæ, natos erecta superstat,
Mente sub incerta toruum ac miserabile frendens,
Illa quidem turbare globos, & frangere morsu
Telæ queat, sed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & in media catulos circumspicit ira.

II. SER-

II. SERPENTES MESOPOTAMIAE.

Exterorum odium.

IN Mesopotamia Syriæ regione, & in Istronte exigui quidam serpentes nascuntur, qui indigenas non mordeant, at in externos magnopere sæuiant. *Arist. de admirand. c. 145.*

AP. Veteratores plerique quod populares suos, vt satis callidos decipere non possint, in externos omnia tela emittunt, & si quando in eorum manus incidunt, crudeliter diuexant: quod maximè faciunt togati illi vulturij iurisperitorum, & omnis prudentiæ inimici, quos Ammianus tam disertè describit. Cauenda lex est ἰνvίας, quæ violatur, cum exteri, pauperes, & ab omni patrocinio destituti, à callidis & nefarijs opprimuntur. Atlas propter morum erga hospites inconditam asperitatem disertè fingitur à Poëtis versus in montem.

Quantus erat mons factus Atlas: nam barba comæq;
In syluas abeunt, iuga sunt humerique manusq;
Quod caput ante fuit summo est in monte cacumen,
Ossa lapis fiunt. *Ou. 4. Met.*

III. SERPENTES VOLATILES.

Dæmones.

IN India quibusdam in locis serpentes sunt binorum cubitorum membraneis alis, vt vespertiliones, ij per noctem volant, & lotij aut sudoris stillas demittunt, quæ non cauentium corpora soluunt in putredinem. *Strab. l.*

APODOSIS.

Dæmones hominibus insidiantes hac pictura non male adumbrantur, qui miseris insultant, atque illudunt. Spargunt enim in terris fœdissimum voluptatum cœnum, quo si animi fuerint implicati,

humi repunt cœlestium bonorum obliti : At verò qui fortiter hanc malorum illecebram contemnunt, felicissimum vitæ cursum tenent, & ad beatorum domicilium liberiori penna contendunt. Hoc præclarè describit Prudentius.

Haud secus ac si olim per sudum lactea fortè
Lapsa columbarum nubes descendat in aruum
Ruris frugiferi, laqueos vbi callidus auceps *In Hamart. aduersus Martion. 870.*
Prætendit, lentoq; inleuit vimina visco,
Sparsit & insidias siliquis, vel farre doloso,
Iniiciunt altas fallentia grana, gulamq;
Innectunt auidam tortæ retinacula setæ,
Molle vel implicitas gluten circumligat alas.
Ast aliæ quas nullus amor prolectat edendi,
Gressibus innocuis sterili spatiantur in herba,
Suspectamq; cauent oculos conuertere ad escam.
Mox vbi iam cœlo reuolandum, Pars petit æthram
Liberam sideream, plaudens super aëra pennis.
Pars captiua iacet, laceris & saucia plumis
Pugnat humi, & volucres nequicquam suspicit auras.
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura solo: sed suauibus istis
Deuinctæ illecebris retinentur, & æthera paucæ
Concendunt reduces, multas viscosus inescat
Pastus & ad superas procurrere non sinit auras.

IV. SERPENS VETVSTATEM EXVENS IN RIMA.

Humilitas vitæ.

SICVT impossibile est vt serpens vetustatem exuat, nisi angustam rimam ingrediatur: in nos quoque anticipationes veteres, & vetustatem animæ, veterisque hominis, nisi per angustam & arctam ignominiæ transeamus viam. Quando parsimoniam discit qui epularibus cœnis & largis dapibus assue-

aſſueuit? & qui pretioſa veſte conſpicuus in auro atque purpura fulſit, ad plebeium ſe ac ſimplicem cultum quando deponit? faſcibus ille oblectatus, & honoribus priuatus & inglorius eſſe non poteſt. Hic ſtipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officioſi agminis honeſtatus pœnam putat cũ ſolus eſt. Tenacibus ſemper illecebris aſſuetum neceſſe eſt vt vinolentia inuitet, inflet ſuperbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas ſtimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod igitur remedium, niſi veteres exuuiæ in anguſta rima deponantur? *Cyprian, ad Donat.*

V. ANIMALCVLA PHOEDONIS.

Conuerſationis vis.

MINVTA quædam, vt ait Phœdon, Animalia cum mordent non ſentiuntur, adeò tenuis illis & fallens in periculum vis eſt, tumor indicat morſum, & in ipſo tumore nullum vulnus apparet.

AP. *Ex ipſo Senec. ep. 94.*

Idem tibi in conuerſatione virorum ſapientium eueniet, non deprehendes quemadmodum aut quando tibi proſit, profuiſſe deprehendes. Idem & aptius de improborum conſuetudine dici poteſt,

Quis non è timidis ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. APES VNGVENTIS INFESTÆ.

Caſtitas à fuco & pigmentis aliena.

APES odêre fœdos odores, proculque fugiunt, ſed & infectos: itaque vnguenta redolentes infeſtant, ipſæ plurimorum animalium iniurijs infeſtæ. *Plin lib. 15. cap. 18.*

AP. Apes ſtudioſos caſtimoniæ ſignificant, qui

D. Gregor. Naz. qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta, & fucum, quibus aliquando parentatur Veneri, odere.

Οὐδὲ μύρων μαλακή με δεῖδρα με θῆλυς ἀϋτμή.

Neque vnguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul à solida virtute ῥιπτευισμοί χηλυδριώδεις, vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere insectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀφυΐας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris signum est insistere ijs quæ corporis sunt.*

VII. APVM DIREPTIO PER FVMVM.

Vna gloria spoliat virtutes.

Plin. l. 11. cap. 16. CVM exiguntur mella, fumo abiguntur apes.

Virgil. Æne. 12.

Inclusa vt cum latebroso in pumice pastor
Vestigauit apes fumoq; impleuit amaro,
Illæ intus trepidæ rerum per cerea castra
Discurrunt, magnisque acuunt clamoribus iras.
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus saxa sonant, vacuas it fumus ad auras.

AP. Raptores sæpè aut fumo vitam nostram inficiunt, aut molestiam pariunt, quo prædentur facilius. Potest & fumus cum vna gloria rectè comparari, qua offusa dæmon liquentia bonorum operum mella diripuit. φύγωμεν οὖν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Basilius. (in asceticis.) Odium vero quo apes fumum prosequuntur significat, eos qui Deo mellificant, nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνίσταται τῇ ἄνω λαμπρότητι. Isidorus Pelus. (Ep. 167.) *Pompa & fastus, & inanis gloria, cum cœlesti luce non bene congruunt.*

VIII. MEL HEPTACOMETARVM.

Voluptas fallax.

HEPTACOMETAE siue septempagani mel legunt ex summis arborum ramis, quod homines adigit ad insaniam; huius cum crateras Pompeianis militibus propinassent, à sensu alienatas tres eorundem cohortes conciderunt. *Strab. l. 12 p. 377.*

AP. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia sub dulci melle venena latent.

Itaque respondendum est voluptati ad sua lenocinia stimulanti, quod Asinus apud Phædrum hero iubenti sibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorsus appeterem cibum.

Nisi qui nutritus illo est iugulatus foret. *Phædrus l. 5. 85.*

videtur planè voluptas similis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Aristoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verum vbi animal quoduis ex illis gustauerit, continuo moritur. *Fonticulus Gelepum.*

IX. MEL HIRCANIÆ.

Bona humana seu voluptates humanæ.

IN Hircania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, sed nisi solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempoore succus exinguitur. *Quint. Curt. l. 6.*

AP. Nos in hac vita humanarum quærimus solatia miseriarum, bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis insana tenemur cupiditate. Sed vix cœlestis gratiæ radius illuxit, cum ista sorbentur, & in fumos euanescunt, quæ magnam in sespe-

ſe ſpeciem, magnam continere videbantur ſuauitatem,

X. ARANEÆ.

Prudentia.

Plin. l. 11. cap. 29.

ARANEAE incremento animum futuro telas ſuas latius tollunt.

AP. Hac tabula ſignificatur prouidentia contra aduerſa, quæ ſi inſtar fluuiorum aduerſus nos creſcant, opera noſtra ſupra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum ſerenum eſt, collocanda.

In ſolo mens tuta Deo.

XI. ARANEÆ APVLÆ REMEDIVM MVSICA.

Philoſophia vitijs medetur.

Pet. Hiſp. Alex. in die genialibus.

ARANEAE Apulæ morſus peſtifer ſanatur muſica, læſus enim cum iam audit Muſicæ ſonitum, ſe dat in choream, qua tamdiu exercendus eſt, vt delaſſetur, & veneni vis diſſipetur.

AP. Araneæ morſus peſtiferi ſunt affectus & permotiones mentis, in animæ perniciem incitari, qui blanda ſapientis viri oratione quaſi harmonia cæleſti deferueſcunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præſtat Philoſophia, non verboſa illa quidem, ſed πρακτική. qua qui ſunt præditi, *Veri ſunt mundi ciues, cæteri autem*, quod aiebat Epictetus, *peregrini*. καὶ ὥσπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Eſt autem Philoſophia nobile illud Nepenthes, obliuionem malorum afferens.

Nepenthes, Lapis.

Ἄχολόν τε, κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinus) In eodem genere eſt lapis πανσίλυπος, qui reper-

repertus mœrorem discutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τις πενθῶν, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. *Iaſ. Byzan. in Tragicis, & Plut. in Strymone.*

XII. ARANEÆ THEBANORVM.

Vates & ſcriptores infauſti

THEBIS araneæ, quæ circa legiferæ Cereris valuas telas olim, & eas apprimè candidas texuerant, adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. *Pauſan. in Bœoticis. p. 287.*

AP. Symbolum infelicitatis eſt nigra tela: vnde nigræ vitæ & fati ſtamina dicuntur à poëtis in re infauſta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ κακοδαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad ſignificationem immenſæ felicitatis. Alluſit Martial. l. 6. *de filio Domitiani.*

Ipſa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et totam Phryxi Iulia nebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.

Vanitatum ſectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum ſeruis, vt eos iuberet millena pondo ſibi aranearum deferre propoſito præmio, collegiſſeque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quam magna eſſet Roma. *Æl. Lamp. in Heliogab.*

AP. Quid aliud quam araneas conſectantur qui res opeſque humanas aranearum telis ſubnixas tam auidè colligunt, vt ſe ad vnum natos putent? At is quo gloriantur,

Murus aranea fiet.

Num ſtolida res eſt in nauigatione, vbi in portum eſt ventum, ſi exeas aquatum, cochleas interim aut bulbulos colligas, in quibus dum totus ſis, gubernatorem, & nauim, & curſum inſtitutum relinquas; At tales ſunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt *Paulinus.*

 ſapiens

ſapiens Epictetus loquitur, quæ multi, dum legunt auidius, æternæ felicitatis ad quam vocati ſunt obliuiſcuntur

XIV. ARANEVS.

Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inueniſſe fama hominum celebratũ eſt. Araneus verò ad textrinum opus ſua ſponte naturaque natus eſt. Non enim textili artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, & irretiendis leuiſſimis volucribus venabula contexit, atque in retis ſpeciem diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre ſuo detrahit ſucco: ventrem ſuum ſtudioſiſſime alit. Mulieres ſanè quæ maxime ad nendi artificium digitorum argutijs valent, filumque elaboratiſſimum conficere præclare ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ, huius nimirum filum tenuitate pilum vincit.

Ælianus.

APODOSIS.

Vis tibi rem comparare? tui ſudoris impenſis opus eſt, τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ' ἀγαθά θεοί.

Epichar apud Stob. ſerm. 2.

De Arachne autem texente præclarè Ouidius.

l. 6. Metam.

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis ſubigebat opus, repetitaque longo
Uellera mollibat nebulas æquantia tractu.

D. Auguſtinus Araneum putat eſſe ſymbolum vanitatis huius vitæ, ſupra *Pſalm.* 83. Aranea huc illuc diſcurrit, & texit tota die; & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc illucque diſcurrit: poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus, quod Araneæ telam teximus.

XV.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PECVLIARI quadam sapientia præditum est ranarum Ægyptiarum genus, & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, subito demordet frustum arundinis, & id obliquum gerens mordicusque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cum ipsa arundine deglutire non potest, non enim tantam amplitudinē habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Ælian. *Var. Hist. l. 1. c. 5.*

AP. Nili instar mundus est: Hydrus Dæmonis: ranæ Ægyptiæ, prudens Christianus. Arundinis crux Christi, quam si quis fortiter apprehenderit, nunquā in inferni Alastoris potestatem deueniet.

Hoc fronte signum Christianis emicat,
Quo mors subacta corruit. *Paulinus ad Cytheriū.*

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hospitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptia patria superstitione familiariter enutrita, ad ipsam hospitis mensam assiduè ventitabat: quæ cum catulos enixa esset, vnus hospitis filium enecat, regessa parens intellecto facinore filium ipsa suum morte multauit, & sibi voluntarium exilium indixit. *Plutarch.*

AP. Hospitalitatis iura diligenter seruanda, quibus antiqui Iouem ξένιον præsidere voluerunt, Latini hospitalem appellant. *Iouis illius quidem hospitalis numen nunquam celare potuisset.* Et hunc fallere ingens censebatur contra humanæ societatis iura piaculum. Quamobrem erat quoque apud Athenienses posita lex ξενίας, qua iubebatur, quosuis hospites *Tullius.*

Græ-

Græcos, maximè verò Theſſalos humaniſſimè excipi. quod ipſi Theſeo & Pirithoo hoſpitibus agrum aſſignaſſent.

XVII. ASPIDES ÆGYPTIÆ.

Regum ſanctitas

ASPIDES in diadematibus pictas Ægyptiorum reges gerũt: ex eius beſtiæ forma regni firmitate adumbratè ſignificantes, inuictum enim huius ſerpentis venenum eſt, & nemo vnquam ab eius morſu euaſiſſe dicitur. Earum quædam ad quinque cubitorum longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnullæ nigro, cinereoque colore perſpiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint, viuere non queunt: eos ſtrangulatio, conuulſio, & ſingultus conſequitur.

Ælian. lib. 6. cap. 38.

Ap. Ælianus igitur ad ſtabilitatem imperij refert, Diodorus Siculus hac Icone regum inuiolabilem ſanctitatem ſignificari ait, quos qui tetigerit, illic exilientes in ſe aſpides, hoc eſt diuinam Nemeſim experietur. D. Ignatius qui Chriſti contemporaneus fuiſſe creditur: τιμᾶν χρὴ τὸν βασιλέα· οὔτε γάρ τις κρείττων, ἢ Θεοῦ μᾶλλον παραπλήσιος ἐν πᾶσί τις οὖσι. Oportet honorare regem, nullus enim præſtantior, aut Deo propior in hac rerum vniuerſitate.

ib. 3.

in epiſt. ad Smyrnæos.

XVIII. BASILISCUS ÆGYPTIVS.

Clementia Dei & ira.

BASILISCVS apud Ægyptios ex auro dedicabatur, capite accipitrino, oculis eo artificio confectis, vt claudi & aperiri poſſent: hunc ſimul atque oculis adapertis proferebant, vniuerſa Ægyptus lætitia atque hilaritate perfundebatur iocis conuiuiiſque ſoluta: quod ſi clauſis oculis efferreretur, ibi tum omnia mœrore luctuque confundi, auerſos & ira-

tos

tos Deos existimari, abdere se omnes in tenebras, miserabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Eusebio: mutuatur Pierius, qui suo more locos non citat. adde quod Epies Basilisci non meminit, sed in genere serpentis. *Lib. 1 de præparatione Euãgelica cap. 7.*

AP. Misericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auersi, tenebris & luctu funestant.

Viget quodcumque videt.

XIX. BASILISCVS AD SPECVLVM MORIENS.

Inuidus seu calumniator suis telis oppressus.

BASILISCVS, vt est apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, serpens prorsus exitialis, solo aspectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia, saxa ipsa dissoluit. Quod si se intueatur in speculo, repercusso in se halitu, propriis telis necatur.

AP. Symbolum est inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animam eiaculatur, suis ipse sagittis conficitur: sic in eam materiam lusit aliquis egregiæ indolis Poëta.

Acer in aduerso dum figit lumina vitro
Niliacæ serpens pestis acerba plagæ:
Obscurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris sed redit omne scelus:
Namque repercusso in corpus spiramine, vitam
Quam dederat (mirum) spiritus ipse rapit.
Sic cum pestiferæ torques conuicia linguæ
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX. BESTIOLA GONTRANI REGIS.

Grates & parua rependunt.

GONTRANVS Rex Burgundiæ inter venandum defessus ad placidi cuiusdam riuuli molles susurros

ros consederat: quo in soporem soluto eius qui propè astabat armiger animaduertit ex Regis ore emergentem bestiolam, quæ sensim ad riuum progrediens traijcere sese vehementer cupere ostendebat. Armiger illi nudum ensem instar pontis ferrei quo traijceret substernit. Mox cum ad vlteriorem ripam peruenisset, se in specus foramen abdidit, è quo statim rediens iterum in os regis vnde digressa erat visa est remeare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem regi in somnis contigerunt, existimabat quippe se per pontem ferreum ad radices montis venisse, vbi magna vis auri esset recondita. Quamobrem in eo loco cum fodi iussisset, ingentem thesaurum reperit, quem in pios vsus erogauit.

Ex Annalibus Franciæ

APODOSIS.

Ferrum sibi stratum ingenti auro pensabat bestiola
Χάρις βαισοῖσιν ὀπηδεῖ.

XXI. BVPRESTIS.

Superbia.

BVPRESTIS bestiola est, quam si bos semel deuorauerit in immodicum tumorem molis, ardens excrescit & rumpitur, πίμπραται καὶ ἐῤῥηγνύμενος ἀπόλλυται. Ælian. magnum Etymologicum, in voce βούπρησις, λάχανον esse dicis, Βούπρησις λαχάνου ἀγρίου γένος λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γευσαμένους αὐτῆς μεγάλως πίμπρασθαι.

l.6. de Ani. cap. 35.

AP. Bouis instar est, laboriosus subditus: Buprestis bestiola, superbia, delicatum vitium & minus apparens, quam ipsum est: Tumor, elatio: disruptio, interitus. Fulgentius epist. 3. ad Probam de virginitate, cap. 17. Cum fuco iustitiæ iniquitas tegitur, illa superbiæ pestilentia venenosius serpit, illa periculosius irrepit.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EUNOMIUS Locrinus de cantu gloriabatur, & mulcebat ſanè, delectabatque auditorem. Accidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharæ iugo inſidens ruptæ ſonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιγος ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Phot. ſumpſit ex Conone. Meminit quoque Clemens Alexandr. admodum ornatè ἐξηγοῦνται δὲ χορδῆς τῷ λοκρῷ ἐφίπταται ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ. τῷ ὀργάνῳ. *In epiſt. ad Ioannem Patricium. In protreptico ad gentes.*

AP. Parabola non abſurdè dicetur in eum, qui inchoatum opus à ſummis viris necdum perfectum explet feliciter, tanquam cicada Citharæ fidibus aſſonans: vel in maximè fortunatos, qui bus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Poteſt & dici de eo, qui in aliquo opere ſuſcepto languet & hæret, ſed ſi blanda alicuius voce incitetur, animos reſumit, & vincit. Meminit Strabo, vbi ſtatuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Ariſtonem memorat. Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur: *l. 6. p. 140*

Si non erraſſet fecerat illa minus.

XXIII CICADÆ RHEGINÆ ET LOCRAE.

Indocti elingues.

RHEGINI, & Locri pacem inter ſe habent, atque vtriſque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum eſt. Cicadæ tamen cum ijs non ſentiunt: nam Locrenſes in Rhegino agro ſilent: Rheginæ viciſſim Locris mutæ ſunt huius ſilentij nec ipſe cauſam, nec quiſquam alius, niſi ad diſſerendum ſit temerè audax, intelligit: ſola na-

tura nouit, fluuij igitur, etsi inter Rheginos, & Locros medij ripæ non iugeris spatio distant, tamen neutræ transuolant Cicadæ. In Cephalenia fluuius est, qui inter Cicadarum sterilitatem & copiam, medius interfluit. Ælian. *lib. 3. de Animal cap. 9.* hoc idem Pausanias *in Eliacis lib. posteriore.* & Strab. *lib. 6.* Causam affert, quod hæ sunt in loco vmbroso, itaque roris plenæ non distendunt membranas: alteræ, quia apricantur, membranas habent siccas, & corneas, quæ facilè resonent.

AP. Imago pulchrè designat literatores, qui inter priuatos parietes sunt garruli, sed cum in Solem & puluerem venerint, repentè quasi siderati conticescunt: vel etiam in milites, qui ad lucentem caminum inter pocula thrasonum minas eructant, iidem cum in aciem venerint, muliercula quaque sunt languidiores.

Nonn. Dionys. lib. 14.

XXIV. CVLEX.

Dialecticus.

Origenes super Exodum Homil. 4.

DIALECTICOS per culices significari putat Adamantius hic in aëre volitans sensum penè fugit oculorum. At corpus cum insederit, tenui quidem sed acuto stimulo terebrat.

AP. Illi minutis & subtilibus verborum stimulis animos terebrant, & tanta calliditate circumueniunt, vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipiatur. Hoc indicare voluit Martianus Capella, vbi ingenioso artificio Dialecticam describit his verbis.

Lib. 4.

Quæ igitur introgressa est Delio conuocante pallidior paululum fœmina, sed acri admodum visu, & vibrantibus continua mobilitate luminibus, cui crines tortuosi, decentique inflexione crispati, & nexiles videbantur. Qui tamen deducti per quosdam consequentes gradus, ita formam totius capitis circula-

culabant: vt nihil deesse cerneres, nihil superfluũ detineres. Cui quidem pallium Athenarumque vestitus; sed gestamen in manibus fuerat inopinum ac prorsus gymnasijs omnibus inexpertum. In læua quippè serpens gyris immanibus inuolutus: in dextra formulæ quædam, florentibus discolora venustate cæteris solerter effigiatæ, latentis hami nexu interius tenebatur. sed quoniam eius læua sub pallio occulebat insidias viperinas, cunctis dextra præbebatur. Denique ex illis formulis si quis aliquam percepisset, mox apprehensus hamo ad latentis anguis virosos circulos trahebatur.

XXV. CVLICES LEONEM.

Periculum ab infimis.

CVLICES in India sub ortum caniculæ tam infesto agmine oriuntur, vt Leones partim stridore partim aculeis finibus exterminent. *Agathar. apud Phot. lib. 16. hæc fusè Amm. lib. 18. c. 10.*

AP. Nihil tam magnum, cui non periculum sit ab infimo: infima quoque sensim ad magnas vires excrescunt.

Sic ille magni paruus armenti comes,
Primisq; nondum cornibus findens cutem,
Ceruice subito celsus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat.
Quæ tenera cæso virga de trunco stetit,
Par ipsa matri tempore exiguo subit,
Vmbrasque terris reddit, & cœlo nemus.
Sic malo relictus igne de magno cinis
Vires resumit.

Seneca in Troade.

XXVI. DIPSAS.

ΔΙΨΑΣ.

Auaritia.

DIPSAS serpens perniciosissimus, cuius venenum

ftam

Ælian. li. 6. de Animal. c. 51.

sitim excitat ardentissimam, quæ nulla potione restinguitur, sed in horas exardescit. Lucianus serpentem esse ait non admodum magnum, viperæ similem, violento ictu, veneno crasso, dolores illicò inducentem intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totum corpus adurit incendio, & qui ab illa icti fuerint, clamant non secus atque illi qui in ignem coniecti sunt. Quod autem illos vehementissimè omnium affligit, & torquet illud est, cruciatus serpenti respondens cognomine. Eius enim morsum mox sequitur bibendi inexplebilis auiditas, & quod maximè admirandum est, quantò plus biberint, tantò magis potum expetunt: ac subinde magis atque magis potando crescit bibendi desiderium. Neque illorum sitim extinxeris, & si totum Nilum aut Danubium epotandum præstiteris, verum irrigando morbum incendis, quemadmodum si quis oleo ignem conetur extinguere.

Lucianus de Dipsadibus. & Lucian. lib. 9.

AP. Dipsas est auaritia, quæ inexplebili pecuniarum siti miseros mortales incendit. *Nunquam satiari nouit cupiditas, semper enim Auarus eget, quantoque magis acquirit, tanto plus quærit.*

Isid. lib. 2. de summo bono.

XXVII. DIPSAS.

Hæreticus seductor.

Epiphanius hæres. 34. contra Marcosios.

QVI rerum historias scripserunt, Dipsadem tradunt quendam serpentem, talem veneni perniciem inducere. Etenim in locis quibusdam, vbi fontes sunt in petris, aut venæ, siue riuuli parui aquarum, quæ à petris funduntur in receptaculum aliquod, ipsa Dipsas aquam reperiens ac bibens, postquam bibit, venenum immittit in prædictas aquarum stationes, vt omne animal quod accessit & potu se satiauit, videatur sibi quidem vtilitatem peperisse ex participatione aquæ: statim vero circa aquarum receptaculum

lum ex veneno Dispadis suscepto cadat, ac moriatur; quin & si aliquem percusserit eadem Dispas, affectio doloris ex veneno ipsius vehementiori vi vitoria prædito, ac sitim & appetentiam potus vrget, semper ad bibendum ac ingerendum potum irritans. Ac percussus putat se aliquid vtilitatis accipere ad perniciem, quoties in lethali hoc dolore potum sumit, verum in ipso potu expleto ventre, & non amplius suscipiente, postea vna cum potu animam emittit: sic etiam hic per poculum mortem operatur ac propinat ab ipso seductis.

XXVIII. DRACO AVES ΚΑΤΑΣΙΓΑΖΕΙ.

Musæ ad belli motum conticescunt.

LEPIDVS in triumuiratu quodam loco deductus à magistratibus in nemorosum hospitium, minaciter cum ijs postero die expostulauit somnum ademptum sibi volucrum concentu. At illi draconem in longissima membrana circumdedere luco: eoque terrore aues tum siluisse narrantur, & postea cognitum est, ita posse compesci. *Plin. l. 35. c. 11.*

APODOSIS.

Omnes vrbanæ res, omnia hæc nostra præclara studia, & hæc forensis laus & industria, latent in præsidio ac tutela bellicæ virtutis, simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostræ conticescunt. Cicero pro Muræna. Cadit etiam in improbos qui truculento & minaci vultu terrent probos & doctos, eorumque consilia & orationem discutiunt. Rarus ibi doctorum numerus: etenim Cicadæ eo sunt ingenio, vt ijs locis non innascantur in quibus nullæ sunt arbores, imò oliuam inter cæteras plantas maximè diligunt. sic literæ bellorum tumultum odere, in pace & principum munificentia suauissimè conquiescunt. *Arist lib. 3. de animal. c. 30.*

XXIX. DRACO CRETENSIS.

Gratus animus.

CRETENSEM puerum Draco, quem is tenerum tener aluerat, in solitudine demum à latronibus interceptum audita voce liberat occisis prædonibus *Phot. Bibl.* Ælian. Illustrem de hac materia historiam vide apud Ælian. *lib.* 10. *cap.* 48.

6. de Animal. c. 63.

AP. Multa similia in historijs ad grati animi commendationem occurrunt. Qui & in ipsis brutis animantibus elucet non obscurus. Nullum est omnino officium in vita referenda gratia magis necessarium; ex quo nihil ingrato indignius, qui tam sancta humana societatis iura violat. *Dixeris maledicta cuncta cum hominem ingratum dixeris. Ingrato homine terra peius nihil creat.*

Publ. Syrus
Auson.

XXX. DRACO NECANS ELEPHANTVM, ET VICISSIM A MORTVO PEREMPTVS.

Viuus post fata.

APVD Indos, sicut audio, graues inter se gerunt inimicitias Draco & Elephantus, quare Dracones haud inscij imperitique ex arboribus Elephantos ramos decerpere in pastus suos solere: in has ipsas arbores primo serpunt, postea eam sui corporis partem dimidiam quæ ad caudam pertinet, arborum frondibus circumtegunt, alteram partem anteriorem, funiculi instar appensam dimittunt. Eò cum accessit Elephantus ad arboris surculos carpendos, Draco in huius ipsius oculos desiliens effodit, deinde anteriore parte collum eius constringens, posteriore flagellans, inusitato & nouo quodam laqueo strangulat. Ælian. meminit quoque Apul. *Florid. lib.* 1. Apud Indos immensi Dracones cum immanibus Elephantis pa-

Lib. 6. c. 21. de Animal.

tis pari periculo in mutuam perniciem concertant: quippe lubrico volumine indepti reuinciunt, & illis expedire gressum nequientibus, vel omnino abrumpere tenacissimorum serpentum squammeas pedicas, necesse sit vltionem à ruina molis suæ, ac retentores suos toto corpore oblidere.

AP. Dæmon mentis lumen prius obscurat, deinde præuaricatores suis implicatos laqueis, acerbissimè trucidat. Cadit etiam in eos qui post fata vlciscuntur.

Exoriare aliquis nostris ex ossibus vltor.

XXXI. DRACO A FORMICIS CONSVMPTVS.

Princeps à populo oppressus.

HIEROGLYPHICVM istud est in Tranquillo. Erat, inquit, Tiberio in oblectamentis serpens Draco, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, cùm consumptum à formicis inuenisset, monitus est, vt vim multitudinis caueret. Formicas autem mortuis anguibus lubenter vesci narrant rerum naturalium auctores: tum Draconem ipsum esu formicarum & cantharidum veneno distendi, atque efferari annotat Eustatius. At quod viuum serpentem multitudo formicarum oppresserit hoc prodigio datum est. Et ostentum quidem commodam interpretationem habuit. Nam Draco Deorum & Regum symbolum est, quod in Hori sacris characteribus explicauimus: formicæ autem designant τὸ λαῶδες πλῆθος. *In Iliadis 22.*

XXXII. DRACONIS COR COMEDENS.

Linguarum variarum interpres.

FERVNT Paracæ vrbis incolæ, eos, qui Draconis cor aut hepar comederunt, etiam belluarum voces, sensusque intelligere, & hoc Indicis fabulis detur. *Philost. li. 3. c. 3.*

AP. Cor Draconis est vigilantia, & pertinax literarum studium: voces peregrinæ & Barbaræ, linguæ, quas literati homines magnis sibi laboribus, & vigilijs comparant. Porro simile huic symbolo quod habet Kiranides in vanis superstitiosisque commentationibus de luscinia. Cor, inquit, lusciniæ si quis ea adhuc palpitante, cum melle glutierit, & aliud cor eiusdem auis cum lingua portauerit, suauis ad loquendum erit, & sonoræ vocis, & libenter audietur. Tribuunt autem lusciniæ eloquentiam propter cantus suauitatem, Draconi linguarum peritiam, quod fortè dæmon sub Draconis specie varijs apud varias gentes linguis dicitur loquutus. Et primum quidem apud Euam.

Alcimus lib. 2.

Hic male blanditam finxerunt sibila vocem.
Quis stupor, ô mulier, mentem caligine mersit
Cum serpente loqui verbum committere bruto
Non pudet, vt vestram præsumat bellua linguam?

XXXII. DRACONES BARBATI.

Barbæ promissio arrogans.

Philost. in vita Apoll. 3. c. 2.

BARBATI Dracones altius ceruicem attollunt. οἱ δὲ δὴ πυρσοῖται κ, πριόνωτοι γίνονται, οὗτοι δὲ κ, γενειάσκουσι, καὶ τὸν αὐχένα ὑψοῦ αἴρουσι, καὶ τὴν φολίδα στίλβουσιν, δίκην ἀργύρου: Qui verò coloris ignei sunt, & in dorso squamas eminentes tanquam serras habent, iis etiam Barba adnascitur, & altius ceruicem attollunt, & eorum squamæ instar argenti fulgent.

Pædag. lib. 3.

AP. Barbæ neglectæ promissio in pijs & sanctis viris incultam corporis formam, animi verò candorem & decus significat, quibus, vt ait Clemens Alexandrinus, ἀπόχρη τὸ γένειον. Contra in Cynicis veteribus procreatrix fuit arrogantiæ, qui in boni ponderis barba (quod ait Arnobius) sapientiam collocabant, vulgus hominum Brachmanico supercilio despicientes.

XXXIV.

XXXIV. DRACONVM MALA GRAMINA.

Libri perniciosi.

DRACONES vt hominibus noceant mala gramina pascuntur, θανατηφόροις ῥίζαις ἐσθίουσι. *Æl. c. 4. lib. 6. de Animal.*

AP. Mala gramina, perniciosi libri, quos qui euoluunt, in suam & cæterorum perniciem armantur φεῦγε τοίνυν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς αἰσχρότητος, Isid. Pelusiota : *Perniciosam istam omnium dulcedinem litterarum, quasi illos patriæ obliteratores de baccarum suauitate Lotophagos: vt Sirenarum carmina blandimentorum docentium captus eruta, non literas tantum, sed omnes rerum temporalium species dixerim nobis esse Lotophagos & Sirenas.* *epist. 63. ad Thalelæum Monach. Paul. Iouio fratri*

XXXV. DRACONIBVS INDICIS COCCVM AVRATVM RETE.

Hæretici libri & impij.

VENATORES Indi serpentibus insidiantes quorum in capitibus lapilli sunt pretiosi, & aspectu iucundi, vestem purpuream aureis litteris, sed magicis intertextam ante cubilia extendunt, suisque carminibus prædam ita pelliciunt, vt è latebris egressa & coccineo pallio insidens oculos quamquam pertinacis vigilantiæ soluat in soporem: tum Indi securim capiti inijciunt, mactant & diripiunt. *Phil. l. 3. in Apol. vitæ c. 2. vide Isid. c. 13. l. 16. & Sol. de Dracontiade.*

AP. Serpens Catholici imago, quem prudentem serpentis instar Christus voluit: hæretici, venatores : pallium Coccineum, libri elegantes: aurei characteres, sed magici, hæreses specie aureæ, sed incantationibus magicis plenæ : captura Draconis , deceptio Catholici : direptio lapillorum , fidei spoliatio : securis impacta , mors æterna. Origines. *Tra. 29. in Matth. Quodcumque professi fuerint de scripturis & de mysterijs , quæ sunt in eis*

ad demonstrationem, nolite credere quæ dicuntur, veritas enim similis est fulguri egredienti ab Oriente & apparenti vsque ad Occidentem, qualis est veritas Ecclesiæ Dei: ab ea enim sola sonus in omnem terram exiuit, & in fines orbis terræ verba eorum, & velociter currit sola verè veritas Dei.

XXXVI. DRYNAS CVM HÆRETICO.

DRYNAS profectò serpens quidam est ita appellatus, qui sanè similis est huic hæresi. Sicut enim Drynas dicitur esse serpens, verum iuxta herbas & quercus frequentissimè latibula sua habet, quapropter etiam Drynas vocatur, & quod quercum arborem amat, & foliorum delapsorum viriditati ac palliditati ipse in medio ipsorũ situs seipsum assimilat. Non autem vsque adeo ingentem dolorem hoc animal infert, verum si ipse perseueret, mortem inducit. Ita etiam hic & hæresis ipsius se omnibus numeris assimilat, vt qui nomen quidem Christi induit, Iudæorum verò opinionem elegit. Epiphanius.

hæresi. 67. contra. Paulum Samosatensem.

Latet anguis in herba.

XXXVII. FORMICA CRESCENS IN ELEPHANTVM.

Concordia.

Vide Pier. Hierogl. lib. 1.

AD significandam concordiæ vim, ingeniosa admodum figura à nonnullis est excogitata, in qua formica ex vnica parte in Elephantum crescit opposito caduceo, ex altera Elephantus in Formicam desinit, aqua & igni pro rebus contrarijs maximè adiectis.

AP. Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur, Nullum aduersus insultantes hostium vires telum melius quam mutua animorum con-

consensio, nullum prosperorum maius vinculum, & ornamentum indicat Ignarii Diaconi apologus.

Ὁμόφρονες νέμοντο τρεῖς ὁμοῦ βόες,
Οὓς οὐδὲ θὴρ ἔβλαπτε πολλάκις λέων.
Ἔχθρᾳ δὲ μισητῇ, μάχῃ διασχίσας,
Ἕκαστον ἐκβέβρωκε γυμνὸν ὡς ἕνα.

Dum triga concors constat insimul Boum,
Non lædere illam vel ferus valet leo.
Hostiliter mox hisce dissidentibus,
Facile seorsim quemque eorum deuorat.

XXXVIII. FORMICÆ INDORVM AVRIFERÆ.

Auari.

MEGASTHENES ait apud Dardas, quæ magna gens est Indorum montanorum, planiciem quandam montanam esse ter mille stadiorum ambitu, & sub ea aurifodinas, quas formicæ effodiant vulpibus magnitudine non minores. vicini iumentis auri ramenta clam rapiunt, palam enim non possunt prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & insectantur, & sæpe homines cum iumentis interimunt, vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, itaque ad prædam dissipatis formicis, auri ramenta ipsi asportant. *Strab. l. 15. Vide Plin. li. 11. c. 31.*

AP. In auaros, qui pecunias reconditas sine vllo vsu auidissimè seruant, & malo ingenio vtilia alijs denegant, quibus ipsi non vtuntur, quod est maximè dementiæ. *Horat Satyr. 3. li. 2.*

Si quis emat cytharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio cytharæ, nec musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas non sutor, nautica vela
Auersus mercaturis, delirus, & amens,
Vndique dicatur merito. quid discrepat istis.
Qui numos, aurumque recondit, nescius vti
Compositis?

XXXIX. ICHNEVMON.

Humilitas.

ÆGYPTIARVM pugna ferarum eiusmodi est, aspidis & Ichneumonis: hic non inconsultè ac temerè in bellum descendit, neque illa trepidantius timidiusque certamen init. Ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, atque agglutinati luti operimento obducitur: sicque postea se iustis armis tectum arbitratus in certamen venit, si lutum desit, aqua se alluens, seque in altum, madidumque sabulum abijciens, ex improuisis rebus, ac fortuitis, arma ad tuitionem sui ingeniosè comparat, continuòque cum capitali aduersario depugnat. summas autem nares suas teneras, ac valde aspidis morsui opportunas, suæ caudæ flexu septus, tuetur. Quod si eas aspis assequi possit, hostem debellauit: sin minus, frustra dentes contra lutum exercet. Contra autem Ichneumon illi anteuertens: si ex inopinato fauces comprehenderit, illam strangulat. Quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione, victor existit, qui morsibus alterum præuerterit.

Æl. l. 5. c. 22.

Hoc idem Stra. refert l. 18. p. 558. n. 50.

S. Prosp.

AP. Homo dæmonis morsum vitat, si vtilitatis suæ lutum sibi ob oculos ponat, idemque ad præliandum quasi armaturam assumat: πλάσμα πηλοῦ ἄνθρωποι. *Non acceditur ad altitudinem Dei, nisi per humilitatem: & cui propinquat subditus, ab eo recedit elatus.*

XL. MVSCA SEPTENNIS.

Vitæ breuitas.

lib. 8.

ARISTOTELES apud Athenæum scribit, visam muscam, quæ ad annos sex aut septem vixerit.

APODOSIS.

Hæc quidem diutissimè vixisse putabatur, ex quo

quo apparet vitam hominum etiamsi ad millesimum annum extenderetur, ratione æternitatis breuissimã fore. Seneca: *Comprehende quantum plurimum procedere homini licet: quantulum est ad breuissimum tempus editi, cito cessuri loco, venienti in pactum prospicimus hospitium, de nostris ætatibus loquor, quas incredibili celeritate conuchi constat. Computa vrbium sæcula, videbis quam non diu steterint, etiam quæ vetustate glorientur. Omnia humana caduca sunt & breuia, infiniti temporis nullam partem occupantia.* *In consol. ad Marciam.*

XLI. MVSCÆ IN CINERE.

Humilitas pœnitentiæ salutaris.

MVSCÆ humore exanimatæ si cinere condantur, reuiuiscunt. *Plin. lib. 11. c. 36.*

APODOSIS.

Tum demum pestifero voluptatis veneno exanimati homines reuiuiscunt, cum se cineri & pœnitentiæ totos addixerunt, illud recordati. ὅτι *Anacreon.*

Ὀλίγη δ' κεισόμεσθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.

Idcirco laudata illa ceremonia, qua Æthiopum Christianorum maioris ordinis antistibus non crux modo, sed vas etiam aureum, terra aut ceneribus refertũ præferri solet, vt suæ admoneantur mortalitatis, quã subinde cogitantes, ad salutarem immortalitatem contendant. *Sabell. libro 4. c. 4.*

XLII. MVSCÆ IN OLIMPIIS NVLLÆ.

Improbi à sacris eliminandi.

MVSCA etiam silentio nobis prætereunda, & contemnenda non est, ipsa quoque naturæ opus. Muscæ Pisatides eo tempore quo Olympia festum celebratur veluti inducias cum incolis simul & pere-

& peregrinis pacisci videntur. Mirum inter tot sacrificia, & sanguinis passim fluentis copiam, & carnes suspensas, illas abesse velle, ac sponte vltra Alpheum flumen discedere. Discedunt, & mulieres, sed lege, & imperio. Muscæ vltro, in eo mulieribus temperantia superiores, & præferendæ. Soluto iam festo reuertuntur tanquam decreto aliquo exules reuocatæ. Itaque cum mulieribus in Elidem & Muscæ redeunt.

APODOSIS.

Significat omnem importunitatem, immodestiam, garrulitatem, quæ mulieribus suppellex, vt ait comicus, esse solet, à templis, & sacris eliminandam.

Callim. Ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός.

Accipe præclaram de ea re Isid. Peleusiotæ Martyrio Episcopo epistolam 45.

Παρέργως ποιῇ τὴν τῶν θείων νόμων ἀνάγνωσιν, ἢ καὶ αὐτὴν ἀγνοεῖς τὴν ἀνάγνωσιν· ἡνίκα γὰρ εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἱερουργεῖν Ἀάρων, καὶ οἱ ἐξ ἐκοίνου, εἰσήεσαν, πάντα τὰ ἐξ ἐρίου ἀποτιθέντες ἐσθήματα, στολὰς ἐκ λίνου περιεβάλλοντο, καὶ ἐχούσας τὸ ἀπόῤῥητον, καὶ τῶν ἔξω θορύβων ἐπιλησμονεῖν σημαινούσας. *Obiter ac defunctorie leges diuinas legis, aut etiã lectionem ipsam ignoras. Cum enim Aaron eiusq; successores in templũ sacrificij causa ingrediebãtur, laneis omnibus vestimentis abiectis, vestes ex lino contextas induebant, arcani aliquid continentes, atque illud significantes, externos tumultus tum de memoria deponendos esse.* Addit φλυαρίαις καὶ ὁμιλίαις ἀτόποις, nugas colloquiaque inepta è templis eliminanda, quibus omne silentium debetur.

XLIII. MVSCÆ TRIANI.

Dion. Cass.

Magna ab infimis fugata.

TRAIANVS dum victis Parthis Agarenos obsidet, tanta subito Muscarum vis edulijs & poculis insi-

insidens, fœdo contactu cuncta Romano grauia & molesta fecit, vt discedere coactus sit.

APODOSIS.

Nil non tremendum fecit intrepidis Deus. Etiam capillus vnus habet vmbram suam, quod ait Publius Syrus. Porrò earum Muscarum meminit etiam Xiphilinus his verbis, ϗ ὁπότε δείπνοιεν, μῦαι τοῖς βρώμασι ϗ τοῖς πόμασι προσιτράνσσαι δυσχερείας ἅπαντα ἀνεπίμπλων. familiare est Deo cui est παίγνιον [hæc] rerū humanarum pompa, vt ait Suidas, viribus elatos homines vilissimis animalculis coercere.

XLIV. MVSTELÆ CAVDA.

Calumniatores repressi.

PECVLIARIS hæc etiam in cane natura est quod nō allatrat illum qui caudam Mustelæ secum habuerit. opporet autem Mustelam, cuius captæ absciderit caudam, dimitti viuam, asinum autem negant rudere lapide ab eius cauda appenso. Æl. l. 9. c. 55.

AP. Opportunè cadet in eos qui supra calumniatorum maledicas voculas sunt positi, quique, vel principis viri authoritatem, vel magnum virtutis splendorem habent aduersus calumniæ virus præsens remedium.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

XLV. MYOXVS.

Hæreticus.

TRADVNT naturas rerum experti, Myoxum latitare, & fœtus suos simul in eodem loco parere quinque & amplius, viperas autem hos venari, & si inuenerit totum latibulum ipsa vipera, cum non possit omnes deuorare, pro vna vice ad satietatem edit vnum aut duos, reliquorum verò oculos expungit, &

cibos

cibos affert, excœcatosque enutrit, donec voluerit vnumquemque ipsorum deuorare. Si verò contigerit vt aliqui inexperti in hos incidant, ipsosque in cibum sumant, venenum sibi ipsis sumunt, eos qui à viperæ veneno sunt enutriti. Sic etiam, ô tu Origenes, à Græca doctrina mente excæcatus, venenum ijs qui tibi crediderunt euomuisti, & factus est ipsis in edulium venantium, ita vt per quæ ipse iniuria affectus es, per ea plus iniuria affeceris.

Epiph. hær. 64. contra Origenem.

XLVI. MYRMICOLEON.

Simulatio improba simplicitatis.

MYRMICOLEON vermis de formicarum genere, sed multo formicis maior, cum adhuc paruus est & inualidus robore, pacem ac modestiam simulat: at cum vires acceperit, pristina consortia despicit, & contra maiores turbas concitat. Itaque inualescens audacia formicas ad labores conuenientes fallit, laboribus insidiatur, annonam surripit otiosis.

Vinc. li. 20. c. 125.

AP. Plerique metu quidem, non ex animo virtutis species induunt ad tempus, & ingenium tractabile ad honesta quæque componunt, quæ mox vbi vires accepit audaciæ, suæ fraudis inuoluti integumentis repudiant.

Cicero. 2. Philipp.

Tolle periclum,
Iam vaga prosiliet frænis natura remotis.

Malus officij magister timor.

XLVII. MYRMICOLEON.

Traso ignauus.

MYRMICOLEONIS parœmia torqueri potest in Thrasonem ignauum, qui leonem simulat cum sit formica. Diuus Gregorius in Moralibus dæmoni accommodat: sicut enim formicis est leo, aui-

quibus formica: sic dæmon languidis tenuibus, viri-bus debilis, & contemnendus apparet.

Ap. In eodem genere symboli est lapis Thrasydulus, qui vt tradit fabulosus Nicanor, & post eum Plutarchus iunior, nascitur in Eurota, galeæ similis; audax simul & timidus, nam statim, vt primum tubam audit, prosilit in ripam: Atheniensium verò pronunciato nomine mergitur in profundum. ἅμα γὰρ σάλπιγγος ἀκούει ἐπὶ τὰς ὄχθας προχωρεῖ. τῶν δ' Ἀθηναίων ὀνομαζομένων, καὶ εἰς τὸν βυθὸν ἅλλεται. *Thrasy. [illegible] [illegible] de fluminibus.*

XLVIII. LOCVSTÆ CYRENICÆ.

Iustitia vindex improborum.

INFESTANT Cyrenæos locustæ, vnde lex est etiam ter in anno debellandi eas primo oua obterendo, deinde fœtum, postremo adultas, desertoris pœna in eum qui cessauerit. Est in Lemno insula certa mensura præfinita, quam singuli enecatarum ad mgistratus referunt. *Plin. l. 11. cap. 29.*

APODOSIS.

Iustitia fæcem improborum, in famam & fortunas bonorum grassantes, per suos ministros & satellites inquirit, debitisque mactat supplicijs, vt exhausta malorum sentina, cæteri quietiores viuant: *Iustitiæ est intercedere inquitatibus*, Apposité Bazanus Rex Sicambrorum, iubebat sibi vbique locorum præferri gladium & funem, in symbolū seuerissimæ iustitiæ. *Plin. in Traiani Panegyri.*

XLIX. LOCVSTRAVM VOX.

Mendaces & simulatores.

LOCVSTARVM vox occipitio proficisci videtur. *Plin. l. 11. cap. 29.*

Ap. Mendacium oratio obscura, semper à ter-

go

go latens, nunquam prominens in aperto. aliud enim dicunt, aliud cogitant vnde Deo hominibusque sunt odiosi.

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν
Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθῃ ἐνὶ φρεσί, ἄλλο δὲ βάζει.
Quid aliud occultum habet in mente, aliud loquitur,
Exosus mihi ille est æque ac inferorum portæ.

L. OPHIOGENES SEV HEXAGON INTER SERPENTES. ILLÆSVS.

Puritas intacta.

Pl. lib. 28. c. 3.

OPHIOGENES in insula Cypro non læduntur à serpentibus, ex qua familia legatus Hexagon nomine, à Coss. Ramæ in dolium serpentium coniectus, experimenti causa, circummulcentibus anguibus miraculum præbuit.

APODOSIS.

Beata virgo licet in has terras edita fuerit, in quibus vitia quasi serpentes omnia obsederant, & in miseros mortales feris morsibus ferebantur infesta, ipsa tamen æterno puritatis vigore nullam vnquam aut originalis, aut actualis peccati labem admisit. Hoc certè monstrum qui debellauit, longe maiorem assequutus est victoriam, quam si serpentem domuisset.

Asper, acerba tuens, immani, corpore serpens,
Arboris amplexus stipem, quid denique obesset?
At nisi purgatum est pectus quæ prælia nobis
Atque pericula est ingratis insinuandum,
Quantæ conscindunt hominem Cuppedinis acres
Sollicitum curæ, quantique perinde timores,
Quidue superbia, spurcitia ac petulantia quantas
Efficiunt clades? quid luxus desidiesque?

Hac

Hæc igitur qui cuncta subegerit, ex animóque
Expuerit dictis, non armis: nonne decebit
Hunc hominem numero diuûm dignarier esse?

LI PAPILIONVM VENATIO.

Honorum prehensatio. ex D. Ansel. lib. de simil. c. 72.

PAPILIONES cum volant tramitem rectum nunquam tenent, sed huc illucque se agitant, cumque alicubi residere videantur, nec ibi diu morantur, hos autem sequentes cum pueri capere volunt, citò post eos currere satagunt, & quia non ad suos pedes, sed ad papiliones intendunt, aliquando in foueam cadunt, seque immaniter lædunt: Plerumque cũ caute accedunt, & eos apprehendere tentant, papiliones auolant. Si quando eos apprehenderint, exultant de nihilo, quasi magnum quid fuerint adepti.

AP. Similiter faciunt qui honores huius mundi appetunt. honores enim huius mundi nunquam certam tenent viam; sed incertis diuerticulis de vno ad alium transuolant.

LII. EX PHALANGIIS RISVS.

Mors improborum.

PHALANGIA lethifera quædam animalia, quæ cum risu necant. *Strab. lib. 2.* φέρει δ' ἡ γῆ καὶ τῶν ἑρπετῶν ἔνια τῶν θανασίμων σκορπίοις καὶ φαλάγγια. τῶν δὲ φαλαγγίων τὰ μὲν ποιεῖν γελῶντας ἀποθνήσκειν, τὰ δὲ κλαίοντας, πόθῳ τῶν οἰκείων.

AP. Miseri mortales dæmonis cassibus irretiti sæpè rident in animorum interitu: Mox autem risus in tragœdias & gemitûs totus soluitur. In quo Lapponum choreas ducere videntur. Hæc enim gens Septemtrionalis licet sub rigidissimo cœlo posita, & tenebris immersa, nonnunquam animi molestias lætitia exhilarare conatur. instruit igitur alacria conuiuia, citharœdis accitis, vt conuiuæ hilariores, licet vsu durissimarum dapium effecti, excitentur ad sal- *Choreæ Lapponum.*

tandum: nec mora in saltus & choreas vehementi quodam impetu effunduntur. Hinc in gemitus & alta suspiria reuoluti in terram ruunt.
Hæc malæ mentis gaudia.

Vide Olaum lib. 4. cap. 8

LIII. PONTI EPHEMERIA.

Vitæ breuitas.

Plut. in cõsolat. ad Apoll 113.

IVXTA Pontum nasci animalia quædam memoriæ proditum est, quorum vita vnius diei termino continetur: Siquidem manè nascuntur, meridie vigent, vesperi consenescunt & moriuntur.

AP. Nulla est vita non breuis, sed illorum breuissima, at solutissima ætas est, qui præteritorum obliuiscuntur, præsentia negligunt, de futuro non timent. Seneca cum hoc symbolo cõgruit. Hemerocallis flos, cuius vita & pulchritudo diaria est.

LIV. PRÆSTER.

Hæresis.

Æl. li. 17. de Animal. c. 4.

PRÆSTER serpens est, qui vt primum attigit sensus hebetat, ignauiam infert, & immobiles reddit, pòst menti obliuionem & tenebras offundit, simul & percussum iam pilis nudatum suffocat.

AP. Præsteris morbus est hæresis, & quælibet praua & violenta affectio, qua hebetatur iudicium, ingeneratur tepor, & mens Dei & sui oblita densissima ignorantiæ caligine offunditur. Lucanus aliter icti à præstere morbum describit his verbis:

lib. 9.

Nasidium Marsi cultorem torridus agri
Percussit præster, illi ruber igneus ora
Succendit, tenditque cutem pereunte figura,
Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior:
Humanumque egressa modum super omnia membra
Efflatur sanies, latè tollente veneno.

LV. PVLEX IN CATENA AVREA.

Diuitiæ indignis oneri sunt, non honori.

MEMPHIDI compertus eſt aurifex, qui aurea catenula pulicem alligauit. *Leonius de rebus Africis.*

APODOSIS.

Imbecilli homines magnæ opulentiæ affixi, non tam laudantur, quam ridiculè oſtentantur, non tam tenent quam tenentur, non tam dominantur quam ſeruiunt. *Diuitiæ apud ſapientem virum in ſeruitute ſunt, apud ſtultum in imperio.* *Seneca de vita beata, 26.*

LVI. PYRAVLIS.

Charitas.

IN Cypri ærarijs fornacibus ex medio igni maioris muſcæ magnitudinis volat pennatum quadrupes, appellatur Pyraulis, a quibuſdam pyrauſta. Quandiu eſt igne, viuit, cum euaſit, languidiore paulo volatu moritur: *Plin. li. 11. cap. 36.*

AP. Charitas perpetuis diuini amoris flammis alitur, quæ ſi intepeſcat, perit ipſa nec iam eſt charitas. Eius vero faces tam acres ſunt & incenſæ, vt ſolem ipſum poſſint adurere.

Βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα τὸν ἅλιον αὐτὸν ἀναίθει.

LVII. PYRAVSTÆ INTERITVS.

ΠΥΡΑΣΤΟΥ ΜΟΡΟΣ.

Ambitio.

PYRAVSTA ignis fulgore vehementer lætatur, & ad lucernas aduolans, alludit ad flammam, donec viuus comburatur. *Æl. l. 12. cap. 8.*

AP. Ambitioſi ad honorum fulgorem propius accedentes, decuſſis temeritatis alis plerumq; grauiſſimo lapſu corruunt.

Δίδοικα μωρὸς κάρτα πυραύσου μόρον. Est sanè ambitio, disertè dicitur a S. Bernardo, subtile malum, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris parens, vitiorum origio, criminum fomes, virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordium, ex remedijs morbos creans, generans ex medicina languorem. Bernard serm. 6. sup. Cantic. 33.

Ambitiosus cum abiete. At illi miseri postquam reciprocantis fortunæ ludos sunt experti, sero discunt quod abieti proceram illam suam staturam, & pulchritudinem intemperantius iactanti inculcat Rubus.

Nunc læta quidem bona sola fateris,
Et nostris frueris tempestiua malis.
Sed cum pulchra minax succidet membra securis:
Quam velles spinas tunc habuisse meas?

Auian. fab. 19.

LVIII. PYRIGONI.

Charitas.

Ælia. l. 2. cap. 2.

TERRA marique nasci animalia nihil mirum, nam materia, & nutrimentum, & natura horum caussa est. Ex igne verò generatas bestias volucres existere, nuncupatas Pyrigonos, & in eo ipso igne viuere & ali, hucque & illuc volare, hoc admirationem facit. Illud idem admirationem excitat, cum extra ignem nutricium egrediuntur & frigidum cœlum attingũt, statim exeunt è vita. Quæ autẽ caussa sit, igne vt nascantur, contraque aëre, temperato elemento extinguantur, alijs dicendum relinquo.

APODOSIS.

August. l. 10. de spiritu & litera, c. 19.

Deus ignis est: Pyrigoni, Dei amore incensæ mentes, quæ in hoc cœlesti igne aluntur. *Charitas lex est fidei & spiritus viuificans dilectorem.*

Seneca.

Non perit flammis amor.

LIX.

LIX. RVBETÆ RANÆ.

Improbitas.

RANÆ rubetæ, quarum & in terra & humore vita, plurimis refertę medicaminibus, deponere ea quotidie ac resumere è pastu dicuntur, venena tamen sibi semper seruantes.

AP. Improbi bona repudiant, atque sibi mala quæque & arripiunt studiosius, & retinent pertinacius. *Plin. li. 8. cap. 31.*

ῥιγίστοιο δόλοιο καὶ ἀρῆς στόμα τοῖς βίβυσαι.

Γλῶσσαν ἀεὶ δολόεσσαν ἔχει πρίφορτον ἀνίης. *Apollina Psalm.*

LX. SALAMANDRA.

Constantia.

SALAMANDRA non modo in igne lætari dicitur, ac viuere, sed eum ipsum extinguere. θαῤῥεῖ δ' αὐτῷ, καὶ ἐγχωρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὡς ἀντίπαλόν τινα αὐτὴν καταγωνίσασθαι. *D. Grego. Naz.*

AP. Salamandra symbolum est constantiæ, quæ inter miseriarum incendia triumphat. Symbolum hoc fuit Francisci Regis cum disticho, *Paradin.*

Vrsus atrox, aquilæve truces, & tortilis anguis
Cesserunt flammæ iam Salamandra tuæ

Eiusdem cum Salamandra virtutis hyacinthum notat S. Epiphanius: βαλλόμενοι εἰς ἄνθρακας πυρὸς αὐτοὶ μὲν οὐ βλάπτονται, τοὺς δ' ἄνθρακας σβεννύουσιν. *lib. 12. de gemmis*
Hyacinthi (inquit) *in prunas ardentes, ab igne non læduntur, ignem autem ipsum extingunt.*

LXI. SALAMANDRÆ ORTVS.

Improborum vita ruina communis.

SALAMANDRA feralis bellua, Ioue (vt aiunt) tonante, sæuientibus nimborum procellis, & fœda

imbriũ eluuie longè lateque omnia inundante, prodit in lucem.

Ap. Improbi, & scelerati homines ex rapinis & ciuili cruore concreti tanquam funestissima animalia tum demum nascuntur, cùm ciuilibus ruinis deformata infœlix patria languet, & contabescit.

Hoc sem. ne crescunt.

Vel si Salamandram patientiæ imaginem esse velis, quod superiore Icone dictum est. Rectè dicetur Virtus instar Salamandræ per medias tempestates in lucem erumpere.

Hor. Od. 4. lib. 4.

Sic Gens cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus, sacra
Gnatosque, maturosque Patres
Pertulit Ausonias ad vrbes.

LXII. SCARABEI.

Ælian. de Animal. l. 4. cap 8.

Voluptuarius obscœnus.

SCARABEI viuunt in stercore, moriuntur in rosiis.

Ap. Turpes in obscœnis triumphant, in honestis languent. Bellè hic cadit quod Theosterictus in Niceta habet de Constantino Copronymo: Tantopere sordium & impurissimæ cuiusque rei odore malo fertur delectatus, vt animalium brutorum stercoribus se illiniret, & eos qui cum illo erant, id facere iuberet quos amabat, ob idque benignè accipiebat, quod rebus male olentibus semper delectaretur. Hoc Theophanes quoque videtur innuere, vbi ait: Magicis maleficijs & luxurijs cruentisque sacrificijs, & caballinis stercoribus, atque lotio delectatur, μαλακίαις & dæmonum inuocationibus. Eandem scarabei parabolam Epiphanius accomodat hæreticis.

hæres. 40.

LXIII. SCORPIVS ET CRO-CODILVS.

Inimicitia lethalis.

SCORPIVS & Crocodilus gemino quodam inter ſe odio flagrant, ſimulatque alter alterum inſpexerit, in mutua funera ſponte rapiuntur, amboque eadem dimicatione perimuntur. Ælian. *li.*2.*c.*33. Scorpium ex Crocodylo naſci ſecundum nonnullos memorat, & ab eodem caudæ venenatæ aculeo extingui. σκορπίον ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθ. κέντρον δ' ἄρα οὐραῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπληρωμένον.

APODOSIS.

Hac Icone ſignificantur inimici capitales, mutuis vulneribus confecti.

Quid tantos iuuat excitare motus,
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis: propinquat ipſa — *Boët. l.* 4. *metr.* 4.
Sponte ſua volucres nec remoratur equos.
Quos ſerpens, Leo, Tigris, vrſus, Aper — *Monomachi exagitantur.*
Dente petunt, iidem ſe tamen enſe petunt.
An diſtant quia diſſidentque mores
Iniuſtas acies, & fera bella mouent?
Alternisque volunt perire telis?
Non eſt iuſta ſatis ſæuitiæ ratio.

LXIV. SCORPIONIS ASSVLTVS.

Dæmonis inſidiæ.

SCORPIONES nulli nocent cui non ſit ſanguis. *Pl. lib.* 11. *cap.* 25.

AP. Dæmon tabidis præuaricatoribus non inſidiatur, ſed bonis quibus ſuccus eſt & ſanguis. Sic prædones onuſtas precioſis mercibus naues, latrones bene nummata appetunt marſupia.

Tutum carpit inanis iter. — *Ouid.*

Accommodari quoque poteſt calumniatoribus, qui ſolent ijs inſultare, quorum famam adulta veluti ſtir-

pe surgentem sperant se posse deprædari. Duros autem & tenuis famæ homines facile intactos relinquunt, quod nihil admodum speciosum habeant, & plus in pugna sit periculi, quam in parta victoria vtilitatis:

Mart. in Xenijs.

Nasutus sis vsque licet, sis denique nasus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas:
Et possis ipsum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas.
Ipse ego quam dixi. Quid dentem dente iuuabit.
Roderes carne opus est si satur esse velis.

LXV. SCORPIONIS CAVDA.

Lingua maledica.

Pl. lib. 11. cap. 25.

SEMPER cauda Scorpionis in ictu est, nulloque momento meditari cessat, ne quando desit occasioni.

AP. Linguâ calumniatoris semper aut minatur, aut mordet: πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν ὁ συκοφάντης. Demost. in nobili oratione περὶ στεφάνου. Huius verò pestiferi veneni vim & damna declarat.

Mart. l. 7.

Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas Pyladen odisset Orestes,
Thesea Pirithoi destituisset amor,
Tu Siculos fratres, & maius nomen Atridas,
Et Lædæ poteras dissociare genus.

Nicet. in Manuele Commen.

ὡς ἄρα οὐδέν τι διαβόλου γλώττης χείριστον ἔφυ τοῖς ἀνθρώποις κακόν.

LXVI. SCORPIONES IN HVMIDO VIRIBVS DEFECTI.

Baptismo Dæmones expugnati. ex D. Cypriano.

SICVT Scorpij & serpentes, qui in sicco præualent, in aquam præcipitati præualere non possunt, aut

aut sua venena retinere: sic & spiritus nequam qui Scorpij & serpentes appellantur, & tamen per vos data à domino potestate calcati, permanere vltra in corpore hominum non possunt, in quo baptizato & sanctificato incipit Spiritus Sanctus habitare: hoc denique à rebus ipsis experimur, vt necessitate vrgente in ægritudine baptizati & gratiam consequuti careant in mundo quo antea mouebantur, & laudabiles in Ecclesia viuant.

LXVII. SCORPIIS ONVSTVS ASELLVS.

Improbus & illiteratus.

Παροιμιακὸν istud dictum non illepide de Alabanda dixit Apollonius Milacus. vrbs est multis intercepta tumulis, qui speciem asini clitellis onusti referant, abundat quoque Scorpius, vnde facetum hominis dictum. *Strab lib. 14.*

APODOSIS.

Non dissimili ratione torqueri poterit in improbum hominem & illiteratum. Nam Asinus stupiditatem, Scorpius malitiam significat, vt patet ex Nicandri scholiaste, qui affert hunc senarium vulgo iactatum in magna improborum & captiosorum hominum multitudine, ἐν παντὶ γὰρ σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ. *In omni etenim Scorpius lapide excubat.*

LXVIII. SCYTALE SERPENS.

Voluptas.

SCYTALE serpens tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet, & quoniam reptando pigrior, quos assequi nequit miraculo, sui capiat stupentes. (Dæmonem huius serpentis forma indutum, Euæ imposuisse nonnulli volunt.) *Vide Sol. Polyhist.*

APODOSIS.

Plut. contra volupt. apud Stob. ser. 6.

Variegata est bellua voluptas, quæ sui amore perditos, & stupentes captat, quos postea deuoret.

Θηρίον ἐστὶ ποικίλον ἡ ἡδονή, ἀλλ' οὐκ ἄγριον.

LXIX. SEPA ANGVIS.

Heracleon hæreticus.

Epiphanius hære. si contra Heracleonitas.

SEPA profecto hic Heracleon merito dici poterit, qui est reptile quadrupes stellioni similis. cuius morsus detrimentum pro nihilo reputatur, sputum autem in cibum aut potum euibratum, statim mortem assumentibus inducit. Talis est sanè etiam huius doctrina.

LXX. STELLIO ΓΑΛΕΩΤΗΣ.

Inuidia.

TRISTE esse nomen Inuidiæ, omnique dedecore infame, Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus ratione expertibus habitat penitusque inhæret. Stellio enim, vt Theophrastus ait, simulatque senectutem, membranam hybernam, exuit, eam vorans consumit, ob inuidiam ex qua laborat aduersus hominem, quod suam tuniculam plane scit contra comitiales morbos plurimum valere. Ceruus item non inscius dextrum suum cornu magno vsui hominibus esse, hoc ipsum, inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur, in terram occultat. Equa pariter non ignorat se vnà cum pullo amoris veneficia parere: idcirco simul atque editus pullus est, id agit, vt carunculam in pulli fronte innatam, nuncupatam hippomanes, voret. Smiliter lynx vrinam occultat.

Ӕl. lib. 8. cap. 27.

AP. Inuidi commoda alijs inuident quibus ipsi non vtuntur:

φθόνεροι κάκιστοι, κ̀ ἀμικρότατοι θεῶς. Porro hæc Ælianus omnia decerpsit ex Theophrasto in tractatu *de Animalibus quæ dicuntur inuidere*. Adde ex eodem vitulum marinum, qui cum captum se videt, coagulum euomit quod Epilepticis auxiliatur. Echinum quoque terrestrem, qui vrina corrumpit corium. Verum (inquit) οὐ διὰ φθόνον ταῦτα ποιᾶ τὰ ζῶα, ἀλλ' ἄνθρωποι ἐν τῆς ἰδίας ὑπερλήψεως ταύτην αὐτοῖς περιῆψαν τὴν αἰτίαν. *Hippotechoo apud Stobæum.*

LXXI. SYRTIS ANGVIPES.

Voluptas.

ARTIFICIOSISSIME describitur à Dione Chrysost. his ferme verbis: corpus quidem illi muliebre idque admodum formosum, lasciuè tumentes papillæ, totumque pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis nitidissimo, mira ab eius oculis prosiliebat hilaritas, quæ intuentem quemlibet in amorem procliuiter alliceret, reliquum corporis horridum, & squammarũ scabritie asperum & intractabile, inferne demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset, & mordacissimũ, alis minimè præditum, sed spingis instar factum, neque tamen eloqui vt illæ faciunt, sed draconum in mortem sibilum tantum edere accutissimmum. *Orat. 5.*

APODOSIS.

Typus est voluptatis, quæ quantumuis pulchra & speciosa, ἐν ἐσχάτοις μελάινεται. *Ouid. Metam. l. 14.*

mediaq́, tenus descenderat aluo,
Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris
Aspicit, ac primo non credens corporis illas
Esse sui partes, refugitque abigitq́, timetq́,
Ora proterua canum; sed quos fugit attrahit vna.

LXXII. THAMVR.

Salus de sanguine vermis.

Vincent. Nat. hist. lib. 20. cap. 170.

THAMVR dicitur vermis Salomonis. Nam cum marmor Parium ad ędificationem templi è remotis partibus conuehi præcepisset, conscius prohibitionis legis quæ vetuit altaris ædificandi lapides ferro incidi, quęsiuit experimentum in vermibus, quod ars humana nesciuit. Nam pullum Struthionis in vitreo vase reclusit, quem cum videret struthio, & habere nequiret, quam nouerat agnitam artem attentans, solitudinem lustrat, rediensq; vermiculum tulit, cuius sanguine vitrum leuit & diffregit, sicque fœtum eripuit: quod videns Salomon hoc experimento eodem genere vermis in incisione durissimi marmoris vsus est.

Aliud symbolum.

AP. Christi sanguine, qui se vermem nominat apud Prophetam, de carcere erepti & liberati sumus, huic inferorum portæ, huic tenebræ, huic omnia dæmonũ terriculamenta cesserunt. Ad idem argumentum accommodari poterit quod habet Pausanias *in Bœoticis*, cum apud Haliartes Bœotios summa esset siccitas, vnus è primoribus Delphos missus accepit oraculum, aquam sese inuenturum, si primum Haliartum redeunti sibi obuiam factum interemisset: in patriam reuerso filius impubes Lophis primus occurrit: Pater stricto gladio puerum transuerberat: ille adhuc spirans, cum huc illuc cursitaret, vbicumque fusus humi esset cruor, inde aquæ eruperunt.

Lophis.

LXXIII. THERMUTIS. ΑΣΠΙΣ ΘΕΡΜΟΥΤΙΣ.

Inuidia.

ASPIDIS genus vnum Thermunti Ægyptij nominant

minant. hanc ſacram eſſe aiunt, & ſumma religione colunt. Itaq; ea Iſidis ſimulachra tanquam regio quodam diademate coronant. Eandem in perniciem hominum natam eſſe negant. Enimuero comminiſcuntur eam ſe à probis abſtinere; contra verò impijs necem afferre. Quod ſi ita eſt, Iuſtitiam vniuerſi dixeris hanc feram honorare, vt quæ acrimonia intellectus bonum à malo diſcernat, & tanquam illius miniſtra ac vindex in malos animaduertat. Adduntalij Iſidem ſceleratiſſimis hominum eam immittere. hanc quoq; ſolam in hoc genere immortalem eſſe Ægyptij referunt, qui aſpidum genus in ſedecim ſpecies diuidunt. in ſacris igitur ædibus ad vnumquemque angulum ſubterranea ſacella ædificant, vbi ſane Thermutidi habitanti bubulum adipem edendum interuallis quibuſdam obijciunt.

Æl. l. 10. c. 31.

APODOSIS.

Typus Iuſtitiæ Iamblicus in epiſtola ad Anatolium de Iuſtitia, ἔργα τοίνυν τῇ δικαιοσύνῃ πρόσφορα καὶ ἐπιτηδεύματα εἴη ἄν, ὅσα κανονικὰ καὶ ἥμερα τυγχάνει, καὶ εὐσυμβαλλόμενα καὶ εὐσυνάλλακτα καὶ ὠφέλιμα, τῶν βλαβερῶν κωλυτικὰ διαπράξεων. τῶν δὲ ἐναντίων τῶν ὅλων κατάστασιν παρασκευάζοντα, Opera igitur & ſtudia Iuſtitiæ accepta fuerunt, quæcumque ordinata & tranquilla ſunt, compoſita, conciliata, vtilia, quæcumque noxios & prauos actus prohibent: Atque nos ad contrarios omnino promouent.

LXXIV. VESPA IN ACETO.

Seueritas vtilis.

SI oleo infundatur Veſpa, moritur: aceto autem poſtea reuiuiſcit.

Vincent. Natur. hiſt. l. 20. c. 74.

APODOSIS.

Acria plerumque ingenia nimia manſuetudine deprauantur, quæ ſi paulo ſeuerius tractentur, & vigent iucundius, & proficiunt vberius, *Lenta enim re media*

Baſil. in Hexamer. hom. 8.

inedia & segnes medicos eorum morbus, quod ait Curtius, *non expetit*. Simili modo Sal Agrigentinum aqua induratur, igne liquescit.

LXXV. VESPÆ VENENATVS ACVLEVS.

Malitia.

Ælianus

ACVLEATAE Vespę hoc etiam facere dicuntur. in viperam quam mortuam perspexerint inuolantes, veneno aculeum imbuunt: vnde mihi homines disciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi sagittas hausisse videntur: cuius in odyssea Homerus meminit. Ac sanè Hercules vt hydræ veneno iacula tinxit, sic Vespę viperina acerbitate aculeos inficiunt.

APODOSIS.

Pleriquæ naturæ improbitate ad omnem petulantiam armati, quo deteriores euadant, veteres calumniatorum magistros legunt, & in ijs linguam improbã suæ malitiæ telum exacuunt. Ex hac officina prodiẽs calumniator:

Apollon. Argon. 4.

σκολὺν εἰλιγμοῖσιν ἔρχεται οἶμον,
Εὖτε μιν ὀξύτατον θάλπει σέλας ἠελίοιο.
Ροίζῳ δ', ἔνθα καὶ ἔνθα, κάρη στρέφει

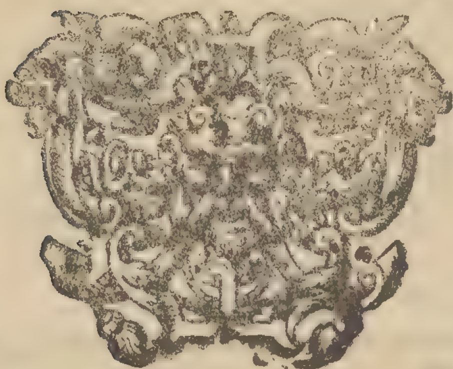
LXXVI. LOPYRON.

Apelleianorum hæresis.

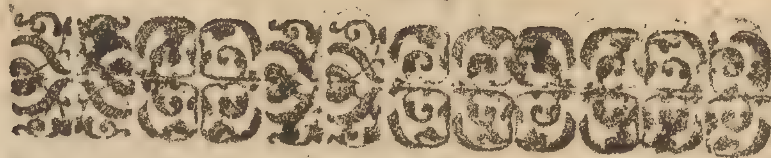
TRADVNT dolorosam vespam, quam quidam Lopyron appellant, habere quidem aculeum venenum iacientem, breuem, non multum dolorem inducentem, sed qui secundum ipsius facultatem venenum iaciat. Si verò quis perscrutans ipsius latebras,

bras, aut nidum destruat, in fruticibus enim, & herbis hunc facit, & instar faui sibi ipsi capsas qualdam construit, in quibus capsis sobolem suam deponit, & sibi ipsi fœtus facit: Si verò quis perscrutans virgâ aut ligno pungat fauum & destruat, exit indignata ipsa horrenda quidem, verum debilis vespa, & si inuenerit petram aut lignum, præ irâ quâ excanduit, cum stridore instat, & impetit ac ferit petram, & petram quidem nihil lædit, neque lignum, imò neque hominem, etiamsi momorderit, nisi quod modicum dolorem inducit: verum aculeum amittit, & sic perit, petra verò nullâ iniuriâ afficitur. Sic etiam hæc vespacea secta instar Zopyri, paruam inducens vexationem subuertetur, vbi in petram illapsa impegerit, hoc est in veritatem, & vbi aculeum amiserit.

Epiphan. hæresi 44. contra Apelleianos.

PARA.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DECIMVS.

PLANTAE.

I. AGNVS HERBA.

Simplicitas simulata.

On longè à Cazanensibus Tartaris in quadã insulâ à grauissimis viris narratur semen quoddã inueniri non absimile peponum semini, paulò tamen maius, & rotundius, ex eoque in terram condito quiddam agno simillimum enasci; quinque palmarum altitudine. Nam & caput, oculos, aures, cæteraque omnia in formam agni recens editi; pellem etiam subtilissimam habere, quo permulti his in locis ad subducenda capitum tegmina vtantur: Tum quoque plantam illam, si tamen sic dicenda sit, carnem quidem nullam, attamen sanguinem habere: sed carnis loco materiam quandam Cancrorum carni persimilem: vngulas verò, non vt agni, carneas, sed pilis quibusdam ad cornu similitudinem vestitas: Radicem illi ad vmbilicum, ceu vestis medium esse: viuere autem tantisper donec depastis circum se herbis, radix ipsa pabuli inopia arescit.

Odericus lib. 1.

APOD. Multi specie duntaxat, agni, rapacitate lupi.

O. vi-

O vita fallax abditos sensus geris,
Animisque pulchram turpibus faciem induis,
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum.

Seneca in Hyppolit.

II. AMYGDALVM.

Virtus initio ardua.

DVABVS veluti tunicis, ita pelliculis vestita sunt amygdala: Prima quidem amara est, secunda dura & aspera, quæ fructus in se iucundam complectitur suauitatem.

AP. Hoc virtutis est symbolum, quæ Tyronibus nuper ex voluptatum contubernio seductis rigida videtur, & austera; mox labore quæsita mitescit, & suorum fructuum copiam facit.

III ARBOR,

Castitas.

PER MVLTAM Serpentum fugam Nepeta irriguis gaudens locis, & Agnos faciunt, & longè, lateque expellunt. In Atheniensium Thesmophorijs Atticæ mulieres Agni folijs cubilia substernũt quòd & serpentibus sit infesta, & simul existimetur ab appetitione Veneris prohibere. vnde nomen traxisse videtur. Herba etiam Libanotis nuncupata serpentibus formidabilis est.

Ælian. lib. 9. cap. 26. de Anima.

APODOSIS.

Agnos castitas, serpentes Diaboli. Cyprianus Tertullianum sequutus: *pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum, vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordiæ caput. Hæc nos commendat Domino, connectit Christo: hæc expugnat omnia de membris illicita desideriorum prælia, pacem nostris corporibus induit: beata ipsa & beatos efficiens apud quos habitare dignatur.* Hæc Cyprian.

lib. de disciplina & bono pudicit.

IV. ARBOR ANTISTROPHOS.

Contraria ex eodem, vel Crucis lignum.

De rebus inhist. Sina, 4.c. 17.

NON procul à Malaca arbor eſt, cuius radices cum multæ ſint, in varias diſperſæ ſunt partes, quæ enim ad orientem ſpectant, antidotum præbent aduerſus venenum quodlibet, febreſque pellunt, aliaſque; ægritudines, at quæ vergunt ad occaſum, ipſiſſimum venenum.

AP. Ex eodem fonte res omnino contrariæ ſæpe proficiſcũtur. Commodè dici poterit de fatali ligno, per quod in fraudem, & exitium inducti ſumus, & de ligno crucis, per quod ad vitam reuocati ſumus D. Gregor. Naz. orat. 25. πρός τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐπαναχθέντες διὰ ξύλου ἀτιμίας.

Origen de Crucis potentia.

Origen. hom. 8. in locos diuerſos: *Euangelium filij Dei humilitas eſt; illius crux noſtra victoria eſt, illius patibulum noſter triumphus: gaudentes leuemus hoc ſignum in humeris noſtris, victoriarum vexilla portemus: cùm dæmones viderint, contremiſcunt. Qui aurata Capitolia non timent, crucem timent. Qui contemnunt ſceptra regalia, & purpuram Cæſarum, & dapes; Chriſtiani ſordes, & ieiunia pertimeſcunt. Virga Moyſis duplicem gerebat imaginẽ. Nam hoſtibus occurrebat vt ſerpens mordens, & enecans; Iſraelitis erat vice baculi, quo nitebantur. Sic etiam verum lignum Crucis hoſtilium quidem ſpirituum nequitiæ mors eſt, animarum vero noſtrarum baculus, tuta ſedes, & vita, in qua conquieſcunt.* Macar. *hom.* 47.

Caroli Ducis ſymbolum.

In eodem argumenro vnum ſubiungam. Carolus Rex Neapolitarum dux Calabriæ habuit in inſignibus rupem ſerra ſciſſam, in cuius cacumine eſt Crux in ſumma cruce roſa cum ſymbolo,

In patientia ſuauitas.

V. AR

V. ARBOR ἄτυφος,
Martyres.

REPERITVR in orbe nouo arborum genus quod cum aduritur nullos fumos emittit, quin potius suauissimum spargit odorem. Alia est cuius incisio guttulam distillat balsamo odore persimilem, cuius virtus est vulnera quæcunque curare, cicatricesque prorsus obducere. *Maiol. Dialog. 21.*

APOD. Martyres vsti, & secti nulla caligine sunt obducti, sed præstantissimos suæ virtutis odores in omnem terrarum orbem effuderunt. D. Chrysost. de SS. Matyr. ἀλλά φλογός πάντοθεν πολιορκούσης, καὶ τῶν σπινθήρων τοῖς ἕλκεσιν ἐπιπηδώντων, καὶ θηρίου παντός δριμύτερον δακνόντων τά τραύματα, καθάπερ ἀδαμάντινοί τινες, καὶ ἐν ἀλλοτρίοις ὁρῶντες ταῦτα γινόμενα σώμασιν, οὕτω γενναίως καὶ μετά προσηκούσης αὐτοῖς ἀνδρείας ἐπί τῶν τῆς ὁμολογίας εἱστήκεισαν ῥημάτων ἀπερίτρεπτοι διά πάντων δεινῶν μένοντες καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν καὶ τὴν τοῦ θεοῦ χάριν λαμπρῶς ἐπιδεικνύμενοι.

Sed flamma illos vndique obsidente ac scintillis in vlcera præsilientibus, & quauis fera crudelius vulnera vellicantibus perinde quasi essent adamantini, & in alienis ista corporibus fieri cernerent, ita generosè ac cum ea qua illos decebat fortitudine in confessionis verbis constantissime perseuerabant, & in omnibus his malis durantes simul & animi sui robur inuictum, & Dei gratiam egregie præ se ferebant.

Deinde eorum corpora comparat cum sole.
ὥσπερ τινῶν ἀκτίνων κροκοειδῶν τῶν ῥευμάτων τῶν αἵματος πανταχόθεν αὐτοῖς περιρρεόντων, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν καταυγαζόντων πολλῷ μᾶλλον ἢ τὸν οὐρανὸν ἥλιος.

Dum veluti crocei quidam radij, viui sanguinis vndique illis diffluerunt, eorumque corpus multo quàm cælum Sol ipse splendidius illustrarent.

VI. ARBOR HISPANIOLÆ.

Voluptas.

Histor. noui mundi.

IN Hiſpaniola inſula arbor eſt, cuius fructus pyris muſcatis perſimilis, iucundo odore, eſui quoque gratiſſimus, verum peſtiferi ſucci; nam Indi illo ſagittas oblinunt, veluti veneno.

APOD. Voluptatis ſpecies iucunda, peſſimi ſunt effectus.

Euripedes apud Stob. ſerm. 3.

Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίκτει λύπην.

Philo de mundi opificio p. 27. edit. Col. Allob. eandem per ſerpentum Paradiſi terreſtris μυθολογεῖ diſertiſſimè philoſophatus.

VII. ARBOR IMMORTALIS.

Verus philoſophus.

D Gregorius Nazianzenus, qui refertur à S. Maximo de patientia, arborum quandam eſſe ait in fabulis, quæ reſecta pullulat, & cum ferro certat. Et ſi Poëtarum, inquit, verba vſurpanda ſunt, tantum abeſt vt moriatur, quin morte ipſa viuit, ſectione germinat, ac decerpta ſuccreſcit. ἔστι τι παρὰ τῶν μύθων φυτὸν ὃ θάλλει τεμνόμενον καὶ πρὸς σίδηρον ἀγωνίζεται· καὶ εἰ δεῖ ποιητῶν μεμνῆσθαι λόγου, θανάτῳ ζῇ καὶ τομῇ φύεται, καὶ αὔξεται δαπανώμενον.

AP. Idem ſic parabolam reddit· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ σαφῶς τοιοῦτο εἶναί τι ὁ φιλόσοφος, ὃς εὐδοκιμεῖ τοῖς πάθεσι, καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιεῖται τὰ λυπηρά, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐγκαλλωπίζεται. *Mihi vero videtur ſimile quidpiam eſſe vir Philoſophus, qui infortunijs illuſtratur, & moleſta quæque in virtutis materiam transfundit, ipſiſq. aduerſis venuſtatur.* Hoc voluit Horatius cum ſcripſit:

Od. 4. lib. 4.

Durus vt ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido.

Per

Per damna, per cædes ab ipso
Ducit opes animumque ferro.

VIII. ARBOR ÆGYPTIA

Sat cito si sat bene.

THEOPHRASTVS refert arborem quandam Ægyptiam fructum nullum ferre ante centum annos. Sic autem ille: τἄνια τῶν φυτῶν διὰ τὸ πλῆθος ὑγρότητος καὶ τὸ ὅλον τροφῆς ὑψίκαρπα, τά δ' αὖ πάλιν ὡς ὀψίφορα πόῤῥω τῆς ἡλικίας ὄντα, καθάπερ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ λεγόμενον δένδρον ὃ ἑκατοστῷ ἔτει μυθολογοῦσι φέρειν καρπόν. *Theoph. de caussis. Plant. 21.*

AP. Periculosa est præpropera prudentia.

φρονεῖν γάρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς. *Sophcl. in Oedipo.*

IX. ARBOR MEDVLLÆ FERREÆ.

Crudelitas.

FERRI vim, atque aciem habet arbor in Iaua insula maiore. Interior enim medulla ferrea est, virgæ modo ab imo in summum verticem ductæ. *Nicol. de comit. & Mar. Pol. li. 3. c. 16.*

APODOSIS.

Pleraque ingenia adeo dura sunt & stolida, vt medullas ferreas, aut, vt ait Sidonius Apollinaris, corneas fibras habere videantur.

ἀπὸ δρυός, ἠδ' ἀπὸ πέτρας.

ARBOR MVSA.

Literæ sacræ.

EX palmarum genere esse putant arborem illam, quæ in Ægypto, Cyproque, & Syria prouenit, quam qui illuc nauigant, Musam appellant. Iudæi arborem esse aiunt, cuius fructus Adamus comedit, quod ego ridiculum esse arbitror. Ex ea circumeminent fructus, parui cucumeris magnitudine, per

maturitatem quodammodo flauescentes ficuum instar cortice contecti: eodem quoquè modo, quo ficus, spoliantur. Substàntia pulpa melopeponibus similis, nullo intus osse, neque semine. Ij principiò gustantibus, insipidi esse quodammodo iudicantur, nec ita gustatui suaues: sed qui ijs vesci perseuerant, magis ac magis in dies oblectantur, occulta quadam saporis suauitate ita allecti, vt nunquam ijs saturari posse videantur. Huius meminut Auicenna.

Lib. 2. cap. 84.

AP. Literæ sacræ primo aditu rudes, & insipidæ videntur imperitis, sed intus totæ sunt ex medulla, nihil habent ossis, nihil duri, & morosi, quinimo amatores suos sine satietate oblectant, & solidè nutriunt.

Ferrum mitescit ab auro.

Idcirco Cassiodorus ait, ab Orpheo & Musæo Elysios campos carminum suauitate oblectari: postremæ ætatis iucunditas in fructu eruditionis sit collocata. *Musæum etiam* (inquit) *& artis Orphæi filiū & naturæ, Maronis præpotens lingua concelebrat, dicens, apud inferos in summa beatitudine constitutum, quod per Elysios campos felices animas septem chordarum pulsibus amœnabat: significans summo pretio perfrui, cui disciplinæ huius contigerit suauitatibus epulari.*

Variar. l. 2. epist. 4.

XI. ARBOR THERÆ.

Intacta per æstus.

THERA insula per annos septem pluuiam non est experta. Ex quo intorridi cœli inclementia omnibus plantis arescentibus, vna incolumis reman sit, & virides ramos explicans inter cæterarum incendia, gratissima iuuentute pubescere visa est,

Vide Herod. lib. 4. p. 119.

APODOSIS.

Arboris instar fuit semper virentis Virgo Dei parens, inter æstus peccati illæsa. Nullam omnino

omnino labem admisit, quæ fuit, vt ait S. Methodius, ἄσπιλον ἔνδυμα τοῦ ἀναβαλλομένου φῶς ὡς ἱμάτιον: *Intaminata vestis illius qui luce non secus ac pallio amictus est.*

Quòd autem hic Thæræ arbori contigit, hoc in agro Elephantino vites, ficusque narrantes experiri, quibus scilicet folia numquam decidunt. Theophrastus: περὶ γὰρ ἐλεφαντίνην οὐδὲ τὰς ἀμπέλους οὐδὲ τὰς συκᾶς φασὶ φυλλοβολεῖν. Item in Creta insula in agro Cortynensi platanum apud fontem quendam esse asseuerant, quæ nunquam folia deperdit. Quercus quoque in agro Thurino est, Sybari perspicua, quæ nunquam folia dimittit.

Elephantinus ager. l. 1. de plantis. *Platanus. Cretæ & Quercus Thurina. Id. l. 1. 115.*

XII. ARBOR VSPALÆ,
Æternùm virens.

VSPALAE dum gens adhuc infando idolorum cultu illigata teneretur, templum erat magnificentissimum, & auro egregiè inductum: quod vt erat in ampla planitie situm, admirando sui fulgore venerandam religionis maiestatem accessuris ingenerabat. Astabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffusa ramis, æstate & hieme iuxta virens, etiam in plaga frigidissima. Huic fons proximus in locum sacrificiorum dulci scaturigine ebulliebat.

Olaus Magnus li. 3. 105.

APODOSIS.

Virgo inter peccati hyemes intacta: quomodo enim labem tulisset, quæ (vt ait D. Augustinus) *quantum creaturæ conditio patitur, luci inaccessibili videtur vnita?*

Hd Cathe. 4.

XIII. ARBORES INDIÆ.

Per pronum cresce.

Humilitas.

ONESICRITVS refert in Musicana terra Indiæ arbores quasdam inueniri, quarum rami cum ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incremẽtum pronum faciant, deflexæ, quousque terram contingant, deinde terram subeant, ac radices agant velut traduces, mox rursus in truncum exeant, à quo postquam auctæ fuerint, eodem modo flectantur, & aliam propaginem efficiant, rursusque aliam, & sic deinceps, vt ab vna arbore longum fiat vmbraculum, tabernaculo multis columnis nitenti simile.

AP. Illa demum excelsa magnitudo est, quæ se per pronum dilatat: contra quod dixit Seneca ad Neronem, *Summæ magnitudinis seruitus est, non posse fieri minorem.*

XIV. ARBORES LANIGERÆ.

Inolescunt mollia duris.

SUNT ad Leuidam ciuitatem prope Hierico arbores, quæ lanas gignunt: exhibent enim poma in modum cucurbitarum, testas in circuitu habentia præduras, intrinsecus autem plena sunt lanæ. Et de his ferunt ipsi Iesu Naue solere fieri indumenta: nam & ad aquas calidas eædem plantæ crescunt, in quibus Iosue lauare solebat. Huius generis lanas candore & subtilitate admirabiles se vidisse narrat Gregorius Turonensis: δένδρων quoque ἐριοφόρων meminit Theophrastus.

lib. 1. de miracul. cap. 18.

lib. 4. de histor. Plant. cap. 9.

AP. Testæ præduræ quæ candidam & subtilem lanam

lanam tuentur, è qua tantus Heros vestes petebat, significant illud toties inculcatum, per ardua virtutem niti ad solidę quietis, iucundissimi fructus voluptates.

Ordo fuit creuisse malis.

XV. ARBORES MELLIFERÆ.

Primus stat maior gratia pomis. *Curt. lib. 6.*

FREQVENS arbor in India, cuius meminit Q. Curtius faciem quercus habet: eius folia multo melle tinguntur: sed nisi Solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur.

APODOSIS.

Talia sunt pleraque, vt in primordijs suaui quodam gratiæ aucupio blandiãtur, statim autem emortua venustate deflorescant. Talis (inquam) esse solet in pueris nõnunquam prima ætatula, dulcis illa quidem, & festiuitatis lenocinio quodam commendanda. Mox vbi primis adolescentiæ fascibus inardescere visa est, tota illa simplicis naturæ iucunditas extinguitur:

Fructumque exspirat in vmbras.

XVI. ARBORES SODOMÆ.

Vanitas rerum humanarum.

IN Sodomitico agro poma gignuntur, quæ licet speciem maturitatis habeant, mandi tamen non possunt: nam fuliginem intrinsecus fauillaceam ambitio tantum eximiæ cutis cohibet, quæ vel leui pressa tactu fumum exhalat, & fatiscit in vagum puluerem. *Solin. c. 36.*

APODOSIS.

Res opesque humanæ, his fructibus simillimæ, pompæ plurimum habent, cum nihil solidæ voluptatis

tatis habeant. de diuitiar. pompa epist. 110. *Vidistine quam intra paucas horas ille ordo quamvis lentus dispositusque transierit? hoc totam vitam nostram occupabit, quod totum diem occupare non potuit:* Et deinde: *Hoc itaque ipsi mihi dico, quoties tale aliquid præstrinxerit oculos meos, quoties occurrit domus splendida, cohors culta seruorum, lectica formosis imposita calonibus: Quid miraris? quid stupes? pompa est: ostenduntur istæ res, non possidentur, & dum placent transeunt.*

XVII. ARBORIS SOLIS ET LVNAE.

Sacerdotium & regnum.

EST in epistola Alexandri fabulosi (vt arbitror) Nepotis mentio duarum arborum, quarum vna Arbor Solis, altera Lunæ nuncupabatur. Vtraque primo sideris sui afflatu percussa reddebat oracula: vtraque etiam in eclipsi Solis & Lunæ vberrimis lacrymis manare credebatur. Erant autem in medio luci collocatæ cupressis frondium genere simillimæ, pedum ferme centenorum. Eas cum Alexander adijsset, perstricta radijs cognatorum siderum vtriusque stirpis cacumina in voces & oracula resolui, magno circumstantium amicorum stupore animaduertit.

APODOSIS.

Solis & Lunæ arbores haud fabulosæ sunt Ecclesiastici ciuilesque magistratus, qui suorum principum afflatu leges tum diuinas tum humanas interpretantur, quarum certè oraculis hic orbis terrarum
In. epi. ad Anast. administratur. Gelasius Papa Afer: *Duo sunt, Imperator Auguste, quibus principaliter hic regitur mundus, auctoritas sacra Pontificum & regalis potestas.* Et Iustini-
in aut. p. 1. ti. 6. nu. 6. an. μέγισα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα θεοῦ παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱερασύνη τε καὶ βασιλεία.

XVIII.

XVIII. ASPHODELVS SOLVS. GIGONIAM PETRAM mouet.

Regum potentia.

EST Aſphodelus planta, quæ aliter appellari ſolet Haſta regis, Gallicè *la Hache royalle*, id eſt ſceptrum regale; nam haſtæ olim pro ſceptris erant, vnde Euripides in Hecuba: dixit λαὸν εὐθύνειν δορὶ, quod eſt, ſceptro moderari. In eodem genere eſt lapis regni, cuius meminit Cteſiphon 3. de plantis: λίθος κρυστάλλῳ παραπλήσιος ἀνθρωπόμιμος ἐστεμμένος, & regni conciliator. Aſphodelus autem ſolus Gigoniam petram mouet. *Hephæſtis.*

A P. Significat igitur emblema, Regum potentiâ & imperijs duriores etiam animos flecti, & impelli ad ea quæ minimè facerent; nihil enim ad mouendum in rebus humanis eſt haſta illa regia potentius. *Ille eſt ſpiritus vitalis, quem tot millia trahunt, nihil ipſa per ſe futura niſi onus, ſi mens illa imperij ſubtrahatur.* Seneca. *De Clem.* Animaduerte porrò in caule haſtæ regiæ, quæ regum eſt ſymbolum, innaſci vermem, qui in aliud animal alatum, & floridum mutatur: idque *Vermis* aſphodelum populari, donec aliquid retinet vigoris. *aſphodeli.* Vbi enim exaruerit, tum demũ vermis eo eroſo euolat. ἐν δὲ τῷ ἀνθερίκῳ συνίσταται σκώληξ ὃς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῶον πτηνόν ἀνθοειδές, καὶ ὅταν ἀνθέρικος αὐανθῇ, διεσθίων ἐκπέτεται. *Theop.* Talis eſt plerumque principum conditio. Homulos tenues, & contemptos, qui per vermiculos ſignificantur, habent in ſinu & ſuis alunt viſceribus, poſtquam eos leuiculis aſſentationibus ceperunt: interim illi alas aſſumunt, florent diuitijs, & honoribus, & poſtquam ampliſſimorum virorum fortunas eroſerunt, tum demum exiliunt.

BAA-

BAARAS, vide, *Pisciculus maris Indici.*

XIX. BALSAMVM.

Circumcisio.

BALSAMI radix horrida, deformis, atque omnino inutilis: sed cùm primum lapide incisi fuerint turgentes eius rami, mox suauissimum ac preciosissimum balsami stillat vnguentum.

Vido Theop. lib. 9. de histor. Plant. cap. 6.

AP. Hoc filijs Israel euenisse cognoscimus: cùm primum lapide fuerunt circumcisi, mox Iosue audiuit Dominum dicentem: *Hodie abstulit opprobrium Ægypti à nobis.*

Vide Villap. part. 2. c. 17. pag. 393.

Isa. 4. super cap. 50.

Animaduersione hic dignum est quod habet Cyrillus, moriente Iosue atque sepulto, in eius sepulchro positos esse cultros lapideos quibus circumcidit filios Israel: vt significaretur quòd legalis circumcisio sepulta & tanquam mortua per circumcisionem & mortem Christi: Et vt discamus circumcisionis spiritualis gratiam Saluatoris morti esse affixam, quæ circumcisio mortis atque interitus deiectio est, & nostræ sanctitatis initium.

XX. BALSAMA ARABIÆ.

Voluptas humana.

IN Arabia sunt blasami arbores, ea, qua myrti stirpes, magnitudine: folia illis qualia herbæ Amaraco: ad eas cubilia figunt viperæ, vt quas non modò balsami liquor, sed ipsa fruticis vmbra delecta. Vbi legendi liquoris tempus fuerit, Arabes ligneolarum regularum complosione bestias fugant, occidere enim nefas putant: & si quem fortè momorderint, lethalis

thalis non eſt plaga: præſtantiſſimi enim laticis odore veneni acerbitas miteſcit. Pauſanias in Bœoticis, p. 303. Meminit quoque Theophraſtus ἐν δὲ τόποις τισὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνην ἐφ᾽ ᾗ συνταπειραχ μένοις ὄφεις εἶναι μικροὺς σφόδρα, *lib. 4. ca. 6. de hiſt. plantar.*

APODOSIS.

Mundi gaudia incerta & doloribus mixta. Seneca: *Quid quod gaudia quoque eorum trepida ſunt; non enim ſolidis cauſis innituntur, ſed eadem qua oriuntur vanitate turbantur. Qualia autem putes tempora eſſe etiam ipſorũ confeſſione miſera, cùm hæc quoque quibus ſe attollunt, & ſupra hominẽ efferunt, parum ſyncera ſint: Maximaque que bona ſollicita ſunt: nec vlli fortunæ minus benè quam optimæ creditur.* Significat etiam nullum adeò ferum ingenium quod bona inſtitutione non mitigetur. *de breuitate vitæ cap. 17.*

XXI. BASILISCVM.

Lenitas in ſubditos.

IVSTINIANVS Genuenſis hiſtoriographus, præclarum habet lenitatis in ſubditos tale ſymbolum, Franciſcus Marcio (inquit) iuriſconſultus egregius, miſſus à Republ. Genuenſi orator ad Ducem Mediolanenſem, cùm is nollet eum dimittere, nec pactis conuentis cum Genuenſibus ſtare, captata occaſione obtulit eidem Duci manipulum herbæ Ocymi: qui admirabundus quid ſibi hoc demum vellet, quæſiuit quid rei eſſet. Cui ille reſpondit, talem eſſe huiuſmodi plãtæ naturam, vt leniter, ac ſuauiter contrectata gratum odorem ſpiraret; nimis autem duriter compreſſa, & attrita, non ſolum omnem ſuauitatem deperderet, ſed etiam ineunte tempore ſcorpios generaret: habere autem ſe ingenia Genuenſium eodem planè modo. Dux hoc ingenioſo admodum reſponſo delectatus & ſententiam prio- *lib. 6.*

priorem mutauit, & legatum honorificè dimisit. Retulit Camerarius inter symbola.

AP. *Qui vult amari, languida regnet manu.*
Lene fluit Nilus, sed cunctis amnibus extat
Vtilior.

XXII. CAPRIFICVS.
Temperantia.

CAPRIFICO ea vis est, vt lasciuientium taurorum & quantumuis ferocientium naturam vsque adeò compescat eorum collo circumdata, vt immobiles propemodum eos reddat.

Vide Plutarch. Symbos. lib. 2.

AP. Incontinentiæ frenum est temperantia. Senec. *Temperantia voluptatibus imperat, alias odit atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit nec vnquam ad illas propter ipsas venit. Scit optimum esse modum cupitorum; non quantum velis sed quantum debeas sumere.*

Epist. 88.

XXIII. CAPRIFICVS.
Inutilis sibi, alijs vtilis.

CAPRIFICI ficus nunquam maturescit, sed tamen gignit culices, qui deuolantes ad veram ficum, perfosso ficorum cortice, in maturitatem educant. Dicuntur propriè culices illi, cum arborem stimulant, ψηνίζειν.

AP. Tales sunt, inquit, Plutarchus, qui cùm nihil ipsi queant egregium facere, aliquo pacto virtutem aliorum stimulant. Meminit huius caprificandi rationis Theophrastus his verbis: Διὸ καὶ ἐρινάζουσι τὰς συκᾶς τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὅπως οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρινῶν τῶν ἐπικρεμαννυμένων γενόμενοι διοίγωσι τὰ ἐπὶ τῆς συκῆς. *Quapropter ficos caprificant quod eadem causa faciunt,*

Lib. 2. de plantis, cap. 12.

vt culices

culices parui, qui ex capricis appensis nascuntur, poma fici aperiant.

XXIV. CEREVS SPINOSVS.

Virtutum gaudia vulnus.

CEREI spino portentosa penè elegantia est: opplet enim animum, & oculos spectantis, rarissimæ venustatis spectaculo: hastas surrigit quaternas & quinas, nouemdecim & vicenum cubitorum, virgatis & ad normam directis strijs cannulatas. In externis striarum angulis obtusis totus collucet stellulis, corneis stylis radiatim è suo centro quoquouersum minacibus: obductus est callosa carne & succo aloes: flores in summo vestigio promit gratissimos, & hilari purpura miniata rubet. *Vide Hist. Ruell pla- li. 18. c. 48.*

APODOSIS.

Qui fit vt tam excellentis pulchritudinis planta cælum & stellas referens hastas surrigat: corneos stylos exerat, spinis vndique rigescat, succum etiam amarum præferat? flores interim hac veluti armatura obuallet gratissimos, nisi vt ostendat χαλκόδετον προόδιον ὁδὸν ferro & ære stratam ad cœlum viam?

Μεγάλου ἀθλητοῦ ἐστὶ δεῖ ἱδρῶσαι καὶ νικᾶν. *Maximus Tyrius.*

XXV. CHRYSOPOLE.

Doctrinæ syncerę cultor.

IN Pactolo crescit herba, Chrysopole vulgò nominatur, cuius examine vicinarum vrbium incolæ purum aurum ab adulterino discernunt. Nam ipso tempore, quo id conflant, hanc herbam admouere solent: cuius folia, si adulteratum non sit aurum, inaurantur; quod si corruptum sit, intingi se non patiuntur. ἐὰν μὲν ἀνόθευτον χρυσίον ἦ, τὰ φύλλα

φύλλα χρυσοῦνται, ἐὰν δὲ ἐφθαρμένον ὑπάρχῃ, τὴν ἠλλαγμένην ὑγρασίαν ἀποπτύει.

Ap. Recte cadet emblema in ſinceram Catholici mentem, quæ nihil adulterinæ doctrinæ hauſerit

Puroq; illimis honore.

XXVI. CITHARA HERBA

Non omnis moriar.

CLITONYMVS libro tertio rerum Tragicarum refert naſci in Pangæo herbam hac de cauſa. Illæ quæ Orpheum diſcerpſerunt Bacchantes eius membra in fluuium Hebrum proiecerunt: & caput quidem ceſſit in draconem; * lyra autem inter aſtra relata eſt. At ex cruore ſtillante orta eſt herba Cithara, quæ dum Bacchi ſacrificia peraguntur, citharæ ſonum emittit.

* ἡ δὲ λύρα κατασκρίχθι *a lij*; ſt am non mu a-uit. *legendū exiſt mo* κατηστερίσθη.

Ap. Fabuloſa hæc hiſtoria inuenitur in Plutarchi iunioris libello de fluminibus, qui iſtis portentis ſcatet. Rectè ſignificabis in emblemate doctorum virorum gloriam & monumenta nunquam intermori.

Horat. ode 28. l. 3. car.

Non omnis moriar, multaque pars mei
Vitabit Libitinam.

XXVII. CORIANDRVM.

Verbum Dei.

TRADVNT Coriandri naturam penitus ſemini reſpondere, adeò vt ſi ſuccidatur, etiam Coriandri ſemen vim ſuam non amittat, vt ſementi idoneum amplius non exiſtat. Huiuſmodi verbū eſt Dei, cuius omnis particula ad terræ cultum natura apta eſt, ſi mandetur commodæ & bonæ terræ, id eſt animæ. Eſt porrò album etiam; Lumen enim verbum eſt, idque ſplendidum, ac proinde quoque album ipſum intel-

quoque album ipsum intelligenti ab eoque nutrito. Est item saxi simile: contortum enim est, & neutiquam flaccidum, neque fluxum; verum saxeum: cœleste quippe verbum est, ac nobis cœlestia promittit. Non dixit vero, *verum etiam in omni verbo* ves rum *siue etiam*: tanquam si dixisset: non in hoc quo putatis solo, verùm in hoc. Manifestum est autem, quòd manna ex ore proficiscens, verbum erat. Nam commune habet aliquid manna, quo docemur, non solo pane hominem viuere, cum Dei verbo, quo viuimus. *Procopius in Deuter.*

XXVIII. CVPRESSVS BLATTAS NON SVSTINET.

Mortis memoria salutifera.

CVPRESSVS feralis arbor, & mortuorum sepulchris destinata, Blattas & tineas non sustinet atque ideò apud veteres simulachra ex hac potissimum materia fiebant ad perpetuitatem. *Plin.*

APODOSIS.

Mortis memoria vitiorum blattas, quæ animum corrodunt, extinguit. *Opus est ergo, vt sibi homo quotidiano actu prouideat, & procuret consummationem. Opus est vt tota vita nostra talis sit in conuersatione, vt liberi mereamur esse in fine: incessabiliter diem transitus nostri, & tempus iudicij cogitantes.* *D. August.*

XXIX. CVPRESSVS VESPASIANI.

Fortuna in melius mutata.

ARBOR cupressus altitudine conspicua in Vespasiani agro auito sine vlla vi tempestatis euulsa radicitus repentè procidit, ac insequenti die viridior, atque firmior eodem vestigio resurrexit. *Suet. in Vesp. c. 5.*

AP. Symbolum est afflictæ paulisper fortunæ, quæ statim in altam, & excitatam transit. Sublime struitur quicquid ab infimo surgit.

Martial. epigr. l. 1.

Nunc & damna iuuant, sunt ipsa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare Deos.

XXX. CYNOSBATVS.

Humilitas.

Ælian. de animal. 14. cap. 27.

CYNOSBATVS per diem inter cæteras herbas, à quibus ne minimum quidem differt, delitescit, nec vllo modo agnoscitur. Nocte verò stellæ instar lucens, & igneo splendore coruscans facilè in conspectum venit.

AP. Humilis Cynosbatus est, dies vita, nox mors, lux gloria post mortem: humiles in vita obscuri, post mortem gloria circumfluunt.

Silius Italic. li. 3.

Cunctis stat terminus æui,
Extremumque diem primus tulit: ire per ora
Nomen in æternum paucis mens ignea donat,
Quos pater ætherijs cœlestum destinat oris.

XXXI. DODECATHEOS.

Sacramentorum vis.

Plin. li. 25. cap. 4.

MAXIMA auctoritas herbæ est, quam Dodecatheon vocant omnium deorum maiestatem commendantes. In aqua potam omnibus morbis mederi existimant: folia eius septem lactucis simillima exeunt è lutea radice:

AP. Vis diuinæ Ecclesiæ quasi Dodecatheo illi admirabili indita, non per septem foliorum species, sed per totidem sacramenta se effundit, atque omnibus animorum morbis salutarem facit medicinam. D. Cyprianus. *Totum credentibus conferunt diuina compendia* (inquit) *de sacramentis.*

l. 4. epist. ad Magnum.

XXXII. FICVS.

Promissis leuibus abstinendum.

FICVS non floret, nec vlla se speciosa ornamentorum luxurie ostentat, sed tamen dulcissimos fructus parit. *Vide. Plin. lib.16.c.*

AP. Πράττε μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα. Magna noli promittere, sed facere. Pythagoras. In eodem argumento est quod narrat Theophrastus de vite, quæ cùm nulla folia emisisset, & nulla perinde esset racemorum expectatio; miti tamen fructu sine vlla foliorum luxurie germinauit. Similiter oliua, cùm ei frondes omnes decussæ essent, fructificauit: ἡ ἄμπελος ἄνευ φύλλων ὤν καρπὸν ἤνεγκεν. ἐλαία μὲν φύλλα ἀπέβαλε, τὸν δὲ καρπὸν ἐξήνεγκεν. *lib. 2. de plantis, c. 4.*

XXXIII. FOENVM GRÆCVM.

Aduersa augent virtutem.

FOENVM Græcum scarificatione seritur, non altiore quatuor digitorum sulco; quantòque peius tractatur, tanto prouenit melius. *Pl.l.18.c. 16*

APODOSIS.

Viri sancti dum aduersis conflictantur, surgunt viuidius: ἀρετὴν δὲ αὔξειν ποιεῖ καὶ θάλλειν ὡς δικνεκὴς φόβου φύσις. Nihil tam virtutem crescere facit & germinare, quantum continui timoris natura. D. Gregor. *Sanctorum mentes æternitatis præmia præstolantes vires ex aduersitatibus sumunt: Quia crescente pugna gloriosiorem sibi non ambigunt manere victoriam, & electorum desideria dum premuntur aduersitate, proficiunt, sicut ignis flatu premitur, vt crescat, & vnde quasi extingui cernitur, inde roboratur.* *26. Moral.*

XXXIV. GRANADILLA.

Christi passio.

NOBILIS est inter plantas Granadilla, flos Christi patientis insignibus impressus cuius meminit Rouillius. In hunc memini me ita lusisse: *In hist. plant. peregr.*

Ite procul blandi Veneris ludibria flores,
Quos parit in risum luxuriosus ager.
Altius vna suos tollit Granadilla dolores;
Et fert congesti pondera tota Dei.
Tortilis hic nodis, & adunco milite surgit.
Regis apex Domini gloria mixta malis.
Hic crux, hic claui Christi pretiosa supellex
Pauperis, hic rubris vulnera picta notis.
O dilecta Deo, cui cœlum nectare sudat,
Et vigil intactas Flora tuetur opes.
Quis tanta in paruo tusit miracula flore?
Nempe sua hic pinxit se Deus ipse manu.

XXXV. HELENIVM.

Amor impurus, rixarum semen.

HELENIVM herba est, ab Helena sic dicta, quæ rixas prouocat: παρὰ τὴν δρῦν ὤφθη φυεῖσα ἀφ᾽ ἧς ἑαυτὴν ἀπῆγξεν Ἑλένη, καὶ ὡς οἱ φαγόντες αὐτῆς πάντως εἰς ἔριν καθίσανται. Ea è quercu ad quam se Helena suspendit, dicitur emersisse: *Ptol. Heph. li. 4.*

APODOSIS.

Quid mirum si ex Helenæ cineribus rixarum herba dicitur emersisse? quid aliud habet amor impurus quo ipsa deflagrauit, quàm querimonias, iurgia, rixas, furores, bella, cruorem?

Ἐμπίπτων δ᾽ ἀδόκητος ὑπὸ φρένα δ᾽ ὥστε θύελλα
Μίσγεαι, ἀσθμαίνεις δὲ πυρὸς δριμεῖαν ὀμίχλην,
Παφλάζων ὀδύνῃσι, καὶ ἀκρίτοισι μανίαις,
Δάκρυ δέ σοι προβαλεῖν λαρὸν γάνος, ἠδ᾽ ἐσακοῦσαι
Βύασόθεν οἰμωγὴν, σπλάγχνοις δ᾽ ὑπὸ θερμὸν ἔρευθος

φοι-

φοινίξαι, χρωτὸς δὲ παρὰ τροπὸν ἄνθος ἀμέρσαι,
Ὄσσε τε κοιλῆναι, παρά τε φρένα πᾶσαν ἀεῖραι
Μαινομένην· πολλοὺς δὲ καὶ ἐς μόρον ἐξεκύλισας
Λύσσαν ἄγων, τοίαις δ' ἀγάλλεαι εἰλαπίνῃσιν.

Illabens improuisus, sub pectus instar procellæ misceris spirasque ignis acutam vim, æstuans doloribus & miscellaneis furoribus. Lachrymas verò tibi emittere profusum gaudium est, exaudire ex imo eiulatum. sub visceribus calidum ruborem purpurare, & cutis mutatum florem abolere oculosque cauare, mentemque totam euertere furentem. Quàm multos in mortem prouoluisti, quibuscumque procellosus & ferus occurristi rabiem afferens talibus lætaris epulis. *Oppian.*

XXXVI. HECATONCEPHALOS.

Amoris conciliatrix virtus.

PORTENTOSVM est, inquit Plinius, quod de hac herba traditur. Radicem eius alterius sexus similitudinem referre, raram inuentu, sed si viris contigerit, amabiles fieri. Ob hoc & Phaonem Lesbium dilectum à Sappho. *Pl. nat. hist. 22. c. 8.*

APODOSIS.

Non longè quærenda Hecatoncephalos: vis amari? virtute & comitate potes. Nihil enim ad amorem potentius, quàm virtus humanitate condita. Vel certè si vis amari, ama.

Magnes amoris amor.

XXXVII. HERBA SABINA.

Eucharistiæ typus.

HERBA Sabina apud Gallos Druidas primæ fuit venerationis. Legitur sine ferro, dextra manu, per tunicam qua sinistra exuitur velut à furante,

candida veste vestito, puris, lotis, nudisque pedibus, sacro facto priusquam legatur pane vinoque. Fertur in mappa noua, hanc contra omnem perniciem habendam prodidere Druidæ Gallorum, & contrà omnia oculorum vitia fumum eius prodesse.

Plinius.

APODOSIS.

Eucharistia instar herbæ Sabinæ morbis animi præsentissimum remedium: eadem non vi, sed amoris suauitate, piè, purè, & castè suscipienda in illo Angelorum epulo & cœlestis mensæ delitijs, quas nobis Christus comparauit, Origenes. Ἄρτοις ἐσίομεν γενομένοις ἅγιόν τι καὶ ἁγιάζον τοὺς μετ᾽ ὑγιοῦς προθέσεως αὐτῷ χρωμένοις, *Panes comedimus, corpus factos, corpus sanctum, & sanctificans eos qui cum sincera sui admotione eo vtuntur.*

Aduersus Cels. l. 8.

XXXVIII, HERBA VIVA.

Virtus.

IPSA semper viuit, nullo vnquam frigore, vel feruore læditur, nulla ariditate vincitur, nulla humectatione superatur; semper eadem, eodem semper vigore; nec loci angustia constringitur, nec diuisa minuitur, nec auulsa commoritur. Ipsa in se radices humectans seruat, vbilibet vel ardentissimo loco radices figit, augetur, dilatatur, siue in opaco sit, siue in aprico, verè congrueque hoc digna nomine Semperuiua.

Maiol. colloq. 20,

AP. Typus veræ virtutis. *Quemadmodum maiora lumina claritas solis obscurat; sic dolores, molestias, iniurias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit: & quocumque affulsit, ibi quicquid sine illa apparet extinguitur: nec magis vllam portionem habent incommoda cum in virtutem inciderint quàm in mari nimbus.*

Sene. ep. 66.

XXXVIII.

XXXIX. HERBA VIVA.

Castitas intacta.

ADEO mira est huius plantulæ natura, vt eam humana ratio assequi nequeat: nam cũ maxime viret, gratissima est aspectu: si quis illam apprehendere cupiat, illico folia contrahit, atque sub tenues ramulos recondit: si verò apprehendat subitò, adeo marcida conspicitur, vt emortua virtute contabescere videatur: sed quod maiori admiratione dignum est, si manum retrahat, ad pristinum nitorem redit. *Vide hist. pl. Ruell l. 18. c. 143.*

APOD. *Nescit contagia terræ.* Cum herba viua congruit smaragdus typus virginitatis, qui adeò impatiens est venereæ consuetudinis, vt insignis smaragdus Reginæ Hungaricæ, cùm ipsa marito consuesceret, memoretur in tres particulas concisus atque confractus. *Alb. Mag. & Ruill. li. 2. de gemm.*

XL. HORTI TANTALI.

Vanitas rerum humanarum.

TANTALI hortos vindemiare: Ταντάλου κήπους τρυγᾶν. *Phil. in Sop. l. 1. in Isæo & in Athe. Noti sunt horti Tantali ex Sen. in Thyeste. Choro. 1.*

Stat lusus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
Phrineis auibus præda fugacior.
Hinc illinc grauidis frondibus incubat
Incuruata suis fœtibus, ac tremens
Alludit patulis arbor hiatibus.
Hæc quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties funere negligit,
Obliquatq; oculos, oraq; comprimit,
Inclusisq; famem dentibus alligat:
Sed tunc diuitias omne nemus suas
Demittit propius, pomaq; desuper

Insultant folijs mitia languidis,
Accenduntque famem, quæ iubet irritas
Exercere manus: has vbi protulit,
Et falli libuit; totus in arduum
Autumnus rapitur, syluaque mobilis.
Instat deinde sitis non leuior fame,
Qua cum percaluit sanguis, & igneis
Exarsit facibus, stat miser obuios
Fluctus ore petens, quos profugus latex
Auertit, sterili deficiens vado,
Conantemque sequi deserit: hic bibit
Altum de rapido gurgite puluerem.

APODOSIS.

Tantali hortos vindemiare idem est ac corporis voluptates consectari. Isæus Sophista interrogatus quis optimus piscium alituumque inter obsonia foret; πέπαυμαι, inquit ταῦτα σπουδάζων. ξυνῆκα γὰρ τοὺς Ταντάλοις κήποις τρυγῶν. ἐνδεικνύμενος δήπου τῷ ἐρωμένῳ ταῦτα ὅ τι σκιὰ καὶ ὀνείρατα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Desiji, inquit, ista studere: intellexi enim me Tantali hortos vindemiare: significans vtique amasio, quod vmbræ essent & somnia omnes quæ appellantur voluptates.* Aliter Greg. dixit. Ταντάλειον ζωὴν de ærumnosa & meticulosa, διὰ ὑπερτελλουσαν πέτραν.

Epist. II. ad Basilium.

XLI. IRIDIS FRVCTVS.

Pœnitentia.

Ælian. l. 1. cap. 35.

TVRTVRES inter amuleta & præsidia varia, quæ sibi quæque eligunt animantes, Iridis fructum habent.

APODOSIS.

Iris est pœnitentia nam vt illa vnguentis & medicinæ nascitur, quod ait Plinius, ita & hæc peccatorum remedijs. Turtures verò sunt gemebundi peccatores.

Pœnitet ambiguè, quem sero pœnitet: ergo

Præ-

Præsentis spatium nobis dum creditur æui,
Dum patulam cunctis Christi clementia sese
Præbet præteritæ plangamus crimina vitæ.

Alcimus Auitus l. 5.

XLII. LAVREA OESTRIS INIMICA.

Doctrina affectuum medicina.

OESTRO boues infestari, & vehementius furiari notum est omnibus: at quomodo huic incommodo rustici occurrerent, non ita est vulgatum. Narrat Sotio laureas decisas, & in aqua decoctas parari: mox aspergine agrum qui ab Asilis obsideri solet perfundi: tum animalcula quidem illa διὰ ἀντιπάθειαν fugere.

Sotio auctor rei rustic. in Geop.

AP. Laurus Apollini sacra symbolum est doctrinæ, cuius præsidio vehementes & immoderati sopiuntur affectus, φάρμακον ἔρωτος Μοῦσαι.

Veridicis igitur purgauit pectora dictis.
Et finem statuit cupedinis atque timoris.

Lucretius lib. 6.

XLIII. LAVRVS CYZICI.

Dulcis gloria.

FICVS in lauro Cyzici nata est ante obsidionem.

Plin. lib. 17 cap. 25.

APODOSIS.

Ficus in lauro suauitatem significat in gloria. Est enim laurus triumphantium arbor, & victoriarum comes perpetua: ficus verò sapore dulcissima est. Quò fit, vt si gloriam illustrem simul & suauem velis significare, hac icone possis exprimere.

Merces mihi gloria detur.

Mamurius apud Ouid. 3. Fast.

Τὸ μὲν ἀργύριόν ἐστι κοινόν τι πάντων ἀνθρώπων κτῆμα. τὸ δὲ καλὸν καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνῆκον, θεῶν καὶ τῶν ἔγγιστα τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστι. Ait quippe nullum esse excelsum quem dulcedo glo-

riæ non capiat. *Nam pecunia communis est omnium hominum possessio: quod autem honestum est, & cum laude coniunctum, Deorum, vel proximè ad Deos accedentium virorum, est bonum* Idcirco Phryne famæ appetentissima meretrix, Thebanorum muros se excitauram promisit, si ea apponeretur ædificio inscriptio:

Ἀλέξανδρος κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη ἡ ἑταίρα.

Alexander diruit, Phryne meretrix ædificauit:

XLIV. LEVCOION.

Pudicitiæ honos.

DERCYLLVS tertio de Motibus fingit Myenum castissimum adolescentem, Hippolyti fato, à nouerca de stupro interpellatum, cumque renuisset, apud patrem nefariè accusatum, voluntaria morte eius furorem anteuertisse, Deorumq; prouidentia pudici iuuenis nomen monti inditum, in quo crescit Alba viola, quæ impudicæ nouercæ pronuntiato nomine statim marcescit, quasi ipsius Myæni honoribus velificaretur: γεννᾶται ἐν αὐτῷ λευκοίον ἄνθος, ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνεται.

APODOSIS.

In castitatis laudem nascuntur flores: virginibus ipsis in cœlo singulari nota tribuuntur, vt canit Honorius Fortunatus:

Per paradisiacas epulas sua vota canentes,
Ista legit violas, carpit & illa rosas.
Pratorum gemmas ac lilia pollice rumpunt.
Et quod odoratum est flore comante metunt.

Tanti est mansisse pudicum.

XLV.

XLV. LEVCOPHYLLVS.

Castitatis typus & luxuriæ pœna.

CTESIPPVS secundo rerum Scythicarum & post eum Plutarchus iunior in Phaside, hæc de Leucophyllo scribunt. Nascitur in hoc fluuio virga Leucophyllus, quæ dum celebrantur Hecates mysteria, inuenitur circa diluculum ad diuinum Panis afflatum sub ipsum veris initium. Quam postquam zelotypi homines collegerunt, circa virginalem thalamum spargunt: κ̀, ἀνόθευτον τηρȣ̃σι τὸν γάμον vt spuriæ prolis expertem thorum conseruent. Quòd si quis impurus amoris violentia insolentius accesserit, alienatura mente, & statim confitetur coram omnibus, quæcumque illegitima aut fecit, aut facturus erat. Qui verò astant, hominem corripiunt, & insutum culeo in ϛομίον, impiorum voraginem quandam impellunt, quæ proiectum corpus, post triginta dies in Mæotidem palaudem eructat, vermibus vndique refertum. Vultures verò derepentè apparentes iacens cadauer discerpunt. Hæc illi portentorum scriptores, quæ ad castitatis emblemata exornanda facere poterunt.

AP. Est enim dos matronarum optima castitas, de qua præclarè hæc Heroina apud Plautum in Amphitryone:

Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur.
Sed pudicitiam. & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deûm metum, parentum amorem, & cognatorum concordiam

XLVI. LIGNVM PAREBVM.

Eloquentia humana.

LIGNVM Parebum oleæ magnitudine in regijs duntaxat hortis reperitur: neque florem vllum, neque fructum producit: omnia ad se rapit, aurum, argen-

argentum, æs, lapides, aues, agnos, boues, præter electrum. Ctesias *apud Phot p.* 59. eius verba sunt: καὶ ξύλον δέ ἐστι παρήβον καλούμενον, τὸ μέγεθος ὅσον ἐλαία. ἐν τοῖς βασιλείοις μόνον εὑρίσκεται κήποις. οὔτε ἄνθος φέρει, οὔτε καρπόν. πάντα ἕλκει πρὸς ἑαυτὸ, χρυσὸν, ἄργυρον, χαλκὸν, λίθοις, πλὴν ἠλέκτρου.

APOD. Humanæ eloquentiæ vis per omnia grassantis ostenditur: folijs quidem verborum abundat, flore & fructu virtutis destituta: nescio qua tamen vi in hominum sensus irrepit, influit, perlabitur: ad se non modò vulgus quod per iumenta & lapides significatur, sed diuites, doctos, simplices, quos aurum & aues, & equi designant, illectat. Contra electrum quod est diuinitatis symbolum, nihil potest. nam cœlesti sapientia mortalis eloquentiæ præstigia deluduntur, & hebescuut. Theodoretus: οἱ ἁλιευτικοὶ σολοικισμοὶ τοῖς Ἀττικοῖς καταλελύκασι συλλογισμοῖς. Solœcismi piscatoris Atticos syllogismos deuicêre.

Orat. 3.

XLVII. LILIA INTER CARDVOS.

Virtus floret aduersis.

Ex libell. de ordinib. militaribus.

LVDOVICVS secundus Dux Borbonius recens ex Africa, in quam exercitum contra Barbaros duxerat, equitum è Carduo Beatæ Mariæ ordinem instituit, cuius torquis erat aureus ex lilijs contextus, interstinctis æqualibus interuallis Cardui folijs, è quibus crux pendebat cum hoc lemmate, SPES.

APODOSIS.

Hoc emblemate Dux significare voluit inter aduersæ fortunæ asperitates virtutis integrum decus emergere.

Plin in Paneg. Traian.

Crescit vulnere virtus.

Maris cœlique temperiem turbines, tempestatesque commendant. Habet has vices conditio mortalium, vt aduersa ex secundis, ex aduersis secunda nascātur. Occultat

vtro-

vtrorumque semina Deus, & plerumque bonorum malorumq; caussæ sub diuersa specie latent.

XLVIII. LVPINVM.

Pietas.

LVPINVM primum omnium cum sole circumagitur quotidie, horasque agricolis etiam nubilo demonstrat: ter floret, terram amat, terraque operiri non vult.

Plin. natur. hist l. 18. c. 13

APOD. Magna pij viri cum Deo, quem perpetuò intuetur, affinitas, inde floret egregijs virtutibus, & sic in terra est, vt terræ contagione non obruatur; nam pedibus duntaxat terrã tangentibus, ἡ ψυχὴ ταῖς ἄνω ἐνδιατρίβει θεωρίαις.

D. Chrysost. homil. 3. de incomprehens. Dei natura.

XLIX. MALVM PERSICVM,

Loci mutatio vtilis,

PERSICVM malum in Perside veneni fungitur vice (vt aiunt) eaque de caussa in Italiam transmissum, vt noceret. mutato solo, naturam mutauit, & salubre repertum est.

Pomis quæ barbara Persis
Miserat, vt fama est patrijs armata venenis,
At nunc exposita paruo discrimine lethi,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi.

Columella.

APOD. Cadit in hominem vitiosum, qui cum cœlo mores mutauerit, quanquam sæpius

Cœlum, non animum mutant qui trans mare currunt.

Theophrastus, hanc loci differentiam plurimũ momenti afferre in plantis ostendit his verbis: Μεγάλη δὲ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις Quod his exemplis confirmat. Persica in Ægypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vsque florem duntaxat deuenit. Palma apud Babylonem fructum mirificè largitur: in Græcia autem ne fructum quidem maturat.

Lib. 3. de plantis, c. 5.

L. MA-

L. MALVS PVNICA ET VITIS FRVGIFERA RADICE.

Vanæ gloriæ fuga.

Plin.lib.17. c. 25.

INVENIMVS vitem & malum Punicam ſtirpe fructum tuliſſe; non palmite, aut ramis.

AP. Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fructus, hoc eſt opera iuſtitiæ occultant, cauentq; maximè, ne emanent in publicum; quo fit, vt tutior ſit virtus, & minus inſidijs dæmonum obnoxia, qui ad explicatas merces vno agmine proſiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantumque potes prælustria vita:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

LI. OLIVA BYZANTINA.

Intacta per ignes.

Lib. 2.

SOSTRATVS Byzantinus apud Achillem Tatium refert lucum Byzantij fuiſſe, & in eo oliuam, quam ſtupendo prodigio, dicitur imber igneus fœcundaſſe. τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίαν μὲν ἀναθάλλει φαιδροῖς τοῖς κλάδοις· πεφύτευται δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πτόρθους πολλὴν τὴν φλόγα· ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem fermè argumento eſt quod habet Pauſanias in Atticis; Oliuam Mineruæ, incenſa à Perſis vrbe conflagraſſe, eodemque die in duûm cubitûm proceritatem germinaſſe.

APODOSIS.

Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina ſignificabit: Attica autem quæ ex ipſo damno compendia quæſiuit, fortitudinem inuictam, quæ ex ipſis aduerſis ſuæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertullianus ad Martyres: *Negotiatio eſt aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Aduer-

Aduersis solenne tuis sperare secunda,
Exemplo cœli ditia damna subis,
Astrorum flammæ renouant occasibus ortus.
Lunam finiri cernis vt incipiat.

LII. PALMA.

Virtus.

PALMA (vt aiunt) salsum solum diligit, à fimo aliena est. *Annot. ex Theoph. Ruell. de natura stirpium l. 1. c. 118.*

APODOSIS.

Virtus sale sapientiæ condita, non patitur se vitiorum sordibus inquinari.

Intaminatis fulget honoribus.

Quod autem hic de palma dicitur, disertè Theophrastus explicat, φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη· διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, περιπατοῦσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenosum salsuginosumque concupiscit: idcirco vbi tale non sit, agricolæ salem aspergunt. *Cap. 8. l. 2. de hist. plantarum.*

LIII. PALMA.

Sanctorum vita.

PALMAE caudex interior tenuis est, & corticis scabritie, perplexitateque visu minimè iucundus; superior verò pars visenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnaque pulchritudine viriditatis expanditur.

APO. Ita sanctorum conditio prima facie contemptibilis, ad mirificam gloriæ pulchritudinem exsurgit.

Noli ἀχαιοὺς ἐκ πύργου κρίνειν.

S. Paulinus pauperes, & contemptos spe futuræ gloriæ consolatur his verbis:

Iamq; expediti, sarcinis egentibus. *De Celso puero.*
Laxate vinculis pedes:
Ut copiosa luce vestiamini,
Estote nudi sæculo.

LIV. PALMA AVGVSTI.

Victoria sine labore.

AVGVSTVS palmam inter iuncturas lapidum enatam ante domum suam, in compluuium Deorum Penatium transtulit, vtque coalesceret, magnopere curauit. Hoc sæpe factum narrat Plinius Romæ in Capitolio in capite bis bello Persei enata, simili modo Trallibus in basi Cæsaris dictatoris.

lib. 17. c. 25.

AP. Salmacida spolia significantur sine sudore & sanguine. Tale est illud quod Timoleonti accidisse narrat Plutarchus, qui coronæ victoriolis pro more ornatæ prætereunti sponte in caput defluxerunt.

LV. PALMA PERSEI.

Victoria illustris & facilis.

Pl. l. 17. c. 25

ROMAE in Capitolio, in capite bis bello Persei enata palma victoriam, triumphosque portendit. Simili modo palma Trallibus in basi Cæsaris dictatoris, circa bella ciuilia eius.

AP. Palmâ sponte dominata gloriam insignem eandemque facilem significat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi nasci dicuntur. *Aurum tibi domi nascitur.* Quod autem palma perpetuum sit victoriæ insigne, testantur & illi versus Claudiani:

4. ad Herennium.

Cùm totis exurgens ardua pennis,
Ipsa duci sacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis.

de laudibus Stiliconis.

LVI. PALMA RANIS OBSESSA,

Inuidia virtuti comes.

PLVTARCHVS in libello de oraculorum silentio perhibet inter templi cuiusdam à Cypselo consecrati donaria extitisse palmam æneam, ad cu-

ad cuius radices insculptæ visebantur plurimæ ranæ, & natrices, quos hydros nominant.

APOD. Virtus maledicorum infestis clamoribus lacessita, eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxuriosâ ramorum propagine assurgens.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. PALMA SYAGROS AVT MARGARIS.

Amicitia inuiolabilis.

IN Meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximamque Margarides. Eæ candidæ, rotundæ, acinis quam balanis similiores. Quare & nomen à margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ esse traditur, vna & Syagrorum. Mirumque de eâ accepimus cum Phœnice aue, quæ putatur ex huius palmæ argumento nomen accepisse, iterum mori, ac renasci ex seipsâ. *Plin. lib. 13. cap. 4.*

AP. Amicitiæ singularis typus est, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Sic omnia cum Christo mortuo emori videbantur, cum eodem resurgente reuiuiscunt. Sic literæ sine pietate, iustitia, sine religione interit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctissima quadam cognatione continentur.

TE STANTE VIREBO,

LVIII. PALMÆ SVBVERSIO.

Pudicitia subuersa.

PALMA in Persei capite enata tempestatibus prostrata est, & eodem loco ficus enata, M. Messalæ, C. Cassij lustro, à quo tempore pudicitiam subuersam Piso grauis auctor prodit. *Plin. lib. 17. ca. 25.*

AP. Tum demum laborat pudor & pudicitia,

 cum

cum attrito virtutis robore delitiarum mollities pectus inuasit, Luxu & insana voluptatis dulcedine victa Roma est, quæ nullis viribus frangi poterat,

Iuuenal. *——Sæuior armis*
Luxuria incubuit. Et Petronius in Sat.
Hæc veluti tabes imis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent superis, detritaque commoda luxu
Vulneribus reparantur.

LIX. PERSEA, ἡ Περσεία.

Pietas vel magnanimitas.

In Eli. l. p. 161. ARBOR Persea sola Nili aqua gaudet. Pausan. Eius fructus cordis speciem refert, linguæ folium. Idcirco dicata est Isidi, & monentur huius oraculum *In. Isi. & Osi. p. 674.* adituri, vt sanctè sentiant, & modeste loquantur. Plutarch. Describitur autem Persea plenius à Theophra- *Li. 4. c. 2.* sto.

APODOSIS.

Persea arbor, generosa mens: Nilus fluuiorum omnium maximus, & pulcherrimus; honor optimus est, & egregij animi pabulum. Vel certè Persea typus viri egregia sanctitate, qui pectore, & lingua totus in diuinas laudes prædicandas effunditur, & torrente rerum cœlestium ebrius, sola Dei contemplatione quasi proprio pabulo alitur, & fœcundatur.

Aëris immensi superat globum,
Nubesq; post tergum videt:
Boët. l. 4. m. 1. *Quiq; agili motu calet ætheris*
Transcendit ignis verticem,
Donec in astriferas surgat domos,
Phœbiq; coniungat vias.

LX.

LX. PHRIXA.

Improborum osor.

PHRIXA herba, μισοπόνηρος, rutæ similis, in antra Boreæ prouenit, collectaque niue frigidior est. At verò in improbas, & alienæ vitæ pudicitiæque insidiatores, ita fertur excandescere, vt flammas edat: Συλλεγομένη δὲ ἐστι ψυχροτέρα χιόνος· ὅταν δέ τινι ἐκ μητρυιᾶς ἐπιβουλὴ γένηται, φλόγας ἀναδίδωσιν. *Agathon Samius & Plut. in Tanai.*

Ap. Homines leui alioqui placido ingenio, in scelera improborum atque flagitia, pietatis ardore vehementius commoueri solent.

LXI. PLATANVS XERXIS.

Amor stultus rerum creatarum. Vel, *Diuitiæ indignis collatæ.*

RIDICVLVS profectò Xerxes ille est, quòd quum mari terrisque Iouis operibus posthabitis, noua itinera, & insolitam nauigationē sibi parasset, seruiuit Platano, & arborem coluit. In Lidia igitur, vt aiunt, cum vidisset proceram platanum, diem solidum ad eandem exegit nulla postulante necessitate, & castra posuit in solitudine circa platanum; sed & multiplicem, ac preciosum ornatum ex ea suspendit, torquibus, armillisque ramos veneratus, & curatorem ei reliquit quasi custodem, & propugnatorem amasiæ. *Ælian. l. 2, cap. 14.*

Ap. Icon humanæ stultitiæ; homines ad maxima nati, & facti à Deo, vilissimarum rerum amore cogitationes inquinant suas; ea enim amant, quæ redamare non possunt, & singularibus ornamentis afficiunt, quæ ab omni ornamento aliena sunt. Eadem diuitias indignis hominibus collatas significat: quid enim arbori cum torquibus, & armillis, & huiusmodi Persicæ gloriæ choragio?

Pœnam, Phaëthon, pro munere poscis.

LXII. PLATANI THEMISTOCLIS

Ingratitudo erga amplissimos viros.

TAῖς πλατάνοις ἀπείκαζεν αὑτὸν αἷς ὑποτρέχουσι χειμαζόμενοι· γενομένης δὲ εὐδίας τίλλουσι παρερχόμενοι, καὶ λοιδοροῦσι. Comparabat ſe, cum platanis, ad quos ingruente pluuia confugiunt, mox ſerenitate reddita, viatores vellicant, & inſectantur.

AP. Platanus, vir ampliſſimus; tempeſtas, calamitas, ſerenitas, proſperitas; vellicatio platani, vexatio viri, de quo bene meriti ſumus.

Θρέψαι τοὺς λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς σε φάγοντι.

LXIII. POMVM CACHI.

Vnitas præſtans.

Nicol. de Comitib.

EST in prouincia Malaban arbor, cui incolæ nomen indidere Cachi, ſiue Cicara: vnicum quotannis fert pomum: illud non à ramis, vt poma reliqua, ſed à ſtipite; eſtque adeò immenſum, vt vnicum oneret quamuis robuſtum hominem. Continet autem pini more intra ſe fructus 300. diſtinctis pelliculis, ſunt ſinguli noſtrorum pomorum magnitudine. Rurſumque intra illos continentur & alij, quales in echino caſtaneæ.

APOD. Non multitudine res, ſed præſtantiâ æſtimandæ.

LXIV. POMA NARSETIS.

Beatitudinis pignora.

Vide Baron. ad annum Iuſtini in notis II.

NARSES ille Eunuchus, qui Totilam Gothorum Regem Martio vigore & ſpiritu planè ingentē debellauit, æſtuariæ fortunæ iactatus inconſtantia, poſtquam Iuſtinus gubernacula cepit imperij, Italiæ præfectura ſpoliatus, etiam probris à Sophia Iuſtini vxore ita conciſus eſt, vt penſis lanæ trahendis

henis affigi iuberetur. Ille dicto exasperatus, se Iustino & Sophiæ eam telam orsurum dixit, quam minimè possent dissoluere. Continuò Longobardos à regionis suæ squallore ad fertiles Italiæ campos inuitat, præmissis qui lectissima ex eodem solo poma ferrent; quorum specie delectati Longobardi, & ex eadem opimam terræ fæcunditatem conijcientes, in Italiam magno & horribili exercitu inundarunt.

AP. Hæc figura accommodari potest in eos, qui ad futuræ beatitudinis spes, & bona æstimanda, per rerum creatarum species alliciuntur à Deo.

Quæq; latent, meliora puta.

LXV. POPVLVS ALBA AD VSVM SACRORVM.

Pietas.

EX alba duntaxat populo, neque ex alia arbore ad vsum Olympicorum sacrorum ligna cædi apud Eleos receptum erat. *Pausan. in Eliacis li. 1. p. 161.*

AP. Candida oportet esse pectora, & ab omni labe defæcata, quæ diuini amoris faces exceptura sunt, & Deo viuo arsura in holocaustum suauissimi odoris. Deo enim placemus τρόπῳ καὶ βίῳ πρὸς καθαρότητα νεύσαντι. *Isid. Pelusiota ep. 204.*

LXVI. PVLEGIVM.

Fortitudo.

PVLEGIVM hyeme floret, rigente vbique frigore. Cic. lib. 1. de diuinatione: *Nam & cum musculorum iecuscula brumâ dicuntur augeri, & puleium aridum florescere, ipso brumali die.* Theophrastus multas enumerat arbores semper virescentes, quas ipse ἀειφύλλους nominat. *Lib. 3. de historia plantarum. c. 4.*

APOD. *Fortitudo imminentibus periculis ornamenta defendit virtutum omnium, & inexpugnabili prælio aduer-*

D. Ambros. lib. 1. offic. c. 39. *aduersus omnia vitia decernit: inuicta ad labores, fortis ad pericula, rigidior aduersus voluptates, dura aduersus illecebras.*

LXVII. PYRAGNVS EX METHODIO.

Puritas intacta.

IN Olympo monte Lyciæ ignis ſponte ſua in montis cacumine ex imo terræ enaſcens, iuxta quem ſtirps, Pyragnus nomine, exiſtit, adeò florida, virens & opaca, vt è fonte potius nata videatur. Methodius *apud Photiū.* πῦρ αὐτομάτως κατὰ τὴν ἀκρώρειαν ὄροις κάτωθεν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόμενον περὶ ὃ πύραγνος φυτόν ἐστιν, οὕτω μὲν ἐνθαλὲς καὶ χλοερὸν, οὕτω δὲ σύσκιον ὡς ὑπὸ πηγῆς μᾶλλον βεβλαστηκέναι.

APOD. Virgo extra peccati originalis labem quæ in cæteros homines graſſata eſt, ſola intacta permanſit.

Inexpugnabile mundi Præſidium.

LXVIII. RHODODAPHNE.

Scriptura ſacra.

HERBA dicta Sabina, alijs Rhododaphne, ſempiterna fronde, roſæ ſimilitudine, caulibus fruticoſa, iumentis capriſque, & ouibus venenum eſt; eadem homini contra ſerpentum venena remedio. *Plin. l. 15. cap. 20.*

APOD. Sacrarum literarum prudentibus viris lectio perutilis; contrà imprudentibus qui abundant in ſuo ſenſu, valdè periculoſa. D. Auguſt: *Modus ipſe diſcendi quo ſacra ſcriptura contexitur, quamuis omnibus acceſſibilis pauciſſimis tamen penetrabilis. Nam quæ aperta continent, ea quaſi amicus familiaris ſine fine ad cor loquitur indoctorum atque doctorum: ea vero quæ in myſterijs occultat, nec eloquio ipſo ſuperbo erigit, quo non audeat accedere mens tardiuſcula & inerudita quaſi pauper ad diuitem.* Epiſt. ad Veluſianum.

LXIX.

LXIX. RORARIA.

Virtus.

ROrARIA quæ vulgo appellatur, planta eſt: quantumuis æſtate ardentiſſimis Solis radijs ſit expoſita, nunquam tamen folia ipſius, caua inſtar puſilli cochlearis, roſcido quodam humore deſtitui ferunt, eorumq; lanuginem admodum tenellã guttulis quibuſdam pellucidis ſemper madere: vnde etiam nomen ſortita eſt, vt Rorem Solis, ac Rorariam veteres nuncuparint. *Vide hiſt. Pla. Rom*

Ap. Virtus inſtar Rorariæ inter æſtus, & incendia miſeriarum, diuinæ gratiæ rore affluens germinat, & numquam contabeſcit.

Æternùm virens,

LXX. RVBI APOLOGVS.

Humilitas.

CONCILIVM inierunt arbores, quo ſe ab hominum iniurijs, quibus vndique appeterentur, expedirent. Et Cedrus quidem, quæ vt cæteris dignitate, ita & conſilio præſtare videbatur, prima ſententiam dixit: Sæuire vt plurimum homines in ligna ſecuribus, quas ligneis manubrijs muniunt quò aptius feriant. Itaque è re eſſe arborum, vt ligna denegarent hominibus, quæ ipſis in perniciem arborum conuerterent. Multis vltro citroque in eandem ſententiam iactatis, ſurgit humilis Rubus, &, Nolite, inquit, arbores, nolite in tantam altitudinem excreſcere; eritis, mihi credite, ab hominum iniurijs tutiores.

Ap. Humilitas ſola eſt, quæ tutos homines à dæmonum inſidijs, omniumque malorum incurſibus præſtare ſolet.

Placet in vulnus maxima ceruix.

LXXI. SCOPÆ FLORENTES.

Humilium personarum prouectio ad honores.

REPENTINO olim prodigio scopæ florere, sunt visæ, quibus nobilitatis curia mundabatur. Idque portendebat extollendos quosdam despicatissimæ sortis ad gradus potestatum excelsos.

Ammi. l. 28.

APODOSIS.

De his Iuuenal. agitans Græculos sui temporis:

Satyr. 3.

Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæque per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reuersi
Conducunt foricas & cur non omnia? cum sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit, quoties voluit fortuna iocari.

LXXII. SERTA COROLLARIARVM:

Στεφανηπλόκων ἔργον ἄκαρπον.

Oratio vana.

ILLÆ florida & odorota sectantes folia opus pertexerunt, iucundum illud quidem, sed diariũ & infrugiferum: contra apes prata peruolitantes, violarum, rosarum, hyacinthorumque copia consita, thymo asperrimo insident, ex quo tamen mellis vberem copiam faciunt.

Plut. de audit. 72.

APODOSIS.

In dulces, sed infrugiferas orationes, quarum dictio, vt ait idem Plut. habet quidpiam ad decipiendum conducens, si rebus applicetur, suauis & copiosa, & cum fastu aliquo atque apparatu, sed omnis fructus, atque vtilitatis est expers: quare syncerus

rus orator omittere debet florida, & luxuriosa verba, resque ad actiones scenicas, aut spectacula pertinentes, easque habere pro pabulo sophistarum, animo autem in ipsos orationis sensus penetrare.

LXXIII. SIMILAX.

Ambitio & deceptio.

SIMILAX planta est hederæ similis, perpetuò sursum tendens, subtilibus ramis, quæ proximè adstant, plantas comprehendens, maximè vero paliuros: adeò vt illos quidem feriat, ipsa etiam suo tempore pereat. Huiusmodi erat Babylon, numquam non ad altiora volans, vndique potentiæ suæ retia extendens, vt deprimerētur ab ipsa comprehensi: comeditur tandem ipsa à Persis & Medis. AP. At qui circũeuntes mare & aridam, vt vnum proselytum faciant, ac postea ipsũ filium gehennæ constituant, Similax fuerunt expansa, suffocans sub se comprehensos, ac velut ardua stipula, neque susceperunt descendentem pluuiam, neque aquam salientem in vitam æternam. Similaci etiam æquiparentur qui charitatem simulantes & complectentes per blanditias proximum, ac quæ ad eorum perniciem faciunt meditantes. Absumetur tandem talis similax ipsa à sese: alter enim impostor ab altero fraudulentiore capitur. *Theophyl. in Naum cap. 10.*

LXXIV. SISTRVM SCAMANDRINVM.

Tutela diuina, seu Crux Domini.

FERVNT in fluuio Scamandro herbam nasci Sistrum nomine, Erebintho non absimilem, grana in se conclusa complexam, à quibus traxit & nomen. Eam si quis gestarit, nullis neque dæmonibus,

de flumin. neque ſpectris teneri. Ariſtot. in veteri codice περὶ θαυμ. α. meminit quoque Plutarh. iunior.

APODOSIS.

Diuinum præſidium ſignificat, quo fulti mortales vana vmbrarum terriculamenta, & dæmonum ludibria facile contemnunt. Idcircò *ad omnem progreſſum, atque promotum, ad omnem aditum & exitum, ad veſtitum & calceatum, ad lauacra, ad menſas, ad lumina, ad cubilia, quocumque nos conuerſatio exercet, frontem crucis ſignaculo terimus.* *Tertull.*

LXXV. TELYPHONOS.

Virtus inuidiæ victrix.

AElia. de Animal. l. 9. c. 21. TELYPHONVM herbam Theophraſtus narrat, ſi eam ad ſcorpij dorſum admoueris, ſtatim perire: ὁ δὲ πρᾶγμα χρῆμα αὐος ἐστιν.

APODOSIS.

Inuidi qui per ſcorpiones ſignificantur, ſi ſe ad florentis hominis virtutem affricent, calumnijs obfuturi, continuò ipſi contabeſcunt.

Ouid. Metam. lib. 2.
Si videt ingratos, intabeſcitq; videndo
Succeſſus hominum, carpitq; & carpitur vnà,
Suppliciumque ſuum eſt.

LXXVI. THEOMBROTION.

Cœli depoſitum.

Plin. l. 24. cap. 17. THEOMBROTION herba, quæ & Seminon à potentiæ maieſtate appellatur, Pauonis picturis ſimilis eſt odore eximio. Hæc à Perſarum regibus comeditur, & bibitur contra omnia corporum incommoda inſtabilitatemque mentis.

A P. Euchrastia & maiestate ampla est, & specie eximia, vt quæ Deum contin.t, in quo thesauri omnes sapientiæ, potentiæ, pulchritudinis latent inclusi. Nullum autē alexipharmacon contra animi morbos potentius, nullum dæmoni terribilius. D. Chrysostomus πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, vocat ποτήριον το φρικτὸν καὶ πολλῆς γέμον δυνάμεως, καὶ τῆς κτήσεως τιμιώτερον ἑκατέρας. *Poculum terribile, & multa virtute plenum, & vtraque possessione pretiosius.* *in Catec.*

LXXVII. THYMVM ATTICVM VERNANS IN AFFLAtu maris.

B. M. Virginis fauor.

ATTICVM thymium ex quo apes mel laudatissimum conficiunt, non durat nisi in afflatu maris. *Plin. lib. 21. cap. 10.*

A P. Nulla diu planta stabit in religione & cultu Dei, quæ non afflatum Mariæ, id est, maris gratiarum accipiat.

Via sola salutis.

Nec immeritò D. Damascenus eā φυσίλωον & ζωοδότειραν, κούρην. *Almam puellam, vitæ largitricem* nominat.

LXXVIII. TILIA.

Phiiosphia verbosa.

TILIA cùm habeat calycem, & folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit. ταύτης γὰρ μὲν φυλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν λώων ἐσθίει: ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός. *Theoph. l. 1. cap. 20.*

A P. Tilia verbis abundantes, rebus infructuosos significat.

O di homines ignaua opera, Philosopha sententia. *Pacuuius.*

Ou. Fast 5 *Sic agitur censura, & sic exempla parantur,*
Cum iudex alios quod monet, ipse facit.

TVLIPA AD SOLEM.
Fauor cœlestis.

Solemque suum sua sydera norunt.

TVLIPA flos est, & visu iucundus, & insigni colorum pulchritudine admirandus, qui ad radios solares sese pandit: illis verò aut pluuiâ, aut tempestate occupatis, clauditur, & languescit. Eum principis syderis absentiam gemere diceres.

APODOSIS.

Dicitur de fauore superioris potestatis in inferiora: sic anima Christiani hominis Tulipæ instar est, quæ se ad Spiritus Sancti radios explicat, iisdem absentibus contristatur. Tunc enim terra est inanis, & vacua, & tenebræ super faciem abyssi. Nota porrò Tulipam Turcicum esse vocabulum: sic enim Dalmatæ, & Turcæ vocant pileum, seu amiculum capitis quod gestare solent, quod ei inuersi flores, isti aperti similes sint effigie: summo cauli insidet ille flos sursum spectans, sex foliolis sæpius constans, interdum septem aut octo: calathi, aut cyathi modo sese in fundo pandens, ex quo sena, aut totidem quot sunt folia, stamina erumpunt, modo lutea, modo pallida, modò nigricantia; pediculis etiam quæ stamina sustinent mirum in modum colorem variantibus.

Vide Rue. lib. 15.

LXXIX. VISCVM GALLORVM.
Eucharistiæ symbolum.

EST id rarum admodum inuentu, & repertum magna religione petitur, & ante omnia sexta luna, quæ principia mensium, annorumque his facit, & sæculi

sæculi, post 30. annum, quia iam abundè virium habeat, nec sit sui dimidia *Omnia sanantem* appellantes suo vocabulo, sacrificijs epulisque rite sub arbore præparatis, duos admouent candidi coloris tauros, quorum cornua tum primum vinciantur. Sacerdos candida veste cultus arborem scandit, falce aurea demetit: candido id excipitur sago: tunc demum victimam immolant, precantes vt suum donum Deus prosperum faciat his quibus dederit. Fœcunditatem eo poto dari cuique animali sterili arbitrantur, contraque venena omnia esse remedio. Pl. l. 16. c. 44.

APODOSIS.

Hac tabula Eucharistia rectè significari potest, Panacæa sanat morbos corporis, Eucharistia animi. illa aditur cum victimis albis, hæc cum puris precibus; illa crescit in quercu, hæc in vitæ arbore, imò ipsa est arbor vitæ: illa candido excipitur sago, hæc munda conscientia: illa aurea falce demetitur, hæc charitate decerpitur: illa denique fœcunditatem parit animantium, hæc virtutum.

In eodem argumento est *Panis fœderis*.

Dæmon quippe sacrorum & religionum simia venerabilis huius Sacramenti vmbras in nouo orbe commentus deprehenditur: nam mense Septembri & Decembri virgines soli sacras placentas quasdm ex farina & sanguine agni confectas in particulas diuidunt, & exteris qui forte in aulam regiam veniunt, quasi magni fœderis cum *Iuga*, hoc est, cum rege Sacramentum distribuunt; illi verò magna veneratione suscipiunt, iurati se nihil contra Solem & Iugam molituros, atque in suæ fidei & studij pignus hunc panem fœderis recipere in medullis & visceribus testabantur. Mittuntur deinde fausta ad omnes Guagas totius prouinciæ Ex lib. de stat. Imp. p. 307.

LXXXI. XAQVA.

Effectus causa contrarius.

Ouet. hist lib. 8.

XAQVA arbor Hispaniolæ, cuius fructus papaueris specie: manat ex ea pellucida aqua albicans, qua quicquid aspergitur, aut oblinitur, nigrescit, adeò vt nulla vnquam lotione emendetur.

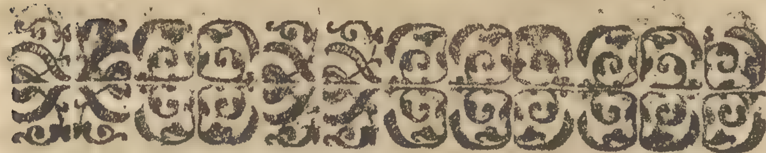
APODOSIS.

Causæ contrarios plerumque habent effectus, & ex albo nigrum oritur. Quî fit vt discipuli permulti limpidis doctrinæ fontibus irrigati non modò non albescant, sed inde plerumque deteriores fiant: nisi quod ipsi naturæ prauitate corrupti, in prauam partem rapiunt omnia; atque cum ita fuerint affecti, difficili admodum negotio ad æquitatem mentis reuocantur?

Naturæ contraria legibus ibit.

PARA.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER VNDECIMVS.

AVRVM ET LAPILLI.

I. MENSA S. SOPHIÆ, EX OMNIBVS METALLIS ET GEMmis conflata.

ἓν κὶ πάντα.

IVSTINIANVM in magnifico Sophię templo, cuius descriptio apud Euagrium, sacram mensã fecisse refert Cedrenus, opus imitatione nulla æquandum. Constabat verò auro, argento, omnisque generis lapidibus, lignis, metallis omnibusque rebus quas terra fert, mare, & vniuersus mundus. Ex omni materia preciosa plura meliora, potiora collegerat: liquatisque his, quæ fluunt, sicca illis immiserat, atque in formã mensæ absoluerat. Ita varium illud opus contuentibus stuporem inijciebat. In orbem hanc habuit inscriptionem. *Baro. an. Iustin. 31. lib. 8. c. 30.*

Tua de tuis offerimus serui tui, Christe, Iustin. & Theodora: ea tu propitius accipe, fili Dei verbum, qui nostri causa carnem assumpsisti, & cruci affixus fuisti ac

nes in tua recta fide conserua. Et quam nobis commisisti remp. eam ad tuam gloriam auge, & tuere, intercedente Sancta Deipara Virgine Maria.

AP. Dici potest de re qualibet eminentissimæ perfectionis: sic homo Dei sedes est, ipse ex omnibus vniuersi orbis particulis conflatus. Vnde animal multiplex, πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος τῶν ζώων. D. Greg. Naz. οὐχ ἁπλοῦν τι χρῆμα, ὁ δὲ μονοειδὴς ἄνθρωπος ἀλλὰ συνέθηκεν ὁ θεὸς εἰς ἑνὸς ζώου σύστασιν ὄχλον δυνάμεων παμμιγῆ τε καὶ πάμφωνον. Synesius *ad Arcad.* Phil. *de mundi opificio*, hominē vocat omne animal, χερσαῖον, ἔνυδρον, πτηνὸν, οὐράνιον.

II. PYTHÆ MENSA AVREA.

Diuitiæ auarorum pulchræ, sed infrugiferæ.

INCIDERAT in auri metalla Pythes qui Xerxis ætate floruit, adeò inexplebili cupiditatis siti, vt omnes ciues relictis artibus aurum effodere, egerere, purgare cogeret. Multis tandem pereuntibus, animum despondentibus cæteris, mulieres ad eius vxorem supplices sese contulerunt, vt miseriis ærumnosorum coniugum subueniret. Ea discedere his, & bono animo esse iussis, aurifices quibus maximè fidebat ad se acciuit, domique inclusos iussit panes, bellaria, poma, & alios cibos, quibus maximè delectari Pythem nouerat, ex auro omnia conficere. Iuerat tum fortè Pythes peregrè, qui vt domum rediјt, cœnamque poposcit, auream ei mensam mulier apposuit, nullo esui apto cibo, sed omnibus aureis instructam. Cùm initio delectatus artificio naturam imitante, satur spectaculi posceret cibum, quodcunque peteret id aureum ei mulier attulit. Indignanti, & esurire se respondenti. Atqui, inquit, harum tu nobis rerum copiam, nullius præterea parauisti; omnes enim artes, omnis vsus aliarum rerum desertus est; abductis cultoribus squallent agri, dum à te

viro,

virorum robora in aurifodinis occupantur. Hac voce philochrysi cupiditas paulisper extincta.

A P O D O S I S.

Pythes ieiunus in mensa aurea; typus est auari inter immanem opulentiam, & reconditos thesauros egentis.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.

In eodem ferme argumento est Vari cœna, cuius meminit Martialis. *Lib. 4.*

Ad cœnam nuper Varus me forte vocauit:
Ornatus diues; paruula cœna fuit.
Auro, non dapibus, oneratur mensa: ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Huc ego non oculos, sed ventrem pascere veni:
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

III. MONS AVREVS PVMPEII.

Vanitas rerum humanarum.

POMPEIVS in triumpho ostentauit montem aureum quadratum, cum ceruis, & leonibus, & pomis omnis generis circundata vite aurea: Musæum quoque ex margaritis, in cuius fastigio horologium erat. *Pl. l. 37. c. 11.*

A P. *O quantum est in rebus inane.*

Verè Εἴδωλα τῶν εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα! glebam terræ in alieno littore interfectus desiderauit, qui montes, vel potius mundos aureos ostentauit in triumphis: ὁ δὲ ὄνειρος οὗτος, ὡς ἀψευδέστατα φάναι, ὁ τῶν ἀνθρώπων ἐστὶ βίος· ὡς γὰρ ταῖς καθ' ὕπνον φαντασίαις βλέποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν, καὶ γευόμενοι ἢ ἁπτόμενοι οὔτε γευόμεθα, οὔτε ἁπτόμεθα, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν παρεγρηγορότων αἱ φαντασίαι τοῖς ἐνυπνίοις ἐοίκασιν, ἦλθον, ἀπῆλθον, ἐφάνησαν, ἀπεδήμησαν, πρὶν καταληφθῆναι βεβαίως ἀπέπτησαν. *Phil. l. de Ioseph. p. 425.*

IV. OLIVA PYGMALIONIS AVREA.

Diuitijs animosa suis.

Philostr. l. 5. OLIVA Pygmalionis apud Gaditanos ex auro artificiosissimè fuit elaborata, fructus verò ex smaragdo lapide quam opulentissimos habuit.

APODOSIS.

Oliua aurea Virgo est, *oliua verè fructifera in domo Dei*: fructus smaragdini, virtutes, quibus ipsa supra mortalitatem nostram enituit, D. Hieron. *in serm. de Assumpt. Mariæ.* *Præcellit cunctos, supereminet vniuersis Maria, cunctis tanto venerabilior, quanto gloriosior; & quanto virtute Altissimi extollitur ad sublimia, tanto clarior resultat in gloria; plena siquidem gratia, plena Deo, plena virtutibus, non potest non possidere plenè gloriam claritatis æternæ; quam plenissimè accepit, vt mater fieret Saluatoris.*

V. POMVM AVREVM FENELLÆ.

Voluptas seu diuitiæ exitiales.

Cardan. de rerū varie. l. 12. c. 56. CVM Kemethus rex Scotorum Eruthlinthum Fenellæ filium occidisset, tum etiam Malconum Drussum regem & affinem Fenellæ: illa statuam mira arte fabricari iussit, in cuius manu pomum aureū gemmis refertum erat, quod quicumque tetigisset, statim multis iaculis confodiebatur: eo regem nihil suspicantem inuitatum in Festicarij oppido occidit.

APODOSIS.

Voluptas blandum quidem, sed exitiale malum inani quodam fulgore perstringit, & illectat eorum oculos quos deceptura est.

Equo ne credite Teucri.

VI. PO-

VI. POMVM HENRICI AVREVM.

Detur optimo.

ANN. D. millesimo decimo tertio, cùm Henricus Imperator recens creatus Romam solenni pompa ingrederetur, Benedictus Papa ei obuiàm cum maxima virorum & sacrorum ordinum multitudine processit ex more, eique huiusmodi Imperij Insigne obtulit. Pomum erat aureum per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis distinctum, aurea cruce desuper eminente. Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate subsistere perhibetur. Vt dum siquidem illud respiceret Princeps terreni Imperij, foret ei documentum non aliter debere imperare, vel militare in mũdo, quàm vt dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipso etiam diuersarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutum speciebus exornari oportere. Hoc Imperator hilariter suscipiens; Optime, inquit, Pater, ad Papam, istud facere decreuisti, nostræ portendendo iuueni monarchiæ, qualiter sese moderari debeat. Deinde manu tractans illud auri pomum: Nullis inquit, melius hoc præsens donum possidere ac cernere congruit, quam illis qui pompis mundi calcatis, crucem expeditius sequuntur Saluatoris: qui protinus misit illud ad Cluniacense monasterium Galliarum, quod etiam tunc temporis habebatur religiosissimum cæterorum, cui & alia dona plurimorum contulerat ornamentorum.

Glabri verba.

Glaber apud Baron. 11. *anno D.* 1013.

APODOSIS.

Emitur virtute potestas.

VII. TVRDITANORVM ARGENTEA PRAESEPIA.

Vitia & voluptates speciosis titulis ornantur.

CARTHAGINENSES qui Barca duce expeditionem fecerunt, Turditanos argenteis præsepibus & dolijs vsos deprehenderunt.

Strab. l. 3. p. 104. in Hispania.

APODOSIS.

Præsepi quid fœdius? & tamen argento vestitur: voluptatibus quid turpius? & tamen aureis virtutum notis fucantur. *Vitia nobis sub virtutum nomine obrepunt: moderatio vocatur ignauia, pro cauto timidus accipitur.*

Sen. ep. 45.

VIII. LAPIS ANNVLI IN QVO CASVS PHAETONTIS expressus.

In tenui labor.

CASVM Phaëthontis in gemma annuli expressum admirabili vel stupendo potius artificio memorat Galenus. Videbatur adolescens Solis filius, comanti radijs capite, vel potius flagranti cæsarie, flagellum tenens, equos agitans. Sedebat in curru aureo, quem celeres quadrigæ rapiebant; tanta dexteritate sculptæ vt sedecim pedes equorum minutissimis lineolis distincti eminerent. Hinc rubentis ardoribus cœli facies, Iouis iræ, infelicis parentis desperatio, & attoniti casus nouitate cœlestes hærebant. Illinc decrescebat mare; ebulliebant aquæ, torrebatur terra, & longè lateque sparsa incendia, agros, syluas, montes populabantur. Hoc in minimo annulo maximum superiora sæcula viderunt. Galenus. Felicius tamen Franciscus Alumnus Symbolum Apostolorum & Euangelium Ioannis in denarij orbiculo descripsit.

l. 17. de vsu partium.

Maiolus.

AP-

APODOSIS.

Nec contemne tuas quasi paruo in corpore vires.
Quod valet immensum est. sic auri pondera parui
Exuperant pretio numerosos æris aceruos.
Sic Adamas, punctum lapidis, pretiosior auro est.
Paruula sic totum peruisit pupula cœlum:
Quoq; vident oculi minimum est, cùm maxima cernant.
Sic animi sedes tenui sub corde locata.
Per totum angusto regnat de limite corpus.

Manil. l. 4. Astron.

IX. LAPIS PHOENICVM NATVRALI SOLIS IMAGINE impressus.

Solidum perenne.

PHOENICES Solem, sua lingua Heliogabalum colebant. Erat autem Lapis maximus, teretior ab imo, lensimque fastigiatus propemodum in coni figuram, nigro colore, quem illi è cœlo delapsum iactabant. Visebatur in lapide forma quædam, quam Solis arbitrati, haud humano artificio fabrefacta. Vide Herodianum. Hoc autem simulachrum dicebatur *Alagabalus*, quasi Ala Gabali, Deus montis, quod in monte coleretur. *Heliogab.*

APODOSIS.

Imaginem Solis, non arte factam, vt aiunt, ἀνέργαστον, in solidissimo lapide impressam venerati Phœnices, significabant Reges & Principes, qui Solis symbolo, familiari regiæ maiestatis sidere designantur, debere maximè perpetuam in dictis factisque consectari constantiam, vt illud impleant quod Ludouicus Pius habuisse fertur in Emblemate,

εἰκόνα τε ἡλίου ἀνέργαστον εἶναι ἐθέλουσι.

VOLO SOLIDVM PERENNE.

X. LAPIS FATVARVM.

Patentia leuius fit malum.

Dion. Pruſ. *orat.*13.

MVLIERES diuinæ, hoc eſt fatuæ, in multis delubris Græciæ, aram quandam aut lapidem ſuſtollentes, conſiderant in eo rei ſupra qua quis percontatur euentum, & quibuſdam quidem earum aiunt leuem fieri, quibuſdam verò grauem, vt ne mouere quidem facilè poſſint.

APODOSIS. Ex ipſo Dione.

Anne ita quoque exilium & paupertas, ſenectus morbique, & omnia talia his quidem grauia & difficilia, illis autem leuia, faciliaque appareant: illic fortaſſis iuxta rei differẽtiam, leue eſſe pondus Deus efficit; hic autem opinor tale fit quodque, qualis eſt vtentis virtus & ſententia.

Optimum ærumnæ condimentum æquus animus.

LAPIS PIETATIS.

Vide, *Ætnæi fratres*, libro de bonis hominis.

XI. LAPIS SICYONIVS.

Cædis ſymbolum.

LAPIS Sicyonius nigro colore, ſi quando accidat vt de homine mactando moneat oraculum, in aris deorum Auerruncorum ſolet deponi à duabus virginibus. Sacerdos autem eum vix cultro attingit, cùm ſanguis erumpit: tuncque recedunt cum vlulatibus huius ſuperſtitionis adminiſtri. Dorotheus Chaldæus 2. *de lapidibus*, & Plut. iunior *in Araxe*: ἱερέως τῇ μαχαίρᾳ θίγοντος ἅιματος ἔκλυσις γίνεται δαψιλὴς.

APOD. Occurrunt ſæpe in prodigijs ad ſignificationem diræ ſtragis pluuiæ, & ſudores ſanguinei.

Luca-

Lucanus l. 1. inter cætera cladis Pharsalicæ indicia, mare Siculum repēte colore sanguineo rubuisse commemorat his verbis: *Atra Charybdis*
Sanguineum fundo torsit mare.
Virgilius in cæde Polydori plantas cruore stillantes facit:
Nam quæ prima solo ruptis radicibus arbos
Vellitur, huic atro liquuntur sanguine guttæ.

XII. LAPIS SOLIS.

Conuersationis vis.

LAPIS apud Megarenses (ad quem Apollo lyram suspendit cum Alcathoo operam suam esset nauaturus) si calculo feriatur, eundem quem pulsæ fides sonum reddit. *Paus. in Att.*

APODOSIS.

Ex tactu lyræ Apollinis lapis fit sonorus. Eum lapide duriorem esse oportet qui cum bonis doctisque versetur, & nihil ex ista consuetudine adiumenti ad litteras, moresque instituendos decerpat: *Lucr. l. 4.*
Vsque adeo magni refert studium, atque voluntas,
Et quibus in rebus consuerint esse operati,
Non homines solum sed verò animalia cuncta.

XIII. LAPIS σωφρονιστὴρ.

Conscientiæ remora.

LAPIS σωφρονιστὴρ. quasi author resipiscentiæ appellatur ea de causa, quod Hercules furens in patrem ferebatur infestus, eundem occisurus, nisi iniecto à Minerua lapide repressus esset. Hic lapis magna superstitione asseruabatur Thebis consecratus. Alius est lapis σώφρων, qui in fluuio Mæandro nascitur; per antiphrasim sic nominatus: in sinum enim iniectus stultitiam parit: λίθος κατ' ἀντίφρασιν σώφρων *Plut in Mæandro*

σώφρων καλούμενος, ὃν ἐὰν βάλῃς τινὸς εἰς κόλπον, ἐμμανὴς γίνεται.

APODOSIS.

Senec. ad Luc. Ep. 97. Lapis resipiscentiæ conscientia est, quæ improbos amentia & furore in scelus quasi torrentes effusos plerumque de medio cursu reuocat. *Alioqui scias subesse animis etiam in pessima abductis boni sensum, nec ignorari turpe, sed negligi.*

XIV. GEMMÆ RATIONALIS.

Lux Prælatorum.

PER duodecim gemmas quas in pectore pontifex insutas gestat, in bello victoriam prænunciare Deus solebat. Nam priusquam exercitus se moueret, tantus fulgor ex eis emicabat, vt toti populo facilè innotesceret adesse Deum opemque & auxilium suum, inuocantibus esse allaturum. Vide Iosep. τοσαύτη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπ' αὐτῶν αὐγὴ μήπω τῆς στρατιᾶς κεκινημένης, ὡς τῷ πλήθει παντὶ γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖναι τὸν θεὸν εἰς ἐπικουρίαν.

l. 3. ant. c. 9.

APODOSIS.

Tum demum militia Christiana felicibus auspicijs dimicare cernitur, cum pastores, & Prælati cœlestium virtutum, quasi pretiosorum lapillorum fulgore, totam Ecclesiam collustrant. Non dissimile est quod ait S. Epiphanius, vbi scripit Adamantem à summo Pontifice ter in anno gestatum fuisse cum in Sancta Sanctorum ingrederetur, in Paschate, Pentecoste, & tabernaculorum festo. Quod si populus in peccato deprehenderetur, mutabatur (vt ferunt) color lapidis; & siquidem mortes, & funera portenderet nigrescebat; sibi bella, sanguineũ colorem induebat, si felicitatem denunciaret, niueæ lucis candore radiabat. Additq; Zachariæ temporibus, ipso sacris operante splendidum apparuisse: ἐν τῇ ἐφημερίᾳ αὐτοῦ ἐν τῷ πάσχα λαμπρὸς ἐγένετο λίθος:

li. 12. de gē.

XV.

XV. ACHATES.

Eloquentia florida.

ACHATES tam varij est generis, vt vnum lapidem esse non credas; candidus, rubeus, croceus, cinereus, viridis, niger, varius, cæruleus. Quid moror? huic vni nec omnium aliarum gemmarum colores sufficiunt. Ille lucos, prata, animalia, flumina, flores, arbores, natura ludente refert. Orpheus.

Δένδρεα γὰρ μάλα πολλὰ κατόψεαι ὡς ἐνὶ κήπῳ.
Ἀνθεμόεντι κλάδοισιν ἐπασσυτέροις κομόωντα. *Achato.*

Arbores enim multas inspicies quemadmodum in horto:
Florente ramis aceruatis ornatas.

APODOSIS.

Conferri poterit cum amœna styli varietate, in quo diuersi Rhetorum colores ad certamen vsque luxurient.

Hic varios sese in vultus facundia diues *Ang. Polit.*
Induit, & vasto nunc torrens impete fertur,
Fluminis in morem, sicco nunc aret in alueo,
Nunc sese laxat, nunc exspatiata coërcet.
Nunc inculta decet, nunc blandis plena renidet,
Floribus.

XVI. ACHATES PYRRHI.

Sapiens.

ANNVLVS Pyrrhi regis, qui aduersus Romanos bella gessit, non ignobilis famæ fuit, cuius gemma Achates erat, in quo nouem Musæ cum insignibus suis singulæ, & Apollo tenens citharam videbantur non impressis figuris, sed ingenitis. *Solin. Polyhist. p. 18. edit. Pictau.*

In eodem genere est lapis Autoglyphus, vt narrat Aretazes & Plut. *in Sagari*, matris Deorum effigie sculptus: εὑρίσκεται γὰρ τετυπωμένον ἔχων τὴν μητέρα τῶν θεῶν.

AP. Vno annulo Musas Pyrrhus complexus est; & vno pectore vir sapiens multiplices scientias. Talis fuit Basilius ille Magnus, de quo D. Gregor. Nazianz. ait: ποῖον μὲν εἶδος οὐκ ἐπῆλθε παιδεύσεως, μᾶλλον δὲ, ποῖον οὐ μεθ' ὑπερβολῆς, ὡς μόνον οὕτω μὲν ἅπαντα διελθὼν, ὡς οὐδεὶς ἕν· οὕτω δὲ εἰς ἄκρον ἕκαστον, ὡς τῶν ἄλλων οὐδέν.

XVII. ÆTITES ET GASIDANES.

Promissum irritum.

Pl. l. 37. c. 9.

AETITES lapis semper prægnans nunquam parit, sed & Gasidanes lapis, qui in Media reperitur & in Arbellis, coloris olorini veluti floribus sparsis concipere dicitur, & intra se partum fateri concessum: concipere autem trimestri spatio, ac de partu nulla memoria.

AP. Multi multa in virtutibus & literis concipiunt, quæ nunquam pariunt. Hæc Plutarchus περὶ τοῦ ἀκούειν vocat: ἀτελῆ τινὰ καὶ ἄψυχα ὑπολήμματα, imperfecta & inanima consilia, quæ ὑπηνεμίοις λοχείαις ventosis ouis comparat.

Nunquam futilibus excanduit ignibus æther.

XVIII. ALECTORIA.

Fortitudo.

Pl. l. 37. c. 9. Isidor. c. 13. l. 16.

ALECTORIAS vocant in ventriculis Gallinaceorum inuentas crystallina specie, magnitudine fabæ, quibus Milonem Crotoniensem vsum in certaminibus inuictum fuisse videri volunt.

AP. Alectoria est in omni certamine præsens animus, Dei gratia firmatus, quo qui fuerit præditus, , omnia hostium tela retundit: ὁ μακάριος οὗτος πανταχόθεν βαλλόμενος ἀσφαλέστερον ἵστατο, καὶ μυρία βέλη δεχόμενος οὐκ ἐνεδίδου, ἀλλ' ἐκένωσε τοῦ διαβόλου τὴν βελοθήκην, αὐτὸς δὲ οὐ κατέπεσεν, ὁ δὲ ὑπερκυ-

λίσθη

λίθῳ. Chrysost. *Beatus ille vndiq. petitus firmius stetit, & sexcenta tela clypeo excipiens deditionem non fecit: exhausit Dæmonis pharetram, nec concidit. Imò ne de gradu quidem tantisper motus est.* *apud Nicetam.*

XIX. AMIANTOS
Ieiunium.

Ex D. Basilio.

EST lapis quidam eius naturæ, quem hic Amianton Græci vocant, vt inquinari non possit. Hic ab igni non vincitur, sed impositus igni videtur ignescere, & in prunam verti: rursum exemptus igni, perinde quasi fuisset aqua, candidatus apparet purior. Huiusmodi erant trium illorũ puerorum corpora apud Babylonios, illud ieiunio consecuta, vt nulla vi possent inquinari. Siquidem in vehementi fornacis flamma, quasi natura fuissent aurei, ita apparuerunt illæ si vtique superiores, qui & auro potentiores declarati sunt Neque enim illos liquefecit ignis, sed integros, illibatosque seruauit. *Basilius homil. I. de ieiunio.*

Perfusa non sic amne flamma extinguitur,
Nec sic calente sole tabescunt niues,
Vt turbidarum scabra culparum seges
Vanescit almo trita sub ieiunio. *Prudentius in Cathem.*

XX. AMIANTVS.
Castitas.

AMIANTVS alumni similis nihil igni deperdit, veneficijs resistit omnibus, priuatim Magorum. *Plin. li. 36. cap. 19.*

APO. Castitas nihil impuri amoris facibus deperdit, & meretriculæ Circes, hoc est voluptatis veneficijs quam fortissimè resistit: vnde à D. Chrysostomo propter innumerabiles pugnas quibus assiduò diuexantur, μέγα τὶ πρὸς μαρτυρίου μαρτύριον dicitur in laudatione sanctæ Theclæ, corpora inter flam-

Basil. hom. 1. de ieiunio trium puerorum. flammas illæſa cum Amianto comparat; quod in ſuperiori ſymbolo liquidiùs explico.

XXI. AMNOCHRYSVS.

Bonum non purum.

Iſid. Orig. l. 14. c. 14. AMNOCHRYSVS arenis auro intermixtis nunc bractearum, nunc pulueris habet quadrulas.

AP. Significat Amnochryſus nullum bonum ex omni parte integrum.

Claudian. *Nulli ſyncera bonorum pars conceſſa viro*

Vel etiam dicitur in cor humanum, non purè Dei amore incenſum, ſed maculis terreni amoris interlitum.

Ouidius. *Terra ſalutiferas herbas, eademq; nocentes*
Nutrit, & vrticæ proxima ſæpe roſa eſt.

XXII. ANDRODAMAS.

Sapientia permotionum domitrix.

Orig. li. 14. cap. 19. ANDRODAMAS argenti nitorem habet, & pene adamas, quadratus ſemper teſſeris. Magi putant nomen impoſitum ab eo, quòd animorum impetus, vel iracundias domare & refrænare dicatur, ſi credimus Iſidoro.

AP. Nullus eſt alius Androdamas quàm ſapientia moderatrix animi, expultrixque vitiorum Hæc incitatas permotiones, & inſtar torrentis fluminis effuſas reprimit, & diſſipata tot affectuum caligine,

Inconcuſſa locat puræ ſacraria menti.

γελῶσα πικραῖς ἄβατος βίου μερίμναις, inquit Syneſius.

XXIII. ANTHRACITES.

Virtus & perſequutio.

Iſidor. Orig. l. 16. c. 13. ANTHRACITES lapis ignitus & carbo, iactatus in ignem velut inter mortuos extinguitur, at contra aquis perfuſus exardeſcit. APO.

AP. Virtus sine aduersario languescit, aduersis rebus exercita magis splendescit.

Contraria semper Virtuti fecere viam.

Eduardus secundus Angliæ Rex pingebat in symbolo araneam in tela sua elaborantem, quam vehemens ventus perflat cum lemmate, *ardentior ibo.* Sic Alexandri, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων ἐκτήσατο, οὐκ ἀπράκτῳ τρυφῶν ἐξουσίᾳ.

Octauius de Strada

Apud Plutarchum de fortuna Alexandri.

XXIV. ARVROPHYLAX.

Felix custodia recti.

ARVROPHYLAX lapis argento simillimus, cuius apud Vaura (vt notat Plutarchus *de fluminibus*) hæc est vis: Elidis qui potentiores sunt ipsum coëmunt, & ante thesaurorum suorum limina ponunt sicque securè illic repositum aurum custodiũt: cumque fures eò peruenire volunt, lapis hic tubæ clangorem emittit, illi autem tanquam à satellitibus abacti per præcipitia feruntur: σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος.

ἀργυροφύλαξ ἀργύρῳ παρόμοιος.

AP. Abeant vani cum suis portentis. Non est alius Arurophylax quàm vox diserta bonorum quæ tanquam tuba argentea pro innocentia contra raptores clamat, eosque à vi & præda deterret.

Vigili stant bella Magistro.

Patroni diserti vox pro Iustitia & innocentia tuba est argentea.

XXV. CARBVNCVLVS.

Componitur orbis Regis ad exemplum.

CARBVNCVLVS qui supra cæteras gemmas excitatius lucet, & vibrat, Soli dicatus esse creditur, quòd ad maximi sideris imitationẽ flammas eiaculetur. Habet autem hoc inter cætera mirabile, quod reliquis quidem gemmis suam figuram & speciem possit imprimere, cùm tamen nullus alius, ex omni lapillorum genere, carbunculo vicissim suam ima-

imaginem possit inurere. Rueius lib. de gemmis post Aristotelem.

Herod. in Commodo. AP. Reges & Prælati facillimè subditis suam speciem & imaginem inurunt, vt qui sint omnibus in oculatissimum exemplum propositi. Aliorum autem nisi superiores sint, quibus plurimum honoris deferant, imitationem & mores non admittunt: φιλεῖ γὰρ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τοῦ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν.

XXVI. CHELONITES.

Prudentia in sermone.

Isid. Orig. l. 16. c. 14. OCVLVS Indicæ testudinis varius & purpureus per hunc Magi impositum linguæ futura prædicere fingunt.

AP. Non Chelonites, sed lux prudentiæ cernit futura: oculus autem in lingua positus, vt alibi monui, symbolum est prudentiæ in loquendo; exprimens illud Pittaci, τοῦ νοῦ γλῶττα μὴ προτρεχέτω. *Difficilis res est in lubrico faucium constitutam veritatis rigidæ tenere mensuram; cui si incautè fræna laxentur, frequenter contra se loquitur.* Cassiodorus in Psal. dixi custodiam.

XXVII. CHERNITES.

Incorruptionis typus.

Plin. l. 36. cap. 16. CHERNITES lapis ebori simillimus, corpora ab interitu, & corruptione vindicat, ex quo Darium in eo conditum ferunt. Contrariæ virtutis est Asius lapis, cuius meminit Theophrastus libro de igne, qui omnia consumit & in cinerem redigit: ἀφανίζει πάντα καὶ ἐν ἑαυτῷ τέφραν ποιεῖ.

Aug. in Enchiridio. APOD. Dei voluntas Chernite omni potentior corpora Beatorum seruat, omnis expertia corruptionis; vt nihil omnino tot currentium sæculorum conuersione deterantur. *Resurgent Sanctorum corpora sine vllo vitio, sine vlla deformitate, sine vlla corru-*

corruptione, sine difficultate, in quibus tanta facilitas, quanta felicitas erit.

Vultus, vigor, & color idem. *Prudent. in Apotheosi.*
Qui modo viuit, erit: nec me vel dente, vel vngue
Fraudatum reuomet patefacti fossa sepulchri.

XXVIII. CHRYSACONIOS.
Cordis humani prudentia.
Ex D. Chrysostomo.

EST lapis quidam, quem Chrysaconion vocant, quo probatur aurum adulterinum & nothum, si illi atteratur, ostenditurque purum & immixtum incorruptumque numisma. Hunc indicem ego fidelissimorum hominum cor dixerim; nam vt qui de fide rationes orthodoxorum & aduersariorum accipiunt, & in gnomone cordis quasi atterunt, & probant, inueniunt fidem orthodoxorum synceram, & puram prauamque aliud sentientium opinionem & fidem esse adulterinam. Chrysostomus serm. aduersus hæreticos.

XXIX. CHRYSELECTRVS.
Pulchritudo.

CHRYSELECTRVS similis auro, sed in colorem electri vergens, matutino tantùm aspectu iucundus. *Isid. Orig. l. 16. c. 14.*

AP. Pulchritudo breuissimo tempore delectans statim deflorescit.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laberis?
Non sic prata nouo flore decentia
Æstatis calidæ dispoliat vapor,
Sæuit solstitio cùm medius dies,
Et noctem breuibus præcipitat rotis:

Lan-

Languescunt folio vt lilia pallido;
Et gratæ capiti deficiunt rosæ:
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur, nullaq; non dies
Formosi spolium corporis abstulit.
Res est forma fugax, qui sapiens bono
Confidat fragili?

XXX. CHRYSOPRASIVS.

Humilitas.

Isid. l. 16. Orig. ca. 13. CHRISOPRASIVS Æthiopicus est, quem lapidem lux celat, prodit obscuritas.

APODOSIS.

Humiles in nocte clari sunt apud Deum: in luce humanarum laudum plerumque virtutes splendorem amittunt. λάθε βιώσας.

Boëtius Metr. 4. l. 2

Humili domum memento.
Certus figere saxo.
Quamuis tonet ruinis
Miscens æquora ventus,
Tu conditus quieti
Felix robore valli,
Duces serenus æuum
Ridens ætheris iras.

XXXI. DAR.

Libertas virtutis.

cap. 1. 6. CELERATVR apud Hebræos דר lapis; cuius mentio est Estheris. Hunc Iudæi Doctores lapidem asserunt esse pretiosum; repertum in mari, qui productus in conuiuium lucet vt meridies Et hoc nomine appellari nonnulli ex eis dicunt, quòd ex illo mercatoribus proueniat *Deror*, id est libertas. Reges enim eximij lapidis pulchritudine deliniti, non modò libertatem, sed amplissimas quoque diuitias possessoribus largiebantur, vt eum sibi compararent.

Ap. Non Dar lapis, sed sapientia, & virtus, in veram libertatem homines asserit.

ἀδέσποτος ἡ ἀρετή.

XXXII. DIONYSIAS IN AQVA.

Uirtus in aduersis

DIONYSIAS lapis fuscus est, rubentibus notis sparsus. Idem si aquæ mixtus conteratur, vinum fragrat, & quod in illo odore mirificum est, ebrietati resistit. *Solin: Poly. hist. edit. Picta p.113.*

Ap. Virtus inter aduersa exerit vires suas: nam vt vulgato fertur prouerbio, παθήματα solent esse μαθήματα.

Materiamq; tuis tristem virtutibus imple, *Ouid. Tist. lib. 4. el. 3.*
Ardua per præceps gloria vadit iter.
Hectora quis nosset si felix Troia fuisset?
Publica virtutis per mala facta via est.

XXXIII. ELECTRVM.

Eloquentia.

ELECTRVM & Ligurius seu Lyncurius ex vrina Lyncis, folia trahunt & paleas. De electro magna inter veteres disceptatio: hoc experientia docet, intra marinos scopulos generari in Eridani fluuij arenis inueniri dicit Pausanias: ἐν τοῦ Ἠριδανοῦ ταῖς ψάμμοις εὑρίσκεται, σπανίζεται τὰ μάλιστα. Inde Phaetontiadum fabula, iam irrisa. Aliud electrum, ἀναμεμιγμένος ἀργυρίῳ χρυσὸς, ἀλλότριον, vt habet Pausanias ibidem, vel vt Suid. χρυσίον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθίᾳ. *Isid. li. 16. cap. 6.*

Ap. Symbolum est diuinitatis, vel eloquentiæ, vel cuiusque rei potentissimæ quæ homines trahat vt folia & paleas, quando cum folijs mortales comparantur ab Homero:

οἵη περ φύλλων γενεὴ τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

XXXIV. GAGATES IN AQVA.

Aduersa virtutem excitant.

Plin. l. 36. cap. 16.

GAGATES accenditur aqua, oleo restinguitur. AP. In aduersis vera virtus feruet, tepet in prosperis, & affuso voluptatis oleo paulatim languescit, ac tandem obruitur. Σῶμα ἀργίας τήκει, ψυχὴν δὲ ἀμελέτησις, ἀσκήσεως τῆς αὐτῆς ἀειρούσης πρὸς τὸ θεοειδέστατον. Eusebius: *Ocium tabefacit corpus, animum verò incuria. At exercitatio continua eum ad Deo simillimam speciem euehit.*

Nam virtus futile nomen,
Ni decus adfuerit patiendo, vbi tempora lethi
Proxima sunt, pulchramq; petat per vulnera laudem.

Silus Ital. lib. 9.

XXXV. GLOSSOPETRA.

Eloquentia diuina.

Plin li 37. cap. 9.

GLOSSOPETRA linguæ similis humanæ in terra non nascitur, sed deficiente Luna, cœlo decidere creditur, & ventos ea comprimi narrant.

AP. Non est humani ingenij fœtus cœlestis eloquentia, qualis Apostolorum, aut Prophetarum fuit Dei flammis accensa. Hæc cœli germen est, hæc magnæ mentis soboles, quæ non aduersus ventos, sed spiritus nequitiæ bellum internecinum gerit; Dei verbi gladio totam illam dœmonum, vitiorumque cateruam exagitans, tranquillitatem verò probis, & gratiarum vberem copiam afferens. Talis fuit lingua Eliæ, de qua D. Chrysostomus de consubstantiali, Homil. 22. ὢ τοῦ στόματος πηγὰς ὄμβρων ἔχοντος! ὢ γλώσσης νιφάδας ὑετῶν ἀφιείσης! φωνῆς μυρία ἀγαθὰ βρυούσης! *O sanctum os, cui fontes imbrium inerant! ô linguam pluuios nimbos effundentem! ô vocem bonis innumeris scaturientem!* Nec mirum: sanctus siquidem Epiphanius in vita Eliæ eundem flamma enutri-

tritum narrat? Parenti quippe ipsius Prophetæ, dum nasceretur, visos homines niueæ vestis candore illustres, qui matris vberibus ignem allinerent, & pusioni flammam pro cibo ministrarent; quod fuit ignitæ illius eloquentiæ non obscurum præsagium. Longè aliter quàm quod Ægyptij fabulatores de Homero tradunt, vt auctor est Eustathius: eum Ægyptijs parentibus ortum cùm mel aliquando ex Ægyptiæ nutricis vberibus in os eius manasset; ea nocte nouem diuersas voces edidisse, hirundinis, pauonis, columbi, cornicis, Perdicis, porphyrionis, sturni, lusciniæ, & merulæ.

Elias flamma enutritus.

Homerus melle alitur nouem voces auium edit.

XXXVI. GONIA PETRA AQVAM ET IGNEM FVNDENS:

Spiritus sanctus fons & ignis.

IN Carthaginensium ditione in monte Gonio iuxta fontem nascitur petra magnitudine non exigua, quæ æstate flammam igneam emittit; per hyemem verò ex eadem petra riuus aquæ solet defluere: neque hoc fit per exiguum tempus, sed per vniuersam æstatem scatet ignis, per reliqua omnia anni tempora aquæ erumpunt.

Aristot. de admir. cap 109.

APOD. Spiritus Sanctus fons viuus; ignis charitas appellatur. Ex eo enim modo faces charitatis ad inflammandos animos exiliunt, modo riui vberes consolationum ad restinguenda humanarum miseriarum incendia, vel ad eluendas peccatorum sordes erumpunt.

Cuius inexhausto reuiuiscit semper in anno.
Quicquid terra creat, gignit mare, parturit æther.
Qui freta diffundit, solidum dat corpus in aruis,
Saxa ciet iussu, metuit quem cautibus horrens.
Caucasus, aurito famuli cum fortia sensu

Ennodius Panegyr. in S. Epiphan.

Corda domat, qui cuncta videt, quem cuncta tremiscunt,
Fons, via, flamma, lapis.

XXXVII. HEXECONTALITHOS.

Pro cunctis sufficit vnus.

Pl. 117. edit. Pict. PRAECIPVAM obtinet admirationem lapis Hexecontalithos, de quo Solinus, *Tantum lapide vno gloriantur Atlantes, Hexecontalithon vocant tam diuersis notis sparsum, vt sexaginta gemmarum colores in paruo eius orbiculo deprehendantur.* Eadem fermè habet Isidorus. Orig. l. 16. cap. 12.

APODOSIS.

Commodè poterit comparari cum re, aut persona, in quam sparsa in alijs ornamenta vno veluti agmine confluunt, & præstantissimam bonorum omnium temperiem efficiunt. Lemma ex Rutilio petetur.

Natura hic posuit quicquid vbique fuit.

Quo in argumento præclari quoque sūt Claudiani versus, Panegyrico primo de laudibus Stiliconis.

Partitum singula quemq;
Nobilitant: hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris.
Hunc soboles castiq; thori sparguntur in omnes,
In te mista fluunt; & quæ diuisa beatos
Efficiunt, collecta tenes.

XXXVIII. HYACINTHVS.

Pietas.

HYACINTHVS cœlum sequitur, sentit auras, ac cum cœlo facit mutationes, nec æqualiter semper rutilat, cum aut nubilosus est aut serenus dies; sculpturis resistit, sed tamen adamante scribitur, & notatur. Solinus c. 33

APO-

AP. Animus pij viri cœli meliore ſpiritu afflatus ad Deum ſe totum componit, & fertur prout ſpiritus intus agit: ad eius radios ſe explicat, eo recedente mœſtitiam intimis præcordijs ſentit: nulla rerum humanarum litura deformari patitur: vni Deo, qui inſtar adamantis domat omnia, ſe pandit, eiuſque impreſſionem ſuſcipit.

Eſt Deus in nobis agitante caleſcimus ipſo.

XXXIX. HYÆNIA.

Prudentia in loquendo.

HYAENIA ex oculis hyænæ, & ob id in vaſe inueniri dicuntur, & ſi credimus, linguæ hominis ſubditæ futura prædicere. *Plinius lib. 37. c. 9.*

APODOSIS.

Hac fabula ſignificatur ea, quæ ſemper adhibenda eſt in loquendo, prudentia, maximè vbi de rebus futuris, atque incertis agitur. Oculum oportet habere in lingua hoc eſt prudentiſſimam in omni ſermone conſiderationem: ὅπερ γὰρ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι τοῦτο δὴ φρόνησις ἐν ψυχῇ. *Quod eſt oculus in corpore, hoc prudentia in mente.* *Oui. 2. Faſt*

Sæpe illi dixerat Almo,
Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.

XL. IASPIS.

Nil ortum tale fatemur.

VINCENTIVS Beluacenſis in ſpeculo naturali refert Iaſpidem inueniri amœnæ pulchritudinis in qua ſpecies viri emineat, clypeum è collo ſuſpenſum geſtantis, & ſubiectum pedibus ſerpentem calcantis. Meminit quoque poſt Vincentium F. Rueius lib. 2. de gemmis, vbi alius quoque Iaſpidis mentionem facit, quam Galenus dicitur in digito geſtaſſe. Cernebatur in ea homo faſciculum herbæ col-

lo implicatum gerens, cuius virtus omnes morbos discernebat, sanguinemque restringebat.

APODOSIS.

Num verò præclara Iaspis Deipara quæ Christum tulit, qui clypeo fidei, & verbi diuini gladio fortem illum armatum vicit, & antiquum serpentem in humanis cædibus exitiali rabie perbacchatum contriuit?

Synes. in hym.

Χθόνιον τῶν μεγάλων ὄφιν
πατρὸς ἤλασας ὀρχάτων.

XLI. LEVCAS PETRA.

Amoris remedium.

LEVCAS petra amoris remedium afferre credebatur ijs qui illi insiderent, Ptolemæus Hephestio. Consentit cum hoc argumento Romana Antiquitas: fuit enim Romæ templum, vbi amor facem vndæ immergebat, & Lethæos latices propinare videbatur hoc emblemate, ἀντέρως.

Ouid. 2. Remed.

Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic Lethæus amor qui pectora sanat,
Inq; suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poscunt,
Et si quæ est duro capta puella viro.

APODOSIS.

Leucas, seu alba petra, Christus est totus candore collucens, qui impuri amoris flammas & prauos animi motus suo cruore restinguit.

Synes. Hymn. 6.

Εὐρίπου τροχαὰν ἱστὰς ἄλαν,
Τιρσαίνων ὀλοοῖς κλύδωνας,
Euripi æstum sistens vagum,
Mulcens tetros fluctus hyles.

XLII.

XLII. LIPARIA.

Luxuria.

LIPARIA suffita omnes bestias euocare dicitur. Isid. Orig. lib. 16, c. 14.

APODOSIS.

Pessimus luxuriæ odor voluptuarios homines illectat, & instar belluarum effusos in omnium libidinum sordes eiectat.

Luxuries prædulce malum: quæ dedita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membraq; Circeis effeminat acrius herbis.
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla,
Interius fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, toruos auro circum linit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.

Claud. l. 2. de laud. Stilic.

XLIII. LYCHNIS.

Sapientia.

LYCHNIS ex genere ardentium lapillorum est appellata, â lucernarum flagrantia: gignitur in multis locis sed apud Indos probatissima. Est huius duplex facies, vna quæ purpura radiat, altera quæ cocci rubore. A sole excalefacta, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad se rapere dicitur. Sculpturis resistit, ac si quando sculpta fuerit, dum imprimit signa, quasi quodam animali morsu partem ceræ retentat. *Isid. Orig. l. 16. c. 13.*

AP. Clara est, & ardens sapientia, & tum cœlesti purpura radians, tum cocci rubore accensa, omnibus fortunæ telis resistit, nusquam se deformari patiens. Eadem ad se paleas, & folia, hoc est genus humanum, allicit; sed non antequam magni illius Iustitiæ solis flammas conceperit: tunc enim.

Prudent de S. Cypriano. *Sedem animæ penetrat, mentem fouet & pererrat artus.*
Sic Deus internus sentitur, & induitur medullis:

XLIV. MAGNES ORIENTALIS.

Concionator pius.

IN Sardiniæ mediterraneis ad radices montium, qua parte vergunt ad Orientem, Magnes inuenitur ferrum trahens. qui verò inuenitur ea parte quæ ad Occidentem, meridiem, aut Aquilonem spectat, non trahit. Leander.

APODOSIS.

Ferreum populum trahunt ad amorem Dei concionatores, qui syncera mente Deum spectant: qui aliam in partem abripiunt, nec orientem illum Iustitiæ solem habent in pectore, multum aliquando sudant, nihil verò proficiunt.

Pittacus. πρὸ πάντων σέβου τὸ θεῖον,

Aurel. Prudent περὶ στεφάνων.
Spiritus ille Dei, qui fluxerat in Prophetas,
Fontibus eloquij te cœlitus actus irrigabit.
Omne candidius linguæ genus o nouum saporem,
Vt liquor ambrosius cor mitigat, imbuit palatum.

XLV. MAGNES AD ANNVLOS.

Exempli vis.

D. Aug. de Ciu. Dei l. 21. cap. 4. MAGNES lapis non solum ferreos annulos trahit, sed (vnde longa plerumque concatenatio ferri) vim etiam annulis ipsis infundit, qua hoc efficere possunt.

APODOSIS

Magistri pij & eloquentes vim suam deriuant in discipulos, vt ipsi vicissim alios ad amorem virtutum rapiant, omnesque Christo concatenati feliciter adhærescant, D. Ambrosius: *Est insitum bonis vt castum pudicus, prudentem sapiens, misericors liberalem, affectu pio diligat, & virtutes suas in alijs amet.* Re

ctè,

ſtè etiam dicetur de Deo qui pios ad ſe quaſi amoris ſyderite tactos illicit ſibi omnes conglutinatos.

XLVI. MYNDAN.

Virginitas.

LAPIS Myndan niueo candore circumfuſus, hanc vim habere dicitur, vt à ſe feras longe arceat, & ab earum morſibus ſecurum hominem præſtet. Leont. Byzant. Μισίδαν καλούμενος πάνυ λευκός, ὃν ἐὰν κατέχῃ τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρίων ἀδικεῖται, Hoc ipſum virginitati tribuetur contra dœmones. In eodem genere ſymboli eſt fons Canathus de quo dixi ſuperius. Nam Iuno quotannis in Canatho fonte tota virginitatis gloria reuireſcit, vt Argiuorum ferunt fabulæ. *l. 3. ſtuuijs.* *Pauſan. in Cor. p. 80.*

APODOSIS.

Non ita eſt in mortalibus feminis, in quibus lapſa numquam redit virginitas: vnde πένταθλος ille Athanaſius eius laudes perſequens, ad ſeriam, & diligentem cuſtodiam tanti theſauri hortatur: ὦ παρθενία, στέφανος ἀμαράντινος! ὦ παρθενία, ναὸς θεοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος οἰκητήριον: ὦ παρθενία μαργαρίτα τίμιε, τοῖς πολλοῖς ἀφανὴς ὀλίγοις δὲ μόνοις εὑρισκομένος! ὦ ἐγκράτεια φίλη θεοῦ, καὶ τοῖς ἁγίοις ἐγκωμιαζομένη! ὦ ἐγκράτεια τοῖς πολλοῖς μισουμένη, τοῖς δὲ ἀξίοις σου γνωριζομένη! ὦ ἐγκράτεια θάνατον καὶ ᾅδην ἀποφεύγουσα, καὶ ὑπὸ ἀθανασίας κατεχομένη! ὦ ἐγκράτεια χαρὰ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων καύχημα! ὦ ἐγκράτεια ἀγγέλων βίος καὶ ἁγίων ἀνθρώπων στέφανος! μακάριος ὁ κατέχων σε, μακάριος ὁ προσκαρτερῶν τῇ σου ὑπομονῇ, ὅτι ὀλίγον κοπιάσας πολὺ χαρήσεται ἐν σοί. Græca tam liquida ſunt vt interpretatione non egeant. *De Virg.*

XLVII. ONYX FABII CVNCTATORIS.

Imperatoris virtutes.

IN lapillo Onyce argumentum multiplex artificiosè admodum sculptum se vidisse refert Pierius, quo Fabij Cunctatoris virtutes significarentur. Equino erat capite, humana facie in pectus barbata, gruinis pedibus, cauda pulli gallinacei. Literæ, Fab.

APODOSIS.

In eo numero adumbratæ sunt boni Imperatoris virtutes. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato? prouidentiam & cunctationem, atque etiam speculationem ex pedibus gruinis; victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur.

XLVIII. OPALVS.

B. Mariæ Virginis.

Isid. Orig. l.16. c. 12. OPALVS distinctus est diuersarum gemmarum colore: est enim in eo carbunculi tenuior ignis, amethysti fulgens purpura, smaragdi nitens viriditas, & cuncta pariter sub quadam varietate lucentia.

APODOSIS.

In B. Maria Virgine omnium virtutum species admirabili fulgore collucent. Vt carbunculi ignis micat charitas, fulget vt amethystus temperantia, læto smaragdi virore spes radiat: omnia denique cœlestium ornamenta in eam plena Dei manu congesta gratissimam lucis temperiem impertiunt.

Venant. Honorius Fortun. l. 1. de partu Virgin.

Pulchra super gemmas, splendorem solis obumbrans,
Alta super cœlos, & super astra nitens.
Vellere candidior niueo, rutilantior auro,
Fulgidior radio, dulcior ore fauo.

Cara,

Cara, benigna, micans, pia, sancta, verenda, venusta,
Flos, decus, ara, nitor, palma, Corona, pudor.

XLIX. PANTARBA,

Eloquentia.

LAPIS Indicus admirabili fulgore collucens, & omnes lapides instar examinis apum ad se pertrahens. Philostr. Appollon. lib. 3. c. 14. νύκτωρ μὲν τὴν ἡμέραν ἀναφαίνει καθάπερ τό πῦρ, ἔστι γὰρ πυρσὴ καὶ ἀκτινώδης· εἰ δὲ μεθ' ἡμέραν ὁρῷτο, βάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς μαρμαρυγαῖς μυρίαις· τὸ δὲ ἐν αὐτῇ φῶς πνεῦμ' ἐστὶν ἀῤῥήτου ἰσχύος· πᾶν γὰρ τὸ ἐγγὺς εἰσποιεῖ αὐτῇ, τί λέγω τὸ ἐγγύς· ἔστι σοι λίθους ὁπόσας βούλει καταποντῶσαί ποι, ἢ τῶν ποταμῶν, ἢ τῆς θαλάττης, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἀλλὰ σποράδας, καὶ ὡς ἔτυχεν, ἡ δὲ ἐς αὐτὰς καθιμηθεῖσα ξυλλέγεται πάσας, τῇ τοῦ πνεύματος διαδόσει, καὶ ὑποκείσονται αὐτῇ βοτρυδὸν οἱ λίθοι καθάπερ σμῆνος. *Noctu diem velut ignis ostendit, quoniam igneus est, ac radiosus: sin vero post diem aspiciatur, in numeris coruscationibus oculos ferit. Id autem quod in ipso lumen fulget, spiritus est potentiæ admirabilis. Quicquid enim prope est sibi conciliat: quid autem dico prope iacentes lapides ipsum congregare? cùm liceat petras quotcumq; velis alicubi demergere, aut in mari, aut in fluuio, & illas non prope adinuicem, sed sparsim, vtcumq; contigerit. Postmodum vero hic lapis ad eas demissus sui spiritus distributione omnes colligit. Ita vt coaceruati lapides tanquam examen apum illi subiaceant.* Addit summam eius magnitudinem pollicis vnguem adæquare: gigni uero in concauis terræ, profunditate passuum quatuor. Tantum verò ipsi spiritus inesse, vt intumescat, & plerumque scindatur terra, vbi eiusmodi lapis concipitur. Inquirere autem ipsum nemini licet, aufugit enim nisi summa cum ratione trahatur.

AP. Eloquentiæ verus typus est Pantarba qua-

Cic. 1. de Orat.

qua nihil specie præstabilus, nihil forma augustius, qui dicendo tenet hominum cœtus, mentes allicit, voluntates quocunque vult impellit. Aliarum quoque hic ἑρμηνειῶν latissimus potest esse campus.

PAVSILYPOS, lapis in aranea apula.

L. PHENGITES SEV DOMITIANI PORTICVS.

Mundus speculum beneficientiæ diuinæ

Suet in Domitiano. cap. 14.

DOMITIANVS tempore suspecti periculi appropinquante sollicitior in dies porticuum in quibus spatiari consueuerat parietes Phengite lapide distinxit: è cuius splendore per imagines quicquid à tergo fieret, prouideret; quid si corda per Phengitem videre potuisset?

APODOSIS.

Totus ex Phengite mundus: in ipso quocumque te vertas, Dei Opt. Max. benignitatem in tot & tam varijs rebus creatis quasi speculis vides renidentem.

Iouis omnia plena,

lib. 36. c. 22.

Nota quoque ex Phengite lapide Seiæ Fortunæ ædem fuisse conflatam. *Nerone Principe in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris candidus atq; translucens, etiam qua parte fuluæ inciderant venæ ex argumento Phengites appellatus. Hoc construxerat ædem Fortunæ, quam Seiam appellant, à Seruio Rege sacratam, aurea domo complexus.*

Seia Fortuna.

LI. PYRITES EQVITVM VELLERIS AVREI

Zelus Religionis,

EQVITES velleris aurei à Philippo Bono instituti & eius filio Carolo Audaci ornati, torquem ge-

stabant

ſtabant auream: huic intextum erat ferrum, quod è venis lapidis flammæ ſemina elicere, atque excutere videbatur. In ſumma parte pendebat vellus aureum. Paradinus ferro hoc lemma affigit. *Ante ferit quàm flamma micet.* Velleri autem; *Pretium non vile laboris.*

APODOSIS.

Significat egregios animos Deo incitante cœleſtes amoris flammas ad defenſionem religionis concipere; quibus cùm toti exardeſcant, præclara obeunt facinora, & ſibi ad vellus aureum, an potius ad beatam immortalitatem viam muniunt?

Ardens euexit ad æthera virtus.

LII. SAPPHIRVS MOSIS VISIONE INCISA.

Prælatorum Sapientia

ADMIRATIONEM omnem ſuperat illa Sapphirus, in qua viſio Moyſes, & lex Decalogi naturaliter impreſſa fuiſſe dicitur. Cuius meminit S. Epiphanius Epiſcopus Cyp. τὴν τῷ Μωσεῖ ὀφθεῖσαν ὀπτασίαν ἐν τῷ ὄρει, καὶ δοθεῖσαν νομοθεσίαν ἐπὶ σαφφείρου πεφυκέναι. Simile eſt quod de Pyrthi Achate commemoratum eſt à nobis ſuperius, grauium hiſtoricorũ literis celebratum. Verùm tanto præſtat Sapphirus Achati, quantum profanorum numinum ſimulachris diuinarum rerum effigies antecellunt. *lib. de 12. gemmis.*

AP. Hæc Sapphirus à ſummo ſacerdote geſtabatur in pectore. Quo certè ſymbolo deſignabat cor eorum qui præſunt Eccleſiæ, debere eſſe quaſi ſanctarum legum, diuinorumque myſteriorum perpetuum quoddam domicilium. Qui hanc rerum altiſſimarum ſcientiam præclaro concentu moribus accommodant. *Aur. Prud. in Cathem.*

Templum conſtituunt perenne Chriſto
In cordis medij ſinu ac receſſu.

LIII.

LIII. SAPPHIRVS CARBVNCVLI PARENS.

Θεοτόκῳ.

QVEMADMODVM Sapphiri visceribus nascitur lapis sanè pretiosus, & ipso qui genuit pretiosior, lucidus & splendens carbunculus: ita ex Virginum gemmâ Maria natus est ille lapis angularis excisus de monte sine manibus, matre nobilior, & matri totus nobilitatis auctor.

De Sapphiro Dioscorides, l. 5. 114. Epiphanius in l. de 12. Gemmis.

APODOSIS.

O virgo insignis, mater pia, nobile semen,
Quam Deus impleuit totius orbis ope.
Fructu sancta pio renouasti fœdera rerum,
Luciduorq; dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen statione corusca,
Floruit interius per tua membra Deus.
Nunc viuax fulgor penetrans & ad ima profundi,
Orbem alit, astra tegit, Tartara luce replet.

THRASYDVLVS. Lapis in Myrmecoleone.

LIV. TVRCA.
Amicitia fidelis.

GEORGIVS Agricola libro secundo de gemmis, lapilli meminit, quem vulgo Turcam vocant. Ait insulano cuidam hanc gemmam fuisse, magni pretij, & eximiæ pulchritudinis Cumque is fati legibus concessisset, gemma quasi domini morti illachrymasset, infuscata nitoris gloria longè obscurior apparere cœpit,

APO. Poterit esse fidelissimi amoris symbolum in amico, qui demortui socij memoriam perpetuis lachry-

lacrymis & mœrore prosequatur. Lemma erit.

Tecum perierunt gaudia nostra.

LV. VERITAS SAPPHIRINA ÆGYPTIORVM.

Iudiciorum æquitas.

IVDICES apud Ægyptios ijdem fuere qui sacerdotes: inter quos princeps erat Iustitiæ omnium natu maximus, idem iustissimus, & æquitatis tenacissimus putabatur, qui imaginem ex sapphiro gemma confectam gestabat, quæ vocabatur veritas, ἢ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα ἀλήθεια.

Æl. varia. histor. l. 14 cap. 34.

APODOSIS.

Veritas non in Sapphiro, sed in intimis visceribus & medullis à iudicibus gestanda est, sine qua nulla iustitia, nulla virtus est. Socrates idem dicebat esse veritatem & virtutem. Plato non ipsum quidem summum bonum, sed ei adhærere sicut soli lucem: esse, inquit, ἀγαθοειδῆ non ipsum ἀγαθόν. de rep. 6. & οὐδὲν οἰκειότερον σοφίᾳ τῆς ἀληθείας εἶναι. *Nihil affinius, familiariusque sapientiæ quàm veritatem esse. veritas apud Themistium pingitur virgo facem, præferens in adamante consides.*

LVI. SARDONIX AD CERAM

Puritas.

Orig. l. 16. c. 8.

SARDONIX constat tribus coloribus, subterius nigro, medio candido, superius minio. Hæc sola in signando nihil ceræ euellit. Isid.

AP. Rari sunt & illustres animi, qui cum adhærescant corpori, nihil tamen ex eo terrenæ contagionis capiunt, sed purum seruant.

Æthereum sensum, atq; aurai simplicis ignem.

Itaque infra pedes res humanas habent puro virtutum candore collucentes; tum in apice miniati,

hos

hoc est, primis futuræ gloriæ radijs iam afflati, igneo charitatis rubore purpurascunt.

Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Hor. ep. 3. lib. 1. *Quo te cœlestis sapientia duceret ires.*
Hoc opus, hoc studium.

LVII. SCYRVS.

Concordia.

Pl. l. 36. c. 17. SCYRVS lapis qui in insula Scyro nascitur, mirum id habet, vt integer enatet, comminutus mergatur.

APODOSIS.

Coniuncta stat & eminet societas, quæ dissipata mergitur. Nam

Iuuen. Sat. 2. vers. 46. *Defendit numerus iunctæq; vmbone phalanges.*
Commune periculum concordia propulsandum.
Cornel. Tacit.
Æterno complectitur omnia nexu.
Luc. l. 4. *Tot rerum mistiq; salus concordia mundi,*
Et sacer orbis amor.

LVIII. SELENITES.

Salinus. p. 109. Isid. l. 16. c. 10. Psellus de Selenite. Taurus in Ægypto cuius cauda cum Luna videtur crescere & minui.

Regum exempla.

SELENITES lapis continet in se Lunæ imaginem, quam iuxta cursum astri ipsius perhibent in dies singulos minui atque augeri. Solin. Meminit quoque Psellus de lapidibus, his verbis: Σεληνίτης, καλεῖται δὲ οὗτος ὅτι ὀφθαλμὸν οἷόν τινα σπαώζόμενον τοῦτον καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης αὐξήσεσι καὶ συμμειώσεσι δείκνυται. & Anonymus quispiam Græcus ait esse in Ægypto, ἱερὸν ζῶον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ταῦρον ἀνακείμενον τῇ θεῷ, οὗ σοβὴ συνηύξανεν αὐτῇ, καὶ συνμειοῦτο. Simile affertur de puteo ad Nylum qui crescit & decrescit ad amnis rationem.

AP. Vt superiores virtutes influunt, ita se habent

bene inferiora. Quales ſunt principes, tales eſſe ſolent populares.

In commune iubes ſi quid cenſeſq́; tenendum,
Primus iuſſa ſubi. Tunc obſeruantior æqui
Fit populus; nec ferre vetat, cùm viderit ipſum
Authorem parere ſibi. Componitur orbis
Regis ad exemplum: nec ſic inflectere ſenſus
Humanos edicta valent, quàm vita regentis.

Claud ad Honorium.

LIX. SYNODITES

Tantus amor cœli.

LAPIS Synodites puſillus Solem habet impreſſum, & Lunam ad Solis varios aſpectus creſcentem & decreſcentem.

Damaſcius in vita Iſidori.

Nonnus Panopolitanus eius lapidis diſertè meminit, aitque hæc incrementa, & damna ſecundum varias Lunæ facies contingere. Sic autem illic:

in Dionyſiacis.

Τῆ δὲ σελήνης
Εἶχε λίθον πάλλευκον, ὃς εὐκεράοιο θεαίνης
Λεπτομένης μινύθει, καὶ ἀέξεται, ὁππότε μήνη
Ἀρτιφανὴς σέλας ὑγρὸν ἀποσίλβουσα κεραίης
Ἠελίου γενετῆρος ἀμέλγεται αὐτόγονον πῦρ.

illa lunæ
Candidum habebat lapillum, qui cornigera Dea
Deficiente minuitur, & augetur, quando luna
Noua humidum iubar emittens cornu,
Solis patris fugit primigenitum ignem.

APODOSIS.

Symbolum eſſe poteſt hic lapillus animæ Deo penitus adhæreſcentis, de qua dici illud poteſt.

Tantum ſpectabat euntis
Ora Dei; vultuſq́; ſuos flectebat ad illum.

LX. SMARAGDVS.

Typus virginitatis.

SMARAGDVM Virginitatis ſymbolum eſſe alibi oſtendimus: qui adeo impatiens Venereæ conſuetudinis eſſe perhibetur, vt inſignis Samaragdus Reginæ Hungariæ, cum ipſa marito conſueſceret, memoretur in tres particulas conſciſſus atque confractus.

Alb. Mag. & Rueius l. 2. de Gem.

De hoc lapide Theophraſtus ait: ἔςι δὲ σπανία καὶ τὸ μέγεθος οὐ μεγάλη: Addit, niſi credamus Ægypti Regum annalibus, quibus traditum eſt Regi illorum à Rege Babylonio miſſum Smaragdum muneri quatuor cubitorum longitudine; & trium latitudine: Item in Iouis obeliſco fuiſſe poſitos quatuor Smaragdos quadraginta cubitorum longitudine; latitudine verò partim trium, partim duorum.

Theop. de lapidibus.

LXI. BACTRIANORVM SMARAGDI.

Diuitiæ dona ſunt Dei.

BACTRIANI Eteſijs flantibus colligunt Smaragdos ex commiſſuris ſaxorum: συλλέγουσι δὲ αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς ἐτησίας· τότε γὰρ ἐμφανεῖς γίνονται κινουμένης τῆς ἄμμου διὰ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων.

Plin. l. 37. c. 5. & Theop. de lapidibus

AP. Aſpirante Dei fauore qui per Eteſias ſignificatur, omnis non modò terrena, ſed & cœleſtis in nos influit opulentia, atque ex ipſis rerum aſperitatibus ſumma gloriæ ſuauitas decerpitur.

O faciles dare ſumma Deos?

Lucan. l. 1.

Et Claudius Marius Victor,

in præfatione ad Deũ.

Omnia poſſe tuum. Nec in hoc tua gloria tantùm eſt,
Quòd præſtanda facis bonus auctor, ſed quod & ipſum
Vt poſſis præſtare facis, cauſaſq; ſecundas
Inuoluis primis: quod qui tua munera ſentit,
Munus & ipſe tuum eſt.

LXII.

LXII. TRIOPHTHALMOS.
Trinitas.

TRIOPHTHALMOS Cum onyce nascitur tres hominis simul oculos exprimens. *Plin. lib. 37. cap. 11. in edis.*

AP. Triophthalmos tres oculos habens commixtos, & vna luce fulgentes, symbolum Trinitatis est, quæ à D. Gregorio Nazianzeno appellatur φάος ἓν τριλαμπὶς, *lumen vnum triplici face* (quasi oculo) *collucens. Quomodo si cereus illuminetur ex alio, vnus ex vtroq; ignis coruscat, duo licet cerei sint: ista tamen flamma est in secundo, quæ refulget in primo: Ita Dominus noster Iesus Christus, in quantum possunt magnis parua conferri, cum patre alius est in persona, sed non alius in substantia vel natura.* *Euseb.*

Nicolaus Cussanus Cardinalis in summis montibus stagnum vidit, in cuius medio scaturigo aquæ limpidissimæ appareret è fonte imo qui oculis non pateret, sed solo intellectu comprehenderetur: nec dubitauit hoc ipso symbolo ad sacrosanctæ Triadis veritatem demonstrandam vti: Stagnum (inquit) à scaturigine, scaturigo à fonte differt: tria sunt & vnũ sunt: aqua nec influit aliunde nec effluit: eius tamen humore vicina omnia prata vegetantur *Hæc ille.* *Emissenus hom. 4. de Sym. & Cæsar. Arelat. homil. 4. de Pasch.*

Ad idem argumentum refer tres soles, quos Iulius Obsequens, & post eum Suares de Mysterijs in Hispania visos fuisse, & repente in vnum coaluisse memorat. *lib. 2. Cribrat. Alcorani.*

LXIII. VITRVM AB HYDRARGYRO INTACTVM.

Virgo à peccati noxa immunis.

Ex Isidor. lib. 16, cap. 18.

HYDRARGYROS siue argentum viuum, vasa aurea, argentea, ærea, ferrea, lapidea, & cæte-

ras naturas perforat, vitrum minimè lædit: quod ego memini me breui poëmatio prosequutum.

Conspicuos inter naturæ splendet honores
Fusilis argenti species, cui plurimus Hermes.
Incubat, & pleno liquidum se numine fundit.
Nempe Deus gestit viuis animare metallum
Flatibus, & tenues argento claudere vitas.
Ignea vis infusa micat, leniq́; fluentem
Materiam tractu penetrat; non inditus humor
Terreniue hebetant ortus, miniataq́; massa.
Quodsi constrictum vinclis, & carcere cæco
Impedias, furit vsq́; tamen, lucisq́; cupido
Indignata premi vacuas se librat in auras,
Mulciberi cum vis infesti admota lacessit,
Et tumidam irritat cæcis feruoribus iram.
Siue auri retinere paras, siue aggere ferri,
Siue etiam affini vinctum sociare metallo,
Emicat, obstantemq́;ue ingrato pondere molem
Rumpit ouans, magnoq́; potens domat omnia nisu.
Ast vbi viuaces motus constringere vitro
Fert animus, sentit quassas hoc obice vires.
Corpora frustrato pertentat vitrea morsu.
Ceu quando allisi ponunt ad littora fluctus,
Aut vis indocilis Boreæ, cum flamine rauco
Proludit; tentatq́; viam, si fortè seuero
Æolus hunc adamante ligat, cadit improbus aura
Impetus, & fractam recoquit sub pectore bilem.
Unde subest tenui tam magna potentia vitro?
Quis Deus inclusas tam miti corpore vires
Armat in audaces occulti syderis iras?
Nulla subit, quanquam fragilis, contagia formæ,
Stigmatis impatiens, & amico lumine fulget.

ALLVSIO.

Est vitrum virgo, labes hydragires æui.

LXIV. VNIO EX AQVA ET FVLGVRE.

Ex Gregorio Thaumaturgo.

Incarnatio.

VNIONES in conchis fieri tradunt ex rore, & fulgure: Ros enim, allambentis fulguris vi non modo concrescit in vnionem, sed & ipse vnio celerius Ioue tonante paritur: ὅταν ταῖς κόγχαις ἀνεῳγμέναις ἐπιλάμπωσιν αἱ ἀστραπαί. Plinius tamen ait, si fulguret, comprimi conchas. Apponam Plinij locum, qui disertè hæc tractat. *Has* (inquit de conchis) *vbi genitalis anni stimulauerit hora, pandentes sese quadam oscitatione, impleri roscido conceptu tradunt, grauidasque postea eniti, partumque concharum esse margaritas, pro qualitate roris accepti.* At Solinus Polyhistor: *Conchæ sunt in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ certo anni tempore luxuriante conceptu, sitiunt rorem, veluti maritum cuius desiderio hiant: Et cùm lunares maximè linquuntur aspergines, oscitatione hauriunt humorem concupitum. Sic concipiunt, grauidæque fiunt, & de saginæ qualitate reddunt habitus vnionum.* Ælianus li. 14 c. 3. lib. 9. c. 35.

APODOSIS

D. Gregorius Thaumatur. de incarnatione explicat, & fulgur, virtutem Spiritus Sancti accipit; rorem, purissimum sanguinem Deiparæ Virginis; vnionem, corpus Christi.

vterumq. puellæ
Sidereum mox implet onus, rerumq. Creator Sedul. l. 2.
Nascendi sub lege fuit. Stupet innuba tensos
Virgo sinus, gaudetq. suum paritura parentem.

LXV. ANNVLVS HELENÆ, SEV ASTERITES.

Terrena cum diuinis copulata.

ASTERITE lapide, cuius ea vis est, vt Soli obiectus accendatur, Helena suas obsignabat literas, impressa in eodem piscis Panis figura. Ptolomæus Hephestione, cuius hæc sunt verba: Πᾶνα ἰχθῦν εἶναι θαλάσσιον κητώδη, ὅμοιον τῷ πανὶ κατ' τὴν ὄψιν· ἐν τούτῳ λίθον εὑρίσκεσθαι τὸν ἀστερίτην, ὃν εἰς ἥλιον τεθέντα εἶχεν. Ελένη γλυφὴν ἔχοντα αὐτὴν τὸν ἰχθῦν τὸν Πᾶνα, καὶ ταύτῃ ἐκέχρητο τῇ σφραγίδι.

APODOSIS.

Poterit in eos torqueri, qui cœlum miscent terræ, & profana diuinis: in eodem enim annulo, cœlesti lapidi iuncta erat figura Panis. nam & hic Piscis Pani similis est, à quo nomen accepit: est autem Pan impurus & salax Deus.

Quid facit stella cum terris, lux cum tenebris, puritas cum impudicitia?

Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur.

Li. 2. rerum Phryg. Lapis porrò asterites is est, opinor, cuius meminit Hermesianax Cyprius: λίθος καλούμενος ἀστὴρ, νυκτὸς βαθείας πυρὸς δίκην λάμπων.

LXVI. ANNVLI IARCHÆ.

Virtutum præsidia.

ANNVLOS septem Iarcha dedit Appollonio, stellarum septem nominibus insignitos. Phil. græce dixit, τοὺς ἑπτὰ ἐπωνύμοις ἀστέρων, οὓς φορεῖν τὸν Ἀπολλώνιον μὲν ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν. Hos Apollonius singulos, diebus singulis gestabat. Credibile est fuisse annulos magicos, quos δακτυλίοις γεγοητευμένοις appellat Clemens Alexandr. quales Execesto Phocensium tyranno fuisse narrat, ex quibus inter se collisis, sonumque excitantibus rerum gerendarum

Strom. l. 5. Execesti annulo.

op-

portunitates Rex intelligebat: Malè tamen perijt malus cum suis annulis. Aristophanis Scoliastes φισικοῖς δακτύλοις nominat mitiori vocabulo, & eorum artificium ascribit Eudemo Philosopho: φιλόσοφος ἦ ἦν οὗτος ὁ Εὔδημος φισικοῖς δακτυλίοις ποιῶν πρὸς δαίμονα, καὶ ὄφεις, καὶ τὰ τοιαῦτα. *Philosophus is erat Eudemus, Physicos annulos faciens aduersus Dæmona, serpentes, & cætera id genus.*

Ap. Septem annuli Iarchæ planetarum nominibus, & titulis insignes, totidem sunt ornamenta virtutum, quarum splendor est maximus, & in regum vita conspicuus; Nobilitas, Pulchritudo, Religio, Prudentia, Fortitudo, Iustitia, Eloquentia. Nobilitatis hyeroglyphicum est luna, quando & in calceis patriciorum posita, generis illustris fidem fecit, Pulchritudini respondet Venus regina gratiarum. Sol Dei typus pietatis, & religionis erit symbolum. Saturnus, qui ab Orpheo ποικιλόβουλος nominatur, rectè cum prudentia congruit: Mars, fortitudinem suapte natura designat. Iupiter quem Callimachus hymno εἰς Δία, δικάσπολον οὐρανίδῃσιν vocat, *Iudicem cælestium*, Iustitiæ virtutum reginæ erit Indicium. Hermes eloquentiæ præses, ipsam nobis eloquentiam significabit. Hanc ornamentorum coronam, septem veluti gemmis collucentem qui fuerit sortitus, magna contra vim omnem aduersam præsidia habiturus est.

LXVII. ANNVLVS SALOMONIS.

Sapientiæ typus.

CIRCVMFERTVR fabulosa narratio ex Arabico codice de annulo Salomonis, quæ mihi semper visa est ab historiæ fide aliena. Aiunt quippe Salomonem Regem annulum fatalem habuisse, cui vis illa mirabilis sapientiæ tenebatur implicata. Quam-

orbem cùm ad Iordanis ripas lauandi causa venisset, Mulierum quæ Regi sanam mentem inuidebant blanditijs inescatus, annulum deposuit; quem cùm Sirenes illæ in profluentem abiecissent; repente totum illud sapientiæ flumen exaruit, & tardo hebetique putabatur ingenio, qui antea omnium hominum ferebatur sapientissimus. Verum cùm in exenterati piscis visceribus repertus annulus denuo Salomoni redditus esset, omnis in eo sapientiæ vigor visus est repubescere. Meminit huius narration. Pineda.

3. de rebus Salomonis.

APODOSIS.

Fabula rectè ostendit mentis, consilij & sapientiæ conciliatriculas esse prædatrices impudicas fœminas, sapientibus remis velisque fugiendas,

Martial. l. 3

Sirenas hilarem nauigantium pœnam,
Blandasq; mortes gaudiumq; crudele.

LXVIII. HOROLOGIVM CAROLI QVINTI IN ANNVLO.

Audacis tanta est industria dextræ.

HOROLOGIORVM miracula, in quibus nobilissimorum artificum triumphat industria, nemo nescit, sed illud omnem admirationem superat, quod peritissimus artifex in Caroli V. annulo Horologium cum tot libramentis currentibus, & recurrentibus rotulis inclusit. Quid maius quàm cœli illius vertentis effigiem, & tantam, tam variam subtilissimarum partium compagem in gemmam includere?

AP. Sapiens momenta temporum & rerum habet in manu.

Felix cui cœlum, terræq; patebant
In digitis.

LXIX SICLI SANCTVARII.

Sacerdotum & religiosorum exempla.

SICLI legitimi iubentur in sacris capi ad mensuram Sanctuarij, quia mensuræ & pondera, quæ essent regulæ cæterarum adseruabantur in Sanctuario, vt si quid hominum profanorum vsus consuetudoq; deprauasset, ad typum illum reformaretur. *Accipies 5. siclos per singula capita, ad mensuram Sanctuarij.* Leuit. 27. 3.

APODOSIS.

Similes omnino sunt Sicli Sanctuarij sacerdotes & religiosi, qui in ipso quasi Ecclesiæ Sanctuario constituti, eam debent præferre in moribus integritatem quæ omnibus exemplo esse possit, vt eorum vita, cæterorum sit, *perpetua quædam censura & disciplina:* quod assequentur *si loquantur vt oracula, viuant vt numina.*

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER DVODECIMVS.

TECHNICVS SIVE DE manufactis.

I. ACADEMIA PROMETHEI.

Collegium Nobile.

Pausan. in Att. memin. Oppi. l. 2. de venat. vers. 30. Herod. in Vran. Schol. Astrioph. & Lucretius.

N Academia Promethei Musarum, & Mercurij, item Herculis & Mineruæ monumentis insigni, ara extructa cernitur, ex qua homines in vrbem accensas lampades præferentes decurrunt. In eo autem certamen est, vt in cursu accensæ conseruentur, cuius enim fax extincta fuerit, is victoria successori cedit: eademque ratione ille tertio: quod si nulli ardentem perferre licitum fuerit, palma in medio relinquitur.

AP. Ex optimis Gymnasiis tanquam ex ipso Musarum, Mercurij & Herculis Μουσαγέτου sacrario lux sapientiæ petitur, cuius ductu si quis vitæ cursum instituat, ne sibi ad palmas, & magnarum rerum decora compendiariam sternit viam: At qui semel acceptam lucem sua nequitia patitur extabescere, ignominiæ & calamitatis futurum est mancipium. Felix igitur quem hæc sapientiæ lampas regit, quem vt ait Maximus Tyrius, ὑπεδέξατο ἡ Ἀκαδημία καὶ βαθεῖα χολὴ, καὶ λόγοι καλοὶ, καὶ θεωρία ἄπταιστος.

Oratr. 6. de vita contemplat. ua.

II. AM-

II. AMPHOTIDES XENOCRATIS.
ΑΜΦΟΤΙΔΕΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Aurium sensus regendus doctrina.

XENOCRATES Amphoditas siue aurium munimenta pueris potius, quam Athletis applicanda dicebat: quod hi verberibus, illi verbis, quorum aliquando periculum maximum est, pateant.

APODOSIS.

Amphotides munimen sanctæ doctrinæ aduersus lenocinia verborum. Senec. ad Lucil. epist. 31. *Ad summum sapiens eris si clauseris aures, quibus ceram parum est obdere, firmiori spissamento opus est, quàm vsum in socijs Vlyssem ferunt.* Atheniensibus oraculum de optimo Reip. statu consulentibus responsum est, fore beatam vrbem si puerorum auribus quod optimum esset, & pretiosissimum appenderent. Hoc de salubri doctrina intelligebatur: Illi de gemmis & monilibus acceperunt, vnde lata erroris ansa. *Dixi alibi fusius ex Dione Prusæo.*

Plutarch. de Audit. initio.

Oraculum de ina urib.

III. AMPHIARAI TELVM.

Ἐκ πόνυ κλέος

AMPHIARAI telum ab aquila sublime raptum, & in terram iterum delapsum, cessit in laurum. Plutarch in parall. τῷ ἅμα πολυνείκῃ ἐυωχουμένον λοχαγῶν, ἀετὸς κατάπτὰς τὸ ἀμφιάρεω ἐβάσασε δόρυ εἰς ὕψος, καὶ ἀφῆκε· τὸ δὲ παγὲν ἐν γῇ, δάφνη ἐγένετο.

AP. Labor nobis instar teli est, gloriæ autem vel vt lauro vestitur à Deo.

Εὔκλειαν ἔλαβον οὐ ἄνευ πολλῶν πόνων.
Φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν Θεός.
Gloriam assequutus sum non sine multis laboribus.
Solet laborantem Deus pariter adiuuare.

Euripid. in Andromed. & Æschylus apud Stob. Serm. 29.

IV. ARA PVRA

Sanctitas

Strom. li. 7. pag. 515.

VNAM duntaxat in Delo aram fuiſſe puram memorant, nullius animalis cæde inquinatam, nulla cruoris ſtilla aſperſam, ad quam ſolam in orbe terrarum Pythagoras ſolebat accedere. Clemens Alexandrin. Ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρχαιότατον βωμὸν ἐν Δήλῳ ἁγνὸν εἶναι τεθρυλλήκασι, πρὸς ὃν δὴ μόνον καὶ Πυθαγόραν προσελθεῖν φᾶσι φόνῳ καὶ θανάτῳ μὴ μιανθέντα. Ibi enim tantum offerebantur ſuffimenta.

Interpretatur idem Clemens Alexandr. & ſanctam animam eſſe dicit ac orationis Thymiama: τὴν δικαίαν ψυχὴν, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς θυμίαμα. Talis fuit anima B. Virginis *à ſanguinibus*, hoc eſt peccatis intacta.

V. ARÆ CISSIORVM,

Honor viuorum, vel Solem Orientem adorare.

Philoſt. in Apollonio.

CISSII Xerxi aram vnam, duas Dario, multas Dariæo qui tum florebat, extruxerunt.

APO. Homines parcius colunt eos à quibus nihil commodi ſperant, & Solem quod aiunt Orientem omnes adorant: οὐκ ἀείδω τὰ παλαιὰ, καινὰ γὰρ ἅμα κρείσσω, νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει. *Non cano vetera, noua ſi quæ ſunt eadem quoq; meliora, nunc iuuenis Iuppiter dominatur.* (inquit ille.) Quo in argumento memorabile eſt quoque exemplum Attici, qui Herodis opulentiſſimi Sophiſtæ Pater fuit. Is enim cum Scopelianum tum in Rhetorum ludo regnantem audiuiſſet, hunc vnum eximè veneratus, veteres ita contempſit, vt eorum Hermas, hoc eſt ſtatuas quas in ſuarum ædium porticibus antea coluerat, lapidibus peti iuberet. Author eſt Philoſtratus in Scopeliano. Pindarus Olymp. od. 9. acutè dixit in hanc ſententiam,

Αἴνει δὲ παλαιὸν
Μὲν οἶνον, ἄνθεα δ' ὕμνων νεωτέρων.

VI. AR-

VI. ARBOR XERXIS AVREA.

Diuitiæ infrugiferæ.

AVREA fuit Regis Perſarum ſella, χρυσοῖς δίφρος, vt habet Tzetzes, & aureus lectus, in quo dormiebat: Ioſephus, ἐπὶ χρυσοῦς κλίνης καθεύδουσι. ad hæc offuſa platanus aurea, ſmaragdinis racemis diſtincta, imminebat capiti, cuius meminit Athenæus lib. 7. & Ariſtides apud Phot. imago quædam huius rei in Conopæo Holophernis, de quo ſacræ literæ; Videns autem Iudith Holophernem ſedentem in Conopæo, quod erat ex purpura, ex auro, ex lapidibus pretioſis intextum adorauit eum, ex eo vſus οὐρανίσκου (quem nos velum & apicem appellamus) ad noſtros reges manauit, fuit omnino non modo Perſis, ſed & alijs regibus familiare, vt rarò in conſpectum prodirent, & ſi quando darent ſe in publicum: id quam magnificentiſſimè facerent, Cypriorum reges, quod teſtatur Athenæus, Thronum habuere ſpectabilem, quem columbæ quatuor ſuauiſſimis vnguentis delibutæ circumuolitanres, ventulum faciebant. *Iliad. 4. ca. 32.* *Antiquitatum Iudaicarũ lib. 11. P. 16.*

APODOSIS.

Quid capit Xerxes ex vite aurea? vmbram, & eam tenuem, homines ſimiliter, dum in vmbra diuitiarum quieſcunt, ex his nihil præter vmbram, hoc eſt exilis voluptatis ſimulachrum, ſi modò voluptas eſt, capiunt.

Stant ſola nominis vmbra.

Ex quo vaniſſima res eſt, iſtis rebus neglecto ſummo bono pertinacius incumbere,

Quid dignum ſtolidis mentibus imprecer?
Opes, honores ambiant.
Et cum falſa graui mole parauerint,
Tum vera cognoſcant bona. *Boet. Metro. 9. l. 3.*

VII. AR.

VII. ARCA TYPHONIS.

Dona insidiæ.

Plutarch. in Osiride.

TYPHON perniciem Osiridis fratris machinatus. Arcam elegantem fabricauit, quam inter pocula ei proposuit minimis, qui eandem corpore impleret suo. Osiris nihil mali suspicatus arcam accipit, & subit, quam deinde plumbo infuso, agglutinatam Osiride infuso proijci iussit in Nilum.

APODOSIS.

Rectè παροιμιακῷ charactere dicetur in fallacia munera, à quibus ipsi qui capiunt, capiuntur: nec tam dona sunt, quam hami futilis cuiusdam prædæ, specie obducti quibus homines velut pisces illigantur.

Mart. Epigr. l. 4. 45.

Munera quod senibus, viduisq; ingentia mittis,
Vis te munificum Gargiliane vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius vno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
Sic auidis fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultas decipit esca feras.

VIII. ARCHYTÆ COLVMBA.

Conatus irriti.

Gell. lib. 10 cap. 12.

ARCHYTAS faber simulachrum columbæ fecit ex ligno, libramentis ita suspensum, & aura spiritus inclusa atque occulta concitum, vt ipsum euolaret.

AP. Archytæ columbæ similes sunt, qui non Spiritu Sancto afflati, sed vanissimæ gloriolæ & fauoris humani aura impulsi, alta quædam & eximia aggredi videntur. Verum vt hic motus debilis est, statim deficiente vento franguntur, pereunt, extabescunt, & vt Archytæ columba ad tecta allisi dissoluuntur. Quamobrem rectè monet Arianus Epicteti eos qui nondum veræ Philosophiæ fundamenta iecere per soli-

solidum, vt in hominum congressu, atque consuetudine sint prudentes, eos enim duntaxat cereas habere de rebus opiniones quæ primo solis ictæ radio repente liquescunt: πανταχοῦ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα. Μέχρις ἂν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις, καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν, συμβουλεύω ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ἰδιώταις συγκαταβαίνειν. εἰ δὲ μή, καθ' ἡμέραν ὡς κηρὸς ἐν ἡλίῳ διατακήσεται ὑμῶν εἴ τινα ἐν τῇ σχολῇ ἐγγράφετε. At sine perseuerantia nulla virtus, nulla victoria: nec male Æolés Καμμονίην victoriam à perseuerando nominarunt. Ἀνδριὰς μὲν ἐπὶ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ ἐπὶ καλῆς προαιρέσεως ἑστὼς, ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι. *Stobæus λογ. α. περὶ ἀρετῆς.*

IX. ASBESTOS LVCERNA.

Fortitudo inconcussa.

TÆGEAE in Arcadia templum Veneris, atq; in eo lampas sub dio, quæ quod mirum est, patenti aëri semper exposita, nullis ventorum flatibus, aut pluuijs extingui potuit, sed iugem flammam aluit, vnde Lychnus Asbestus, seu lucerna inextinguibilis est appellata. *Authores, Athenæus lib. 16. Deipnos. Strabo. lib. 9. D. August. de Ciuitate Dei lib. 21. c. 6. Isid. lib. 16. c. 15.*

Facundo stat sacra Deo Tegatica tellus,
Quæ prima vidit nascentia cornua Lunæ.
Hic domus Vraniæ Veneris, cui tecta voluptas
Fertur Acidalijs vnxisse madentia succis:
Hanc decor, & florens Hebe, multusq; Cupido
Peruolat, & faciles spirat clementior auras.
Dum roseo temone vehit per sydera matrem.
Et liquido sudant vndantes nectare Cycni.
Pro foribus Diuæ, vacuoq; sub aere pendet
Lychnus sydereæ retinens commercia lucis;
Quo sacer assiduo lucet Vulcanus, & ingens
Euomit æterna vigiles in lampade flammas;
Quas nulla Æolijs tempestas obruit alis.
Non si prorumpant effracto carcere venti,

Et diras acuant longis stridoribus iras
Non si tristis hiems fœdis glomerata pruinis
Incubet, & pluuio madefactet sydere mundum.
Vna inter nigras acies, cœliq. furorem
Fax micat, & flamma radians victrice superbit;
Seu lapis Asbestus viuacis semina tædæ
Nutrit, & arcanis reparat feruoribus ignes;
Seu Venus ipsa suos argento afflauit honores,
Et puro ardentem radiauit lampada sole.
Sæpe choros agitans circum grex blandus amorum
Gestit in amplexus, & stillat balsama plumis.
Et quæ nocturnis incendunt æthera pompis,
Certatim inuitant stellæ, quæruntq. vicissim
Quas cœli velit illa plagas quem postulet axem;
O digna æthereis consurgere sedibus hospes
Lampas, & astrorum rutilas augere choreas.

ALLVSIO.

Lactant. lib. 5. *Ælian. lib. 10. c. 60.*

Talis est fortitudo inter aduersa: Virtus non potest cerni, nisi habeat contraria, non potest esse perfecta nisi exerceatur aduersis. In eodem genere est ara Erycinæ Veneris sub dio semper ardens.

X. BABYLONII MVRI.

Philost. Apollo. li. 1. c. 18.

Castitas.

BABYLONII muri à Semiramide structi quadringentorum & octoginta stadiorum ambitum complectebantur, in altitudinem tria semijugera tollebantur, cum essent paulò minus iugeris crassitudine.

APODOSIS. *ex Synesio.*

Synesius castitatem τοῖχον Σεμιράμιδος appellat, quæ pectus humanum aduersus cupidinis tela, & libidinis assultus præmunijt, efficitque vt teneræ virgunculæ quæ infima auricula videbantur molliores, omnes suppliciorum immanitates corpore exceperint, priusquam pudicitiam proderent, D. Chrysost. lib. de.

lib. de Virginitate, eandem esse Martyrij & virginitatis fortitudinem, eadem certamina, vtrique etiam parem coronam constituit. Διὸ καὶ οἱ στέφανοι πάλιν ἴσοι, ἐπειδὴ καὶ τὰ παλαίσματα αὐτοῖς παράλληλα κεῖνται.

XI. BACVLVS TAVVOMENIENSIS TRAPESITAE.

Fraus peruersa.

HIc excauatæ arundini depositum suæ fidei aurum indidit, qua pro baculo vtebatur; atque apud Iudicem vocatus ab aduersario, repentè scipionem, in quo erat aurum collocatum, tantisper eidem committit, donec sublatis manibus iurasset se depositum reddidisse, quod fecerat, mox baculum simul cum indita pecunia recipit. *Conon apud Photium.*

AP. Παροιμιακῷ σχήματι torquebitur in fraudulentos, & periuros, qui verborum ambagibus caliginem oculis offundentes, tum demum euasisse se putant, cùm Nemesis à tergo vrgeat.

Deum dum peieras ne te putes latere.

XII. CALCEVS RHODOPES EX QVO FORMAM REX ÆGYPTIORVM Virginis coniecit.

Beatitudinis species ex præsentibus bonis conijcitur.

RHODOPE puella, dum lauaretur, alterum è calceis de manu ancillæ abreptum Memphim (vrbs est regia) deportat aquila, & in Regis, qui tum fortè iura reddebat populo, dimittit sinum; ille calcei concinnitate, & rei nouitate permotus, per totam regionem certos homines dimittit, qui eam inquirant, cuius esset calceus, reperiunt in vrbe Maucratitarũ, inuentamque Rex vxorem ducit. *Strab. li. 17. Ælian. l. 13. cap. 23. var. hist.*

AP. Bonorum quibus hic fruimur copia, & amœ-

 nitas

nitas, cœlestis beatitudinis indicium præbet. Quantus est, & quàm magnificus in cœlo, qui hæc largitur in terris? Quantus in patria, qui hæc concedit in exilio? Quam pulchra sunt cœli interiora, si exteriora tantum habent dignitatis? D. August. *Visuri sumus quandam visionem, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, visionem quandam, visionem præcellentem omnes pulchritudines terrenas auri, argenti, nemorum atq; camporum, pulchritudinem maris & aëris, pulchritudinem Solis & Lunæ, pulchritudinem stellarum, pulchritudinem Angelorum, omnes superantem, quia ex ipso pulchra sunt omnia.* Cadit præterea in nobilem scriptorem, cuius vel ex tenui opere industria primùm agnita est, pleniùs deinde in maioribus comprobata.

Tract. 4 in Epist. Ioan.

XIII. CARTHAGO PLACENTA.

Æmulatio illustrium personarum, vel milites ignaui.

Cælius lib. 9. cap. 13.

SCIPIO Africanus iunior nota censoria adolescentem dignum iudicauit, qui in Carthaginis oppugnatione, cùm sumptuosiorem instruxisset cœnam, simul ex melle apposuerat placentam in Carthaginis formam concinnatam, iusseratque per ludum, vt facto impetu perinde ac in prælijs fieri assueuit, Carthaginem μελίπηκτον diriperent. Quærente autem eo, quodnam ob suum peccatum equus adimeretur, quoniam, inquit Scipio, me prior vrbem hostium diripuisti.

APODOSIS.

Vel in æmulationem potentiorum dicetur, qui amant πρωτοβολίαν, vel in ignauos milites, qui in vino duntaxat, & super mensam vrbes capiunt.

In lucem prælia differ.

XIV. CA-

XIV. CASTELLVM TAVRISINENSE.

Certamen Rhetoricum, vel, *Amantium prælia.*

PETRO Ziano Venetorum Duce, Taurisini, anno salutis 1214. suaue ludricum commenti sunt, vt castellũ media vrbe peregrinis pellibus valde pretiosis, purpureisque stragulis murorum loco muniretur, vt ingenuæ Virgines, quibus locum tuendum destinarant, pro galeis coronas aureas haberent, pro brachiorum tegumentis armillas, & ditissima monilia; Adolescentes Virginibus æquales arcem oppugnarent, missilia poma essent, muscatæ nuces, rosæ, lilia aliique flores in pilarum speciem conglobati, subitæ ad hæc rosaceæ aquæ sparsiones, variaque alia odoramentorum exquisita genera. *Sabel. lib. 8. dec. 1.*

APODOSIS.

Recte hac pugna possunt adumbrari picta, & florida Rhetorum, vel etiam amantium certamina, in quibus non torosa (quod ait ille) argumentorum robora, sed picturata veluti ad lasciuientium oculorum delicias iacula intorquentur.

Discordia fit carior concordia. *Publius Syrus.*

XV. CLAVA LEONI INSIDENS.

Fortitudo indomita.

IN Numismate Traiani cernebatur Claua Leonino insidens capiti.

APODOSIS.

Vir fortis & sapiens πανδαμάτωρ. Non potest ergò quisquam aũt nocere sapienti, aut prodesse, quemadmodum diuina nec iuuari desiderant, nec lædi possunt. *Seneca li. de Constantia Sapientis, c. 8.*

Sapiens autem vicinus, proximusq; Dijs
Consistit, excepta mortalitate similis Deo.

XVI. CLYPEVS HERCVLIS AVREVS IN TEMPLO SAPIENTVM.

Comes fortitudinis Sapientia.

HERCVLES cum Hyphasidarum turrim oppugnaret, clypeum aureum reliquit, quem Sapientes illi monumenti causa in templo suspenderunt. In eo scuto Hercules sculptus erat, terræ terminos iuxta Gades columnas & montibus quasi columnis Oceanum excludens. *Philost. l.* 11. hoc vetus dedicandorum clypeorum institutum consequuta posteritas, nam inter honores Caligulæ decretus est clypeus aureus, quem quotannis certa collegia Sacerdotum in capitolium ferrent, Senatu prosequente, nobilibusque pueris ac puellis carmine modulato laudes virtutum eius canentibus. *Suet. in Caio* 16. Athenienses quoque Alcei clypeum dedicarunt Cæsiæ Mineruæ *Strab. lib.* 13. Similiter Cambysis acinacem, pulcherrimum Athenarum monumentum memorat Pausanias *in Atticis*, Antoninus quoque Pius clypeum Hadriano magnificentissimum posuit. *Iul. in Anton. Pio.*

AP. Bene fortis clypeus in domo Sapientiæ, *Præclaram facit mixturam* (vt verbis Petronij vtar) *cum sapientia fortitudo.* Contra vis *Consilij expers mole ruit sua.*

Horat. Od. 6 lib. 3. Carm,

XVII. CLYPEVS LACONIS MVSCIFER.

Vanæ gloriæ fuga.

CVM Thrasones clypeos horrifica leonum draconumque effigie signarent, Lacon quispiam Muscam & eam valdè exiguam in scuto effingi curauit, hosti verò obijcienti, quòd latitandi causa id fecisset, acutè, vt fert hominum ingenium, respondit, signum est me tam propè ad hostes accedere

dere vt musca ab eis internosci possit. Plut. Lacon. Ludouicus Borbonius Cardinalis, ne muscam quidem pinxit in symbolo sed tabulam rasam, cùm lemmate. *Melior fortuna notabit.* *Octauius de Strada.*

Ap. Strenui milites non in dictis Megabysijs, aut armis robur gestant. At in generosi animi celsitudine, & rei bellicæ industria. *Non cauponantes bellum sed belligerantes.*

XVIII. CORONA DAVIDIS EX AVRO MOLOCH.

Sacrum est quod fuit sacrilegium.

DAVID sibi ex auro, quod antea caput Idoli Moloch exornabat, pulcherrimam coronam fecit: vbi enim Regum 2. 12. 30. legitur, *Et tulit Diadema regis eorum de capite eius, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, & impositum est super caput Dauid.* Regem illum apparet fuisse Moloch, qui Dominum & principem sonat, & sæpè septuginta interpretes pro nomine proprio *Moloch, Regem* reddunt. Aliquando tempus cum Idolorum templa in detestationem sceleris disijciebantur, qua ruina Serapium & Marnæum conciderunt. Tandem visum est expiare, & profanis ritibus inquinata in sanctissimos vsus conuertere, cùm neque Dauid Idoli Moloch aurum exhorruisset.

Ap. Nihil vetat ex spolijs profanorum authorum trophæum Deo erigere: *aspicimus* (inquit S. August. *quanto auro, & argento, & veste suffarcinatus exierit Ægypto Cyprianus doctor suauissimus, & Martyr beatissimus, Quanto Lactantius, Quanto Victorinus, Optatus, Hilarius, vt de viuis taceam, quanto innumerabiles Græci, quod prior ipse famulus Dei Moyses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapientia Ægyptiorum.* Item Paulinus Iouio fratri,, vbi de litteris profanis loquitur. *Tibi satis* *Li. de doctr. Christ.*

sit ab illis linguæ copiam, & oris ornatum quasi quædam de hostilibus armis spolia cæpisse, vt eorum nudus erroribus, vestitus eloquijs, fucum illum facundiæ plenis rebus accommodes, ne vacuum figmentorum, sed medullatum veritatis corpus exornans non solis placitura auribus, sed & mentibus hominum profutura mediteris.

XIX. EQVVS PAVSONIS.

Rerum causæ variæ.

Ælian. l. 14 variæ Hist. meminit quoque Lucianus.

PAVSONEM pictorem aiunt, cum quidam iussisset sibi equum in puluere volutatum pingi, currentem pinxisse, nube pulueris circumquaque aspersa; Cumque is, qui tabulam imperarat, indignaretur, quod contra pactum fecisset picturam, respondisse, verte tabulam & volutabitur equus, qui non currit.

APODOSIS.

Parabola varias esse rerum causas, & modos ostendit, easque diuersis acceptionibus immutari, quod imperiti non animaduertunt.

Sæpe pro rota vtendum ingenio.

XX. EQVVS THEONIS.

Pronunciatio.

Ælian. l. 2. de var. hist.

THEON cum pinxisset virum armatum, qui excursionem ex vrbe repentè faceret, & furore quodam correptus in hostes repentè irruere, non tamen prius exhibuit picturam, quam tibicinem iuxta collocasset, quem iussit carmen Orthium canere quàm acutissimum, simul igitur atque classicum audiri cœpit, velum diduxit, & picturam ostendit, quæ longè plus habuit admirationis.

APODOSIS.

Horat. in arte.

Summorum Oratorum & Poëtarum monumenta lentas plerumque habent emissiones, nisi vocem aptam actoris quasi tubam nacta sint.

Telephe, vel Peleu, male si mandata loquaris.
Aut dormitabo, aut ridebo.

XXI. FA-

XXI. FANVM MENSIS PHARNACIS.

ΜΗΝ ΦΑΡΝΑΚΟΥ.

Templorum Religio.

HABET Cabeira vrbs templum Mensis, quod Pharnacis dicitur, nempe pagum oppido similem Americam, quæ multos continet Hierodulos, atque agrum sacrum, cuius fructus Pontifex percipit: vsque adeò autem id fanum sunt reges venerati, vt iusiurandum, quod Regium dicitur, pronunciarent, Regis fortunam & mensem Pharnacis. *Strab. l. 19.*

APODOSIS.

Magna semper fuit templorum religio, etiam apud Ethnicos, quod declarat illud adagium, ἐν πυθίῳ κρεῖττον χέσαι. Pisistratus Pythcum Apollinis templum construxit, ad quod tripodas afferre solebant, qui vicerant Thargelia: in eo inscripserat, *Sacer est locus. extra meijte.* Ex quo deprehensum peregrinum aiunt morte multatum, quod religionem neglexisset. Meminit huius templi Suidas: πύθιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος Ἀθήνησιν ὑπὸ πεισιστράτου γεγονὸς εἰς ὃ τοὺς τρίποδας ἐτίθεσαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικήσαντες τὰ θαργήλια. At τῆς χέσεως, de qua Erasmus hic mentionem nullam facit, & authorem nullum affert. Plenius omnia explicat Suidas voce, ἐν πυθίῳ κρεῖττον ἦν ἀποπατῆσαι, in Pythio satius fuisset deambulare. Καταφρονούντων γὰρ τινῶν Ἀπόλλωνος καὶ τῷ τεμένει αὐτοῦ ἀποπατούντων, πεισίστρατος ἔγραψε νόμον, τὸν ἁλόντα ἐπὶ τούτῳ θνήσκειν. Despicientibus, inquit, nonnullis Apollinem, & in ipsius templo deambulantibus, Pisistratus legem sanxit, vt qui in eo delicto deprehenderetur, capite plecteretur. Qua fronte hæc audient Christiani (si modo sunt) qui domum Dei faciunt, vel nundinarium receptaculum, vel speluncam latronum. *in Prou.*

XXII. FISTVLA GRACCHI RHETORIS MOTVS REPRESSI.

Ira ratione cohibenda.

Lib. de cohibēda ira.

PLVTARCHVS disertè hoc symbolum explicat. Γ' αἰῳ μὲν ὖν γράκχῳ τῷ ῥήτορι, καὶ τὸν τρόπον ὄντι χαλεπῷ, καὶ περιπαθέστερον λέγοντι, διηρμοσμένον ἀν συρίγγιον, ᾗ τὴν φωνὴν οἱ ἁρμοννικοὶ ἐπ' ἀμφοτέρα διὰ τῶν τόνων ἄγοισι, καὶ τοῦτο ἔχων οἰκέτης, αὐτοῦ λέγοντος ὄπισθεν ἑστὼς, ἐνεδίδου τόνον ἐπιεικῆ. Caio quidem Graccho, qui & moribus esset austerioribus, & in dicendo vehementior, fistula fuit concinnata, quali musici vocem paulatim in vtramque partem per tonos deducunt, hanc eo orante seruus tenens à tergo astabat, tonumque lenem suggerebat.

AP. Hoc ipsum præstare debet apud iracundos sapientum oratio.

XXIII. FORVM AREOPAGI.

Iustitia.

Pausan. in Atticis.

IN Areopago ara erat Mineruæ deprecatricis, ἀρείας, quam erexerat Orestes iudicio solutus, argentei prætereа lapides, ἀργυροῖ λίθοι, in quibus rei & accusatores sedebant, & hunc quidem contumeliæ, illum impudentiæ vocabant, τὸν μὲν ὕβρεως, τὸν δὲ ἀναιδείαις, proxima ædes Eumenidum, τῶν σεμνῶν, quibus tamen in forma nihil erat horribile: denique Plutonis, Mercurij, & terræ simulachra, quibus sacra faciebant, qui in causa capitis fuerant absoluti.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ara Mineruæ deprecatricis, monumentum est clementiæ: Sedilia argentea, quibus insident rei & accusatores, fundamentum pecuniæ quo fundantur lites, Sella contumeliæ est accusatoris, rei verò impudentiæ: quia si contumeliosus est ille in accu-

sando

ſando, hic impudens in negando: templum Eumenidum, conſcientiæ ſtimuli, qui conſceleratos exagitant. Plutonis, Mercurij & terræ ſimulachra quibus ſacra faciunt abſoluti, ſignificant reum à morte ad vitam reuocatum ſalutem debere eloquentiæ.

Hanc quoq; ſeruati continget gloria ciuis,
Altaque victrices intexunt munera palmæ,

Lucan. ad Calphurniũ. Piſonem.

XXIV. GLADIVS CAROLI MAGNI.

Rex iuſtus & bellicoſus.

CAROLVS Magnus gladij capulo præclaris inſignibus decorè cœlato edicta ſignabat, eiuſdem enim eſſe dicebat, & confirmare & defendere leges.

Corroz. de dictis mirabilibus.

APODOSIS

Hoc ſymbolo præclare ſignificabitur princeps, qui *Marti* ſimul vacet & *Themidi*: Βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής. Non diſſimile eſt quod Fridericus III. habuit in ſymbolo. Erat in menſa explicitus liber, cui manus armata ſuperponebat gladium cum lemmate: *hic regit, ille tuetur.*

XXV. HASTA CONSTANTINI ERECTA IN CRVCEM.

Clementia.

MEMORIAE proditum eſt haſtam illam Conſtantini Magni bellorum fulmen, cum ipſe animum ad Chriſtianam manſuetudinem traduxiſſet, in crucem fuiſſe erectam, vt quæ antea telum extitiſſet plenum terroris, eadem eſſet aſylum benignitatis.

Baronius.

APODOSIS.

Talis eſt præſtantiſſimorum Imperatorum gladius, qui ſi neceſſitate in hoſtes ſtringatur: Ita demum placatur, vt veneratione potius dignus, quàm metu videatur.

Claud. de laud. Stilic. lib. 2.

Magni custos clementia mundi
Quæ Iouis incoluit zonam, quæ temperat æthram
Frigoris, & flammæ mediam quæ maxima natu
Cœlicolum. Nam non prima chaos clementia soluit
Congeriem miserata rudem, vultuq́, sereno
Discussis tenebris, in lucem sæcula fudit.

XXVI. IMAGO ANTIGONI.

Adulatores tegunt vitia.

Pl. l. 35. c. 10

PINXIT Apelles Antigoni regis imaginem altero lumine orbam primus, excogitata ratione vitia condendi: obliquam namque fecit, vt quod corpori deerat, picturæ potius deesse videretur.

AP. Adulatores principum vitia malis artibus tegunt, vel certè nequissimo genere lenitatis, ea pro virtutibus laudant, quæ ex se magnam turpitudinem habent.

Si bene ructauit, si rectum minxit amicus.
Si trulla inuersò crepitum dedit aurea fundo.

Iuuen. sat. 3

Non immeritò Themistius, vt est apud Nicephorum Callistum lib. 10. c. 43. Historiæ Ecclesiasticæ, cum simile adulatorum genus in aula Iouiniani Imperatoris videret, dicebat ipsos: πορφύραν μᾶλλον ἢ θεὸν σέβειν: *Purpuram magis quam Deum colere.*

XXVII. IMAGO DEMI CEVXIDIS.

Populi inconstantia.

Pl. l. 35. c. 10

PINXIT Demon Atheniensium ingenioso argumento, volebat namque varium, iracundum, immitem, inconstantem: eundem inexorabilem, clementem, misericordem, excelsum, gloriosum, humilem, ferocem, fugacemque, & omnia pariter ostendere.

APO. Exprimere credo volebat illud Platonis, qui vulgus appellat θηρίον πολυκέφαλον, aut Xenocratis:

cratis: qui ἀψίχορον, ὠμόν, βάσκανον, ἀπαίδευτον dixit, fastidiosum crudele, inuidum, imperitum, denique vt in Chao Ouidij:

Non bene iunctarum discordia semina rerum.

XXVIII. IMAGO HELENAE.

In nudo diues virtus. ex Clemente Alexandrino.

CVM in pingenda Helena artifex præstantissimorum pictorum desudaret industria, fertur quispiam è Tyronum grege adolescentulus, non quidem delicatis eius effigiem lineamentis expressisse, sed totam auro tabulam obleuisse. Apelli deinde quasi grande aliquod opus confecisset, ostentauit, & quid censeret exquisiuit, at ille molliter subridens ὦ μειράκιον, εἶπεν, δυνάμενος γράψαι καλὴν, πλουσίαν πεποίηκας. ô adolescens, inquit, pulchram facere non potuisti, diuitem fecisti. *Pædagog. li. 2.*

AP. Τοιαῦται τοίνυν Ἑλέναι εἰσὶν αἱ γυναῖκες, οὐ καλαὶ γνησίως, πεπλασμέναι δ' ἢ πλουσίως. Tales sunt Helenæ, quæ nunc sunt mulieres, non verè pulchræ sed totæ fictæ ex luto diuitiarum.

XXIX. IMAGO PERDICIS AD SATYRVM PROTOGENIS.

Verborum affectatio sapientiæ inimica.

PROTOGENES pinxit Satyrum ad columnam stantem, & in columnæ fastigio perdicem, cuius *Strab. l. 14.* cum tabula esset proposita, ita inhiabant perdici, vt *num. 10.* illius admiratione Satyrus quanquam elaboratissimus negligeretur. Et auxerunt admirationem qui perdices alatas, & cicures proferebant ad pictam perdicem canentes. Quæ cum Protogenes animaduerteret, additamento ipsum operis caput posthaberi, impetrata à templi præfectis venia, auem deleuit.

AP. Ho-

AP. Homines sæpè contempta sacrarum literarum, aut philosophiæ grauitate, nescio quibus verborum flosculis animum illigant. *Quare quid scribas non quemadmodum: & hoc ipsum, non vt scribas, sed vt sentias, vt illa quæ senseris magis applices tibi, & veluti signes: cuius orationem videris sollicitam & politam, scito animum quoque non minus pusillis occupatum.*

Sen. ep. 115. vide Plut. de Audit.

XXX. IMAGO TERPSITHEAE.

Hypocrisis.

Theoph. in ep. Græcis.

TERPSITHEA cum esset toto corpore deformis, imaginem sibi venustissimam fieri curauit, oris sui turpitudinem falsis tabulæ pigmentis, honestare cupiens.

Lucian. in imaginib.

AP. Quam multi licet omni ex parte improbi, species affectant virtutis, & Poëtarum, historicorumve vanissimorum hominum penicillis, alij prorsus quam sint depinguntur, οὐ γὰρ εἶναι ἄριστοι ἀλλὰ δοκεῖν θέλουσι. contra Amphiarai mentem. Non dissimilis huic Terpsitheæ, Stratonice Seleuci vxor, quę cum esset deformis & calua, lubenter à Poëtis, quibus certamen de suis laudibus talenti mercede indixerat, suas comas hyacinthinas prædicari audiuit: ὑακινθινῷ ἄνθει ὁμοίας.

XXXI. IMAGO VIRGINIS INTER LILIA.

Castitas dilecta Deo.

Ex libello de ordinibus militaribus.

ORDO equitum liliatorum institutus à Garcia VI. Rege Nauarræ ad propagationem Catholicæ religionis, vasculum gestabat in pallio, è quo amœnissimi liliorum flores erumpebant. In medio Deiparæ Virginis radiabat effigies.

AP. Virgo inter lilia, significat gratissimam sibi puritatem, cœli florem, mundi decus, germen paradisi

disi. In eodem genere symboli est columba candida ex ore Eulaliæ Virginis egrediens: *Prud. περὶ Στεφ.*

Emicat inde columba repens,
Martyris os niue candidior
Visa relinquere, & astra sequi.
Spiritus hic erat Eulaliæ
Lacteolus, celer, innocuus.

XXXII. LYCHNVLVS EPICTETI.

Non libri sed ingenium.

EMIT aliquis Epicteti Stoici lychnulum fictilem trecentis denariis, sperans futurum scilicet vt si noctu ad istam lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur venerando seni. *Lucian aduersus indoctum.*

AP. Torquetur in eos, qui se pulchros & beatos putant, si doctorum virorum habeant insignia, cum ipsi sint omnis scientiæ expertes: *Iuuen. sat. 2.*

Plena omnia gypso
Chrysippi inuenias: Nam perfectissimus horum
Si quis Aristotelem; similem vel Pittacon emit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.

Porrò in eodem genere symboli, speciosum est quod habet Lucianus aduersus indoctum, de Neantho Pittaci Tyranni Regis filio, qui cum Orphei lyram in templo asseruatam corrupto pecunia æditiuo sustulisset: Sub noctem in suburbium profectus, vt eius periculum faceret, fides pulsare cœpit, sed tam ferali, & incondito carmine, vt canes è vicinia strepitu excitati, infelicem citharœdum dilaniarent. *Orphei Lyra à Neantho empta.*

XXXIII. LYRA TIMOTHEI.

Nouandum nihil. *Pausan. in Lacon.*

LACEDAEMONII Timothei Milesij citharam suspenderunt ad Sciadem, eundem multantes, quod

quod septem Lyræ fidibus quatuor addidisset: κατάγνόντες, ὅτι χορδαῖς ἑπτὰ ταῖς ἀρχαίαις ἐφεῦρεν ἐν τῇ κιθαρῳδίᾳ τέσσαρας χορδάς.

APODOSIS.

Significat parabola nihil in rep. nouandum, vel ex ipsius Plat. interpretatione in Dialogo de Iusto. Εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα: οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων. Nouam ne musicæ formam introducamus, omninò cauendum, in quo periculum summum est. Nunquam enim musicæ numeri immutantur, sine legibus Ciuitatis, iisque maximis.

XXXIV. MENSÆ IARCHAE.

Bona sine labore.

Philost. Apoll. l. 3. cap. 8.

IARCHAS Brachmanum antistes mensas habuit αὐτομάτους, quæ sua sponte incederent. Hic itaque cùm regem inuitasset, subitò processerunt mensæ dapibus instructæ, in quibus pueri à Cyathis, ex ære nigro fabricati stabant, qui vinum & aquam conuiuis miscerent.

APODOSIS.

Multi sunt quibus adeo bona sine labore contingunt, vt videantur ipsæ dapsiles mensæ cibis refertæ, & omni apparatu instructæ, in eorũ triclinia influere. hi sunt albæ Gallinæ filij, qui ἀκονιτὶ citra pulueris tactum feruntur omnia consequi. Verùm hoc minime est expectandum: *Vt sementem feceris, ita metes,*

Hor. Sat. 9. lib. 1.

Nihil sine magno
Vita labore dedit mortalibus,

XXXV. MODIVS INDORVM.

Deus humani ingenij modulo non restringendus.

INDI aureum modium illi similem quo frumentum metiuntur, demergunt in mare, hoc se aquis modum

modum ponere existimant, ne terras inuadant, stulti qui tantum & tam impotens elementum, tam parua mensura constringere, non verentur. *Philost.*

APODOSIS.

Similiter faciunt, qui superiores volunt suis legibus subijcere, & suo modulo Deum metiri, qui per se immensus est; *Forsitan Dei vestigia comprehendes? & vsq; ad perfectum omnipotentem reperies? Excelsior cœlo est, & quid facies? profundior inferno, & vnde cognosces? longior terra, mensura eius, & latior mari.* *Iob. 11.*

XXXVI. NIHIL AD ALEXANDRVM PARIDIS LYRA.

Fortis mollium contemptor.

ALEXANDER oblatam sibi Paridis lyram repudiauit, indignum munus fortissimo viro arbitratus amatorias fides. *Plutar. in fortit. Alexandri.*

APODOSIS.

Fortes viri amatorias illecebras negligunt, quibus virtus succisis veluti neruis elisa languescit. *Seneca ep. 51.*

Effœminat animos amœnitas. Rectè igitur Plutarchus in libello de fortuna Alexandri ait eum non fuisse ἐκ βασιλέων ἀτρώτων καὶ ἀναιμάκτων, sed emisse gloriam multo, continuisque vulneribus, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων κτώμενον.

XXXVII. NAVIS SALAMINIA.

Res, aut persona magni momenti.

SALAMINIA nauis ad res magni momenti, vt ait Critolaus, reseruabatur. *Plutarch. in Pericle.*

APODOSIS.

Cadit in res, & viros magnos, qui non nisi in serijs rebus, & vltimo loco exponuntur.

Magnos seruatur in vsus.

XXXVIII.

XXXVIII. OSSA MORTORVM PRO NVMMIS.

Mortis memoria.

ABRAHAMVS Ortelius refert nonnullis populis in more positum fuisse, vt mortuorum ossibus pro nummis vterentur, non illis quidem in auro, argento, æreue impressis, sed reipsa mortuorum reliquijs. Non dissimile est, quod affert Herodotus l. 2. legem fuisse aliquando apud Ægyptios qua iubebantur ij, qui sibi mutuo dari pecunias postularent, cadauer patris depositum fide creditoris tradere.

APODOSIS.

Mortis memoria crebrò vsurpanda. *Quid hoc est, inquam, tam sæpe mors experitur me? faciat. At ego illam diu diu expertus sum. Quando inquis? antequam nascerer. Mors est non esse, id quod ante fuit, sed quale sit iam scio, hoc erit post me, quod ante me fuit.*

Seneca.

XXXIX. ΠΑΥΣΙΚΑΠΗ. PAVSICAPE.

In copia inopia.

PAVSICAPE παυσικάπη instrumentum est, quo collo inserto, serui impediebantur, ne molentes polentam comederent.

Παυσικάπη, κατ' Αἴλιον Διονύσιον μηχάνημά τι τροχῷ ἐμφερὲς, δι' οὗ τὸν τράχηλον διεῖρον τῶν ὑποζυγίων, ὥστε μὴ ἐσθίειν· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε, φησὶ, μὴ δύνασθαι τὰς χεῖρας τῷ σόματι προσφέρειν.

Iulius Pollux Onoma. l. 7. c. 4. Meminit quoq; Eustat. ιλ. Κ.

APODOSIS.

Seruus inter polentas esuriens, iumentum in prato luxurianti, vel vbere præsepi, famelicum propter impositam collo *Pausicapen*, Symbolum est diuitis, qui ob animi morbos, vel corporis quasi cœlesti remora iniecta, bonis suis frui minime potest.

Non

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infælix.

XL. PICTVRA EQVI.
Spes præter spem.

FERTVR quidam equum, cæteris ad partes quod attinebat; lineis & coloribus rectè expressisse, spumam tantum quæ fræno concusso cum anhelitu efflabatur, non æque pinxisse: quam cum sæpius reformare conatus esset: ad summum spongiam vt erat plena pigmentorum, in tabulam coniecit, & non sine admiratione, operi, quod desiderabat, addidit. *Plut. in lib. de fortun.*

APODOSIS

Facit aliquando casus repentinus, quod ars & sapientia denegauit. vt miremur illud vulgatum accidisse: παρ᾽ ἐλπίδα, ἐπ᾽ ἐλπίδι. Rectè in illum casum, & felicem Pictoris manum vertetur illud Martialis:

Si non errasset fecerat illa minus.

XLI. PICTVRAE ZEVXIDIS.
Opus immortalitate dignum.

ZEVXIS pictor fuit elegantissimus, qui vuas tanta dexteritate pinxit, vt ad eas ipsas aues deceptæ aduolarent. Is cum in expolientis tabulis multum temporis & operæ insumeret, se æternitati pingere dicebat. Contra Agatharcus celeriter conficiebat, sed quæ breui tempus aboleret, & nulla memoraret posteritas. *Plutarch. in Pericle.*

APODOSIS.

Ea diutius opera sunt limanda, quæ ad æternam posteritatis memoriam scribuntur, *Homerus in Iliad.*

Ὄφιμον ὀψιτέλεστον ὅ κλέος οὔ ποτ᾽ ὀλεῖται

Scribit iura senex (χρόνος) *numero qui diuidit astris,*
Et cursus, stabilesq́; moras quibus omnia viuunt,

Huius lima fiunt omnia longè perfectiora: quod si quis non exspectata temporis lege, crudum adhuc opus propellit in lucem, sæpissime deflectit à vero. Nam vt ait Boëtius:

L. 1. met. 6.

Quod præcipiti via,
Certum deserit ordinem,
Lætos non habet exitus.

XLII. PIXIDES ATHENIENSIVM VNGVENTARIORVM.

Parte sui meliore latet.

FERVNT vnguentarios Athenienses, Pixides habuisse in quibus parte exteriori Sileni & Satyri depicti, in interiori Veneris & gratiarum pretiosissimæ effigies. Synesius: τῇ φιλοσόφῳ ὥσπερ ἐ τοίουν Ἀθήνησιν οἱ δημιουργοὶ, Ἀφροδίτην καὶ χάριτας καὶ τοιαῦτα κάλλη θεῶν, ἀγάλμασι σειληνῶν καὶ σατύρων ἀμπίσχοντες.

In Epistola.

APODOSIS.

Aug. l. 12. Conf. c. 14.

Sacræ literæ si dictio spectetur, humiles sunt: si sensus & mysteria, nihil magnificentius. *Mira eloquiorum tuorum profunditas est, quorum ecce ante nos superficies blandiens paruulis, sed mira profunditas, Deus meus; mira profunditas, horror est intendere in eam horror honoris & tremor amoris.*

XLIII. POCVLVM CORNEVM INDORVM.

Alexipharmacum præstantissimum.

Philost l. 3. cap 1. Vid. Ælian. de Animal. c. 41. l. 3. in Onagro.

EX Onagri cornibus fiunt pocula ad vsum regis, quibus qui potauerint eo die neque ferro, neque igni, neque venenis sunt obnoxij. Disertè hæc scribit Phil. vbi apostrophen facit ad Indorum regem huiusmodi cratere vtentem.

Τί δὴ ποτ' ἐστὶν ὁ κρατὴρ ὃν τοῦ πίνεις;
Καὶ γὰρ διαυγὴς καὶ πρὸ μήκους εὑρέθη;

Kai-

Καὶ τρεῖς ἔχει ζωστῆρας, ὡς λίθου φλέβας,
Λευκόν τε, μέλανά τε, καὶ τὸ χρῶμα πορφυροῦν.

Rex Onagri cornu esse respondet, & eius virtutem prædicat:

Καὶ μὴν ἀπειργεῖ τοῦ κακῶν. ἢδ' ὅς, μέθην,
Τοῦ τε παντὸς ἀντιφάρμακον μόνον,
Ἣν ἱεράν καλοῦσι καθαιρεῖ νόσον.

Quid sibi vult crater tuus, dic obsecro,
Ex quo bibis, præaltus & pellucidus,
Ceu venulis distinctus orbe triplici,
Albo nigro atque æmulante purpuram.
Atqui medetur hic temeti iniuriæ,
Obstat venenorumque pestilentiæ,
Morbique depellit sacri tentamina.

APODOSIS.

Cadit in amuletum quodlibet præstantissimum. Rectè Eucharistia poculum significabitur, quo aduersus improbi Alastoris tela firmamur, & animi atque corporis inuiolabilem consequimur sanctitudinem. Clemens Alexandrinus: Εὐχαριστία χάρις ἐπαινουμένη καὶ καλή, ἧς οἱ κατὰ πίστιν μεταλαμβάνοντες, ἁγιάζονται καὶ σῶμα καὶ ψυχήν· τὸ θεῖον κρᾶμα τὸν ἄνθρωπον τοῦ πατρικοῦ βουλήματος πνεύματι καὶ λόγῳ συγκιρνάντος μυστικῶς. Eucharistia gratia laudata & pulchra, quam qui cum fide suscipiunt sanctificantur animo & corpore, ita diuinam temperiem, carnem cum Spiritu & verbo, æterni Patris voluntas mysticè commiscet. *Pædad. lib. 2. cap. 2.*

XLIV. POCVLA EX TAXO.

Doctrina malis moribus coniuncta pestilens.

TAxvs arbor est non modò funesta, sed & venenata, ex hac si fortè pocula confeceris, & vinum infuderis quantumuis suaue, & delicatum, continuò fiet noxium, & insalubre. *Plin. l. 15. cap 2.*

AP. Eloquentia si paruum hominem nacta fuerit, & animam flagitijs inquinatam, fit noxia, quæ omnibus salutaris esse debuerat. *In hunc nec dij tantum mali permittant, vt cadat eloquentia quam non mirarer, nisi animos, in quos se conferret, eligeret.*

Seneca Controuers. l. 1.

XLV. PORTICVS HEPTAPHONOS.

Garrulitas.

Plin. li. 36. cap. 15.

OLYMPIA porticus vocem acceptam, arte septies reddit, vnde Heptaphonon Oppidani vocant.

APODOSIS.

Tales sunt illi qui si quid inaudiuerunt multa addentes de suo, prædicare, repetere, & inculcare omnibus identidem non cessant; vel qui vno verbo lacessiti, sex centa regerunt. Talis est natura mulieris, cuius suppellectilem Comicus dicit esse garrulitatem:

Sola laboranti poterit succurrere Lunæ.

Vnde & Accius in Andromeda, mulieris ingenium breuissima definitione complexus, *Muliebre* (inquit) *ngenium proluuium.*

XLVI. PYRAMIS XII. REGVM.

Beatitudo; seu Quies post laborem.

DVODECIM maiores Ægyptij, qui regnum à Sabaco Ægyptiorum Rege relictum, sponte moderandum suscepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curam sibi fuisse testarentur, in celebri illa Pyramide, quam commune collegarum sepulchrum construxere, contignationem tecti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere, ad quæ scilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis requieturi demùm essent.

Vide Herod. in Euterpe. & Diodor. Sicul. lib. 1.

APODOSIS.

Post diuturnos vitæ labores exantlatos, in apice residet amœnissima fœlicitatis quies.

Supre-

Suprema est meta laboris.
Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbis catenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc vnum miseris patens Asylum.

Boetius l.3. met. 11.

In eodem porro genere symboli præclarus est fons in Idumæa cui nomen Job: Quater in anno colorem mutat puluerulentum, sanguineum, viridem, & limpidum, ternis mensibus in anno tenet ex ijs colorem vnum. Isidorus Origin. lib.13.cap.13.Significat igitur post spolia sudore & sanguine parta virorem quendam lætitiæ, & limpidissimam bonorum synceritatem comparari.

XLVII. QVADRANGVLVS.

Vir bonus.

CVBICÆ figuræ species quoquo versum iacta, versataque fuerit, rectà semper consistit, quatuor lineis, & totidem angulis semper insignis.

APODOSIS.

Vir bonus ad omnia fortunæ tela semper idem.
Ad summum Sapiens vno minor est Ioue. Diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.

Horat. Sat. 1. lib. 1.

Nota in eandem sententiam perinsignem Iuliani locum, apud quem Marcus Antonius in Cæsaribus nominatur.

Ανὴρ τετράγωνος, ἄνευ ψόγου τετυγμένος.

Præclarè ad hoc argumentum Ludouicus Mitis pingebat in symbolo sceptrum figurâ obelisci, ab annulo exiens, summo deinde sceptro insidentem coronam cum lemmate:

Volo solidum perenne.

Octauius de Strada.

XLVIII. ROTA.

Κύκλος ἀνθρώπινα πράγματα.

SOLDANUS à Rege Franciæ Ludouico II. Capuam captiuus adductus, toto biennio nunquam ridere visus eſt, itaque Rex ei qui effuſum riſum Soldano excitaſſet, aureum munus promiſit. Cum autem quidam Regi narraret vidiſſe ſe Soldanum ridentem, teſtemque rei produxiſſet, Rex captiuum acceríiri iubet, cauſamque mutationis inquirit. Tum Soldanus: Currum, inquit, contemplabar, eiusque rotas, vt earum aliæ partes in imum, aliæ in ſummum obuerterentur: atque hanc ego incertæ, inconſtantisque hominum fœlicitatis imaginem ſentiens riſi, cùm quod in mentem mihi veniret quàm inſtabili nos de re ſuperbiremus, tũ ſimul hoc fieri poſſe iudicans, vt quo modo ex ſummo infimus ſum factus, ita ex humili rurſum loco ad prius attollar faſtigium. His auditis, rex de ſuo quoque ſtatu cogitans, Soldanum virum iudicans ſapientem, liberè ſecum verſari permiſit. *Cedrenus*. Vbi nota Francorum Regem ab eo appellari ῥῆγα, ſic enim κατ᾽ ἐξοχὴν à Græcis recentioribus appellatur. Suidas ῥὴξ Φράγκων ἀρχηγός.

XLIX. SAGITTA ABARIDIS.

Mens Deum contemplans, vel fama.

ABARIS Scytha fuit Seuthæ filius, qui oracula compoſuit, cuius fabuloſum iaculum à Græcia ad Hyperboreos vſque Scythas fertur tranſuolaſſe, Suidas in voce Ἄβαρις μυθολογούμενον ἱστὸν nominat. Præterea quæ afferuntur à Iunio, præclaram Abaridis deſcriptionem inuenies in Photio.

APODOSIS.

Diuus Gregorius Nazianzenus hunc typum affert mentis, quæ contemplationis alis ſubnixa, ad cœlum fertur celeritate permagnâ. Et vt Abaridis ſagitta

gitta patriam, sic illa beatorum domicilium appetit. τί γὰρ Ἀβάριδος οἰστὸν, τί ἂν λέγοιμι τοῦ ὑπερβορείου ἢ τὸν Ἀργεῖον πήγασον, οἷς οὐ τοσοῦτον ἦν τὸ δι᾽ ἀέρος φέρεσθαι, ὅσον ἡμῖν τὸ πρὸς θεὸν αἴρεσθαι. Quid enim Abaridis sagittam recenseam, aut Argiuum Pegasum, quibus non tam studio fuit per aërem volare, quam nobis ad Deum mentes attollere. Potest etiam dici de fama quæ summa velocitate per remotissimas orbis plagas rapitur.

L. SCELETVS HIPPOCRATIS.

Gratus discipuli animus erga præceptorem. *Pausan. in Phocaicis.*

HIPPOCRATES Sceletum æneum Apollini Delphico dedicauit medicorum Principi, ob medicinæ scientiam gratiam referens.

APODOSIS.

Discipuli commendatur gratus animus erga Præceptorem. *Præceptor in docendo laborem & tædium tulit; præter ea quæ percipientibus in commune dicuntur, aliqua instillauit, ac tradidit, hortando bonam indolem erexit, & modo laudibus, fecit animum, modo admonitionibus discussit desidiam. Tum ingenium latens & pigrum, iniecta, vt ita dicam, manu extraxit, nec quæ sciebat malignè dispensauit, quò diutius esset necessarius, sed cupijt si posset, vniuersa transfundere. ingratus sum nisi illum inter gratissimas necessitudines diligo.* *Seneca l. 6. de benef.* Adde etiam quod habet idem auctor de Æschine, paupere quidem illo Socratis auditore, qui seipsum, cùm nihil aliud posset præceptori donauit. *l. de benef. cap. 8.*

LI. SIMVLACHRVM DIANAE BVPALI ET ANTHERMI

Virtus initio dura ad summum facilis.

Plin. l. 36. cap. 4. OSTENDVNT & Iasij Dianam manibus eorum factam & in ipsa Chio narrata est, operis eorum Dianæ facies in sublimi posita, cuius vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratam putant.

APODOSIS.

Ad virtutem aut philosophiæ studium qui accedunt, morosam imprimis arbitrantur: discedentes, & iam docti facilem & hilarem experiuntur;

Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμερ. 239.

—ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται.
Ῥηιδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

Tunc virtutis vultus & habitus talis videbatur, qualis à Maximo Tyrio oratione 4. describitur: εὐχήμων ἰδεῖν, βαδίζουσα ἠρέμα, φθεγγομένη μουσικῶς βλέμμα πρᾶον ἀμπεχόνη ἄνετος. Decora aspectu, incessu quieta, sermone Musica, oculis placidis & clementibus.

LII. SIMVLCHRA INTACTA.

Sanctitas intaminata.

Pausan. in Laconicis. IN Pellena (parua est insula in Laconica regione) simulachra Castorum pedalia, sub dio sunt, posita in saxo, quæ mare nusquam loco dimouere potest, licet in petram exundet.

Ibidem Ithomatæ Iouis signum immune, in flagrante sylua. Item Mineruæ signa nullum ictum valent sustinere, nec ardente templo conflagrarunt.

Pausan. in Attic. AP. Hæc & multa & varijs locis à nobis commemorata, intaminatam qualis fuit B. Virginis sanctitatem. inter mortalis culpæ peruagata incendia significant, vel inuictam fortitudinem, inter procellas ignes & strepitus semper tutam, καὶ πρὸς τὸν λιμένα ἀπαθείας, vt loquitur Theoctistus, καθορμίζουσαν.

Portus Apathiæ.

LIII. SIMVLACHRA POLYCLETI
Vulgus argumentum pessimi.

POLICLETVS eodem tempore duo simulachra fecit, alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artisq; normam. Gratificatus vero plebi hoc modo est: Ad singulorum accessum transposuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuscuiusque voluntati, & dictationi; Itaque proposuit vtrumque: & alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio, ac risui habuerunt. Respondens autem Polycletus. At hoc (inquit) quod vituperatis, & reprehenditis, vos fecistis: quod suspicitis, ego. *Ælian. l. 14. Variæ hist. cap. 8.*

APODOSIS.

Quæramus quid optime factum sit, non quod vulgò veritatis pessimo interpreti probatum sit, ξύμπαν τὸ λαῶδες πλῆθος ἀλογίᾳ χαίρει. *Nietas Chonitates.*

LIV. SIMVLACHRA SILENORVM.
Scriptura sacra comparatur cum Silenis Alcibiadis.

DIVINAE scripturæ similes sunt Silenis Alcibiadæis, quæ sub tectorio sordido ac pœnè ridiculo merum numen claudunt; Alioqui si sine Allegorijs legeris Adæ historiam, si nihil vltra superficiem quæsieris, non video, quid ita multò magis operæ pretium sis facturus, quam si cantaueris luteum simulachrum Promethei, ignem dolo subductum, & simulachro inditum lutum animasse: imò plusculo fructu legitur fabula Poëtica cum Allegoria, quam narratio sacrorum librorum. *Chrysost. de fat. serm. 21. Vide Dadræum in sacris similitudinibus, qui affert ex S. Chrysostomo.*

L. SYPHONES NILIACI.
Memoria Beneficiorum Dei.

ÆGYPTVM fœcundat aquis Nili inundatione leonis sydus, Ægyptijs ergo propter eam aqua-

rum redundantiam, quam se quotannis leonis beneficio experiri vident, institutum est & apud omnes gentes vno consensu receptum, vt canales, tubi, & syphones qui aquam eructant per terebrata foramina, in leonina capita ad id locis opportunis adsculpi solita, aquam admittant, quæ inde ex leonis rictibus euomi videatur.

Vide Sid. ep 2. l. 2. & Orum supra lib. 1.

APODOSIS.

Par est omnino nos qui tantam beneficiorum copiam ex æterno diuinitatis fonte haurimus, eius vbique imaginem gratissima animorum recordatione prosequi: *Hæc mihi semper erunt.* Sed sæpe euenit, vt res creatas quibus æternæ mentis numen non secus ac administris vtitur, omisso Dei cultu veneremur. Sic Ægyptij leonem colunt Deum, & cœlum nemo appellat.

Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.

LVI. SPECVLVM ACHAIÆ.

Cognitio sui

Pausan. in Achaicis lib. 7.

IN Achaia ad Cereris delubrum fons est, in quo celebre fertur oraculum. Ex eo enim morborum omnium cognoscebantur euentus: Speculum tenui funiculo suspensum demittebatur in aquam, ita vt summam aquam raderet non mergeretur. Exinde vbi odores Deæ adoleuissent, & rite Deam precati essent, inspicientes in speculum ex imaginibus periturus, an victurus æger esset, diuinabant.

Periph. in Plau. Epid.

AP. Speculum cuiq; conscientia est, quam si quis ad diuinum exmologeseos fontem diligenter inspexerit, additis etiam in suauissimi odoris sacrificium precibus, qualis, & quantus sit agnoscet, morbosque animi si qui sint deprehendet. γνῶθι σεαυτόν.

Non oris caussa modo homines æquum fuit,
Sibi habere speculum, vbi os contemplarent:
Sed qui perspicere possent cor sapientiæ.

Igi-

Igitur perspicere possent vt cordis copiam.
Vbi dein spexissent cogitarent postea,
Vitam vt vixissent olim in adolescentia.

LVII. SPECVLVM INSVLARVM FORTVNATARVM.

INTER fortunatas illius paradisi delicias, quas veræ historiæ lib. 1. pluribus persequitur Lucianus, speculum fertur maximum supra puteum positum. In puteum si quis descenderit, omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur: si in speculum aciem oculorum defixerit, omnes vrbes, prouincias, gentes videbit, ac si ipsis interesset.

AP. Quis non videt hic expressam beatitudinis imaginem? Num verò Deus puteus est æternarum aquarum salientium, è quo qui hauserint cuncta cognoscunt. Num speculum est lucidissimum quod intuentes beati omnia simul quæ ad suæ fœlicitatis cumulum attinent, intuentur.

Te cernere finis.

LVIII. SPECVLVM SMYRNÆ.

Calumnia & mendacium.

IN Smyrnæ templo speculum fuit, quod egregias quasque species admodum deformes, & aspectu horribiles reddebat hæc specula ἐπρόχημα & παράχροα à Græcis appellantur.

AP. Calumnia optimos & sanctissimos mores turpissimos & teterrimos fingit, πᾶσαν φύσιν κόπτει ἡ διαβολή. rectè torquetur in mendaces Historicos, qui virulentâ plerumque maleuolentiâ incitati optimorum principum dicta factaque deterunt, & alienis prorsus depingunt, coloribus. Plutar ὁ δὲ ἱστορίαν γράφων, ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ λέγων δίκαιός ἐστι τῶν δ᾽ ἀδή- *in lib. de Malign. Herodot.*
λων τὰ βελτίονα δοκεῖ ἀληθῶς λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χείρονα. In cæteris mentiri nunquam debet, in dubiis

omnia in meliorem partem interpretari potius, quam in peiorem rapere.

LIX. TABVLA NICONIS.

Auxilum diuinum in re perplexa.

Curopal. in Basil. & Constant.

MALACENVS apud Imperatorem Basilium falso accusatus, quod Bulgarorum partibus fauisset, deinde precibus sancti viri Niconis liberatus à calumnia, vt authori tanti beneficij qui iam excesserat è viuis gratiam referret, pictorem aduocat, isti Niconis vultus, habitum, cultũ, verbis designat, ad summum depingi iubet. Pictor domum reuersus, frustra laborat hominem inuisum ex narrantis sermone depingere: in hac ei cura versanti ante oculos repente extitit Monachus quidam, qui in ædes clam penetrarat, statura procerus, habitu eremitico, obsoleta veste amictus, coma squallens, capillitio barbaque niger, in omnibus denique beato viro simillimus: nam & virgam manu gerebat, cuius apex in crucem desinebat, qui pictore comiter salutato mœroris sollicitudinisque caussam sciscitatus est; ille verò & caussam statim aperuit & operis difficultatem demonstrauit. Tum leni ad eum voce monachus, me, inquit, aspice frater, mihi per omnia similis est quem depingis; acrius hominem intuetur pictor, vidit quem verbis Malacenus designarat, quare ad tabulam reflexus vt compertam formam imitaretur, ô rem admirandam! sacram ter beati effigiem in tabula suis lineamentis suapte expressam sponte videt, nec mora ex oculis Sanctus abscessit, pictor cum horrore Κύριε ἐλέησον, identidem inclamante, mox ad delineatam diuinitus formam reliqua colorum pigmenta adijciens, perfectam imaginem qualis hodie quæ in sacro beati templo suspensa visitur, omnibus numeris absoluit.

APODOSIS.

Casusne, Deusne
Attulerit?

LX.

LX. TABVLA THEODOSII.

Regis virtutes.

IN Theodoſij, & aliorum qui eo ſæculo fuerunt Imperatorum inſignibus, Tabula eſt Libris quodam ordine diſpoſitis onuſta, quorum nonnulli ſyllabarijs quibuſdam notis inſcripti ſunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur. alij nihil præſcriptum habent: ſupra tabulam faſtigium attollitur, in media cuius facie Genij duo latum ſuſtentant orbem, in quo caput inſtar humani, cuius hæc inſcriptio eſt, *Diuina prouidentia.* In angulis verò tabulæ, quæ deſcriptos libros continet, ſingulis capita ſingula ſunt appoſita, quorum ſuperius à dextra inſcriptionem circumductam oſtendit, *Virtus.* Alterum à læua, *Scientia* Inferius à dextrâ, *Authoritas.* Quartum à læua *Felicitas.*

Vide notitiã Iuris Rom. Pier. notat. l. 31. c. 10.

AP. Leges & magiſtratus Dei primum auxilio, deinde virtute, ſcientia, authoritate, felicitate, quæ à Deo profluunt vniuerſa, indigent.

LXI. TABVLÆ TIMANTIS.

Scriptura ſacra.

TIMANTES Cyclopem pinxit dormientem in paruula tabella, cuius magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros pollicem eius metientes atque in omnibus eius operibus, intelligitur plus ſemper quam pingitur.

Pl. l. 25. c. 10

APODOSIS.

Tales ſunt ſacræ literæ, verbis pareæ, egregijs ſenſibus plenæ. Tale opus omne non diffuſum verbis, ſed rebus & ſententijs efficax: contra verboſæ redundantiæ opera quid aliud ſunt, quam vt ait Comicus, ἐπιφυλλίδες καὶ στωμύλματα vel vt Claudianus Mamertenſis, *puerilium ſpuma verborum.*

LXII.

LXII. TEMPLVM APOLLINIS EX PLVMIS INCHOATVM.

Parua principia magnarum rerum.

APOLLINIS Templum ex plumis & cera cœpit initium: Ἀπόλλωνος νεὼς κηροῦ καὶ πτερῶν ἐγωτιδας. Apollonius lib. 6. c. 6. Apollo, inquit, exiguam olim cellam incoluit, ad quam apes ceram, aues plumas congessisse dicuntur, qui postmodum μέγαλα καὶ ... τόμπιδα fana habuit, templa pulcherrima, & amplissima, donarijsque referta. Pausanias in Phocaicis. Ædem fabricatam narrat ab homine Delphio, cui nomen Pteras, vnde fabulæ locus. Meminit obiter *Strab. lib. 9.*

APODOSIS.

Parua late manant incrementis, temporis longinquitate excrescunt in elephantos muscæ, eadem elephanti desinunt in muscas.

Hunc numina rebus.
Crescendi posuere modum.

LXIII. TESSERÆ IVXTA MAENADEM.

Tesserarum ludus dementiæ proximus.

Pausan. in Corinth. TESSERAS primùm à se inuentas Palamedes in templo fortunæ consecrauit, cui proximum erat Choriæ Mænadis monumentum.

APODOSIS.

Tesseræ fortunæ imperio subiacent, & ad furorem cui sunt proximæ, sæpè lymphatum hominem rapiunt. Diuus Cyprian. libro singulari ostendit, aleatores sacrificos esse Zabuli dæmonis, de quo alibi diximus: *In hoc ludo sæpe vt ait Doctor suauissimus, est mentis furia, venale periurium, serpentinum colloquium, rabiosa amicitia.* *De aleatoribus.*

LXIV.

LXIV. THEATRVM POMPEII.

Religionis Prætextus.

POMPEIVS Magnus solo theatro suo minor, cum illam arcem turpitudinum omnium extruxisset, veritus quandoque memoriæ suæ censoriam animaduersionem, Veneris ædem superposuit, & ad dedicationem edicto populum vocans, non theatrum sed Veneris templum nuncupauit, cui subiecimus, inquit, gradus spectaculorum. Ita damnatum ac damnandum opus, templi titulo prætexuit, & disciplinam superstitione illusit. *Tertul. l. de spectaculis.*

APODOSIS.

Duplex occurrit. Primùm ostenditur qualis res sit histrionia, in qua Venus scenæ superposita principatum obtineat. Deinde quam callidæ hominum libidines quæ religionis prætextu se velent. Seneca: *Vitia nobis sub nomine virtutis obrepunt. Temeritas sub titulo fortitudinis latet, Moderatio vocatur ignauia, pro cauto timidus accipitur.* *Epist. 45.*

LXV. THRONVS LEVCOPHRYNES.

Regia maiestas liberalitate opportuna sustinetur.

HVNC horæ duæ & totidem gratiæ sustinebant, à sinistra Typhonem & viperam habebat, à dextra Tritones cum infinitis alijs emblematis, *Pausan. in Laconicis.*

AP. Hac Icone regia maiestas significatur, cuius Thronum horæ & gratiæ sustinet, hoc est beneficia opportunè data, horum gratiam Tritones illi buccinatores prædicant, improbis, & audacibus (qui per Typhonem & viperam significantur) frustra regno fœlicitatem inuidentibus Rex talis esse debet qualis à Niceta depingitur: λημμάτων αἰσχρῶν ἐλεύθερος, θάλασσα φιλοδωρίας, ἐλέοις ἄβυσσος τοῖς προσκυνοῦσι τοῖς ἤθεσι εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. Ab omnibus vel minimis auaritiæ sordibus *In Manuel. Commeno.*

bus solutus, mare liberalitatis, misericordiæ abyssus, comitate morum cuiuis aditu facilis, regia virtute inimitabilis.

LXVI. TZANGIÆ IMPERATORVM.

Ad imum demissa potestas,

GEORGIVS Codinus *in officijs*, vbi de Imperatore differit, ait eum calceatum Tzangijs, in quibus Aquilæ sunt, ex lapillis & margaritis intertextæ.

APODOSIS.

Calceamentum naturæ humanæ, humilitas, Aquila Christus, qui ad eius commercium descendit. Erat in Tzangijs regalis maiestas Aquile demissa ad calcei vtilitatem, & in hoc mysterio Dei natura ad nostram humanitatem. Verba autem Codini talia sunt: Ἐστι δὲ καὶ ἕτερον γένος ὑποδημάτων ἃ καλοῦνται Τζάγγια, ἔχοντα ἐκ πλαγίων κατ᾽ τὰς κνήμας, καὶ ὄπισθεν τῶν ταρσῶν, ἀετοὺς διὰ λίθων καὶ μαργάρων, ἅπινα καὶ φορεῖ ὁ βασιλεύς, εἴς τε τοῖς περιπάτοις, καὶ τὰς προκύψεις.

LXVII. TVBA PHINEES.

Verbi Dei vis inuicta.

SAMVEL ex Chronico Samatitanorum refert rem planè fabulosam, ad symbolicos tamen emblematum vsus non ineptam, Regem minoris Armeniæ Schoba nomine ingentibus copijs aduersus Israëlitas aciem direxisse. Iosue qui tum summæ rei præerat, cùm florentissimo exercitu prodijt illi obuiam, vt incitatissimum furorem reprimeret. Mater verò Armeni Naga veneficijs famosissima, filio velificata, suis carminibus Hebræos iuxta septem turrium ferrearum septa dicitur conclusisse. Quo spectaculo Iosue territus, consilium à necessitate petijt, & alligata ad columbæ alas epistola, eandem ad ducem Ianiah & sacerdotem Phinees auxilij implorandi causa demisit. Illi repente aduolant, & Phinees quidem, vt à

Iosue

Iosuæ fuerat monitus, reflexa tuba clarissimè personat: Hoc sonitu, mirum! ad singulos clangores singuli muri corruunt; & paulatim totus ille ex ferro labyrinthus; quo Israëlitæ tenebantur vndique circumuallati, dissoluitur. *Vide Serrar. in Iosuæ ca. 24.*

AP. Rectè accommodatur concionatoribus, & sacerdotibus, qui columbæ, hoc est, Spiritus sancti ductu, tuba verbi Dei, septem lethalium vitiorum arces diruunt, & fideles afferunt in libertatem.

Fulmen ab ore venit.

LXVIII. TVMVLVS SARDANAPALI.

Vanitas rerum humanarum.

SARDANAPALVS monumentum habuit in quo statua confertis digitis sonum editura videbatur. *Strab. l. 14. Ath. l. 14.*

APO. Significat humana omnia esse quod ait D. Gregorius Nazianz. ψόφον χειρὸς κροτούσης *Strepitum manus plaudentis*. πάντα θνητὰ, πάντα ἐφήμερα, πάντα ἄπιστα. *in Odis.*

LXIX. TVRRIS SAPIENTVM.

Ecclesia.

SAPIENTES Indiæ ad hyphasidem amnem turrim habitant, quam ne mille quidem Achilles, aut ter mille Aiaces expugnassent, ita & cœlestibus præsidijs erat munita, & tonitruum fulminumque terroribus circumuallata. Eadem Panes fulminauit, cum infesto agmine in eam assilirent, & Bacchum cum toto exercitu fugauit. *Philost. in Apoll. l. 2. c. 16.*

AP. Hyphasidarum præsidio longè præstantior turris Ecclesia, quæ sapientes incolas & morderatores habet Episcopos. Hi diuini verbi fulmine, Panum & Bacchorum, an potius turpium hæreticorum dementissimos impetus frangunt.

Crebras Ecclesia vera procellas

Alcimus Auitus.

Sustinet, & sæuis nunc diuexatur ab vndis:
Hinc gentilis agit duros sine more furores,
Hinc Iudæa fremit, rabidoq; hanc impetit oro.
Hæreseon vesana furens exinde Charybdis
Concutit, & Graium sapientia stulta sophorum,
Sed clausam vacuo pulsant impune latratu.

LXX. VAS ECHINVS
Fori molestia.

Iul. Pollux in Onomastico.

ERANT apud veteres vasa Echini nomine nuncupata, vt quæ Echini animalis speciem illis spinis armatam referrent. Eorum in iudicijs vsus, ἐχῖνος ᾗ οὗ αἱ μαρτυρίαι ἐμβληθεῖσαι κατεσημαίνοντο. Echinus vas erat in quod testimonia immissa signabantur

APODOSIS.

Iudiciorum seueritas & forensis operæ morosæ difficultates significantur. Synesius in Epistola ad Ioannem deterret eũ à forensi opera, & multa habet de hoc argumento: ad summum vocat. ἀγορὰν παρέχουσαν ἀνθρωπάρια ἀναιδῆ καὶ παμπόνηρα, καὶ οὐδὲν ὑγιὲς, ἀλλὰ λοίδορα καὶ κακορραφεῖν εἰδότα.

LXXI. VASCVLVM INTEMERATVM.
Sanctitas intacta.

Pausan. in Arcadicis

EST apud Arcadios aqua ad Nouacrim, Styx appellatur, homini, pecudibusque mortifera, cuius tanta est vis, vt vasa vitrea, Crystallina, myrrhina, testacea, cornea, ossea, ferrum item, æs, plumbum, stannum, argentum, electrum, aurum soluat, vt acetum vniones, & admantem lapidum omnium peruicassimum hircinus sanguis. Sed tamen cum omnia Styx dissoluat, sola equi vngula continetur, vt vasculum nec superare, nec vllo modo findere possit.

APO. Peccati originalis labes in terras quasi Styx effusa

effusa exundabat, & omnia vi quadam importuna violabat, nihil omnino ferreum, quod eius retardaret impetus, Inuentum est Mariæ vasculum vnum non quidem ex vngula equi conflatum, sed à SpirituSancto communitum, quod solum intemeratum permaneret, & nihil pestiferi liquoris ad suam labem instillari sibi pateretur.

LXXII. VNGVENTVM NVPTIALE INDORVM.

Concordia nuptiarum effectrix.

AD Hyphasidis fluuij ripas nascuntur arbores è quibus vngentum stillat, quo nisi obliti fuerint coniuges, imperfectæ nuptiæ & minimè gratæ veneri existimantur. Γάμος ἀτελὴς δοκεῖ ἢ οὐκ εἰς χάριν τῇ Ἀφροδίτῃ ξυναρμοσθείς. *Philost. in vit. Apoll. l. 3. c. 1.*

AP. Bonus odor nuptiarum concordia.

Οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρεῖσσον καὶ ἄρειον, *Homerus Odyss. 20. vers. 82.*
Ἢ ὅθ' ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή.

Non enim eo quicquam præstantius, quam cùm concordes consilijs rem familiarem administrant, vir atque vxor.

LXXIII. VRBS EVSEBES.

Religio & pietas.

SILENVS apud Ælianum narrat extra hunc orbem terrarum, vnicam esse continentem omni bonorum genere refertam. In eadem duas vrbes maximas, nihil verò mutuò sibi similes, quarum altera dicatur Machimus, id est, pugnax altera εὐσεβὴς. id est, pia. Pios igitur in pace vitam agere, & amplissimis opibus fructũ ex terra capere, sine aratris, & bob⁹: agricultura, seminationeque nihil opus esse, eosdemque à moribis immunes vitam peragere in suauissimo risu

Ælian. li. 3. Var. hist. ca. 18.

voluptate, Adeò verò sine controuersia iustitiam colere, vt persæpè dij quoque immortales non dedignentur illorum vti commercio.

Ap. Icon est religiosæ vitæ, in quam ob morum singularem innocentiam, omnis bonorum vbertas exundat.

Cornelius Gallus

O niueas luces! ô tempora dulcia! verè
Aurea Saturni sæcla fuere senis
Nunc ferrum erupit, rabiesq́, asperrima ferri.

LXXIV. VRBS MACHIMOS.

Belli studium vel militia Religiosa.

Ælian. li. 3. Var. hist.

SILENVS eodem loco meminit ciuitatis, quæ μάχιμος, hoc est, pugnax à perpetua bellorum contentione nominatur. Qui Machimum incolunt ipsi bellicosissimi sunt, & arma induti bella semper gerunt; finitimosq; in suam potestatem redigunt. Atq; hæc vna ciuitas in plurimas gentes imperium tenet.

Arrian. Epicteti li. 3. cap. 24.

Apo. Typus est bellicosæ ciuitatis, vel certè duæ vrbes Eusebes, & Machimus in ipsa religione sunt, in qua fortiter contra permotiones, & vitia pugnandũ, cum quibus bellum intestinum est, & perpetuum, ac ijsdem domitis, lux suauis & omnium deliciarum vbertas oboritur. Στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἑκάστου, καὶ αὕτη μακρὰ, καὶ ποικίλη. *Militia est cuiusq́, vita, & diuturna quidem, ac varia.*

LXXV. VRBS MARONEA.

Regio cauponis addicta.

Athenæ. Deipnosoph lib. 8.

MARONEAE cum quibusdam sodalibus potans Stratonicus, si per ciuitatem oculis tectis duceretur, quo in loco ciuitatis esset, cogniturum se dixit. Opertis deinde deductus oculis, interrogatus vbinam esset: in caupona, respondit, tanquam caupona foret tota ciuitas.

Apo. Maronea typus est temulentæ ciuitatis, & cau-

cauponis addictæ, quod per se genus est nequissimæ leuitatis, & grauibus viris indignissimum. In caupona bibere, & comesse, ne frugi quidem seruum sustinere refert Isocrates. Areopagitæ vetuerunt ad Areopagum quendam accedere, qui in caupona pransus esset. *Athen. l. 13.*

LXXVI. VRNA BELI.

Auaritia.

XERXES Darij filius effosso vetusti Beli monumento vitream vrnam reperit, vbi iacebat in oleo cadauer, non tamen plena fuit vrna, vacuumque summis labris ferè palmæ spatium habuit. Adiacebat vrnæ columna exigua, in qua scriptum continebatur, eum qui sepulchrum aperuisset, neque repleuisset vrnam, pessimè habiturum. Quo lecto Xerxes expiauit, & oleum celerrimè iussit infundi, nunquam tamen, licet summa vi niteretur, explere potuit. *Ælian. l. 13. cap. 3.*

APODOSIS.

Auaritiæ insatiabilitas. Belus primus fuit, qui cupiditate ardens rem communem sibi propriam fecit. Itaque & demortui vrna natans in oleo signanter oleum sitit, nec vlla ratione expleri potest, quod inexplebilem cupiditatis sitim significat. *Multo concitatior est auaritia in magnarum opum congestu collocata: vt flammæ infinito acrior vis est, quæ ex maiore incendio emicuit.*

FINIS.

INDEX HISTORICVS IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum, secundus Symbolum significat.

Ale-

Aues

E.

F.

Ihysa

Sicli

T.

Venus

FINIS.

INDEX MORALIS
IN POLYHISTOREM
SYMBOLICVM.

Prior numerus librum, secundus Symbolum significat.

Amo-

Con-

D.

I

pre=

 n im-

Natalis

Poten-

R.

INDEX.

Tophi-

Votum

INDEX.

FINIS.

R. P. NIC. CAVSSINI. E SOC. IESV.

SYMBOLORVM HIEROGLYPHICORVM ET EMBLEMATVM APPENDIX.

In qua

I. IOANNIS PIERII VALERIANI Hieroglyphicorum Analysis. per R. P. NIC. CAVSSINVM è Societate Iesu. selecta.

II. Ex R. P. MAXIMILIANI SANDÆI. Soc. Iesu Theologia Symbolica & Symbolis vitæ humanæ & Mortis.

III. Ex Libro DIONYSII AREOPAGITÆ, De Cœlesti Hierarchia.

IV. Ex S. EVCHERII Episcopi Lugdunensis Formulis Spiritualis intelligentiæ.

COLONIÆ AGRIPPINÆ
ANNO M.DC.LIV.

Apud IOANNEM KINCHIVM
sub Monocerote veteri.

Permissu superiorum & Priuilegio S. C. M. Generali.

IOANNIS PIERII VALERIANI HIEROGLYPHICORVM EPITOME,

PER. R. P. NICOLAVM CAVSSINVM TRECENSEM E SOCIETATE IESV.

Author Lectori S.

Hoc libro reperies ex ijs selecta

HÆc ex Horo antiquißimo Authore placuit subijcere. Qui plura volet, poterit legere librum S. EVCHERII *formularum spiritualis intelligentiæ, quem Maximilianus Sandæus, vir è nostra Societate eruditißimus in suum librum de Theologia Symbolica transtulit. Videat ipsum* PIERIVM, *qui Neotericos quosque ad* HORVM *adiecit. Analysis autem omnium quæ collegit Hieroglyphicorum, sic se habet.*

ABSYNTHIVM. Salutifera castigatio. Sacerdotium. Sanitas.

ACCPITER. Sol. Deus. Sublimitas. Humilitas. Animus. Mars & Venus. Rapina. Filiorum abdicatio. Vita. vitalis. Ægritudine conflictatus. Anima. Prudentia. Temperantia. Fortitudo. Iustitia Sanguis. Victoria gloriàve. Victoria perpetua. Celeritas. Aër. Animus. Sacerdotium.

ADAMAS, vide ARMILLÆ.

ÆDES IANI, vide ARÆ.

ÆSCVLAPIVS. Hospitalitatis iura. Seruator. Salus. Prudentia. Pernicies. Gigantes. Horrificium. Vastitas. Volumen. Trophonius. Boreas.

ALCEDO. Tranquillitas Iustitium. Consuetudinis raræ homo.

ALLIVM. Militia.

AMARANTHVS. Inoffensa valetudo.

AMETHYSTVS. Sobrietas.

AMIGDALA. Iuuentus. Senectus. Continentiæ fructus.

ANCHORA. Maturandum. Tutela & refugium. Stabilimentum. Interpres. Frænum. Seleuci genus. Possessio.

ANCILIA. vide SCVTA.

ANGVILLA. Sibi soli natus. Memoria post obitum extincta. Profanus. Impatiens alieni cœli. Fugientia sine spe sequi. Spes certa re super ambigua. Per discordias ciuium locupletatus.

ANSER. Custodia. Silentium opportunum. Improbitas. Detrimentum Accusator inanis. Suos tantùm curans

ANTHIAS. Securitas periculis libera. Securitas otiosa.

ANVLVS. Fides. Cor. Ignauia honorata. Nobilitas.

APIASTRVM. Populus lege coërcitus.

APIS. Aopulus regi suo obsequens. Rex. Regnum, Grata eloquentia. Poëticæ amœnitas. Futuri sæculi beatitudo. Dulcium appetitus. Diuturnæ valetudinis prosperitas. Meretrix. Exoticæ disciplinæ. De vitæ dulcedine amarities. Fuga popularis. Obortus in mœstitia lepos. Prophetarum oracula. Concordia. Castitas. Adulator. Vltio. Artificium. Solstitium.

APIVM. Nemeus victor. Luctus.

APVA. Festinata.

AQVILA Rerum prosperitas. Imperatoria maiestas. Apotheosis. Rex pius & misericors. Benignitas.

tas. Relata gratia. Conuitiorum contemptor. Paterna difficultas. Solitudo regni. Perniciosa potentia. Eruditus impurus. Malus dæmon. Princeps sibi tantùm studens. Præ fame moriens. Iuuentus renouata. Apostoli. Ingenium velox. Nilus. Alta cogitatio. Diuus Ioannes. Statuta firmiter sedes. Terrarum dominatio. Aquilarum insignia quædam. Terrarum vmbilicus. Lacedæmonij. Clearchus. Herculiani iuniores. Herculiani seniores. Iouiniani iuniores & seniores. Quartodecimi.

ARÆ, ÆDES IANI. Dei Sapientia. Pietas. Profugium. Miseratio. XII. Iani Coloniæ. Terra. Mundus. Dij omnes. Ianus. Mensarij. Pax. Bellum. Prouidentia. Salus. Iuno. Deus. Subdiales & ædes. Doricæ. Corinthiacæ. Ionicæ.

ARANEVS. Inane opus. Pluuia. Legum inæqualitas. Dialectica.

ARATRVM. Demolitio. Agricultura.

ARCVS, SAGITTÆ, PHARETRA. Tumultus. Solares radij. Cor & consilium. Vulnera amoris. Amor. Pœnitere. Cœlum. Velocitas. Contrarietas. Fracta belli ferocia. Persæ. Pestilentia. Damnatio.

ARDEA. Exanguis de nequitia redditus. Tempestas.

ARIES. Ferocitas. Bellum. Riualitas. Venus. Vitulipera procus. Salubritas. Custodia. Hammon. Decussatio. Principium anni.

ARMILLÆ, ADAMAS. Fortitudo. Vir inexpugnabilis i Litatio.

ARMA. Ius in armis. Muliebris virtus. Mars vltor. Bellum indictum.

ARVNDO. Literæ. Sagittæ. Resipiscens. Fragilitas. Calamitas. Inanitas. Mensura. Surditas.

ASINVS. Ignarus hominum locorùmque. Petulantia. Impudentia. Populus Iudaicus. A Deo & sacris alienus. Egregium principium citò destitutum. Stoliditatis ludibrium. Indocilitas. Irrisio. Sophistarum nugæ. Adulatorum illecebræ. Ignauia. Eremita. Mulier malè morigera. Pregnantiæ dissimulatrix. Solstitium vel tempus annuum. Vir frugi, vxor prodiga. Paterfamilias. Parcus. Familia prodiga. Bonum omen. Vinitor. Ochus rex. Labor in-defessus, atque seruilis.

ASIO. Ignobilitas. Mimus. Cornuti.

ASPARAGVS. Ex asperitate suauitas. Citò confectum.

AVRES. Seruitus. Longa seruitus. Amplitudo familiæ. Lucrum. Contemplatio. Obedientia. Contumax. Calumniator. Futurum opus, vel quid agendum. Docilitas. Indocilitas.

BARBA. Vir. Virilitas. Orta senescere. Imperitia.

BASILISCVS. Æternitas. Calumnijs afflictus. Oculi diuûm. Spiritus. Æolipilæ. Successus voti. Sacerdotium Sacrosanctum. Oris vis. Furor implacabilis. Contumacia.

BETA. Mollities.

BICIPITIVM. Custodia. Dij manes. Animaduersio seuera. Prudentia. Annus iniens. Saturni beneficia. Inconstantia. Bene consultorum stabilitas.

BLITTVM. Fatuus & insulsus.

BRASSICA Interturbata lætitia.

BVLBI. Nuptiæ.

BVLLA. Corde præstandum. Consilium. Veritas. Inuidiæ amuletum. Gloriosus. Humana fragilitas.

CADVCEVS. Genesis. Minæ pâxque. Terra. Concordia. Pax. Felicitas. Eloquentia. Sapientia. Vera disciplina.

CAL-

CALCANEVS. Sententia præpostera. Terminus.

CALCEVS. Rerum progressus.

CAMELVS. Imperitus disceptator. Crura femoraque concidua. Fortis. Opulentus. Zelotypia. Reuerentia in matres. Tractabilitas. Cibi potúsque abstinentia.

CANCER. Coei seu Chiorum Respub. Spei frustrator. Inconstantia. Sophista. Sophistarum oppressio. Arcana reuelata. Inquilinus. Magna incepta irrita.

CANIS. Sacrarum litterarum professor. Propheta. Custodia Dij lares. Arbiter Geniúsve. Vespillo. Gratus animus. Memoria. Fides. Amicitia. Philosophia communicata. Anubis. Orizon. Diana. Saturnus. Princeps. Miles. Menapij. Tertiodecimani. Obsequium. Adulator & scurra. Fames Despicatus. Fuga. Cladis præsagium. Victoriæ præsagium. Impurus amator. Lienis vitia. Olfactus. Risus. Leuitas in moribus. Cultus canis. Canes quibus dijs sacri. Impudentia. Iuniores petulantes.

CANITIES. Senectus. Deus Pater.

CAPILLVS VENERIS. Ebriositatis remedium.

CAPRA. Audiendi promptitudo. Conseruatio multitudinis. Pro viribus sacrum. Vniuersa mundi machina. Libido. Febris. Augustigenesi. Meretrix. Nequitiæ facinorositas. Diabolus. Petulantia domita. Adulteræ coniugis maritus.

CAPPARIS. CVPRESSVS. Pollutus morte locus. Sepulchra nobilitatis. Mors. Dis. Iuno. Orpheus. Pulchritudo sine fruge. Perpetuitas.

CAPPARIS. MANDRAGORA. Somniculosus. Amatorium. Lætitia.

CAPRICEPS. Agelaſtos.

CAPRIFICVS. Temperantia. Iuno.

CAPRIMVLGVS. Perniciosa conſuetudo.

CAPVT. Principium. Diuinitas. Dominium. Mundi moles. Locupletatio. Lucrum. Salus. Doctrina imperiòve præſtantes. Proſperitas. Diuina prouidentia. Muſa. Terror. Aduerſarius, Roma.

CAPVT SEMICRINITVM. Oſiridis peregrinatio. Marium interitus. Fœminarum interitus. Solis viæ. Senectus miſera. Iactura Superflua ſummota. Virtutis decor.

CARDO. Authoritas, vel rei ſumma. Cardinales Sacerdotes.

CARDVVS SCOLYMVS. Imbecillitas humana Morbi.

CEPHALVS. Ieiunus Vitandi periculi ſolertia.

CATENA. Aperta vis. Vitia. Coniugium.

CEPPHVS. Fatuus.

CERVIX. Superbia. Ferocitas. Audacia. Summiſſio.

CERVVS. Ab adulatoribus peſſumdatus. Præcipitantia. Prauitas edomita. Fugacitas. Interquieſcens. Formido. Vehemens appetentia. Formido ſublata. Auditus & ſurditas. Mulieroſus. Laſciuiæ pœnitentia De repulſa pudor. Armorum apparatus ſine corde irritus. Actæon. Viuacitas. Vir vndecumque perfectus. Ferocitas in timiditatem verſa. Specioſæ fortunæ inconſtantia. Dignitas Sacroſancta.

CHAMELEON. Verſipellis.

CICADA. Initiatus ſacris. Dicacitatis caſtigatio. Vana garrulitas. Nobilitas generis. Muſica.

CICER.

CICER. Cicero. Incolumitas. Aries. Munificentia.

CICONIA. Pietas. Impietati prælata pietas.

CICVTA. Castimonia. Supplicium.

CINCLVS. Pauperrimus. Cingani. Aduena.

CINNAMVS. Aromatarius.

CLAVIS. Pudor. Securitas. Portunus. Partus.

CLAVVS. Sistere & firmare. Sospitamentum. Annus.

CLIBANVS. Conscientia igne examinata. Sacrorum arcana.

CLVPEA. Lunare corpus.

COCHLEA. Terrenis addictus.

COLVMBA. Perseuerantis continentiæ vidua. Correctio. Illecebræ amatoriæ. Charitas. Aër. Impius & ingratus. Castitas. Semiramidis procacitas. Regium auspicium. A se minimè iracundus. Trepidatio. Salubritas. Medicina petita à Dijs. Animorum futura felicitas.

COLVMNÆ. Terminus. Gloriæ sublimitas. Obelisci. Heroes. Christi victoria. Pro patria occisi. Claritas ex Poëtarum scriptis. Telesilla. Isocrates. Apollo Agyieus. Victoria de Persis. Caryatarum opprobrium. Bellum. Securitas. Firmitas. Muliebres columnæ. Virginales columnæ. Calathus Cereris

COLVS ET FVSVS. Fatum. Nuptiæ. Paulatim quid effectum. Mors.

COMA. Seruitus. Libertas. Molles.

CORNIX. Maritalis copula. Concordia. Corona Vrbs Garrulitas. Tabellarij fides. Prosperitas vitæ. Iuuenilis sagacitas senili experientiæ præposita. Inquietudo Hyems.

CONIZA. Abliguritor. Amatæ rei desertor.

CORVN-

CORVNCOPIÆ. Liberalissima benignitas. Hilaritas. Fortuna amatoria. Pocula. Clemens animus. Artes & disciplinæ inanes. Vera fœcunditas.

CORVVS. Filiorum exheredator. Imbres. Discordia militaris. Emansor Ignominiosa repulsa. Rhetor. Apollo. Sitis. Impostura.

COSSI. Agmen.

COTVRNIX. Impuritas. Perditissima malignitas.

CRATICVLA. Pœnitentia. Ira. Conditorium. Concordia.

CROCODILVS. Deus. Ortus. Occasus. Tenebræ funestúmve. Pernicies. Salacitas. Furor. Latrocinium. Helluo. ab ignobili genere ad clarum euectus. Inuictus. Ægyptus.

CVBVS. Diuinitas. Iustitia Minerua. Humanitas. Morum dissolutio. Correctio. *Salenus*. Dæmonum natura.

CVCVLVS. Minima quaque de re timidus. Transmutatus. Pulicum defectus. Iuno. Nuptiæ. Vernum tempus.

CVCVPHA. Gratus Animus. Vernum tempus. Munimentum ab insidijs. Medicina. Vigiliæ speculationésque. Militaris disciplina. Hostis profligatus. Irrisio. Deus. Animus diuinis intentus. Voluptatum & malorum affectuum dissipatio. Animus ad humilia delapsus.

CVCVRBITA. Spes inanes. Salubritas.

CVRRVS. Triumphus. Ampliator imperij. Maritima victoria. Imperium. Nuptiæ. Terra. Batti nauigatio. Circenses. Auriga cælestis Diuina maiestas.

CVRVCA. Alieni filij pro suis educati.

CVLEX.

CVLEX. Acoris auidus. Animi afflictio. Dialectica.

CVNEVS. Dissolutio.

CVPRESSVS vide CAPPARIS.

CYNOCEPHALVS. Luna. Lunæ ortus. Æquinoctia. Quies. Litteræ. Brutorum cultus apud Ægyptios, vnde Sacerdos. Circuncisio. Cordis aperta simplicitas. Iracundia. Arcana tegenda. Ingenij acumen. Diuina in occulto. Vrinator. Orbis terrarum.

DELPHINVS. Incolumitas. Taras. Bacchus. Apollo Delphicus. Periculorum fuga. Imperium maris. Velocitas. Cita nauigatio. Maturitas. Amor in simpliciorem ætatem. Gratus animus. Nequitia. Adulatorum infidelitas. Gibberosi. Impuri amoris satietas.

DENTES vide GVSTVS.

DIADEMA. Regia potestas. Victoria.

DIGITI. *Seu, de digitorum mensuris.* Almus Spiritus. Prophetæ. Meditatio vel vltio. Lasciua mollities. Societas. Furiæ Oresteæ. *Pollex.* Pacificatio. Fauor. Truculentia. Robur. Inutilis bello. *Index.* Silentium. Ex patientia voluptas. *Medius.* Stomachus. Infamia. Cor. *Anularis:* Coniugium. Vinculum. Seruitus. Venia. *Auricularis.* Frequens iteratio. Spiritus Sanctus. Perfectio. Humanæ vitæ cursus. Dimensio. Digiti mensura. Vncia. Sextans. Palmus. Doron. Vitæ breuitas. Dochme. Spithame. Deus. Vita breuis. Pes. Cubitus: Temperantia. Deliciosus. Gradus. Passus. Orgya. Vlna. Decempeda. Actus. Iugerum. Stadium. Plethrum. Diaulus. Hippicum. Milliarium. Dolichus. Parasanga. Scœnus. Hæreditaria portio sórsve. Vitæ progressus. Stathmus.

DIGITI, *seu digitorum numerus* Numeri varij. Vnitas.

eas. Centum. II. Corpus, vel immunditia. Ducenta. III. Anima, Deusue. CCC. CCCXV. IV. CCCC. V. Sensus. Quingenta. VI. Sexcenta VII. Septingenta. Centurio. Signum centurionis. Deus. Pallas. VIII. Octingenta IX. Nouies centena. Multitudo. Dena. XI. XII. &c. XVI. Voluptas. Excessus XX. Vita. multitudo. Duo millia. XXX. Nuptiæ. Tria millia. XL. Ignominia. Redemptio. Quaterna millia L. Remissio vel Indulgentia. Effœtus. Plurimi. Quina millia. Viduitas. Septuaginta septena millia. Octoginta octona millia. Adoratio. Nonaginta nouem millia. Taciturnitas.

DIPSAS. Siticulositas. Appetentia.

DORSVM. Fuga.

ECHINVS. *terrestris*. Opportunitatis captator. Contra pericula munitus. Procrastinationis damna.

ELEPHAS. Magnanimitas. Animi corporisque vires. Robur. Vigilantia custodiáque. Terrificus. Dominator. Summa calliditas ingenij. Homo qui vel suam vel alienam ferocitatem edomuerit. Furor indomitus. Remedium in febrem nactus. Super igne solicitus. Religiosa formido. Inundatio. Semel tantum enixa. Clementia. Castigatio. Vindicta. Regium Augurium. Annus mensesque. Crapula. Meretrix. Taciturnitas. Ciziceni. Herculanus leo. Virtus. Vires cedere Sapientiæ & Eloquentiæ. Luna. Sol. Terra. Animi domitor. Christus homo-Deus. Iustitiæ cultus. Natorum obsequium erga parentes. Agricultura. Mixta quid. Ferocitate posita assumpta mansuetudo. Amoris petulantia. Oratoriæ tres partes. Sacrorum initia. Leones Taruisini quid.

Suis

Suis viribus pollens. Rex. Cæſar. Africa. Legio V. Oriens. Munificentia. Temperantia. Æquitas. Declinator inſaniæ. Vaniloquentia euitata. Rex vilium affectator. Meticuloſus. Longo tempore quid effectum. Victus prouiſio. Concordiæ diſcordiæque effectus. Stupor. Pietas. Manſuetudo. Ira laceſſita.

EPHEMERVS. Vnius diei vita.

EQVVS. Bellum. Pugnacitas. Veſpæ. Celeritas. Sol. Humanæ vitæ lubricitas. Fama. Profugus. Frænata ferocitas. Imperium. A laboribus quies. Italia. Mauritania. Mauri feroces. Eq. victoria. Siracuſani. Tarentini. Sagittarij Sen. Orientales. Secundi Theodoſiani. Conſtantia. Immoderatus impetus. Nequitia in temperantiam verſa. Ratio & cupiditas. Superbia, pertinacia, ceſpitatio, inſolentia. Meretricia procacitas. Profanus. Authoritas. Fabij cunctatoris virtutes. Animi deſponſio. Difficultas. Ceres. Quibus Dijs equi ſacri.

EQVVS FLVVIATILIS. Impietas. Pietas impietati præferenda. Improbitas edomita. Virtuti cedit improbitas. Horæ.

ERYTHACVS. Solitudinarius.

FACES. Amor. Amor mutuus Amatores mortui. Nuptiæ. Ceres. Ilithya.

FALX. Agricultura. Caſtigatio.

FELIS. Imploratio. Luna. Ortus & obitus rerum. Muliebris ſalacitas. Diſſimulator turpitudinis. Auguſtei. Felices ſeniores. Alpini.

FERVLA. Caſtigatio ingenua.

FIBER. Petulantiæ ſupplicium. Atri feſtique dies.

FICVS. Dulcedo. Suauitas ſublata. Fatuitas contemptibilis

bilis. Bacchus Sycites. Progressio. Septemtrio Genitale. Delectatio. Folia reliqua. Alimonia. Adulatoribus deditus. Dulcedo veritatis. Gyrenensium pietas.

FILIX. Volatus. Securitas. Odia capitalia.

FLAGELLVM. Augustus mensis. Imperium. Tolerantia.

FLORVS. Ferox à mansueto superatus.

FRÆNVM. Rex. Temperantia. Turbo puerilis. Vehemens mentis agitatio.

FRAMEA. Mors.

FVCA. Rei domesticæ studiosus.

FVLMEN. Iupiter. Forma longè latéque propagata. Celeritas. Eloquentiæ vis. Clementia.

FVMVS. Ignis. Perditio. Solicitudines. Bona voluntas per errorem offuscata. Imperitia.

FVNGVS. Repentè quid & insperatò factum. Fatuitas.

GALEA. Principia occulta. Roma. Thelesia. Pericles.

GALLINA Tribas. Diuitiarum flagellator. Perditio rerum. Fœcunditas. Salubritas. Securitas.

GALLINAGO. Beneuolus.

GALLVS. Tiberij Imperatoris nequitia. Puritas animi. Apollo. Excubiæ. Prophetæ doctorésve. Pugnacitas. Persæ milites. Suesani. Victoria. Vinearum incolumitas. Impietas.

GENVA. Impedimentum. Misericordia. Humilitas. Procliuis ad vitia. Leuati parientium labores.

GLADIVS. Crudelitas. Scelus. Ochus Persarum Rex. Verba. Periculosus. Iustitia Irritatio. Nullius

frugis

frugis opus. Cæsar. Pontifex. Spiritus sibi redditus. Mors. Imperium.

GRVS. Custodia. Democratia. Prudentia. Sublimium rerum indagator. Perseuerantissimi mores. Ordinis obseruator. Laboris tolerantia. Feracitas. Ver & Hyems.

GVSTVS, OS ET DENTES. Detrimentum. Verecundia. Amolitio. Horoscopus.

GRYPHVS. Apollo. Nasones.

HAMVS. Deceptio.

HEDERA Nocumentum absconditum. Bacchus. Tenacitas. Assertor. Baccheia suppellex. Porta. Vetustas. Furor poëticus.

HELIOTROPIVM. SELENOTROPIVM. Terrenorum cum cælestibus temperatura.

HIRVDO. Sanguinarius. Insatiabilitas.

HIRVNDO. Æqualitas. Institutio. Architectura Patrimonium. Imploratio auxilij. Amicus inutilis. Vernum tempus. Garrulitas. Luctus & querimonia. Peregrinatio. Resipiscentia.

HVMERI Vires.

HYÆNA. Victus hostis. Victor hostis. Morum instabilitas. Aduersæ fortunæ domitor. Laruarum lacessitor.

HYDRA. Sophistæ. Inuidia. Edomitum à virtute vitium.

HYSSOPVS. Elutio.

IBIS. Ægyptus. Cor. Salubritas. Malum ex bonis initijs subsecutum. Inefficacia voti. Vocalis prima.

ISIS. Quadriennium. Luna. Materia. Materia & forma. Principium.

IVGVM. Par copula. Subiugatio. Seruitus. Leges. Patientia, Iupiter.

IYNIS

IYNIS. Dicacitas. Incantatio. Vehemens cupiditas.

LARVS. Expectatione frustratus.

LAQVEVS. Amor. Venus. Diana. Diana strangulata. Firmitas. Inonius. Fortitudo & Temperantia. Minerua Arcadica. Semen in vtero. Artificiosum opus. Nequitia. Venator. Annona. Deli occulti.

LAVRVS Vaticinium. Custodia. Poëtica vis. Authoritas. Imp. & triumphalis honos. Purgamentum. Victoria. Iurgiosus. Remedium.

LEPVS. Vigilantia. Auditus. Effœminatio. Trepidatio. Venustas. Fœcunditas. Solitudinarius. Contentio laudis. Hispania. Teriungi milites. Valentianenses.

LVSCINIA. Musica. Germinatio. Lucubrationes.

LIBER. Antiquitas.

LILIVM. Christus. Angeli. Pulchritudo Pudicitia Iuno.

LINGVA. Mercurius. Disciplina. Somnus. Silentium.

LITERÆ ÆGYPTIACÆ. Institutio, Sacer scriba. Perfectæ vir sapientiæ. Terminus, metáve. Humanæ disciplinæ. Diuinæ disciplinæ. Encyclopædia. Dialectica. Philosophia naturalis. Theologia. Trias. Meteora. Mathematicæ artes. Institutio. Doctrina gentium Doctrina cœlestis. Aquæ reliquæ. *Nubes* Prophetæ *Fontes* Libri. *Fluuij* Christus. *Torrens*. Eloquentia. Vis in dicendo vel agendo. *Mare*. Perditio. Hostilis impetus. *Diluuium* Ærumnæ. *Abyssus*. Afflictiones grauissimæ. *Fossæ*. Calamitas ingens. *Aquæ*. Clades & ærumna grauiss. *Limpidæ*. Doctrina perspicua. *Putei*. Doctrina morum.

LOCVSTA. Seditiosus. Temperantia. Fames. Pedes.

LOLIVM. Praui mores.

LOTVS.

LOTVS. Ortus solis. Vestalium initia. Dei aduentus. Mundi moles plena Deo.

LVCERNA. Vita animusque. Animam sponte non exturbandam. Liberorum propagatio. Homo. Vita diuina. Insigne angustale. Doctores. Splendor nominis. Mortes duæ. Pietas. Perditio. Bellum. Signa militaria. Vmbræ. Mulieris amor. Lucubratio.

LVNA. Natura humana. Piorum cœtus. Æternitas. Mensis. Ægyptus. Sophistæ. Insipientia. Persæ. Nobilitas.

LVPINVS. Suis viribus pollens. Horæ.

LVPVS. Apollo. Mars. Raptor. Improbitas meretricia. Formidator inanium. Indemnis fuga. Tutus receptus. Abortus. Ab infortunijs potentior. Impatiens famis. Properantia. Anceps consilij. Veneficiorum amuletum. Peregrinus. Macedo. Salij. Augurium mortis. Pestilentia. Prosperitas.

LYNX. Acutissimus obtutus.

MALLEVS. Malorum irritamentum.

MALVM PVNICVM. Populositas. Iuno. Pœni. Multarum gentium societas. Næuus. Simulator. Vitium emendatum. Amicitia.

MALVS, *arbor*. Amor. Amoris progressus. Amor mutuus. Amor perditus. Iniquus amor. Puellares ineptiæ. Venus. Nemesis. Sacrum Herculis. Apollo. Tres Herculis virtutes. Astra & Sol. Veri amoris fructus.

MANDRAGORA vide CAPPARIS.

MANVS. Opus. Innocentia. Authoritas. Ignauia. Furacitas. Plausus. Impedimentum. Libertas. Venus genitrix. Liberalitas. Ver, Hiems, Sol. Officia mutua. Opem ferre. Flagellum. Pietas. Supplex.

Captiuitas. Pacificator. Restitutor. Salutatio. Adoratio. Consensus. Fœdus. Fides, Felicitas. Index. Dei vis. Prouentus. Vincula, Spes irrita. Ministerium, Auaritia. Sermo. Dialectica. Eloquentia. Preces.

MARINVS. vide LEPVS.

MEDVSA. Terror. Prudentia. Stupor & admiratio. Prudentia.

MEROPS. CVCVPHA. Gratus animus. Vernum tempus. Munimentum ab insidijs. Medicina. Vigiliæ speculationésque. Militaris disciplina. Hostis profligatus. Irrisio. Deus. Animus diuinis intentus. Voluptatum & malorum affectuum dissipatio. Animus ad humilia delapsus.

META. Finis.

MILIVM. innumera.

MODIVS. Frugum opulentia. Aqua. Canopus. Non cessandum ignauiter. Dialectica. Animus. Persuasibilitas. Libidines. Humani affectus. Inanis animus. Sermo. Oblitteranda mali memoria. Ferenda maiorum difficultas. Seruitia. Amicitiæ conseruatio. Concordia. Clementia. Liberalitas. Vbertas. Supplicium capitale. Sapientia.

MOLA. Humanæ vitæ commercia.

MORVS. Prudentia.

MVLLVS. Diana Lucina.

MVLVS. Nothus. Alienus ab amore. Sterilitas. Matronarum impudicitia. Inexspectati euentus. Voluptuaria Venus. Mutua officia.

MVRÆNA. Alienigenarum procus. Mores coniugis ferendi. Adulterium. Sæuitia occulta.

MVS. Detrimentum. Optio. Imbecillitas. Amatoriæ deliciæ. Intaminata munditia. Argiui.

MVSCA. Importunitas ac impudentia. Pertinacia. Res gesta cominus. Indocilitas. Cynici.

MVSTELA. Aruspex. Infortunium. Virago.

MVTVLI. Atlas.

MYRTVS. Genius & voluptas. Venus. Ouatio. Hilaritas. Arma bellica. Amoris vulnera. Ganymedes Papyrii victoria.

MYRTVS. SALIX. Vinculum. Castitas. Sterilitas. Otium. Præmaturum incrementum.

NASVS. Sagacitas. Mors.

NAVIS. Aduentus vel migratio. Felicitas. Salus. Christianæ pietatis successus. Sospitamentum. Manifesta oppugnatio. Lunæ vectatio. Nauigationis authores. Victoria naualis.

NEBRIAS. Voracitas insatiabilis.

NOCTVA Minerua. Sapientia. Vanæ Sapientiæ studiũ. Noctuarum numismata quædam. Victoria. Pecuniæ. Mors. Mutua hostium detrimenta. Abstemius. Patrocinium frustra imploratum. Tyrannus. Hypocrita. Christi humilitas.

NICTERETVM. BLITTVM. Fatuus & insulsus.

OCVLI. Iustitia Moderator. Solis vis. Custos. Angeli. Sermo. Contemptor diuum. Fauor. Cassus lumine. Libidinosus. Præstantia. Vita mòrsque. Meteora. Iouis prouidentia. Seueritas. Hilaritas. Luctus. Iuno. Onerosa proles. Orbitas. Securitas. Cæcitas. Æquum dominium. Sapientia.

OLEA. Pax. Durities emollita. Agricultura. Fœlicitas. Condonatio. Eleemosyna. Supplicatio. Mansuetudo. Æternitas. Gymnasium. Nitores. Victoria.

ctoria. Pinguedo. Hilaritas. Spes. Frugalitas.

ORYX. Mathematicus. Sobrietas.

OSTREA. Humanum genus.

OTIS. Imbecillius fortiori assurgens. Nil altum sapiens. Contumax.

PALMA. Annus & mensis. Temporis Diuturnitas. Æqualitas. Iustitia. Sol. Victoria. Iudæa. Iactura. Nuptiæ. Innocentia. Piorum vita.

PANTHERA. Speciosior atque validior à deteriore superatus. Improbitas. Dissimulator ingenij. Ebriositas. Morum varietas.

PAPAVER. Ceres. Iustitia. Venus. Amor. Gentes. Capita.

PAPYRVS. Paruo contentus. Victus. Antiqua progenies. Sacerdotium.

PASSER. Annuum vitæ tempus Prolifica salubritas. Sirenes. Petulantia perniciosa. Eloquentia.

PASTINACA. Parricidæ supplicium.

PAVO. Iuno. Diuitiarum turpitudo. Diuitiæ vicissitudinariæ. Nox. Dies. Gloriosus. Prodigus. Concordia. Fœminarum consecratio.

PECTEN. Venus.

PEDES. Irritum. Vacillatio. Fundamentum. Purificator. Diues auarus. Seruitus. Triumphator. Via. Solstitium hyemale. Voluptarij affectus. Finis. Iniquitas. Aggressio. Regressus. Ignauia vel requies.

PELICANVS. Insipientia. Pietas & amor in filios. Miseratio Solitudo.

PELLIS. Texatio. Mors. Scorta. Castra, vel bellicus apparatus.

PERA

PERA. Hieremiæ cingulum. Puritas. Fatum. Castimonia. Profectus orationis.

PERDIX. Amor turpissimus. Immoderata nequitia. Præcox præfectus Reditus in viam. Rei familiaris concordia. Astutia in euitandis periculis vaferrima. Contumeliosus. Astutia praua.

PERPENDICVLVM. Ædificatio, vel Positum. Rectus tenor.

PERSICVM MALVM. Acutus. In alieno cœlo melior. Silentium Cor. Cædes multiplex. Curæ variæ. Bona citò labentia.

PHALERÆ, vide TORQVES.

PHIALA, vide THVRIBVLVM.

PHOCAS. Somniculosus. Infortunij magni tutela. Venator.

PHOENIX. Instauratio. Absentia diuturna. Sol. Præstantia.

PHOLIS. Parto furens.

PICA. Garrulitas. Simulatio.

PILEVS. Nobilitas. Libertas. Liberatores patriæ. Seruilis improbitas. Theodosiani primi, secundi, tertij. Triplex libertas. Flamines. Hippocrates. Forma pilei.

PINNA. Alienæ opis indigus Ab ineunte ætate libidinosus.

PINVS. Mors. Istmia. Natura. Cybele. Æsculapius.

PISCIS. Prophanum. Duæ mortalium conditiones. Purificatio. Damnum & vtilitas. Silentium. Humanæ vitæ conditio. Odium. Diuinorum ab humanis separatio. Nequitia. Amicitia firma. A musis & gratijs alienus. Ganea. Animæ Inno-

centia Dæmones improbi. Gentes. Ignorantia. Aquæ. Facelitis. Decerto.

PLVMBVM, vide VNCVS.

POLYPVS. Rei familiaris accumulatio. Omnium ſabliguritor. Victoria vti neſcius. Tyrannus. Moribus aliorum accommodatus.

POPVLVS. Funus. Tempus.

PSITTACVS. Eloquentia.

PVNICVM, vide MALVM.

PVRPVRA. Maledicus. De gula multatus. Vno exanimatus ictu. Seceſſus.

QVADRATVM. Annus ſolaris. Sapientia. Mercurius. Iuris. Vir probus. Clari viri. Muliebris ſtatura. Roma vetus.

QVERCVS. Ciuium ſeruator. Amuletum. Virtus. Fortitudo. Diuturnitas. Imperium firmum. Oſiris. Principatus. Obſcœnitas. Ira delinita.

RAIA. Captator.

RANA. Imperfectus. Inuerecundus. Curioſitas. Longo poſt tempore progrediens. Sophiſta. Dæmones. Poëtæ. Silentium. Ruſticitas.

RAPVM. Sol.

REMORA. Impedimentum. Salus. Pariundi facilitas.

RETIA. Silentium. Perſuaſio. Inſidiæ. Deſolatio.

ROSA. Imbecillitas humana. Bonum malo circumſeptum. Bonum de malo deligere, vel Bonum malo circumſeptum.

RVTA. Caſtimonia.

SALAMANDRA. Ab igne circumfuſo non offenſus. Conſtantia. Amator. Amoris nutrimentum. Hirpi. Corruptor omnium.

SALIX, vide MYRTVS.

SALVS. Iniuriarum vltio. Necessitudinis auersator.

SAPPHIRVS. Imperium, aut summum sacerdotium. Cœlum decimum.

SARGVS. Alieni laboris fructus.

SARTAGO. Resipiscentia.

SCARABEVS. Solis operum similitudo. Mundus. Generatio. Vnigenitus. Deus in humano corpore. Vir, paterve. Bellator strenuus. Sol. Luna. Mercurius. Febris lethalis à sole. Virtus eneruata delicijs.

SCARVS. Prudens captiuitatis declinator. Ingluuiosus.

SCEPTRVM. Regnum.

SCOLOPENDRA. Animus à vitijs depurgatus.

SCORPIVS. Hostium cædes mutua. Doli fallaciæque Innocua prauitas. Libido. Terra Africa.

SCVTA. PELTÆ. ANCILIA. Strenuus. Salus. Sapientia. Armenica prima & secunda. Menapii. Vesontes. Pauitatio. Defensio. Deditio. Initium pugnæ. Plausus. Honores. Lacones. Messenij. Morositas. Signa equis impressa. Nefastus. Salij.

SECVRIS. Lydiæ Rex. Romani Consules. Animaduersio. Memoria duratura.

SELENOTROPIVM, vide HELIOTROPIVM.

SELLA, *seu sedes*, vide THORAX.

SEPIA. Pulchra incepta turpiter cedentia. Thetis. Simulationum inuolucris obtectus. Mendacium. Improbitas. Literæ. Viri amor in mulierem insidam. Tempestas.

SERPENS. 1. Machina. Iuuentuti redditus. Tempus. Cala-

Calamitas. Mundi moles. Annus. Æolus.

SERPENS. II. Imperator. Oscus. Iuno domina. Iuno conseruatrix. Orbis dominium. Impp. duo. Prouinciæ princeps. Rex optimus. Rex tutelaris. Heros. Epaminondas. Amplitudo nominis. Dominium. Asia. Præfectus militum. Cohortes. Seniores Menapes. Cortonenses. Thaipsali. Præfecti fabricæ. Sagunnenses. Bianenses. Honoriani iuniores. Marcomani. Curatij iuniores. Maurialites. Fabricæ. Defensores. Sexta Parthica. Angleuarij. Cornuti. Falconarij. Vindices. Sagittarij nerui. Bataui. Marcomani iuniores. Marcomani seniores. Atecoti iuniores. Exculcatores. Brachiati.

SERRA. Maledicentia. Anceps pugna. Subsidium.

SILVRVS. THVNNVS. Limi oculi.

SIMIA. Hæres inuisus. Homo nihil ac nequam. Vitiorum dissimulator. Impudentia. Petulantia. Febris medela. Sui admirator.

SIMILAX. Funestum.

SINAPI. Fœcunditas. Intellectus efficacia. Firmitas doctrinæ. Expergefacio. Sublimium appetitor.

SISTRVM. Rerum vicissitudo.

SMARAGDVS. Virginitas.

SOL. Deus optimus Maximus. Vnitas. Veritas. Christus. Resipiscens. Claritas. Imperij Maiestas summa. Humana vita. Annus. Græci. Pater, mater, liberi. Prægnantia.

SPECVLVM. Exploratio. Falsum. Hymnus.

SPICA. Ceres. Annona. Africa. Braccati milites. Prouentus. Æstas, & frugum inuentor. Messis. Tempus. Agricultura. Fratres aruales. Sacerdotes Amorum. Pax. Dianæ triclariæ sacrum.

SPI-

SPINA DORSI. Titillatio. Temperantia.

SPONGIA. Bibacissimus. Abolitus. Mollities.

SQVATINA. Faber lignarius.

STELLÆ. Vniuersi Deus. Pan. Celebritas. Prosperitas. Fatum. Sirius stella. Spiritus cælestes. Tempus. Exploratio. Custodia. Anima. Morbus grauis. Crepusculum.

STRVTHIOCAMELVS. Iustitia. Pinnæ in mœnibus. Elementorum concordia. Multiuolus. Hæreticus. Hypocrita. Insipientia.

SVS. Pernicies. Sensus maximè brutus: Vaniloquentia. Vis animi labefactata. Sophistæ. Alienus à bonis moribus. Distincto. Cogitatio. Profanus. Nabuchodonosor. Indocilitas. Stupidi, tardiuę. Deliciæ luxuriosæ. Ganea. Ciborum varietate satur. Salacitas & Æstas. Annorum certus numerus. Latro. Impetus. Æstas & hyems. Venus. Adonis. Chaos. Porci cultus. Militaris ordo. Iouij. Honoriani. Agricola. Delirij piaculum. Sacrificium. Sacramentum. Nuptialia. Terra. Iunóve. Humana hostia.

TALPA. Cæcitas. Auditus è longinquo. Præsagium.

TARANDA. Mentis attonitæ consternatio Poësis. Discessio subita. Amoris firmitas. Hyemale solstitium.

TAVRVS BOS. Temperantia. Modestia. Petulantiæ frænum. Obtutus amatorius. Bonorum obsequium. Proles mascula, & fœminea, Auditus promptus. Neptunus. Fluuij. Tonitrus. Lætitia. Annonæ fœlicitas & penuria. Terra frugifera. Opis imploratio. Frugum opulentia. Iustitia. Pecunia. Vocalis prima Italia. Ciuis oppressus à peregrino. Opus & labor. Fructus ex laboribus. Absurda res. Iudæi. Apostoli. Pastores

Ecclef. Vitiofus. Podagrofus. A laboribus quies. Bucephali. Iupiter. Diana. Pallas. Bacchus. Bithonis robur. Velocitas negotiorum. Diferta proles. Occultum confilium. Victoria. Lucas Euangelifta. Manfuetudo. Ferocitas euitanda.

TEMO. Regimen. Fortuna. Inconftantia. Fortuna redux.

TESTVDO. In potentioris ditionem redactus. Fortunatum contemptus. Virginum cuftodia. Munimentum. Mors difficilis. Segnities. Mordacitas, Peloponnefij.

TIBIÆ. Senfus. Sacrorum tempus.

TIGRIS. Sol. Ferocia emollita. Vltio. Pernicitas. Amor in filios. Muficæ hoftis.

TIPPVLA. Leuitas.

TITVLVS. Sacerdos. Regia claritas. Pallas. Proteus. Veritas. Infignium caufæ. Animalium curandorum caufa. Leges. Hilaritas. Cornua. Mur'. Vires.

THORAX. Perennitas, Æternitas. Vefta. Diuus. Securitas. Congiarium. Ædituus, Confultatio. Ceffatio. Opis imploratio. Ædilis curulis.

THVNVS, vide SILVRVS.

THVRIBVLVM. PHIALA. Difcordia. Puritas. Vefta. Nuptialia, vel puritas maritalis: Ærumnæ. Neceffitas. Vita. Coniugij commoda. Maioris luminis violentia. Numen. Tentamentum

TORPEDO. Multorum affertor.

TORQVES, PHALERÆ. Virtus Solida. Opera laudabilia.

TRIANGVLVS. Trinitas rerum.

TRICIPITIVM. Geryones. Hifpania. Luna menfifve. Auxiliares. Sol. Iupiter æquus. Diana.

TRI-

TRIDENS. Aperta vis.

TRIDENS. Mare. Træzenij. Mantinea. Legio vigesima.

TVBA. Celebritas. Erigendæ mentis signum.

TVRDVS. Suis artibus elusus. Surditas.

TVRTVR. Continentissima viduitas. Pudicitia. Prudentia. Saltatio. Intellectus æthereus.

TYMPANVM TINTINNABVLVM. LITERÆ SEPTEM.

Musa. Musæ cum Appolline. A. B. F. Δ. Pentalpha. Infinitum. Principium & finis. Fatum.

VELIA. Studiosus otij.

VECTIS. Ars naturæ victrix.

VENTER. Principium. Mars. Insatiabilitas. Humana delicta.

VEPRES. Scelera. Odium. Asperitas. Perturbationes & anxietates. Diuitiarum curæ. Gratia.

VERBENA. Capita deorum. Diui præcursoris caput. Noua nupta.

VESPERTILIO. Ab exilij fortuna in altum euectus. Officia mutua. Nutricationis facultas. Lucifuga. Mora. Iustitia. Securitas. Impuræ mentis homo.

VESTES ATRATÆ. Sacerdotes Ægyptij. Ceres. Falacralis. Flamen. Ærumnosus. Mappa. Paludamentum. Rubicunda. Læna. Versicoloris. Lintea. Fides lubrica. Fidei creditum. Prætexta. Palmata & toga picta. Pudor. Manipularis Penula. Zona, Vincula iugalia. Puerperium. Temperantia.

VIPERA. Vxor inimica marito. Filij conspirantes in matrem.

matrem. Abortus. Vulnus amatorium. Syrtes anguipedes Faunus anguis. Sensus à voluptate, mens à sensu decepta. Sensus quinque. Malus dæmon. Delectatio. Libidinis antidotum. Petulantiæ finis. Voluptas maturè extincta. Araxa meretrix. Continentia. Calliditas.

VITIS. Lætitia. Acerbitas. Hilaritas. Libertas. Fælicitas. Labor. Titillatio. Sanguis. Feracitas. Piorum conuentus.

VMBILICVS. Paria. Medium. Finis. Castimonia & Concupiscentia.

VNCVS. PLVMBVM. Hebetudo. Iniquitas.

VNIONES. Lachrymæ.

VPVPA. Feracitatis præcognitio. Ebrietatis remedium.

VRNÆ NILI. Agricultura Nilus.

VRSVS. Profectus cum ætate. Ex inedia macies. Mores occulti. Virago. Puellaris ætas. Prouidenti. Ira. Imbecillus princeps.

VRVS. Captiuitatis impatiens.

VVLPANSER. Filius.

VVLPES. Calliditas dolosa, Mala cogitatio. Magnus conatus cum dolo. Ratiocinatio. Munimentum.

VVLTVR. Annus. Annorum centena. Mater siue naturæ genus. Miseratio. Iustitia. Designatio. Terminus. Præsagitura. Hæredipeta. Funus. Peregrinus. Concupiscentia. Liuor. Diuina prouidentia Consummatio. Pallas & Iuno. Ars & ingenium. Ignis duplex. Drachmæ duæ siue cor.

SYMBO-

SYMBOLORVM SELECTORVM ET EMBLEMATVM APPENDIX EX R. P. MAXIMIL. SANDÆO SOC. IESV THEOLOGIA SYMBOLICA.

ET

Symbolis mortis, & Vitæ humanæ.

Est tibi animus, exhibere Christum, eiusque Sacrificium, omnium sacrificiorum anacephaleosin, quo sancitum est nouum fœdus Christianorum cum Deo? pingantur ad emblema Theologicum conficiendum.

ARIES, CAPRA, VACCA, TVRTVR, COLVMBA.

Sit inscriptio.

Sacrificium Theanthopri.

In hoc Emblemate, ARIES, siue OVIS, significabit Christi innocentiam. CAPRA similitudinem carnis peccati in Christo. VACCA robur, & patientiam Christi in perferendis laboribus. TVRTVR, Christi munditiem, & castimoniam. COLVMBA, animal sine felle, doloque, incomparabilem Christi Mansuetudinem.

Placet SS. Trinitatis adumbrare arcanum? pingatur.

Vacca triennis, Capra trima, aries annorum trium.

Rupertus Abbas Tuit. de operibus Trinitatis *lib.* 5. *cap.* 21. Iuuat Emblemate exprimere gratum Deo ex hominibus virtute excellentibus sacrificium. Prodeant rursus in tabula, pictoris ingeniosi manu, inverso ordine.

Columba, Turtur, Bos, Ouis, Capra.

Explicationem symboli dabit huius sapientiæ haud imperitus, ex Hebræorum Theologis, Philo. Etenim COLVMBA inter natura mansuetas, & gregatim volitantes est mitissima: TVRTVR. verò inter solitarias cicuratu facillima, Terrestrium trium præcipua sunt genera, BOVM, OVIVM. CAPRARVM, vt mitiora, & mansuetiora, si quidem magna Boum armenta, magnique greges ouium, & Caprarum, dum exeunt ad pascua, rursusque ad septa reducuntur, ab vno quouis non viro tantum, sed etiam puero aguntur. illud etiam mitis eorum ingenij argumentum est, quod non carnibus, sed herbis vescuntur: nec vnguibus aduncis armata sunt, nec continua serie dentium.

ARIETES præter carnis esum, etiam vestitum præbent, tegendis corporibus. BOVES, arando terram sementi præparant; & ipsas fruges tritura vtiles reddunt alimento. Ex Caprarum (taceo hic lac, & Caseum) pilis ac tergoribus contextis consutisque, fiunt penulæ viatorum, velaminaque militibus & alijs, quos necessitas aliqua cogit extra vrbes sub dio degere.

Breuiter gratissima Deo sunt victima, qui domi mites & quieti: foris exemplo, ac opê, proximis sunt quàm maximè salutares.

TVRTVR ET COLVMBA.

Multarum Virtutum Symbola.

Est TVRTVR Symbolum, fidei Matrimonialis, COLVMBA.

LVMBA innocentiæ ſimplicitatis, ſinceritatis, & quarum non virtutum? Producamus aliqua, vt Theologiæ ſymbolicæ celebretur fœcunditas.

CHRISTIANVS, TVRTVR, COLVMBA,

1. *Caſtitate, Caritate.* S. *Ambroſ. ſerm. de Purif.*

2. *Gemitu, Cantu.* *Beda lib. 1. in Luc.*

3. *Contemplatione, Actione.*

D. Bonauentura *in c. 11. Lucæ* : vtraque Auis gemitum habet pro cantu. Primus eſt amoris. Secundus eſt deuotionis.

4. *Caſtitate, Simplicitate.*

Aymon *Serm. 11. de Purificat.* In TVRTVRE præfigurabatur Domini caſtitas; quia ex virgine natus eſt: In COLVMBA eius ſimplicitas.

5. *Duplici compunctione.*

6. *Turtur, Fide coniugali.*

Aſſeuerant Turturem caſtam & amatricem compares eſſe. S. *Chryſoſt. tom. 5. Hom. de virtut.*

7. *Planctu.*

Videas vbique ſingularem, inquit, Bernard. *ſerm. 59. in Cant.* gementem vbique audias: nec vnquam in viridi ramo reſidentem proſpicies. Symbolum Animæ à Deo lethali crimine auerſæ, quam conuenit in perpetuo luctu ætatem tranſigere. *Aymo de Purif. Gregor. in c. 1. Cantic.*

Nec gemere aërea ceſſabit Turtur ab vlmo.
dixit Poëta, dicam ego:
Nec gemere ex animo ceſſet peccator amaro. S. *Ambr. ad Labſ. cap. 8.*

8. *Deplumatione.*

Turtur in hieme deplumis efficitur, In nouo verò

Tem-

Pet. Berch. lib. 7. Reductor Moral. cap. 70. Plumas resumit.

tempore de cauernis exit: plumas resumit, sic Anima in hyeme, id est tempore peccati.

9. *Religionis Officijs.*

Turtur est auis nullum lædens: sed patienter erga omnes se habens:

CHRISTIANVS EST COLVMBA.

10. *Candore.*

Hic Color in Columbis commendatur: quæ si albæ, censentur stirpis nobilissimæ. Palæstini certe, candidas Columbas, tanquam Deo dignas, sacras, & inuiolabiles habebant.

Tibull.

Quid memorem vt volitet crebras intacta per vrbes.
Alba Palæstino culta Columba suo?

Candor autem ille innocentiæ & integritatis est symbolum.

11. *Humanitate.*

S. Cyprian. de unit. Eccles. cap. 6. S. Chrys. explicans illa Estote prudentes. &c.

12. *Mansuetudine.*

Breuiter dico: Estote Prudentes sicut serpentes, vt malum intelligatis, & caueatis. Estote simplices sicut Columbæ vt non faciatis vllum malum.

13. *Virtutum fragantia*

Columbæ vnguentorum suauissimis odoribus delectari dicuntur. Quocirca vt in suis Columbarijs retinerentur, solebant antiqui parietes, fenestras opobalsami oleo circumlinire. Quin vt alias quoque Columbas inescarent, vnam alteramue emittebant, odorum fragrantia delibutam: quam deinde aliæ facile affectabantur. Ita scribit S. Basilius, & testatur Didymus Geoponic. *lib.* 14.

COLVM-

COLVMBA, TVRTVR.

14. *Ovorum Fœtu.*

COLVMBA.

15. *Multiplici Affectu.*

S. August. Serm 11. de Trinit. Verbum Dei Ouum.

Columba sæpè super riuulos aquarum sedet; vt viso accipitre veniente, se in vndas immergat, & euadat. In tritico meliora grana eligit. Sæpè alienos pullos nutrit. Rostro non percutit, non habet fel. Nidum facit in fenestris murorum. Gemitum habet pro cantu.

16. *Viduitate.*

Horus Apoll. *lib.* 11. *Hierogl.* *Hieron. 30.*

17. *Medicandi Virtute.* *Hierog. 43.*

18. *Fœcunditate.*

Tanta est Columbæ fæcunditas, vt singulis mensibus oua pariat, foueat, iisque incumbat. & pullos in lucem edat; nec singulos, sed binos plurimum.

TVRTVR, COLVMBA, MARIA.

Richard. de diff. r. sacrif. Abræ. & De paræ Virg.

Rupertus *Lib.* 3. *in Cant.*

Martinus Delrius *in speculo Mariano lectione sacra* 37. Amoris sinceri, & fidei coniugalis Columba symbolum est. ideo Cypriæ Deæ currum poëtæ ab his alitibus trahi fingunt. MARIA Columba est, quia Candida & innocens: mitis & mansueta, fida compari suo Deo: patientiæ, humilitatis, caritatis, & omnium virtutum laude cumulata.

Cyril. lib 15. de Adorat. in spir. Alcuin. cap. 11 Cant. Angel. ibid. Bern. ser. 59. in Cant.

TVRTVR, COLVMBA, CHRISTVS.

COLVMBA, SPIRITVS, SANCTVS.

Spiritus Sanctus in specie Columbæ super Christum Baptizatum apparuit propter tria *S. Thom.* 3. *P. Q.* 39. *Art.* 6.

SINCERITAS.

Columba & animal simplex astutia, & dolo carens; vnde dicitur Matt. 10. *Estote simplices sicut Columbæ.*

SEPTEM DONA, SPIRITVS SANCTI.

I. Columba secus fluenta habitat, vt inde viso accipitre mergat se, & euadat, quod pertinet ad donum *Sapientiæ.*

II. Columba meliora grana eligit, quod pertinet ad donum *Scientiæ.*

III. Columba alienos pullos nutrit, pertinet ad donum *Consilij.*

IV. Columba non lacerat rostro, quod pertinet ad donum *Intellectus.*

V. Columba felle caret, quod pertinet ad donum *Pietatis.*

VI. Columba in cauernis petræ nidificat, donum *Fortitudinis.*

VII. Columba gemitum pro cantu habet, ad donum *Timoris.*

REMISSIO PECCATI.

Chrysostomus inquit *Homil.* 12. *in Matthæum*: In diluuio apparuit hoc animal (Columba) ferens oliuæ & communem orbis tranquillitatem annuncians.

VNIO.

Columba animal amicabile & gregale S. Chrysostomus *Homal.* 4. *in cap.* 3. *Matth.*

MVNDITIES.

Chrisost. Hom. 13. *in Matth.*

Mansuetum hoc animal, ac mundum est, quia igitur ipse spiritus, mansuetudinis est spiritus, ac munditiei, propterea in eius specie apparuit. Origenes *Homil.* 27. *in Lucam.* A fœtore abhorrere Columbam quo

quotidianis documentis constat & hoc Spiritui Sancto peculiariter conuenire Theophylactus annimaduertit, & Euthymius: Columba (inquit) bono gaudet odore: sic & Spiritus Sanctus virtutum suaui odore summopere delectatur.

DVLCEDO, GEMITVS, FAMILIARITAS.

Chrisostomus *Hom. 12. in Genes.* Columba animal est mite, & nostra conuersatione gaudens. Cuius nam sunt delitiæ esse cum filijs hominum? *Spiritus.* *S. Aguſt. Tract. 6. in Ioan.*

VIRTVTES CHRISTIANORVM.

Tundem, vix est virtus, quam in Christiano desideres quæ Columbæ symbolo non explicatur. Virtutes Baptizati columbæ proprietates indicant. Simplicitas, pax vera, neminem lædit, absque amaritudine: non rapit. patientia columbæ.

THEOLOGIA EMBLEMATICA,

Doctus à Deo Iacob Patriarcha.

1. *Scala Iacob.* *Philo. lib. de somnijs.*
Aer Geniorum Regio. *S. Hieron. Ep. 161. ad Pammach. contra error. Ioan. Ierosolymit.*
2. *Sublunaris mundi ſpacium.*
3. *Anima rationis particeps.*
4. *Studioſi exercitatio.*
5. *Mortalium accliuis, decliuisq; curſus.*

SCALA PITTACI.

Hominum ſors varia.

Pittacus apud Mytilenem scalam in templis ex- *Philo lib. de som. Philo l. de som. Philo li. de som.*

 struxit,

truxit, ad vſum quidem nullum idoneam, tantum vt donarij loco eſſet: latenter eâ re multiplicem fortunæ viciſſitudinem ſignificans: quæ facit alios quidem felices aſcendere: contra autem deſcendere alios infelices. Quin etiam in vnum atque eundem vtrúmque conferens idem exprimitur. Ælian. *l.* 2. *var. hiſtor.*

ROTA.

Viciſſitudo caſuum humanorum.

Soldanus à Rege Franciæ Ludouico II. Capuam captiuus adductus toto biennio nunquam ridere viſus eſt. Itaque Rex ei, qui effuſum riſum Soldano excitaſſet aureum munus promiſit, &c. Tum Soldanus: Currum contemplabatur eiuſqueRotas, vt earum aliæ partes in imum, aliæ in ſummum obuerterentur: atque hanc ego incertæ, inconſtantiſq; hominum felicitatis imaginem ſentiens, riſi, Theatrum vitæ humanæ varijs titulis. Juſtus Lipſius in exemp. Polit. & Speculum Tragicum.

legendus Pererius *Diſput.* 3. *Cornel. à Lap. Ge.* 28.

6. SCALA IACOB.

Peregrinationis Proſperitas.

7. PROVIDENTIA ADMIRANDA.

Sap. 8. 1. *S.* Bern. 1. *de gratia & libero arbitrio.* Boetius *lib.* 5. *de conſolat. metro.* 3. Tertull. *lib. de pœnitent.* Clem. Alex. *lib.* 6. *Strom.*

Iliad. Θ.

8. CATENA HOMERICA.

Scala Iacob, Incarnatio verbi.

Abulenſis, Hugo Cardinalis, Carthuſianus, Rupertus, Diodorus, Vatablus, quos ſequuntur Pererius, & Cornelius, ac ceteris fuſius, ſubtiliuſque Antonius Ferdinandus, opere de viſionibus. V. T.

1. Scala vel à terra in Cœlum protendebatur: vel à cœlo dimittebatur in terram. Arripe *duplex Euangelium*, Lucæ vnum, alterum Matthæi. II.

II. Scala è terra in cœlum extollitur; lege Genealogiam Christi, quam describit Lucas, *cap.* 3. *Theophilact. Luc. Tertull. lib. de Resur. carnis Iren. lib. 3. cont. Hæres. cap. 33.*

III. Scala ad cœlum pertingens; &, Genealogia Christi in Deum desinens, significat, Incarnationis arcanum, non in caussas naturales referendum, sed in principem omnium, & supremam Caussarum Deum.

IV. Duo scalæ latera, quibus eius innititur stabilitas & quibus inserti, fixique tenentur gradus, sunt *Misericordia, & Veritas, seu* fidelitas.

V. Scalæ Gradus designant generationes, & genitores à quibus Christus secundum carnem.

VI. Scala tangit terram, an non verbum est incarnatum in terra?

VII. Eadem attingit cœlum, est enim Christus, & filius hominis & filius Dei: *Deus* homo.

VIII. Scala cœlum inter & terram est intermedia.

9. SCALA IACOB, CHRISTVS.

10. SCALA IACOB. MARIA DEIPARA. *August. serm. 11. de Natiuit. Dom.*

Andreas Cretensis. Ecce scalam. &c. Ioannes Damascenus orat. 1. S. Bernardus Ep. 174.

11. SCALA IACOB.

Ioseph. Deiparæ Sponsus.

12. *Scala Iacob. Crux Christi.* *Hieron. in Psal. 98.*

13. *Ecclesia Christi. vera Religio.* *August. serm. 79.*

14. *Regnum Dei.*

15. *Via vitæ, est Disciplina.*

16. *Pietatis Exercitatio.* *S. Bas. Ps. 1*

17. *Disciplina religiosa. Regula sacri ordinis.* *S. Bernard. Declamat.*

Latera Scalæ huius, inquit, sunt vilitas, seu, humilitas mentis, & Asperitas vitæ: Duo haud dubie Religiosæ vitæ firmamenta. Hæc est via, qua dile-

ctus Domini cœlum benedictus ascendit. S. Gregor.

August.. in Tit. Ps. 119.

18. *Arcta Euangelij via.*

19. *Contemplantium agentiumque Palæstra.*

Gregorius Papa *lib.* 1. *Epist.* 42.

20. *Prædestinatorum Coclea.*

Inter opuscula S. Bernardi, vnum est, *de modo bene viuendi ad Sororem.*

Math. 24. 40. 41.

21. *Mola, Aër, Lectus.*

22. *Humilitatis machina.*

Apposita humilitatis Christianæ imago, Iacobi scala, in qua latera duo sunt: *Notitia Dei*, & *notitia sui. Nouerim me nouerim te*: aiebat vir sanctus.

Delrio in opere Mariano Lect. 8.

23. *Considerationum Gradatio.*

24. *Rerum Creatarum series.*

25. *Scriptura sacra.*

26. *Doctrina Christiana.*

27. *Oratio Dominica.*

28. *Hodœporicum cœleste.*

Tertull. lib. 3. contra Marcio. in fine.

Itinerarium etiam dicere possem, si placet magis, sit *iter*, aut *via* ad Beatitudinem.

29. *Ascetarum stadium.*

visio. F. Leon. 10. de duplici scala. Alcazar Apocal. 4. vers. 1.

Itur per hanc Scalam vel curritur à cælestis Philosophiæ initiatis.

30. *Apostolorum Gymnasium.*

31. *Angelorum Orchestra.*

32. *Mentium beatarum Chori.*

Gregor. lib. 4. moral.

Anagogicum est hoc Emblema: eiusque intellectus refertur ad diuersas sedes, gradus, & choros Angelorum, aliorumque Sanctorum in cœlis.

VI.

VI. SCALA DISCIPLINARVM.

Conſtat itaque ſcala ſapientiæ tot gradibus, quot ſunt artes, facultateſquè litterariæ, quas ſub ſe habet ſcientiarum Regina Theologia, in faſtigio huius ſcalæ locanda.

VII SCALA FIDELIVM.

Hugo Vict. de ſcrip Ar. c. 7. ma ſiones Arcæ.

Prima ſcala eſt *Timor*. Secunda *Dolor*. Tertia *Amor*. Quarta eſt, *cognitio*. Quinta, *meditatio*. Sexta *Contemplatio*. Septima *Patientia*, octauà ſcala eſt *Miſericordia*. Nona *Compunctio*. Decima ſcala eſt *Temperantia*. Vndecima eſt *Prudentia* Duodecima *Fortitudo*.

VIII. SCALA GESTATORIA.

Inter Symbola Regum Angliæ, viſitur ſcala, quæ facile ad omnem vſum transferri poteſt: addito lemmate; *Per gradus velox*. Significabat Henricus primus, qui illud vſurpabat: citius fieri quod diſtinctè fit; quam quod abruptè, & tumultuariè, eſt quoddam principium, medium, & finis in omnibus rebus, quæ ſi commiſces, aut confundis, inquit interpres, rem euertis: te, ſi non perdis, nequicquam fatigas: haud ſecus, ac qui ex ſcalarum gradibus medios tollit non aſcenſum, aut deſcenſum, ſed ruinam ſtruit.

EMBLEMATA SACRA EX D. EPIPHANII PHISIOL.

I. Emblema.

Deus cognitu difficilis.

Leo *ſua obtegens veſtigia*.
Deus abſconditus:
Chriſtus ignotus
Diuinitas inuoluta.

Morale. *sit Eleemosyna tua in abscondito.* Matth. 6.

II. Emblema.

Leo *Catulum animat & oculat.*
Christus vita Donat & Lumine.

III. Vrus ad Tanyn Captus. Christianus à Volupta[te] irretitus.

IV. Elephas à Fœmina Deceptus. Adam ab Eua.

V. Ceruus ad Fontes. Christianus pœnitens.

VI. Aquila iuuenescit. Pœnitens renouatur.

VII. Vulturis pastus. Vorax post ieiunia.

VIII. Pelicanus Christus.

IX. Perdix Fæcunda. Operum bonorum fructus.

X. Turtur vidua. Christianus Continens.

XI. Phœnix. Christus resurgens.

XII. Pauo pedes intuens. Peccator Conscientiam scrutans.

XIII. Serpens per Rimam ingreditur. Fidelis per arctam viam.

XIV. Serpens insilit in Nudos. Dæmon in Gratia destitutos.

XV. Serpens caput obtegens. Prudens Cautela.

XVI. Serpens venenum fugit. Initiatus malitiam.

XVII. Formica Colligens. Prudens œconomus.

XVIII. Formica Grana dissecans, Sapiens discretus.

XIX. Vulpes aues capiens, Dæmon venator Animarum.

XX. Nycticorax. Tenebrarum Amans.

XXI. Apicula. in Paruis Magna.

XXII. Rana Aquatica. Ociosus Monachus.

XXIII. Charadrij oculus medicus. Christi Aspectus salutaris.

XXIV. Picus inanes Arbores occupans. Dæmon illudens vanis.

XXV. Ciconia Castus & Pius Amans.

VNIVS EIVSDEMQVE MYSTERII LATET IN NATVRÆ promptuario. Multiplex Emblema.

1. *Resurrectio mortuorum.* Dies mortuus Reuiuiscens. Tertull. l. de Resur. car. c. 1. 11. 12.
2. *Homo soporatus resuscitatur.* Dies occidit Dormimus. Exoritur. Exsurgitur. Somnus mortis imago. mortui dormientes.
3. *Quatuor anni* temporum vices. Tertull. l. de carn. Resur. cap 12. l. 4. de. spectac. cap. 9.
4. *Lunæ Reciduatus* Tertull. *lib. de Resur. car. c.* 12.
5. *Plantæ* Reuiuiscunt, semen Repullubat Ambrosius. *lib. de fide Resurrectionis*, symbolum huius mysterij producens Granũ frumenti aridum, quod cum tellus molli suo sinu acceperit, foueritque, admiranda sui commutatione in spicam erumpens, omnibusque sui gratissimam speciem exhibens, suscitari videtur, nam Christi sensu mortuum fuerat. Breuissimè Epiphanius. seminatur terra & germinat, quoniam fracta post sectionem resurgent. Hinc Symbolum: *Mors corporum, sator quod* tractat P. Sandæus *l 2. de Symbolis mortis, Symb.* 32. Tertull. de Resur. car. lib. 5.
6. Arbor fructus, Acinus, vitis, surculus. An non & hoc Emblema è scriptura ducunt Patres. audi Iobum patientem. Iob. 14. 1. 8. 9. Eleganter Delrius: Qui facit, vt Arbor floreat excisa, non poterit efficere, vt corpus emortuum reuiuiscat?
7. *Rerum ordo Reuolubilis.*
8. *Hominis Generatio.*
9. *Phœnix.* Ales orientis. Tertull. *l. de resur. car.* c. 13. Amb. *l. de fide Resur.* Hinc formatur Symbolum. Phœnix in ardenti pyra: inscriptio, *Perit, vt Viuat.* quod vsurpauit Christophorus Madrutius Cardinalis. aut, *vnica semper Auis.* quod erat

erat Helionoræ Austriæ Reginæ Franciæ, Francisci Regis vxoris, Phœnicis sui seculi. Inspice symbola Imperator. & Reg. Octauij Stradæ, & Sadeleri.

10 *Semenda.*

Quæ à veteribus narrantur de Phœnice, ad Indicam auem traducunt nonnulli ex alterius orbis lustratoribus, & quidem Nicolaus de Comitibus scribit, in vlteriore India, volucrem esse trifido rostro, sentireque se morituram: mortis igitur horâ eam deferre ligna in nidum suum, cantillareque suauiter, & alarum percussione incendere ligna, ipsam illo igne consumi: indeque vermiculum gigni, qui postea in auem crescit: Hanc auem, *semendam* nominant Indicarum rerum scriptores.

11. *Palma.* Plin. *lib.* 13. *c.* 4.

12. *Pelecanus.* S. August. *in Ps.* 101. 5. Greg. *in Ps. Pœnit. Psal.* 5.

13. *Apes. Muscæ. Reptilia. Locusta. Palumbes. Myoxus. Scarabæus. Vermes.*

De vermibus Maiolus Tom. 1. *colloq.* 5. *&* 6.

Multa accumulo, vt in vno Emblemate variæ conspiciantur imagines, vnius eiusdemq; mysterij. Apes & muscæ aqua præfocatæ, resuscitantur & iterum volitant; Pueris nota res. Reptilia non vnius generis, per brumam immobilia, in orbem iterum se voluunt, adspirante Fauonio Locusta moritur. Item myoxus animal moritur semestri. Scarabæi morti vicini in pila stercoris se ipsos occultant.

14. *Berneca, seu Barliathes.*

Barliathes sunt aues ex ligno crescentes, quas vulgo Pernecas appellat. Fertur enim, quod lignum de abiete marinis aquis insidens, quando successu temporis, putrescere cœperit, humorem ex se crassum emittit, ex quo densato, formantur paruæ species auium ad magnitudinem alaudarum. Primum sunt nudæ: deinde maturantes plumescunt, ac rostris lignum pendentes, per mare fluitant vsque ad maturi-

maturitatem, Vincentius *Natur. histor. lib.* 16. *cap.* 90. meminit quoquè Gesnerus, & easdem aues, *Brantas ac Bernīclas* nominari vulgo tradit.

15. *Alphora.* In piscem transit, & absumptus, redit in vitam Albert. M. *l.* 24. *de Anim. tit.* Alphora.

16. *Bombyx.* de hoc animalculo habet Albertus M. *de Animalibus lib.* 26. vbi illud *lanificium* vocat & Vincentius *l.* 20. *c.* 118. & 119. Basil. Homil. 8. *in Examer.* *Amb. l.* 5. *Exam. c.* 23.

17. *Insecta iuuentutem renouantia.* Silpha, culex, scarabæi. Cicada. Cancri, qui sæpius vno anno exuere senectutem memorantur & vniuerse quæ crustra teguntur. *Aristoteles lib.* 8. *de Histor. animal. cap.* 17.

18. *Serpens,* Virg. *lib.* 11. *Æneid.* Arist. *lib.* 8. *de Hist. animal. cap.* 17. *Plin. lib.* 8. *c.* 27. idem *l.* 20. *c.* 23.

19. *Homines reiuuenescentes.* Torquemada *Dial. horti floridi.* Valtarentasius. *l.* 6. *Philonij.* Plura in hanc accumulat Delrius *lib.* 11. *Disquisit. Magic. Quæst.* 23. vbi quærit: An possit Dæmon seni iuuentam reddere? *Maffei lib.* 11. *Hist. Ind. Ferdinan. Castanneda. lib.* 8.

20. *Papilio.* Maiolus *tom.* 1. *col.* 6.

21. *Aues vitam reuocatæ.* Langius *Epist. medic.* 79. Arist de *admir. cap.* 28. *muscæ & vespæ.*

22. *Leo catulos viuificans.* Ælian. *de animal.* Bas. *Hom.* 9. *Hexa.* Orig. *Homil. in Psalm.* 38. & *de bened.*

23. *Aquila. Ps.* 102. 5. Theodor. Heraclien. *in Psal.* 102. 5. Aquila Regni symbolum. Arist. *l.* 9. *hist. animal. c.* 32. Plinij. *lib.* 10. *c.* 3. Rhodig. *lib.* 13. *c.* 20. Delr. *Disquis. mag. l.* 11. *q.* 23. Alb. *lib.* 23. *de animal.* Greg. *homil.* 18. *in Ezech.* Arist. *lib.* 9. *hist. animal. c.* 32. Plin. *l.* 10. *c.* 3. Per. Damian. *l.* 11. *Epist.* 18. *seu* 39. Amb. *ser.* 54. Aldrouand. *lib.* 1. *Ornithol.* Gesn. *lib.* 3. *de Auibus.*

24. Accipiter. Greg. *lib.* 31. *moral. cap.* 6. & 15. & 32. Aldrouand. *lib.* 4. ornithol, *tit. morbi.* Ælian. *lib.* 12. *de animal. cap.* 4.

25. Ceruus. Basil. *in Psal.* 41. Hieron. Issa. 15. & 34. August. *in Psalm.* 41. Gregor. *lib.* 3 *Mor.*

26. Sardonyx. Sardonycem faciunt duo nomina, sardus, Onyxque, Mardobæus *in can. de Gen.* Isid. *lib.* 16. *c.* 8. Plin. *lib.* 37. *cap.* 6.

27. Sardius Plin. *l.* 38. *cap.* 6.

28. Amethystus. Plin. *lib.* 38. *cap.* 9.

Eccl. 12. 1. 6. 29 Hydria super fontem attrita & resolidata. Omitto significationes huius symboli physicas quas breuiter attingit Ioannes Lorinus, & enucleatè exponit Ioan Pineda.

30. Figuræ Resurgentis Christi. I. Adam viuens. Gen. II. 7. II. Columba, transacto, vndarum, omnia inuoluentium, diluuio in Arcam rediens ramoque oliuæ cunctis optatissimam pacem enuncians.

III. Noë, amoris in genus humanum vino ebrius, è somno euigilans, cooperta nuditate gloriæ vestimentis circumdatus.

Chrys. in. 1. *Epist. ad Corin.* IV. Sara & Rebecca steriles, Parientes, hanc imaginem delineauit Chrysostomus: & sane artificiosè.

V. Isaac. de huius Patre Paullus.

Ad. Hebræ. 11. 19. *Genes.* 28. *Genes.* 37. VI. Iacob. Euigilans de somno.

VII. Ioseph è Cisterna eductus.

VIII. Ioseph. ob falsum crimen in Carcerem detrusus & vinculis alligatus, post non multum temporis, libertati redditus.

IX. Moses è fiscella bitumine illita, ne fluctibus Nili (Mortis) mergeretur.

Exodi. 3. X. Rubus post ardorem Passionis illæsus sub igne mortis consumente validior.

XI. Virga Mosis, quæ magicarum post deuoratas omnes Triumphatrix, terrorem incussit insidiatoribus.

XII. Manus in Mosis sinu leprosa, indeque educta, munda atque elegans. Nu. 17

XIII. Virga Aaron.

XIV. Iob nudus bonorum omnium iacturam passus, omnique humano destitutus solatio, tandem in meliorem, ditioremque rerum omnium sortem veniens, & quasi è mortuis resurgens, illustrat hanc figuram egregie Ioannes de Pineda Tom 1. *S. August. ser. c. 6. de Temp.*

XV. Samson, obseratis Gazæ portis prodiens, de hostibus gloriosa potitus Victoria. Chrysostomus.

XVI. Tobias post longam periculosamque peregrinationem liber à deliberatore pisce ad suos reuersus. *Tob. 6.*

XVII. Mardochæus post Aman. (Mortem) Principem tenebrarum proborum omnium capitalem aduersarium in furcam actum de immanissimo hoste triumphans. *Hest. 7.*

XVIII. Dauid à Custodia & exercitu Saulis cinctus, saluus sese ab insidiantibus eripiens. 1. *Reg.* 19.

XXI. Filius Sareptanæ mortuus, ad vitam reuocatus. 3. *Reg.* 17.

XXII. Filius Sunamitidis luci redditus post decessum. 4. *Reg.* 14.

XXIII. Ieremias in puteum deiectus, inde sanus & incolumis egrediens. *Ierem.* 8.

XXIV. Ionas postquam tres dies mansisset in ventre Ceti, incolumis emergens. *Ioan.* 2. 1.

XXV. Passerculus in hostiam pro leproso oblatus, dotibus gloriæ, alarum vice, ab igne sacrificij liber euolans.

XXVI. Lapis Angularis deiectus, ac reprobatus, factus in caput anguli. *Psal.* 117.

Fax Extincta, Accensa. Ioann. Carthag. *To.* 1. *Hom. Cathol. l.* 13. *Hom.* 2. *Ps.* 60.

Vngues. Pili Epiphan. in Ancor. Homines Rediuiui. septem Dormientes. Grego. Turon. *lib.* 1. *de glor. mar. cap.* 95.

1. Æternitas Sol. Recurrit iugiter.
2. Luna semper Recrescit.

3. Ignis

3. Ignis nunquam cessat.
4. Infernus.
5. Terra sicca & arenosa nunquam saturatur aquâ, *Ignis* qui nunquam deuorare cessat.
6. Aër impulsus, ventus redit in circulos.
7. Animus humanus simul trium temporum participeps.
8. Basiliscus nunquam interit.
9. Asbestos semper ardet. Solin c. 12. Plin. l. 27. c. 10. Isidor. l. 14. c. 2. Id. l. 16. c. 4. Aug. *l.* 11. *de ciuit. c.* 5. *&* 6.
10. Linum Asbestinum Carystium, Indicum, nunquam extinguitur.
12. Salamandra in igne durat. S. Aug. *l.* 12. *c.* 4. *lib.* 21. *cap.* 4. Aristot. *l.* 5. *cap.* 10. Plin. *l.* 10. *c.* 67. Symb. *Imp. & Reg. Ægidij Sadeleri.*
13. Hyacinthus igne non læditur.
14. Pyraustæ pennatæ bestiolæ in fornacib. Cypri viuunt in igne. Aristot. *lib.* 5. *de Histor. animal.* cap. 19. Plin. *lib.* 11. *cap.* 36. 1.
15. Circulus Principio & fine carens.
16. SELLA haud interrupta quies.
17. Rota quæ semper voluitur, & voluetur in omne volubilis æuum.
18. Annus iugiter reuolutus, qui vbi moritur, & occiditur ibi & renascitur, rursumque oritur.
19. Fons iugis, in quo per mæandros aquæ ad suam semper refluunt originem, vt iterum fluant.
20. Scaturigo perennis iuges emanans aquas, sed aquas siue benedictionis suauissimas, siue amarissimas maledictionis æternæ.
21. Labyrinthus innumeris se gyris intorquens, qui ingressos perpetuo circumducit, circumagit, & perdit.
22. Abyssus spirarum & reuolutionum.
23. Spira semper gyrans & circulans in immensum.
24. Anguis orbiculatim in se reflexus, caudam ore complectens: qui in sui fine rursum semper incipit, & incipere nunquam desinet.

25. Du-

25. Duratio semper præsens, non transiens in præteritum aut futurum.

26. ÆVVM ÆVORVM ex Dionysio, quod non interit, sed eodem modo semper se habet.

27. Principiũ, sine principio, sine medio, sine fine iuge, interminatum, semperque inchoans principium. Hæc farrago est imaginum, quibus Æternitatem repræsentare conantur nostri Theologi. Legendus Cornelius de lapide *cap. 6. epist. ad Roma. à numero* 43.

28. Antrum Tenebricosum.

29. Axis. Cornel. *Epist ad Roman.* 6..

30. Mare intransmeabile. Galfridus

31. Hodie. [illegible]

32. Cedrus.

33. Olea. [illegible]

34. Darij Exercitus. Cælius Rhodiginus *lib. 8. cap.* 2. *lib.* 25. *cap.* 1.

35. Cantus Acæmetarium. Drexel. *consid.* 3.

36. Mons. Sandæus.

37. Aceruus Arenularum & temporum.

38. Damnatorum lacrimæ, Guilielm. Perald. *summ. virt. part. 7. de 8. Beatit.* S. Bonauent. *c.* 49.

39. Numerus ineffabilis. Drexel. *cons.* 4. *de Æternit.*

40. Christus, Adam, mors, coruus.

Plures alias Æternitatis imagines apud antiquitatis & symbolorum scrutatores reperio, quæ compendio referam.

41. Mulier stans ambabus manibus eleuatis; dextra tenens caput coronatum, sinistra aliud non coronatum, Æternitatem Deam exprimit, Sebastianus Erizzus *fol.* 411.

42. Mulier dextra innitens clauæ, & sinistra cornu copiæ: pede autem sinistro premens orbem eiusdem est Icon. Æternitatis. idem *loc. cit. Choulus fol.* 113.

43. Mulier velata, in cuius dextera sol, in sinistra luna,

na, eandem Diuam exprimit. idem. Erizzus *loc. cit.*

44. Mulier ornata ciclade, & stans erecta: à sinistra autem eleuans aliquantulum limbum vestis, dextra continens orbem, cui insidet auicula instar ciconiæ, vel ibis. Choulus *fol.* 133. Valer. *fol.* 288.

45. Mulier vestita, stans, & ostentans vtraque manu caput hominis bifrons, vt Ianus pingitur. *Ibidem l. c.*

46. Mulier in curru quem trahunt duo Leones, Imperatricem refert in diuos relatam, ac proinde Æternitatem, idem. ibidem.

47. Vir super Elephantem: aut, in curru tracto à duobus Elephantibus, Choulus *fol.* 114. 115.

48. Mulier sedens super sphæram tenens sceptrum in manu, & habens dextram porrectam. Valerian. *fol.* 288.

49. Vir seminudus tollens dexteram, & tenens tria capita, in sinistra autem orbem. Tria capita significant tempus, *præsens, præteritum, futurum*. sicque populus augurabatur. Imperatori Æternitatem, Erizzus *fol.* 701.

RHAMNVS. cuiusnam sit symbolum. *Plin. lib.* 13. *c.* 23. *lib.* 24.

I. Abimelech.

II. Tyrannus.

III. Imperator Rex Princeps.

IV. Episcopus Seculi mancipium. Franc. Turr. *l.* 8. *const. Apost. c.* 46. *pag.* 272.

V. Virginitas. Phot. *volum.* 237.

VI. Regni Christiani Insigne.

VII. ΑΛΕΞΙΚΑΚΟΣ, ΑΛΕΞΙΑΡΗΣ. Philetæris. *Plin. l.* 24. *c.* 1.

VIII. Peccatum. Pœnitentia. Bellar. *in Ps.* 57. Lorin. psal. *Delrius Tom* 2. *Adag.* 76. *Ps.* 54. 7.

IX. Peccator Reprobus. Augustin. *in Psalm.* 57.

X. Diabolus Antichristus. Iudæus.

XI. Humilitas Nic. Caussinus *lib.* 10. *Parabol.* 70.

XII. *Rhamnus* sub lebete. Præcox exitium.

XIII. *Rhamni* ignis. Furor noxius.

XIV. *Rhamni* ignis. Furor irritus.
XV. Ignis in ſpinis. ira euaneſcens.
XVI. Rhamni ignis Plebeiorum ira.
I. *Oliua*, vitis, Ficus, Pater, Filius, Spiritus. S.
Rhamnus Mundi Princeps, cacodæmon.
II. *Oliua*, Ficus, vitis. Gratia, lex, Chriſtus.
III. *Oliua*, Ficus, vitis. Amans quietis, Sapiens.
Rhamnus. Turbulentus clericus.
IV. Oliua, Ficus, vitis. Sapiens. Sibi vni vacans.
V. Riſus ſtulti. *Eccleſiaſtæ*. 7.
VI. Adulationis Contemptor.
VII. Adulator Geſtiens.
I. *Pyramis* ſi Pythagoricè ex numeris conſtituatur, augebit ſymboli elegantiam, In ea namque Vnitas Deum repræſentabit. Item *Pyramis* ſymbolum eſt vitæ non cuiuſque, ſed felicis, quæ propriè vita Cimmerio ſermone dicitur, quæ à multis huius mundi negocijs ſe paullatim ad vnum colligit, & in Deum vt apicem ſummum omnes ſuas dirigit actiones: Hanc pyramidem expreſſit Deus inquit *Goropius* plane Theologicè, dum dixit, *Martha Martha ſolicita es, & turbaris circa plurima, porro vnum eſt neceſſarium: Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur ab ea. Luc.* 10.
II. Pyramis fundata ſuper baſim quadratam; in qua baſi ſit caput hominis ſine oculis, & manus adfiĉta: in vertice verò Pyramidis oculus, ſignificat mentem bonam conſtantis viri impetu poſſe euerti. Oculus denotat Prouidentiam, & viſum: Caput, & Manus reliquos ſenſus plura Archilles Bocchius *in ſymb*. 95.
III. Pyramis tetragona, habens vnitatem pro ſummitate, & pro baſi, quaternarium, quod eſt hoſpitium æternorum Deorum apud Pythagoram; exhibet mundum Idealem: & Radij, quos vnitas emittit ſupra Pyramidem ſignificant ideas, archetypos primos rerum. Ita philoſophatur Farraſepte *fol.* 213.

IV. Pyramis erecta, & Soli in cancro ascendenti exposita, cum verbis: *semper fiat umbra*, significare potest hominem, qui sit maiori virtute, quam fama, vt existimat Brixianus: licet alij aliter sentiant & in sensum contrarium trahere conentur. Consule Ioannem Baptistam Pittonum ad insignia Catherini Teni.

V. Pyramis imperfecta, ad cuius absolutionem sint parata omnia, addita epigraphe, *Ipse finiam*: repræsentat symbolicè hominem, qui magnum quid inceperit, quod nullus alius præter primum inceptorem perficiat. Ita Ioannes Baptista Pittonus ad insigne Fabij Pappoli. Ruscellus vult significare hominem ad quem spectet imponere finem, ad operis per alios incepti perfectionem & gloriam. est namque *pyramis Gloriæ symbolum*, vsus est eadem insigni Hadrianus v. *vide symbola PP. Romanor. Octauij de strada*, sed nequicquam optauit bonus Pontifex finem intestinis bellis imponere: morte enim præuentus, certantes inter se Christianos Principes reliquit.

VI. Pyramis, quæ maiori ex parte sit perfecta, sed adsit manus humana, cum trulla, & lemma: *In Dies*, significat hominem, qui demonstrat, se assiduo vti labore, & diligentia, vt vltimam manum operi æternum duraturo imponat: Pyramis enim istiusmodi operis est symbolum: Manus cum trulla significat, actionem auctoris non cessare, vt opus perficiatur. Sic fere Camillus Camillius ad insigne Hernandi Vitalis.

VII. Pyramis, in cuius cacumine sol, & in medio duæ manus se inuicem complexæ, adiuncta epigraphe, *sine fine*, symbolum est hominis, qui sit permansurus constans in fide & obsequio, in quo fuerunt maiores, & qui spem in Deo collocet non mouendum: eandem enim in posteros sinceram fidelitatem futuram, nam antiqui volentes significare

ficare Deum, effingebant solis effigiem: volentes significare stabile quid & æternum, pingebant Pyramidem in basi quadrata: volentes autem significare fidelitatem, & constantiam, exprimebant duas manus coniunctas, vt commentatur Hieronymus Ruscellus ad insigne Laurentij Cibo.

VIII. Pyramis in medio aquarum, in quam vndæ, venti, pluuiæ incurrunt addito lemmate: *Immota manet*; symbolum est hominis, cuius proprium, non moueri, *nec spe, nec metu*. nullisque aduersariorum ictibus concuti. Camillus Camillius ad insigne Nicolai Cauli.

IX. Pyramis fines agrorum, regionumque terminans, hominem admonet, vt viso cuiusuis rei termino quem videre tandem solent mortales (nam cosummationis omnis in hoc mundo videtur finis) cogitet, vitam omnem figuræ ignis esse conformandam, nisi nunquam ad felicitatis finem contingere velit. Atque ideo

X. Pyramis in ludis, pro meta poni solita significat, non oscitanter symbolica consideranti, in ludis quoque vitæ beatæ finem ob oculos versari debere.

XI. Pyramis siue meta, capite humano super imposito repræsentat litteram R. quæ Hebræis est *Resc*, à *Ros*, id est, caput, & lingua Cimbrica *Ris*, quæ vocula, in primæua lingua interpretatur, Erigæ, quæ est propria actio Spiritus Sancti, cuius est erigere hominem, id est, hominis partem superiorē, quæ est mens & intellectus, ad Altissimum id est Deū, & quia pars hominis erigi nō potest, nisi pars inferior, caro scilicet, & animi tumor à Ratione frænetur, Pyramis, siue Meta, significat carnem, & animi tumorem prius esse frænandum, vt mens liberè possit ad Altissimum erigi, quæ quidem eleuatio ad supremum designatur Capitis hieroglyphico, vt significetur caput, suo fræno, id est

ratione belluinam hominis partem coërcere, & imperio premere, quod ni fiat, nunquam spiritus impetus diuini ad altissimum erigetur, in hunc ferme modum disserit non minus piè quàm symbolicè Goropius *lib.* 15. Hierogiyphicorum apud quem folio. 239. Pyramidem capite superposito graphicè expressam reperies. Alio modo philosophatur Iulius Camillus in suo Theatro, apud quem.

XII. Pyramis, posita in quarta porta primi gradus, in summitate habens punctum indiuisibile, significat in mundo supracælesti Entium latitudinem, ac Diuinitatem, tam cum relatione, quam sine illa. item significat Patrem & Filium ante, ac post incarnationem, & Spiritum Sanctum.

XIII. Pyramis constituta in porta Mercurij sub antro in tertio gradu Theatri eiusdem, significat quantitatem in rebus continuam

XIV. Pyramis in porta Mercurij sub Pasiphaë in quinto gradu, significat quantitatem continuam in hominibus secundum quam dicuntur magnus. paruus, mediocris.

XV. Pyramis in porta Mercurij sub Talaribus in sexto gradu, significat extollere & deprimere.

Serpens Æneus, de quo *num.* 21, 9. in hasta, vel pertica vexillari erectus, in quem oculos conijcientes sanabantur à morsibus ignitorum serpentium.

I. Ligno impositus fuit serpens.

II. *Serpens* symbolicè referebat *Peccatum*, & peccati auctorem diabolum mortemque ex peccato consequutam, confixam Christi virtute, qui pro nobis peccatum factus est. II. *ad Corinth.v.* 21. id est, vt ibi Iustinianus, & Estius docent, pro peccato victima.

III. *Serpens* typus fuit, & symbolum Christi, prout salutē intuentibus adferebat, vt passim Patres docent.

IV. *Serpens* symbolum est medici, aut medicinæ.

Arca

Arca Fœderis, 1. Significabat symbolicè *Christum*. Gregorius *homil. vltima in Ezech.* 11. Arca symbolicè exhibet Deiparam S. Bernard. *in sent.* 1. Longitudo arcæ denotat longanimitatem, & patientiam Sanctorum: Latitudo caritatem: Altitudo, contemplationem & desiderium æternorum bonorum. Hæc habent mensuram cubiti, quæ perfecta est, quia in Beatis omnia quaquaversum integra, & perfecta sunt. 2. Arca erat ex lignis Sethim quia Beati post resurrectionem habebunt corpora immortalia.

Cyrid. lib. 4. in Ioan. 24.
Hieron. ad Euchstoc. de Virginit.
Gregor. l. 7. Registri Ep. 30.

Symbola bonorum, malorumq́; signa.

Auis symbolum est *Christi*: ita auis quam vocat Deus ab oriente, *Isaiæ* 46. Christum denotat. Ex iisdem habebis; Aues in arca symbolice designare Iustos & meritorum cælestium plenos; at enim, Aues non raro sunt dæmonum symbolum, Genes. 15. & 40. Deuter. 4. & 32.

Leo, quamuis animal ferocissimum, & immundum, Leo & catulus leonis dicitur Christus.

Idem symbolum transfertur ad significandam fortitudinem & iustitiam punitiuam Dei: Regiam potestatem Christi, vim angelicam: sed non infrequentius in malam partem accipitur. *Leo rugiens* exprimit diabolum.

Canis animal fidum, gregis custos, & luporum exagitator, ac furum hostis, multorum bonorum symbolum.

At enim, idem, quia animal immundum, salax, iracundum, vorax, canniuorum, reuertens ad vomitum in malam partem sæpissimè accipitur. Eodem modo, *Serpens*, aliquando est typus Christi; sed in contrarium haud rarius sumitur: siue, dum voluptatis est imago, quia pedibus carens, pronus ventri insistit terræ glebis pro cibo vtitur: venenum gestat in dentibus.

Greg. l. 20. mor. c. 8. & Homil. 40.
Hiero. Iob. 30.

Symbola Theologiæ symbolicæ.

Mons. Sanctus Gregorius Nissenus *in enarratione vitæ Mosis, paulò post medium,* Theologiam ait esse montem Hesichus *in cap.* 10. *Leuitici.*

Mare. S. Ambrosius, *Epistola* 44. *ad Constantinum.* Mare est scriptura diuina, &c.

Ager. Thesauri, Chrysostomus. *homil.* 40. *in Ioannem.*

Rete. S. Ambrosius *commentario super cap.* 5. *Lucæ.*

Mannæ repositorium. Origines. *Homilia* 7. *in Exodum.*

Armamentarium. Hieronymus *in Epitaphio. Paulæ Romanæ.*

Turris Dauid.

Alimentorum penu. Augustinus, *lib.* 14. *de Trinitate cap.* 1.

Officina Apothecaria. Sic ergo Basil. *epist.* 1. *ad Greg. Nazianzen.*

Fons. Fontem, sicut & fluuium, doctrinæ sacræ symbolum esse, non ambiget is, qui verba Ecclesiastici considerauerit, *cap.* 24. Ego sicut aquæ ductus.

Lacus. Aristoteles *de mirab. Auscult.*

Cœlum. Scriptura sacra, quæ Theologiam Christianorum complectitur, cœlo comparatur in diuinis litteris.

Pallas armata. Salmeron *Tom.* 1. *Proleg.* 18.

Vrania. Florauantius *lib.* 11. *de Trinit. præfatiuncula.*

Sol oculus. Christophorus Gillius. *Tom.* 1. *comment. Theolog. tract.* 1. *c.* 2. *n.* 6.

Circulus aureus. Ludouicus Molina. 1. *P. in partitione Theologiæ.* His adiungi deberent ea symbola quibus Doctores Ecclesiæ exprimunt *Sacræ Scripturæ* sensum Mysticum siue Allegoricũ, qui à symbolico non est diuersus. Anima, quod erat symbolum Essenorum, quo repræsentabant arcanum intellectum, verbis, tanquam corpori immersum. Philo *de vita contemplat.*

Spiritus

Spiritus cui opponitur caro Ædificij culmen : ita S. Hieronymus *in Epitaphio Paulæ*, cui historicus sensus est fundamentum. Fructus arboris, quem tegit Cortex, est S. Gregorij *in Ezech.* 2. & *l.* 20. *Moral. cap.* 11. *l.* 21. *c.* 1.

Radix arboris. S. Gregorius ibid. eadem analogia vocetur Medulla liber scriptus intus, S. Gregorius *Hom.* 9. *in Ezech.* quem continet liber scriptus foris. Vir, cum littera sit mulier Petr. Damia. *serm.* 111. *de dedic.* Peripheria mundi intelligibilis, quæ complectitur centrum Orig. *in c.* 1. *Ioan.*

Symbola Theologiæ Doctorum.

Stellæ. Danielis 12. 3. Qui docti fuerint, fulgebunt, quasi splendor firmamenti, & qui ad Iustitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates.

Turris. Collum. *Canticor.* 4.

Dentes. Cant, 4, 2. Dentes tui sunt greges tonsarum.

Oculi. Cant. 5, 12. Oculi eius sunt columbæ.

Arbores. Christoph. Gillius *Tom.* 1. *Theol. tract.* 1. *cap.* 2.

Nutritij Ecclesiæ. sanctus August. *lib.* 2. contra Julianum sub finem, appellat Theologiæ Doctores, Plantatores, Rigatores, Ædificatores, & Nutritores Ecclesiæ.

Patres Ecclesiæ. Idem lib. contra Julianum eosdem vocat Patres Ecclesiæ.

Medici Animorum. Clemens Alexand. *lib.* 1. *Pædag. cap.* 1.

Apes. Exteriora tentoria faciunt ex succis amarioribus: quod dulcissimum est, in intimis recondunt.

Sacerdotes. Qui hæresis lepram discernunt, vt loquitur Hesychius *ad illud Leuit.* 14. quasi plaga lepræ est in domo mea.

Selecta ex DIONYSIO AREOPAGITA *de Theologia Symbolica, ex libro de cœlesti Hierarchia.*

Pennatos sanctorum *Angelorum* pedes Theologia finxit. *Penna* enim declarat, & sursum ducere valentem celeritatem, & quod cœleste est, & quod viam ad sublimia faciat, *Nuditas est calceorum priuatio*, id quod solutum ac liberum est, atque desertum & purum ab omni externa commoditate, *Ventorum* autem nomen in eis celerem declarat, & in omnia fere puncto temporis penetrantem efficientiam, motumque ex superis ad inferiora loca, rursusque ex inferis ad supera traijciendi; quin eis *Nubis* speciem Theologia affingit, hoc ipso declarans sanctas illas mentes & plenas esse maximè abstrusi abditique luminis.

Leonis quidem figuram declarare putanda est principatum robur inuictumque animum, vimque qua contendunt pro virili sua ad diuinitatis, quæ abstrusa est.

Aquilæ verò figura, regiam potestatem supra petendi, celeriterque volandi vim, & ad cibum, qui vires reficiat, capiendum.

Equorum figuram obedientiam : qui si albi sint, candorem, maximeque cum diuina luce coniunctionem declarant: si cærulei, occulta & abstrusa : si rubri igneam speciem, & efficacitatem: si ex candore nigroreque mixti sint, id significant, quod vi qui traijcit extrema connectit: Flumina diuinos riuos declarant. Cursus autem, societatem & consuetudinem, qua coniunguntur similes, *Rotæ verò*, si pennatæ sunt, & ante sine reuersione & inflexione incedunt, vim actionis earum recta via incedentis.

Ex scholijs S. Maximi.

A. *in vniuerso*) vt rex, creator, omnipotens, hæc enim nomina sunt diuinæ prouidentiæ in genere. *B. in parte*) vt Deus deorum, dominus dominorum, rex

regum:

regum: non enim omnes, ſed quidam dicuntur dij, domini, reges. *C. Viſis.*) ſic vocat reuelationes Dei in ſymbolis. *D. in templis.*) deſignat hic Dionyſius illud viſum *apud Eſa. cap. 6,* videturque dicere, vidiſſe Eſaiam in templo illud viſum de ſedente in ſolio, & de Seraphinis ſupra illud, quæ deinceps hic in Dionyſio ſequuntur, dicta ſunt de viſione Ezechielis *c. 1. & de alia cap.* 10. *E. oculi*) *Pſal.* 32. Oculi eius ſupra pauperem reſpiciunt. *F. aures*) Iacob 5. clamor eorum in aures Domini Sabaoth introiuit. *G. capilli*) Dan. 7. Et capilli capitis eius quaſi lana alba. *H. facies*) *Pſal.* 32. Facies Domini ſuper facientes mala. *I. manus*) Job. *cap.* 10. Manus tuæ fecerunt me. *K. ſcapulæ*) *Pſal.* 90. Scapulis ſuis obumbrabit tibi. *L. alæ*) *Pſal.* 16. Sub vmbra alarum tuarum protege me. *M. brachia*) *pſal.* 88. Brachium meum confortabit eum. *N. poſteriora*) *Exod.* 33. Poſteriora mea videbis. *O. pedes*) *Gen.* 3. & audierunt vocem Domini deambulantis in Paradiſo. *P. Coronas*) *pſal.* 64. Benedic Coronæ benignitatis tuæ. *Q. ſedes*) *pſal.* 88. Thronus tuus Deus in ſæculum ſæculi. *R. calix.*) *pſal.* 74. calix Domini in manu eius. *S. cratera*) *prouerb.* 9. miſcuit crateram ſuam, apud 70.

Symbola ex EVCHEIO EPISCOPO *Lugdunenſi, de his quæ in vſu atque in medio habentur.*

Panis Chriſtus, vel ſermo Dei, in Euangelio.

Acetum, aſperitas corruptæ mentis. In pſal.

Duo Teſtamenta, eo quod hic duo illi lapides molares poſſint ſignificare, memorauimus. Et ita duo teſtamenta, duo Cherubin in Exodo. *Cophini*, Apoſtoli, in Euangelio: cathedra, doctrina. In Pſalmo.

Cinis, humanæ fragilitatis inanitas. In Salomone.

Laqueus. dolus. In Pſalmo: laqueum parauerunt pedibus meis. Anulus, ſignaculum fidei, in Euangelio: & date anulum in manum eius. Argentum, eloquia

**** 5 diuina,

diuina, siue intellectus terræ, vel historiæ, in psalmo: eloquia domini, eloquia casta.

I. *Numerus* ad vnitatem Deitatis refertur in Pentateucho: Audi Israël.

II. *Ad* duo testamenta diuinæ legis referuntur, in Regnorum.

III. Ad Trinitatem, in Ioannis Epistola.

IV. Ad quatuor Euangelia, in Ezechiele.

V. Ad quinque libros Moysi.

Genes. 1, 26. VI. Ad diem sextum, quo Dominus hominem cum vniuersis terræ animantibus fecit in Genesi.

VII. Ad diem septimum, in quo perfectis omnibus Dominus requieuit.

VIII. Ad diem Dominicum resurrectionis, id est, octauum.

IX. Ad Sacramentum horæ nonæ, qua Dominus Spiritum emisit, in Euangelio: Et circa horam nonam clamauit IESVS voce magna, sunt & nouem nomina preciosorum lapidum, & nouem sunt ordines Angelorum.

X. Ad decalogum, id est, decem verba.

XI. Ad Apostolos, in Euangelio. Vndecim autem discipuli abierunt in Galilæam.

XII. Ad Apostolos in Euangelio.

XIV. Ad Sacramentum Dominicæ generationis.

XV. Ad quindecim gradus templi, quos fecit Salomon.

XVI. Ad numerum Prophetarum.

XXII. Ad Sacramentum diuinorum voluminum.

XXIV. Ad mysterium numeri Seniorum.

XXX. Ad fructus fidelium coniugiorum.

XXXIII. Ad mysterium ætatis, qua Dominus in carne versatus est.

XL. Ad quadragesimæ Sacramentum in Euangelio.

Matt. 1. XLII. Ad numerum in eremo mansionum, vel ad numerum generationum, quæ ab Abraham sunt, vsque ad Dominum Iesum Christum.

XLVI. Quadraginta & sex annis ædificatum est templum, à transmigratione redeuntibus Iudæis. *Ioann.* 2. 20.

L. Ad Pentecosten, in actibus Apostolorum. *Act.* 2. 1.

LX. Ad fructum viduis, siue continentibus debitum, in Euangelio: *Et dabunt fructum, aliud sexagesimum.* *Mat.* 13. 8.

LXXII. Ad numerum presbyterorum Moysi, vel discipulorum quos Dominus elegit. *Num.* 11. 24. *Luc.* 10. 1.

C. Ad martyrum fructum, siue Virginum, in Euangelio. *Matt.* 15. 8.

M. Millenarius numerus pro perfectione omnium numerorum ponitur, &c.

HACTENVS EX R.P. SANDAEI

THEOLOGIA SYMBOLICA:

Nunc ex

SYMBOLIS VITÆ HVMANÆ, BREVIS, EX EODEM

SYNOPSI.

1. VITA AER. Sap. 11. 5. Spiritus Pneuma.
2. *Accipiter* Pier. *lib.* 31. breuiter: nascimur: cuius symbolum *Infans*. Senescimus: *Senex* Viuimus: *Accipiter* morimur: vt notat *Piscis* naturæ dissidio cuius signum: Equus fluuialis.
3. Apocrotema seu digitorum collisio. Sardanapali Regis Assyrij deliciocissimi sepulchro insculpti duo digiti, crepitum edentes: vitam quamuis longissimam & in delicijs actam, nec, TANTI esse.
4. *Aque fluxus* quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt *ps.* 89. v. 5.
5. *Aquila.* Pertransierunt sicut aquila volans ad escam. Iob 9. 26. Abacuc. 1.
6. *Aquila*, *Nauis*, *Coluber*. Via aquilæ in cœlo, colubri super terram, Nauis in medio mari. Prou. 30.

19. *Vul.*

Vultur Iob 9. ſicut aquila ad eſcam.

7. *Aranea pſ.* 81. anni noſtri ſicut aranea meditabuntur. Hieron. Caſſiod. *pſ.* 38. adagium Aranearum caſſes vel opera texere. S. Auguſtin. Chryſoſt.

8. *Araneæ tela.* Lorinus in *pſ.* 89. Gregor. Nyſſen. *Tract.* 1. *c.* 7. Tela habet quatuor ſectiones, & quælibet ſectio 20. ferè fila ergo tota, 80. anni.

9. *Auis.* vt auis aut nauis, cuius nullum volatus manet veſtigium. Sap. 5.

10. *Aurora.* Oſeæ 11. ſicut mane tranſeat. Auguſtin. *in pſ.* 36.

11. *Aqua dilabens l.* 2. Reg. 14. quaſi aquæ dilabimur ſuper terram quæ non reuertuntur. Symbolum Clepſydra, in qua aquæ olim, hodie arenæ fluunt inaduertentèr & quaſi furtiuè.

12. *Bulla, pſ.* 89. Quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt, adagium vetus: *Homo bulla.* Varro *l. de agricult.* Lucianus in Charonte. Genebrardus legit: quæ pro nihilo habentur, id eſt *Bulla* eorum anni erunt.

13. *Calculus arenæ.* Eccleſiaſtici 18. *verſ.* 8. Ephrem. *Tom.* 1. *ſerm. ad piet. & bona opera.*

14. *Catarrhacta.* defluit vita vt Catarrhacta. *pſ.* 89. *cum impetu.*

15. *Centaurus.* Pier. *l.* 4. pube tenus humana, reliquo equinâ, pernicitas.

15. *Circulatio. pſ* 11. Impij in circuitu ambulant.

16. COR. Pier. *l.* 34. nullum animal abſque corde viuit.

17. *Corona, Circulus. pſ.* 64. Ægyptij expreſſerunt ſymbolum in *angue.*

18. *Curriculum.* Curſus. Curſor. 1. Cor. 9. *ſtadio* confert homines S. Paulus. lege S. Auguſtin. *l.* 13. *de Ciuit c.* 10. & 11. dies mei velociores fugerunt curſore. Iob. 9.

19. *Cuſtodia in nocte.* Schilttracht, *pſ.* 89. quæ pro nihilo erit.

20. *Cucur-*

20. *Cucurbita, hedera* vna nocte nata est & perijt. Ion. 4.

21. *Dies*. 2. Petri 3. mille anni sicut dies vnus. Ambros. *in c.* 15. *Lucæ, vid. & ps.* 89.

22. *Dies mercenarij*. Iob. 7. Pineda. exspectat quietem hic est mortem.

23. *Dictum, sermo, verbum*. volat irreuocabile verbum. Verba pennata, dicto citius, dictum factum, adagia.

24. *Exercitus*, militia est vita hominis super terram. Iob. *c.* 7. *Finis belli pax*.

25. *Festinatio*. *ps*. 77. anni eorum cum festinatione: id est. tumultuariè, velociter.

26. *Flos egrediens*. Iob 14. quasi flos egreditur & conteritur. Pineda. mundus similis Horto Adonidis, in quo nihil serebatur ad fructum, sed ad voluptatem.

27. *Flos transiens*. Manè sicut herba transeat, manè floreat. *ps*. 89. Lorin.

28. *Figura*. 1. Cor. 8. præterit figura huius mundi: vita *Fuga*. Iob. 14. 2. fugit velut vmbra. Fuga musicorum.

29. *Flamma, candelæ, cereus ardens*. Sap. 2. Post hoc erimus, extinctus est vt candela.

30. *Flumen*. Tempora prætereunt more fluentis aquæ. S. Ambros.

31. *Fœnum tectorum*. Isa. 40. Omnis caro fœnum. 1. Petr. 1. Ambros, Augustin. Eccl. 14. Omnis caro sicut fœnum veterascet, &c. & sicut folium arboris.

Fœnum arescens. psal. 36. Tanquam fœnum velociter arescent. Bern. ep. 104.

32. *Folium*, quod vento rapitur, & *stipula sicca*. Iob. 13. 25. Pineda.

33. *Fumus*. Sap. 2. & 5. tanquam fumus qui à vento diffusus est. ps. 72. *fumus deficiens. Nubes matutina*, fumo de fumario. Oseæ 13. mundus *fumos vendit*.

34. *Funi-*

34. *Funiculus Schœnus.* Ezech. 47. funiculus distributionis.

35. *Gutta maris.* Eccles. 18. Numerus diem hominum, &c.

36. *Halitus oris hibernus. Herba Solstitialis.* Rhodigni. l. 29. 4. Turneb. l. 24.

37. *Hora. Hora nouissima. ps.* 89. mille anni, & 1. Ioan. 2. Lorin. Caietanus.

38. *Ignis in speculo.* In *imagine* pertransit homo. psal. 38. Basil. Chrysost. Lorin. *Imago* in tabula. *Linum fumigans* stuppa. Isa 42. Delrio adag. sacr.

39. *Locusta.* Excussus sum sicut Locusta. ps. 108.

40. *Lucerna.* Volunt extinguere lucernam meam. Pier. l. 46. *Lucerna deficiens.*

41. *Mare feruens. modicum.* Momentum. Isa. 26. & c. 10. Ioann. 16. modicum & vid. me

42. *Myxa. Ellychnium.* Item *nauis.* in morte naufragium, in sepulcro portus.

43. *Nauis poma portans.* Iob. 9. Pineda in Iob. 9. D. Gregor. l. 6. epist. 26.

44. *Nebula Sap.* 2. & *psalm.* 47. nebulam sicut cinerem spargit. *Nubes.* Sap. 2.

45. *Nimbus. Nuncius* velociter percurrens Sap. 5.

46. *Oculus apertus.* 47. *olera* herbarum cito decident. *psal.* 36. Cassiodor.

48. *Palmus dodrans*, palma manus. Ecce mensurabiles posuisti dies meos. *psal.* 38.

49. *Pelagus.* Pueritia, adolescentia velut Ægeum mare ventis concupisc. agitatur.

50. *Peregrinatio.* Aduenas & peregrinos. 1. Pet. 2. *ps.* 119. 1. Paral. 29. 2. Cor. 6. *Peregrinatio est vita.* Seneca, Gretser. opusc. de peregrin.

51. *Phasma spectrum. Psal.* 38. in imagine pertransit homo. Iac. 4. vapor ad modicum.

52. *Pomum.* Vncinus pomorum. Amos. 8. Cic. *de senect.*

53. *Punctum.*

54. *Quies.* Habitatorem quietis. Is. 38. an vita quies per antiphrasin?

55. *Ra-*

55. *Radius textorius* quam à texente tela ſucciditur. Iob. 7.

56. *Rota*. Rotam natiuitatis noſtræ. Iac. 3. 6. *currus Seſoſtris*. Paul. diaconus.

57. *Sagitta*. Sagitta emiſſa in locum deſtinatum. Sap. 5.

58. *Scena*. cito peracta.

59. *Scintilla* Ad commonendum cor noſtrum. Sap. 2. ſcintillæ in arundineto Sap. 3.

60. *Scolymos*. Carduus. Pier. *l.* 55. 61. *ſerpens, coluber*. Prou. 30. *v.* 18.

61. *Simulacrum, ſtatua. Somnus* ſomnium. Angelinus Gazæus ex Hentero l. 4. de ruſtico ebrio in Regem adſcito, & poſtridie ad eundem locum reportato.

62. *Spuma*. Oſeæ 10. quaſi ſpuma ſuper faciem terræ Iob. 13. ſtipulam ſiccam perſequeris.

63. *Surculus, ſtipes, virgultum, titio* torris, feſtuca, cremium, ſarmentum *pſ.* 101.

64. *Teda*, tedam poſteris tradere ex Platon. l. 6. de legibus, ſeu *lampada*.

65. *Teſta vas. Tinea* Iob. 27. & ſicut veſtimentum quod comeditur à tinea. Iob. 14.

66. *Torrens pſ.* 109. de torrente in via bibet. Auguſt.

67. *Trochus ludit in humanis diuina potentia rebus. in Gyrum.*

68. *Turbo trochus*, Turbo ventus.

69. *Vmbra declinans, pictorum.*

70. Vmbraculum, Tabernaculum, Cucumerarium.

SYMBOLA MORTIS,

E PLATONE CHRISTIANO P. SANDÆI SYNOPTICE EXCERPTA

MORS.

PISCATOR. *Sicut piſces capiuntur hamo* Eccli. 9. vita humana mare; venti affectus; Piſces homines, Hamus mortis eſt eius poteſtas; eſca: diuitiæ honos, voluptas

voluptas; nemo liber euadit è mortis *nassa. morbi* aquā commouent, anteqam mors vt piscator, hamum iaciat: Comment, 1.

AVCEPS. *sicut aues laqueo comprehenduntur.* Eccles. 9. viscus mortis, voluptas, pocula, intemperantia, carnis illecebra, glutinū amoris praui, auaritia, ambitio. Mors Falco, Nisus, accipiter, varij intemperantiâ ciborum & fructuum mortui; crapulâ item & ebrietate, luxuriâ, iræ impotentiâ, nimia tristitiâ & mœrore animi, &c. comment. 2.

VENATOR. *Quasi Nemrod robustus venator coram Domino.* Gen. 10. Homo per peccatum, Dama, Lepus, Canis, Lupus, Leo, Equus, mulus, morbi, canes venatici. Comment. 3.

INCENDIARIVS. *Homo in cinerem reuertetur.* Iob. 34. Faces sunt morbi, febres. Erostratus incendit templum Dianæ; mors mundum. Homo velut domus inflammata. Coment. 4.

SCRIPTOR. *Homo in cinerem reuertetur* Iob. 34. hominum actiones fallacibus scribuntur literis, has mors detegit & legit inspergendo cinerem. *In fine hominis denudatio operum eius.* Eccl. 11. stylus mortis scriptoris, digiti vncati, & vngues. comm. 5.

ARTIFICVM *diuersorum administra, Auiarius Vitriarius Pharmacopæus, Monetarius. Memento homo quia cinis es & in cinerem reuerteris.* Coruum à nido pellit cinis, sanat inuidiam, acediam, iracundiam, ingluuiem, libidinem, auaritiam, &c. comm. 6.

BALLISTARIVS. *Sagittas in obscuro psal.* 10. *Sclopetarius, Tormentum bellicum.* Homo puluis, Fomes, peccati, globus seu glans. 4. elementa, ignis libidinis, &c. comm. 7.

FVR. *Adueniet dies Domini tanquam fur.* 2. Pet 3. Fures varij, mors omnia aufert, nudi nascimur, nudi denascimur. Mors fur vniuersalis quoad tempus, loca, personas, ascendit mors per fenestras. Ierem. 9. aliunde Ioann. 10. vndique. Mors symbolica, peccatum,

catum. Fur noctu, nox, peccatum mors improuisâ, subitanea, ex Regis Balthasar, &c. vt fur immutat omnia. Isabella Caroli V. vxor Franc. Bergiæ ad meliora stimulus. mors impunè furatur, imò licitè. Fur relinquit immobilia, fundos, &c. mors omnia. comment. 8. & 9.

APIS. *vbi est mors stimulus tuus.* 1. Cor. 15. Apis aculeatæ mortis symbolum, glomeratim irruunt in hominem: *circumdederunt me sicut apes. psal.* 117. *Mors vespa*, è cadauere oritur. Mortis origo cadauer hominis, Mortis aculeus corruptibilitas. humorum intemperies, morbi. Mors in Christo vt apis in flore. Vrsus apes irritans, sibi medicinam confert: nos vincimus mortem, inediâ, pœnitentiâ, corporis afflictatione, &c. comm. 10. & 11.

SCORPIVS *vbi est mors stimulus tuus.* 1. Cor. 15. modicum animalculum, mors è minima causa. Scorpius ex putri nascitur, terra vescitur, pessimum eius venenum. *Sub lapide scorpius omni.* Prouerb. Mors vbique scorpius caudâ nocet, obliquè, æstûs tempore maximè. Mors in æstu peccati, &c. Comment. 12.

COLVBER. *absorpta est mors in victoria.* 1. Corin. 15. Virga Aaron in colubrum, deuorauit virgas Ægypt. Serpens æneus symbolum mortis, peccati: Christus superauit morte sua. Comm. 13.

PISCIS. *Lucius, Leuiathan, Behemoth, Draco, morsus. Ero mors tua o mors.* Oseæ. 13. Lucius quasi Lupinus λύκιος. Mors lupina, à rabie voracissima. Mors à morsu dicta. Mors velut malleus cœlestis opificis, conterit electos ad salutem, reprobos ad damnationem. Comment. 14.

CARCER. *Habeo claues mortis & inferni.* Apoc. 1. mors pingitur vt persona tragica. Samson portas Gazæ aufert, Christus mortis & inferni. Portæ mortis, morbi, pericula terræ & maris. Fauces mortis, extrema hominis, mortis fauces bipatentes, peccata mortalia, portæ mortis æternæ; appropinquat, qui in periculo

est, ingreditur qui committit acta. Portæ mortis 5. sensus, cogitationes prauæ, occultæ, consuetudo mala Comment. 15.

LICTOR. *Carcerarius Venator. solutis doloribus inferni.* Act. 11. Mors lictor dæmonis, fasces præfert & secures, mundum vt syluam funibus cingit. Comm. 16.

ESCA: POTIO. PHARMACVM. *Vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortem*, ad Hebr. 11. Mors bolus medicatus, potio amara. Iustis mors sapida. Comment. 17.

TYRANNVS, *ante faciem eius ibit mors.* Habac. 3. in triumpho Tyrannus ante currum, mors ante Christum. Mors domina & Regina, diabolus mortis authοr, in Adamo & Eua. Tyrannorum est initio simulare, dein sæuire, lites serunt; symbola Tyrannorum sunt immanissimæ feræ Vrsus, Tigris, &c. Com. 18.

GIGAS GOLIATH. 1. Reg. 17. *Mors & vita duello conflixere mirando.* Dauid cum Goliatho symbolum Christi cum morte, dæmone. Goliath id est transmigratio, mors transmigratio animæ. Goliath spurius, mors inuidiâ diaboli intrauit in mundum, statura vasta, cassis, galea, ius in omnes æquale. Lorica mortalitas, Clypeus, Dei decretum immutabile. hasta. Gladius, armiger, occasio. Timor Goliathi: omnes mortem, bellator ab adolescentia, loco pugnat apto quolibet, & vincit semper, quouis tempore, ætate. Comment. 19.

REX TERRORVM, *Satelles diaboli, Vespillo, Carnifex, Triumphatrix. Calcet super eum quasi Rex interitus.* Iob. 18. Peccatum calcat peccantem. Mors corporis Rex formidinum Vespillo humum calcat, tumulum, & tumulatum: calcare & inambulare est possidentis. Homo mortis fundus. calcare est triumphantis à victoria, mancipia pedibus substrata, Valerianus Imperator, Tamerlanus, &c. Iosue 11. conculcatur homo à mortis carpento, equi 4 qualitates contrariæ. Dæmon calcandus super aspidem, &c. Comm. 20.

SALTATRIX. Mors saltat & excarnificat more Iaponum

ponum Carnificum, choreæ cum facibus, extinguuntur. Saltans, delirus, diaboli socius & lasciuiæ. Mortis saltus Phrygius tibiarum cantu; Spondaicus, grauitatem inducit. Mors funesta choreas agentium varia. Comment. 21.

VINITOR. Iob. 18. calcat botros, putat pampinos luxuriantes. Torcular calcauit solus Christus, mors nihil relinquit intactum omnia exprimendo. Angelus vindemians vineam. Apoc. 14. botri symbolum improborum, vuæ acerbæ, fellis. Mors iustis vinum dabit optimum. 22. Oliuarius 23.

FVLLO calcat pelles, vestes. mors purgat, vti fullo vestem. C. 24.

FIGVLVS. Vt lutum. homo ex luto; *tanquam vas figuli confring. eos. ps.* II. Iob 13. vas confractum non restauratur, in hac vita replendum bono odore operum. Vas casui obnoxum C. 25.

HYDRIA CONTRITA. *antequam conteratur super fontem.* Eccl. 12. S. Hieronym. Albinus.

ROTA CONFRACTA *super cisternam* Eccl. 12. Fons Deus; Aqua anima; Hydria & Rota Corpus. Cisterna terra, hydriâ contritâ aqua ad fontem redit. Rota, sepulchrum fossa est stomachus & vis respirandi, huius cessatio, mors. Rota natiuitatis, vita humana Rotæ putealis confractio mortis symbolum. Rota vsurpata à Willigiso Arch. Moguntino. Comment. 26. & 27.

SOMNVS *ego dormiui ps.* III. *dormierunt somnum suum.* Somnus mortis frater gemellus, *ferreus, æneus,* mors optanda, redintegrat vires, medicus, laborum terminus. *obdormire in Domino.* Requies. *Somnus antiquissimum mortis symbolum.* Comment. 28.

SOLVTIO è Portu & vinculis. *Desiderium habens dissolui & esse cum Christo.* Phil. 1.23. nauigamus à natiuitate ad mortem. Corpus *tunica,* compedes, sepulcrum, carcer, vinculum. *dirupisti vincula mea. psalm.* Voluptates vincula, rete, laquei. Jumentum ad Chri-

ſtum adductum ſoluitur. Lazarus ab inſtitis. Vincula opes, honores delitiæ, occaſiones peccandi, mala conſuetudo, Cymba Charontis ad aliud littus Mors liberat à 3. vinculis, infirmitatum, concupiſcentiæ, corporis. Comment. 29.

MALA MERX. *Mors peccatorum peſſima.pſalm.* 33. vita humana Emporium. Mundus, forum, merces, morbi, dolores, mors. Mors eſt actæ vitæ conueniens. Comen. 30.

BONA MERX. *Pretioſa in conſpectu Domini mors ſanctorum eius.pſalm.* 125. non item natiuitas. *Merx vltronea putet.* Mors & martyrium volentibus ſæpè negatur, nihil minus cogitantibus obuenit. Coment. 31.

MONETA. *pſalm.* 125. morte emitur immortalitas. *Mori lucrum.* Paul. Iuſtus morti vicinus canit. Comment. 32.

STIPENDIVM. *Obſonium, auctoramentum. Stipendia peccati mors.* Rom. 6. primus mortis ſtipendiarius Adam: *Morte morieris.* Mors triplex, corporis, gratiæ, gloriæ. Inſaniâ ob tale ſtipendium, ſeruire duriſſimam ſeruitutem, ſagæ fimum, &c. pro ſtipendio accipiunt, viles animæ. Commeatus mortis, nil niſi *mors in olla.* In caſtris, Dei, donatiuum gratiæ. Comment. 32.

TRIBVTVM. Mors *naturæ lex eſt, mors tributum, officiumque mortalium* Senec. 16. *qq. natur. c* 32. arrha, minerual, ſortium, mortem non timet, qui tributum eſſe cogitat, in tributo exigitur æqualitas: mors æqualiſſima. *Fata manent omnes. Omnes eodem cogimur* Horat. mortis tributum colligunt 4. ſatellites. Bellum, peſtis, fames, morbus. Quot mortui varijs locis, varijs bellis? Peſtes variæ, Famis horrendæ exempla. Senectus addit coronidem; nemini parcens, à tributo communi nullus immunis. Comment. 33. 34.

CAPITATIO, cum cenſus per capita exigitur. CANON, indictio, vectigal, portorium. Coment. 35.

MVLCTA à Protoplaſtarum tempore omnibus poſteris indicta. Comm. 36.

FILIA

Filia peccati, neptis concupiſcentiæ *quæ cum conceperit peccatum, generat mortem.* Iac. 1. mors peccati quadruplex, mors corporis, gratiæ, gloriæ, mors in inferno, &c. Comm. 37

Primogenita, *primogenita mors.* Iob. 18. ſuperbia, diabolus, præcox & mœſta mors. Mors tollit omnia, etiam primogenitos. Comm. 38.

Vipera, *occidet eum lingua viperæ.* Iob. 20. lingua viperæ, triſulca: fames, peſtis, bellum, biſulca, ſenium morbus, vniformis: naturæ vitioſitas, vipera fecundiſſima, mors fecundiori, mater omnium morientium, vipera nihil nocentius, vipera paruum animal, mors contemnitur vt exilis, magnos necat. Mors vipera incicurabilis, vipera *volans, iaculus, cenchris, acontia*; mors velocior. Vipera hominem vorans. Comm. 39.

Depoſitio tabernaculi. 2. Pet. 1. Paſtoritium, Caſtrenſe, Viatorium, facillimè auellitur, ſic corpus Homines peregrini, viatores, aduenæ, milites, in tabernaculis, ſub pellibus vita breuis cur nemo ſummorum Pontificum attigerit annos Petri; Damiani conſideratio: vt meminerit ſe mortales. Mors tabernacula, telas aranearum diſiicit. Comm. 40.

Lib. II. *Mors creditor. Veniet Mors ſuper illos. pſ.* 54. S. Chryſoſt. Hom. 32. Matth. *Debitum* Sap. 15. v. 8. *Commodati redhibitio. Precarij repetitio. Latro. Veniat mors ſuper illos. pſalm.* 54. *ſicarius bellatrix aſtuta. Veterator.* Lapis conterens ſtatuam. Dan. 11. 34. *Aries bicornis* ibid. *meſſor.* apoc. 14. *Vncinus.* Amos 8. 2. locuſta Apoc. 9. *Decipula, rete, Calamus. ſagena capietur in ſagena mea* Ezech. 12. Tunica pellicea. Gen. 3. *Framea, Gladius, Romphæa. Colus & penſa. Cupreſſus. Pinus. Noctua. Ignis extinctus. fax inuerſa.* Sap. 11. v. 2.

Caput Teſtudinis. Pier. l 28. *Paſtor* Mors *depaſcet eos. pſalm.* 48. *ſol occidens occidet ſol in meridie* Amos 8. 9. *ſerpens* Amos 9. *mandabo ſerpenti & mordebit eos* cete. *Ionas in ventre cete tribus* diebus, noctibus, Chriſtus Matt. 20.

Lamia, lania Manticora. Lignator. arborem incidens. ad *austrum cadit aut aquilonem.* Eccle. 9. *securis ad radicem arboris posita* Matt. 3. v. 10.

Corporum sator. 1. Cor. 15. S. Chrysostom. *Insaturabilis* Prou. 30. *Mare*, omnia *flumina intrant in Mare.* Eccle. 1. *Harpya, Hyæna Peregrinatio. psalm.* 609.

Portus. Larua Nolite *timere eos qui occidūt corpus.* Matt. 10. Met. Rhodig. *l.* 28. *sanguisuga, Hirudo* Prou. 30. 15. *Crocodilus* ibid. *idolum.* 1. Cor 8. v. 4. *vmbra mortis* Iob. 3. *Tenebræ* Ioann. 1. v. 5. *Mors vita, vita* mors. *Tēporalis* vita *æternæ vitæ comparata Mors est.* Greg. Homil. 37.

Mors, amor. amor Mors. Fortis est vt *mors dilectio* Cant. 8. *Fulmen. Medusæ* caput. Alciatus Embl. 156. *Eques.* Apoc. 6. *equus pallidus. Ianua* mortis & inferni Apoc. 1. *limen, Cliuus. Vnicornis.* Ioannes Damasc. Barlaam & Iosaph. *cap.* 12. *Monstrum athleta, pugil, bellatrix. Genius hominem insequens. Aleator. Latrunculator. Ardelio. abactor, æruscator. Publicanus. psalm.* 682.

Crambe bis mors est. *Seruitus.* Leuit. 27. v. 19. *libertas* Gal. 5. in *libertatem vocati estis. Mors Rabula.* Biderm. *l.* 2. epigr. 86. *Textrix, sectrix. psalm.* 700. *Kappi, Theta, Thau.* Ezech. 9. *Litera longa.* Lambin. Turneb. *Vua pensilis. scopulus, arena, silex.* Iob. 38. v. 2. *ventus. Bubo, nicticorax.*

MORS ECHO, qualis in vita, talis in morte *Imago* simulachrum, speculum, *Phengites. mors cera, vita sigillum & contra* 1. Cor. 3. *obliuio omnia,* circulus. Eccl. 12. 7. *Reuertatur puluis in terram suam, nigror. Interula. stragula. Pyra. Calua. Terminus. Meta, metam properamus ad vnam. Finis. Linea vltima rerum. Osculando necat, vt* Ioab, *amplexando iocando, ludendo submergendo, ridendo &c.*

Mortis memoria Emplastrum, Panchrestos, &c. varia Epitheta *Larua oscillans. Collyrium, Theriaca, lixiuium. Sceletus. Filum Thesei. Raphanus. Amethystus, Herba Sardoë, myrrha, anser, Aldronad. l.* 14. *c.* 17. *Siren.*

ren. Natal. Comes, l. 7. Gyraldus syntag. 5. *Tigris, Cygnus. Elephantus, Psittacus Basilisci interitus,* Pædagogus custos familiæ, murus, Turris &c. Epilogus ex Thom. Kempis. meditatio mortis. *lib.* 1. *c.* 23. vnde & symbola erui facile possunt.

INDEX APPENDICIS AD SYMBOLA,

R. P. NICOLAI CAVSSINI SOCIETAT. IESV,

EX R. P. MAX. SANDAEO ET ALIIS PIERII *Hieroglyphica sunt ordine alphabetico distributa , vbi, &* R. P. SANDÆI *symbola vitæ & Mortis.*

A.

***** 4 Arcum

Clauis

Modi-

Pſittacus

SYMBO-

SYMBOLA.

Vitæ Humanæ. Breuius indicata ordine alphabetico.

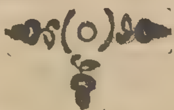
Tibia. Vide ne discrepet. Cic. in offic.
Torrens. Turbulentus, violentus, obstreperus. Epictet.
Trochus. Ab rotante pendet. Phocylides.
Trutina, cuiusque opus quantum sit ostendit.

V.

Vapor ad modicum parens. S. Iacob.
Vestimentum, post vsum, fimus. *Vallis lacrymarum*, quis nunquam fleuit?
Vitrum. Pulchrum, sed fragile. *Vmbra*, putatur esse, & non est. Engelbert. Abb. de Inter. Rom. Imp. c. 17.
Vmbræ Somnium. Si nihil vmbra, quid, quæso, vmbræ somnium.
Vrbs. In qua propter multitudinem incursantium, alicubi labi necesse est, alicubi teneri, alicubi respergi. Sen. *lib.* 3. *de Ira. c.* 6.
Vinum. Modicum acescit.

INDEX BREVIS

Alphabeticus Symbolorum Mortis.

Privilegium Reverendissimi Patris Generalis.

GOSWINVS NICKEL SOCIET. IESV PRÆPOSITVS Generalis.

OMnibus, in quorum manus hæ litteræ venerint, salutem in Domino sempiternam. Cum ex privilegio S. Cæsareæ Maiestatis, & aliorum Principum nostræ Societati concesso Bibliopolis omnibus interdicatur, ne libros à nostris Religiosis conscriptos absque Superiore ejusdem Societatis licentia typis mandare audeant: & aliquando contingere possit, quod cum quispiam noster Prouincialis hujusmodi facultatem D. Ioanni Kinchio Ciui & Bibliopolæ Coloniensi, vel successori suo fecerit imprimendi aliquem ex dictis libris, alter Prouincialis alteri Bibliopolæ similem licentiam circa eundem ipsum librum concedat, in non leue ipsius D. IOANNIS KINCKII vel successoris damnum, & detrimentum. Nos viri huius alioqui Societatis nostræ Studiosissimi ac bene de ea plurimis modis meriti, indemnitati (ne ex huiuscemodi impressione aliquod dispendium patiatur) consulere volentes hisce nostris literis nostris omnibus significamus, mentis nostræ esse, quod si quando eueniat, aliquem nostrum Prouincialem illi, vel successori suo dedisse licentiam imprimendi, quodpiam nostrorum hominum volumen, nulli alij Prouinciali, cuiuslibet Prouinciæ licitum sit circa idem ipsum volu-

volumen typis mandandum, alijs Bibliopolis facultatem facere.

Atque adeo cunctis nostræ Societatis tam mediate, quam immediate superioribus harum serie prohibemus, & interdicimus, ne postquã à præfato D. Ioanne Kinchio, vel successori suo certiores facti fuerint, sibi ab aliquo nostro Prouinciali fuisse concessam licentiam imprimendi aliquem ex dictis nostrorum libris, vlli alteri Bibliopolæ similem facultatem eundem ipsum librum imprimendi faciant, nec impertiantur Dat. Romæ die 9. Martij 1654.

Loc. Sig.

Gosvvinus Nickel.

Priuilegium R. P. Prouincialis.

CVm Sacræ Cæsareæ Majestatis Rescripto omnibus, & singulis Typographis, Bibliopolis, alijs quamcumque librariam negotiationem exercentibus serio, firmiterque inhibeatur, ne quisquam illos libros à nostris Patribus hactenus editos vel in posterum edendos, intra S. R. Imperij, Regnorum & Dominiorum suæ Cæsareæ Majestatis hæreditariorum fines, simili vel alio characteris genere aut forma siue in toto, sive in parte recudere, vel alio recudendos mittere, aut alibi etiam impressos adducere, vendere & distrahere clam seu palam, citra consensum ac testimonium supra dictorum Patrum audeat vel præsumat & vigore illius Rescripti Cæsarei JOANNI KIN-

CHIO

CHIO Senat. & Bibl. Colon. prædeceſſores mei dederint facultates diverſos libros, interq; eos duas Pædagogi Chriſtiani partes & tertium Tomum Novamq; Sylvam Concionum cum prioribus & nouis Concionibus P. MATTHIÆ FABRI imprimendi, in quibus aliqui ſine licentia Societatis in grave prædicti IOANNIS KINCHII præjudicium atque detrimentum recudantur. Idcirco ego IOANNES ZVVENBRUGGEN Societatis Ieſu ad Rhenum Inferiorem Præpoſitus Prouincialis juxta poteſtatẽ mihi ab Adm. Reuerendo P. N. GOSVVINO NICKEL eiuſdem Societatis Ieſu Præpoſito Generali factam eidem IOANNI KINCHIO Senatori & Bibliopolæ Colonienſi de damnis illatis quærenti confirmo facultates à deceſſoribus conceſſas, vt ijſdem omni meliori modo utatur, & indemnitati ſuæ conſulat. in quorum omnium fidem & teſtimonium has manu mea ſubſcripſi & ſigillo mei officij communiui. Coloniæ 18. Martij 1654.

Loc. Sig.

Ioannes Zvvenbruggen.

F I N I S.

gest. Titel, 3 Teile
8 Bll., 150 SS., 5 Bll. Index
597 SS., 21 Bll. Index
71 SS., 8 Bll. Index
R

Excob. 30. 16.
Scala, Hyades

